

СЕРЕЈ

Звіт

**«Системи правосуддя в Європі -
Видання 2014 р. (на основі даних
за 2012 р.): Ефективність і якість
правосуддя»**

Розділ 1.Процес оцінки СЕРЕJ

Розділ перший описує процес оцінки, проведеної СЕРЕJ в ході підготовки даної доповіді. В ній викладені принципи роботи та вибір методології, що використана в даному дослідженні, а також представлені загальні демографічні та економічні показники.

1.1 Європейська комісія з питань ефективності правосуддя

Європейська комісія з ефективності правосуддя (СЕРЕJ) була створена Комітетом Міністрів Ради Європи у вересні 2002 року. Її головним завданням є розробка конкретних рішень, які можуть бути застосовані країнами-учасницями Ради Європи з метою:

- просування ефективного запозичення інструментів з організації правосуддя, що існують в Раді Європи;
- забезпечення того, щоб державна судова політика враховувала також потреби осіб, що звертаються в суди; і
- зниження рівня завантаженості Європейського суду з прав людини шляхом надання державам ефективних рішень ще до надходження скарг до Європейського суду та запобігання порушень статті 6 Європейської конвенції з прав людини.

На сьогоднішній день СЕРЕJ є унікальним органом для всіх європейських країн, в який входять кваліфіковані фахівці з 47 країн-учасниць Ради Європи, який оцінює ефективність судових систем і пропонує практичні інструменти і заходи щодо підвищення ефективності послуг, що надаються населенню.

Відповідно до свого Статуту СЕРЕJ повинна: «(а) вивчати результати, досягнуті в рамках різних судових систем (...), використовуючи, крім іншого, звичайні статистичні критерії і засоби оцінки, (b) виявляти проблемні місця і області, що можливо поліпшити, а також обмінюватися думками щодо функціонування судових систем, (c) визначати конкретні шляхи поліпшення оцінки та функціонування судових систем країн-учасниць з урахуванням їх особливих потреб». СЕРЕJ повинна виконувати такі завдання шляхом, наприклад, «(а) вибору і розробки індикаторів, збору та аналізу кількісних і якісних показників, визначення параметрів і засобів оцінки, і (b) підготовки доповідей, статистичних довідок, дослідження практичного досвіду, посібників, планів дій, висновків і загальних коментарів».

Таким чином, в статуті особлива увага приділяється порівнянню судових систем та обміну досвідом, що стосується роботи. Рамки такого порівняння ширше ніж «лише» ефективність у її вузькому розумінні: крім того, тут велике значення приділяється якості та ефективності правосуддя.

З метою виконання зазначених завдань СЕРЕJ прийняла рішення використовувати метод регулярної оцінки судових систем країн-учасниць Ради Європи.

1.2 Схема оцінки судових систем

У порівнянні з попереднім дослідженням (Доповідь Випуску 2012 на підставі даних за 2010 р), СЕРЕJ вирішила використовувати таку схему, яка дозволить зібрати у країн-учасниць якісну і кількісну інформацію про щоденну роботу їх судових систем. Основною метою дотримання такої узгодженості було забезпечити збір однорідних даних для всіх досліджень, що дозволяє проводити порівняння показників різних періодів на підставі збору й аналізу первинних статистичних даних (див. нижче). Таким чином, схема оцінки, використана для цієї доповіді є досить аналогічною тій,

яка використовувалася для підготовки доповідей за 2010-2012 рр. Тільки деякі питання були змінені або доповнені. Крім того, було складено пояснювальну примітку з метою зведення до мінімуму складнощів у тлумаченні та сприянні загальному розумінню питань усіма національними кореспондентами, що дозволило забезпечити однорідність зібраних і оброблених даних. Для відповіді на кожне питання всім національним кореспондентам рекомендується уважно прочитати пояснювальну примітку.

Схема оцінки судової системи була створена і використовувалася СЕРЕJ на основі принципів, передбачених у Резолюції Комітету Міністрів під назвою Res (2002) 12, якою було засновано СЕРЕJ, і у відповідних резолюціях та рекомендаціях Ради Європи в галузі ефективності та справедливості правосуддя.

Схема оцінки була переглянута СЕРЕJ на її 20-му пленарному засіданні (грудень 2012). Схема і пояснювальна примітка були спрямовані країнам-учасницям у травні 2013 року з метою отримання нових даних в кінці 2013 року з використанням електронної версії даної схеми, що дозволяє кожному національному кореспонденту отримати доступ до захищеного вебсайту щоб надати свої відповіді Секретаріату СЕРЕJ.

1.3 Збір, перевірка та аналіз даних

В основу цього звіту лягли дані за 2012 рік. Оскільки більшість країн змогли надати дані за 2012 рік влітку або восени 2013 року, СЕРЕJ не змогла зібрати всі необхідні дані до початку 2014 року. Тому у країн-учасниць залишалось тільки декілька місяців на збір і консолідацію своїх відповідей на питання, що представлені в Схемі оцінки європейських судових систем, а у експертів залишалось менше чотирьох повноцінних робочих місяців на обробку даних та підготовку доповіді.

Відповідно до обраної методології збір даних був заснований на доповідях країн, яким було запропоновано призначити національних кореспондентів, яким, в свою чергу, було доручено координувати отримання відповідей на питання, представлені в анкеті, від їх відповідних країн.

СЕРЕJ доручила своїй Робочій групі, очолюваної Жаном-Полем Жаном (Франція), підготувати звіт.

При зборі нових даних Секретаріат та експерти, в основному, працювали з національними кореспондентами, які несли першочергову відповідальність за якість даних, використаних в дослідженні. Всі відповіді, отримані в індивідуальному порядку, вносилися в базу даних науковим експертом.

Науковий експерт виконав величезну роботу з перевірки якості даних, що надаються країнами. Тому він тісно співпрацював з національними кореспондентами з метою перевірки або уточнення показників (див. блок нижче), та їх коригування тривало аж до складання остаточної версії звіту. Експерти СЕРЕJ дійшли згоди про те, що з їх боку в дані не будуть вноситися жодні зміни, поки кореспонденти явно не висловлять згоду на внесення таких. Тому всі зміни, внесені в дані, були схвалені відповідними національними кореспондентами. Однак після обговорення з національними кореспондентами експерти ухвалили рішення виключити деякі дані, які вони порахували недостатньо достовірними для опублікування.

Зустріч наукових експертів, представників Робочої групи СЕРЕJ -GT-EVAL і групи національних кореспондентів (м Страсбург, травень 2014) стала важливим кроком в роботі з перевірки даних,

роз'яснення або внесення змін до відповідних питань, обговорення значущих змін даних за 2004 – 2012 рр., рішень експертів і підвищення якості надаваних показників.

Країни-респонденти

До травня 2014 року в роботі взяли участь 45 країн-учасниць: Албанія, Андорра, Вірменія, Австрія, Азербайджан, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чеська Республіка, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Грузія, Греція, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Молдова, Монако, Чорногорія, Нідерланди, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Російська Федерація, Сан-Марино, Сербія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, «колишня Югославська Республіка Македонія», Туреччина, Україна та Сполучене Королівство.

Тільки Ліхтенштейн і Сан Маріно не змогли надати інформацію для даної доповіді.

Вперше в історії СЕРЕJ погодилась включити до кола держав, оцінка яких проводиться, також такі держави, які не є учасниками Ради Європи, але користуються статусом країни-спостерігача в СЕРЕJ і які висловили відповідне бажання. Ізраїль також брав участь в оцінці та з'являється у цьому звіті. Слід відзначити, що відомості, які містяться в кінці таблиць (середні, медіани тощо) продовжують підраховуватись для членів Ради Європи, щоб створити повноцінну картину судової системи в Європі. Більше того, варто також відмітити, що протягом двох років СЕРЕJ згідно з загальною політикою прийнятою Комітетом Міністрів Ради Європи, розширив свою співпрацю з країнами, що не є членами Ради Європи в рамках спеціальних скоординованих програм. Марокко, Туніс та Йорданія отримали користь від такої співпраці.

Необхідно відзначити, що у федеративних державах або державах з децентралізованою системою управління правосуддям процедура збору даних відрізняється від процедур, проведених у державах з централізованою владою. У деяких випадках така ситуація часто є більш складною. У таких державах збір даних на рівні центру обмежений, тоді як на рівні суб'єктів, як тип, так і якість зібраних даних може варіюватися. На практиці, деякі федеративні держави розіслали Схему оцінки всім своїм суб'єктам. Деякі держави надали усереднені національні дані на основі даних, отриманих від суб'єктів, враховуючи кількість населення кожного суб'єкта. Для полегшення процесу збору даних з ініціативи Швейцарії була розроблена електронна Схема оцінки.

Всі показники, надані країнами-учасницями, доступні на Інтернет-сайті СЕРЕJ: www.coe.int/cerej. У відповідях, отриманих від країн-учасниць, також міститься опис правових систем і коментарі, які значною мірою полегшують тлумачення наданих цифр. Така інформація є корисним доповненням до доповіді, однак не вся така інформація включена в нього з міркувань стислості та однаковості. Таким чином, повна база даних про судові системи країн-учасниць Ради Європи знаходиться у вільному доступі для всіх громадян, осіб, що визначають політику, практикуючих юристів, академіків та науковців. Навчання та дослідження можуть бути проведені групами дослідників за допомогою зручного доступу до інформації в рамках домовленостей із СЕРЕJ та згідно з термінами, що були належним чином зареєстровані експертами GT-EVAL.

1.4 Загальні методологічні питання

Цілі СЕРЕJ

При підготовці даної доповіді не ставилося завдання вичерпного використання всієї відповідної інформації, отриманої від країн-учасниць, враховуючи величезний обсяг наданих даних. Як і у

випадку попередніх випусків даної доповіді, СЕРЕJ спробувала розглянути аналітичні питання, керуючись, насамперед, пріоритетами і основоположними принципами Ради Європи. Крім показників, СЕРЕJ зацікавлена в представленні основних тенденцій, послідовних змін і загальних проблем в європейських країнах.

Дана доповідь є частиною постійного і динамічного процесу оцінки, що проводиться СЕРЕJ. У ході підготовки доповіді експерти і національні кореспонденти намагалися не забувати про довгострокову мету роботи з оцінки: визначення набору ключових кількісних і якісних даних, які будуть регулярно збиратися і аналізуватися в рівній мірі у всіх країнах-учасниках, розробка загальних індикаторів якості та ефективності діяльності судів в країнах-учасниках Ради Європи, а також висвітлення організаційних реформ, практик та інновацій, які дозволять підвищити якість послуг, що надаються особам, які звертаються до суду.

Якість даних

Якість цифр в даній доповіді в значній мірі залежить від типу питань, що задаються в Схемі оцінки для збору даних, визначень, використовуваних країнами, системи реєстрації в країнах, зусиль, прикладених національними кореспондентами, доступності їм відповідної інформації і того, яким чином дані оброблялися і аналізувалися. Незважаючи на поліпшення, що послідували завдяки отриманому досвіду, обґрунтованим є припустити, що мали місце деякі відхилення, коли національні кореспонденти переклали питання на мову своєї країни і спробували узгодити питання з наявною у них інформацією. Читач повинен пам'ятати про це і завжди розглядати статистичні показники в контексті доданих коментарів і більш докладних пояснень, викладених в окремих національних відповідях.

СЕРЕJ прийняла рішення обробляти і представляти тільки ті дані, рівень якості яких досить високий, і які заслуговують довіри. Було вирішено не використовувати дані, які сильно відрізнялися між різними країнами або між різними оціночними дослідженнями, або які викликали сумніви щодо їх достовірності. Інформація, яка не була включена в дану доповідь, зібрана та розміщена на веб-сайті СЕРЕJ: (www.coe.int/cepej).

Контроль і однорідність даних

Особливу увагу при оцінці було приділено забезпеченню однорідності та достовірності даних і можливості скласти і проаналізувати, вперше в ході даної роботи, кілька статистичних циклів. Дані цикли призначені для оцінки змін. Такі зміни часто обмежуються останніми двома проаналізованими періодами (2010-2012 та 2012-2014). Декілька циклів перевірялися протягом тривалішого періоду часу, включаючи 2004-2012, залежно від однорідності наданих даних. Що стосується точності даних, то статистичні правила (див. нижче) застосовувалися для порівняння даних різних циклів, що дозволило нам отримати відповіді, що демонструють значущі і невеликі зміни, які ледве можна пояснити. За допомогою таких порівнянь виявлені і усунені методологічні проблеми. З іншого боку, в деяких випадках суттєві зміни пояснювалися змінами в економічній ситуації, структурними та організаційними реформами, політичними рішеннями, або впровадженням нових механізмів, процедур або заходів.

Методологія та процедура перевірки даних

Перед тим як приступити до перевірки даних, необхідно перебудувати процес втручання в частині п'яти циклів оцінки (дані за 2004, 2006, 2008, 2010 та 2012 рр.). Для цього створюється база даних, до якої вноситься вся інформація, наявна з першого по останній цикл. Оскільки Схема оцінки (запитальник) була трохи змінена і / або скоректована для різних циклів, науковий експерт вніс

кілька змінних величин і використовував методи відображення даних для показників, наданих для трьох досліджень.

Всі дані (близько 3 мільйонів показників, без коментарів з підрахунку) пройшли процедуру перевірки. Обрана методологія, яка спеціально адаптована для даного дослідження, називається «метод відображення по часових рядах на трьох рівнях». Дана методологія поєднує три процедури перевірки кількісних даних. По-перше, були встановлені суттєві відмінності (більше 20%) між введеними даними для одного і того ж параметра і в рамках трьох досліджень. Для забезпечення достовірності такої процедури дані також вивчаються на основі тесту Граббс. Він дозволяє виявляти дійсні «аномальні значення» (крім того, що граничні значення відрізняються від даних за попередні періоди [різниця більш ніж 20%], їх складно порівнювати, або вони взагалі не підлягають порівнянню з даними за 2012 рік інших держав). Якщо деякі показники, що відрізнялись більше ніж на 20% за даними іншого року, могли бути пояснені національними кореспондентами, всі інші «аномальні значення» були виправлені, без винятку. Третім елементом перевірки за допомогою «відображення по часових рядах на трьох рівнях» є перевірка внутрішньої достовірності. Дана процедура, в основному, застосовується щодо складних параметрів, зокрема, тих, які складаються з декількох показників. Серед змінних значень, використовуваних у цій процедурі, є бюджетні статті та справи, з якими працюють суди. У цих цілях науковим експертом була складена спеціальна схема перевірки. Елементи, складові частина складних значень, перевірялися горизонтально (співвідношення між сумою елементів і показником, відповідним загальній сумі) і іноді також вертикально (включення або виключення елементів в рамках цілого).

Перевірка проводилася за досить точною методологією. Проте не гарантується повну достовірність усіх даних. Необхідно враховувати той факт, що точність деяких даних підтверджувалася національними кореспондентами без спеціальних пояснень щодо встановленої різниці. Як правило, такі дані або виключалися з аналізу, або включалися із застереженнями в тексті в частині тлумачення результатів аналізу з урахуванням таких даних.

Починаючи з 2008 року СЕРЕJ розробила процедуру порівняльної оцінки систем збору і обробки даних по країнам-учасникам. Дана процедура спрямована на сприяння державам у підвищенні якості їх судової статистики та розробці власної статистичної системи з тим, щоб така статистика відповідала загальним індикаторами, визначеним за допомогою Схеми оцінки СЕРЕJ. Вона також дозволяє сприяти обміну досвідом між представниками національних систем, раціональними практиками, визначати базові значення і сприяти передачі знань. Таким чином, вона сприяє забезпеченню прозорості та достовірності процесу оцінки судових систем європейських країн з боку СЕРЕJ.

На сьогоднішній день експертами вивчені системи десяти країн-добровольців з метою організації збору даних для СЕРЕJ і передачі їх Секретаріату Ради Європи: Австрії, Азербайджану, Боснії та Герцеговині, Естонії, Франції, Латвії, Мальти, Нідерландів, Польщі, Російської Федерації, Турції та Швейцарії. Крім того, у Норвегії була організована зустріч експертів з Данії, Фінляндії, Ісландії та Швеції. У ході таких зустрічей експерти, призначені Робочою групою СЕРЕJ-GT-EVAL, ретельно аналізували практичні методи відповіді на окремі питання в рамках Схеми оцінки і зміст таких відповідей, зокрема, питання, пов'язані з питаннями бюджету, типами та кількістю суддів, спірних цивільних справ і методів розрахунку тривалості розглядів.

Крім того, СЕРЕJ схвалила комплекс заходів з ведення судової статистики, які використовуються службами країн-учасниць, які займаються збором та обробкою статистичних даних в галузі правосуддя. Дані керівництва спрямовані на забезпечення якості судових статистичних даних, що збираються і обробляються країнами-учасницями, як інструмент державної політики. Вони також повинні полегшувати порівняння даних європейських країн шляхом забезпечення відповідної

однорідності, незважаючи на істотні відмінності між країнами (в частині організації судових органів, економічної ситуації, демографії і т.д.).

Порівняння даних і норм

Насправді, порівняння кількісних показників різних країн, що мають різні географічні, економічні та правові ситуації, є тонкою роботою. Необхідно діяти з особливою обережністю як експертам, що складають доповідь, так і читачам і, насамперед, тим, хто інтерпретує і аналізує інформацію, що міститься в ній.

З метою порівняння різних держав і їх різних систем необхідно враховувати особливості систем, які можуть зумовити відмінності між країнами (різні структури судових органів, організація судів та використання статистичних інструментів для оцінки систем і т.д.). Особливі зусилля були докладені в частині зазначення визначень слів і забезпечення того, щоб поняття тлумачилися відповідно до загального розуміння. Наприклад, кілька запитань щодо кількості судів (з інституційної та географічної точок зору), або кількості суддів (були вказані різні категорії) були включені в Схему оцінки, запитальник) з чіткими визначеннями в пояснювальному примітці. Особливу увагу було приділено визначенню бюджету, що виділяється судам, з тим, щоб дані, надані країнами-учасницями, відповідали аналогічним витратам. Однак особливості деяких систем можуть перешкодити досягненню загальних відомостей. У даних випадках щодо показників були представлені особливі коментарі. Таким чином, тільки ретельне вивчення даної доповіді дозволить зробити аналіз і висновки; дані можна розглядати окремо, їх необхідно тлумачити в контексті нижченаведених коментарів.

Метою доповіді є огляд ситуації в судових системах європейських країн, а не ранжування кращих судових систем в Європі, що буде з наукової точки зору неправильним і не може бути корисним інструментом для державних політик в області правосуддя. Дійсно, порівняння не означає ранжування. Однак дана доповідь надає читачеві інструменти для всебічного вивчення, яке буде проводитися шляхом вибору відповідних груп країн: по характеристикам судових систем (наприклад, країни цивільного та загального права; країни в перехідній стадії або зі старими судовими традиціями), географічним критерієм (площа, населення) або за економічними критеріями (наприклад, на території євросони або за її межами). По-друге, СЕРЕЖ проведе, як і в ході попереднього дослідження, свій власний аналіз на основі даної доповіді.

Запитальник СЕРЕЖ був заповнений невеликими державами. Андорра і Монако і є країнами, які за масштабом функціонування не порівнянні з іншими країнами, вивченими в рамках доповіді. Отже, дані по таким державам повинні тлумачитися з обережністю з урахуванням особливостей національних структурних індикаторів.

Еволюція судових систем

З 2012 року деякі країни-учасниці Ради Європи провели ряд інституційних і законодавчих реформ своїх правових систем. Для даних країн ситуація, представлена в цьому звіті, може докорінно відрізнятися від сьогоднішньої ситуації при вивченні доповіді. Таким чином, країнам було запропоновано вказати, чи були з 2012 року проведені реформи, або інші реформи проводяться в даний момент. Це дозволяє нам визначити основні тенденції, пов'язані з пріоритетними реформами в рамках різних систем правосуддя.

Відображення даних

В рамках дослідження за 2012-2014 рр. СЕРЕЖ спробувала застосувати загальний підхід до судових систем 47 країн та організації + Ізраїль. Для виділення деяких характеристик

європейських судових систем було розроблено або розраховано кілька індикаторів: коефіцієнти, рівні, середні та / або серединні значення, індекси і т. Д. У кількох таблицях відображені відповіді, надані країнами. В інших таблицях представлені відповіді, оброблені спільно, або зазначені відповідно до агрегованих показників. Графіки здебільшого показують загальні відповіді на європейському рівні. Деякі індикатори показані за допомогою карт.

З метою внесення деяких посилань для вивчення результатів аналізу на європейському рівні СЕРЕJ використовувала такі індикатори основних тенденцій:

- Середнє значення: є середнім арифметичним, яке являє собою результат ділення суми даних спостережень в галузі розподілу (дані наводяться) на загальну кількість країн, які вказали інформацію, включену в розподіл. Середнє арифметичне чутливо до граничних значень (занадто висока, або занадто низьке).
- Серединне значення: є середньою точкою ряду впорядкованих спостережень (ранжированих в порядку збільшення або зменшення). Серединне значення є величиною, яка розділяє дані, надані країнами, на дві рівні групи так, щоб 50% країн були вище даного значення і 50% - нижче. Якщо є непарна кількість спостережень, серединне значення є величиною, яка знаходиться практично посередині між двома групами. Іноді краще використовувати серединне, а не середнє значення, так як воно менш чутливе до граничних значень. При цьому вплив граничних значень усувається.

На додаток до середнього і серединного значень в деяких таблицях використовуються максимальне і мінімальне значення:

- Мінімальне значення: найнижче зафіксоване значення у відповідній колонці Таблиці.
- Максимальне значення: найвище зафіксоване значення у відповідній колонці Таблиці.

Часто в даному звіті представлений індикатор середньорічної зміни

- Середньорічна зміна: є результатом розрахунку (у %) очікуваної різниці між декількома відповідними роками. Даний показник дозволяє встановити тенденцію загальних змін за аналізований період. Країна, у якій спостерігається істотне скорочення в період з 2008 по 2010 рр. і невелике зростання в період з 2010 по 2012 рр. матиме при цьому негативне значення індикатора середньорічної зміни. Даний індикатор враховує показники кожного року, а не тільки показники першого і останнього років, що дозволяє більш точно вивчити відповідний феномен в рамках декількох років.

На деяких графіках читач також зустрине коефіцієнт кореляції (R2).

- Коефіцієнт кореляції: може мати значення від 0 (0%) до 1 (100%). Чим більше крива між двома змінними, тим ближче до 1 буде коефіцієнт кореляції. Якщо, наприклад, коефіцієнт R2 між двома змінними дорівнює 0,7, це може бути витлумачено таким чином: змінна Y пояснює 70% змінності змінної X.

СЕРЕJ також спробувала провести більш складний аналіз: факторний аналіз з подальшою класифікацією. Такий аналіз часто використовується в соціальних науках і дозволяє нам розглянути більший обсяг даних і виявити тенденції, схожості або відмінності. Таким чином, моделі, які вибудовуються після такого подання даних, безумовно, є апроксимуванням. Перевага такого методу полягає в його здатності представити узагальнення інформації по окремому графіку або таблиці і уникнути представлення деяких початкових груп даних одна за одною. Це дозволяє створити категорії. У даній доповіді по основних елементах були утворені групи країн.

1.5 Загальні економічні та демографічні показники

Такі показники, які майже всі країни змогли надати, дають всебічну інформацію про загальні умови, в рамках яких проводилося дане дослідження. Зокрема, вони дозволяють, як і в ході попереднього дослідження, співвідносити різні показники і розглядати їх в контексті. Зокрема, це відноситься до бюджетних показників та показників, що належать до діяльності судів.

Такі показники також дозволяють читачеві оцінити відмінності в чисельності населення і площі розглянутих країн - від Монако з населенням 36 000 жителів до Російської Федерації з населенням більше 143 мільйонів. Даний демографічний показник повинен враховуватися завжди. Чисельність населення, який обліковується в даній роботі, становить приблизно 820 мільйонів чоловік, що становить майже все населення країн, що входять до Ради Європи, так як тільки Ліхтенштейн і Сан Марино відсутні у Випуску 2014 р.

Дані також показують величезну різницю між різними країнами в частині добробуту та рівня життя, враховуючи ВВП на душу населення і частково суму загальних державних витрат (на національному та регіональному рівнях). Середньорічна заробітна плата до податків представляє цікаву інформацію про добробут і рівень життя, так як даний показник включає економічні, соціальні (система соціального забезпечення) і демографічні дані. Незважаючи на те, що такий індикатор не є досконалим, він, тим не менш, виявляє істотні відмінності між громадянами країн-учасниць.

Нарешті, необхідно враховувати вплив обмінного курсу між країнами «єврозони» і «рештою» країнами, так як він значною мірою впливає на те, що являють собою заробітні плати по відношенню до якості життя мешканців кожної країни.

Таким чином, порівняння повинні завжди зводитися до того, що взагалі можна порівнювати. Результати, які кожна держава може порівняти з показниками інших держав необхідно врівноважити, беручи до уваги особливий контекст. Безумовно, мають місце порогові ефекти за чисельністю населення або за рівнем життя, які оцінюються на основі коефіцієнтів, що враховують чисельність населення і ВВП на душу населення.

Дані, що відображають державні витрати (Питання 2), ймовірно, тісно пов'язані з різними бухгалтерськими методами, як в тому що стосується заданих зовнішніх показників, так і, наприклад, уявленні про дефіцит. Проблемний вплив національного і регіонального бюджетів на державну компетенцію, в цілому, також призводить до додаткових методологічних проблем. Таким чином, подібні дані наводяться виключно як інформація в таблиці спільних економічних та демографічних показників.

Було прийнято рішення, загалом в частині порівняння бюджетних показників за допомогою графіків, використовувати тільки два показники, як правило ті, що використовуються для проведення порівнянь в таких дослідженнях: чисельність населення і ВВП на душу населення.

Дані про чисельність населення були представлені всіма країнами-учасницями. Вони будуть використані у всіх показниках, за допомогою яких оцінюють вплив на одну людину (в більшості випадків на 100 000 жителів).

Цифри щодо ВВП на душу населення надані усіма державами, що беруть участь. В рамках ВВП на душу населення знову відзначаються досить істотні відмінності, які завжди необхідно пам'ятати при розгляді подальших результатів. Наприклад, можна відзначити два граничних значення: з одного боку, країни з рівнем ВВП на душу населення нижче 2000 євро (Молдова), і, з іншого боку, Люксембург із заявленим рівнем ВВП на душу населення, щонайменше, в 50 разів вище.

Для порівняння заробітної плати суддів і прокурорів також кілька разів використовувалася національна річна заробітна плата до сплати податків. Це було зроблено з тим, щоб гарантувати внутрішню сумісність рівнів життя в кожній країні.

Таблиця 1.1 Економічні та демографічні дані (Питання з 1 по 4) за 2008 рік в абсолютних значеннях

Країна	Населення	Загальна сума річних державних витратів на державному рівні	ВВП на душу населення, євро	Середньорічна заробітна плата
Албанія	2 815 749	2 706 290 000 €	3 363 €	4 323 €
Андорра	76 246	537 120 987 €	32 892 €	24 031 €
Вірменія	3 026 878	1 908 920 703 €	2560 €	2 628 €
Австрія	8 451 860	157 799 650 000 €	36 430 €	29 723 €
Азербайджан	9 235 100	17 359 528 427 €	5 888 €	4 6927 €
Бельгія	11 161 642	264 462 000 000 €	34 000 €	40 980 €
Боснія і Герцеговина	3 831 555	5 711 488 217 €	3 430 €	7 915 €
Болгарія	7 284 552	14 228 377 332 €	5 436 €	4 486 €
Хорватія	4 262 140	18 152 164 367 €	10 290 €	12 571 €
Кіпр	865 900	8 257 831 280 €	20 512 €	24 124 €
Чеська Республіка	10 509 286	68 087 191 726 €	14 557 €	12 463 €
Данія	5 602 628	69 900 000 000 €	43 738 €	51 774 €
Естонія	1 286 749	6 977 616 000 €	13 495 €	10 644 €
Фінляндія	5 426 674	52 353 408 000 €	35 571 €	38 472 €
Франція	65 585 857	421 200 000 000 €	31 059 €	34 100 €
Німеччина	80 233 100	878 654 000 000 €	32 550 €	44 991 €
Грузія	4 483 800	3 150 834 836 €	2 642 €	немає даних
Греція	11 062 508	немає даних	17 161 €	немає даних
Угорщина	9 908 798	51 573 528 468 €	9 800 €	9 137 €
Ісландія	321 857	3 200 000 €	30 235 €	27 403 €
Ірландія	4 591 087	69 812 000 000 €	35 752 €	33 358 €
Італія	59 685 227	535 003 616 032 €	25 759 €	28 619 €
Латвія	2 044 813	4 956 691 251 €	10 858 €	8 981 €
Литва	3 003 641	7 471 460 554 €	11 025 €	7 381€
Люксембург	525 000	19 082 100 000 €	83 600 €	42 500 €
Мальта	421 364	3 668 677 000 €	16 417 €	15 536 €
Молдова	3 559 497	2 272 892 856 €	1 586 €	2 682 €
Монако	36 136	896 401 177 €	59 541 €	15 536 €
Чорногорія	620 029	1 454 584 148 €	5 063 €	8 652 €
Нідерланди	16 778 025	302 089 000 000 €	35 772 €	52 800 €
Норвегія	5 051 500	138 210 000 000 €	79 235 €	64 418 €
Польща	38 533 000	77 785 333 399 €	10 126 €	10 338 €
Португалія	10 487 289	80 869 200 000 €	15 607 €	19 800 €
Румунія	21 305 097	33 329 365 079 €	6 200 €	5 556 €
Російська Федерація	143 347 000 000	520 028 039 753 €	10 877 €	7 943 €
Сербія	7 199 077	14 345 000 000 €	4 158 €	6 096 €
Словаччина	5 410 836	16 640 711 000 €	13 207 €	9 660 €
Словенія	2 058 821	17 377 000 000 €	17 172 €	18 300 €

Іспанія	46 006 414	480 111 000 000 €	22 300 €	22 899 €
Швеція	9 555 893	209 462 351 800 €	43 867 €	41 733 €
Швейцарія	8 039 060	156 432 260 920 €	61 200 €	57 014 €
КЮР Македонія	2 062 294	1 367 707 317 €	3 616 €	5 984 €
Туреччина	75 627 384	231 786 944 783 €	8 221 €	12 301 €

1.6 Аналіз висновків доповіді

Кінцевою метою процесу періодичної оцінки є розробка рекомендацій і пропозицій конкретних інструментів для підвищення якості, неупередженості та ефективності судових систем. У доповіді відзначені кількісні показники та основні тенденції. Вони зазначені у висновку. Однак тільки в ході другого етапу СЕРЕJ зможе провести більш глибокий аналіз на основі всіх даних, представлених на розгляд.

Позначення

З метою повного і зручного вивчення складних карт і графіків в деяких випадках використовувалися коди замість назв країн-учасниць. Такі коди відповідають офіційній класифікації (ISO 3166-1 коди альфа-3, що складаються з трьох літер), опублікованій Міжнародною організацією зі стандартизації. Оскільки у державних утворень у складі Сполученого Королівства відсутні коди в рамках ISO, були використані офіційні коди FIFA (Міжнародна федерація футболу). Такими кодами є ENG, WAL, NIR і SCO, відповідно.

ALB	Албанія	CZE	Чеська Республіка	IRL	Ірландія	NLD	Нідерланди	ESP	Іспанія
AND	Андорра	DNK	Данія	ITA	Італія	NOR	Норвегія	SWE	Швеція
ARM	Вірменія	EST	Естонія	LVA	Латвія	POL	Польща	CHE	Швейцарія
AUT	Австрія	FIN	Фінляндія	LIE	Ліхтенштейн	PRT	Португалія	MKD	КЮР Македонія
AZE	Азербайджан	FRA	Франція	LTU	Литва	ROU	Румунія	TUR	Туреччина
BEL	Бельгія	GEO	Грузія	LUX	Люксембург	RUS	Російська Федерація	UKR	Україна
BIH	Боснія і Герцеговина	DEU	Німеччина	MLT	Мальта	SMR	Сан-Марино	UK: ENG&WAL	Об'єднане Королівство Англія і Уельс
BGR	Болгарія	GRC	Греція	MDA	Молдова	SRB	Сербія	UK: NIR	Об'єднане Королівство Північна Ірландія

У доповіді, зокрема в представлених таблицях, використаний ряд абrevіатур:

- (Питання x) позначає (номер) питання Запитальника, який представлений в додатку, і з використанням якого збиралася інформація.
- Якщо відсутня будь-яка (достовірна) інформація, використовується позначення «немає даних» (NA).

- У деяких випадках на питання неможливо було дати відповідь в силу того, що воно посилалось на ситуацію, яка не існує в країні-респонденті. У подібних випадках та у випадках, коли отримана відповідь не відповідала заданому питанню, використовується позначення «не застосовується» (NAP)..

- ЕПЗ означає еквівалент повної зайнятості; кількість співробітників (суддів, прокурорів тощо) представлено у формі еквівалента повної зайнятості з тим, щоб можна було проводити порівняння (по можливості).

- «NC» означає, що показник не може бути вирахований, оскільки про один (або більше) компонентів операції (коефіцієнт до прикладу) немає даних (NA) або вони не застосовуються (NAP).

В деяких розділах двозначні початкові цифри показують два різних результати, що комбінуються в одній секції. Заштриховані сині стовпчики демонструють дані за 2006, 2008, 2010 рр. Щоб виділити дані за 2012 рік використовується червона крапка. Помаранчеві прямокутники показують (у відсотках) зміни у даних, що демонструються у правій частині схеми. Наступний рисунок є наочним прикладом.

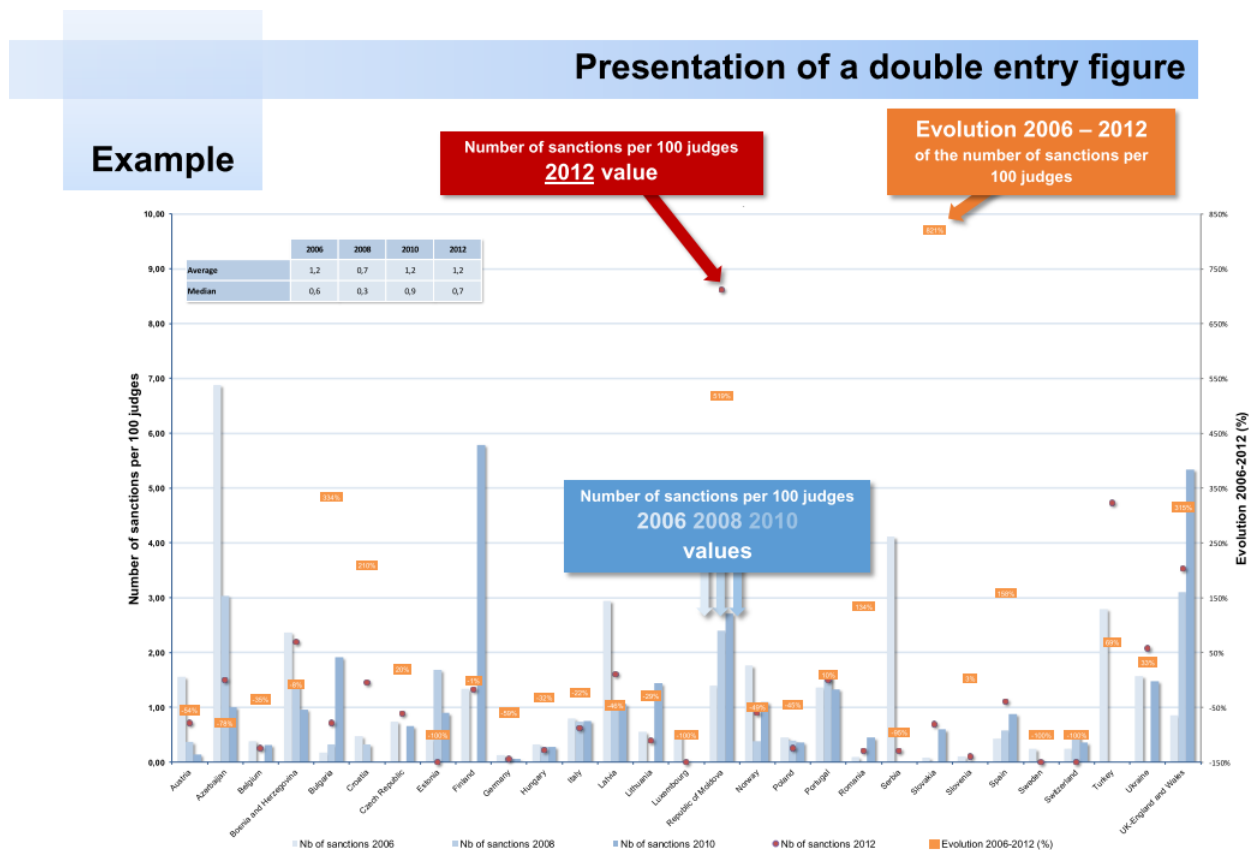
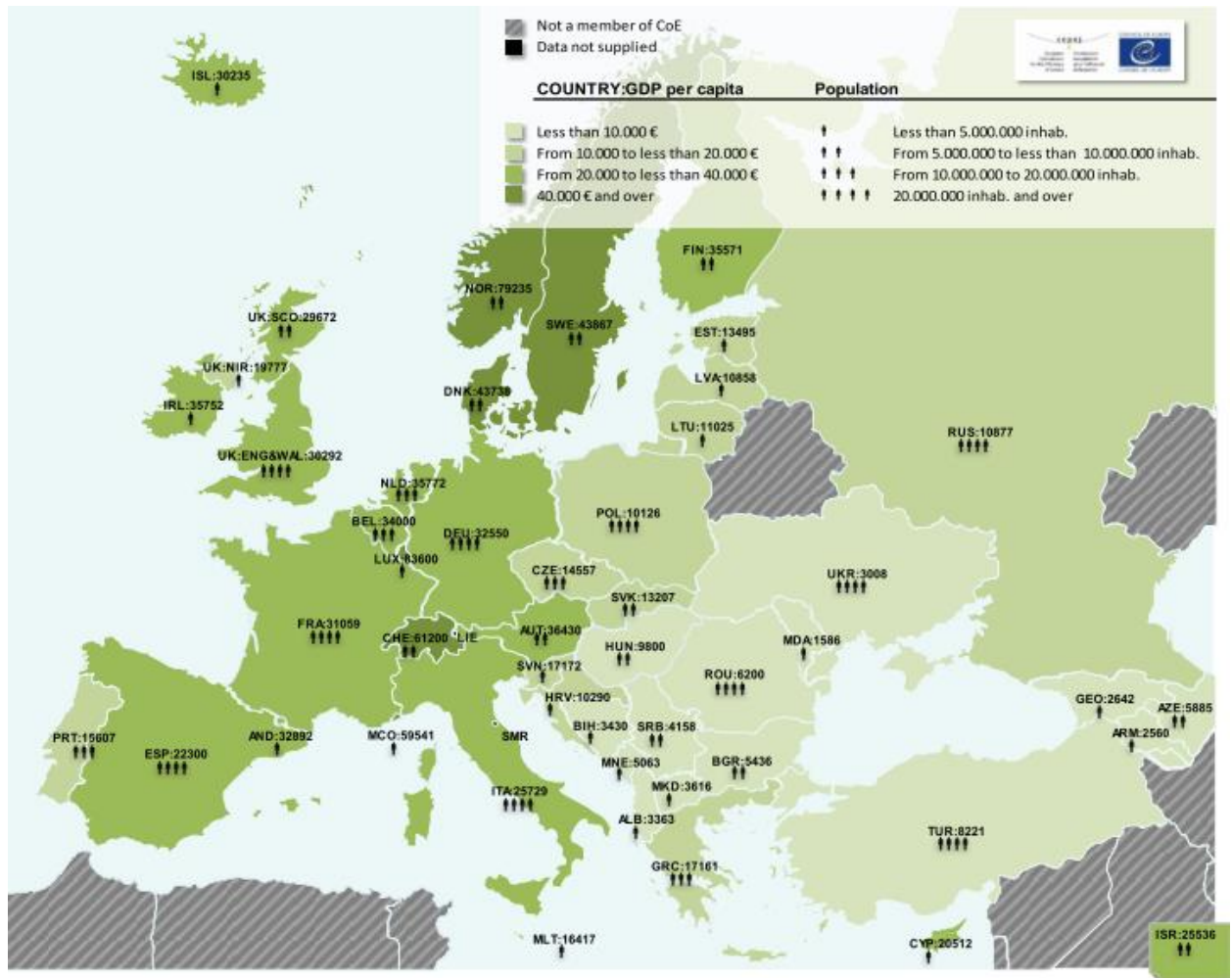

Рис. 1.2 ВВП на душу населення (€) та загальна кількість населення у Європі в 2012 (Q1, Q3)

Примітка для читача: карти, що використовуються в даному звіті, позначають кольорами лише ту інформацію, що надана країнами-членами відносно територій, які мають пряме відношення до опитування (за винятком територій держав-членів, що розташовані поза межами Європейського континенту - острови у більшості випадків). Таким чином, кольорові зони не обов'язково відповідають географічним кордонам держав-членів.

Рис. 1.3 Зміна ставок національних валют відповідно до € на 1 січня 2011 та 1 січня 2013. Кількість національної валюти для придбання 1 одиниці €.

States/entities	Currency	Exchange rate from national currency to € on 1 Jan 2009	Exchange rate from national currency to € on 1 Jan 2011	Exchange rate from national currency to € on 1 Jan 2013	Biennial variation 2011-2013 with regard to the €
Albania	ALL (Lek)	124,00000	138,77000	139,04000	-0,19%
Armenia	AMD (Dram)	435,00000	481,16000	481,16000	0,00%
Azerbaijan	AZN (Manat)	1,24500	1,05600	1,01800	3,60%
Bosnia and Herzegovina	BAM (Mark)	1,95583	2,00000	1,95583	2,21%
Bulgaria	BGN (Lev)	1,95583	1,95583	1,95583	0,00%
Croatia	HRK (Kuna)	7,33177	7,38430	7,54659	-2,20%
Czech Republic	CZK (Koruna)	26,83000	25,06000	25,14000	-0,32%
Denmark	DKK (Krone)	7,43000	7,45310	7,46040	-0,10%
Georgia	GEL (Lari)	2,34750	2,37080	2,18450	7,86%
Hungary	HUF (Forint)	265,48000	278,85000	292,96000	-5,06%
Iceland	ISK (Krona)	170,00000	153,80000	169,00000	-9,88%
Latvia	*	0,70280	0,70280	0,70280	0,00%
Lithuania	LTL (Litai)	3,45280	3,45280	3,45280	0,00%
Republic of Moldova	MDL (Leu)	14,74080	16,10450	15,99670	0,67%
Norway	NOK (Krone)	9,69500	8,01000	7,31750	8,65%
Poland	PLN (Zloty)	4,21810	3,96030	4,08820	-3,23%
Romania	RON (Leu)	3,98520	4,28480	4,41530	-3,05%
Russian Federation	RUB (Ruble)	41,42750	41,48760	40,22860	3,03%
Serbia	RSD (Dinar)	89,08610	105,00000	113,12770	-7,74%
Sweden	SEK (Krona)	10,84050	8,95000	8,56880	4,26%
Switzerland	CHF (Franc suisse)	1,48500	1,25040	1,20720	3,45%
The FYROMacedonia	MKD (Denar)	61,40000	61,10000	61,50000	-0,65%
Turkey	TRY (Lira)	2,13300	2,07000	2,36000	-14,01%
Ukraine	UAH (Hryvnia)	10,85500	10,57000	10,53000	0,38%
UK-England and Wales	GBP (Pound sterling)	0,96090	0,85060	0,81546	4,13%
UK-Northern Ireland	GBP (Pound sterling)	0,96090	0,85060	0,81546	4,13%
UK-Scotland	GBP (Pound sterling)	0,96090	0,85060	0,81546	4,13%
Israel	ILS (Shekel)			4,92060	NA

* currency is € since 1 jan 2014 (formerly LVL)

Розділ 2. Державні витрати на забезпечення роботи судової системи

Головна ціль СЕРЕJ полягає у порівняльному аналізі функціонування судових систем, а особливо на рівні бюджету виділеного для функціонування судів, до того як безпосередньо почати аналіз їхньої діяльності. Отже, звіт фокусується на бюджетах суду, органів прокуратури та правової допомоги.

З даним звітом варто ознайомитись перед будь-яким подальшим аналізом кошторисів судових систем, та аналізу зусиль, які були зроблені офіційними органами влади стосовно забезпечення роботи судів у порівнянні з діяльністю судової системи в цілому. Згідно з даних різноманітних країн, кошторис судової влади може включати в себе бюджет пенітенціарної системи, діяльність Міністерства Юстиції або будь-яких інших установ, як наприклад, Конституційний Суд або Рада Юстиції, судовий захист молоді, тощо.

2.1 Державні витрати на забезпечення роботи всієї судової системи

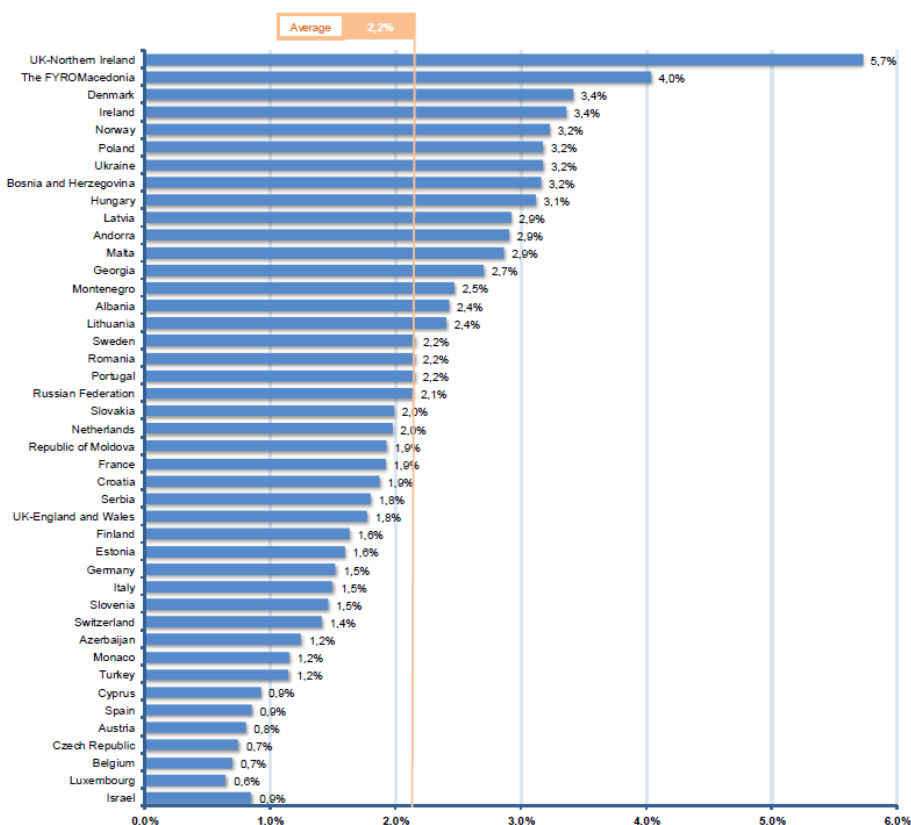
NB: інформація в третій графі таблиці 2.1 надана лише у ознайомчих цілях. Кожній державі-члену або іншій організації, було запропоновано зазначити дані щодо кошторису спрямованого на дії судової влади, але, як вказано в таблиці наведеній нижче, факти вказані в кошторисі не можна вважати абсолютними (співвідносними) враховуючи різноманітні засоби надані судовій владі відповідними державами або організаціями. Особливо важливо розрізняти між державами-членами та іншими організаціями (43), що включили кошторис пенітенціарної системи до загального бюджету судової системи на відміну від тих держав та організацій, що цього не зробили. Такі держави, як **Чеська Республіка, Грузія та Іспанія** не включають кошторис пенітенціарної системи до бюджету судової системи (див. графу 7 в таблиці 2,1).

Інші елементи бюджету

Серед «інших» елементів, які складають загальний бюджет судової системи, можна зазначити *inter alia* конституційні суди (**Латвія, Республіка Молдова, Туреччина**), національні судові органи управління (**Республіка Молдова**), державна правова допомога (**Албанія**), служби примусу (**Албанія, Фінляндія, Республіка Молдова**), служби громадського правосуддя (**Сполучене Королівство – Шотландія**), нотаріат (**Республіка Молдова**), центри гармонізації законодавства та установи правосуддя (**Республіка Молдова**), органи офіційного видавництва (**Албанія**), органи судової медицини та судової експертизи (**Албанія, Республіка Молдова, Швеція, Туреччина**), виборчі витрати (**Фінляндія, Туреччина**), страхові та соціальні фонди для співробітників судових органів (**Латвія**) або інші установи на яких покладена діяльність, як приклад, з усиновленням (**Албанія**), захистом інформації (**Фінляндія**), реституцією майна (**Албанія**), запобіганням злочинам (**Фінляндія, Швеція**), а також установи, що мають діяльність з наркотичними речовинами (**Сполучене Королівство- Шотландія**), установи що здійснюють відшкодування шкоди постраждалим з відповідних фондів (**Швеція, Сполучене Королівство-Шотландія**).

В деяких державах-членах, частина бюджету, що призначена для правоохоронні органи також включена до загального бюджету (**Швеція, Сполучене Королівство-Шотландія**). Насправді, в деяких державах-членах, певні правоохоронні органи можуть проводити розслідування, але також можуть наглядати за проведенням розслідування, а також інколи з'являтися в суді для підтримки розгляду справи. Певні держави надають частину завдань органів прокуратури таким спеціалізованим органам.

Графік 2.2 Частка щорічних державних витрат виділених на державному (якщо доречно, на регіональному) рівні на судову систему в цілому у 2012 році, у відсотках % (пит.2, пит.15.1)

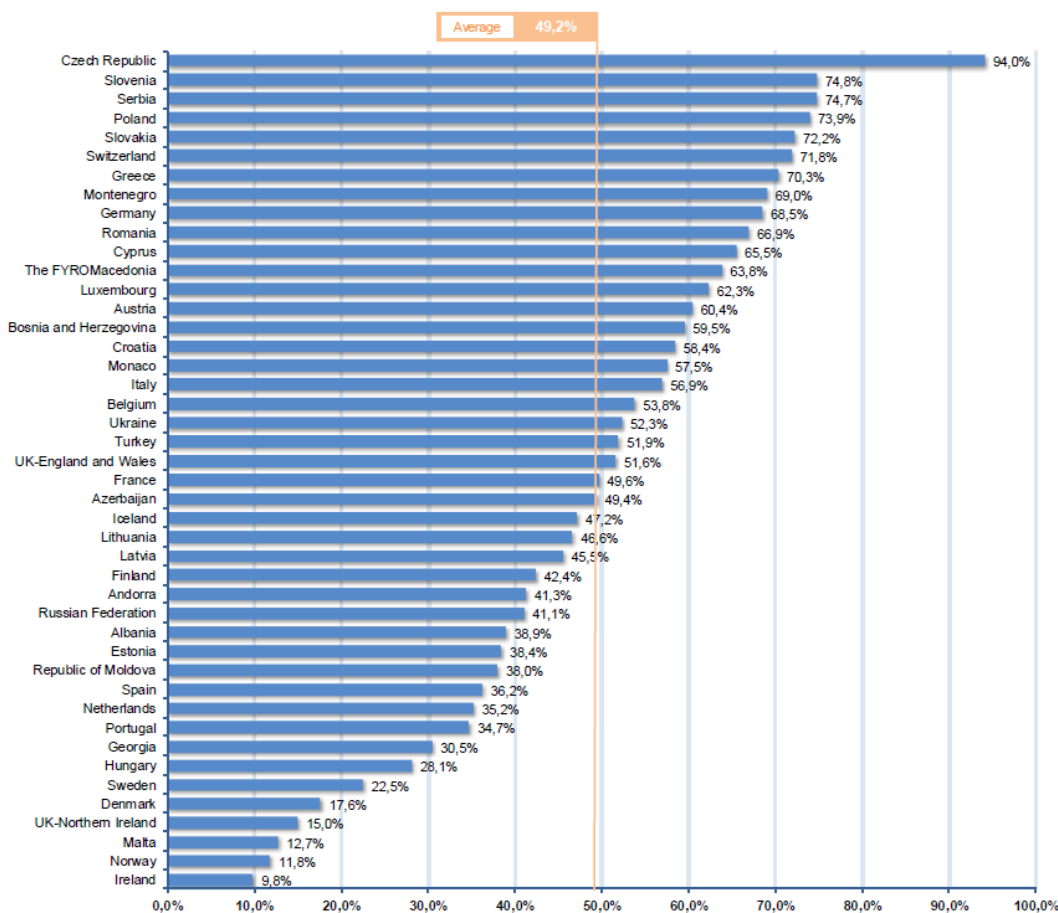

Дана таблиця відображає вплив громадськості (і таким чином платників податків) у всій судовій системі на фоні загального бюджету, що був призначений для забезпечення розвитку державної політики. Як це можливо, СЕРЕJ бере до уваги офіційні витрати на ті регіональні/федеральні автономні суб'єкти, що мають значний вплив на формування фонду призначеного для функціонування судової влади у системі держави.

Різноманітність Європейських держав є важливим фактором у розгляді формування бюджету офіційними органами задля функціонування судової системи, та порівняння загальних офіційних витрат. Але дана інформація, яка знаходиться тут для ознайомлення, має бути розглянута на розсудливий манер через відмінні методи обробки кожного з вище зазначених елементів державами та автономними утвореннями, що надали дані для СЕРЕJ.

Зміни бюджету, виділеного судам

Графік 2.3 Частина бюджету виділеного системі правосуддя у 2012 році у складі судової системі (суди, органи прокуратури та правової допомоги), у відсотках % (пит.6, пит.15.1)

Ситуація в Європі є дуже неоднорідною щодо бюджетних пріоритетів держав у питанні системи правосуддя. Тільки 12 держав-членів (**Чеська Республіка, Греція, Словенія, Німеччина, Люксембург, Австрія, Польща, Монако, Колишня Югославська Республіка Македонія, Бельгія, Чорногорія**) надали більше бюджетних ресурсів на діяльність судів ніж на інші сфери системи правосуддя. В 3 державах та автономних утвореннях (**Ірландія, Норвегія, Сполучене Королівство-Північна Ірландія**), на діяльність судів виділено менше 10% від державних видатків на систему правосуддя. Це відображає, зокрема, різницю в організації системи правосуддя, де основне завдання судів може відрізнитися. В деяких країнах, суди виконують завдання пов'язані з реєстром нерухомості та приватних підприємств (наприклад **Австрія, Польща**), в той час як в інших державах ці завдання виконуються спеціалізованими органами (наприклад **Азербайджан, Нідерланди**).

2.2 Офіційні видатки на функціонування судової системи

Цей розділ фокусується на фінансових засобах виділених для судів, органів прокуратури та правової допомоги. Така інформація є основою для порівняння, яке виконує СЕРЕП, засобів

наданих державами та іншими організаціями до відповідних судових систем. На другому етапі, стане можливим реферування засобів, як способів оцінки діяльності суду.

Методологія, що використовували для представлення даних є такою самою, як у попередніх виданнях даного звіту. Згідно з державами-членами, є спільні та відмінні способи фінансування діяльності судів, органів прокуратури та правової допомоги.

Крім того, 8 держав не можуть надати відповідні дані щодо фінансування судової системи, органів прокуратури, так як, такі дані включені в загальний бюджет (**Андорра, Австрія, Бельгія, Греція, Франція, Люксембург, Монако та Туреччина**).

Стосовно правової допомоги, інформація може бути розділена для 43 держав або організацій (на відміну від 40 у минулому звіті, що вказує на покращення якості аналізу). Було неможливим розділити інформацію щодо кошторису призначеного для здійснення правової допомоги в наступних країнах :

- **Вірменія**
- **Чорногорія**
- **Сербія**
- **Україна**

Варто зазначити, що такі країни як:

- **Андорра**
- **Словацька Республіка**
- **Колишня Югославська Республіка Македонія**
- **Сполучене Королівство-Шотландія**

змогли надати таку інформацію.

Варто вказати, що з 47 держав тільки **Вірменія** не змогла надати загальну суму трьох бюджетів (судова система + органи прокуратури + правова допомога), так як її бюджет на правову допомогу не був наданий. У минулому звіті, в такій самій ситуації були наступні 8 держав (що вказує на великі покращення в роботі СЕРЕЈ):

- **Андорра**
- **Республіка Кіпр**
- **Королівство Данія**
- **Норвегія**
- **Колишня Югославська Республіка Македонія**
- **Україна**
- **Сполучене Королівство -Шотландія**

Ці держави здійснили значні зусилля для покращення процесу надання інформації СЕРЕЈ.

Розуміючи рівень складності таких питань, СЕРЕЖ продовжує включати у свою сферу дій та обробляти як найбільше елементів бюджету для формування власного, прогресивного підходу. Тож, такі три типи бюджету були взяті до уваги:

- бюджет призначений для функціонування судів, що буде частиною звіту щодо діяльності судів (Розділ 5),
- бюджет призначений для функціонування органів прокуратури, що буде частиною звіту щодо діяльності органів прокуратури (Розділ 10)
- бюджет призначений для правової допомоги, що є показником рівня зусиль держави або організацій для забезпечення вільного доступу до судової системи, що в свою чергу, буде частиною звіту щодо доступності правосуддя (Розділ 3).

Таблиця 2.4 надає довідкову інформацію, що забезпечує співвідношення цих трьох типів бюджету: судова система (С)(перша графа), правова допомога (ПР)(друга графа), органи прокуратури (ОП)(третья графа).

Також, таблиця надасть можливість провести дослідження бюджетів на порівняльній основі.

- 4та графа: бюджет призначений для доступу до системи правосуддя та правової допомоги (С+ПР): загальний бюджет призначений на судову систему та правову допомогу у 2012 році;
- 5та графа: бюджет призначений для всіх органів, що мають справу з прокуратурою та судовою системою (ПР+С): загальний бюджет призначений для судової системи та органів прокуратури у 2012 році (без урахування правової допомоги);
- 6та графа: загальний бюджет (С+ПР+ОП): загальний бюджет призначений для судової системи, правової допомоги та органів прокуратури у 2012 році.

В результаті, будь-яка держава або організація матиме можливість порівняти себе з іншою державою або організацією. Також, будь-яка держава або організація матиме змогу посилатися на дані для окреслення результатів своєї діяльності.

Для кращого розуміння даного співставлення, всі зазначені та оброблені дані знаходяться у вільному доступі. Співвідношення виділені, для того щоб дозволити проводити зіставлення між порівнювальними категоріями шляхом з'єднання даних щодо бюджетів країн до кількості населення та ВВП на душу населення у формі чисел.(числових даних).

Одразу після таблиці, зазначені числові дані, що передають співвідношення бюджету на особу та відсоток ВВП на душу населення для проведення найбільш точного порівняння категорій.

NB: вказані дані щодо фінансування, в цілому відповідають до обсягів запланованого бюджету, але не витрачались ефективним чином. Це може мати вплив на результати, що були надані декількома державами-членами, які не виконали у 2012 році запланований бюджет в кінці 2011, що було зумовлене фінансовою та економічною кризою.

На додаток, варто наголосити, що фінансова та економічна криза має відчутний вплив на становище державного бюджету; згідно з довідкового 2012 року(?): бюджет був скорочений з часу початку кризи, або навпаки, певні держави продовжували докладати подальші зусилля по фінансуванню судової системи для протидії труднощам кризи.

Всі величини надані у Євро. Для тих країн, що не є частиною Єврозони, СЕРЕЖ поставився дуже уважно, слідкуючи за коливанням обмінного курсу між національною валютою та Євро (примітка, вартість валюти оцінювалась від 1 січня 2013 року). Певні зміни у бюджеті можуть пояснюватися

інфляцією. На даний факт, має звертатися увага при тлумаченні змін у державах або організаціях, що не знаходяться у Євросоні (див. табл. 1.3 у розділі 1).

Для більш поглибленого аналізу певних особливостей бюджету різноманітних держав-членів та організацій, пропонується дослідити ґрунтовні відповіді надані кожною державою або організацією, яка надається на веб сторінці CEPEJ: www.coe.int/cepej.

Таблиця 2.4 Державний бюджет виділений судовій системі (судам, органам прокуратури та правовій допомозі) у 2012 році, в € (питання 6,12,13).

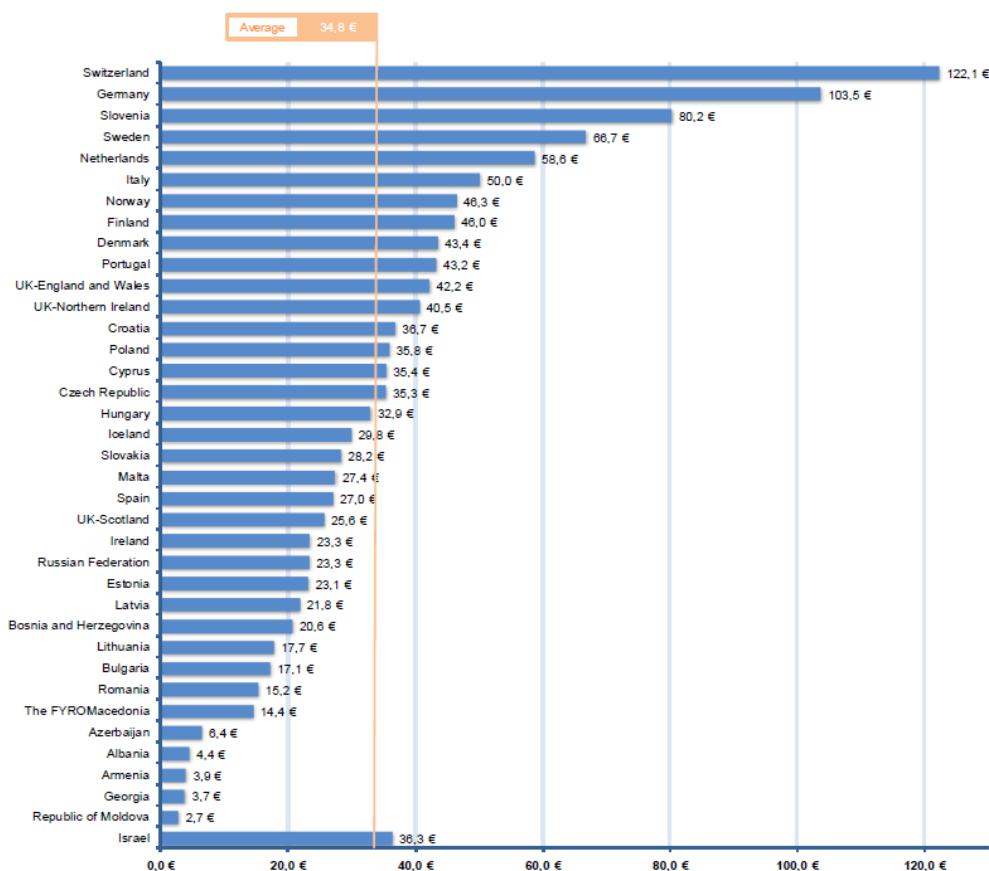
States/entities	Judicial system (components)			Judicial system (Total)		
	Total annual approved public budget allocated to all courts (Q6)	Total annual approved public budget allocated to legal aid (Q12)	Total annual approved public budget allocated to public prosecution system (Q13)	Courts and legal aid (Q6) + (Q12)	Courts and public prosecution system (Q6) + (Q13)	Courts, legal aid and public prosecution system (Q6) + (Q12) + (Q13)
Albania	12 513 000 €	60 253 €	13 000 734 €	12 573 253 €	25 513 734 €	25 573 987 €
Andorra	NA	387 485 €	NA	NC	8 054 897 €	6 442 382 €
Armenia	11 717 070 €	NA	5 356 768 €	NC	17 073 838 €	NC
Austria	NA	19 000 000 €	NA	NC	751 790 000 €	770 790 000 €
Azerbaijan	58 719 620 €	457 000 €	47 881 654 €	59 176 620 €	108 601 274 €	107 058 274 €
Belgium	NA	87 024 000 €	NA	NC	911 101 000 €	998 125 000 €
Bosnia and Herzegovina	79 013 297 €	7 128 234 €	21 280 084 €	86 141 531 €	100 303 381 €	107 431 615 €
Bulgaria	124 911 954 €	5 811 015 €	83 876 607 €	130 722 969 €	208 788 561 €	214 599 576 €
Croatia	156 601 458 €	168 831 €	42 040 323 €	156 768 089 €	198 641 781 €	198 808 412 €
Cyprus	30 611 480 €	1 526 738 €	17 971 759 €	32 138 218 €	48 583 239 €	50 109 977 €
Czech Republic	370 751 152 €	24 142 835 €	84 706 722 €	394 893 987 €	455 457 874 €	479 600 709 €
Denmark	243 294 736 €	83 643 048 €	94 400 000 €	326 937 784 €	337 694 736 €	421 337 784 €
Estonia	29 728 350 €	3 835 000 €	9 256 322 €	33 583 350 €	38 984 672 €	42 819 672 €
Finland	249 704 356 €	67 697 000 €	45 312 000 €	317 401 356 €	295 016 356 €	362 713 356 €
France	NA	367 180 000 €	NA	NC	3 647 125 137 €	4 014 305 137 €
Georgia	16 714 717 €	1 428 885 €	7 836 580 €	18 143 602 €	24 551 297 €	25 980 182 €
Germany	8 302 304 846 €	344 535 431 €	523 346 503 €	8 646 840 277 €	8 825 651 349 €	9 170 186 780 €
Greece	NA	8 300 000 €	NA	NC	442 670 924 €	450 970 924 €
Hungary	325 687 695 €	907 974 €	125 851 993 €	326 595 669 €	451 539 688 €	452 447 662 €
Iceland	9 602 600 €	3 555 654 €	951 085 €	13 158 254 €	10 553 685 €	14 109 339 €
Ireland	107 090 000 €	83 159 000 €	40 528 000 €	190 249 000 €	147 618 000 €	230 777 000 €
Italy	2 986 521 397 €	153 454 322 €	1 435 025 477 €	3 139 975 719 €	4 421 546 874 €	4 575 001 196 €
Latvia	44 494 921 €	962 294 €	20 495 958 €	45 457 215 €	64 990 879 €	65 953 173 €
Lithuania	53 138 612 €	4 543 826 €	26 101 135 €	57 682 438 €	79 239 747 €	83 783 573 €
Luxembourg	NA	3 500 000 €	NA	NC	73 736 940 €	77 236 940 €
Malta	11 527 427 €	49 500 €	1 828 559 €	11 576 927 €	13 355 968 €	13 405 486 €
Republic of Moldova	9 581 983 €	1 211 570 €	5 877 744 €	10 793 533 €	15 459 707 €	16 671 277 €
Monaco	NA	294 400 €	NA	NC	5 653 156 €	5 947 556 €
Montenegro	NA	NA	5 543 766 €	19 252 931 €	NC	24 796 697 €
Netherlands	983 764 000 €	483 000 000 €	636 924 000 €	1 466 764 000 €	1 620 688 000 €	2 103 688 000 €
Norway	234 000 000 €	270 501 300 €	22 286 400 €	504 501 300 €	258 286 400 €	526 767 700 €
Poland	1 379 338 000 €	24 107 000 €	424 128 567 €	1 403 445 000 €	1 803 468 567 €	1 827 573 567 €
Portugal	453 077 390 €	55 184 100 €	97 551 326 €	508 261 490 €	550 628 716 €	605 812 816 €
Romania	324 611 610 €	7 958 050 €	148 321 292 €	332 569 660 €	472 932 902 €	480 890 952 €
Russian Federation	3 338 134 801 €	69 401 711 €	1 161 610 701 €	3 405 536 512 €	4 497 745 502 €	4 567 147 213 €
Serbia	NA	NA	15 498 237 €	177 981 291 €	NC	193 479 528 €
Slovakia	152 715 786 €	1 771 287 €	69 947 692 €	154 487 073 €	222 683 478 €	224 434 765 €
Slovenia	165 060 065 €	6 741 620 €	18 198 295 €	171 801 675 €	183 258 350 €	189 999 970 €
Spain	1 241 580 960 €	36 890 711 €	211 352 960 €	1 278 451 671 €	1 452 913 920 €	1 489 804 631 €
Sweden	637 246 965 €	236 399 146 €	144 485 809 €	873 646 111 €	781 732 774 €	1 018 131 920 €
Switzerland	981 206 021 €	108 609 657 €	499 544 104 €	1 089 815 678 €	1 480 750 125 €	1 589 359 782 €
The FYROMacedonia	29 782 751 €	304 741 €	5 153 300 €	30 087 492 €	34 936 051 €	35 240 792 €
Turkey	NA	89 840 624 €	NA	NC	1 295 361 065 €	1 385 201 689 €
Ukraine	NA	NA	257 763 148 €	410 373 391 €	NC	668 136 539 €
UK-England and Wales	2 384 439 794 €	2 350 470 057 €	722 425 593 €	4 734 909 851 €	3 108 885 387 €	5 457 335 444 €
UK-Northern Ireland	73 932 000 €	92 250 000 €	42 880 000 €	166 182 000 €	116 792 000 €	209 042 000 €
UK-Scotland	135 811 499 €	179 000 000 €	132 549 350 €	314 811 499 €	268 360 849 €	447 360 849 €
Average	715 192 008 €	122 939 351 €	186 386 168 €	817 201 800 €	906 151 382 €	1 000 573 735 €
Median	154 658 622 €	8 300 000 €	45 312 000 €	184 115 146 €	239 464 939 €	296 745 178 €
Minimum	9 581 983 €	49 500 €	951 085 €	10 793 533 €	5 653 156 €	5 947 556 €
Maximum	8 302 304 846 €	2 350 470 057 €	1 435 025 477 €	8 646 840 277 €	8 825 651 349 €	9 170 186 780 €
Israel	289 565 906 €	39 771 572 €	NA	329 337 478 €	NC	NC

2.2.1 Державний бюджет виділений для всіх судів.

Ця частина показує рівень зусиль кожної держави або автономного утворення націлених лише на належне функціонування судів. Серед 47 держав та автономних утворень, 36 були включені в цей аналіз. До уваги взяті лише ті дані, що були надані державами, з видатками для функціонування судів і окремо для функціонування органів прокуратури. Увага не звертається на бюджет призначений для здійснення державної правової допомоги.

Інформація розраховується на постійного жителя країни у взаємозалежності до ВВП на душу населення (у %). В процесі аналізу, враховувались такі фактори як: розмір держави або автономного утворення та рівень достатку країн.

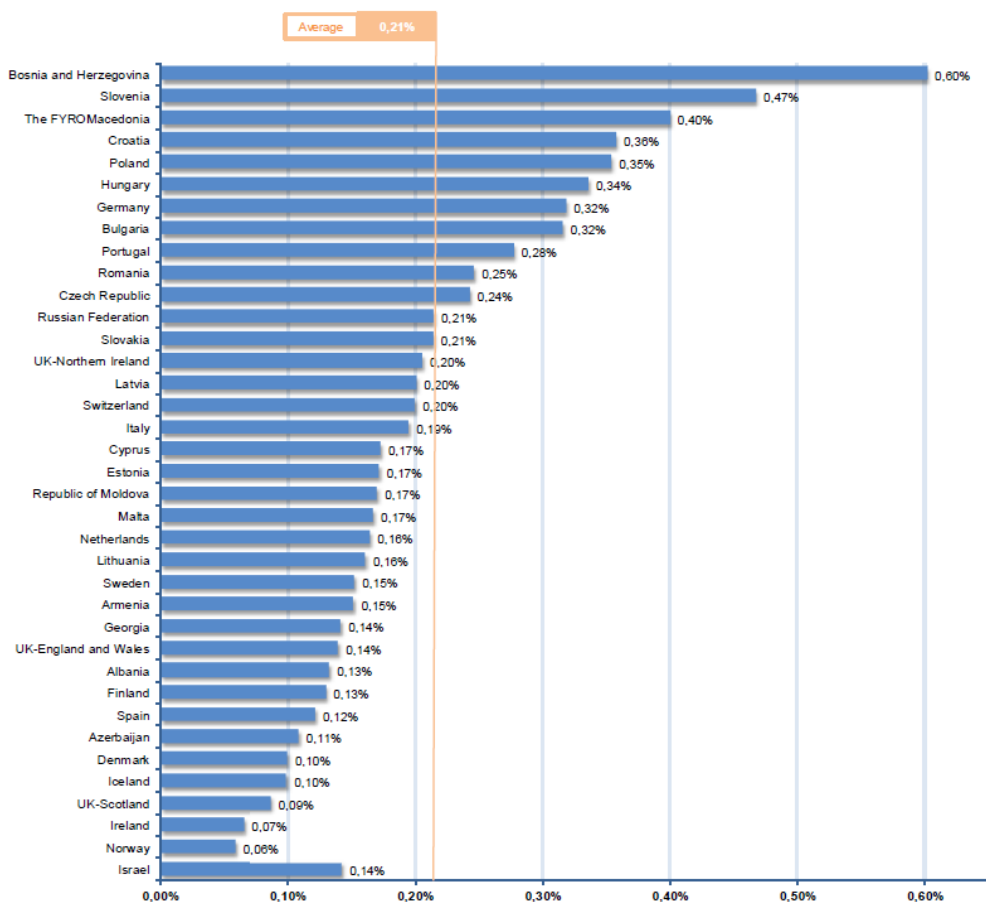
Графік 2.5 Річний державний бюджет, виділений всім судам (не включаючи органи прокуратури та правову допомогу) на душу населення в 2008 р, в Євро (пит.1, пит.6)

В середньому, Європейські держави виділяють 35 € на постійного мешканця для функціонування судів. Варто зазначити, що зусилля у формуванні бюджету значно різняться серед держав-членів, від малих сум, менше ніж 10 € на постійного мешканця в деяких Східно Європейських державах, де економічна ситуація залишається дуже хиткою (**Республіка Молдова, Грузія, Вірменія, Албанія**); до сум, що перевищують 100 € на постійного мешканця в державах з високим рівнем ВВП, такі як Швейцарія або Німеччина. Не тільки економічна ситуація держав-членів слугую поясненням цього: деякі держави-члени вважають належне функціонування судів найвищим пріоритетом, тоді як інші надають перевагу більш збалансованій схемі взаємодії різних компонентів системи правосуддя (див. розділ 2.1 вище).

Різна точка зору може спостерігатися в процесі розгляду бюджету призначеного судам у порівнянні до рівня добробуту країни, що характеризується показником ВВП на душу населення.

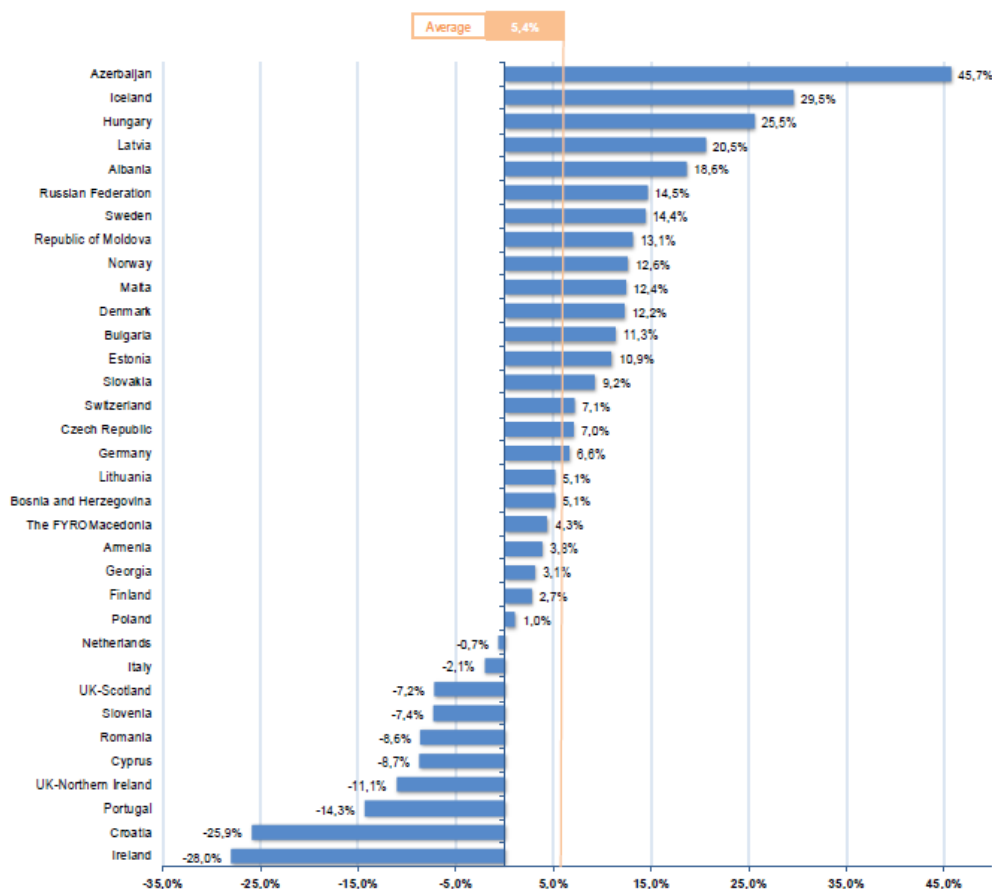
Графік 2.6 Річний державний бюджет, виділений всім судам (не включаючи органи прокуратури та правову допомогу), представлений як частина (у%) ВВП на душу населення у 2012 році (пит.1,пит.3 та пит.6)

Слід підкреслити, що держави, які отримують вигоду з масштабного сприяння у зміцненні законності, зокрема, з боку Європейського Союзу та інших міжнародних організацій, автоматично розподілили відносно високу частку свого бюджету на відповідні судові системи. Це стосується таких країн, зокрема, **Боснія та Герцеговина, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Хорватія, Польща, Угорщина, Болгарія.**

Тому, країни або автономні угруповання Західної Європи, що мають більший рівень достатку населення, такі як **Швеція, Нідерланди, Норвегія, Фінляндія, Данія, Сполучене Королівство-Англія та Уельс**, на перший погляд витрачають менше (ВВП на душу населення) на фінансування роботи судів. Такий відволікаючий ефект, має бути врахованим при здійсненні всіх можливих порівнянь, для того щоб, уникнути хибних висновків, що багаті держави або автономні утворення не виділяють значні бюджетні кошти на функціонування своїх судів.

Графік 2.7 Зміна абсолютних показників річного державного бюджету, виділеного для всіх судів (за винятком юридичної допомоги та прокуратури) в період між 2010 і 2012, в% (Q6)

Коливання бюджету призначеного для судів між 2010 та 2012 вимірюється у розмірі від 33 до 47 держав та автономних організацій а **Ізраїль**. У середньому, в Європі, бюджет зріс більше ніж на 5% не зважаючи на економічну та фінансову кризу – даний факт має супроводжуватися відповідним показником інфляції. Хоча становище (надане в €) не є одноманітним серед держав-членів: 23 країни респонденти, підвищили бюджет призначений на функціонування судів (**Грузія** не може бути в списку цих країн, так як загальна тенденція базується на обмінному курсі валюти), тоді як 10 країн зменшили кількість видатків.

Зворотні тенденції помітні у порівнянні з минулим періодом (2008-2010). **Латвія, Естонія, Литва, Болгарія, Угорщина, Боснія та Герцеговина, Данія, Фінляндія, Словацька Республіка, Албанія** збільшили фінансування діяльності судів у часових межах цього звіту тоді як у минулі роки таке фінансування зменшувалось. На відміну від вищезазначених країн, **Словенія, Сполучене Королівство-Північна Ірландія, Нідерланди, Ірландія, Португалія, Італія** зменшили кошторис для діяльності судів у останні роки (2010-2012), тоді як за минулий період бюджет збільшувався.

Частина пояснення цьому може бути не тільки в економічній та фінансовій кризі, а саме в офіційній політиці держави щодо формування бюджету. Ті країни або автономні організації, що мали вирішити чи зменшувати кошторис для функціонування системи правосуддя у період між 2008 та 2010, мали змогу збільшити бюджет у останні роки, тоді як інші країни або автономні утворення мали вирішувати останнім часом питання про зменшення таких видатків.

Частина результатів мають тимчасовий характер, через коливання обмінного курсу між національною валютою та євро. Підвищення не таке відчутне для **Ісландії, Норвегії, Російської**

Федерації, Швеції, Боснії та Герцеговини, Швейцарії при розрахунку позитивного коливання національної валюти у відношенні до євро в той самий період. У вищезазначеній діаграмі, бюджет **Грузії** у відсотковій характеристиці зріс (+3,08%), хоча фактично бюджет зменшився через коливання обмінного курсу (+7,86%). За таких самих причин, відсотковий показник бюджету **Румунії** (-8,62%) є тимчасовим через зміни у обмінному курсі (-3,05%). Збільшення бюджетних ресурсів для функціонування судової системи **Угорщиною та Польщею** є більш значними ніж ті дані, що зазначені у діаграмі вище при розрахунку негативного коливання обмінного курсу в той самий часовий період, тоді як зменшення зусиль є більш різко вираженою обставиною у **Сполучене Королівство-Північній Ірландії та Шотландії** з урахуванням ревальвації їхньої національної валюти у відношенні до євро в цей самий період.

Позитивна тенденція досі помітна у довгостроковій перспективі для наступних країн: **Швеція, Азербайджан, Норвегія, Чеська Республіка, Російська Федерація, Швейцарія, Мальта, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Грузія, Ісландія**. Негативна тенденція прослідковується в **Сполучене Королівство-Шотландії та Румунії** на протязі двох останніх періодів дослідження.

Склад бюджету виділеного судам

Для проведення більш точного аналізу бюджетів призначених для судів, СЕРЕJ вивчає різні складові даних бюджетів, шляхом проріджування різноманітних частин: заробітна плата, Інформаційні Технології – (комп'ютери, програмне забезпечення, інвестиційна підтримка та обслуговування), судові видатки (наприклад оплата діяльності перекладачів або експертів), кошти для наймання та забезпечення діяльності приміщень та будівель а також кошти для тренування персоналу.

32 із 47 країн та автономних утворень, що були залучені, змогли надати дані про ці деталі, а 10 інших майже досягли цієї мету, що є якісним покращенням у обробці даних у порівнянні з минулим періодом дослідження. Такі дії держав-членів схвалюються. Такий позитивний, поступальний розвиток призведе до більш точних знань щодо бюджету судових систем та зробить можливим подальший розподіл головних компонентів бюджету виділеного для роботи судів.

NB: для **Андорри, Австрії, Бельгії, Франції, Греції, Люксембургу, Монако та Туреччини**, кількісні значення наведені нижче як для судів так і для органів прокуратури у зв'язку з нездатністю цих країн встановити кожний з бюджетів. Це дозволяє включити їх у порівнянні розподілу у відсотках, головних складових бюджету.

Таблиця 2.8 Розподілення складових частин бюджетів судів за 2012 рік (пит.6)

States/entities	Total annual approved public budget allocated to all courts* (€B)	Annual public budget allocated to (gross) salaries	Annual public budget allocated to computerisation**	Annual public budget allocated to judges expenses	Annual public budget allocated to court buildings***	Annual public budget allocated to investments in new buildings	Annual public budget allocated to training & education	Other
Albania	12 619 000 €	8 822 000 €	231 000 €	2 631 000 €	166 000 €	638 000 €	26 000 €	NA
Andorra****	NA	5 901 937 €	NA	113 000 €	9 960 €	NAP	30 000 €	NAP
Armenia	11 717 070 €	9 084 375 €	NA	30 015 €	13 556 €	NA	306 176 €	2 282 949 €
Austria	NA	416 840 000 €	35 800 000 €	103 750 000 €	59 700 000 €	0 €	2 200 000 €	133 509 000 €
Azerbaijan	68 719 820 €	23 431 620 €	7 046 730 €	NA	3 121 780 €	20 029 770 €	2 950 650 €	2 139 070 €
Belgium****	NA	697 424 000 €	37 697 000 €	87 080 000 €	65 782 000 €	7 924 000 €	5 220 000 €	96 998 000 €
Bosnia and Herzegovina	79 019 297 €	58 688 703 €	1 183 964 €	341 359 €	7 115 591 €	NA	722 194 €	10 991 486 €
Bulgaria	124 811 864 €	80 210 055 €	375 878 €	NA	NA	NA	25 427 €	32 726 448 €
Croatia	168 801 468 €	149 182 668 €	6 134 132 €	NA	809 410 €	NA	475 248 €	NA
Cyprus	30 811 480 €	22 793 540 €	124 970 €	117 374 €	2 474 850 €	3 000 050 €	92 480 €	2 008 206 €
Czech Republic	370 761 162 €	274 251 486 €	6 332 315 €	16 406 078 €	9 648 596 €	NA	455 033 €	64 657 646 €
Denmark	243 284 798 €	157 585 434 €	16 162 825 €	10 076 344 €	43 388 631 €	NA	2 106 506 €	13 974 995 €
Estonia	29 728 360 €	22 560 006 €	812 487 €	326 259 €	4 970 552 €	0 €	177 645 €	881 401 €
Finland	248 704 368 €	188 215 108 €	12 726 529 €	7 850 083 €	34 483 581 €	NA	897 000 €	5 532 055 €
France****	NA	2 298 785 554 €	50 457 182 €	478 570 000 €	252 782 592 €	140 770 000 €	84 275 231 €	341 484 578 €
Georgia	16 714 717 €	9 449 530 €	266 018 €	2 259 422 €	1 193 376 €	2 151 800 €	463 189 €	941 379 €
Germany	8 302 304 848 €	5 038 944 353 €	173 261 525 €	1 777 215 875 €	287 130 254 €	66 579 695 €	69 721 400 €	890 451 744 €
Greece****	NA	362 542 800 €	5 947 969 €	3 316 045 €	34 564 099 €	6 903 321 €	9 396 689 €	NAP
Hungary	326 887 896 €	235 373 000 €	1 195 000 €	14 426 154 €	27 507 000 €	7 692 308 €	318 785 €	39 178 448 €
Israel	9 802 800 €	NA	44 295 €	NA	NA	NA	NA	NA
Ireland	107 080 000 €	49 544 000 €	5 581 000 €	4 797 000 €	13 572 000 €	25 043 000 €	550 000 €	9 003 000 €
Italy	2 886 621 387 €	2 319 976 073 €	64 830 009 €	324 337 299 €	182 503 436 €	NA	229 971 €	94 644 609 €
Latvia	44 484 821 €	32 592 664 €	1 049 170 €	2 602 683 €	7 264 546 €	NA	249 939 €	735 919 €
Lithuania	63 138 812 €	46 314 146 €	397 069 €	329 306 €	1 644 012 €	1 013 670 €	311 973 €	3 128 436 €
Luxembourg****	NA	58 857 450 €	1 000 000 €	3 320 000 €	791 000 €	NA	100 000 €	9 068 480 €
Malta	11 627 427 €	8 425 403 €	1 342 265 €	1 476 078 €	200 000 €	82 681 €	1 000 €	NAP
Republic of Moldova	9 681 983 €	6 095 225 €	162 576 €	NA	1 820 442 €	0 €	25 625 €	1 478 095 €
Monaco	NA	4 219 800 €	57 400 €	1 052 100 €	NA	NA	70 000 €	213 856 €
Montenegro****	NA	14 469 947 €	180 000 €	2 615 000 €	50 000 €	NA	28 454 €	NAP
Netherlands	883 784 000 €	724 526 000 €	65 557 000 €	4 089 000 €	117 266 000 €	NA	18 753 000 €	53 573 000 €
Norway	234 000 000 €	160 100 000 €	9 400 000 €	NA	62 300 000 €	0 €	3 900 000 €	NAP
Poland	1 979 338 000 €	897 425 000 €	56 686 000 €	158 928 000 €	32 443 000 €	38 237 000 €	2 822 000 €	132 797 000 €
Portugal	463 077 380 €	396 291 048 €	7 965 991 €	10 310 000 €	31 220 522 €	NA	7 289 829 €	NA
Romania	324 811 810 €	186 052 154 €	682 766 €	1 115 873 €	34 669 478 €	11 567 120 €	3 554 195 €	87 970 023 €
Russian Federation	3 338 134 801 €	1 922 361 631 €	150 894 210 €	72 392 964 €	197 056 629 €	183 689 997 €	16 252 538 €	792 886 832 €
Serbia****	NA	137 208 931 €	NA	NA	15 538 160 €	NA	NA	25 234 200 €
Slovakia	162 716 788 €	86 354 081 €	3 555 096 €	8 423 500 €	13 362 799 €	0 €	1 414 040 €	39 606 270 €
Slovenia	166 080 066 €	123 329 428 €	3 454 684 €	30 732 240 €	7 037 588 €	NA	506 115 €	NA
Spain	1 241 680 880 €	1 006 059 080 €	45 277 000 €	NA	45 056 050 €	18 275 620 €	2 743 370 €	124 147 840 €
Sweden	837 248 986 €	446 449 529 €	15 379 625 €	NA	90 513 800 €	NA	7 706 415 €	77 197 596 €
Switzerland	881 208 021 €	720 798 618 €	39 275 907 €	48 852 663 €	61 241 108 €	39 455 894 €	3 759 005 €	67 822 825 €
The FYROMacedonia	29 782 761 €	24 583 740 €	126 830 €	1 405 795 €	1 918 699 €	48 780 €	567 970 €	1 130 937 €
Turkey****	NA	1 077 127 934 €	25 127 787 €	81 455 770 €	11 591 377 €	95 392 385 €	4 666 832 €	NA
Ukraine****	NA	246 203 829 €	87 609 760 €	NA	NA	NA	NA	76 560 802 €
UK-England and Wales	2 384 439 794 €	1 218 027 367 €	50 929 495 €	96 745 831 €	423 043 749 €	0 €	1 326 282 €	594 367 070 €
UK-Northern Ireland	79 892 000 €	47 307 000 €	6 718 000 €	5 116 000 €	22 100 000 €	0 €	152 000 €	NAP
UK-Scotland	136 811 488 €	48 801 835 €	4 292 050 €	8 287 335 €	32 303 195 €	11 535 804 €	662 202 €	29 929 078 €
Average	716 182 008 €	480 307 784 €	22 802 966 €	91 138 742 €				110 236 466 €
Median	164 868 822 €	143 195 800 €	6 041 051 €	5 116 000 €				32 726 448 €
Minimum	9 581 800 €	4 219 800 €	44 295 €	30 015 €				213 856 €
Maximum	8 302 304 848 €	5 038 944 353 €	173 261 525 €	1 777 215 875 €				890 451 744 €
Israel	289 686 808 €	196 052 311 €	18 250 452 €	9 211 885 €	30 891 558 €	20 987 278 €	1 329 309 €	12 803 113 €

* with neither prosecution nor legal aid

** equipment, investments and maintenance

*** maintenance and operating costs

**** Budget allocated to the public prosecution system cannot be separated from the budget allocated to all courts

***** Budget allocated to legal aid can not be separated with budget allocated to all courts

Таблиця 2.9 Розподіл основних статей бюджету судів у 2012 році, у % (пит.6)

State/entities	Total annual approved public budget allocated to all courts* (€)	Annual public budget allocated to (gross) salaries	Annual public budget allocated to computerisation**	Annual public budget allocated to justice expenses	Annual public budget allocated to court buildings***	Annual public budget allocated to investments in new buildings	Annual public budget allocated to training & education	Other
Albania	12 513 000 €	70.5%	1.8%	21.0%	1.3%	5.1%	0.2%	NA
Andorra****	6 054 897 €	97.5%	NA	1.9%	0.2%	NAP	0.5%	NAP
Armenia	11 717 070 €	77.5%	NA	0.3%	0.1%	NA	2.6%	19.5%
Austria****	751 790 000 €	55.4%	4.8%	13.8%	7.9%	0.0%	0.3%	17.8%
Azerbaijan	58 719 620 €	39.9%	12.0%	NAP	5.3%	34.1%	5.0%	3.6%
Belgium****	911 101 000 €	76.5%	4.1%	9.6%	7.2%	0.9%	0.6%	10.6%
Bosnia and Herzegovina	79 013 297 €	74.2%	1.5%	0.4%	9.0%	NAP	0.9%	13.9%
Bulgaria	124 911 954 €	64.2%	0.3%	NA	NA	NAP	0.0%	26.2%
Croatia	156 601 458 €	95.3%	3.9%	NA	0.5%	NA	0.3%	NA
Cyprus	30 611 480 €	74.5%	0.4%	0.4%	8.1%	9.8%	0.3%	6.6%
Czech Republic	370 751 152 €	74.0%	1.7%	4.2%	2.6%	NAP	0.1%	17.4%
Denmark	243 294 736 €	64.8%	6.6%	4.1%	17.8%	NA	0.9%	5.7%
Estonia	29 728 350 €	75.9%	2.7%	1.1%	16.7%	0.0%	0.6%	3.0%
Finland	249 704 356 €	75.4%	5.1%	3.1%	13.8%	NA	0.4%	2.2%
France****	3 647 125 137 €	63.0%	1.4%	13.1%	6.9%	3.9%	2.3%	9.4%
Georgia	16 714 717 €	56.5%	1.6%	13.5%	7.1%	12.9%	2.7%	5.6%
Germany	8 302 304 846 €	60.7%	2.1%	21.4%	3.5%	0.8%	0.8%	10.7%
Greece****	442 670 924 €	86.4%	1.3%	0.7%	7.8%	1.6%	2.1%	NAP
Hungary	325 687 695 €	72.3%	0.4%	4.4%	8.4%	2.4%	0.1%	12.0%
Iceland	9 602 600 €	NA	0.5%	NA	NA	NA	NA	NA
Ireland	107 090 000 €	46.3%	5.2%	4.5%	12.7%	23.4%	0.5%	7.5%
Italy	2 986 521 397 €	77.7%	2.2%	10.9%	6.1%	NA	0.0%	3.2%
Latvia	44 494 921 €	73.3%	2.4%	5.8%	16.3%	NA	0.6%	1.7%
Lithuania	53 138 612 €	87.2%	0.7%	0.6%	3.1%	1.9%	0.6%	5.9%
Luxembourg****	73 736 940 €	79.8%	1.4%	5.3%	1.1%	NAP	0.1%	12.3%
Malta	11 527 427 €	73.1%	11.6%	12.8%	1.7%	0.7%	0.0%	NAP
Republic of Moldova	9 581 963 €	63.6%	1.7%	NA	19.0%	0.0%	0.3%	15.4%
Monaco****	5 653 156 €	74.6%	1.0%	19.3%	NA	NA	1.2%	3.8%
Montenegro****	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Netherlands	983 764 000 €	73.6%	6.7%	0.4%	11.9%	NA	1.9%	5.4%
Norway	234 000 000 €	68.4%	4.0%	NAP	26.6%	0.0%	1.7%	NAP
Poland	1 379 338 000 €	65.1%	4.1%	11.5%	6.7%	2.8%	0.2%	9.6%
Portugal	453 077 390 €	87.5%	1.8%	2.3%	6.9%	NA	1.8%	NA
Romania	324 611 610 €	57.3%	0.2%	0.0%	10.7%	3.6%	1.1%	27.1%
Russian Federation	3 336 134 801 €	57.6%	4.5%	2.2%	5.9%	5.5%	0.5%	23.8%
Serbia****	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Slovakia	152 715 786 €	56.5%	2.3%	5.5%	8.8%	0.0%	0.9%	25.9%
Slovenia	165 060 055 €	74.7%	2.1%	18.6%	4.3%	NA	0.3%	NA
Spain	1 241 560 960 €	81.0%	3.6%	NA	3.6%	1.5%	0.2%	10.0%
Sweden	637 246 965 €	70.1%	2.4%	NA	14.2%	NA	1.2%	12.1%
Switzerland	981 206 021 €	73.5%	4.0%	5.0%	6.2%	4.0%	0.4%	6.9%
The FYROMacedonia	29 782 751 €	82.5%	0.4%	4.7%	6.4%	0.2%	1.9%	3.8%
Turkey****	1 295 361 065 €	83.2%	1.9%	6.3%	0.9%	7.4%	0.4%	NA
Ukraine****	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
UK-England and Wales	2 384 439 794 €	51.1%	2.1%	4.1%	17.7%	0.0%	0.1%	24.9%
UK-Northern Ireland	73 932 000 €	64.0%	9.1%	6.9%	29.9%	0.0%	0.2%	NAP
UK-Scotland	135 811 499 €	35.9%	3.2%	6.1%	23.8%	8.5%	0.5%	22.0%
Average	747 281 941 €	70.0%	3.1%	6.8%	9.0%	4.8%	0.9%	11.7%
Median	160 830 757 €	73.3%	2.2%	4.8%	7.1%	1.9%	0.5%	10.0%
Minimum	5 653 156 €	35.9%	0.2%	0.0%	0.1%	0.0%	0.0%	1.7%
Maximum	8 302 304 846 €	97.5%	12.0%	21.4%	29.9%	34.1%	5.0%	27.1%
Israel	289 565 906 €	67.7%	6.3%	3.2%	10.7%	7.2%	0.5%	4.4%

* w th neither prosecution nor legal aid

** equipment, investments and maintenance

*** maintenance and operating costs

**** Budget allocated to the public prosecution system cannot be separated from the budget allocated to all courts

***** Budget allocated to legal aid can not be separated w th budget allocated to all courts

Заробітна плата

Враховуючи очевидну різницю між державами, на Європейському рівні (середні дані 35 держав для яких доступна інформація), найвища частина видатків для судів, приблизно 70%, становить заробітна плата для суддів та персоналу суду. Існує велика різниця між найвищою та найнижчою відсотковою часткою, що являє собою заробітну плату для судів та персоналу суду. Так, в **Хорватії**, 95% від загального бюджету для судів, становить заробітна плата, тоді як, в **Сполучене Королівство-Шотландія** така відсоткова частка становить лише 36 %. В цілому, для країн *загального права*, при функціонуванні судової системи з великою кількістю непрофесійних суддів (за винятком Ірландії), витрачається набагато менше коштів на заробітні плати, хоча у подальшій перспективі варто досягти завдання у підвищенні заробітної плати (див. Розділ 7 нижче).

Підвищення бюджетних коштів призначених для виплати заробітної плати зумовить підвищення рівня заробітної плати або кількості персоналу суду (**Туреччина**).

Деякі держави-члени вказують обмеження, щодо заробітних плат через вплив економічної та фінансової кризи (**Андорра, Греція**).

Новітні технології

В Європі, 3,3% від бюджету судів (середній відсотковий показник 35 Європейських держав, що надали таку інформацію) призначається для комп'ютеризації.

Рівень інвестицій в засоби ІТ залишається на низькому рівні (менше ніж 1% від бюджету призначеного для функціонування судів) у наступних країнах: **Болгарія, Кіпр, Угорщина, Ісландія, Литва, Румунія, «Колишня Югославська Республіка Македонія»**. Від середнього рівня інвестицій (більш ніж 5% бюджету судів), що виконується в таких країнах як: **Данія, Фінляндія, Ірландія, Нідерланди, Сполучене Королівство-Північна Ірландія** та до більшого рівня інвестицій (більш ніж 10% судового бюджету) в таких країнах як: **Азербайджан та Мальта**, що продовжують зусилля, які були в основі минулих досліджень.

Деякі ІТ програми з модернізації судових систем були запроваджені в **Азербайджані, Естонії, Грузії**.

Витрати на здійснення правосуддя

Дана стаття бюджету займає в середньому 6% від бюджету виділеного судам в Європі (для 29 країн, що розглядаються), в той час як варто виділити значні розбіжності між країнами де дана стаття займає більше ніж 20% бюджету виділеного судам (**Албанія, Німеччина**) та країн де ця частина обмежена до нижче ніж 1% від бюджету (**Вірменія, Боснія та Герцеговина, Кіпр**) та незначна різниця в **Румунії**. Розбіжності в організаційній структурі судової системи та в процедурі діяльності пояснює таку розбіжність.

Будівлі суду

Частина бюджету виділеного на судові будівлі у середньому складає 15% від загального в 34 досліджених країнах. Дана частина бюджету поділяється на приблизно 10%, що відповідають за технічне обслуговування та експлуатацію, та на 5%, що становлять інвестиції в будівництво нових судів та реставрацію старих будівель. Такі кількісні показники можуть значно коливатися у залежності від того, чи були ураховані програми з нерухомості у поточному році (навіть якщо такі інвестиції були амортизовані на протязі декількох років). Варто звернути увагу, на зусилля зроблені **Азербайджаном** щодо бюджету 2012 року. Було розподілено третину судового бюджету на модернізацію судової інфраструктури та спорудження будівель. Стосовно експлуатації судових будівель, **Сполучене Королівство-Північна Ірландія, Сполучене Королівство-Шотландія, Сполучене Королівство-Англія та Уельс, Норвегія** витрачають велику частку бюджету на будівлі суду, але така інформація має бути відповідно інтерпретована, через особливості організаційної структури судових систем цих країн та автономних утворень; інших складових частин бюджету (наприклад заробітна плата), що є більш обмеженими, та можуть значно змінити розподіл. Будівлі суду не несуть значного навантаження (менш ніж 2%) на судові бюджети (ці витрати можуть відноситись до інших видів офіційних бюджетів) в **Вірменії, Хорватія, Албанія**.

Підготовка суддів

Менше 1% судового бюджету витрачається на підготовку суддів в Європі у 2012 році, та не покращилось у порівнянні з минулими періодами дослідження СЕРЕJ. Підготовка вважається пріоритетним напрямом (більше ніж 2% бюджету суду) у **Вірменії, Грузії та Азербайджані**. **Болгарія, Італія, Сполучене Королівство-Англія та Уельс** є досить обмеженими в даному аспекті (менше ніж 0,1% від судового бюджету).

Підготовка та навчання суддів є одним з елементів, що прямо страждає від зменшення фінансування у зв'язку з економічною та фінансовою кризою у **Словенії**.

State/entities	Ministry of Justice				Other Ministry				Parliament				Supreme court				Judicial council				Courts				Inspection body				Other			
	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④
Albania																																
Andorra																																
Armenia																																
Austria																																
Azerbaijan																																
Belgium																																
Bosnia and Herzegovina																																
Bulgaria																																
Croatia																																
Cyprus																																
Czech Republic																																
Denmark																																
Estonia																																
Finland																																
France																																
Georgia																																
Germany																																
Greece																																
Hungary																																
Iceland																																
Ireland																																
Italy																																
Latvia																																
Lithuania																																
Luxembourg																																
Malta																																
Republic of Moldova																																
Monaco																																
Montenegro																																
Netherlands																																
Norway																																
Poland																																
Portugal																																
Romania																																
Russian Federation																																
Serbia																																
Slovakia																																
Slovenia																																
Spain																																
Sweden																																
Switzerland																																
The FYROMacedonia																																
Turkey																																
Ukraine																																
UK-England and Wales																																
UK-Northern Ireland																																
UK-Scotland																																
Number of countries	30	6	26	20	20	4	3	16	1	43	0	13	14	2	12	9	15	1	7	4	21	1	13	6	1	0	0	19	15	5	17	17
Israel																																

Included

Not included

Non available

Non applicable

① Preparation

② Adoption

③ Management

④ Evaluation

Процедура планування бюджету фінансування судів

Таблиця 2.10 Органи, відповідальні за планування бюджету, виділеного судам (пит.14)

Процедура планування бюджету (від підготовки до затвердження, управління та оцінки бюджетних витрат) в більшості держав організована аналогічним чином.

Як правило, Міністерство Юстиції відповідає за підготовку бюджету. В деяких країнах та автономних організаціях такий обов'язок можуть мати інші міністерства: це стосується країн зі спеціалізованими судами, які не залежать від Міністерства Юстиції, як приклад, у випадку коли суд з розгляду трудових спорів фінансується Міністерством із Соціальних Справ. Міністерство Фінансів приймає участь в процедурі планування бюджету судів (в деяких її етапах). Самі суди (21 держава та автономних угруповань), Рада **Юстиції** (15 держав та автономних об'єднань), Вищий Суд (14 держав та автономних об'єднань) відіграють провідну роль у підготовчій стадії. Державна судова адміністрація (**Норвегія**) або спеціальні органи можуть брати участь в 15 держав та автономних організацій (наприклад Служба з адміністрації судового бюджету в **Албанії**, Рада

Голів Судів в **Вірменії**, Служба Державного Аудиту в **Данії**, Служба Правових Послуг в **Монако** (що є схожа у своїх функціях та обов'язках з Міністерством Юстиції), Рада з Бюджету Судів в «**Колишня Югославська Республіка Македонія**», Державний Орган с Планування в **Туреччині**, Керуюча Рада з Питань Правосуддя в **Сполучене Королівство-Шотландія**). Тільки **Австрія** дозволяє Парламенту приймати участь у підготовці бюджету.

Функція затвердження пропозицій щодо бюджету покладена на Парламент з можливістю участі інших органів. Деякі країни повідомили, що Міністерство юстиції або інші міністерства можуть бути учасниками даного процесу (**Албанія, Вірменія, Сполучене Королівство-Англія та Уельс, Сполучене Королівство-Шотландія**). Однак можливо, такі відповіді свідчать про невірне розумінні пит.14 в частині офіційного затвердження бюджету. Необхідно враховувати особливу роль федеральних і автономних утворень в деяких країнах з федеральною або децентралізованою структурою (наприклад, **Іспанія**).

Або судові органи (суди та/або верховні суди та/або ради юстиції), або виконавча влада (Міністерство юстиції та/або Міністерство фінансів) та державних судових адміністрація (**Литва, Норвегія, Україна, Сполучене Королівство-Шотландія**) найчастіше керують усім бюджетом судової системи, при неодноразовій участі декількох органів, що сполучають виконавчі та судові функції. У деяких державах у підготовці бюджету можуть брати участь спеціальні органи, які нерідко задіяні в управлінні таким бюджетом (див. вище).

Лише 16 держав або автономних угруповань включають участь Ради Судової Влади хоча б у одному етапі формування бюджету суду, головним чином у підготовці бюджетних вимог.

Оцінкою належного виконання бюджету в більшості випадків в Європі займається виконавча влада, як Міністерство юстиції, так і інші міністерства (як правило, Міністерство фінансів). Парламент (14 країн та автономних утворень), або незалежна контролююча служба (19 країн або автономних утворень) в якості органу, що проводить аудит (**Люксембург, Туреччина, Сполучене Королівство-Шотландія**), можуть брати участь самостійно або спільно з іншими інститутами виконавчої чи судової влади.

Бюджетні повноваження в межах діяльності суду

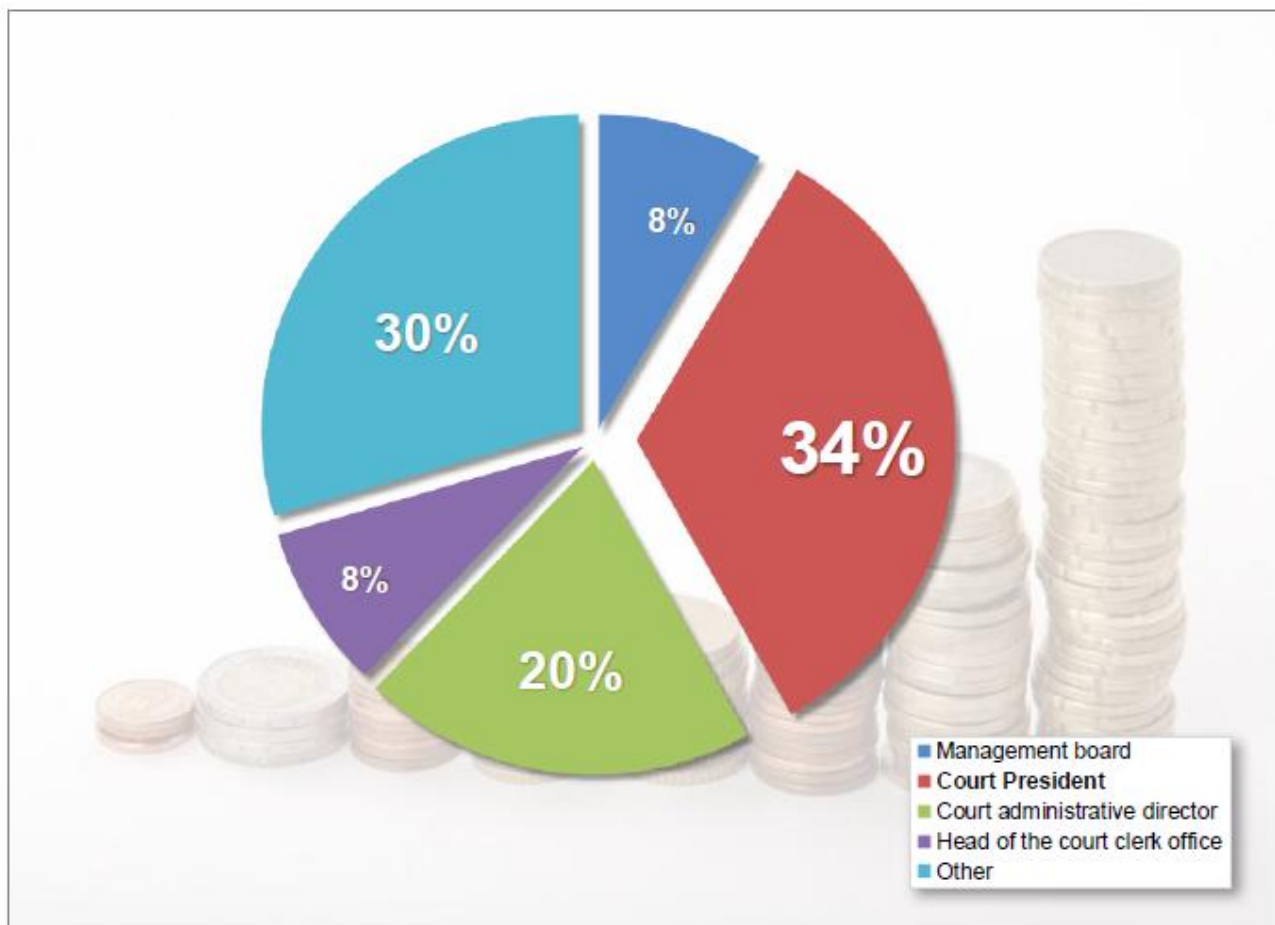
Таблиця 2.11 Органи відповідальні за окремі частини судового бюджету у 2012 (пит.61)

States/entities	Management board				Court President				Court administrative director				Head of the court clerk office				Other			
	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④
Albania																				
Andorra																				
Armenia																				
Austria																				
Azerbaijan																				
Belgium																				
Bosnia and Herzegovina																				
Bulgaria																				
Croatia																				
Cyprus																				
Czech Republic																				
Denmark																				
Estonia																				
Finland																				
France																				
Georgia																				
Germany																				
Greece																				
Hungary																				
Iceland																				
Ireland																				
Italy																				
Latvia																				
Lithuania																				
Luxembourg																				
Malta																				
Republic of Moldova																				
Monaco																				
Montenegro																				
Netherlands																				
Norway																				
Poland																				
Portugal																				
Romania																				
Russian Federation																				
Serbia																				
Slovakia																				
Slovenia																				
Spain																				
Sweden																				
Switzerland																				
The FYROMacedonia																				
Turkey																				
Ukraine																				
UK-England and Wales																				
UK-Northern Ireland																				
UK-Scotland																				
Number of countries	7	7	2	9	28	22	26	24	14	10	20	16	6	1	12	6	23	18	18	29
Israel																				

Responsible
Not responsible

① Preparation of the budget
② Arbitration and allocation
③ Day to day management of the budget
④ Evaluation and control of the use of the budget

Діаграма 2.11 б Органи відповідальні за окремі частини судового бюджету у 2012

Організація компетенції та відповідальності за судовий бюджет є різною у даних державах та автономних угрупованнях. Під час оцінки ролі кожного з органів, варто зазначити, що голова суду є найбільш залученим посадовцем на всіх стадіях управління бюджетом. В 17 державах та автономних утвореннях, голова суду відповідальний за весь бюджетний процес, наприклад, підготовка, розподіл, повсякденне управління і також оцінка/контроль над бюджетом. У більше ніж половині країн, він/вона приймає участь в упорядкуванні бюджету. У приблизно половині країн голова суду приймає участь у повсякденному управлінні бюджетом, оцінкою та контролем та розподіленням бюджету. В третині держав, голова суду не відповідальний за такі дії.

Серед «інших» залучених органів, варто виділити Міністерство Юстиції або один з його органів (Албанія, Австрія, Азербайджан, у бюджеті судів 1ої інстанції, Бельгія, Хорватія, Чеська Республіка, Естонія, Німеччина, Латвія, Люксембург, Монако, Румунія, Словаччина, Туреччина, Сполучене Королівство-Англія та Уельс), Міністерство Фінансів (Азербайджан, Хорватія, Люксембург, Монако, Чорногорія, Швейцарія, Україна), Голови судів вищих інстанцій (Австрія, Франція, "Колишня Югославська Республіка Македонія"), Департамент Спеціального Управління (Естонія, Російська Федерація, Ізраїль), Вища Рада Юстиції або її еквівалент (Грузія, Угорщина), державна судова адміністрація (Азербайджан, Данія, Грузія, Ірландія, Україна, Сполучене Королівство-Північна Ірландія, Сполучене Королівство-Шотландія), Служба Державного Аудиту (Латвія, Ірландія, Мальта, Чорногорія, "Колишня Югославська Республіка Македонія"), Управління Генеральної Прокуратури (Люксембург, Туреччина) або судові бухгалтери (Албанія, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Німеччина, Литва, Російська Федерація).

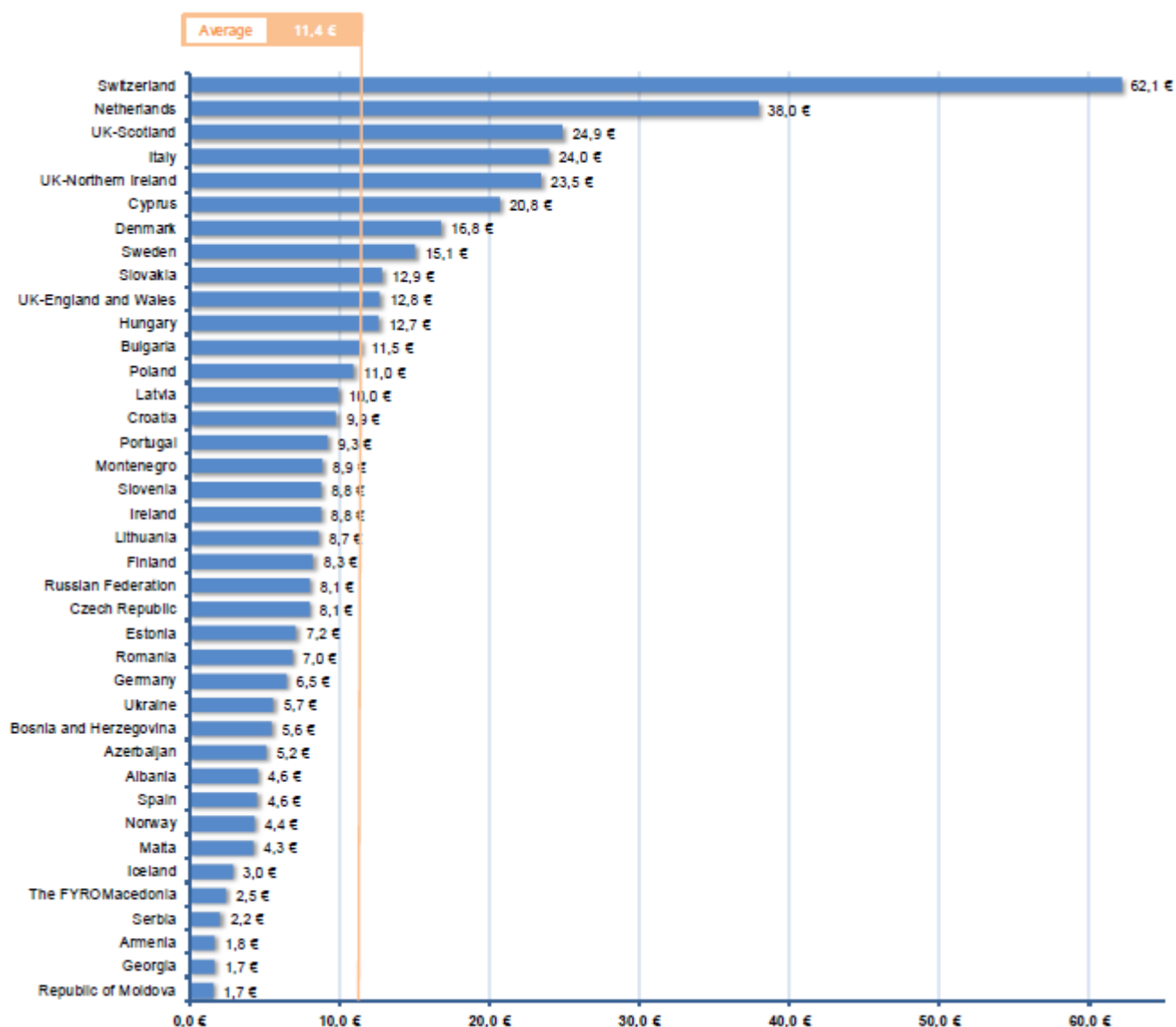
Де доречно, голова адміністрації суду також часто присутній на всіх стадіях бюджетного циклу, особливо в щоденному управлінні (у більше ніж половини держав) та підготовці бюджету (трохи менше третини держав). Голова секретаріату суду, досить часто має справу з повсякденним управлінням бюджету, тоді як рада правління має справу з більшістю справ, що стосуються оцінки та контролю над бюджетом. В **Ісландії, Нідерландах та Сполучене Королівство-Північні Ірландії**, така рада приймає участь на всіх стадіях.

Бюджетні процеси судів можуть бути упорядкованими на різних рівнях (від державного рівня до регіонального та місцевого рівня та можуть відрізнятися для кожної інстанції. Для кожного рівня та для кожної судової інстанції, різноманітні актори приймають участь у цьому процесі. В декількох державах, асигнування, управління та контроль над бюджетом для Вищого Суду диференційований від таких самих аспектів інших судів (**Естонія, Словаччина, Російська Федерація**).

2.2.2 Державний бюджет, що виділяється органам прокуратури

У наведених нижче таблицях представлено тільки 39 країн, які змогли надати окремий бюджет органів прокуратури. У 8 країнах бюджет судів включає фінансування, що виділяється органам прокуратури (**Андорра, Австрія, Бельгія, Франція, Греція, Люксембург, Монако і Туреччина**).

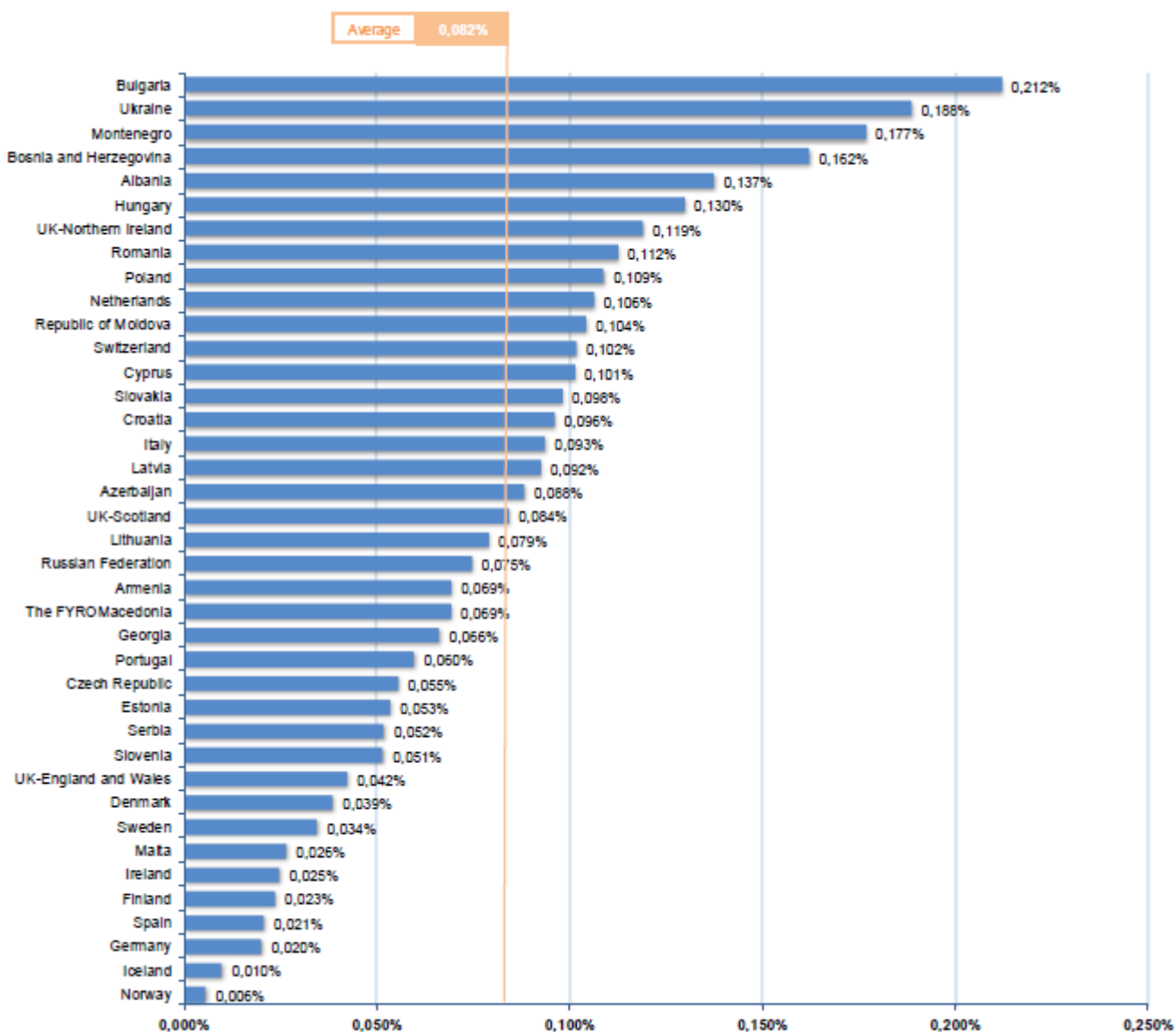
Схема 2.12 Річний бюджет на душу населення, виділений на органи прокуратури у 2012 році, у € (пит.1, 13).

Середній показник щодо суми коштів виділених для органів прокуратури на одного жителя залишається стабільним з 2008 року. 5 держав та автономних утворень (**Швейцарія, Нідерланди, Сполучене Королівство-Шотландія, Італія та Кіпр**) витрачають більше ніж 20 € на жителя для діяльності органів прокуратури, разом з цим **Швейцарія** витрачає набагато більші суми ніж будь-яка інша держава-член. 10 країн витрачають менше ніж 5 € на душу населення (**Республіка Молдова, Грузія, Вірменія, Сербія, "Колишня Югославської Республіки Македонії", Ісландія, Мальта, Норвегія, Іспанія, Албанія**).

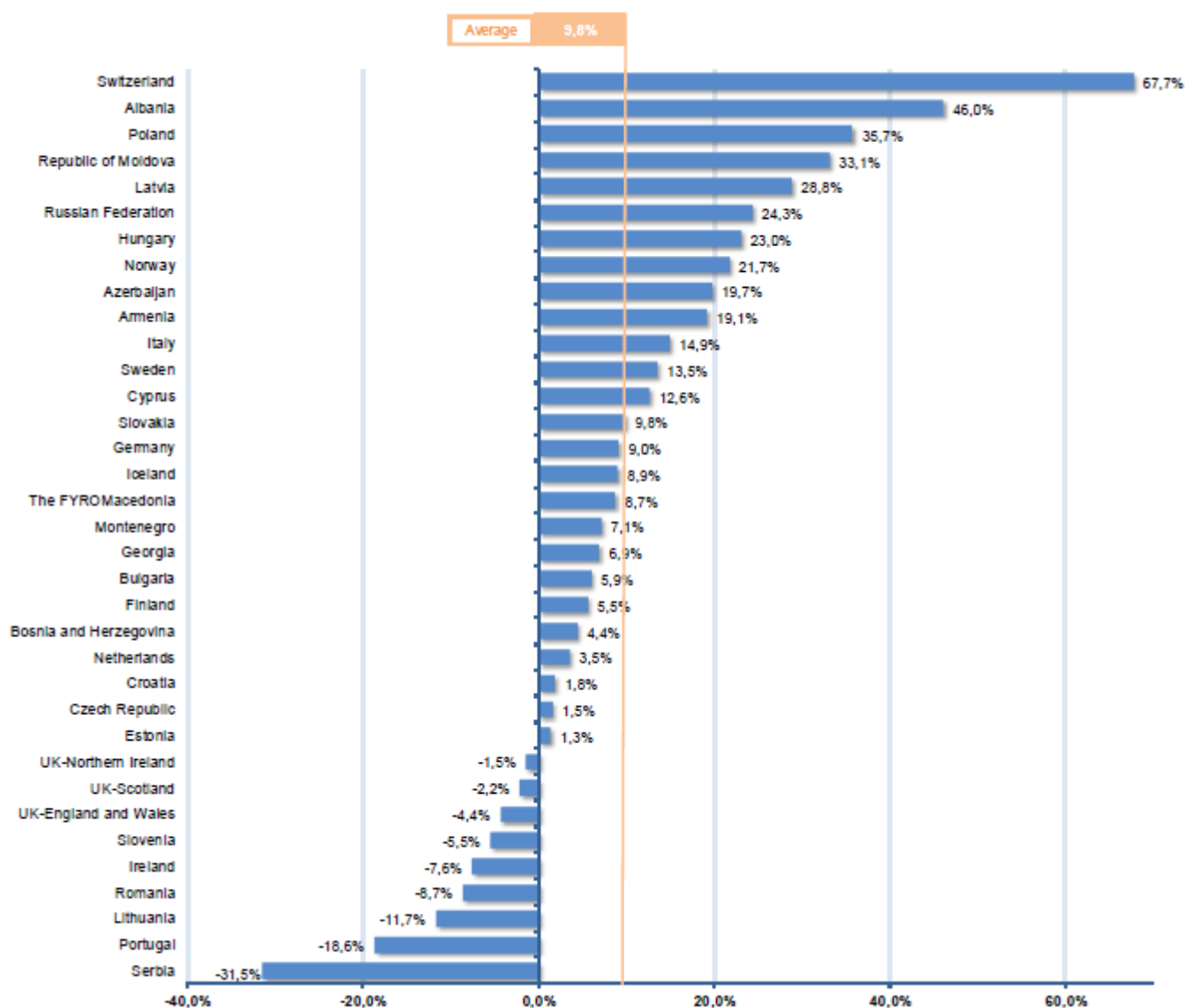
Інші реалії досліджуються тільки у разі порівняння бюджету для функціонування прокуратури до рівня добробуту населення в кожній державі.

Схема 2.13 Річний державний бюджет призначений для діяльності прокуратури на душу населення (у%) як частина ВВП на душу населення, в 2012 (пит.1, пит.3, пит.13)

Можна помітити, що **Болгарія, Україна, Чорногорія, Боснія і Герцеговина, Албанія, Румунія, Республіка Молдова** приєднують бюджетний пріоритет до прокуратури. Варто підкреслити, що суми можуть бути призначені Європейськими або міжнародними установами для зміцнення верховенства права.

Схема 2.14 Зміни бюджету органів прокуратури між 2010 та 2012 роком у % (пит.13)

Зміни бюджету органів прокуратури 35 країн були вивчені у період від 2010 до 2012 року.

У порівнянні з минулими періодами обробленими СЕРЕП, у середньому, Європейські держави значно збільшили бюджет органів прокуратури за останні роки у порівнянні з минулими періодами.

Немає абсолютної схожості між державами-членами, так 26 з 35 держав завважили потрібним підвищити бюджетні кошти (**Грузія** та **Хорватія** не вважаються таким, через значне коливання обмінного курсу валюти, див. нижче) в той час як 9 держав зменшили фінансування.

Знову ж таки, варто враховувати зміни в обмінному курсі при порівнянні коливань в євро. Тому спостерігається значне зниження бюджету призначеного для прокуратури в **Грузії** та **Хорватії**, хоча вони вказані у вищій частині схеми зазначеної вище. Підвищення, що є більш суттєвим ніж здається в схемі для **Ісландії** з огляду на негативні зміни національної валюти у відношенні до євро. І навпаки, підвищення зазначене для **Норвегії**, **Азербайджану**, **Швеції**, **Боснії та Герцеговини** є менш значним ніж вказано в схемі з огляду на позитивну зміну в обмінному курсі між 2010 та 2012р.. Беручи до уваги зниження фінансування діяльності прокуратури, можна побачити, що така ситуація наголошується у трьох автономних частинах **Сполученого**

Королівства з огляду на ревальвацію національної валюти. І навпаки, зниження більш обмежені ніж а що зазначене в схемі про **Румунію** та **Сербію**.

Державні установи у 8 державах та автономних утвореннях встановили значні бюджети прокуратури у період між 2010 та 2012 (підвищення більш ніж на 20%). **Швейцарія, Норвегія, Азербайджан, Російська Федерація, Італія, Кіпр, Словаччина, Ісландія** та у меншій мірі **Фінляндія, Чорногорія, Нідерланди, Хорватія** продовжують підвищення фінансових засобів призначених для органів прокуратури у довгостроковому періоді (2008-2012). Підвищення заробітної плати прокурорів та персоналу є одним з пояснень (**Албанія, Республіка Молдова**).

Реформи законодавчої влади, що підвищили повноваження органів прокуратури на етапі розслідування також може пояснити зміни бюджету в **Швейцарії** та її еволюції в "**Колишня Югославської Республіки Македонії**" від 2013 року.

Інші держави змінили тенденцію у протилежний бік: при значних скороченнях бюджету у Латвії помітних у минулих періодах дослідження (2008-2010) у зв'язку з фінансовою та економічною кризою, та за період 2010-2012 відбувається підвищення на майже 30%. Така сама тенденція спостерігається в **Республіці Молдова, Угорщині та Польщі**.

Сербія, Мальта (реорганізація органів прокуратури), **Португалія та Литва**, навпаки, значно зменшили зусилля в останні два роки. Щодо **Литви та Сербії** спостерігається продовження зниження фінансування, що було помітне у минулі роки дослідження - **Литва** зазначила, що це наслідки бюджетної політики для боротьби з надмірним дефіцитом. **Румунія, Словенія** та у меншій мірі **Сполучене Королівство-Шотландія** де підвищення фінансування призначеного для діяльності органів прокуратури у в минулому періоді дослідження та мало змінити таку тенденцію в останньому періоді. Урізання бюджету у зв'язку з економічною кризою у значній міри пояснює таку тенденцію. Продовження політики урівноваження ролі судів з точки зору традиційно могутніх органів прокуратури може досі мати позитивний вплив в деяких центральних та східних Європейських країнах.

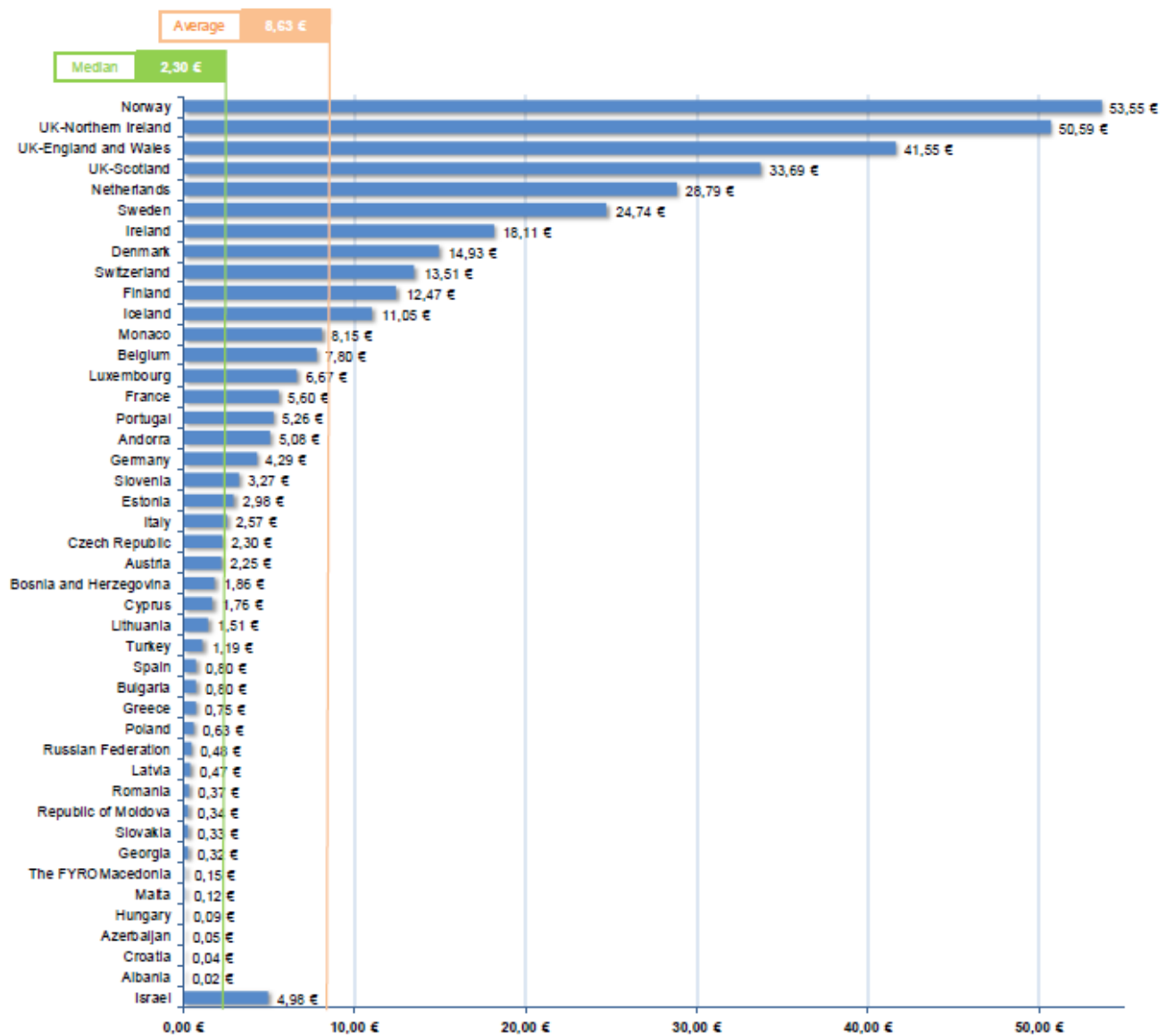
2.2.3 Державний бюджет виділений на діяльність системи правової допомоги

В даному випадку, правова допомога зазначена в широкому сенсі, як приклад, витрати на структури правової допомоги, формування інформаційної політики для користувачів судових послуг та підтримки сторін спорів. Для першого разу, СЕРЕJ спробувала інтегрувати та розділити дві системи доступу до закону.

9 € на душу населення, в середньому, виділяється державною владою на забезпечення доступу до правосуддя через систему правової допомоги. Однак більш доцільним видається розгляд серединного значення в Європі: 2.25 € на душу населення.

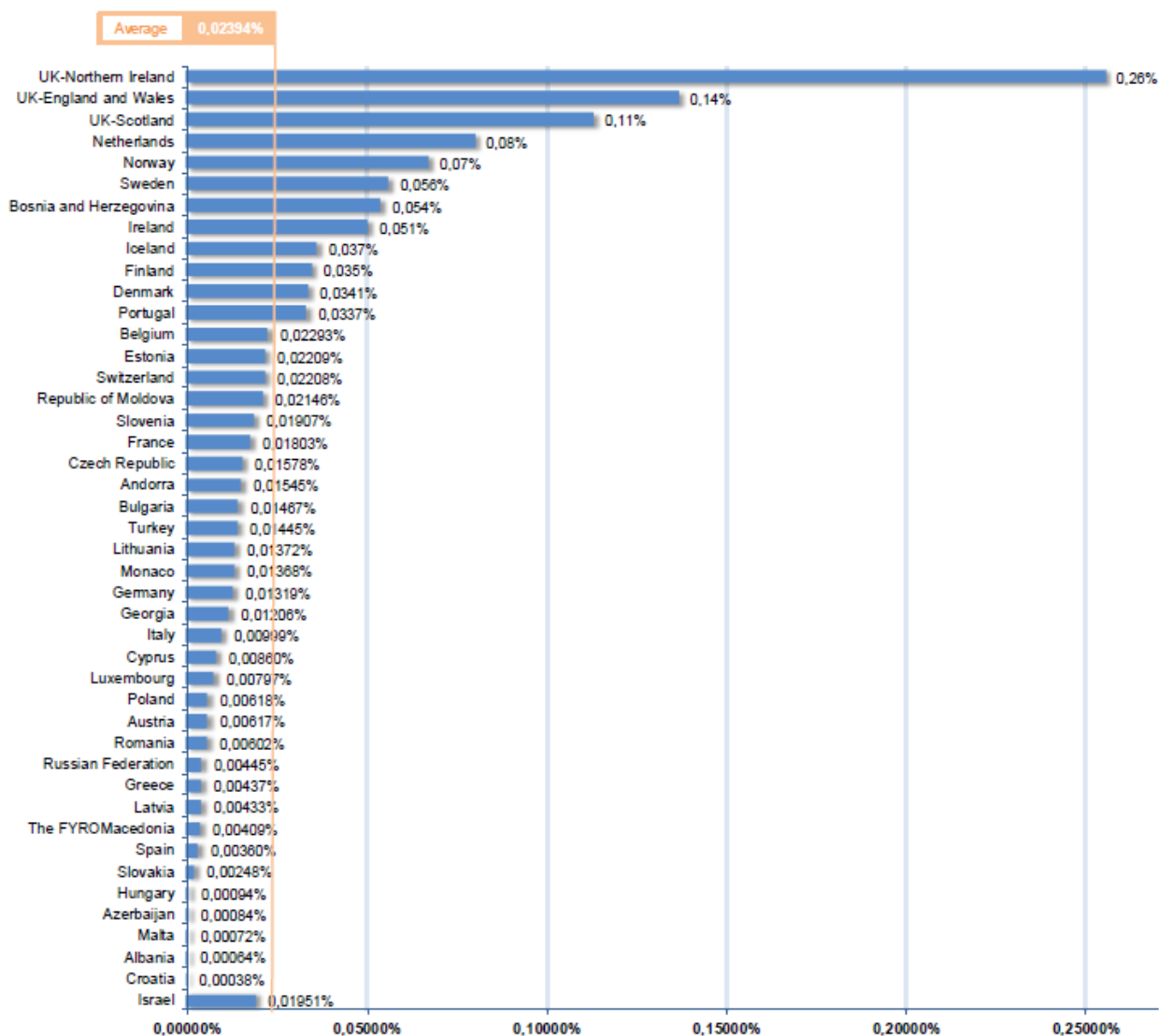
Північно-європейські країни направляють великі кошти на забезпечення роботи системи правової допомоги. Як це було і в попередні роки проведення оцінки, відносно великий бюджет (більше 50 € на душу населення) на надання правової допомоги (валові показники на душу населення) виділяється в наступних країнах: **Сполучене Королівство-Північна Ірландія, Норвегія** та в районі від 20 € та 50 € **Сполучене Королівство-Англія й Уельс, і Сполучене Королівство-Шотландія, Нідерланди та Швеція**. Відносно велика сума бюджету на забезпечення роботи правової системи (більше 10 € на душу населення) можна також відзначити в **Нідерландах, Ірландії, Швеції, Данії, Фінляндії та Ісландії**.

Схема 2.15 Річний державний бюджет, виділений на надання правової допомоги на душу населення в 2015 році в € (пит.1, пит.12)

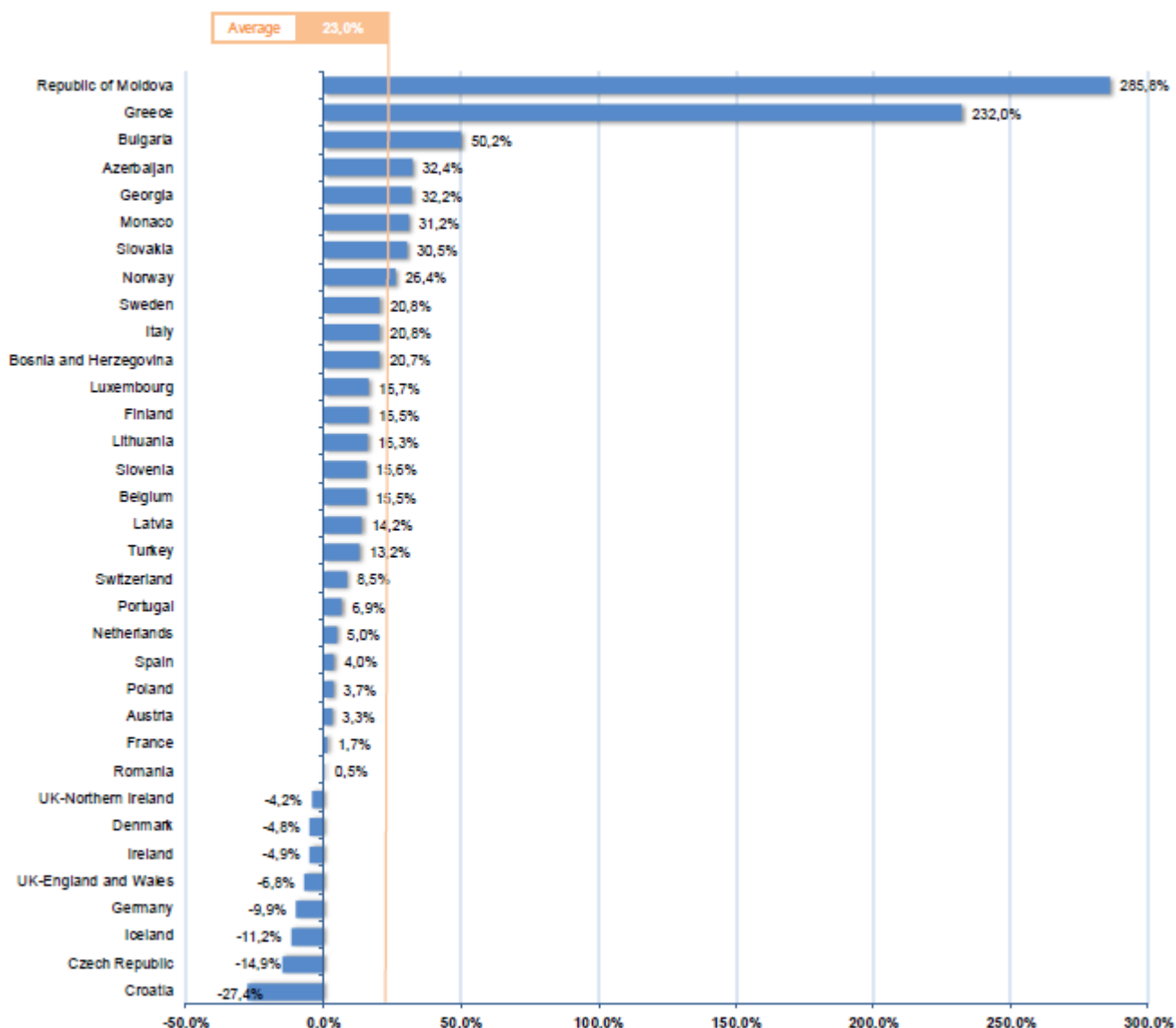
Аналогічно попереднім аналізам вказівку посилання на ВВП є доцільним для оцінки впливу суми бюджету, що виділяється на надання правової допомоги, по відношенню до рівня добробуту країни, для того, щоб допомогти тим людям, які не мають достатніх коштів для доступу до правосуддя.

Схема 2.16 Річний державний бюджет, виділений на надання правової допомоги як частина (у%) ВВП на душу населення в 2012 році (пит.1, пит.3, пит.13)

При порівнянні суми коштів, що виділяються на надання правової допомоги до рівня добробуту країн, ситуація в країнах з більшим фінансуванням системи сильно не змінилася. Однак можна виділити дії **Боснії і Герцеговини** в частині доступу до правосуддя, підтримувані європейськими та міжнародними фондами.

Схема 2.17 Середньорічна зміна бюджету, виділеного на надання правової допомоги, на душу населення в період від 2010 по 2012 рік у % (пит.12)

Враховуючи якість наявних даних, представилося можливим лише проаналізувати зміну в період з 2010 по 2012 рр. бюджетів на надання правової допомоги в 34 країнах. Проте це дозволило виявити позитивну тенденцію на європейському рівні в частині коштів, що виділяються на надання правової допомоги; при цьому така тенденція відповідає вимогам і цілі Європейської конвенції з прав людини. В Європі відзначається середнє зростання на рівні 23% за чотири роки.

Як для попереднього бюджетного аналізу, зміни в обмінному курсі між 2010 і 2012 має бути взяте до уваги перш, ніж робити висновки згідно з схеми, що наведена вище. Підвищення, що зазначене в даних, є не таким значним на перший погляд, розглядаючи позитивні зміни обмінного курсу валют різних країн відносно євро в **Азербайджані, Грузії, Норвегії, Швеції, Боснії і Герцеговині та Швейцарії**. І навпаки, позитивна динаміка значніша, ніж це зазначено у схемі для **Туреччини, Польщі та Румунії**. Зменшення менш помітне, розглядаючи обмінний курс для Ісландії, але щодо **Сполучене Королівство-Північної-Ірландії і Сполучене Королівство-Англії та Уельсу**, зменшення фінансування має бути розглянуте як більш серйозне, ніж спостерігається у схемі.

Потрібно відзначити, що збільшення бюджету виділеного для здійснення правової допомоги,

може бути результатом економічної ситуації, що в свою чергу призводить до більшого числа людей рівень прибутку яких виявляється низьким, що унеможливує надання такої допомоги (**Боснія і Герцеговина, Греція**).

Деякі центрально-європейські і східно-європейські держави запровадили системи правової допомоги тільки кілька років тому, при приєднанні до Ради Європи та Європейської конвенції з прав людини. Наступні країни продовжують розробляти власну систему, збільшуючи державне фінансування: **Республіка Молдова, Азербайджан, Боснія і Герцеговина, Словенія, Польща, Румунія**. Інші держави-члени продовжують вкладати більше державних грошей кожен рік на їх системи правової допомоги: **Норвегія, Швеція, Італія, Люксембург, Фінляндія, Бельгія, Туреччина, Швейцарія, Португалія, Нідерланди, Іспанія** і, меншою мірою, **Франція**. Збільшення числа випадків може пояснювати підвищення бюджету юридичної допомоги для деяких держав-членів (**Словенія, Швеція**).

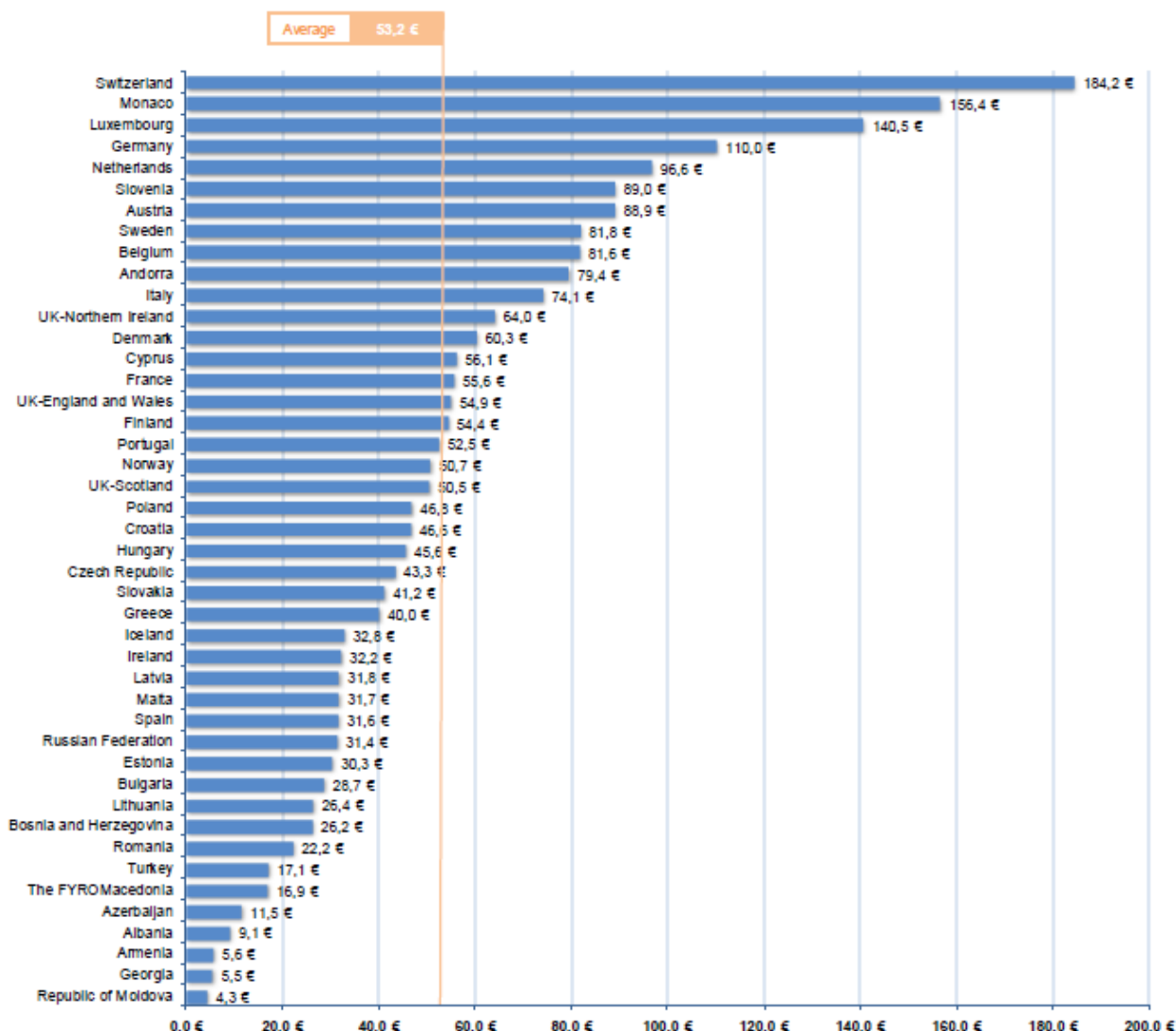
Як для іншої частини судового бюджету, певні держави-члени, які зменшили видатки у попередній період (2008 - 2010), змінили тенденцію, для підвищення фінансування юридичної допомоги: **Болгарія, Литва, Латвія**.

В результаті економічної та фінансової кризи були запроваджені бюджетні рішення, які зменшили бюджет призначений для надання юридичної допомоги у **Сполучене Королівство-Північній Ірландії і Сполучене Королівство-Англії та Уельсі, Ісландія, Данія, Чеська Республіка**, збільшили бюджет юридичної допомоги в попередній період дослідження, тому вирішили зменшити фінансування за даний період. Ірландія продовжує тенденцію зниження, зазначена в попередньому звіті.

2.2.4 Державний бюджет, що виділяється всім судам та органам прокуратури (без урахування правової допомоги)

Наведений нижче аналіз, що охоплює 44 країни, проведений у відношенні суми бюджетів, що виділяються судам та органам прокуратури. Ці дані дозволяють обробити дані країни, в яких фінансування судів неможливо виділити з бюджету, що виділяється органам прокуратури (**Австрія, Бельгія, Франція, Греція, Люксембург, Іспанія, Туреччина**).

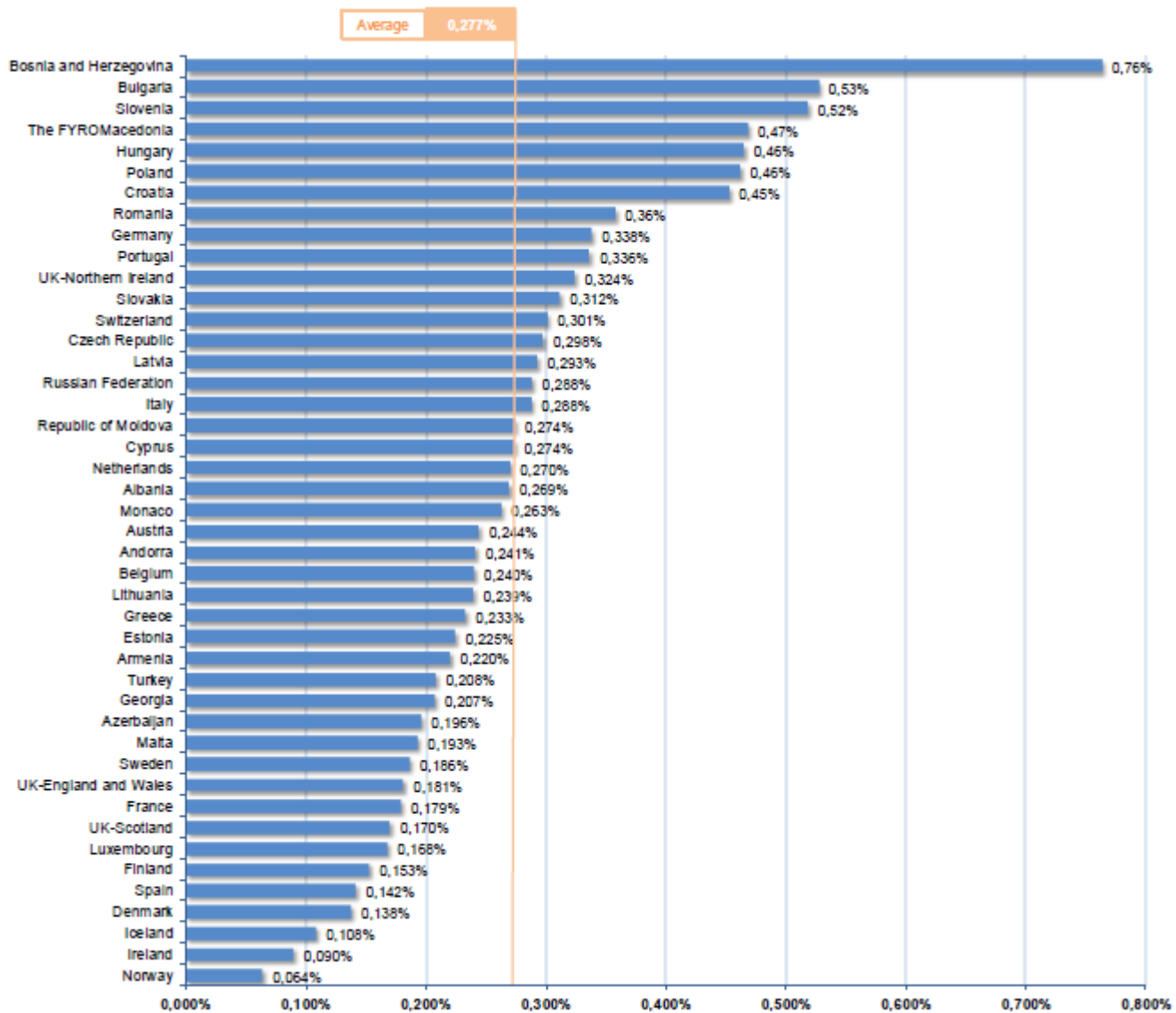
Схема 2.18 Річний загальний бюджет, виділений всім судам та органам прокуратури (без правової допомоги) на душу населення в 2012 році, в € (пит.1, пит.6, пит.13)

Монако, Швейцарія, Люксембург та Німеччина виділяють найбільші кошти (більше 100 євро на душу населення) судам та органам прокуратури. Необхідно пам'ятати про те, що показники на душу населення в невеликих державах завжди слід розглядати з урахуванням невеликої чисельності населення. **Республіка Молдова, Албанія, Грузія, Вірменія** витрачають менше 10 євро на душу населення на роботу даної системи.

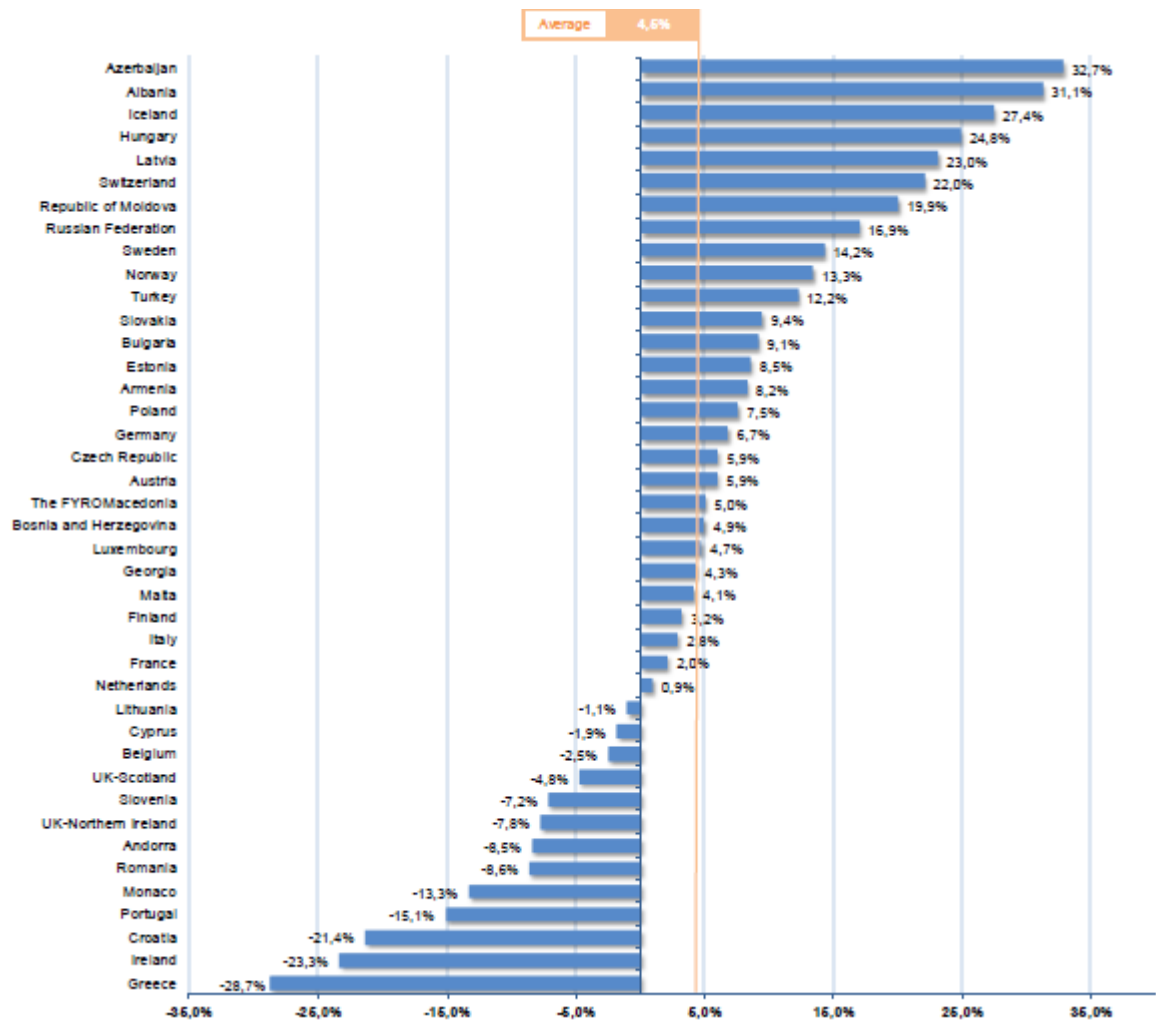
Необхідно проаналізувати коефіцієнт, що включає ВВП на душу населення для співвідношення бюджету до рівня добробуту країни. Можна відзначити, що зусилля державних органів набагато більші, ніж можуть показати неопрацьовані дані щодо цих країн. За даними попереднього аналізу в **Боснії і Герцеговині, Болгарії, Угорщині, «Колишній Югославській Республіці Македонія», Польщі, Хорватії** асигнування з боку державних властей (підтримувані європейськими та міжнародними фондами) на забезпечення роботи судової системи залишаються великими.

Схема 2.19 Річний державний бюджет, виділений всім судам та органам прокуратури (без урахування правової допомоги), як частина (у%) ВВП на душу населення, в 2012 р (Пит.1,пит.3, пит.6, пит.13)

Зміни між 2010 та 2012 даних бюджетів відповідають змінам бюджетів судів та органів прокуратури, що були проаналізовані у індивідуальному порядку (див. вище).

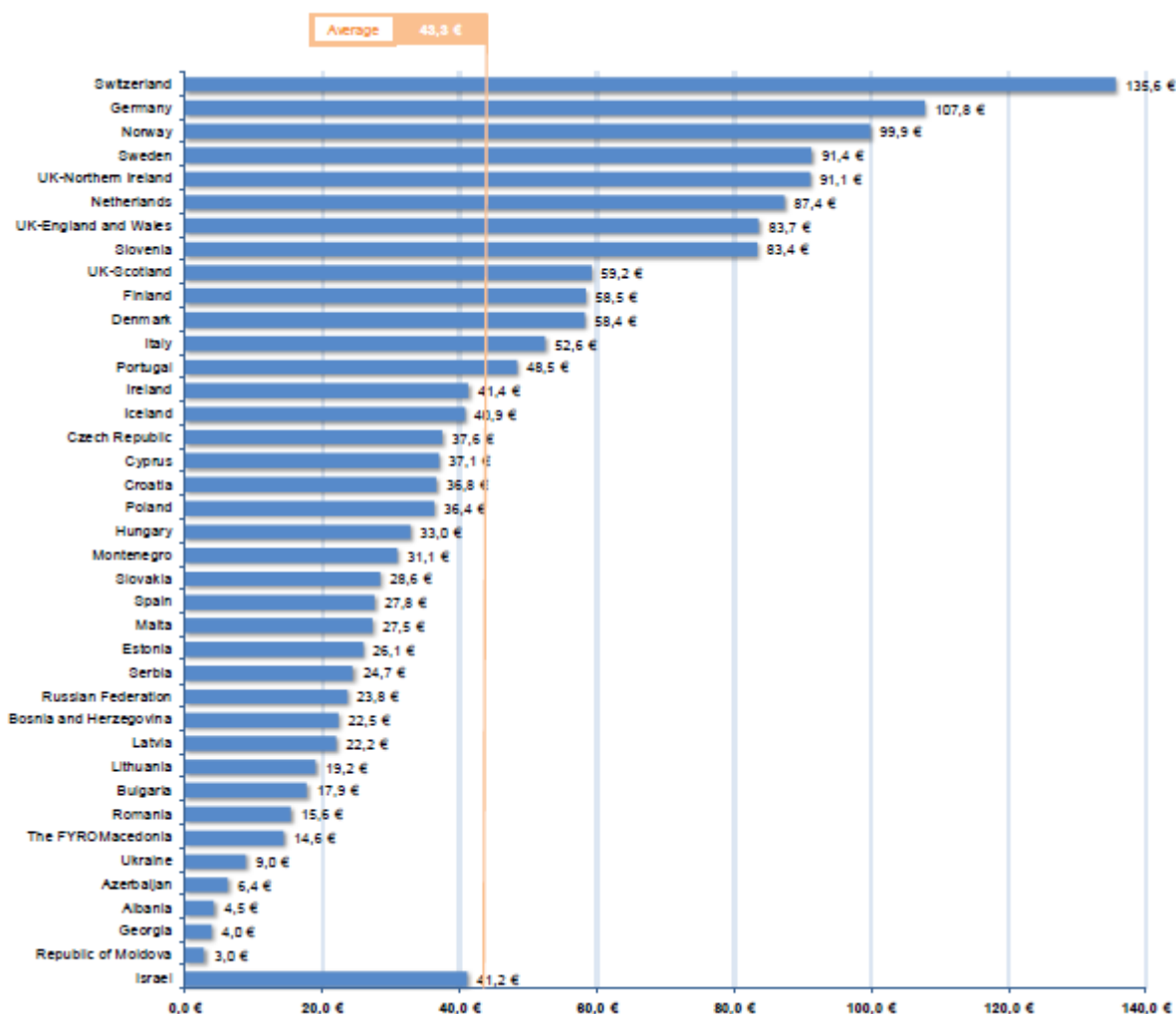
Схема 2.20 Загальний річний бюджет, виділений всім судам і органам прокуратури на надання правової допомоги (без урахування правової допомоги), на душу населення між 2010 та 2012 р, в % (Пит.6, пит.13)

2.2.5 Державний бюджет, що виділяється всім судам і на надання правової допомоги (без урахування органів прокуратури)

У даному розділі проводиться порівняння даних щодо бюджетів, виділених судам, а також на надання правової допомоги 38 країн та автономних утворень. У деяких країнах бюджет на надання правової допомоги є невід'ємною частиною бюджету судів і не може розглядатися окремо. У наведеному нижче аналізі представлені дані таких країн.

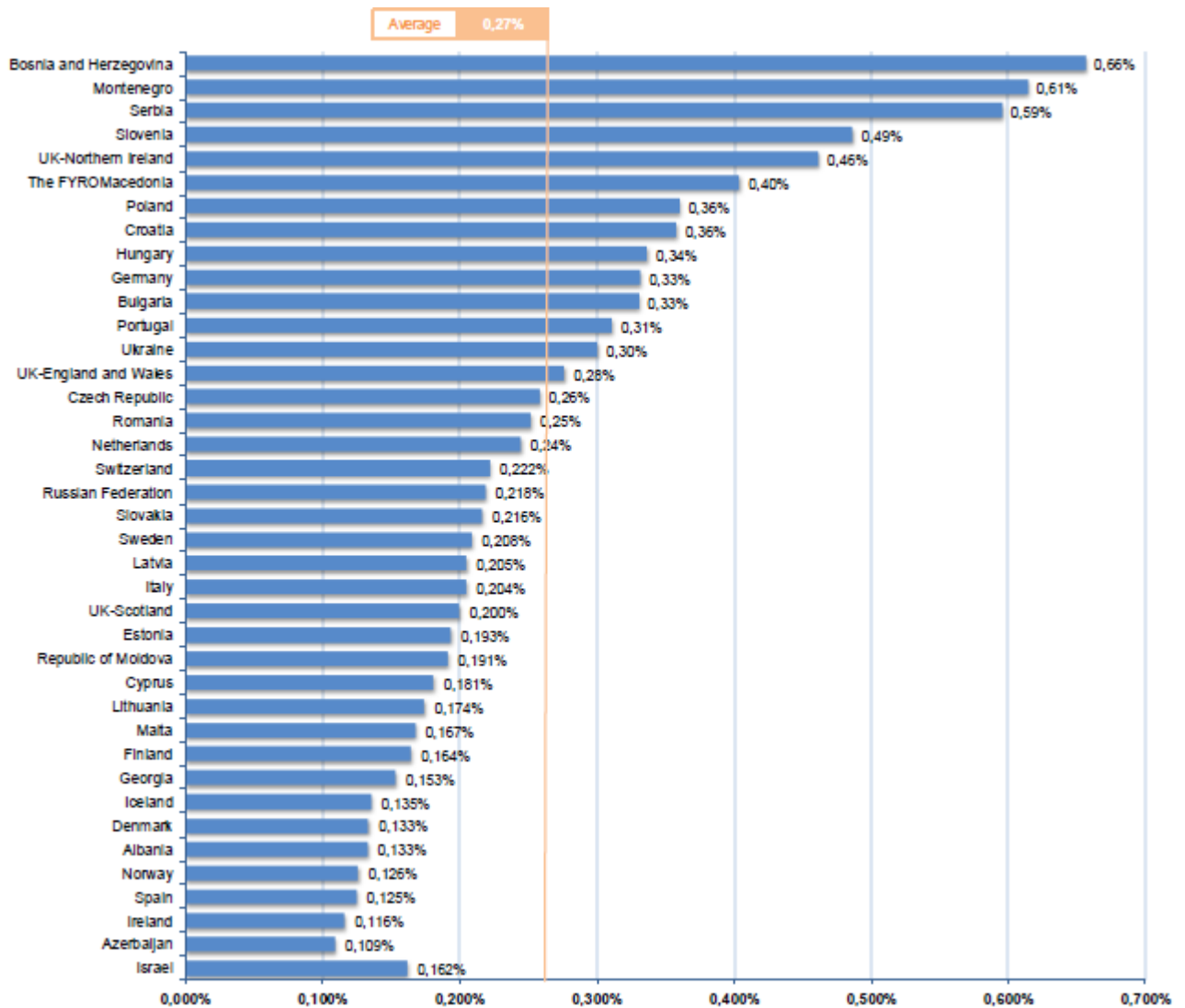
Схема 2.21 Загальний річний бюджет, виділений всім судам і на надання правової допомоги (без урахування органів прокуратури), на душу населення в 2012 р, в € (Пит.1, пит.6, пит.13)

Фінансові асигнування держав на забезпечення роботи судів і надання правової допомоги можна знову порівняти з рівнем добробуту кожної країни шляхом розрахунку коефіцієнту, що включає ВВП на душу населення.

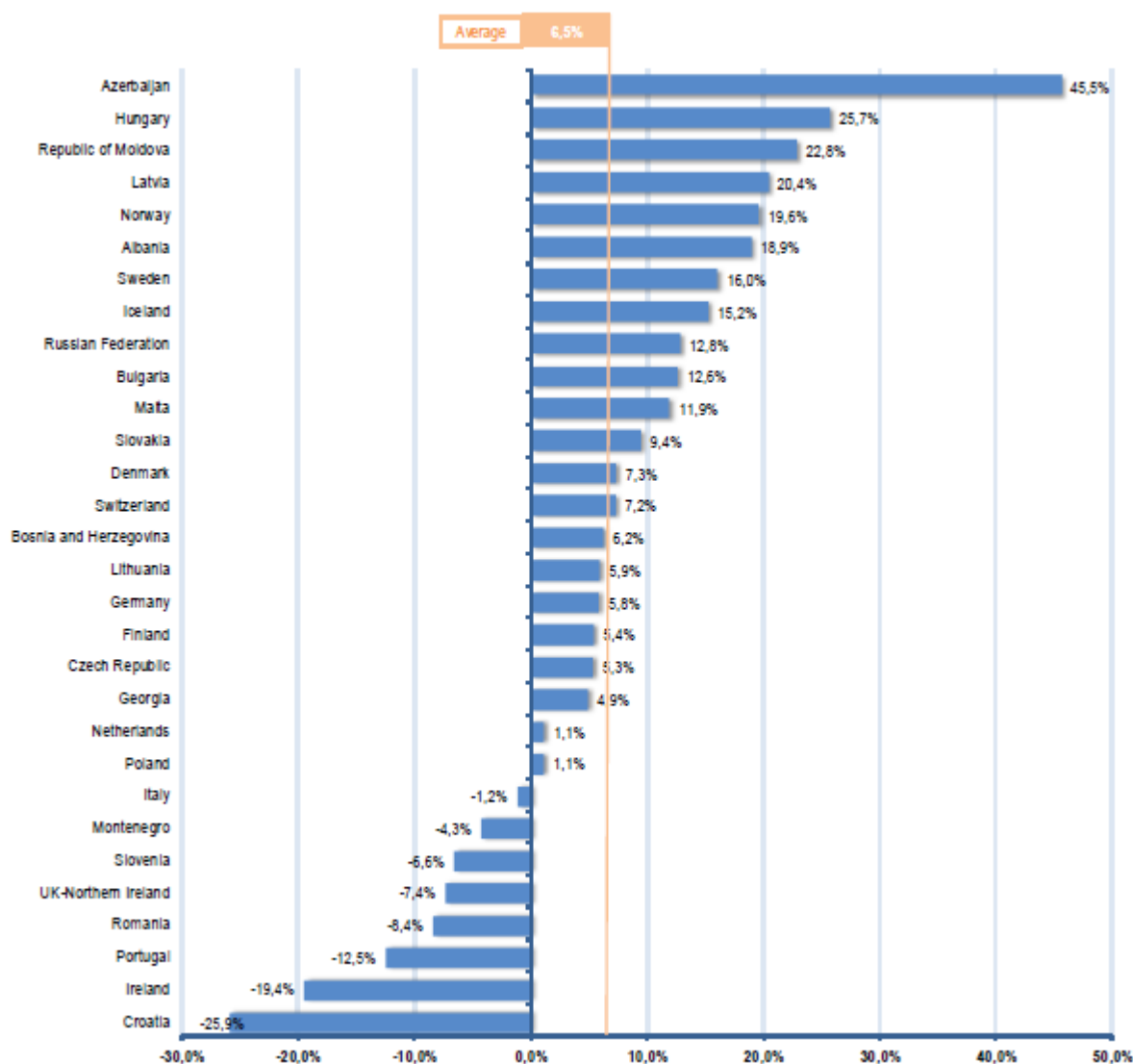
Даний аналіз аналогічний тим, що були проведені вище. Країни та автономні утворення, які створили конструктивні системи надання правової допомоги, висунуті вперед у порівнянні з минулими показниками: **Сполучене Королівство-Північна Ірландія, Сполучене Королівство-Англія й Уельс, Швейцарія, Нідерланди, Швеція, Фінляндія, Данія.**

Схема 2.22 Річний державний бюджет, виділений всім судам і на надання правової допомоги (без урахування органів прокуратури) як частина (у%) ВВП на душу населення, в 2012 р (Пит.1, пит.6, пит.13)

Зміни показників загального фінансування між 2010 і 2012 слідє за зміною відповідних бюджетів судів та юридичної допомоги, що опрацьованє вище (див. главу вище).

Схема 2.23 Зміна середнього річного бюджету призначеного для всіх судів та правової допомоги (без урахування органів прокуратури) між 2010 та 2012 рр., у % (пит.6, пит.13)

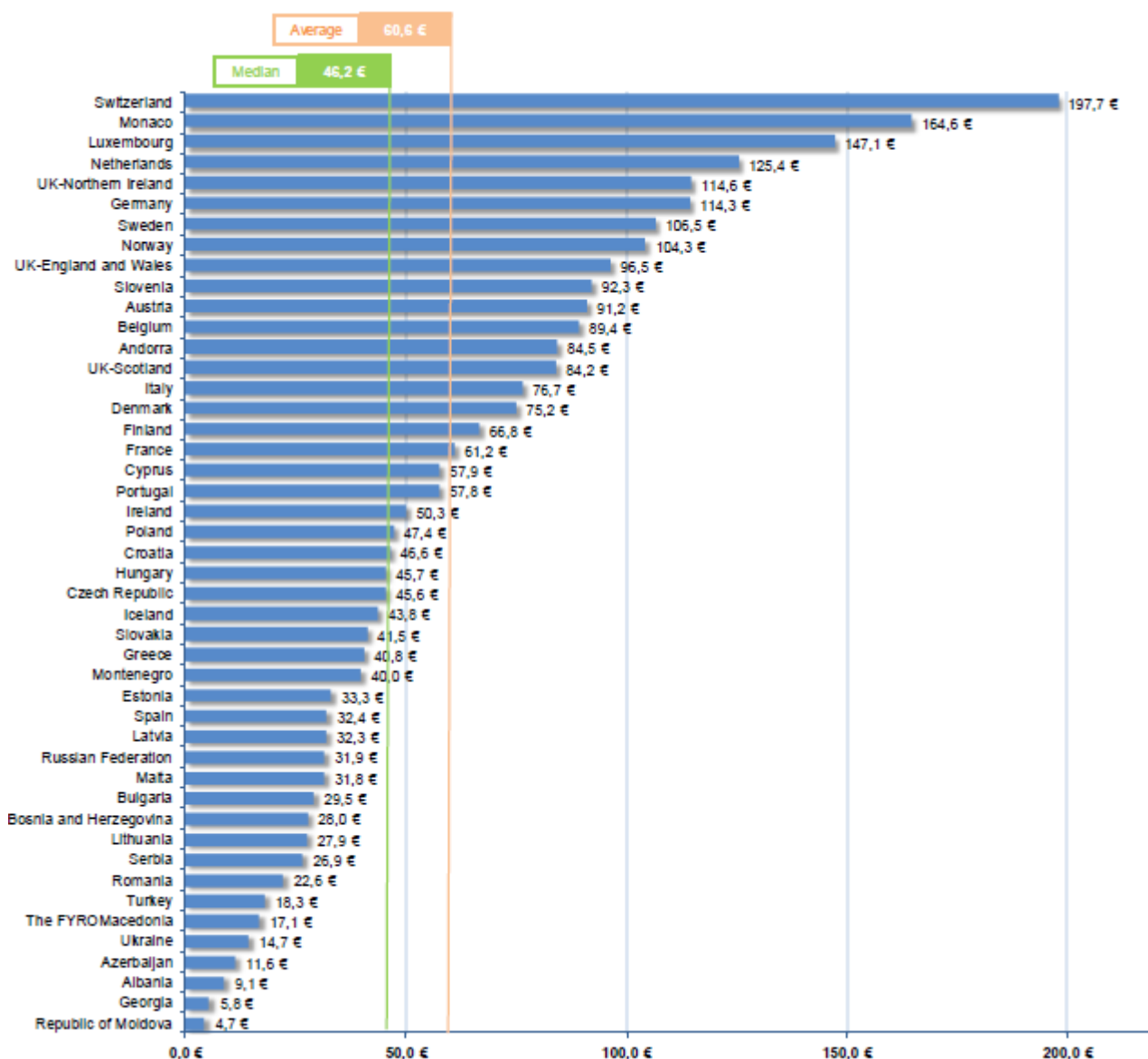

2.2.6 Державний бюджет призначений для системи правосуддя (суди, органи прокуратури та правова допомога)

В рамках даної частини представлений огляд бюджету, що виділяється на забезпечення роботи судової системи при спільному розгляді фінансування діяльності судів, органів прокуратури та правової допомоги.

Такий загальний аналіз вважається найважливішою частиною звіту СЕРЕП щодо бюджету і дозволяє провести оцінку 46 з 47 країн, що розглядаються в рамках даного звіту. Тільки **Вірменія** не змогла надати інформацію щодо фінансування правової допомоги.

Схема 2.24 Загальний річний державний бюджет призначений для системи правосуддя (суди, органи прокуратури та правова допомога), на душу населення, в 2012 р в € (пит.1, пит.6, пит.12, пит.13)

Більш ніж 60 євро на душу населення є середньою сумою коштів, що виділяються для забезпечення роботи судової системи в Європі.

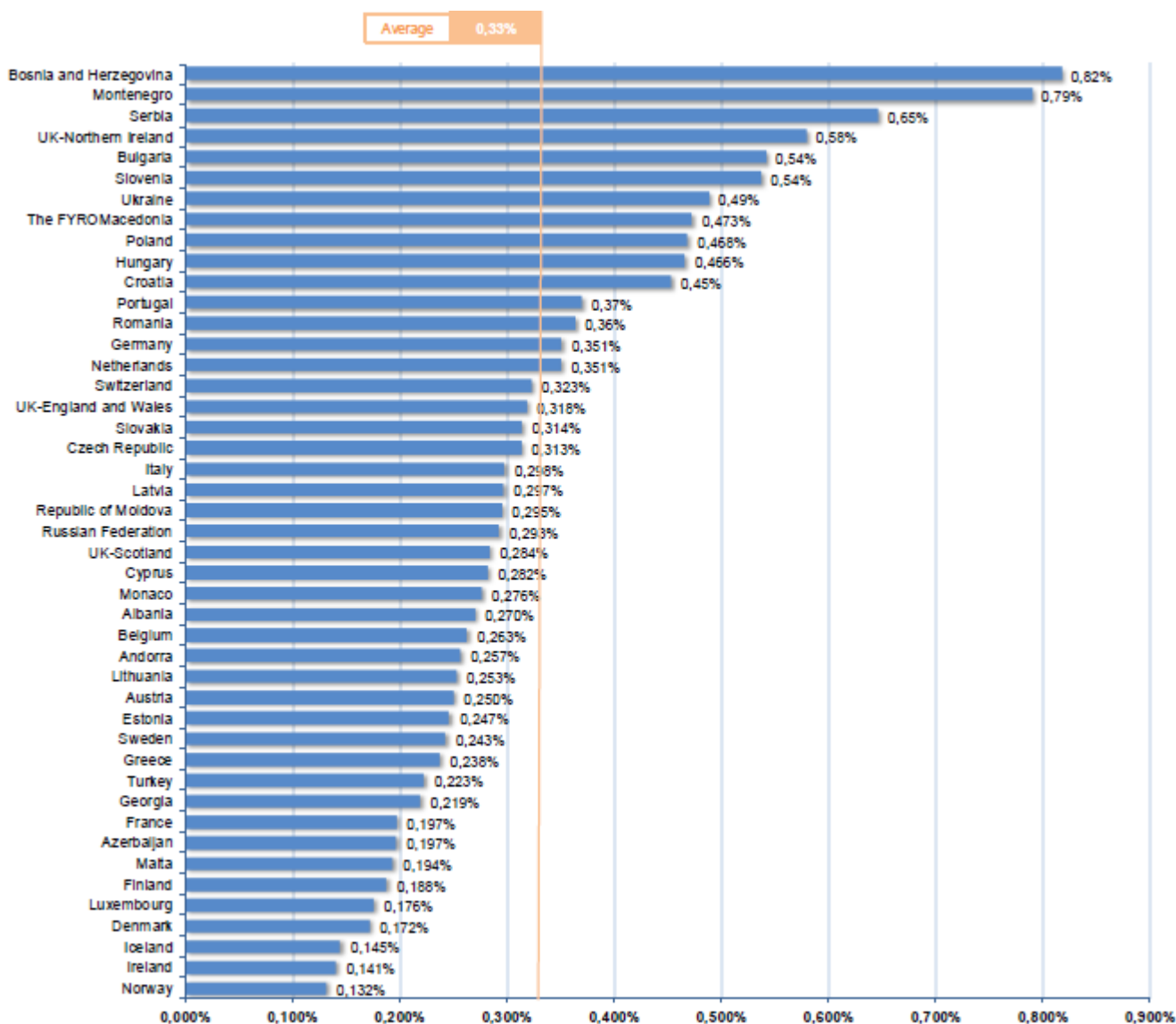
У Європі можуть бути виділені три географічні зони, як і в главі 2.2.5 вище (бюджет судів та органів прокуратури) на основі рівня економічного зростання відповідних країн та автономних утворень: враховуючи перехідний характер їх економічних систем, східно-європейські країни мають найменші бюджети; центрально-європейські країни, багато з яких нещодавно приєдналися до Європейського Союзу, знаходяться на середньому рівні, окрім Словенії, що приєдналася до останньої групи європейських держав; західно-європейські країни виділяють найбільші обсяги бюджету на душу населення відповідно до стану їх економіки.

У 6 країнах виділяють менше 15 євро на душу населення для забезпечення роботи судової системи: **Республіка Молдова, Грузія, Албанія, Азербайджан і Україна.** 8 країн і автономних

утворень витрачають більше 100 євро на душу населення: **Швейцарія, Монако, Люксембург, Нідерланди, Сполучене Королівство-Північна Ірландія, Німеччина, Швеція, Норвегія.**

Аналогічно попереднім аналізам, цікавим є порівняння первинних даних з рівнем добробуту кожної країни шляхом розрахунку коефіцієнта, що включає в себе ВВП на душу населення.

Схема 2.25 Річний державний бюджет призначений для системи правосуддя (суди, органи прокуратури та правова допомога), на душу населення, в 2012 р в € (пит.1, пит.3, пит.6, пит.12, пит.13)

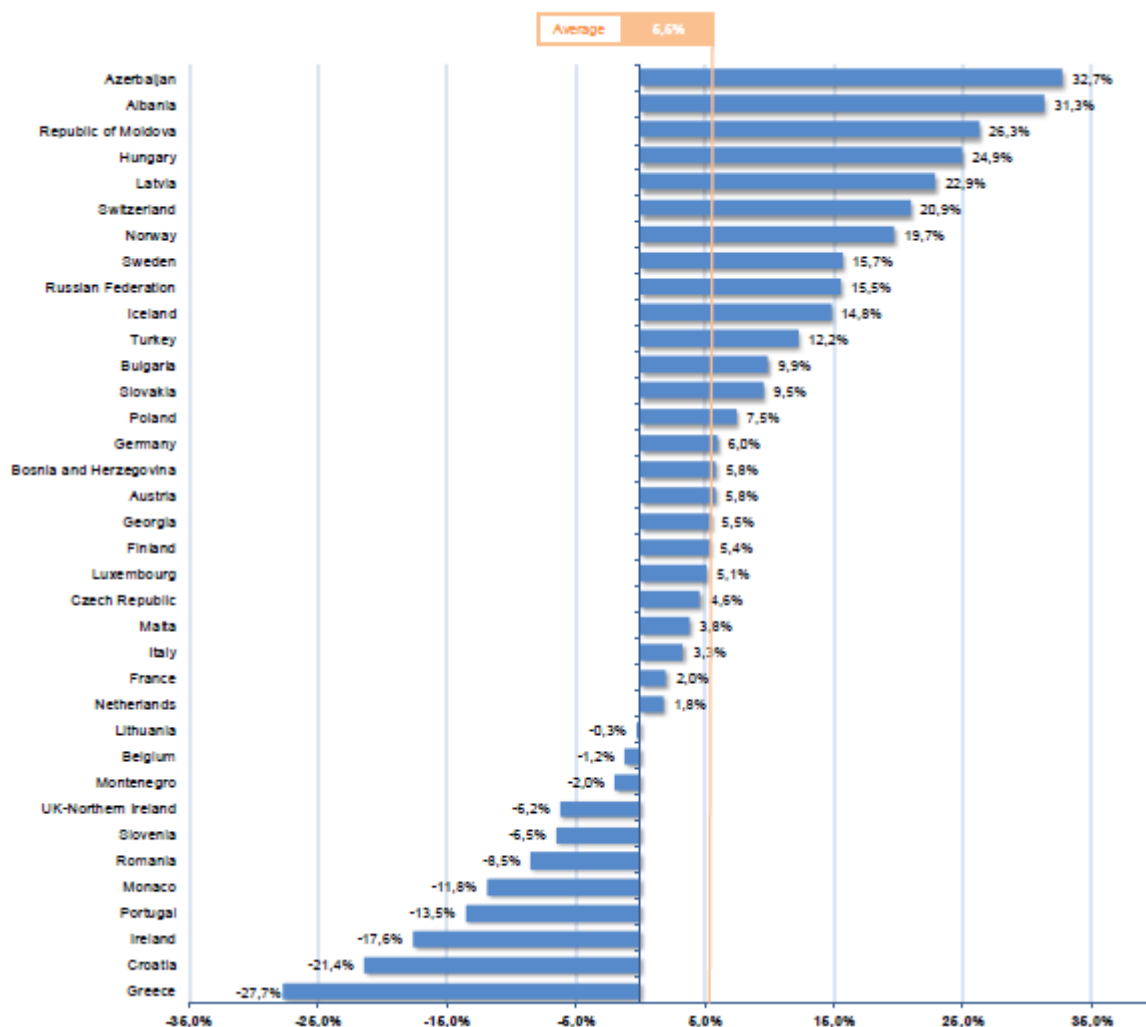

Бюджетні асигнування на забезпечення роботи судових систем (частина на одному рівні з підтримкою європейських та міжнародних фондів) у **Боснія і Герцеговина, Чорногорія, Сербія, Болгарія, Україна, «Колишня Югославська Республіка Македонія»**, та в меншій мірі **Польща, Угорщина, Хорватія, Румунія** вважається сприятливими реформами судових систем у південно-східних Європейських державах так само як держави Центральної Європи, що приєдналися до Європейського Союзу.

NB: інформацію щодо найбагатших держав та автономних утворень необхідно розглядати з урахуванням рівня добробуту країни; в іншому випадку вони можуть бути витлумачені невірно в тому, що вони виділяють незначні кошти на забезпечення роботи їх правової системи, внаслідок

високого рівня ВВП. Це, зокрема, відноситься до **Норвегії, Ірландії, Люксембургу, Фінляндії, Франції, Швеції** а також в деякій мірі до **Австрії та Бельгії**. Даний факт повинен прийматися до уваги, якщо необхідно провести відповідні порівняння порівнянних держав. Схема 2.30 робить можливим зобразити співвідношення.

Схема 2.26 Зміни в період з 2010 по 2012 рр. у % загального річного затвердженого бюджету, виділеного всім судам, органам прокуратури та на надання правової допомоги (пит.6, пит.12, пит.13)

Існує можливість виміряти зміни бюджету між 2010 та 2012 сукупні бюджети судів, органів прокуратури та правової допомоги для 36 держав та автономних утворень.

24 держави підвищили фінансування системи правосуддя між 2010 та 2012 роками (**Грузія** не може братися до уваги, через зміни обмінного курсу національної валюти до євро), тоді як 11 держав зменшили видатки.

В Європі спостерігається середнє зростання у 5,5% завдяки поступальним змінам державного бюджету призначеного для системи правосуддя загалом.

Як і у попередньому аналізі, частина результатів мають тимчасовий характер через зміни обмінного курсу національної валюти до євро. Підвищення не таке значне для **Азербайджану, Норвегії** та у меншій мірі у **Швейцарії, Російській Федерації, Швеції та Боснії та Герцеговині**

при розрахунку ревальвації національної валюти та укріплення її положення у відношенні до євро в той самій період. **Грузія** зазначена у графі країни з позитивною зміною бюджету (+5,49%), хоча в дійсності бюджет зменшився при урахуванні зміни обмінного курсу (+7,86%). За таких самих причин, показник зменшення бюджету **Румунії** (-8,5%) є тимчасовим через зміни обмінного курсу (-3,05%). Збільшення бюджету в **Туреччині, Ісландії, Угорщині та Польщі** є значнішими ніж ті дані, що зазначені в наведеній вище таблиці, що зумовлено негативними змінами обмінного курсу, в той час як для **Сполучене Королівство-Північна Ірландія**, зниження фінансування є більш помітними через ревальвацію національної валюти в період дослідження.

Вплив економічної та фінансової кризи можна побачити в країнах, де бюджет системи правосуддя серйозно знизився у останні два роки, а саме : **Греція** та в меншій мірі **Хорватія, Ірландія, Португалія**.

З іншої сторони, деякі держави продовжили збільшувати фінансування системи правосуддя (більш ніж на 20% між 2010 та 2012) : **Албанія, Угорщина, Республіка Молдова, Литва**.

В більшості держав та автономних утворень, збільшення бюджету призначеного системі правосуддя є гомогенними, як результат збільшення фінансування трьох складових системи правосуддя (судів, органів прокуратури та правової допомоги.) У **Швейцарії та Польщі**, збільшення бюджету є результатом додаткового фінансування органів прокуратури, тоді як в **Болгарії, Боснії та Герцеговині та Фінляндії** акцент був направлений на збільшення фінансування правової допомоги. В Італії, відзначається помітне збільшення бюджету системи правосуддя, хоча функціонування судів було обмежено у фінансуванні; бюджет чітко фокусувався на органах прокуратури та системі правової допомоги – така сама тенденція помітна, у меншій мірі, по відношенню до **Нідерландів**.

Варто зазначити, що **Мальта**, хоч і зменшила бюджет призначений для органів прокуратури та правової допомоги (див. вище), продовжує збільшувати фінансову підтримку функціонування судів. **Німеччина** та у меншій мірі **Чеська Республіка** продовжили збільшення бюджету призначеного для судової системи незважаючи на зменшення обсягів фінансування системи правової допомоги. В **Литві**, бюджет судової системи продовжує збільшуватись, хоча відзначається значне зменшення бюджету системи прокуратури.

«Колишній Югославській Республіці Македонія» зазначає, що Закон про Судовий Бюджет від листопада 2010 року, затвердив фіксовані відсоткові показники з фінансування системи правосуддя (що становить 0,8% від ВВП), що є в два рази вищою ніж поточний бюджет судової системи – рівень 0,8% ВВП буде досягнутий лише у 2015 році. У випадку зміни національного бюджету, закон не дозволяє зменшувати бюджет судової системи.

Зменшення бюджету судової системи **Румунії** є результатом урізання фінансування органів прокуратури та системи правової допомоги, тоді як головною метою було зберегти рівень фінансування судової системи. В **Словаччині, Португалії** помітне зменшення бюджету, попри зусилля направлені на систему правової допомоги. **Сполучене Королівство-Північна Ірландія** вирішила зменшити бюджети цих трьох складових системи правосуддя, але з акцентом на органи прокуратури; В Ірландії, зменшення бюджетних видатків вплинуло на функціонування судів.

СЕРЕJ проаналізував тенденції бюджету системи правосуддя за довгий період часу (2004-2012) для цих 27 країн та автономних утворень, що надали актуальну інформацію за минулі періоди аналізу.

Таблиця 2.27 Поступальні зміни в абсолютних значеннях загального, річного

схваленого державного бюджету системи правосуддя між 2004 та 2012 (пит.6, пит.12, пит.13)

States/entities	2004	2006	2008	2010	2012	Evolution 2004-2012
Albania	19 115 515 €	9 730 005 €	19 016 320 €	19 476 006 €	25 573 957 €	
Andorra	5 531 709 €	5 786 322 €			5 442 352 €	
Armenia		5 512 315 €	15 564 352 €	15 075 395 €	NC	
Austria	552 395 302 €			725 350 000 €	770 700 000 €	
Azerbaijan	17 660 237 €	25 377 535 €	50 555 180 €	50 657 565 €	107 056 274 €	
Belgium				1 010 153 000 €	995 125 000 €	
Bosnia and Herzegovina			102 299 477 €	101 513 535 €	107 431 515 €	
Bulgaria	91 529 544 €	95 190 115 €	193 220 545 €	195 252 117 €	214 599 576 €	
Croatia		226 502 563 €		252 530 027 €	195 808 412 €	
Cyprus					50 109 077 €	
Czech Republic	309 489 953 €	405 725 735 €	502 575 022 €	458 305 311 €	479 600 709 €	
Denmark					421 337 754 €	
Estonia	27 740 000 €	33 955 155 €	45 239 295 €	35 915 157 €	42 819 572 €	
Finland	295 757 000 €	305 400 000 €	351 753 310 €	344 103 350 €	352 713 355 €	
France		3 349 950 000 €	3 590 200 000 €	3 935 545 101 €	4 014 305 137 €	
Georgia	14 774 553 €	19 513 555 €	24 940 020 €	24 525 555 €	25 980 152 €	
Germany		9 255 000 000 €		8 551 455 595 €	9 170 185 750 €	
Greece	314 079 000 €			525 500 911 €	450 970 024 €	
Hungary	395 415 333 €	353 953 951 €	405 454 525 €	352 127 275 €	452 447 552 €	
Iceland	15 400 000 €	15 000 000 €	10 729 410 €	12 251 342 €	14 109 339 €	
Ireland	177 752 000 €	209 075 000 €	270 517 000 €	250 011 000 €	230 777 000 €	
Italy	3 953 454 255 €	4 152 151 953 €	4 355 555 057 €	4 427 455 115 €	4 575 001 195 €	
Latvia	33 532 553 €	50 532 750 €	72 254 407 €	53 575 350 €	55 953 173 €	
Lithuania	53 752 553 €	50 455 754 €	107 713 253 €	54 029 050 €	53 753 573 €	
Luxembourg	51 155 523 €	50 254 431 €	55 900 000 €	73 455 575 €	77 235 940 €	
Malta	11 055 155 €	11 320 000 €	11 577 000 €	12 914 000 €	13 425 455 €	
Republic of Moldova	4 557 553 €	7 254 555 €	13 025 915 €	13 203 005 €	15 571 277 €	
Monaco	4 155 200 €	5 771 000 €	5 557 000 €	5 745 400 €	5 947 555 €	
Montenegro	7 955 775 €	10 155 555 €	24 931 077 €	25 250 503 €	24 755 557 €	
Netherlands	1 555 212 000 €	1 522 553 000 €	1 515 111 000 €	2 055 309 000 €	2 103 555 000 €	
Norway	352 359 000 €	339 032 040 €	327 757 043 €	440 129 410 €	525 757 700 €	
Poland	1 073 572 172 €	1 529 403 000 €	1 552 457 000 €	1 700 543 570 €	1 527 573 557 €	
Portugal	550 035 025 €			700 455 047 €	505 512 515 €	
Romania	159 522 553 €	415 725 355 €	545 555 215 €	525 550 305 €	450 550 952 €	
Russian Federation		3 355 701 552 €	3 252 304 535 €	3 953 130 955 €	4 557 147 213 €	
Serbia		159 952 553 €			193 470 525 €	
Slovakia	109 552 553 €	153 557 744 €	205 503 540 €	204 912 225 €	224 434 755 €	
Slovenia		153 502 174 €	152 915 405 €	203 255 533 €	159 959 070 €	
Spain					1 459 504 531 €	
Sweden	554 143 053 €	737 253 741 €	557 112 153 €	550 250 555 €	1 015 131 520 €	
Switzerland		952 705 215 €	1 019 314 753 €	1 314 140 122 €	1 559 359 752 €	
The FYROMacedonia		25 733 535 €	33 731 935 €		35 240 752 €	
Turkey	345 544 513 €	522 455 575 €		1 234 255 532 €	1 355 201 555 €	
Ukraine	140 004 200 €	357 351 520 €	359 400 555 €		555 135 530 €	
UK-England and Wales					5 457 325 444 €	
UK-Northern Ireland	277 000 000 €	322 374 010 €	245 500 000 €	222 934 000 €	209 042 000 €	
UK-Scotland	440 501 517 €	505 311 155 €	447 040 555 €		447 350 540 €	
Average	353 111 555 €	791 555 535 €	517 513 251 €	525 375 152 €	1 000 573 735 €	
Median	153 353 100 €	159 519 252 €	199 352 053 €	255 420 514 €	255 745 175 €	
Minimum	4 155 200 €	5 771 000 €	5 557 000 €	5 745 400 €	5 947 555 €	
Maximum	3 953 454 255 €	9 255 000 000 €	4 355 555 057 €	8 551 455 595 €	9 170 185 750 €	
Israel					NC	

NB: зміни обмінного курсу національних валют та євро для країн, що не входять до євро зони має враховуватись перед здійсненням висновків щодо наведених даних.

Зменшення, що вказане для **Ісландії** у таблиці вище не відображає справжньої зміни бюджету, так як національна валюта втратила майже 100 % власної ціни у порівнянні до євро між 2004 та 2012 роком. Хоча існує тенденція збільшення видатків між 2004 та 2012 роком.

І навпаки, національна валюта **Сполученого Королівства** оцінювалась на 20% дорожче ніж євро в той самий період. Тому збільшення, що помітне для **Сполучене Королівство-Північна Ірландія** є більш суттєвим.

Варто відзначити, що поступальний розвиток був вимірений у абсолютних значеннях, тому при розрахунках інфляція не бралася до уваги. Тому варто зважувати висновки, що були зроблені на основі таких змін бюджету.

В **Італії**, підвищення бюджету було відмічене за останні десять років і зумовлене за рахунок підвищення заробітної платні судів. Такі зміни складаються з двох компонентів: перший, узгодження заробітної плати та вартості проживання та другий компонент, тобто набір судів нових суддів за останні роки. Інші категорії (такі як ІТ, обслуговування будівель тощо) не зазнали суттєвих змін.

Незважаючи на технічні обмеження через зміни обмінного курсу, загальною тенденцією є поступове підвищення фінансування систем правосуддя в Європі за останні роки. Економічна та Фінансова криза мала вплив на поступальну зміну бюджетів для деяких держав-членів та автономних утворень, що є поясненням для деяких держав-членів та автономних утворень, так як криві значень не завжди є лінійними. Варто підкреслити, що для половини досліджених країн характерне послідовне та гомогенне збільшення бюджету системи правосуддя. Ефекти кризи у останні роки помітні у таких країнах як **Бельгія, Хорватія, Греція, Ірландія, Литва, Португалія, Іспанія, Угорщина, Ісландія, Латвія** де існували труднощі у минулих періодах дослідження, але змогли змінити таку тенденцію та почали збільшувати фінансування діяльності системи правосуддя.

Схема 2.28 Відповідні частини державних видатків для функціонування системи правосуддя (судів, органів прокуратури, правової допомоги) у 2012 році (пит.6, пит.12, пит.13)

States/entities	public budget allocated to judicial system (Q6, Q12, Q13)	Courts budget (Q6)	Legal aid budget (Q12)	Public prosecution budget (Q13)
Albania	25 573 987,00 €	48,93%	0,24%	50,84%
Andorra	6 442 382,00 €	NC	6,01%	NC
Armenia	NC	NC	NC	NC
Austria	770 790 000,00 €	NC	2,47%	NC
Azerbaijan	107 058 274,00 €	54,85%	0,43%	44,72%
Belgium	998 125 000,00 €	NC	8,72%	NC
Bosnia and Herzegovina	107 431 615,00 €	73,55%	6,64%	19,82%
Bulgaria	214 599 576,00 €	58,21%	2,71%	39,09%
Croatia	198 808 412,00 €	78,77%	0,08%	21,15%
Cyprus	50 109 977,00 €	61,09%	3,05%	35,86%
Czech Republic	479 600 709,00 €	77,30%	5,03%	17,66%
Denmark	421 337 784,00 €	57,74%	19,85%	22,40%
Estonia	42 819 672,00 €	69,43%	8,96%	21,62%
Finland	362 713 356,00 €	68,84%	18,66%	12,49%
France	4 014 305 137,00 €	NC	9,15%	NC
Georgia	25 980 182,00 €	64,34%	5,50%	30,16%
Germany	9 170 186 780,00 €	NC	NC	NC
Greece	450 970 924,00 €	NC	1,84%	NC
Hungary	452 447 662,00 €	71,98%	0,20%	27,82%
Iceland	14 109 339,00 €	68,06%	25,20%	6,74%
Ireland	230 777 000,00 €	46,40%	36,03%	17,56%
Italy	4 575 001 196,00 €	85,28%	3,35%	31,37%
Latvia	65 953 172,90 €	67,46%	1,46%	31,08%
Lithuania	83 783 573,00 €	63,42%	5,42%	31,15%
Luxembourg	77 236 940,00 €	NC	4,53%	NC
Malta	13 405 486,00 €	85,99%	0,37%	13,64%
Republic of Moldova	16 671 277,00 €	57,48%	7,27%	35,26%
Monaco	5 947 556,00 €	NC	4,95%	NC
Montenegro	24 796 697,00 €	NC	NC	22,36%
Netherlands	2 103 688 000,00 €	46,76%	22,96%	30,28%
Norway	526 767 700,00 €	44,42%	51,35%	4,23%
Poland	1 827 573 567,00 €	75,47%	1,32%	23,21%
Portugal	605 812 816,00 €	74,79%	9,11%	16,10%
Romania	480 890 952,00 €	67,50%	1,85%	30,84%
Russian Federation	4 567 147 213,00 €	73,05%	1,52%	25,43%
Serbia	193 479 528,00 €	NC	NC	8,01%
Slovakia	224 434 765,00 €	68,04%	0,79%	31,17%
Slovenia	189 999 970,00 €	66,87%	3,55%	9,58%
Spain	1 489 804 631,33 €	83,34%	2,48%	14,19%
Sweden	1 018 131 920,00 €	62,59%	23,22%	14,19%
Switzerland	1 589 359 782,00 €	61,74%	6,83%	31,43%
The FYROMacedonia	35 240 792,00 €	84,51%	0,86%	14,62%
Turkey	1 385 201 689,00 €	NC	6,49%	NC
Ukraine	668 136 539,00 €	NC	NC	38,58%
UK-England and Wales	5 457 335 444,00 €	43,69%	43,07%	13,24%
UK-Northern Ireland	209 042 000,00 €	35,37%	44,13%	20,50%
UK-Scotland	447 360 849,00 €	30,36%	40,01%	29,63%
Average	1 000 573 735,29 €	64,05%	10,65%	24,00%
Median	296 745 178,00 €	66,37%	5,23%	22,40%
Minimum	5 947 556,00 €	30,36%	0,08%	4,23%
Maximum	9 170 186 780,00 €	86,87%	51,35%	50,84%
Israel	NC	NC	NC	NC

Розподіл фінансування діяльності судів, органів прокуратури та правової допомоги було вказано для 34 держав та автономних утворень (до них не входять держави та автономні утворення, що не

здатні ізолювати кожен з трьох компонентів бюджету системи правосуддя). Для цих держав, у середньому, 65% бюджету призначеного для функціонування системи правосуддя призначалось для роботи судів, 25% для органів прокуратури та 10% для системи правової допомоги. Такий розподіл є схожим на той, що був зроблений у минулих звітах.

Зазначена вище схема робить можливим розрізнити пріоритети, що встановлені державами та автономними утвореннями щодо відповідних бюджетних зобов'язань. Такі пріоритети вказують на фундаментальну політику країн, що узгоджують поточну концепцію системи правосуддя з її розвитком.

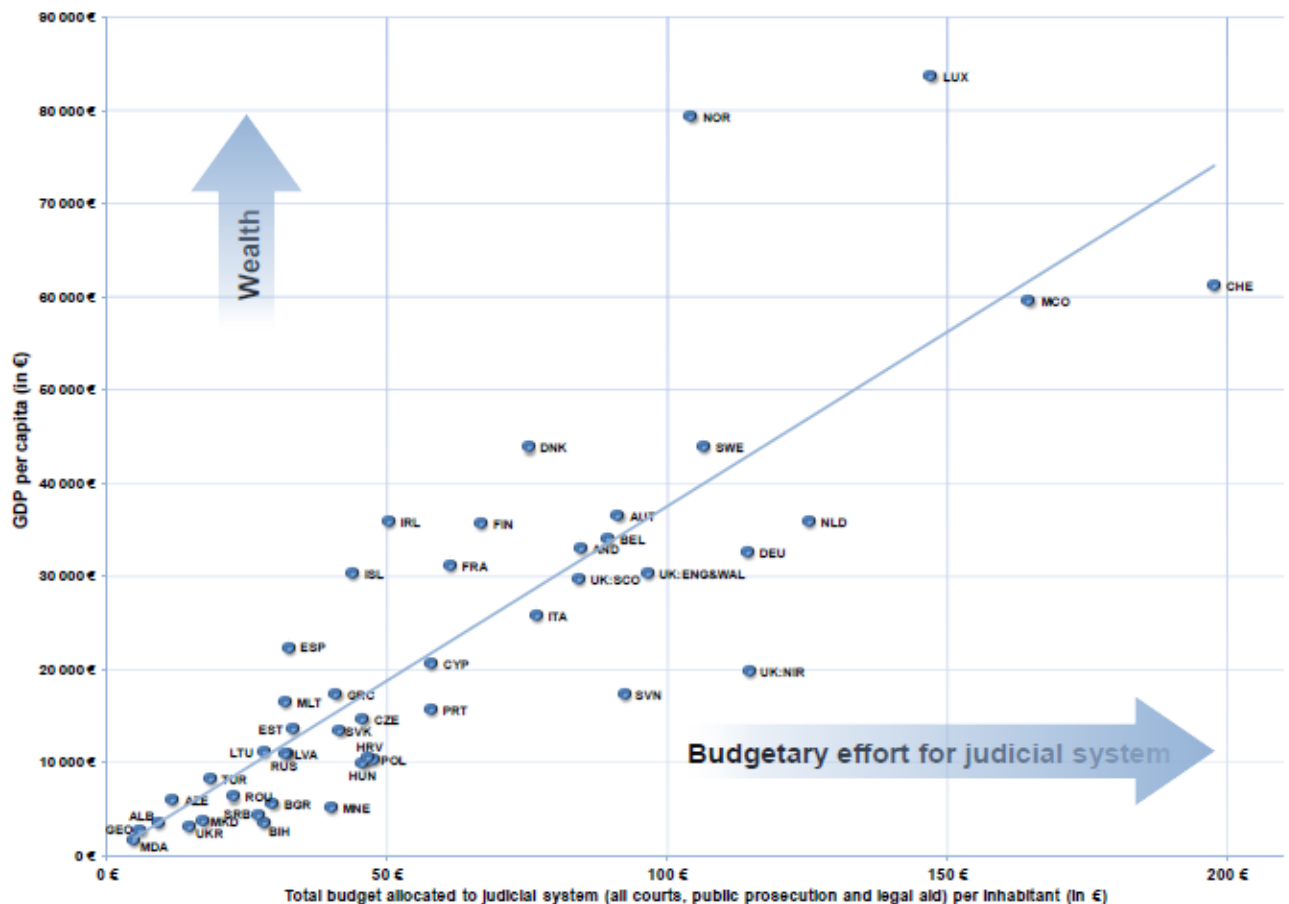
Деякі держави-члени надають високий пріоритет роботів судів (більш ніж 70 % від загального бюджету системи правосуддя): Словенія, Мальта, **«Колишня Югославська Республіка Македонія»**, Іспанія, Хорватія, Чеська Республіка, Польща, Португалія, Боснія та Герцеговина, Угорщина, Естонія.

Системи що керуються *Habeas Corpus*, автономні утворення **Сполученого Королівства** надають пріоритет правовій допомозі – хоча їхні бюджети зменшуються. Така тенденція є характерною для систем північно-східних європейських країн (**Фінляндія, Ісландія, Ірландія, Нідерланди, Швеція**). Ці країни та автономні утворення витрачають менше коштів для функціонування судів. Частково, через те, що кількісні показники менші у країн загального права, що дозволяє необхідній кількості непрофесійних суддів виконувати свою роботу (за винятком **Ірландії**). Для північно-європейських країн, частковим поясненням слугує характерна риса суспільства, що менше звертається до судового розгляду питань у порівнянні з іншою частиною Європи: частина від всіх судових процесів відділенні від процедурних (наприклад: розлучення, див. розділ 9) та функціонують у системі адміністративних органів.

Традиційно, органи прокуратури у деяких східних та південно-східних європейських країнах займають суттєву позицію (близько 30 % від загального бюджету) як приклад **Албанія** (більше ніж 50% від загального бюджету), **Азербайджан, Грузія, Болгарія, Латвія, Литва, Республіка Молдова, Румунія, Словаччина**, а також такі країни як **Кіпр, Італія, Нідерланди та Швейцарія**.

Можна побачити, що певні країни поки що не надають високих пріоритетів (менше 1% від загального бюджету) правовій допомозі, а саме такі країни як: **Албанія, Азербайджан, Хорватія, Мальта, Словаччина, «Колишня Югославська Республіка Македонія»**.

Схема 3.30 Кореляція між ВВП на душу населення та загальним бюджетом системи правосуддя (суди, правова допомога та органи прокуратури) у 2012 році (пит.1, пит.3, пит.6, пит.12, пит.13)

Дві дані схеми дозволяють порівняти групи країн, які співставні внаслідок подібності рівня добробуту.

Таке зіставлення рівня добробуту країн і бюджетних асигнувань для забезпечення роботи судової системи показує сильну кореляцію між ВВП на душу населення і сумою коштів, що виділяються на душу населення на забезпечення роботи судової системи. 65% відповідного співвідношення пояснюється тільки цими двома змінними. Тому можна припустити, при підвищенні рівня ВВП, бюджет, виділений на забезпечення роботи судової системи, також зростає.

При цьому навіть якщо така кореляція в цілому висока, можна відзначити відмінності серед країн, рівень ВВП на душу яких є зіставним, наприклад, група країн - **Австрія, Бельгія, Франція, Фінляндія, Німеччина, Ірландія, Ісландія, Нідерланди, Сполучене Королівство- Англія та Уельс, Сполучене Королівство-Шотландія.** В межах такої групи, можна виділити, що **Нідерланди** та **Німеччина** створюють найбільші бюджетні зусилля для своїх систем правосуддя, а **Ісландія** та **Ірландія** інвестують, набагато менше у свої системи правосуддя.

Іншим шляхом оцінки, є отримання інформації з кількості інвестованих євро у систему правосуддя на душу населення, що є досить близьким у абсолютних даних для певних країн, що робить можливим виділити, наприклад, що бюджетні зусилля щодо системи правосуддя **Португалії** та **Кіпру** є більш значним при урахуванні відповідного рівня добробуту у різних країнах, ніж **Франція** або **Фінляндія.**

Дані схеми також надають додаткові пояснення до попередніх схем. Наприклад, спостерігалось, що **Норвегія** мала найменші суми бюджету (органи прокуратури, правова допомога) по

відношенню до ВВП на душу населення. Це обумовлено високим рівнем ВВП на душу населення, а не браком фінансування деяких частин бюджету судової системи.

2.3 Тенденції та висновки

Варто зазначити, що аналіз бюджету для системи правосуддя стає все ширшим та ширшим з кожним циклом дослідження. Дані, що надані СЕРЕІ продовжують впливати на політику прийняття рішень щодо змін, які відносяться до збільшення бюджету та впорядкування судів (Азербайджан).

Великі відмінності досі можуть бути помітні з бюджетних зусиль держав-членів щодо їх систем правосуддя. У середньому, європейські держави витрачають 60 € на душу населення щорічно для забезпечення діяльності системи правосуддя, медіана від значень становить 46,60 € (22 держави вище цього рівня та 22 держави нижче відповідно) зі значними прогалинами (від значення менше ніж 23 € у 8 державах та автономних утвореннях до більш ніж 100 € у 8 державах та автономних утвореннях). Такий результат має бути зваженим та доповненим показниками добробуту цих країн (ВВП на душу населення).

Розподіл фінансування діяльності судів, органів прокуратури та системи правової допомоги вказує, що у середньому, 65% від загального бюджету призначене діяльності судів, 25% призначене органам прокуратури, 10% для системи правової допомоги. Вищий пріоритет надається правовій допомозі в країнах загального права та в системах країн північної Європи. Кошти призначені для органів прокуратури в деяких східних та південно-східних Європейських державах та у певних країнах західної Європи відповідають традиціям. Нещодавні реформи кримінального процесу, що збільшили повноваження органів прокуратури на етапі розслідування та стримувати діяльність суддів-слідчих (**Австрія, Швейцарія**) також вплинуло на державне впорядкування бюджету.

Поступальне збільшення бюджету системи правосуддя є загальною тенденцією в Європі за останні роки дослідження, що виражається у абсолютних показниках (без урахування інфляції). Між 2012 та 2014 роками, Європейська тенденція збільшення бюджету досі існує (+5,5 % для 36 держав та автономних утворень, що можуть бути проаналізовані в даному звіті). Розвиток системи правосуддя залишається пріоритетними в державних бюджетах для урядів Європи, а саме в **Австрія, Азербайджан, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Фінляндія, Франція, Італія, Люксембург, Мальта, Республіка Молдова, Нідерланди, Норвегія, Польща, Російська Федерація, Сербія, Словаччина, Швеція, "Колишня Югославська Республіка Македонія», Туреччина, Україна.**

Не дивлячись на економічну та фінансову кризу в Європі, для половини досліджених країн, тривале та гомогенне збільшення бюджету системи правосуддя може бути виділений за останні 10 років.

Хоча криза мала вплив на зміну бюджету у більшій частині держав-членів та автономних утворень, збільшення бюджету не завжди було лінійним у останні роки, однакова обставина за тенденцією на зниження. Держави-члени приймали засоби з обмеження бюджету у різні періоди. Певні результати помітні в таких державах як **Іспанія, Греція, Хорватія, Ірландія, Португалія, Литва, Словенія, Сполучене Королівство-Північна Ірландія, Сполучене Королівство-Шотландія** та у меншій мірі, **Румунія**. Деякі держави та автономні установи почали знижувати фінансування системи правосуддя між 2008 та 2010 роками, інші держави стали робити це пізніше. Серед цих країн, деякі держави та автономні утворення досі продовжують тенденцію скорочення видатків, тоді як інші змогли змінити таку тенденцію у зворотній бік та знову почати збільшувати власний бюджет (**Албанія, Естонія, Ісландія, Угорщина, Латвія**).

В той самий час, криза мала непрямий вплив на бюджет : судові процеси з соціального, торговельного та трудового права постраждали через складну економічну ситуація (банкротство, звільнення, нестача платні, позбавлення прав користування, тощо.). Такі обставини провокують подальші кошти що витрачаються на правосуддя. Деякі держави також наголошують щодо нещодавніх розтрат у зв'язку із законодавством, що пов'язані із залученням судів у спостережені над імміграційною політикою (нелегальна імміграція, біженці).

Аналіз розбивки бюджетів показує, що країни загального права, в яких робота ґрунтується, зокрема, на непрофесійному суддівському персоналі (за винятком **Ірландії**), і які мають меншу кількість суддів (як правило, досить професійних), виділяють менше своїх ресурсів на заробітну плату, при тому, що дана частина є найбільшою у складі бюджету континентальних систем права. Аналогічним чином більше коштів виділяється органам прокуратури в країнах, в яких прокурори традиційно відігравали значущу роль у відправленні правосуддя. Можна також виділити системи, які базуються на широкому доступі до правосуддя, стимулюється державними політиками, які складені на основі принципів *Habeas Corpus* і передбачають великий бюджет на надання правової допомоги, особливо в автономних утвореннях **Сполученого Королівства** і в країнах Північної Європи.

Що стосується бюджету призначеного для виплати заробітної плати, деякі країни, що звикли докладати значних зусиль для відповідності стандартам заробітної плати в Європі вийшли на «крейсерську швидкість». На додаток, наслідки економічної та фінансової кризи, досить часто можуть впливати на людські ресурси. Комп'ютеризація судової системи залишається пріоритетною в Європі (складає більш ніж 3% від бюджету судів), не зважаючи на розбіжності між державами членами. Щодо тренування суддів та підвищення кваліфікації, фінансування залишається обмеженим, а саме менш ніж 1% від бюджету суду у середньому; навчання судів має бути вищим пріоритетом всіх Європейських держав.

Деякі держави поки що не призначили достатніх ресурсів (менше ніж 2% від загального бюджету) на систему правової допомоги, але загальна тенденція є позитивною, в основному з огляду на необхідні вимоги Європейської Конвенції з Прав Людини. 26 держав та автономних утворень збільшили фінансування системи правової допомоги в Європі між 2010 та 2012. Тільки декілька держав та автономних утворень (8) зменшили таке фінансування, пояснюючи це загальними урізаннями бюджету.

Розділ 3. Доступ до правосуддя

Правова допомога необхідна для гарантування рівного доступу до правосуддя, особливо для осіб, які не мають достатнього фінансового забезпечення. В рамках кримінального права, це зазначено в статті 6.3 Європейської конвенції з прав людини. Зокрема, така допомога дозволить особам, які не мають достатніх коштів, під час судового розгляду отримувати правову допомогу безкоштовно (чи за невелику плату) або отримувати фінансову допомогу.

Виходячи за рамки Європейської конвенції з прав людини та практики Страсбурзького суду, Рада Європи підтримує свої держави-члени у розвитку систем правової допомоги. Вона прийняла ряд Рекомендацій та Резолюцій в цій сфері: Резолюція (76) 6 про правову допомогу в цивільних, господарських і адміністративних справах; Резолюція (78) 8 про правову допомогу та юридичні консультації; Рекомендація (93) 1 про ефективний доступ до права та правосуддя найбільш вразливих верств населення і Рекомендація (2005) 12, що містить форму заяви про правову допомогу за кордоном для застосування в рамках Європейської угоди про передачу заяв про правову допомогу (CETS № 092) та Додаткового протоколу до неї¹³.

Правова допомога, відповідно до даного визначення, означає надання допомоги державою особам, які не мають достатнього фінансового забезпечення для судового захисту в суді або ініціювання судового процесу.

¹³ Дана рекомендація дозволяє використовувати загальні форми заяв для Європейського Союзу та Ради Європи, які відповідають Директиві 2003/8/СЕ про правову допомогу від 27 січня 2003 року.

3.1 Об'єм правової допомоги

3.1.1 Види правової допомоги

Таблиця 3.1 Види правової допомоги по кримінальним та іншим справам (Питання 16, 21)

States/entities	Types of legal aid				In criminal cases, possibility to be assisted by a lawyer free of charge		Legal aid outside judicial field
	Representation in court		Legal advice		Accused individuals	Victims	
	Criminal	Other than criminal	Criminal	Other than criminal			
Albania							
Andorra							
Armenia							
Austria							
Azerbaijan							
Belgium							
Bosnia and Herzegovina							
Bulgaria							
Croatia							
Cyprus							
Czech Republic							
Denmark							
Estonia							
Finland							
France							
Georgia							
Germany							
Greece							
Hungary							
Iceland							
Ireland							
Italy							
Latvia							
Lithuania							
Luxembourg							
Malta							
Republic of Moldova							
Monaco							
Montenegro							
Netherlands							
Norway							
Poland							
Portugal							
Romania							
Russian Federation							
Serbia							
Slovakia							
Slovenia							
Spain							
Sweden							
Switzerland							
The FYROMacedonia							
Turkey							
Ukraine							
UK-England and Wales							
UK-Northern Ireland							
UK-Scotland							
Number of countries	47	47	39	38	47	37	18
Israel							

Yes
 No

Всі держави-члени забезпечують надання правової допомоги як в галузі кримінального, так і цивільного права відповідно до Європейської конвенції з прав людини та прецедентного права Суду.

У більшості держав-членів правова допомога надається в формі представництва законних інтересів, юридичних консультацій або інших форм (правової) допомоги. В **Азербайджані**,

Німеччині, Ісландії, Італії, Мальті, Монако, Польщі і Швейцарії до обсягу правової допомоги не входить надання юридичних консультацій як в кримінальних, так і інших категоріях справ. **Україна** не надає юридичні консультації для некримінальних справ.

У кримінальних справах правова допомога може бути гарантована в тій чи іншій мірі для всього кримінального процесу чи його окремої частини (наприклад, правова допомога може бути надана для попереднього слідства в **Естонії, Україні**), або для певних категорій осіб в кримінальному процесі: правова допомога може бути надана потерпілим від злочинів в 37 державах-членах. Також держава може нести витрати на ведення справи, коли обвинувачений був виправданий (**Ісландія**).

Поза кримінально-правовою сферою, правова допомога може в тій чи іншій мірі надаватися відповідно до категорії справи, що розглядається. В декількох державах правова допомога надається в рамках основних правових галузях, таких як цивільне або адміністративне право (**Естонія, Франція**). В деяких державах-членах види справ, які включають право на правову допомогу, носять більш обмежений характер: наприклад, правова допомога обмежується допомогою по деяким адміністративним справам, що стосуються обов'язкового психіатричного лікування або обмеження дієздатності (**Грузія, Республіка Молдова**), або справ, щодо кампаній в ЗМІ, в яких зачіпаються суспільні інтереси (**Албанія**).

Тільки дві держави-члени забезпечують вільний доступ до всіх судів у всіх категоріях справ, **Франція і Люксембург**. Цей узагальнений доступ до суду необхідно мати на увазі при порівнянні бюджетів цих держав, що виділяються для забезпечення правової допомоги, з бюджетами інших держав, які також залучають доходи від сплати судових зборів. У більшості держав-членів, правова допомога може полягати у звільненні від сплати судового збору. У кримінальних справах в усіх державах-членах відсутня сплата судового збору за ініціювання розгляду справи в суді, за винятком **Хорватії, Кіпру, Греції, Монако, Чорногорії, Португалії, Сербії та Швейцарії**, в яких сплачуються судові витрати. У цих 8 державах вищезазначені збори відносяться до категорії правової допомоги. Поза кримінально-правовою сферою, обсяг правової допомоги не включає в себе сплату судових витрат у **Вірменії, Азербайджані, Болгарії, Грузії, Латвії, Республіки Молдова, Словенії та Україні**. Це звільнення може бути закладене в бюджет на надання правової допомоги, якщо таке передбачене в рамках державного бюджету (**Фінляндія**). В **Англії й Уельсі (Великобританія)** в системі не передбачено таку пільгу, як звільнення від сплати судового збору, але системою передбачено фактичне покриття судових витрат в рамках правової допомоги. Для решти країн, звільнення від сплати судових витрат є допомогою, розмір якої особливим чином не зазначений; воно розглядається в розділі, присвяченому судовим зборам (див. Розділ 3.5).

30 держав передбачають можливість надання правової допомоги на стадії виконання судових рішень.

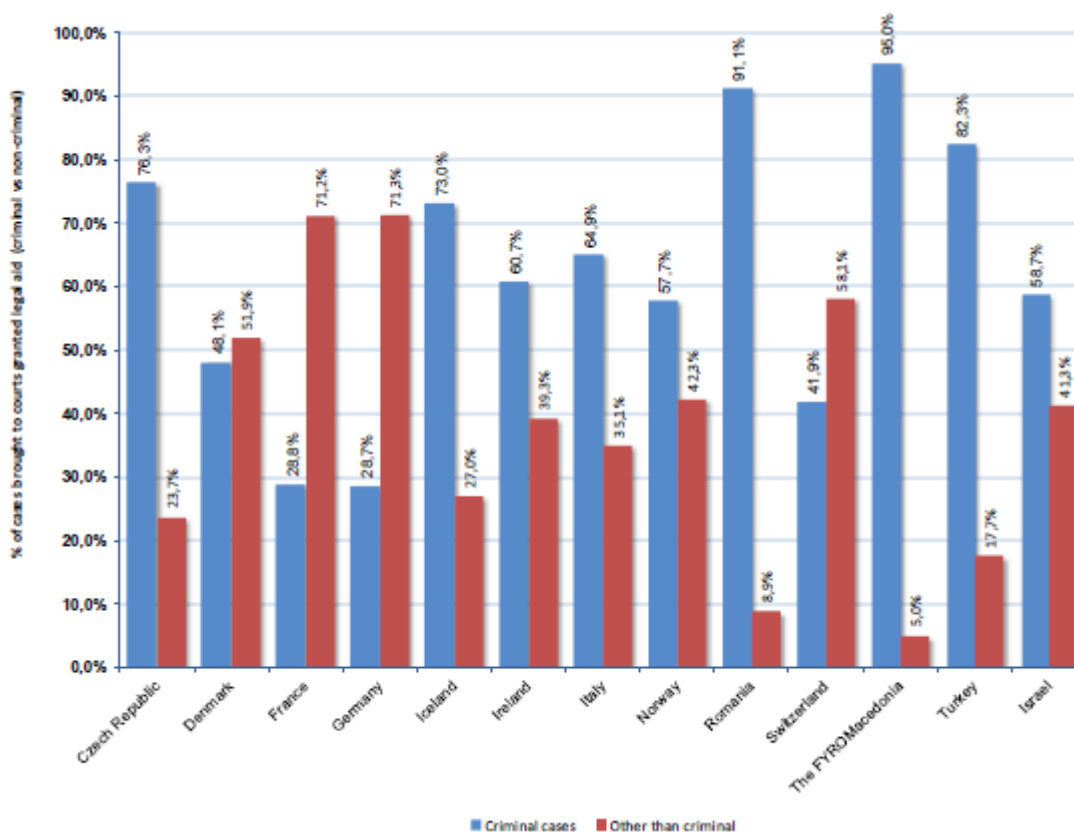
Правова допомога також полягає в сплаті винагороди технічних консультантів або експертів у рамках судових процедур (**Бельгія, Словенія, Іспанія**), або перекладачів (**Швейцарія**), які готують документи, необхідні для подачі під час судового провадження (**Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Шотландія (Великобританія)**), або для покриття (повністю або частково) витрат на інших спеціалістів в області права, таких як нотаріуси, виконавці (**Греція, Туреччина**), або навіть приватні детективи (**Італія**). Дорожні витрати також можуть бути сплачені з бюджету системи правової допомоги (**Швеція**).

Правова допомога поза межами судового провадження

Окрім того, у 18 держав-членів (Вірменія, Бельгія, Болгарія, Хорватія, Фінляндія, Франція, Грузія, Німеччина, Угорщина, Литва, Республіка Молдова, Чорногорія, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Словаччина, Словенія, Швейцарія) існує надання правової допомоги поза межами судового провадження, для запобігання судового розгляду та полегшення доступу до правосуддя. Однак, тільки Німеччина, Литва та Норвегія в даний час здатні визначити кількість обох бюджетів і обсяг справ, в той час як Франція і Швейцарія здатні визначити бюджети, які розподілені відповідно до цього виду правової допомоги. Важливою метою є удосконалення цього аналізу в контексті майбутніх заходів з оцінювання.

Деякі системи, наприклад, дозволяють надання правової допомоги в рамках альтернативного вирішення спорів (ADR) або транзакційних процедур (Болгарія, Франція, Нідерланди, Португалія, Словаччина).

Таблиця 3.2 Співвідношення фінансування правової допомоги в кримінальних та інших судових справах в рамках щорічного бюджету, виділеного на правову допомогу, 2012 р. (Питання 12)

У певному колі держав фінансування правової допомоги досі зосереджене на галузі кримінального права (Чеська Республіка, Ісландія, Ірландія, Італія, Норвегія, Румунія, Колишня Югославська Республіка Македонія, Туреччина та Ізраїль). Деякі держави однаково фінансують як цивільні, так і кримінальні справи (Данія). В третій групі держав краще фінансуються некримінальні категорії справ (Франція, Німеччина, Швейцарія).

3.1.2 Умови надання правової допомоги

Для тих категорій справ, по яким можна отримати правову допомогу, які варіюються в залежності від країни (див. пар. 3.1), існують, як правило, умови для надання правової допомоги, в залежності від фінансового становища відповідних осіб та/або від суті справи.

Таблиця 3.3 Орган, відповідальний за надання правової допомоги та приватне страхування юридичних витрат (Питання 24, 25, 26)

States/entities	Authority responsible for granting or refusing legal aid				Private system of legal expense insurance
	Refusal possible for lack of merit of case	Court	External authority	Court and external bodies	
Albania					
Andorra					
Armenia					
Austria					
Azerbaijan					
Belgium					
Bosnia and Herzegovina					
Bulgaria					
Croatia					
Cyprus					
Czech Republic					
Denmark					
Estonia					
Finland					
France					
Georgia					
Germany					
Greece					
Hungary					
Iceland					
Ireland					
Italy					
Latvia					
Lithuania					
Luxembourg					
Malta					
Republic of Moldova					
Monaco					
Montenegro					
Netherlands					
Norway					
Poland					
Portugal					
Romania					
Russian Federation					
Serbia					
Slovakia					
Slovenia					
Spain					
Sweden					
Switzerland					
The FYROMacedonia					
Turkey					
Ukraine					
UK-England and Wales					
UK-Northern Ireland					
UK-Scotland					
Number of countries	36	21	27	9	34
Israel					

	Yes
	No

Comments

Суть справи

Суть справи або визначення, чи є справа придатною для надання правової допомоги, не є вимогою, що застосовується до кримінальних справ. Під час оцінки справ, для вирішення того, чи має бути надана правова допомога, до уваги береться ймовірність успішного вирішення справи та переваги самого судового процесу над коштами, витраченими на його забезпечення. Дана оцінка застосовується лише до некримінальних справ. Директива 2003/8/CE передбачає для держав-членів Європейського Союзу можливість відмови в наданні правової допомоги в некримінальних справах у разі відсутності суті справи, хоча **Кіпр, Греція та Португалія** не надали коментарів щодо можливості відмови в наданні правової допомоги в даному випадку. В 11 країнах таких як **Андорра, Азербайджан, Кіпр, Греція, Грузія, Республіка Молдова, Португалія, Російська Федерація, Сербія, Колишня Югославська Республіка Македонія і Україна**, відсутність суті справи не є підставою для відмови у наданні правової допомоги.

Рішення про надання або відмову у наданні правової допомоги на підставі суті справи зазвичай приймається судом (21 держава), стороннім органом (15 держав), судом та/чи стороннім органом (27 держав), чи змішаним органом, який складається з суддів та не суддів (9 держав). Прийняття таких рішень може бути покладено на Колегію адвокатів (**Хорватія, Туреччина**). Такими повноваженнями, у справах, які знаходяться в їх юрисдикції, також наділені прокурори та поліція в Естонії.

Право особи на отримання правової допомоги

В деяких державах-членах, право на отримання правової допомоги розглядається на індивідуальній основі по кожному конкретному випадку (таких як **Болгарія, Чехія, Польща, Швейцарія**), але в загальному, правова допомога, як правило, надається з урахуванням фінансового становища сторін у справі. Ці правила можуть включати в себе оцінку доходів осіб та їх фінансових активів. Порівняти правила на отримання правової допомоги між державами-членами складно через велику різницю в правилах відбору та фінансових критеріях.

В законодавстві може визначатися розмір коштів для забезпечення правовою допомогою, повне або часткове покриття витрат (**Австрія, Бельгія, Франція**), або зазначатися певні методи оцінки або розрахунку фінансового положення (**Фінляндія, Республіка Молдова**), які, наприклад, залежать від прожиткового мінімуму в країні або відповідному суб'єкті федерації (**Російська Федерація**).

Правила відбору більшості держав-членів ґрунтуються на особистих або господарських доходах, в деяких державах-членах визначаються категорії осіб, які можуть претендувати на отримання правової допомоги без попередньої оцінки їх фінансового становища: соціально вразливі верстви населення (**Боснія і Герцеговина, Хорватія, Латвія, Монако, Чорногорія, Іспанія, Туреччина**). В **Литві, Угорщині, Англії та Уельсі (Великобританія), Шотландії (Великобританія)** рішення щодо надання правової допомоги ґрунтується на загальних критеріях відбору, таких як рівень доходів та категорії отримувачів. У **Туреччині** учасники судового процесу можуть отримувати правову допомогу при пред'явленні довідки про соціальне положення. В деяких країнах, тільки певні групи населення мають на це право (як в **Грузії**, де неплатоспроможна особа, зареєстрована в Єдиній базі соціально вразливих сімей (United Database of Socially Vulnerable Families), має право на отримання правової допомоги). В **Греції** правова допомога поширюється лише на громадян держав-членів Європейського Союзу або громадян з третіх країн, якщо їх місцем проживання є країна Європейського Союзу (з деякими виключеннями для певних адміністративних справ).

3.1.3 Судовий збір, податки та компенсації

Більшість країн передбачають звільнення від сплати судових зборів для певних категорій справ, наприклад, для цивільного провадження (**Албанія**), в області захисту конституційних прав і свобод (**Португалія**), адміністративного права (**Болгарія, Естонія**), трудового законодавства та/або соціального права (**Азербайджан, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Естонія, Італія, Литва, Молдова, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Швейцарія**), сімейного права чи права в сфері правопорушень неповнолітніх (**Фінляндія, Ірландія, Італія, Литва, Молдова, Норвегія, Іспанія, Польща, Португалія, Румунія**), в області цивільного стану (**Іспанія**), сільського господарства (**Італія**), податків (**Португалія**), виборчого права (**Румунія**) або оренди жилих приміщень (**Швейцарія**). Деякі держави вимагають оплату судових витрат тільки після судового розгляду (**Фінляндія**).

Кошти на забезпечення судового процесу складаються не тільки з витрат на представництво, юридичні консультації, судових зборів та мит, але й можуть включати в себе витрати, які оплачуються стороною, що програла. Включаючи компенсації, витрати, пов'язані із заподіяною шкодою, або всі витрати, які понесла сторона, яка виграла справу.

Як правило, судові витрати відшкодовуються стороною, яка програла у справі, а у кримінальних справах, коли суд прийме рішення про те, що сторона не винна. У всіх державах (47) сторона, яка буде сплачувати судові витрати в некримінальних справах, визначається судом. Судове рішення не впливає на відповідальність сторони за сплату судових витрат у таких державах, таких як **Німеччина, Ірландія, Мальта, Молдова, Нідерланди, Шотландія (Великобританія)**.

3.1.4 Доступ до правосуддя без правової допомоги

Для полегшення доступу до правосуддя в європейських державах, особливо для осіб, які не забезпечені правовою допомогою, передбачені приватні витрати на страхування. Особи в 34 державах-членах мають можливість застрахувати себе для покриття витрат на юридичні консультації, юридичне супроводження та представництво під час судових розглядів, в порівнянні з 29 державами-членами в 2012 році.

Система приватного страхування судових витрат не розповсюджена у **Вірменії, Болгарії, Хорватії, Ірландії, Латвії, Мальті, Республіці Молдова, Чорногорія, Румунії, Російській Федерації, Сербії, Колишній Югославській Республіці Македонії та Туреччині**. Всі вищезазначені держави впроваджують правову допомогу для юридичного консультування та представництва в судах для всіх типів справ, окрім **Мальти**, яка надає правовому допомогу тільки для представництва в судах для всіх типів справ.

Деякі країни включають до критеріїв надання правової допомоги положення про те, що правова допомога не надається, у випадку покриття страховкою витрат на юридичні послуги, представництво в судах та сплати судових витрат (як у **Данії, Фінляндії, Франції та Швеції**).

такої системи до набуття членства в Раді Європі та знаходяться на шляху її розвитку (Албанія, Хорватія, Азербайджан, Угорщина, Колишня Югославська Республіка Македонія, Грузія, Словаччина, Республіка Молдова, Румунія, Латвія, Російська Федерація, Польща, Болгарія), а також у деяких державах Південної Європи (Греція, Мальта, Іспанія).

Таблиця 3.5 Число справ, що потребують правової допомоги (Питання 20, 20.1) на 100 тис. жителів (Питання 1) та кошти, що виділяються в державному бюджеті на надання правової допомоги (Питання 12) на одну справу, 2012 р.

States/entities	Number of cases for which legal aid has been granted			Number of cases granted legal aid per 100 000 inhab.			Annual public budget allocated to legal aid per case granted legal aid		
	Cases brought to court (Q20)	Not brought to court (Q20.1)	Total	Cases brought to court	Not brought to court	Total	Cases brought to court	Not brought to court	Total
Albania	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Andorra	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Armenia	3 119	172	3 291	103	8	106	NC	NC	NC
Austria	20 239	nc	20 239	239	NC	239	NC	NC	939 €
Azerbaijan	8 040	NAP	8 040	85	NC	85	NC	NC	76 €
Belgium	88 567	58 050	126 617	615	520	1 138	NC	NC	887 €
Bosnia and Herzegovina	5 843	NA	NC	152	NC	NC	NC	NC	NC
Bulgaria	40 134	2 112	42 246	551	29	580	NC	NC	138 €
Croatia	NA	485	NC	NC	11	NC	NC	NC	NC
Cyprus	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Czech Republic	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Denmark	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Estonia	NA	NA	17 031	NC	NC	1 324	NC	NC	225 €
Finland	43 255	34 794	78 049	797	841	1 438	NC	NC	867 €
France	915 563	NA	NC	1 398	NC	NC	337 €	NC	NC
Georgia	7 173	121	7 294	180	3	183	NC	NC	196 €
Germany	715 191	787 278	1 482 469	891	998	1 848	434 €	45 €	232 €
Greece	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Hungary	7 480	12 414	19 894	75	125	201	NC	NC	46 €
Iceland	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ireland	80 552	NA	NC	1 319	NC	NC	1 373 €	NC	NC
Italy	191 122	NA	NC	320	NC	NC	805 €	NC	NC
Latvia	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Lithuania	49 802	44 195	93 997	1 854	1 471	3 128	81 €	12 €	48 €
Luxembourg	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	528	NA	NC	125	NC	NC	94 €	NC	NC
Republic of Moldova	9 705	20 528	30 233	273	577	849	NC	NC	40 €
Monaco	753	NAP	753	2 084	NC	2 084	NC	NC	391 €
Montenegro	241	83	304	39	10	49	NC	NC	NC
Netherlands	488 573	80 312	548 885	2 900	359	3 280	NC	NC	883 €
Norway	45 981	19 048	84 709	904	377	1 281	5 639 €	884 €	4 180 €
Poland	NA	NAP	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Portugal	188 919	1 359	188 278	1 592	13	1 608	NC	NC	328 €
Romania	41 787	NA	NC	198	NC	NC	191 €	NC	NC
Russian Federation	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Serbia	NA	NAP	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Slovakia	NA	13	NC	NC	0	NC	NC	NC	NC
Slovenia	5 807	898	6 305	272	34	306	1 202 €	NC	1 069 €
Spain	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Sweden	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Switzerland	N.A.	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
The FYROMacedonia	2 458	NAP	2 458	119	NC	119	124 €	NC	124 €
Turkey	102 305	NA	NC	135	NC	NC	878 €	NC	NC
Ukraine	NA	NAP	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC
UK-England and Wales	714 294	NA	NC	1 283	NC	NC	NC	NC	NC
UK-Northern Ireland	57 400	NIA	NC	3 148	NC	NC	NC	NC	NC
UK-Scotland	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Average	139 563	83 851	142 999	792	321	1 041	1 014,10 €	248,94 €	618,87 €
Median	41 787	7 283	20 239	320	80	849	433,54 €	44,93 €	232,41 €
Minimum	241	13	304	39	0	49	81,10 €	11,82 €	40,06 €
Maximum	915 563	787 278	1 482 469	3 148	1 471	3 280	5 638,79 €	883,97 €	4 180,27 €
Israel	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC

Таблиця 3.6 Загальний річний бюджет, виділений на правову допомогу в €, і його розподілення між справами переданими та не переданими на розгляд суду (Питання 12)

State/entities	Total annual approved public budget allocated to legal aid, in € (Q12.1 + Q12.2)	Annual public budget allocated to legal aid for cases brought to court (Q12.1)	Annual public budget allocated to legal aid for non litigious cases or cases not brought to court* (Q12.2)
Albania	60 253 €	NA	NA
Andorra	387 485 €	NA	NA
Armenia	NA		
Austria	19 000 000 €	na	na
Azerbaijan	457 000 €	NA	NAP
Belgium	87 024 000 €	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	7 128 234 €	NA	NA
Bulgaria	5 811 015 €	NA	NA
Croatia	166 631 €	NA	NA
Cyprus	1 526 738 €	NA	NA
Czech Republic	24 142 835 €	24 142 835 €	NA
Denmark	83 643 048 €	83 643 048 €	NA
Estonia	3 835 000 €	NA	NA
Finland	67 697 000 €	NA	NA
France	367 180 000 €	308 120 000 €	59 060 000 €
Georgia	1 428 885 €	NA	NAP
Germany	344 535 431 €	310 062 277 €	34 473 154 €
Greece	8 300 000 €	NA	NA
Hungary	907 974 €	NA	NA
Iceland	3 555 654 €	3 555 654 €	NAP
Ireland	83 159 000 €	83 159 000 €	NA
Italy	153 454 322 €	153 454 322 €	NA
Latvia	962 294 €	NA	NA
Lithuania	4 543 826 €	4 030 145 €	513 681 €
Luxembourg	3 500 000 €	NA	NA
Malta	49 500 €	49 500 €	NA
Republic of Moldova	1 211 570 €	NA	NA
Monaco	294 400 €	NA	NAP
Montenegro	NA	NA	NA
Netherlands	483 000 000 €	NA	NA
Norway	270 501 300 €	257 473 000 €	13 028 300 €
Poland	24 107 000 €	24 107 000 €	NA
Portugal	55 184 100 €	NA	NA
Romania	7 958 050 €	7 958 050 €	NA
Russian Federation	69 401 711 €	NA	NA
Serbia	NA	NA	NA
Slovakia	1 771 287 €	NA	NA
Slovenia	6 741 620 €	6 741 620 €	NA
Spain	36 890 711 €	NA	NA
Sweden	236 399 146 €	NA	NA
Switzerland	108 609 657 €	106 077 162 €	2 532 495 €
The FYROMacedonia	304 741 €	304 741 €	NAP
Turkey	89 840 624 €	89 840 624 €	NA
Ukraine	NA	NA	NAP
UK-England and Wales	2 350 470 057 €	NA	NA
UK-Northern Ireland	92 250 000 €	NA	NA
UK-Scotland	179 000 000 €	NA	NA
Average	122 939 351 €	91 419 936 €	21 921 526 €
Median	8 300 000 €	53 650 918 €	13 028 300 €
Minimum	49 500 €	49 500 €	513 681 €
Maximum	2 350 470 057 €	310 062 277 €	59 060 000 €
Israel	39 771 572 €	39 771 572 €	NA

* legal consultation, ADR, etc

Comments

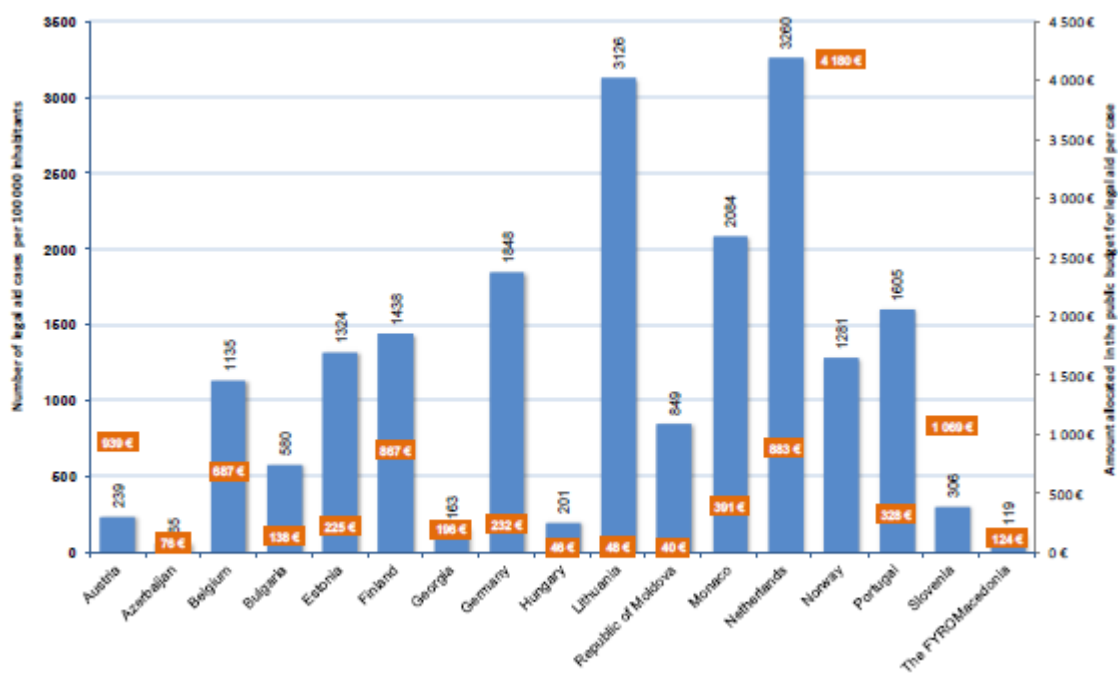
При порівнянні середніх витрат на надання правової допомоги на кожного жителя або кожної окремої справи, слід зазначити, що попит на правову допомогу (число осіб/справ, що потребують правової допомоги), критерії за якими надається правова допомога (сфера

застосування та критерії відбору), складність справи, професіональні на адміністративні витрати – все це впливає на рівень витрат на надання правової допомоги у кожній окремій справі.

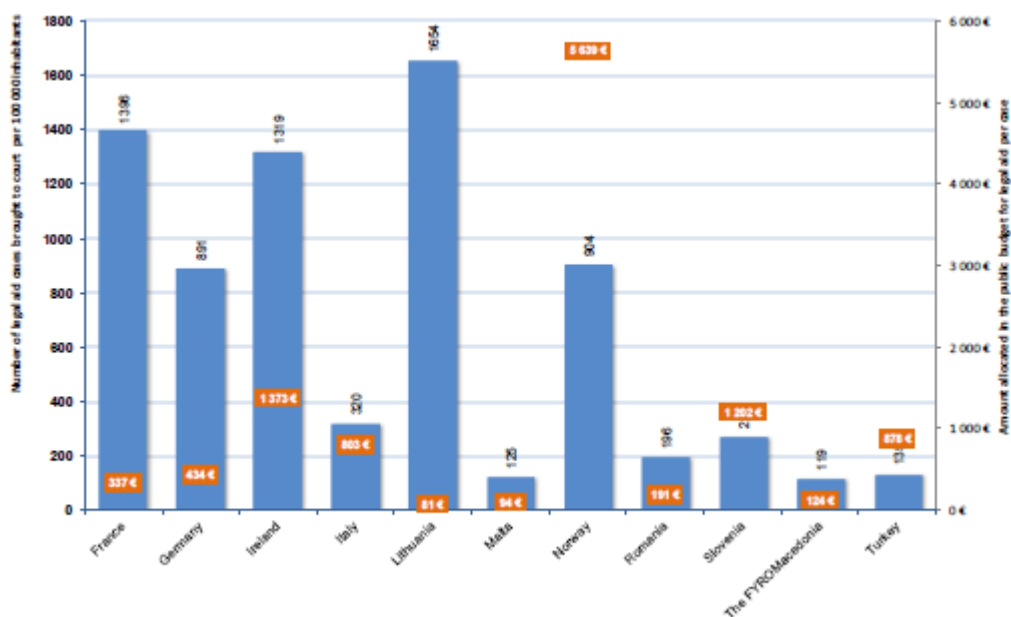
Європейська комісія з ефективності правосуддя намагалась вдосконалити аналіз бюджетних витрат, спрямованих на правову допомогу, беручи до уваги справи не передані на розгляд суду, які потребували правової допомоги. Для цього розрахунок суми правової допомоги, що виділяється для конкретної справи є більш актуальним. Враховуючи інформацію стосовно бюджету та кількості справ, для яких передбачене надання правової допомоги по всьому світу, які підлягають або не підлягають судовому розгляду, можна дослідити систему надання правової допомоги в 17 держава-членах. Розгляд справ (які підлягають судовому розгляду та відповідні бюджети) зробить можливим для 6 додаткових держав-членів досягти відповідних висновків.

СЕРЕJ завдячує 23 державам-членам, які були досліджені, за надану інформацію. Однак, негативним залишається те, що на даному етапі немає точної інформації по іншим державам-членам, що не дозволяє більш детально проаналізувати впровадження державної політики щодо забезпечення доступу до правосуддя та застосування альтернативних способів вирішення спорів з правової допомогою. Це є серйозною проблемою для СЕРЕJ в його майбутніх діях.

Таблиця 3.7 Загальна кількість справ, по яким надана правова допомога (Питання 20, 20.1), на 100 тис. осіб та середня сума, яка була виділена з державного бюджету (Питання 2) на одну справу в 2012 р.

Таблиця 3.8 Загальна кількість справ, по яким надана правова допомога (Питання 20), на 100 тис. осіб та середня сума, яка була виділена з державного бюджету (Питання 12.1) на одну справу в 2012 р., ля справ переданих на розгляд суду

Слід підкреслити, що загальні дії держав-членів для забезпечення надання правової допомоги (у кількості на душу населення та по відношенню до ВВП) зазначені в таблицях 2.14 та 2.15 Розділі 2, який присвячений фінансуванню судової системи.

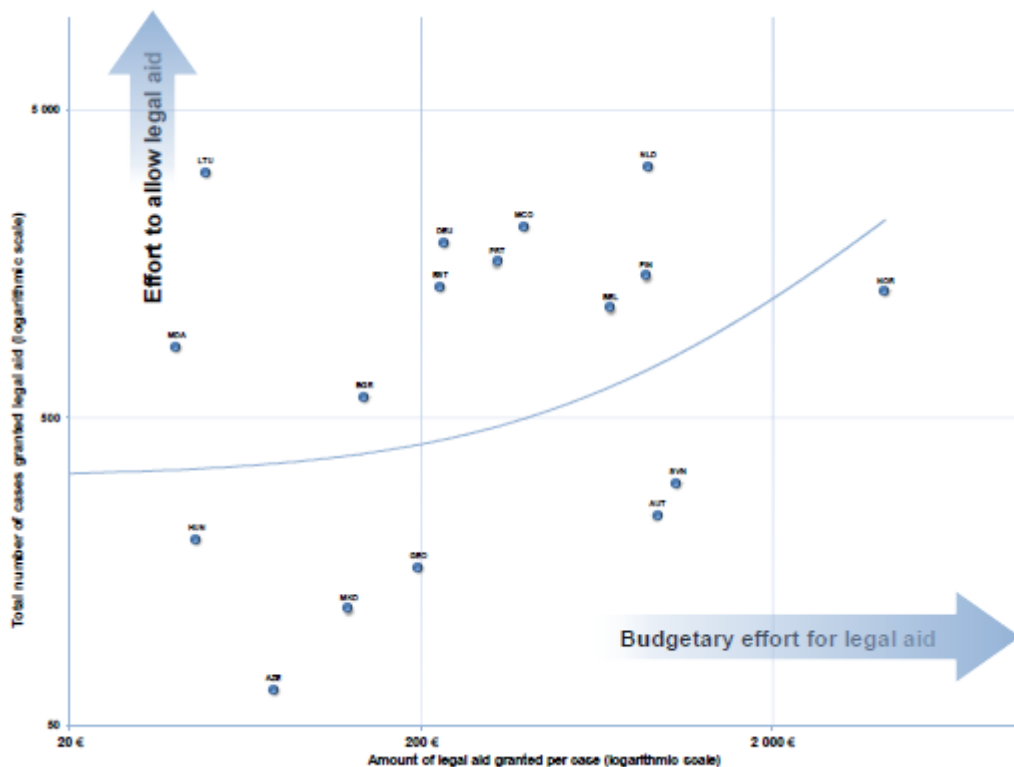
Наведені вище показники дозволяють впорядкувати численні параметри системи правової допомоги між країнами-членами, з урахуванням правової допомоги по всьому світу (в тому числі, справи по спорам між сторонами та інші категорії справ) або звертаючи увагу на справи по спорам:

- велика кількість справ по яким може надаватися правова допомога (більше 900 на 100 тис. осіб) та дуже велике фінансове забезпечення надання правової допомоги (між 4000 та 6000 €) на кожну справу впроваджене у **Норвегії**; в **Нідерландах, Ірландії** також витрачають значні кошти на окрему справу (близько 800 €) з забезпеченням великої кількості справ, по яким надається правова допомога (між 1000 та 3000 на 100 тис. осіб); ці країни впроваджують найбільш розвинену політику щодо надання правової допомоги в Європі;
- в інших державах-членах забезпечене надання правової допомоги при значній кількості справ з виділенням відповідних коштів (**Фінляндія, Монако, Бельгія, Франція, Німеччина, Португалія, Естонія**);
- третя група держав надає правову допомогу, проте фінансове забезпечення є значно меншим в порівнянні з попередньою групою держав (**Болгарія, Литва, Республіка Молдова**);
- інші держави, навпаки, забезпечують надання правової допомоги лише по окремим справам, проте з високим фінансовим забезпеченням (**Австрія, Італія, Словенія, Туреччина**);

- нарешті, інші обмежують кількість справ, по яким надається правова допомога з обмеженням бюджетних видатків на їх забезпечення (**Азербайджан, Угорщина, Мальта, Грузія, Румунія, Колишня Югославська Республіка Македонія**).

Це представлено в графічному зображенні нижче.

Таблиця 3.9 Порівняння між загальною кількістю справ, по яким надана правова допомога, на 100 тис. та кількістю справ, по яким надана правова допомога окремо на кожну справу в 2012 р. (Питання 1, 12, 20, 20.1)

3.3 Надходження від роботи юридичної системи

Тільки дві держави-члени забезпечують вільний доступ до всіх судів у всіх категоріях справ, **Франція і Люксембург**. У кримінальних справах в усіх державах-членах відсутня сплата судового збору за ініціювання розгляду справи в суді, за винятком **Хорватії, Кіпру, Греції, Монако, Чорногорії, Португалії, Сербії та Швейцарії**, в яких сплачуються судові витрати. У цих 8 держав вищезазначені збори відносяться до категорії надання правової допомоги.

Таблиця 3.10 Загальні вимоги по сплаті судових зборів та податків для ініціювання судового процесу в загальній юрисдикції (Питання 8)

States/entities	Criminal	Other than criminal
Albania	No	Yes
Andorra	No	Yes
Armenia	No	Yes
Austria	No	Yes
Azerbaijan	No	Yes
Belgium	No	Yes
Bosnia and Herzegovina	No	Yes
Bulgaria	No	Yes
Croatia	No	Yes
Cyprus	No	Yes
Czech Republic	No	Yes
Denmark	No	Yes
Estonia	No	Yes
Finland	No	Yes
France	No	Yes
Georgia	No	Yes
Germany	No	Yes
Greece	No	Yes
Hungary	No	Yes
Iceland	No	Yes
Ireland	No	Yes
Italy	No	Yes
Latvia	No	Yes
Lithuania	No	Yes
Luxembourg	No	Yes
Malta	No	Yes
Republic of Moldova	No	Yes
Monaco	No	Yes
Montenegro	No	Yes
Netherlands	No	Yes
Norway	No	Yes
Poland	No	Yes
Portugal	No	Yes
Romania	No	Yes
Russian Federation	No	Yes
Serbia	No	Yes
Slovakia	No	Yes
Slovenia	No	Yes
Spain	No	Yes
Sweden	No	Yes
Switzerland	No	Yes
The FYROMacedonia	No	Yes
Turkey	No	Yes
Ukraine	No	Yes
UK-England and Wales	No	Yes
UK-Northern Ireland	No	Yes
UK-Scotland	No	Yes
Number of countries	8	45
Israel	No	Yes

■ Yes
■ No

Рівень доходів, отриманих від судових зборів, залежить від декількох факторів, які включають в себе: 1) кількість справ, порушених в суді; 2) типи і складність справ; 3) вартість будь-яких скарг, представлених в суді; 4) структура державних зборів (визначення типу випадків, для яких буде стягуватися плата); 5) фактичний рівень зборів, та інформація щодо осіб, які мають право на звільнення від сплати судових зборів; 6) категорії осіб, звільнених від сплати судових зборів. З цих причин аналіз рівнів доходів від сплати судових зборів для всіх держав-членів є дещо ускладненим. Крім того, при розгляді тієї чи іншої держави-члена, важко дослідити причини змін в надходженнях зі сплати судового збору за різні періоди, адже всі ці фактори можуть змінюватися. З цієї причини, даний аналіз лише підкреслює зміни в доходах, отриманих від сплати судових зборів, та не зазначає причин для зміни, а лише акцентує увагу на ключових показниках змін.

В той час як доходи отримані державою від мита та інших судових зборів можуть бути використані для фінансування судової системи, а не окремої діяльності судів, СЕРЕJ обрав дослідження феномену як бюджету окремих судів, так і всієї судової системи в загальному (судові операції, правову допомогу та діяльність прокуратури).

Таблиця 3.11 Річна сума судових зборів (чи податків), отриманих державою (Питання 9), та затверджений бюджет, виділений судам (Питання 6) та судовій системі (Питання 6, 12, 13)

State/entities	Annual approved budget allocated to the court (G€)	Total annual approved budget allowed to the judicial system* (Q8+Q12+Q13)	Annual income of court fees (or taxes)	Share of court fees (or taxes) in the court budget	Share of court fees (or taxes) in the budget allocated to the judicial system*
Albania	12 513 000 €	25 573 987 €	4 335 000 €	34,8%	17,0%
Andorra	NA	6 442 382 €	NA	NC	NC
Armenia	11 717 070 €	NC	2 871 856 €	24,5%	NC
Austria	NA	770 790 000 €	834 870 000 €	NC	108,3%
Azerbaijan	58 719 620 €	107 058 274 €	1 208 144 €	2,1%	1,1%
Belgium	NA	998 125 000 €	34 817 000 €	NC	3,5%
Bosnia and Herzegovina	79 013 297 €	107 431 615 €	28 179 300 €	33,1%	24,4%
Bulgaria	124 911 954 €	214 599 576 €	81 686 758 €	48,3%	28,7%
Croatia	156 601 458 €	198 808 412 €	28 768 251 €	18,4%	14,5%
Cyprus	30 511 480 €	50 109 977 €	11 977 830 €	37,2%	22,7%
Czech Republic	370 751 152 €	479 600 709 €	68 014 432 €	15,8%	12,3%
Denmark	243 294 736 €	421 337 784 €	88 620 187 €	40,5%	23,4%
Estonia	29 728 350 €	42 819 672 €	7 219 348 €	24,3%	16,8%
Finland	249 704 356 €	362 713 356 €	33 833 387 €	13,5%	8,3%
France	NA	4 014 305 137 €	NA	NC	NC
Georgia	16 714 717 €	25 980 182 €	NA	NC	NC
Germany	8 302 304 846 €	9 170 186 780 €	3 587 438 608 €	43,0%	38,8%
Greece	NA	450 970 924 €	88 060 000 €	NC	22,0%
Hungary	325 687 695 €	452 447 562 €	14 887 882 €	4,8%	3,3%
Iceland	9 602 600 €	14 109 339 €	NA	NC	NC
Ireland	107 090 000 €	230 777 000 €	43 720 000 €	40,8%	18,8%
Italy	2 986 521 397 €	4 575 001 196 €	485 147 222 €	15,8%	10,2%
Latvia	44 484 921 €	65 953 173 €	18 673 777 €	37,2%	25,1%
Lithuania	53 138 612 €	83 783 573 €	7 800 685 €	14,3%	8,1%
Luxembourg	NA	77 236 940 €	NA	NC	NC
Malta	11 527 427 €	13 405 486 €	8 388 874 €	65,6%	47,7%
Republic of Moldova	9 581 963 €	16 671 277 €	2 341 804 €	24,4%	14,0%
Monaco	NA	5 947 556 €	NA	NC	NC
Montenegro	NA	24 796 697 €	3 818 273 €	NC	15,8%
Netherlands	983 764 000 €	2 103 688 000 €	237 670 000 €	24,1%	11,3%
Norway	234 000 000 €	526 767 700 €	22 100 883 €	8,4%	4,2%
Poland	1 379 338 000 €	1 827 573 567 €	408 787 000 €	28,8%	22,4%
Portugal	453 077 390 €	605 812 816 €	207 888 840 €	46,9%	34,3%
Romania	324 511 510 €	480 890 952 €	64 301 687 €	18,7%	11,3%
Russian Federation	3 336 134 801 €	4 567 147 213 €	462 828 387 €	13,8%	8,8%
Serbia	NA	193 479 528 €	107 047 466 €	NC	66,3%
Slovakia	152 715 786 €	224 434 765 €	63 448 064 €	35,0%	23,8%
Slovenia	165 060 055 €	189 999 970 €	40 481 043 €	24,6%	21,3%
Spain	1 241 560 960 €	1 489 804 631 €	171 888 716 €	13,8%	11,6%
Sweden	637 246 965 €	1 018 131 920 €	5 134 908 €	0,8%	0,5%
Switzerland	981 206 021 €	1 589 369 782 €	298 987 840 €	24,4%	16,1%
The FYROMacedonia	29 782 751 €	35 240 792 €	10 113 138 €	34,0%	28,7%
Turkey	NA	1 385 201 689 €	837 683 272 €	NC	46,0%
Ukraine	NA	668 136 539 €	8 174 182 €	NC	1,4%
UK-England and Wales	2 384 439 794 €	5 457 335 444 €	688 777 628 €	24,8%	10,8%
UK-Northern Ireland	73 932 000 €	209 042 000 €	38 482 000 €	52,1%	18,4%
UK-Scotland	135 811 499 €	447 360 849 €	28 882 101 €	19,8%	8,0%
Average	715 192 008 €	1 000 573 735 €	213 208 177 €	28,4%	20,6%
Median	154 658 622 €	296 745 178 €	38 482 000 €	24,6%	18,3%
Minimum	9 581 963 €	5 947 556 €	1 208 144 €	0,8%	0,5%
Maximum	8 302 304 846 €	9 170 186 780 €	3 587 438 608 €	65,6%	108,3%
Israel	289 565 906 €	NC	80 071 638 €	27,7%	NC

* Sum of the budget of all courts, legal aid and prosecution services

Comments

В деяких державах судові збори чи мито використовуються для покриття частини операційних витрат судів. Ці держави прийняли рішення отримувати дохід від роботи судів. За винятком двох держав, **Франції** та **Люксембургу**, які не мають судових зборів та впровадили вільний доступ до судів, всі держави-члени отримують дохід від судових зборів. Так чи інакше, більшість держав, в яких впроваджені судові збори та мито, виділяють надходження від них на

операційне забезпечення судів, але визначають їх як загальні доходи в державні та регіональні бюджети.

Надходження від судових зборів мають різний рівень впливу на бюджет судової системи та судів у **Швеції** (в якій впроваджене звільнення від сплати судових зборів для адміністративних справ). Вони складають менше одного відсотка від бюджету, але значна частина бюджету судової системи може бути доповнена саме за рахунок надходжень від сплати судових зборів. Дійсно, в **Боснії та Герцеговині, Мальті та Північній Ірландії (Великобританія)** доходи від судових зборів забезпечують здебільшого більше половини бюджету судів. **Сербія та Туреччина** близькі до цього показника, судові збори забезпечують половину чи більше половини бюджету юридичної системи. У цьому відношенні система в **Австрії** навіть є більш примітною – судові збори приводять до профіциту бюджету.

Значна сума судових зборів може бути обумовлена тим, що суди займаються веденням реєстрів нерухомості. Для отримання інформації з таких реєстрів або внесення змін необхідно сплатити мито. В трьох державах (**Австрія, ФРН та Польща**) надходження також формуються за рахунок ведення торгових реєстрів. В Італії та Нідерландах між судовими зборами та реєстрами немає чіткого зв'язку. В цих державах, а також в деяких інших, судові збори пов'язані тільки з судовим розглядом (а не з реєстраційними функціями).

В **Австрії**, в цілому, особи, які звертаються до суду, повинні сплатити визначене мито за більшість судових послуг. Розмір судових зборів залежить від категорії та складності справи, а також від суми позову. Еквівалентом даної системи є існування розвиненої системи правової допомоги: доступ до правосуддя та реєстрів, які ведуть суди, є платними, але якщо, особи, які звертаються до суду, не мають достатнього фінансового забезпечення для цього, доступ до суду для них не обмежений завдяки правовій допомозі.

Високий рівень стандартизації та комп'ютеризації судової системи, а також робота «рехстпфлегерів», особливо в судах, завантажених великою кількістю справ (реєстр нерухомості, торговий реєстр, сімейне право, справи, пов'язані з виконанням рішень та постанов про сплату), дозволяє судам мати низькі витрати і отримувати дохід (у вигляді судових зборів), який підлягає розподілу між іншими елементами судової системи (наприклад, кримінальні провадження).

Таблиця 3.12 Зміни в період з 2010 по 2012 рр. частки судових зборів (мита) в судовому бюджеті, у % (Питання 6, 9)

States/entities	Share of court fees (or taxes) in the court budget 2010	Share of court fees (or taxes) in the court budget 2012	Biennial variation 2010-2012
Albania	15,1%	34,6%	19,5%
Andorra	NC	NC	NC
Armenia	NC	24,5%	NC
Austria	109,8%	NC	NC
Azerbaijan	1,9%	2,1%	0,1%
Belgium	3,7%	NC	NC
Bosnia and Herzegovina	35,3%	33,1%	-2,2%
Bulgaria	52,0%	49,3%	-2,7%
Croatia	11,9%	18,4%	6,5%
Cyprus	29,2%	37,2%	7,9%
Czech Republic	10,8%	15,9%	5,1%
Denmark	44,3%	40,5%	-3,8%
Estonia	48,2%	24,3%	-23,9%
Finland	12,9%	13,5%	0,7%
France	NC	NC	NC
Georgia	NC	NC	NC
Germany	45,1%	43,0%	-2,2%
Greece	14,2%	NC	NC
Hungary	4,3%	4,6%	0,3%
Iceland	NC	NC	NC
Ireland	31,8%	40,8%	9,0%
Italy	10,7%	15,6%	4,9%
Latvia	47,8%	37,2%	-10,6%
Lithuania	13,7%	14,3%	0,6%
Luxembourg	NC	NC	NC
Malta	65,3%	55,5%	-9,8%
Republic of Moldova	NC	24,4%	NC
Monaco	NC	NC	NC
Montenegro	31,3%	NC	NC
Netherlands	19,3%	24,1%	4,9%
Norway	10,5%	9,4%	-1,0%
Poland	38,8%	29,6%	-9,2%
Portugal	41,2%	45,9%	4,7%
Romania	13,0%	16,7%	3,7%
Russian Federation	14,6%	13,6%	-1,1%
Serbia	76,7%	NC	NC
Slovakia	41,2%	35,0%	-6,2%
Slovenia	28,5%	24,5%	-4,0%
Spain	4,1%	13,8%	9,7%
Sweden	0,8%	0,8%	0,0%
Switzerland	30,2%	24,4%	-5,8%
The FYROMacedonia	35,4%	34,0%	-1,4%
Turkey	45,5%	NC	NC
Ukraine	4,0%	NC	NC
UK-England and Wales	46,2%	24,6%	-21,6%
UK-Northern Ireland	41,6%	52,1%	10,5%
UK-Scotland	18,2%	19,8%	1,6%
Average	26,4%	26,4%	-0,5%
Median	24,5%	24,5%	0,1%
Minimum	0,8%	0,8%	-23,9%
Maximum	55,5%	55,5%	19,5%
Israel	NC	27,7%	NC

Comments

В наведеній вище таблиці вказані зміни між 2010 та 2012 рр. у надходженнях від судових зборів по відношенню до загальних надходжень в бюджет. **Естонія, Латвія, Мальта та Польща**

отримували більший дохід від судових зборів (у відношенні до їх бюджетів, виділених на судову систему, в цілому). **Естонія** зазначила, що чисельність судових зборів різко знизилася.

Словаччина, Швейцарія та Словенія також звітували про спад надходжень від судових зборів (у відсотках до всього судового бюджету). Для цих держав-членів показник падіння доходів коливається між 9% та 4%. **Словенія** зазначила про падіння чисельності справ, переданих на розгляд суду за період 2010 – 2012 рр. більш ніж на 20%.

В інших державах, чисельність судових надходжень від осіб, які зверталися до суду зросла в порівнянні з надходженнями від сплати податків. **Хорватія, Кіпр, Ірландія, Іспанія, Північна Ірландія (Великобританія) та Албанія** повідомили про зріст їх доходів від судових зборів (у відсотках до всього судового бюджету) приблизно на 6% - 20%.

3.4 Тенденції та висновки

Усі держави-члени впроваджують правову допомогу в кримінальних та цивільних справах, яка відповідає вимогам Європейської конвенції з прав людини та прецедентного права Суду. У більшості європейських країн правова допомога надається для юридичного представництва, юридичних консультацій та інших форм (правової) допомоги.

Правова допомога надається потерпілим в 37 країнах. Поза кримінально-правовою сферою, правова допомога може в тій чи іншій мірі надаватися відповідно до категорії справи, що розглядається. В більшості європейських країн, правова допомога може надаватися у вигляді звільнення від сплати судового збору. 30 держав-членів передбачили можливість забезпечення правової допомоги під час примусового виконання судових рішень.

У 18 державах-членах детально визначається надання правової допомоги поза межами судового провадження для уникнення судового процесу або полегшення доступу до правосуддя. Деякі системи, наприклад, здатні надавати правову допомогу в рамках альтернативного вирішення спорів (ADR) або транзакційних процедур (**Болгарія, Франція, Нідерланди, Португалія, Словаччина**). Дана політика, яка надає можливість для осіб знайти вирішення проблеми в певному судовому процесі завдяки відповідному правовому консультуванню, повинна отримати подальших розвиток.

При порівнянні різних юридичних систем, особливо з урахуванням відмінностей в зборі даних та звітності, виникають труднощі. Відповідно до звітності держав, які забезпечували правову допомогу, за даними звітів за 2010 р. та 2012 р., в 12 державах-членах зріс обсяг надання правової допомоги, 6 держав-членів повідомили про зменшення цього показника.

Можна виділити декілька типів політики щодо надання правової допомоги між державами-членами: **Норвегія** і, меншою мірою, **Нідерланди** та Ірландія впровадили найбільш розвинену політику надання правової допомоги в Європі, це стосується як кількості самих справ, так і фінансування. Інші держави-члени впровадили надання правової допомоги при вирішенні великої кількості справ, які забезпечуються достатнім фінансуванням (**Фінляндія, Монако, Бельгія, Франція, Німеччина, Португалія, Естонія**). В третій групі держав значні випадки надання правової допомоги, проте незначне фінансове забезпечення (**Болгарія, Литва, Республіка Молдова**). Інші країни, навпаки, виділяють відносно великі кошти для конкретних справ, обмежуючи при цьому кількість самих справ (**Австрія, Італія, Словенія, Туреччина**). І нарешті, інші країни обмежують фінансування в державному бюджеті на надання правової допомоги (**Азербайджан, Угорщина, Мальта, Грузія, Румунія, Колишня Югославська Республіка Македонія**).

Одним з проявів даної політики, який полегшує доступ до правосуддя в європейських країнах, зокрема для осіб, які не забезпечені правовою допомогою, є наявність приватних витрат на страхування. В 34 державах-членах особи здатні застрахувати себе для покриття витрат на правову допомогу, юридичну підтримку та представництво в судовому провадженні, в порівнянні з 29 державами у 2010 році.

Сплата судових витрат зараз є характерною рисою в судовій системі Європи: платники податків не єдині, хто фінансує систему, особи, які звертаються до суду можуть також внести свій вклад. Тільки у **Франції** та **Люксембурзі** передбачене безкоштовне забезпечення судового процесу. Доходи, отримані від сплати судових витрат, варіюються від менш ніж 1% до більш ніж 50% загального бюджету судової системи, а в деяких державах-членах, становлять більш ніж половину бюджету судової системи в цілому. Для більшості країн-членів цей дохід становить значну частину ресурсів, що покривають поточні витрати, а в випадку **Австрії** - формують дохід, який значно перевищує поточні витрати всієї судової системи.

Деякі держави-члени планують реформувати систему надання правової допомоги. В **Азербайджані** була розпочата масштабна програма судово-правових реформ з метою приведення судової системи у відповідність з міжнародними та європейськими стандартами. Дана реформа включає зміцнення потенціалу судової системи та реформування системи правової допомоги. **Португалія** також планує вдосконалення прозорості і рівності в доступі до системи правосуддя. **Нідерланди** (шляхом регулювання юридичних послуг, звуження сфери правової допомоги та упорядкування рівня прибутку), **Англія та Уельс (Великобританія)** (шляхом обмеження правової допомоги у цивільних справах та впровадження більш жорстоких фінансових вимог) та Іспанія (завдяки реформуванню системи судових витрат та правової допомоги, а також включенню додаткових елементів контролю за системою правової допомоги) ініціювали програму скорочення витрат. В **Нідерландах**, з метою модернізації доступу до правосуддя, розробляється нова система обслуговування: особи будуть мати можливість отримувати первинну правову допомогу від так званих правових експертів (Legal Counter); особливо складні судові справи будуть передаватися адвокатам, які беруть участь у системі правової допомоги **Нідерландів** (Dutch Legal Aid system). **Литва** (в якій, відповідно до нового закону, адвокат може запропонувати гарантовану державою правову допомогу у вигляді медіації, за згодою сторін), **Норвегія** (в якій запроваджено нову систему надання особам первинної правової допомоги адвокатом або приватним юридичним радником на безоплатній основі) і **Колишня Югославська Республіка Македонія** (в якій запроваджено систему безоплатної правової допомоги та систему електронного правосуддя, яка має на меті надання вільного доступу до інформації щодо судових проваджень) ініціювали програму роботи по зменшенню об'єму навантаження на судовий апарат.

Розділ 4: Особи, що звертаються до суду: права та довіра з боку суспільства

Система судової влади держави здійснює захист інтересів суспільства – одну із функцій органів державної влади, а тому права особи, яка звертається до суду, повинні бути захищені. У цьому розділі описуються засоби та процедури, які використовуються державними органами судової влади з метою захисту і підвищення рівня дотримання цих прав.

Ці права можуть бути захищені та дотримані різними способами. Одним із засобів досягнення цієї мети є надання інформації не тільки стосовно відповідних нормативних документів, прецедентів судів вищих інстанцій, електронних форм і судів, але і відносно прогнозованих термінів тривалості розгляду справ, а також надання конкретної допомоги потерпілим від злочинів (пункт 4.1). Деякі з цих заходів можуть отримувати спеціальне фінансування в контексті залучення до правової політики, розробленої в розділі 3 (зокрема, таблиці 3.5).

Коли розпочинається судовий процес, спеціальні положення можуть бути передбачені для окремих категорій осіб, зокрема для вразливих груп населення, таких як жертв, неповнолітніх, представників різноманітних меншин, інвалідів тощо (пункт 4.2.).

Прокурор також може відігравати певну роль у захисті прав і наданні допомоги жертвам злочинів (пункт 4.3).

В рамках кримінального провадження, процедура надання компенсації надає можливість жертві злочину або його/її родичам отримати компенсацію (пункт 4.4).

В рамках судів можуть відбуватися порушення їх роботи. Тому особи, які звертаються до суду, повинні мати право скористатися засобами правового захисту (наприклад, можливістю подати апеляцію, вимагати перегляду, подати скаргу та/або ініціювати процес за позовом про надання компенсації) (пункт 4.5).

Суди могли вже ввести систему контролю якості в рамках своєї структури. Як частина такої системи може проводитися дослідження задоволеності осіб, що звертаються до суду (пункт 4.6).

4.1 Положення, що стосуються надання інформації особам, які звертаються до суду

Загальна інформація

Вірна і повна інформація має важливе значення для ефективного доступу до правосуддя. Сьогодні дуже легко отримати інформацію про закони, процедури, форми, документи і суди з офіційних веб-сайтів.

Всі держави чи організації створили власні веб-сайти з посиланнями на національне законодавство в рамках міністерства юстиції, парламенту, офіційного видання і т.д. Такими сайтами, що надають дані про прецедентну практику судів вищої інстанції, часто користуються фахівці-практики.

Особам, які намагаються отримати практичну інформацію про свої права або про суди, краще звертатися до спеціальних сайтів, які пропонують відповідні суди, або до сайтів, створених для них міністерством юстиції. З досвіду багатьох держав та організацій, ці веб-сайти включають форми, які користувачі можуть завантажити, щоб мати змогу користуватися своїми правами (Болгарія, Естонія, Фінляндія, Греція, Угорщина, Литва та Португалія), додатки, що стосуються, наприклад, юридичної допомоги (Фінляндія) або отримання сертифікатів (Сербія). Такі «практичні» Інтернет-сайти розробляються в Європі, але сьогодні ще створені в Андоррі та на Кіпрі. В основному, таке трапляється в невеликих державах, в яких легко просто приїхати в суд самому, щоб отримати інформацію.

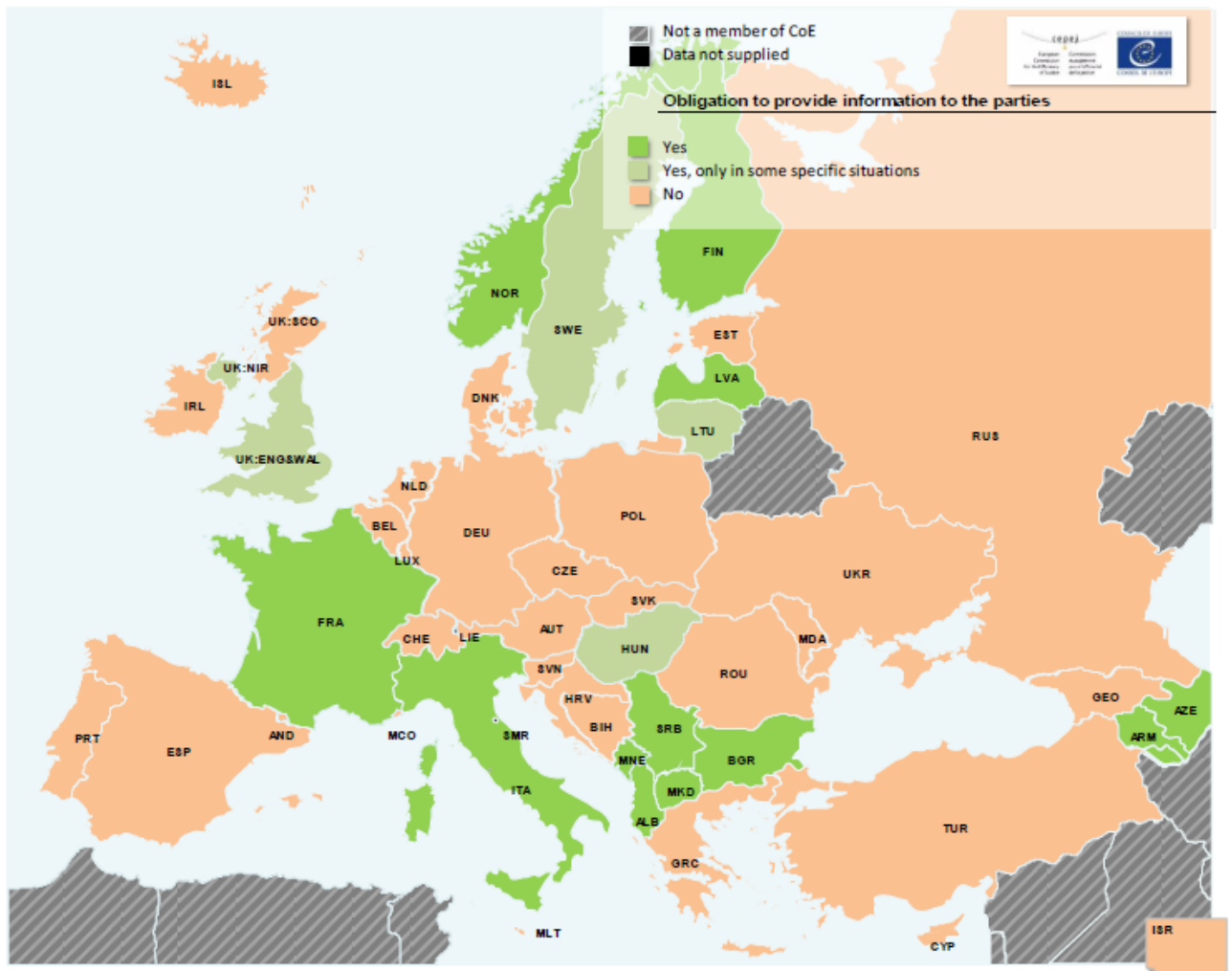
Для отримання додаткової інформації щодо всіх існуючих офіційних сайтів, що стосуються правових текстів, прецедентного права судів вищих інстанцій та інших документів, які безкоштовно можуть бути доступні широкій громадськості, дивіться відповідну таблицю в Додатку.

Інформація про тривалість розглядів

Важливим є не тільки надання загальної інформації про права та судові процеси через Інтернет-сайти, але також надання особам, які звертаються до суду, інформації, яку вони хочуть отримати стосовно майбутнього розгляду, тобто передбачуваної тривалості судового процесу. Така конкретна інформація, що надається в інтересах осіб, що звертаються до суду, хоч і не набула цілковитого поширення в Європі, може надаватися тільки тими країнами, які застосували ефективну систему ведення справ на практиці в рамках своїх юрисдикцій.

Такі фактори, як зростання завантаженості судів справами, складність розглянутих питань, за якими може знадобитися отримання експертних висновків та залучення суттєвих ресурсів суду на одну справу, роблять складним виконання такої вимоги: дійсно, суду важко повідомити сторонам у справі точну тривалість майбутнього розгляду, а також конкретну дату заключного слухання у справі. Все більше держав-членів, хоч їх кількість й досі є невеликою (6 на момент видання 2008 року, 12 в попередньому виданні, 17 в цьому оціночному дослідженні), зобов'язані надавати таку інформацію хоча б в деяких конкретних випадках. Останні дані демонструють спроби деяких країн вжити заходів для інформування осіб, що звертаються до суду, таким чином більше посилюючи їх довіру, ніж виробляючи способи обмеження тривалості судового процесу.

Таблиця 4.1. Зобов'язання з надання інформації сторонам у справі щодо передбачуваної тривалості розглядів (Питання 29)

В Андоррі, Мальті та Монако не існує зобов'язання держави надавати інформацію сторонами щодо прогнозованих термінів розгляду справи.

У попередньому дослідженні 12 державами або організаціями, які вказали на власне зобов'язання надавати інформацію сторонам про прогнозований термін тривалості процесу, були: Албанія, Болгарія, Фінляндія, Франція, Угорщина, Італія, Латвія, Чорногорія, Норвегія, Великобританія і "Колишня Югославська Республіка Македонія". Вірменія, Азербайджан, Литва, Сербія і Швеція з того часу взяли на себе таке зобов'язання. Деякі держави-члени також демонструють, що реформи, які проводяться, передбачають введення цієї умови. Так відбувається в Румунії, де новий Цивільний процесуальний кодекс, який набув чинності 15 лютого 2013, та новий Кримінально-процесуальний кодекс, який набув чинності 1 лютого 2014 року, передбачають таке зобов'язання.

Це зобов'язання не обов'язково впроваджується одним і тим же способом в кожній державі-члені. В Угорщині воно застосовується тільки до кримінальних справ, тоді як у Швеції воно стосується лише цивільних справ. У Норвегії, процесуальні права потерпілих були посилені так, що поліція і прокурори повинні надавати таку інформацію, особливо щодо певних категорій потерпілих (жертв сексуальних злочинів, серйозного насильства, насильства в сім'ї, примусового шлюбу, торгівлі людьми або статевих каліцтв).

Така вимога надавати інформацію може також набувати різних форм. Латвія, наприклад, створила з листопада 2008 року нову електронну службу під назвою "прослідкуй за судовим розглядом", яка є безкоштовною та знаходиться у вільному Інтернет-доступі, щоб надати змогу слідкувати за всіма латвійськими судовими розглядами. Інформація надається, зокрема, на регулярних засіданнях.

У деяких державах, незважаючи на відсутність конкретного правила або зобов'язання, на практиці інформація про передбачуваний термін судового процесу є доступною (наприклад, у Шотландії (Великобританія) або в Словенії).

Інформація для потерпілих від злочинів

Потерпілі від злочинів належать до категорії громадян, які вимагають особливої уваги. Держава повинна створювати структури, що відомі суспільству, є легкодоступними і безкоштовними. Вони повинні мати змогу знайти (практичну) інформацію про свої права та відповідні засоби правового захисту. Більшість держав-членів або організацій (43) створили такі структури.

5 держав, які ще не встановили певну безкоштовну загальнодержавну систему з метою надання інформації та допомоги потерпілим від злочинів: Андорра, Вірменія, Латвія, Чорногорія і Сербія.

Такі механізми, створені для всіх потерпілих в цілому чи для окремих категорій потерпілих (жертв зґвалтування, жертв насильства в сім'ї, дітей і підлітків, і т.д.), як правило, забезпечують різноманітну інформацію (в основному юридичні консультації, психологічну чи соціальну підтримку) прямо або опосередковано через асоціації, організовуючи, супроводжуючи та/або направляючи потерпілих іншим службам або спеціалізованим установам (наприклад, у Бельгії, Хорватії, Фінляндії, Франції, Угорщині, Італії, Монако, Норвегії, Португалії, Румунії, Словаччині, Іспанії, Швейцарії, Великобританії). На певних засадах держави-члени створюють безкоштовні телефонні лінії (наприклад, у Хорватії, Франції, Ірландії, Республіці Молдова, Румунії), поширюють інформаційні листівки (наприклад, в Ісландії), або заохочують та/або проводять інформаційно-просвітницькі кампанії для конкретних категорій потерпілих (наприклад, в Республіці Молдова та Румунії). Численні держави створюють веб-сайти допомоги та/або інформаційні ресурси, присвячені потерпілим на сайтах міністерств (зокрема, в Албанії, Австрії, Бельгії, Болгарії, Хорватії, Чехії, Данії, Естонії, Угорщині, Ірландії, Литві, Мальті, Польщі, Російській Федерації, Словаччині, Швеції, Туреччині, Північній Ірландії (Великобританія)).

4.2 Захист вразливих категорій громадян

Відносно вразливих категорій громадян (потерпілі від зґвалтування, тероризму, діти (свідки/потерпілі), потерпілі від насильства в сім'ї, представники національних меншин, інваліди, малолітні злочинці) можуть застосовуватися спеціальні механізми для захисту та зміцнення їх прав в ході судових розглядів. Для цього є різні способи, наприклад, шляхом впровадження спеціальних інформаційних механізмів (гарячі телефонні лінії, Інтернет-сайти, буклети тощо) для різних вразливих груп населення.

Можна також проводити спеціальні слухання. Інша можливість полягає у проведенні особливих узагальнених форм слухань для захисту неповнолітніх (46 держав), жертв зґвалтування (44 держави) або, що нині є дуже поширеним, проведення особливих слухань для осіб з обмеженими можливостями (36 держав) і жертвами насильства в сім'ї (32 держави). Наприклад, представників національних меншин можна захистити за допомогою проведення закритих судових засідань (а саме, Монако та Чорногорія) чи проведення засідань в певному місці (Мальта). Потерпілі від

деяких злочинів можуть бути захищені на судовому засіданні шляхом використання екрану одностороннього спостереження або аудіо- чи відеозапису своїх виступів (наприклад, Латвія, Монако, Румунія, Російська Федерація, Словаччина та "Колишня Югославська Республіка Македонія").

Конкретні процесуальні права можуть також посилити статус вразливих осіб, зокрема, шляхом ініціювання невідкладного початку процесу для жертв домашнього насильства з можливістю вжиття спеціальних заходів, таких як заборона ймовірному злочинцеві входити в будинок (наприклад, в Албанії та Румунії) або прийняття заяви без присутності ймовірного правопорушника (Словенія, наприклад).

Є багато спеціальних положень у державах-членах щодо неповнолітніх (незалежно від їх статусу - потерпілий, свідок, злочинець): спеціальний захист з допомогою заборони на публікацію фотографій (Албанія, наприклад); можливість надання конкретної допомоги (у тому числі в Італії, Литві, Монако, Чорногорії, Російській Федерації, Сербії та Словаччині); встановлення обмежень щодо певних заходів, таких, як взяття під варту або досудове утримання під вартою (Республіка Молдова); вжиття термінових заходів (Сербія і Чорногорія); спеціальні навчання для суддів з питань, що стосуються неповнолітніх (Чорногорія), обмеження віку, з якого дозволяється давати свідчення (Румунія і Словаччина, наприклад) і адаптація правил, що стосуються обов'язку давати свідчення (Російська Федерація).

Для етнічних меншин цей спеціальний захист стає можливим завдяки залученню судових перекладачів і можливості говорити на рідній мові (наприклад, в Угорщині, Литві, Чорногорії, Румунії, Словенії, Туреччині та Україні).

Таблиця 4.2 Спеціальні допоміжні механізми, які застосовуються в ході судових розглядів щодо певних вразливих категорій громадян (Питання 31)

State/entities	Information mechanism								Special hearing modalities								Other special arrangements								Total		
	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧			
Albania																									16		
Andorra																										7	
Armenia																										7	
Austria																										24	
Azerbaijan																										17	
Belgium																										12	
Bosnia and Herzegovina																										10	
Bulgaria																										14	
Croatia																										16	
Cyprus																										16	
Czech Republic																										4	
Denmark																										8	
Estonia																										18	
Finland																										13	
France																										17	
Georgia																										12	
Germany																										8	
Greece																										9	
Hungary																										10	
Iceland																										21	
Ireland																										12	
Italy																										7	
Latvia																										6	
Lithuania																										7	
Luxembourg																										10	
Malta																										11	
Republic of Moldova																										11	
Monaco																										21	
Montenegro																										14	
Netherlands																										18	
Norway																										16	
Poland																										12	
Portugal																										15	
Romania																										22	
Russian Federation																										8	
Serbia																										4	
Slovakia																										21	
Slovenia																										11	
Spain																										15	
Sweden																										8	
Switzerland																										12	
The FYROMacedonia																										15	
Turkey																										18	
Ukraine																										5	
UK-England and Wales																										24	
UK-Northern Ireland																										8	
UK-Scotland																										18	
Number of countries	28	18	36	33	14	21	28	18	44	27	46	32	22	36	44	23	18	11	27	21	11	17	22	11			
Israel																											

Average number of countries/entities per arrangement					
①	Victims of rape	30	⑤	Ethnic minorities	16
②	Victims of terrorism	19	⑥	Disabled persons	25
③	Children (witness/victim)	36	⑦	Juvenil offenders	31
④	Victims of domestic violence	29	⑧	Other	17

Коментарі: (опущено)

Серед держав або організацій, в яких наявні найбільш особливі елементи (механізми надання інформації, спеціальні процедури та інші) для вразливих осіб, виявились: Албанія, Австрія, Азербайджан, Хорватія, Кіпр, Естонія, Франція, Ісландія, Князівство Монако, Нідерланди, Норвегія, Румунія, Словаччина, Туреччина, Великобританія. На противагу, державами, що мають невелику кількість доступних способів захисту вразливих осіб, є: Андорра, Вірменія, Чеська Республіка, Данія, Німеччина, Італія, Латвія, Литва, Російська Федерація, Сербія, Україна та Швеція, Північна Ірландія (Великобританія).

Також спостерігається загальне зростання кількості процедур, що дозволяють проводити слухання в особливому порядку, та інших конкретних механізмів, що використовуються для захисту вразливих осіб в ході судового розгляду.

Тим не менш, не спостерігалось аналогічної тенденції щодо спеціальних механізмів для надання інформації. Деякі держави зовсім не мають конкретних механізмів надання інформації: Вірменія, Боснія і Герцеговина, Італія, Латвія, Республіка Молдова, Росія, Швеція, Україна і Північна Ірландія (Великобританія). Крім того, ці держави, за винятком Вірменії, Боснії і Герцеговини, Італії та Республіки Молдова, не мають і інших специфічних механізмів захисту вразливих категорій осіб.

Що стосується вразливих категорій осіб, з урахуванням їх значної кількості, для них були встановлені специфічні механізми (надання інформації та/або спеціальні слухання та/або інші) в таких державах: Албанія, Австрія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Естонія, Грузія, Ісландія, Князівство Монако, Чорногорія, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Румунія, Росія, Словаччина, Словенія, Швеція, "Колишня Югославська Республіка Македонія", Великобританія. В цих державах принаймні одне конкретне положення було передбачено для 7 або 8 категорій вразливих осіб.

Група держав чи організацій, що мають кілька спеціальних механізмів для вразливих категорій осіб і потерпілих, з урахуванням 4 або навіть менше категорій: Андорра, Вірменія, Чеська Республіка, Данія, Угорщина, Польща, Сербія і Швейцарія.

Заходи, які найбільш часто вживаються для вразливих осіб – специфічна форма проведення судового розгляду, особливо для потерпілих дітей (в кожній країні-члені, за винятком Німеччини, існує такий механізм), жертв зґвалтування та неповнолітніх правопорушників.

Як правило, майже всі різноманітні механізми (надання інформації, особлива форма проведення судового розгляду та інші) широко застосовуються в випадках участі дітей (свідків і потерпілих) для молодих правопорушників і жертв зґвалтування. Кілька механізмів надання інформації доступні для жертв домашнього насильства. Особливі слухання досить часто проводяться для людей з обмеженими можливостями.

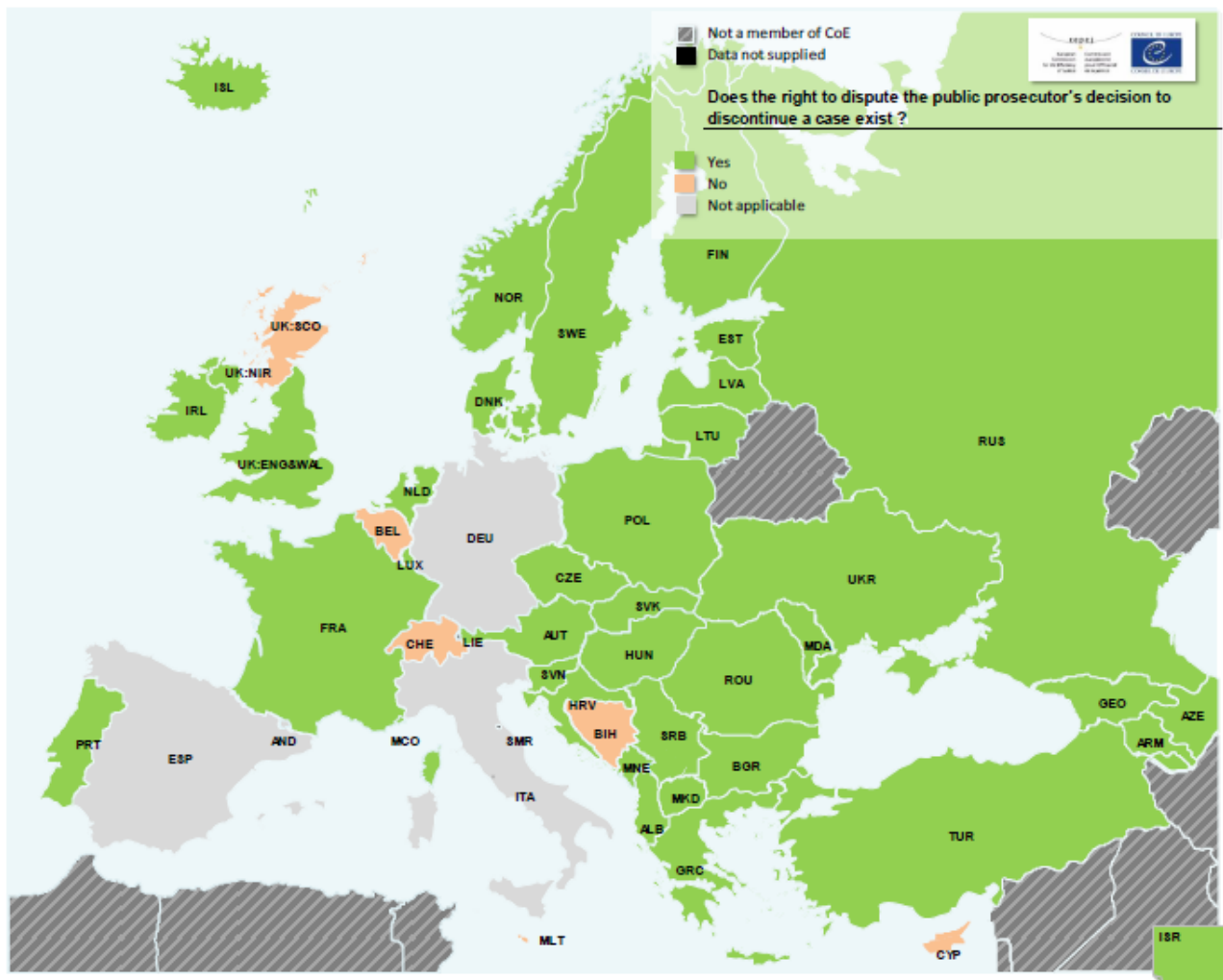
4.3 Роль державного обвинувача в частині захисту прав потерпілих від злочинів або в наданні їм допомоги

Навіть якщо завдання прокурора полягає в першу чергу представленні інтересів суспільства, а не інтересів потерпілих, він може відігравати певну роль у захисті та допомозі потерпілим в ході кримінального провадження:

- у більшості державах, є можливість/зобов'язання надати потерпілим інформацію про їхні права, зокрема на отримання компенсації (наприклад, в Австрії та Португалії) або відомості про деякі етапи процесу, такі як дати слухань, завершення процесу або про момент, коли відповідач звільняється (наприклад, в Австрії, Данії, Естонії або в Норвегії);
- в завдання прокурора може також входити підтримання або подання цивільних позовів від імені потерпілих (наприклад, в Андоррі або Фінляндії), зокрема, коли жертва не в змозі це зробити (наприклад, Болгарія, Румунія), або йому потрібно переконатись, що жертва отримує компенсацію (наприклад, Нідерланди);
- прокурор може також звертатися за підтримкою для потерпілих до асоціацій (як у Франції) або може бути зобов'язаним інформувати інші установи.

В 40 державах прокурор має певні зобов'язання відносно потерпілих. Така значна цифра здається очевидною в світлі того, що прокурор зацікавлений в захисті потерпілих. Порівняно з попереднім Звітом, Естонія продемонструвала, що прокурор має певний зв'язок з потерпілими. В цілому, дані 7 держав показали, що прокурор не має особливих повноважень щодо потерпілих від злочинів (Вірменія, Кіпр, Чехія, Ірландія, Латвія, Мальта та Швейцарія).

Рисунок 4.3 Право оскаржити рішення прокурора про закриття справи (Питання 36)

Коментарі: (опущено)

Іноді прокурори можуть прийняти рішення про припинення справи і припинити кримінальне розслідування: в країнах, де прокурори уповноважені діяти на свій розсуд, як було зазначено, для жертви злочину повинна існувати можливість оскаржити рішення прокуратури (в 37 державах або організаціях існує така можливість оскаржити рішення прокурора); в державах, де такої можливості немає, право потерпілого на розгляд справи часто гарантується іншими способами. В Угорщині існує можливість (на завершальному етапі) особисто пред'явити позов. У багатьох державах, потерпілий може подати позов для притягнення до відповідальності навіть якщо прокурор вирішує припинити провадження у справі (наприклад, Франція, Монако і Словенія). Зрештою, в тих державах, де прокуратура не має права припинити розгляд справи, потерпілий часто має право оскаржити рішення судді про таке припинення (наприклад, в Іспанії).

4.4 Порядок виплати компенсацій

В рамках кримінального провадження, процедура виплати компенсації надає можливість потерпілому від злочину або його/її родичам отримати компенсацію. Іноді існує спеціальний державний фонд, який не вимагає втручання суду. В інших випадках, для отримання доступу для таких державних коштів необхідна ухвала суду. Лише в одній державі (Греції) існують приватні і державні механізми виплати компенсацій, тому ухвала суду не завжди вимагається для їх отримання.

Наведена нижче таблиця містить класифікацію держав залежно від того, проводиться процедура компенсації в межах приватних фондів, державних фондів або в результаті судового рішення (або шляхом поєднання різних способів). Також передбачена окрема колонка для країн, в яких не існує процедури компенсації: Андорра та Вірменія. В європейському регіоні ці держави є винятками з загального правила.

Таблиця 4.4 Процедури компенсації для потерпілих від кримінальних злочинів (Питання 32, 33)

States/entities	Does a compensation procedure exist ?	This compensation consists in :		
		Public fund	Damages (Court decision)	Private fund
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				

Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Number of countries	45	39	33	1
Israel				

	Yes
	No

Коментарі: (опущено)

В 45 державах існує процедура виплати компенсації потерпілим. Серед них, в 39 вона складається з системи, що використовує для цього державні кошти, в 33 компенсація має форму відшкодування, що виплачується особою, яка за рішенням суду була визнана відповідальною за спричинення шкоди потерпілому. Лише в одній державі (Греції) функціонує система виплати з приватних коштів.

Дослідження були проведені у 8 державах (з тих 45, де існує процедура компенсації), щоб оцінити швидкість відшкодування збитків та відсотків, що присуджуються судами потерпілим: в Фінляндії, Франції, Угорщині, Люксембургу, Нідерландах, Норвегії, Польщі, Сербії.

Точність при отриманні таких коштів було зафіксовано лише серед невеликого числа країн з відмінним показником. Однак, у Норвегії та Нідерландах, тривалість отримання виплати складає 90% від загального показника (тільки у кримінальних справах, і в Нідерландах - протягом трьох років після отримання виплати установою, відповідальною за відшкодування).

4.5 Відшкодування особам, що зіткнулися з порушеннями в межах судової системи та скарги

Всі особи, що звернулися до суду, повинні мати право звернутися до національного суду за компенсацію за збитки, яких вони зазнали через порушення в межах судової системи. Ці порушення можуть полягати в надмірній тривалості судового розгляду, невиконанні судових рішень, незаконному арешті або помилкового засудженні.

У всіх державах-учасниках дослідження вже запроваджені механізми виплати компенсації в разі порушень при здійсненні правосуддя. Серед них, майже всі держави визнають інститут незаконного арешту (за винятком Монако) і переважна більшість - неправомірного засудження за злочин (всі держави, за винятком Бельгії, Грузії, Мальти, Північної Ірландії і Шотландії (Великобританія)). Майже дві третини держав (34) мають процедуру виплати компенсації за надмірну тривалість судового розгляду і в половині держав (24) є можливість отримати компенсацію за невиконання судових рішень.

Таким чином, у разі порушень в межах судової системи, до права на отримання компенсації призводять кілька конкретних обставин. В таблиці нижче демонструються дані, які вказують на те, наскільки держави зважають на вищезгадані обставини.

Таблиця 4.5 Система компенсації особам, що звернулися до суду, за різних конкретних випадків (Питання 37)

States/entities	Excessive length of proceedings	Non execution of court decisions	Wrongful arrest	Wrongful condemnation	
Albania					3
Andorra					4
Armenia					2
Austria					4
Azerbaijan					4
Belgium					2
Bosnia and Herzegovina					4
Bulgaria					4
Croatia					3
Cyprus					4
Czech Republic					3
Denmark					3
Estonia					2
Finland					3
France					4
Georgia					1
Germany					4
Greece					4
Hungary					4
Iceland					3
Ireland					4
Italy					3
Latvia					2
Lithuania					3
Luxembourg					2
Malta					2
Republic of Moldova					4
Monaco					1
Montenegro					4
Netherlands					2

Norway					4
Poland					4
Portugal					4
Romania					4
Russian Federation					4
Serbia					4
Slovakia					3
Slovenia					3
Spain					4
Sweden					4
Switzerland					3
The FYROMacedonia					4
Turkey					3
Ukraine					2
UK-England and Wales					2
UK-Northern Ireland					1
UK-Scotland					1
Number of countries	34	24	46	42	
Israel					

	Yes
	No

Коментарі: (опущено)

У цій таблиці представлені 4 випадки:

- 22 держави створили механізм компенсації для всіх 4 випадків, що міститься в анкеті: (а) надмірна тривалість судового розгляду, (б) невиконання судових рішень, (в) неправомірний арешт і (д) неправомірне засудження: Андорра, Австрія, Азербайджан, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Кіпр, Франція, Німеччина, Греція, Угорщина, Ірландія, Республіка Молдова, Чорногорія, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Російська Федерація, Сербія, Іспанія, Швеція і "Колишня Югославська Республіка Македонія".
- 10 держав створили механізм компенсації для 3 наступних випадків: (а) надмірна тривалість судового розгляду, (в) неправомірний арешт і (д) неправомірне засудження: Хорватія, Чеська Республіка, Данія, Фінляндія, Ісландія, Італія, Литва, Словаччина, Словенія та Швейцарія.
- 2 держави створили механізм компенсації для 3 наступних випадків: (б) невиконання судових рішень, (в) неправомірний арешт і (д) неправомірне засудження: Албанія та Туреччина.
- 7 держав створили механізм компенсації для 2 наступних випадків: (б) неправомірний арешт і (д) неправомірне засудження: Вірменія, Естонія, Латвія, Люксембург, Нідерланди, Україна і Англія й Уельс (Великобританія).
- У Бельгії і на Мальті, компенсацію можна отримати за двох наступних випадків: (а) надмірна тривалість розгляду і (в) неправомірний арешт. У Бельгії також передбачена можливість вимагати компенсацію за протиправне досудове утримання під вартою.
- У Грузії, Північній Ірландії і Шотландії (Великобританія), доступна тільки компенсація в категорії (в) неправомірного арешту.

На додаток до можливості виплати компенсації, майже у всіх державах-респондентах (42) існує особливий порядок подачі скарги на державному або місцевому рівні з приводу порушень функціонування судової системи (наприклад, щодо способу ведення розгляду справи суддею або

стосовно надмірної тривалості провадження). Тільки в Ірландії¹, Монако та Великобританії такого інструменту немає.

Різні органи можуть відповідати за вивчення та обробку скарг. Це може бути суд, якого стосується така скарга, суд вищої інстанції, Міністерство юстиції, Рада юстиції або інший побічний орган, наприклад, омбудсмен.

Як правило, завжди є кілька органів, до яких можна направити скаргу. У більшості випадків, за це відповідає суд, до якого подається скарга. Суди вищої інстанції, Міністерство юстиції або Рада юстиції також можуть адмініструвати такі скарги. Спільна підвідомчість для подання скарги (змішана підвідомчість для кількості органів від 2 до 5) є поширеним явищем.

Важливо, чи встановлюються терміни для органу, щоб відповісти на скаргу та обробити її. Тридцять шість держав (32 в попередньому дослідженні) з 42, які створили загальнодержавну систему подання скарг, визначили також і термін для відповіді на скарги. Крім Албанії, Болгарії, Хорватії, Франції, Німеччини, Греції, Чорногорії, Норвегії, Румунії та Швеції, ці держави також визначають термін на обробку скарги. В Люксембургу встановлений термін на обробку скарги, але часових рамок для відповіді немає.

Особі, яка звернулася до суду, не завжди легко зрозуміти, до кого їй слід звернутися, щоб подати скаргу про порушення в роботі судової системи. Тим не менш, для відповідних органів введення часових обмежень, щоб відповісти на скаргу, дає змогу незадоволеним громадянам впевнитись, що їх почули. Для того, щоб здійснити справжній аналіз зусиль органів судової влади для надання допомоги особам, що звернулись до суду, також буде необхідно вивчити їх наступні дії стосовно цих скарг.

¹ В Ірландії був недавно опублікований законопроект (серпень 2010), яким встановлюється порядок розгляду скарг, що стосуються порушень в суді.

Таблиця межі 4.6 Час, відведений органам, відповідальним за вжиття заходів з реагування та розгляду скарг щодо функціонування судової системи (Питання 40, 41)

States/entities	Procedure for making complaints about the functioning of the judicial system ?	Time limit to respond					Time limit for dealing with the complaint				
		①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
Albania											
Andorra											
Armenia											
Austria											
Azerbaijan											
Belgium											
Bosnia and Herzegovina											
Bulgaria											
Croatia											
Cyprus											
Czech Republic											
Denmark											
Estonia											
Finland											
France											
Georgia											
Germany											
Greece											
Hungary											
Iceland											
Ireland											
Italy											
Latvia											
Lithuania											
Luxembourg											
Malta											
Republic of Moldova											
Monaco											
Montenegro											
Netherlands											
Norway											
Poland											

Таблиця 4.7 Дослідження, проведені серед фахівців у галузі права або учасників судового процесу для визначення рівня довіри громадськості та/або задоволеності (Питання 38) на загальнодержавному або судовому рівні (Питання 39)

State/entities	Persons targeted by surveys											Total
	Surveys at national level		Surveys at court level		Professionals				Litigants			
	Regular	Occasional	Regular	Occasional	Judges	Court staff	Public prosecutors	Lawyers	Parties	Other court users	Victims	
Albania												0
Andorra												0
Armenia												0
Austria												6
Azerbaijan												6
Belgium												2
Bosnia and Herzegovina												0
Bulgaria												0
Croatia												0
Cyprus												0
Czech Republic												0
Denmark												7
Estonia												4
Finland												4
France												2
Georgia												5
Germany												7
Greece												0
Hungary												3
Iceland												0
Ireland												6
Italy												3
Latvia												3
Lithuania												3
Luxembourg												0
Malta												0
Republic of Moldova												0
Monaco												2
Montenegro												0
Netherlands												7
Norway												6
Poland												2
Portugal												1
Romania												7
Russian Federation												7
Serbia												0
Slovakia												0
Slovenia												5
Spain												3
Sweden												7
Switzerland												4
The FYROMacedonia												5
Turkey												2
Ukraine												1
UK-England and Wales												1
UK-Northern Ireland												6
UK-Scotland												6
Number of countries	17	18	11	21	17	18	18	22	26	18	14	

Yes
No

Слід зазначити, що 6 держав (Данія, Німеччина, Нідерланди, Румунія, Росія, Фінляндія та Швеція) організують опитування на всіх рівнях (в суді, серед фахівців), що свідчить про те, що вони докладають свої зусилля до того, щоб система судових органів відповідала потребам громадян та її постійних працівників.

Серед держав або організацій, які проводять моніторинг, найбільше тих, чії дослідження спрямовані не тільки на деякі категорії громадян, які звертаються до суду (учасники судового процесу, потерпілі, інші громадяни), а й на деяких фахівців, що «прив'язані» до суду (судді, співробітники суду) і тих, хто може і не бути прив'язаним, наприклад, адвокатів і прокурорів.

У 5 країнах (Франція, Угорщина, Польща, Португалія, Україна) лише громадяни зацікавлені такими дослідженнями, в той час як в 3 державах (Литва, Туреччина і Англія й Уельс (Великобританія)) вони використовуються лише фахівцями, які працюють в системі органів правосуддя.

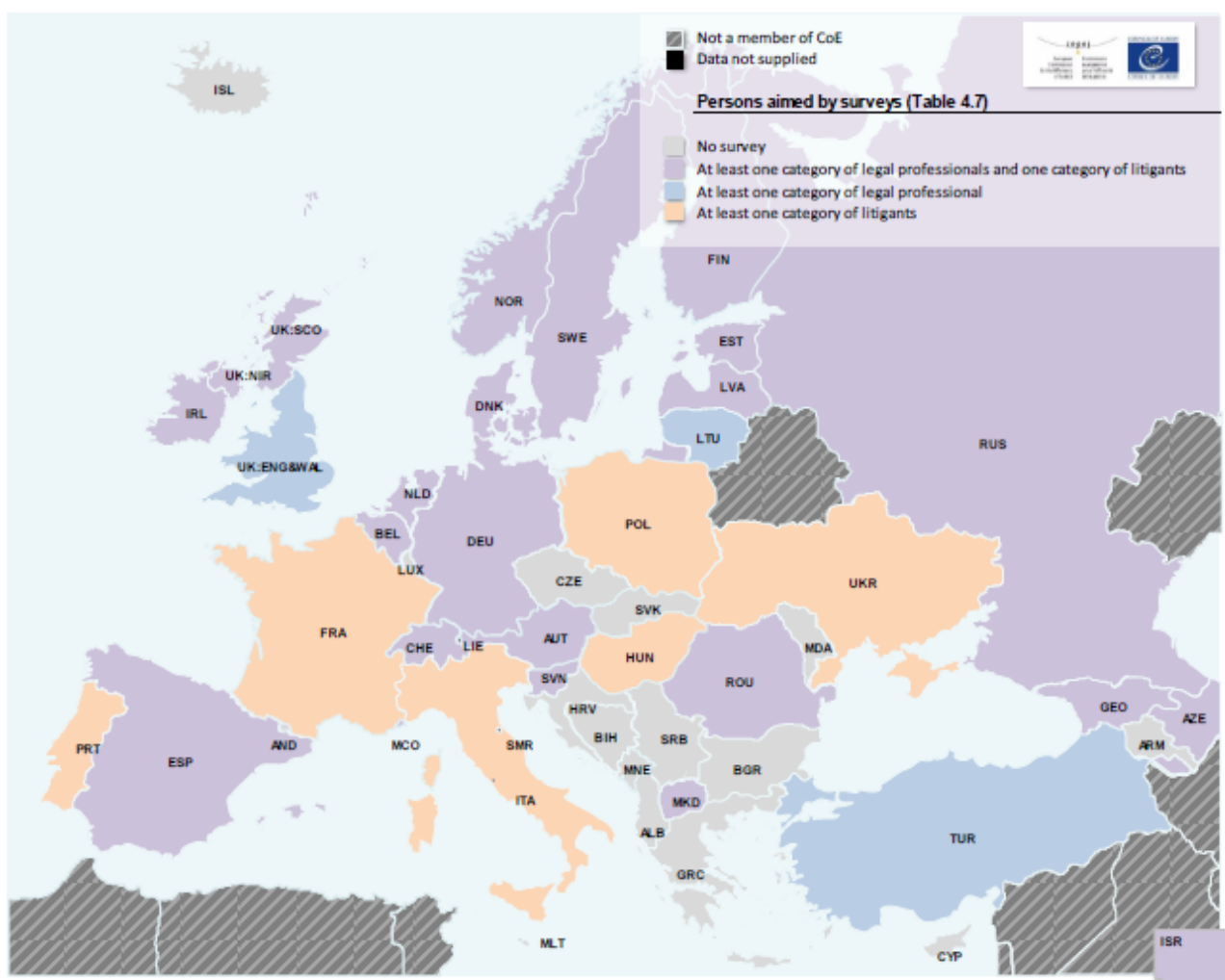
Група громадян, які є потерпілими, виявляють найменшу зацікавленість дослідженнями з приводу задоволеності, адже це логічно, що учасників процесу консультують найчастіше.

Що стосується зацікавлених фахівців, що беруть участь в дослідженнях, вони змінюються залежно від країни: судді та прокурори в Туреччині, всі фахівці в Австрії, Азербайджані, Німеччині, Данії, Ірландії, Нідерландах, Норвегії, Румунії, Російській Федерації, Словенії, Швеції та "колишній Югославській Республіці Македонія", судді і адвокати - в Іспанії. Найменше консультації отримує

професійна група, яку складають судді і прокурори, хоча слід зазначити, що всі чотири групи фахівців отримують майже однакові консультації.

Тим не менше, ці результати варто оцінювати, зважаючи на частоту проведення таких досліджень та авторитету тих органів чи організацій, які їх проводять (дослідження, проведені на рівні суду або на загальнодержавному рівні). Дійсно, держава, здійснивши лише одне дослідження одноразово, може, наприклад, виявитись присутньою в таблиці в тій же категорії, що й інші держави, які проводили дослідження частіше, що, таким чином, дасть змогу простежити еволюцію поглядів та скоригувати відповіді органів системи правосуддя.

Малюнок 4.8 Поширення регулярних або одноразових досліджень серед юристів чи учасників судового процесу (Питання 38)

4.7 Тенденції та висновки

В Європі зростає тенденція забезпечувати вільний доступ до інформації особам, що звертаються до суду. Створюється враження, що легкий доступ до певних видів інформації поступово перетворюється на новий європейський стандарт. Дійсно, в європейських країнах прослідковується тенденція, згідно з якою фізичні особи та фахівці в галузі права можуть отримати доступ до інформації про найбільш важливі закони, які їх стосуються, про юрисдикцію та особливості функціонування судів та подальший хід розгляду справи, що вони можуть зробити легко і безкоштовно через мережу Інтернет. Зростає і обсяг наявної конкретної інформації,

призначеної для потерпілих від злочинів. Надання такої інформації вже передбачено в 43 країнах. Ще одна явна тенденція: в Європі вдосконалюються конкретні механізми з метою інформування (потенційних) громадян, що звертаються до суду про можливу тривалість процедур (тобто очікувані терміни їх завершення) (6 в редакції 2008 року, 12 за попередньою редакцією і 17 для цілей цього дослідження).

Що стосується вразливих категорій громадян (навіть якщо визначення «вразливості» може відрізнятися між відповідними державами), жертви зґвалтування, діти-жертви та малолітні злочинці - найбільш захищені групи в ході судового розгляду. Захист здійснюється в основному шляхом надання цим категоріям спеціальних можливостей під час проведення розслідування та організації судових засідань. У 40 державах прокурори відіграють особливу роль в наданні допомоги потерпілим від злочинів.

В більшості країн також існує процедура виплати компенсації для потерпілих від злочинів. Часто засновується державний фонд. Процедура виплати компенсації може здійснюватись для захисту громадян, що звертаються до суду, проти порушень в судах в рамках судової системи. У 34 країнах існує механізм компенсації через надмірно тривалі судові розгляди і в 24 – за невиконання рішення суду. Право майже всіх країн містить положення, що зобов'язують надати компенсацію особі в разі незаконного арешту або помилкового засудження.

На вимоги і потреби громадян звертається більше уваги. В Європі зростає тенденція до впровадження і використання спеціальних інструментів, таких, як дослідження з метою оцінки задоволеності або суспільної довіри в судах. У багатьох європейських країнах регулярні дослідження на національному рівні або на рівні суду стали загальною практикою. Європейською комісією з питань ефективності правосуддя забезпечується модельне дослідження і методологічний посібник з метою сприяння майбутнім дослідженням, які проводитимуться серед громадян задля підвищення якості роботи органів системи правосуддя (навчальна програма Європейської комісії з питань ефективності правосуддя доступна для судів на вимогу в Секретаріаті: www.coe.int/cepej).

Розділ 5. Суди

У пояснювальній примітці термін «суд» визначається як «орган, що заснований на підставі закону і відповідає за врегулювання особливого(-их) виду (-ів) судових спорів в рамках особливої адміністративної структури, в якій засідає один або кілька суддів, на тимчасовій або постійній основі».

Головні поточні або заплановані реформи судової системи наведені нижче в розділі 17.

5.1 Організація судів

5.1.1 Суди першої інстанції загальної юрисдикції, спеціалізовані суди першої інстанції та географічні об'єкти

У даному розділі розрізняються наступні категорії:

- суди першої інстанції загальної юрисдикції (суб'єкти права): дані суди розглядають усі спори, що не входять в компетенцію спеціалізованих судів у зв'язку з характером справи,
- спеціалізовані суди першої інстанції (суб'єкти права),
- всі суди, що розглядаються як географічні об'єкти: це приміщення або будівлі судів, в яких проходять судові засідання. Якщо в одному місті є кілька будівель судів, вони повинні бути враховані. Дані включають будівлі судів першої інстанції загальної юрисдикції та спеціалізованих судів першої юрисдикції, а також будівлі Високих судів та / або Верховних судів.

Таблиця 5.1 Кількість судів першої інстанції як суб'єктів права і кількість всіх судів як географічних об'єктів в період з 2008 по 2012 рр. (Питання 1, 42)

State/entities	1st Instance courts of general jurisdiction (legal entities)				Specialised 1st Instance courts (legal entities)				Total number of 1st Instance courts (legal entities) in 2012	% of specialised 1st Instance courts in 2012	Total number of 1st Instance courts per 100 000 inhab. in 2012	All the courts (geographic locations)			
	2008	2010	2012	Variation 2008 - 2012 (absolute numb.)	2008	2010	2012	Variation 2008 - 2012 (absolute numb.)				2008	2010	2012	Variation 2008 - 2012 (absolute numb.)
Albania	22	22	22	0,00%	1	1	1	0,00%	23	4,35%	0,82	31	33	31	0,00%
Andorra	1	2	2	100,00%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	1	3	3	200,00%
Armenia	18	18	18	0,00%	1	1	1	0,00%	17	5,88%	0,56	20	27	21	5,00%
Austria	154	154	154	0,00%	7	7	7	0,00%	161	4,35%	1,90	149	149	149	0,00%
Azerbaijan	85	85	86	1,18%	19	18	18	-5,26%	104	17,31%	1,13	112	111	111	-0,89%
Belgium	27	27	27	0,00%	262	262	262	0,00%	289	90,86%	2,54	288	288	288	0,00%
Bosnia and Herzegovina	54	54	57	4,69%	NAP	5	5	NC	72	6,94%	1,88	93	98	98	5,38%
Bulgaria	156	NA	113	-27,56%	33	34	34	3,03%	147	23,13%	2,02	182	184	70	-61,54%
Croatia	57	55	57	0,00%	123	70	74	-39,84%	141	52,48%	3,31	190	154	158	-18,54%
Cyprus	7	6	6	-14,29%	11	11	14	27,27%	20	70,00%	2,31	18	18	21	16,67%
Czech Republic	86	86	86	0,00%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	98	98	98	0,00%
Denmark	24	24	24	0,00%	1	1	2	100,00%	26	7,69%	0,46	30	29	29	-3,33%
Estonia	4	4	4	0,00%	2	2	2	0,00%	6	33,33%	0,47	22	22	22	0,00%
Finland	51	27	27	-47,06%	11	11	11	0,00%	38	26,95%	0,70	131	82	82	-37,40%
France	484	774	778	60,74%	1 251	1 157	1 156	-7,59%	1 934	59,77%	2,95	900	630	640	-28,89%
Georgia	61	40	26	-57,38%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	84	43	29	-54,89%
Germany	NA	777	785	NC	NA	256	250	NC	1 015	24,83%	1,27	NA	1126	1108	NC
Greece	435	462	402	-7,59%	4	4	NA	NC	NC	NC	NC	435	462	402	-7,59%
Hungary	131	131	131	0,00%	20	20	20	0,00%	151	13,25%	1,52	157	157	157	0,00%
Iceland	8	8	8	0,00%	2	2	2	0,00%	10	20,00%	3,11	9	10	10	11,11%
Ireland	3	3	3	0,00%	1	1	1	0,00%	4	25,00%	0,06	130	119	105	-18,23%
Italy	1 231	1 231	1 231	0,00%	87	87	87	0,00%	1 318	6,80%	2,21	1378	1378	1378	0,00%
Latvia	34	34	34	0,00%	1	1	1	0,00%	35	2,86%	1,71	42	48	48	14,29%
Lithuania	59	59	59	0,00%	5	5	5	0,00%	64	7,81%	2,13	67	67	67	0,00%
Luxembourg	5	5	5	0,00%	5	5	3	-40,00%	8	37,50%	1,52	8	8	8	0,00%
Malta	1	1	1	0,00%	7	7	7	0,00%	8	87,50%	1,90	2	2	2	0,00%
Republic of Moldova	46	46	46	0,00%	2	2	2	0,00%	48	4,17%	1,35	55	55	54	-1,82%
Monaco	1	1	1	0,00%	4	4	4	0,00%	5	80,00%	13,84	1	1	1	0,00%
Montenegro	17	17	15	-11,76%	3	3	3	0,00%	18	16,67%	2,90	22	22	22	0,00%
Netherlands	19	19	19	0,00%	1	1	1	0,00%	20	5,00%	0,12	64	64	60	-6,25%
Norway	66	66	66	0,00%	2	2	2	0,00%	66	2,94%	1,35	75	74	73	-2,67%
Poland	364	365	267	-27,19%	30	28	26	-13,33%	313	8,31%	0,81	690	705	627	-10,86%
Portugal	231	217	231	0,00%	95	100	102	7,37%	333	30,83%	3,18	338	338	318	-5,36%
Romania	179	235	233	30,17%	10	10	10	0,00%	243	4,12%	1,14	248	248	244	-0,81%
Russian Federation	10 082	9 978	9 381	-6,95%	82	92	NAP	NC	NC	NC	NA	NA	NA	3024	NC
Serbia	138	60	60	-56,52%	17	62	62	264,71%	122	50,82%	1,69	199	129	129	-35,18%
Slovakia	54	54	54	0,00%	12	9	9	-25,00%	63	14,29%	1,16	68	64	64	-6,88%
Slovenia	55	55	55	0,00%	5	5	5	0,00%	60	8,33%	2,91	66	66	66	0,00%
Spain	2 109	2 243	2 349	11,38%	1 305	1 433	1 458	11,72%	3 807	38,30%	8,27	743	749	763	2,66%
Sweden	76	60	60	-21,05%	11	12	12	0,00%	72	16,67%	0,75	134	95	95	-29,10%
Switzerland	295	259	198	-32,88%	82	81	140	70,73%	338	41,42%	4,20	462	405	359	-22,20%
The FYROMacedonia	25	25	25	0,00%	3	3	3	0,00%	28	10,71%	1,36	33	34	34	3,03%
Turkey	4 141	4 208	4 349	5,02%	1 817	1 437	2 107	30,30%	6 456	32,94%	8,54	5758	750	852	-85,05%
Ukraine	728	720	719	-0,96%	54	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	783	788	787	-0,04%
UK-England and Wales	543	527	497	-8,47%	NA	NA	NA	NC	NC	NC	NC	573	631	600	-12,74%
UK-Northern Ireland	27	27	27	0,00%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	0	NA	NA	NC
UK-Scotland	72	99	99	37,50%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	78	84	84	15,79%
Average	489	513	488	-0,24%	133	132	156	16,87%	463	26,18%	2,37	513	513	288	-43,86%
Median	63	60	60	-4,00%	10	8	8	-20,00%	66	16,90%	1,70	60	60	89	48,74%
Minimum	1	1	1	0,00%	1	1	1	0,00%	4	2,86%	0,06	1	1	1	0,00%
Maximum	10 082	9 978	9 381	-6,95%	1 817	1 437	2 107	30,30%	6 456	90,86%	13,84	9978	9978	3024	-69,60%
Israel			29				5		34	14,71%	0,43			43	

Коментарі: (опущено)

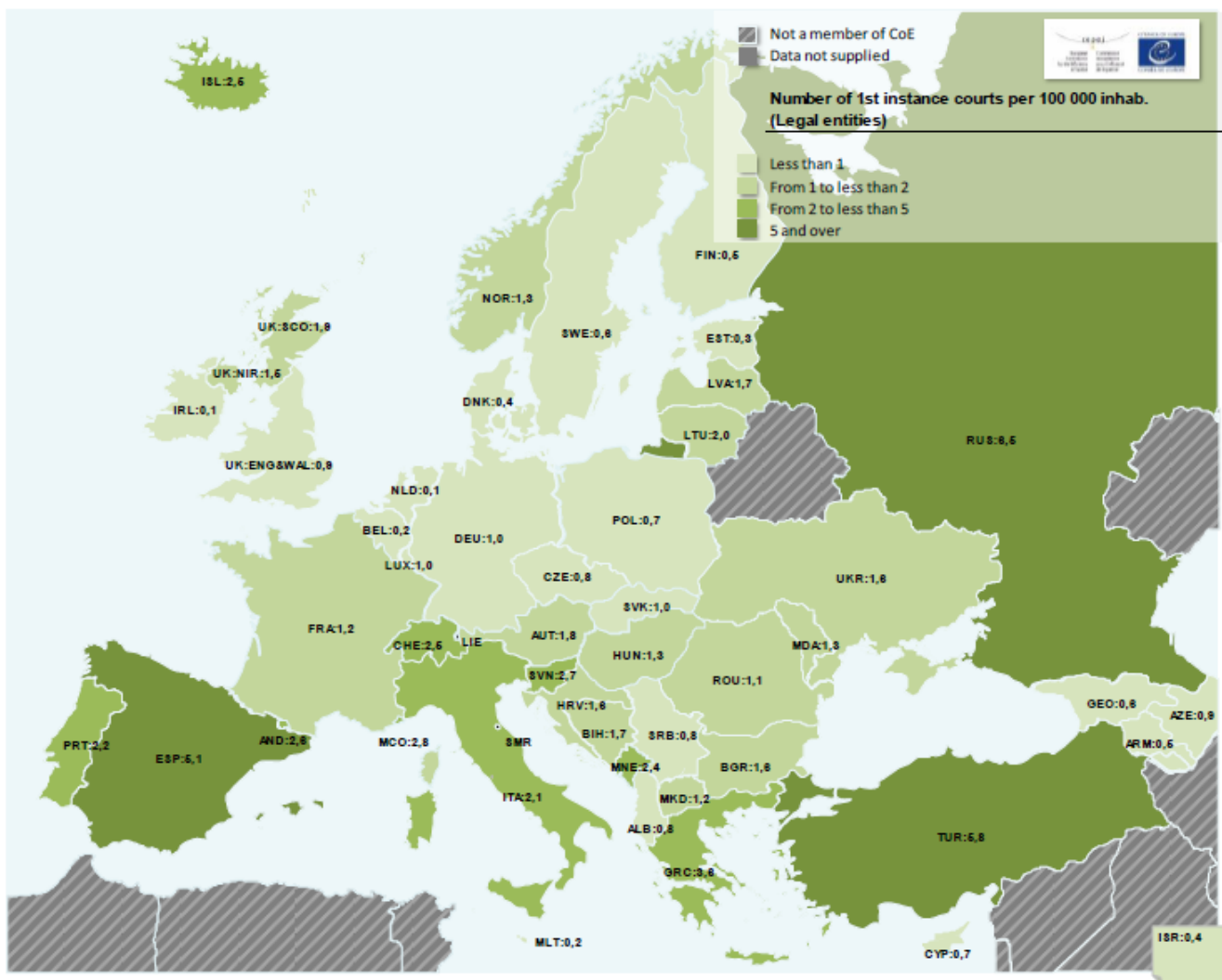
Суди виконують різні функції відповідно до законодавчо встановленої компетенції. У більшості випадках суди відповідають за розгляд цивільних і кримінальних справ, і іноді адміністративних справ. Крім того, суди можуть відповідати за ведення реєстрів (реєстри обліку нерухомості, торгової реєстри та реєстри актів цивільного стану) і мати спеціальні департаменти у справах, що стосуються виконання судових рішень. Таким чином, порівняння судових систем країн-учасниць необхідно проводити з обережністю, належно враховуючи різницю в повноваженнях, якими вони наділені.

Спеціалізовані суди першої інстанції розглядають різні справи. Більшість країн-респондентів повідомили про роботу спеціалізованих адміністративних судів, судів по торгових справах і судів по трудових спорах. Кілька країн вказали суди, які займаються питаннями сім'ї, неповнолітніх та опікунства, страхування і соціального забезпечення, військовими, (визначеними) злочинами, справами, пов'язаними з виконанням кримінальних вироків та орендою. Спеціальні суди існують, наприклад, у Фінляндії (Суд імпичменту, які слухає справи проти міністрів), Іспанії (насильство щодо жінок) і Туреччини (суди по цивільних і кримінальних справах, пов'язаних з порушенням прав інтелектуальної власності). В Азербайджані існують регіональні спеціалізовані суди, що займаються як адміністративними, так і економічними спорами. Процес спеціалізації судів по цих двох видах справ здійснюється в даний час.

Майже всі держави-члени мають спеціалізовані суди, за винятком Андорри, Чехії, Грузії, України (з 2010 р) і Шотландії (Великобританія). Боснія і Герцеговина має спеціалізовані суди з 2010 року. У відношенні до деяких країн-членів дані недоступні, включаючи Грецію, Російську Федерацію та Англію й Уельс (Великобританія), оскільки там існує інший спосіб підрахунку, завдяки якому неможливо зрозуміти точну кількість спеціалізованих судів.

В середньому в Європі, спеціалізовані суди першої інстанції представляють 26% всіх судів першої інстанції, що розглядаються в якості суб'єктів права (24% в 2010 році і 19% у 2008 році). Судова система з високим відсотком спеціалізованих судів першої інстанції, що розглядаються в якості суб'єктів права, існують в Бельгії (90,6%). Більшість з цих судів належать до Мирової юстиції. Мальта (87,5%), Кіпр (70%) і Франція (59,7%) також мають відносно значну кількість спеціалізованих судів. З 2008 року, деякі з держав-членів також значно збільшили кількість своїх спеціалізованих судів: Сербія, Іспанія і Туреччина. Тим не менш, в Хорватії їх кількість значно знизилася в період з 2008 по 2010, а також незначне скорочення відбулося в Словаччині та Польщі. У Латвії (2,8%) та Норвегії (3%) існує дуже мало спеціалізованих судів.

Графік 5.2 Кількість судів першої інстанції загальної юрисдикції (як суб'єктів права) на 100 000 жителів в 2012 р. (Питання 1, 42)

У більшості країн (28) існує менш ніж один суд першої інстанції загальної юрисдикції на 100 000 жителів. У 16 країнах кількість становить від одного до 2 судів на 100 000 жителів. 10 країн мають вищі показники, але серед них тільки в Туреччині, Російській Федерації та Іспанії більше 5 судів

на 100 000 жителів. Тим не менш, ці цифри потрібно тлумачити з великою обережністю, так як кожна держава має своє визначення поняття «загальної юрисдикції».

Графік 5.3 Кількість всіх судів (як географічних об'єктів) на 100 000 жителів в 2012 р. (Питання 1, 42)

11 держав: Вірменія, Болгарія, Чехія, Данія, Франція, Грузія, Мальта, Нідерланди, Швеція, Туреччина і Англія й Уельс (Великобританія) мають один або менше одного суду на 100 000 жителів. З іншого боку, Хорватія, Греція, Ісландія, Чорногорія, Португалія, Словенія мають між 3 і 5 судів за 100 000 жителів. Високий рівень (близько 5 судів в 100,000 жителів) спостерігається в Швейцарії.

Більшість країн вказали на практично одну і ту ж кількість судів першої інстанції як суб'єктів права і як географічних об'єктів. Істотні відмінності можна відзначити в Естонії, Фінляндії, Німеччині, Ірландії, Нідерландах, Польщі та Ізраїлі, які мають більше географічних об'єктів, ніж суб'єктів права: один і той же суд може бути розташований в різних будівлях. 5 держав вказали на більшу кількість суб'єктів права, ніж географічних об'єктів. В Монако, що є маленькою країною, є тільки одне географічне розташування. У випадку з Іспанією, суди першої інстанції складаються з окремих суддів, з яких всі вважаються окремими суб'єктами права. Це означає, що та ж будівля / географічне розташування можна згрупувати разом в кілька загальних та / або спеціальних судів першої інстанції.

5.1.2 Суди першої інстанції, що займаються справами, що стосуються стягнення заборгованості за позовами на невеликі суми, звільнення та грабежу

Таблиця 5.5 Кількість судів першої інстанції, що займаються справами, що стосуються: стягнення заборгованості за позовами на невеликі суми, звільнення та грабежу (географічні об'єкти) в 2012 р. (Питання 1, 45)

State/entities	Debt collection for small claims		Civilised		Robbery	
	Absolute number	Per 100 000 inhabitants	Absolute number	Per 100 000 inhabitants	Absolute number	Per 100 000 inhabitants
Albania	22	0,78	22	0,78	22	0,78
Andorra	1	1,21	1	1,21	1	1,21
Azerbaijan	NAP	NC	NAP	NC	NAP	NC
Austria	141	1,87	18	0,28	18	0,28
Azerbaijan	88	0,82	88	0,82	88	0,82
Belgium	229	2,68	34	0,37	37	0,34
Bosnia and Herzegovina	58	1,48	51	1,23	51	1,23
Bulgaria	NAP	NC	NA	NC	NA	NC
Croatia	73	1,71	98	1,88	49	1,18
Cyprus	8	0,88	3	0,32	8	0,88
Czech Republic	NAP	NC	NAP	NC	NAP	NC
Denmark	24	0,43	24	0,43	24	0,43
Estonia	18	1,24	18	1,24	18	1,24
Finland	27	0,98	27	0,98	27	0,98
France	389	0,47	216	0,25	188	0,28
Georgia	28	0,98	28	0,98	28	0,98
Germany	880	0,81	113	0,14	880	0,81
Greece	185	1,48	NA	NC	NA	NC
Hungary	111	1,12	28	0,28	111	1,12
Iceland	8	2,88	8	2,88	8	2,88
Ireland	102	2,22	NAP	NC	102	2,22
Italy	848	1,42	285	0,88	285	0,88
Latvia	34	1,98	39	1,91	39	1,91
Lithuania	54	1,88	59	1,98	54	1,88
Luxembourg	3	0,57	3	0,57	3	0,57
Malta	2	0,47	2	0,47	2	0,47
Republic of Moldova	47	1,32	46	1,29	47	1,32
Monaco	1	2,77	1	2,77	NAP	NC
Montenegro	18	2,42	18	2,42	17	2,24
Netherlands	51	0,38	51	0,38	19	0,11
Norway	88	1,29	88	1,29	88	1,29
Poland	248	0,94	248	0,94	287	0,74
Portugal	1	0,81	88	0,88	229	0,78
Romania	178	0,82	48	0,28	218	1,08
Russian Federation	NA	NC	NA	NC	NA	NC
Serbia	80	0,88	34	0,47	34	0,47
Slovakia	54	1,08	54	1,08	54	1,08
Slovenia	44	2,14	4	0,18	11	0,52
Spain	1748	3,79	348	0,78	1548	3,38
Sweden	48	0,98	48	0,98	48	0,98
Switzerland	N.A.	NC	N.A.	NC	N.A.	NC
The FYROMacedonia	28	1,28	28	1,28	28	1,28
Turkey	NAP	NC	218	0,28	278	0,28
Ukraine	NAP	NC	NAP	NC	NAP	NC
UK-England and Wales	173	0,31	NA	NC	98	0,18
UK-Northern Ireland	13	0,71	NAP	NC	17	0,98
UK-Scotland	NAP	NC	NAP	NC	49	0,98
Average	147	1,22	88	0,88	124	1,02
Median	80	1,12	37	0,51	39	0,81
Minimum	1	0,01	1	0,14	1	0,08
Maximum	1748	3,79	385	2,77	1548	3,38
Total	28	0,38	8	0,08	8	0,08

Коментарі: (опущено)

Позови на невеликі суми

Середнє і серединне значення в Європі складають 1,2 і 1,1 судів на 100 000 тисяч жителів відповідно. Найбільша кількість судів першої інстанції, що займаються справами щодо стягнення заборгованості за позовами на невеликі суми (більше 3 судів на 100 000 жителів) спостерігається в Іспанії (3,79), маючи на увазі конкретне визначення судів в цій країні: один суддя = один суд. Низьку кількість (менше 0,5 судів в 100,000 жителів) можна відзначити у Франції (0,47), Мальті (0,47), Данії (0,43), Англія й Уельс (Великобританія) (0,31), Нідерландах (0,30) і Португалії (0,01). Тим не менш, цей показник можна тлумачити тільки разом з державами, які можна порівнювати, і він є досить мінливий залежно від визначення «позову на невелику суму».

Дійсно, в державах сума спору може суттєво відрізнятись. Найменший показник – в Чеській Республіці (≤ 398 €), найвищий – в Румунії (≤ 45351 €). Ці відмінності можуть бути частково пов'язані з конкретною економічною ситуацією в країнах, цивільними процесуальними нормами, які застосовуються, і рівнем спеціалізації судів у цій галузі.

Таблиця 5.6 Позови на невеликі суми в грошовому еквіваленті станом на 2012 р. (Питання 45)

States/entities	Monetary value of small claims	States/entities	Monetary value of small claims
Andorra	≤ 1 200 €	Malta	≤ 3 494 €
Armenia	No definition	Republic of Moldova	No definition
Austria	≤ 10 000 €	Monaco	≤ 1 800 €
Azerbaijan	No definition	Montenegro	≤ 500 €
Belgium	≤ 1 860 €	Netherlands	No definition
Bosnia and Herzegovina*	≤ 1 500 €	Norway	≤ 15 985 €
Bulgaria	No definition	Poland	≤ 2 446 €
Croatia	≤ 1 325 €	Portugal	≤ 15 000 €
Cyprus	≤ 2 000 €	Romania**	≤ 45 351 €
Czech Republic	≤ 398 €	Russian Federation	No definition
Denmark	No definition	Serbia	≤ 3 000 €
Estonia	≤ 2 000 €	Slovakia***	≤ 500 €
Finland	No definition	Slovenia	≤ 2 000 €
France	≤ 4 000 €	Spain	≤ 6 000 €
Georgia	No definition	Sweden	≤ 2 567 €
Germany	≤ 600 €	Switzerland	No definition
Greece	≤ 5 000 €	The FYROMacedonia	≤ 2 926 €
Hungary	≤ 3 413 €	Turkey	No definition
Iceland	No definition	Ukraine	No definition
Ireland	≤ 2 000 €	UK-England and Wales	≤ 6 131 €
Italy	≤ 5 000 €	UK-Northern Ireland	≤ 3 678 €
Latvia	≤ 2 134 €	UK-Scotland	≤ 3 678 €
Lithuania	≤ 1 448 €	Israel	≤ 6 747 €
Luxembourg	≤ 10 000 €	-	-

* with regard to Republika Srpska, the amount is ≤ 2 500 € since 2013

** the value has decreased since 15th february 2012 to about 2 200 €

*** the value has increased since 1st january 2013 to 1 000 €

Коментарі (опущено)

Трудові спори стосовно звільнень

Європейське середнє і серединне значення по судах першої інстанції (географічні об'єкти), що є компетентними розглядати трудові спори стосовно звільнень, становить відповідно 0,89 і 0,61 на 100 000 жителів. Проте, найбільш високі показники, що розраховуються на основі дуже невеликого числа судів та мешканців, як, наприклад, в Монако, не мають великого значення. Німеччина дає найменший показник (0,14), за нею Австрія (0,19), Словенія (0,19), Угорщина (0,20) і Румунія (0,20). Між цими цифрами та діяльністю трудових судів будь-яке співвідношення зробити неможливо.

Коментарі: (опущено)

Грабежі

Найбільша кількість судів (географічні об'єкти), компетентних у справах про пограбування у відношенні на 100,000 жителів, знаходиться в Іспанії (3,36), де суддя дорівнює одному суду, Чорногорії (2,74), Ісландії (2,49), Ірландії (2,24) і Португалії (2,18). Навпаки, Азербайджан (0,05), Англія й Уельс (Великобританія) (0,16), Австрія (0,19), Бельгія (0,24) і Франція (0,25) продемонстрували найнижчі показники щодо судів. Порівняння за кількістю судів, компетентних в справах про грабїж, неможливо здійснити через відсутність відповідної інформації про спеціалізовані суди для менш серйозних кримінальних злочинів.

Коментарі: (опущено)

5.2 Використання інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) в судах (електронне правосуддя та електронні суди)³

Використання інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ), починаючи від додатків для кінцевих користувачів, таких як смартфони, персональні комп'ютери і планшетні ПК, до інформаційних послуг, таких, як Інтернет і отримання послуг, все частіше приймається як належне. Як інструмент для підвищення продуктивності, ІКТ виявився більш ніж технічним засобом, змінюючи відносини між людьми, та між окремими особами і організаціями, як у приватному, так і в державному секторі.

Тому не дивно, що дослідження Комісії показали, на основі фактичних даних починаючи з 2004 року, що ІКТ відіграють все більшу роль у здійсненні правосуддя та наданні юридичних послуг. Як приклад можна навести багато способів застосування переваг ІКТ, починаючи від технічного оформлення справи та управління документами, до використання суддями шаблонів для формулювання судових ухвал, он-лайн доступ до баз даних з нормативними актами та судовими рішеннями, доступ до веб-сервісів, використання систем подачі електронних документів та обміну ними. ІКТ можуть бути використані для підвищення ефективності, а також для "для полегшення доступу громадян до судів і посилення гарантій, викладених у статті 6 ЄКПЛ: доступ до правосуддя, неупередженості, незалежності судді, справедливості і розумної тривалості судового розгляду".⁴

Проте, як показує багата практика, ця робота виявилась більш складною, ніж очікувалося, оскільки природа ІКТ та їх дія не тільки технічні, але й організаційні та нормативні (особливо в органах судової влади). Для виконання роботи технології повинні бути не просто технічно функціональними, але і нормативно ефективними та правильно організованими⁵ (тобто "не повинні дискредитувати людські та загальноприйняті уявлення про справедливість"⁶ Збір даних і аналіз, проведений Комісією, з одного боку, дозволяє підсумувати зусилля і зміни, які відбуваються по всій Європі, а з іншого боку, підтримувати обмін позитивного та не дуже позитивного досвіду, щоб судові органи могли його використовувати.

З метою аналізу обладнання європейських судів засобами інформаційних технологій, виділяють три сфери:

- Засоби ІТ, що використовуються для безпосередньої допомоги в роботі суддів та секретарів судів: одним з «основних» додатків є програми підготовки та обробки текстів, за допомогою яких суддя або співробітник суду може формулювати свої рішення або

³ Детальна інформація викладена в: Велікогна М. (2007), «Використання інформаційних та комунікаційних технологій в європейських судових системах», Дослідження CEPEJ №7 (м. Страсбург) [Velicogna M. (2007), Use of Information and Communication technology in European Judicial systems, CEPEJ Study №7 (Strasbourg)].

⁴ Консультативна рада європейських суддів, Висновок № (2011)14 «Правосуддя та інформаційні технології», прийнятий на 12-му пленарному засіданні (м.Страсбург, 7-9 листопада 2011 року) [Consultative Council of European Judges (CCJE), Opinion No.(2011)14 "Justice and information technologies (IT)" adopted by the CCJE at its 12th plenary meeting (Strasbourg, 7-9 November 2011)]

⁵ Детальніше з цього приводу див.: Contini, F. and Lanzara, G.F. (eds) ICT and Innovation in the Public Sector - European Studies in the Making of E-Government, New York, Palgrave Macmillan, 2009.

⁶ Консультативна рада європейських суддів, Висновок (2011)14 «Правосуддя та інформаційні технології» - див. вище [№CCJE Opinion No.(2011)14 "Justice and information technologies (IT)" – see above.]

проводити підготовку судової справи до слухання в «електронному вигляді». Стосовно аналізу законодавства, різні інструменти і додатки - від компакт-дисків з програмним забезпеченням для для Інтернет- і локальних мереж, що дозволяють судді мати доступ до статутного права, ухвал апеляційних судів, постанов, методик роботи судів і т.д. Офісні програми, поряд з інструментами для роботи в галузі юриспруденції, можуть використовуватися спільно зі зразками та формами «стандартних рішень», що можуть застосовуватися суддями для полегшення навантаження при складенні ухвал. Інші засоби ІТ, що використовуються для безпосередньої допомоги в роботі суддів та секретарів судів, являють собою електронні бази даних з юриспруденції, системи обміну електронними повідомленнями та засоби зв'язку через Інтернет.

- Системи реєстрації та ведення справ: традиційні реєстри судових справ та інші реєстри замінюються електронними базами даних з матеріалами судів. Призначення таких систем не обмежується реєстрацією справ, вони також надають додаткові можливості в ході процесу. Серед сфер застосування: формування даних про ефективність роботи судів, фінансове управління судами і допоміжні системи управління (не-) судовими справами (відстеження просування справи, планування етапів і графіку розгляду справи та управління документами).
- Електронний зв'язок та обмін інформацією між судами та особами, що з ними взаємодіють: що стосується осіб, що звертаються до суду, одним з найпоширеніших інструментів є Інтернет-сайт суду, на якому розміщена різна інформація про діяльність суду (наприклад, відстеження справ в режимі он-лайн) і його організацію. Як правило, з нього можна завантажити форми документів або подати позови в електронному вигляді. Крім того, існують електронні реєстри, наприклад, торгові реєстри та реєстри нерухомості. Використання СМС-повідомлень забезпечує інформування сторін у справі про місце їх справи в списку справ, які підлягають розгляду судом. У частині використання технологій в залі суду до таких інструментів належать апаратні і програмні засоби, які спрощують виклад справи суду сторонами по суті, в тому числі, відеоконференції, програмне забезпечення для подання електронних доказів, прилади для візуалізації, обладнання для сканування і штрихового кодування, технології цифрового звукозапису і запису даних в реальному часі.

Таблиця 5.7 заснована на бальній системі оцінки і демонструє використання різних засобів інформаційних технологій у трьох зазначених сферах.

Таблиця 5.7 Засоби інформаційних технологій, що використовуються в судах, залежно від трьох сфер застосування (Питання 62, 63, 64)

States/entities	Direct assistance to judges and court clerks					Administration and management					Communication between courts and the parties										IT Score	Evolution 2010 - 2012		
	Word processing	Electronic database of jurisprudence	Electronic files	E-mail	Internet connection	Total	Case registration system	Court management information system	Financial information system	Videoconferencing	Total	Electronic web forms	Website	Follow-up of cases online	Electronic registers	Electronic processing of small claims	Electronic processing of undisputed debt	Electronic submission of claims	Videoconferencing	Other electronic communication facilities			Total	
Albania	4	0	0	4	0	15	4	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	34	↓
Andorra	4	4	0	4	0	15	4	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24	↓
Armenia	4	4	4	4	0	20	4	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	48	↓
Austria	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	30	72	↓
Azerbaijan	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20	59	↓
Belgium	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	9	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	6	35	↓
Bosnia and Herzegovina	4	4	4	4	0	19	4	4	4	0	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	23	53	↑
Bulgaria	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	13	46	↑
Croatia	4	4	4	4	0	18	4	4	4	0	12	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	15	45	↓
Cyprus	4	4	0	4	0	16	4	4	4	0	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	8	32	↓
Czech Republic	4	4	4	4	0	18	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	34	62	↑
Denmark	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	12	48	↑
Estonia	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	30	72	↓
Finland	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	32	68	↓
France	4	4	4	4	0	19	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20	55	↓
Georgia	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	6	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	17	43	↓
Germany	4	4	4	4	0	17	4	4	4	0	13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	28	58	↑
Greece	4	4	4	4	0	18	4	4	4	0	6	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	11	27	↑
Hungary	4	4	4	4	0	18	4	4	4	0	12	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	22	52	↑
Iceland	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	8	36	↓
Ireland	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	23	54	↑
Italy	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	28	62	↑
Latvia	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	30	69	↑
Lithuania	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	35	69	↑
Luxembourg	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	16	52	↑
Malta	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	30	72	↓
Republic of Moldova	4	4	4	4	0	19	4	4	4	0	9	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	13	41	↑
Monaco	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	12	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	30	68	↑
Montenegro	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	24	60	↑
Netherlands	4	4	4	4	0	17	4	4	4	0	15	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	24	56	↓
Norway	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	15	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	12	47	↑
Poland	4	4	4	4	0	17	4	4	4	0	13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	19	49	↓
Portugal	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	30	72	↓
Romania	4	4	4	4	0	16	4	4	4	0	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20	56	↑
Russian Federation	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	25	58	↑
Serbia	4	4	4	4	0	18	4	4	4	0	12	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	18	48	↑
Slovakia	4	4	4	4	0	17	4	4	4	0	13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	19	49	↓
Slovenia	4	4	4	4	0	19	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	28	63	↓
Spain	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	15	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	21	56	↑
Sweden	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	32	68	↑
Switzerland	4	4	4	4	0	19	4	4	4	0	13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	25	57	↑
The FYROMacedonia	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	15	49	↑
Turkey	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	21	55	↑
Ukraine	4	4	4	4	0	15	4	4	4	0	9	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	7	31	↑
UK-England and Wales	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	15	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	27	62	↑
UK-Northern Ireland	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	15	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	28	63	↑
UK-Scotland	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	10	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	24	60	↓
Israel	4	4	4	4	0	20	4	4	4	0	13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	33	66	↑

	100% of courts	4 points
	>50% of courts	3 points
	>50% of courts	2 points
	>10% of courts	1 point
	0% of courts	0 point

Загальна кількість балів відображається тільки для інформації. Розрахунок був зроблений, коли дані були доступні для всіх категорій, але також для даних з однією відсутньою категорією.

Анкета складається з загальної класифікації за видами обладнання (100%, > 50%, < 50%, > 10%); тому, вона дає загальну оцінку кожної держави-члена, яка дозволяє застосувати лише перший

підхід, що стосується рівня обладнання судів, на декларативній основі, та здатна відобразити темпи розвитку на основі декількох проведених досліджень, доповнених різними коментарями з приводу важливості змін, що проходять.

Коментарі: (опущено)

4 держави, що на 100% забезпечені засобами інформаційних технологій в усіх сферах, перелічених в запитальнику: Австрія, Естонія, Мальта та Португалія. Швеція володіє засобами інформаційних технологій у всіх сферах, крім систем інформування про подальший хід справ, а Монако теж має всі засоби, окрім системи фінансової інформації. 4 держави повідомили про відносно низький рівень комп'ютеризації в порівнянні з іншими державами (Андорра, Кіпр, Греція, Україна).

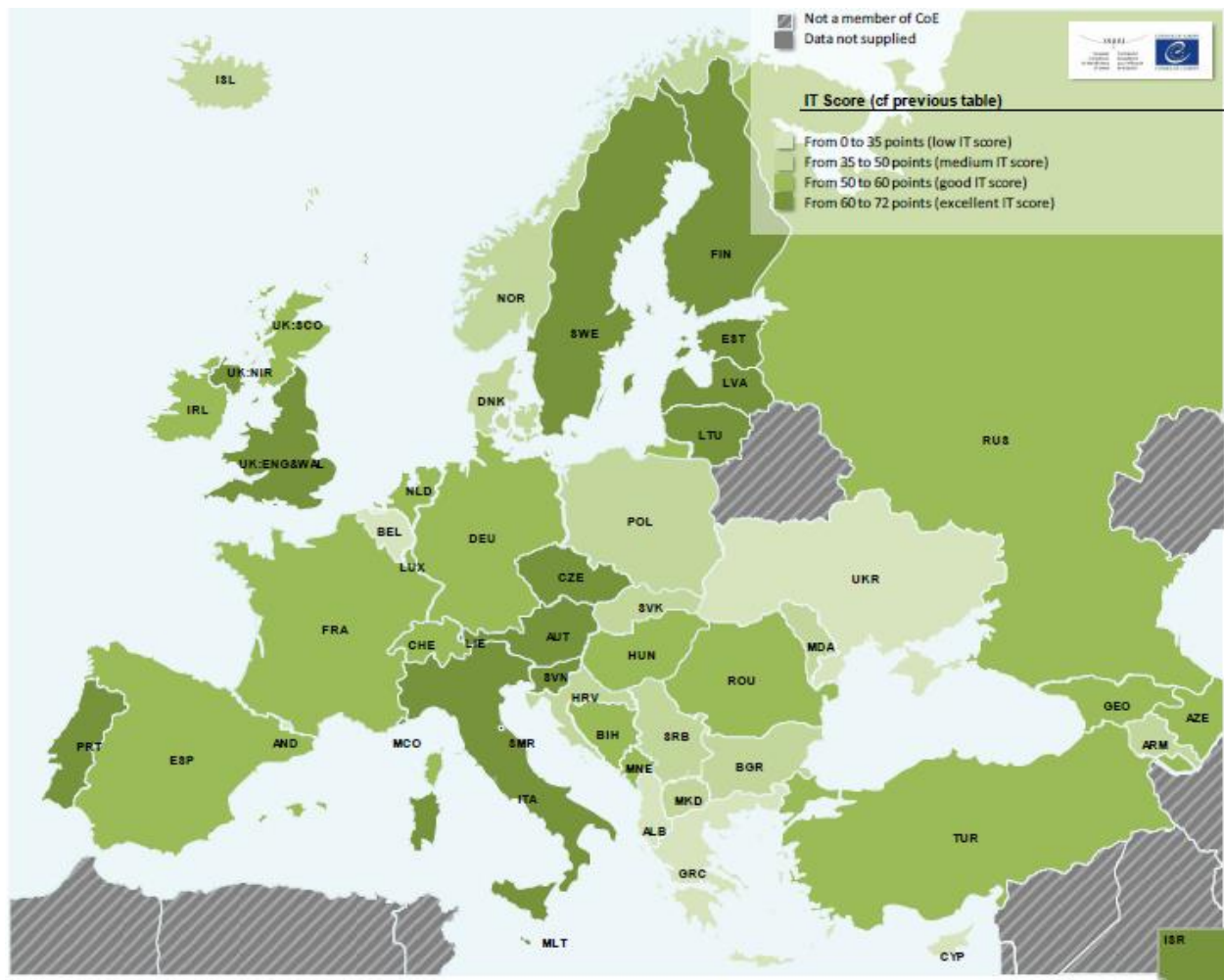
45 держав використовує підключення до Інтернету та електронну пошту в усіх судах, в Греції менш, ніж 50% судів та в Україні – більше, ніж 50%. Частина з держав-членів (28 з 47 країн) була на 100% забезпечена засобами ІКТ, що використовуються безпосередньо для надання допомоги суддям і працівниками апарату суду, а 9 інших держав продемонстрували дуже хороший рівень забезпечення обладнанням в цій сфері.

Тим не менш, справи в електронному вигляді не зберігаються в Албанії, Андоррі і на Кіпрі, і в незначній кількості випадків (-10% судів) у Німеччині, Нідерландах, Польщі, Румунії та Словаччині.

Комп'ютеризація адміністративного управління судів є ефективною і повною в 12 державах (Австрія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Люксембург, Мальта, Чорногорія, Португалія, Словенія, Швеція і Шотландія (Великобританія)). Більш низький рівень комп'ютеризації судів в Албанії, Андоррі, Вірменії та Ісландії.

Зв'язок між судами та сторонами може бути забезпечено за допомогою різноманітних засобів (електронних форм, веб-сайтів, електронного моніторингу за матеріалами справ, електронних реєстрів, електронного відновлення провадження у справах з невеликою сумою позову, електронний облік справ зі стягнення заборгованості, що не підлягає оскарженню і т.д.). Австрія, Чехія, Естонія, Латвія, Литва, Мальта, Монако, Португалія користуються такими засобами в переважній більшості своїх судів, а Бельгія, Кіпр, Ісландія та Україна мають дуже низький рівень забезпечення в цій сфері. Андорра не має жодних засобів зв'язку між судами і сторонами, але незабаром буде підписано конвенцію з метою створення цілісної системи процесуального управління (електронний реєстр, спілкування зі співробітниками та особами, що звертаються до суду).

Рисунок 5.8 Рівень комп'ютеризації судів (Питання 62, 63, 64)

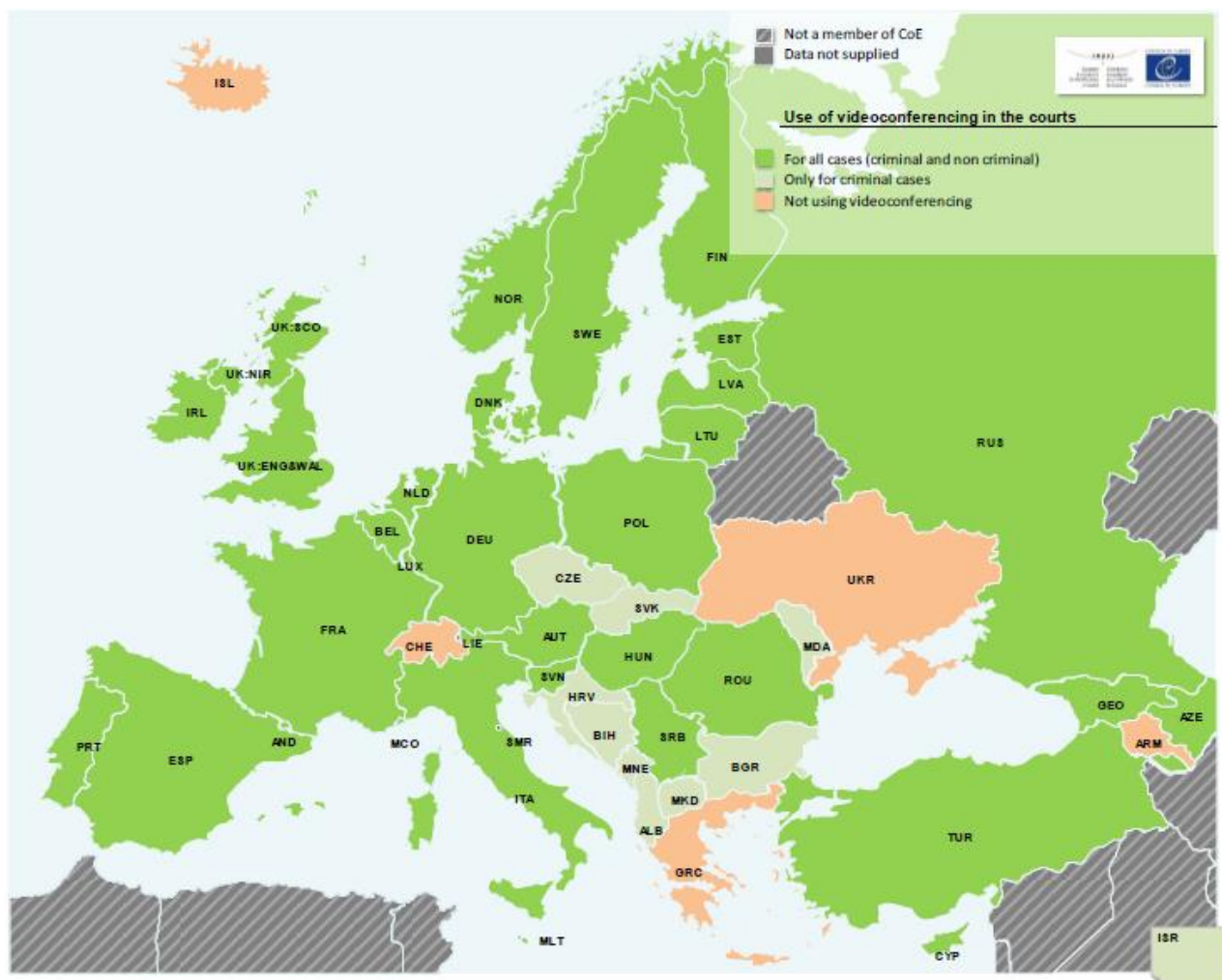

Три сфери застосування: безпосередня допомога суддям і працівникам апарату суду, управління і обмін даними між судами та сторонами

Коментарі: (опущено)

Багато держав продовжують реформи у сфері ІКТ через впровадження або розширення забезпечення комп'ютерним обладнанням для ведення електронної бази даних судової практики, публікації електронних матеріалів справ, здійснення електронних записів і т.д. Багато держав зосереджують свою увагу на зв'язку між громадянами і судами, покращуючи систему процесуального управління (Андорра за допомогою електронних форм (Німеччина, Естонія, Угорщина, Нідерланди) або через електронне відстеження справ (Норвегія), або за рахунок вдосконалення системи управління справами ("Колишня Югославська Республіка Македонія", Словенія та Іспанія).

Рисунок 5.9 Використання відеоконференцій у кримінальних справах та в інших справах, окрім кримінальних (Питання 65)

Коментарі: (опущено)

Відеоконференція є головним засобом та кроком вперед на шляху до ефективності і швидкості здійснення правосуддя, що існує для того, щоб краще захистити свідків і потерпілих, а також сприяти спілкуванню з експертами, обвинуваченими та іншими громадянами без обов’язкової фізичної присутності їх в суді. Відеоконференції є основою зусиль, що здійснюються з метою запровадження електронного правосуддя в Європі.

Зростає тенденція використання відеоконференцій в європейських судових системах, особливо у кримінальних справах. У багатьох європейських державах, ці нові реформи чи проекти спрямовані на встановлення або розширення використання відеоконференцій (Німеччина, Хорватія, Данія, Франція, Італія, Литва, Республіка Молдова, Монако, Норвегія, Румунія, Росія, Чехія).

Переважна більшість держав використовують відеоконференції як для кримінальних, так і для некримінальних справ. У 9 державах відеоконференції використовуються тільки в кримінальних справах (Албанія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, "Колишня Югославська Республіка Македонія", Республіка Молдова, Чорногорія, Словаччина та Чеська Республіка).

У Хорватії законом дозволяється використання відеоконференцій в некримінальних справах, але на практиці відеоконференції використовуються тільки для кримінальних справ. Тільки 5 держав не використовують відеоконференції взагалі: Вірменія, Греція, Ісландія, Швейцарія та Україна. В Швейцарії окрема ситуація: надані дані відображають середнє значення інформації, наданої для кожного відповідного кантону. Таким чином, варто робити висновок, що відеоконференції в Швейцарії не існують взагалі.

5.3 Способи вимірювання якості роботи судів.

5.3.1 Стандарти якості та цільові показники

Щоб підкреслити зростаючу важливість розвитку політики в сфері підвищення роботи судів або судових органів в цілому, Комісія створила спеціальну робочу групу і затвердила список заходів для підвищення якості правосуддя і судів: практичний інструмент, який може бути використаний судами для впровадження конкретних заходів з підвищення якості їх роботи. Використання досліджень оцінки задоволеності громадян, що звертаються до суду, - ще один засіб для поліпшення якості правосуддя і судів. Комісією був створений і опублікований конкретний Посібник для розробки і проведення дослідження рівня задоволеності громадян судами. Крім того, Комісія опублікувала спеціальне дослідження якості системи судових органів у Європі (див: www.coe.int/cepej)⁸.

⁷ Європейська комісія з питань ефективності правосуддя, Дослідження №15 [Report on conducting satisfaction surveys of court users in Council of Europe member states, Jean-Paul Jean and Нїліне Jorry, CEPEJ Study N°15]

⁸ Європейська комісія з питань ефективності правосуддя, Дослідження №15 [Report on conducting satisfaction surveys of court users in Council of Europe member states, Jean-Paul Jean and Нїліне Jorry, CEPEJ Study N°15]

Таблиця 5.10 Держави, які визначили стандарти якості та мають спеціальний персонал, на який покладене завдання впровадження політики у сфері якості та/або систем якості (Питання 78, 79)

States/entities	Quality standards determined for the whole judicial system	Specialised court staff entrusted with these quality standards
Albania		
Andorra		
Armenia		
Austria		
Azerbaijan		
Belgium		
Bosnia and Herzegovina		
Bulgaria		
Croatia		
Cyprus		
Czech Republic		
Denmark		
Estonia		
Finland		
France		
Georgia		
Germany		
Greece		
Hungary		
Iceland		
Ireland		
Italy		
Latvia		
Lithuania		
Luxembourg		
Malta		

Таблиця 5.11 Продуктивність та якісні показники для належного функціонування судів, наведені країнами (Питання 70, 71)

States/entities	Performance and quality indicators defined	Quality indicators emphasized by countries / entities				
		Incoming cases	Length of proceedings (timeframes)	Closed cases	Pending cases and backlog	Productivity of judges and court staff
Albania						
Andorra						
Armenia						
Austria						
Azerbaijan						
Belgium						
Bosnia and Herzegovina						
Bulgaria						
Croatia						
Cyprus						
Czech Republic						
Denmark						
Estonia						
Finland						
France						
Georgia						
Germany						
Greece						
Hungary						
Iceland						
Ireland						
Italy						
Latvia						
Lithuania						
Luxembourg						
Malta						
Republic of Moldova						
Monaco						
Montenegro						
Netherlands						

Norway						
Poland						
Portugal						
Romania						
Russian Federation						
Serbia						
Slovakia						
Slovenia						
Spain						
Sweden						
Switzerland						
The FYROMacedonia						
Turkey						
Ukraine						
UK-England and Wales						
UK-Northern Ireland						
UK-Scotland						
Number of countries	42	26	36	35	33	16
Israel						

Yes
No

Лише 6 держав повідомили про відсутність певних стандартів стосовно продуктивності і якості. В Монако підкреслили, що в них немає чітко визначеного стандарту на інституційному рівні.

Серед держав, які мають певні стандарти, окремо було визначено 5 таких стандартів:

1. показник тривалості судового розгляду (36 держав),
2. показник кількості закритих справ (35 держав),
3. показник незакінчених справ і відставання (33 держави),
4. показник кількості справ, що надходять до суду (26 держав), і
5. показник продуктивності суддів і працівників апарату суду (16 держав – порівняно з лише 11 у 2008 році).

Інші показники, що рідше використовуються в системах правосуддя в Європі, не були включені до нижченаведеної таблиці. Тим не менше, кілька держав вказують на такі показники:

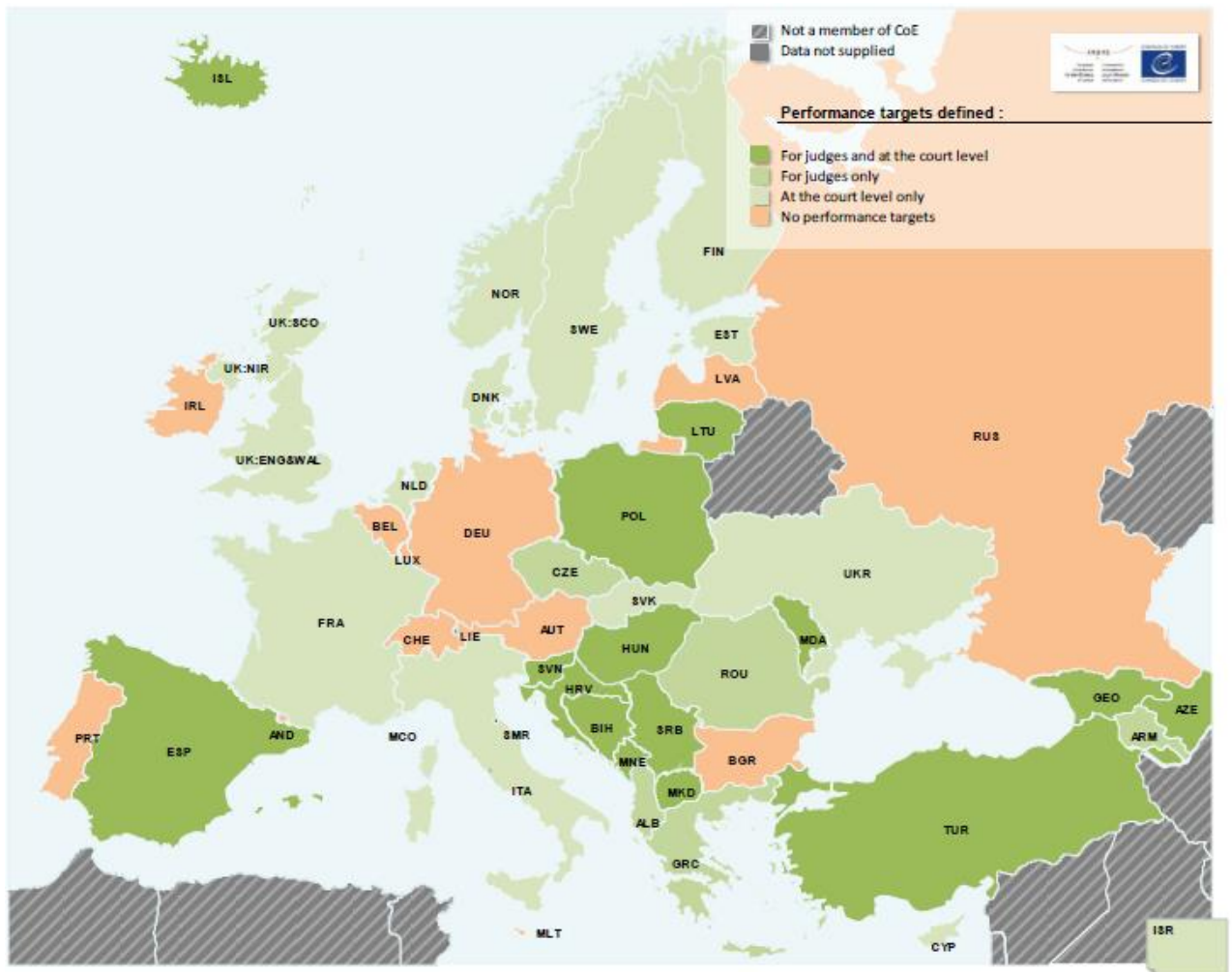
- відсоток справ, які розглядаються суддею одноособово: Албанія, Азербайджан, Грузія, Республіка Молдова, Нідерланди і Туреччина;
- якість роботи судів та їх організації: Кіпр, Грузія, Сербія і "Колишня Югославська Республіка Македонія";
- задоволення громадян послугами судів: Вірменія, Ірландія, Північна Ірландія і Шотландія (Великобританія);
- виконання кримінальних вироків: Греція, Ірландія, Англія й Уельс (Великобританія);
- витрати на судові розгляди: Словенія;
- задоволення працівників: Ісландія, Ірландія і Шотландія (Великобританія).

Крім того, Австрія аналізує співвідношення співробітників судових органів / кількість справ та тривалості адміністративних процедур, Польща аналізує приблизний час між датою

подання позову і першим днем судового розгляду, а Словенія використовує показники, що дозволяють робити щорічний звіт про результати судового управління.

Показники ефективності часто узгоджуються та затверджуються між судами та радами юстиції або міністерствами юстиції, наприклад, в Естонії, де є "протоколи / угоди про колективні наміри» між судами першої та другої інстанції та Міністерством юстиції. Цілі формуються в результаті співпраці між головою суду та Міністерством юстиції.

Рисунок 5.12 Цільові показники, визначені для окремого судді та на рівні суду (Питання 72, 74)

15 держав встановили цільові показники ефективності для окремих суддів і на рівні судів. У 16 країнах вони визначаються тільки на рівні суду. Тільки в 5 державах визначаються цільові показники для окремих суддів, а 12 держав й досі не мають взагалі.

5.3.2 Оцінка і моніторинг

В рамках управління судами, рекомендується проведення періодичної оцінки та моніторингу якості правосуддя, а також роботи суду. Крім того, щорічні (громадські) звіти потрібно готувати і надавати громадськості для наочного уявлення про діяльність судової системи.

Таблиця 5.13 Критерії систем моніторингу (Питання 67, 68)

States/entities	Obligation to prepare an annual activity report for the individual courts		Categories of regular monitoring system of court activities				
	Yes	No, only in an intranet website	Number of incoming cases	Number of decisions delivered	Number of postponed cases	Length of proceedings (timeframes)	Other
Albania							
Andorra							
Armenia							
Austria							
Azerbaijan							
Belgium							
Bosnia and Herzegovina							
Bulgaria							
Croatia							
Cyprus							
Czech Republic							
Denmark							
Estonia							
Finland							
France							
Georgia							
Germany							
Greece							
Hungary							
Iceland							
Ireland							
Italy							
Latvia							
Lithuania							
Luxembourg							
Malta							
Republic of Moldova							
Monaco							
Montenegro							
Netherlands							
Norway							
Poland							
Portugal							
Romania							
Russian Federation							
Serbia							
Slovakia							
Slovenia							
Spain							
Sweden							
Switzerland							
The FYROMacedonia							
Turkey							
Ukraine							
UK-England and Wales							
UK-Northern Ireland							
UK-Scotland							
Number of countries	43	4	47	47	39	43	20
Israel							

Yes
No

Коментарі: (опущено)

В переважній більшості держав суди повинні готувати річний звіт про свою діяльність та створювати системи моніторингу стосовно кількості справ, що надходять до суду, кількості судових ухвал та тривалості судового розгляду. У Франції та Греції суди готують річний звіт про діяльність, проте обов'язок це робити не закріплений в жодному законі чи підзаконному акті. В Іспанії звіти готуються кожні три місяці за допомогою електронного статистичного бюлетеня.

У деяких країнах (Чеська Республіка, Монако, Словаччина, Швеція) річні звіти про діяльність не є обов'язковими для судів. Тим не менш, в Чеській Республіці, наприклад, щорічний звіт про діяльність на рівні регіональних та районних судів готується міністром юстиції. У Словаччині суди повинні лише відправляти статистику міністру юстиції, який публікує їх в Інтернеті для органів всієї судової системи.

Всі держави повідомили, що вони відстежують кількість справ, що надходять до суду, і кількість прийнятих рішень. Що стосується тривалості судового розгляду, деякі країни не використовують систему моніторингу: Андорра, Ірландія, Люксембург і Мальта.

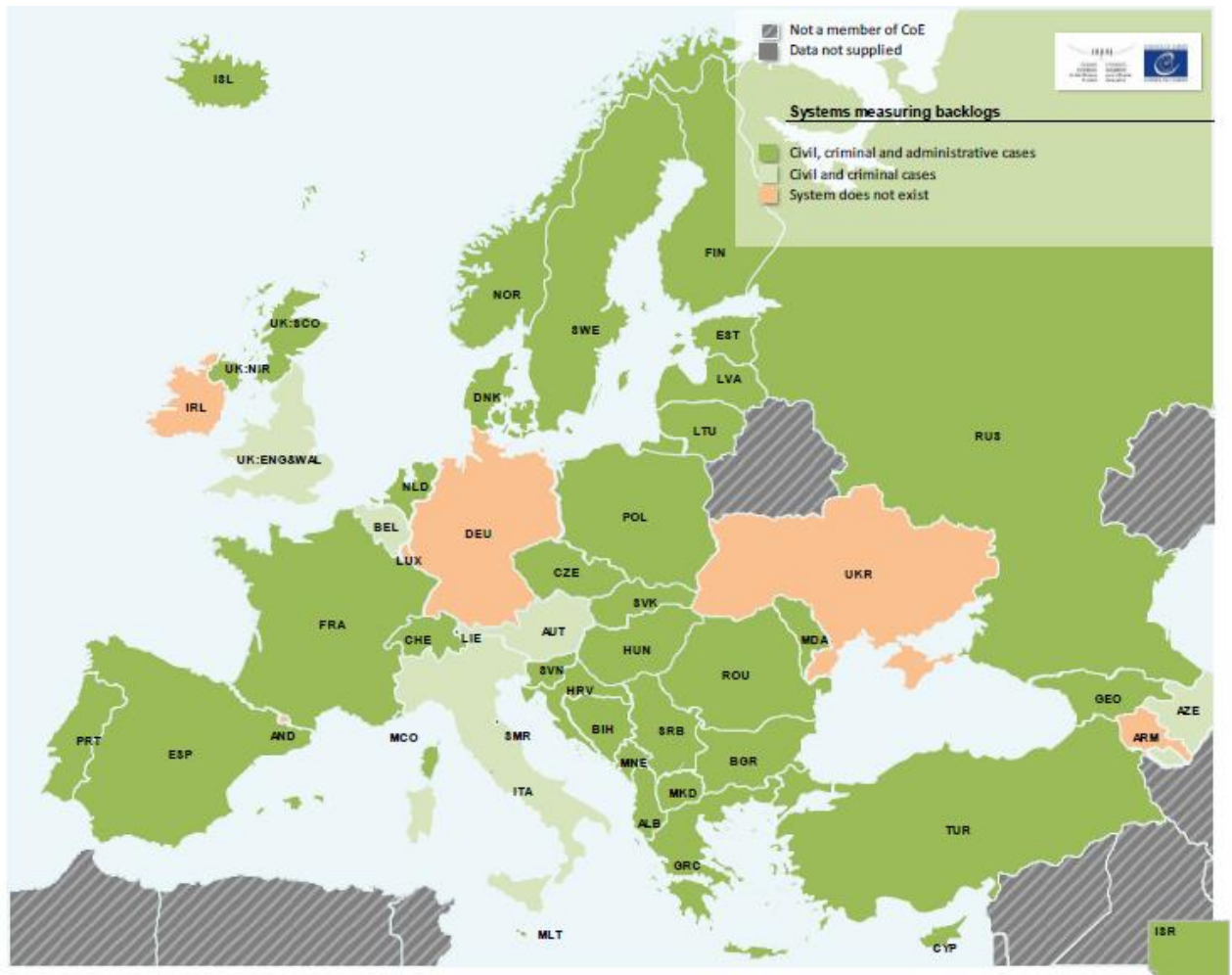
Моніторинг відхилених справ проводиться в 40 державах. Держави, які не мають цієї системи: Андорра, Німеччина, Ісландія, Ірландія, Люксембург, Норвегія, Сербія і Швеція.

20 держав, які мають інші методи проведення моніторингу:

- В Іспанії також вимірюється кількість приведених до виконання справ і кількість виданих та отриманих судових доручень;
- У Польщі враховуються кількість судових засідань;
- Румунія враховує тривалість адміністративних процедур, кількість обвинувальних вироків, правову допомогу і кількість відхилених справ;
- Угорщина слідкує за явищами, які викликають відкладення судового розгляду, тривалість судового процесу, кількість слухань, запланованих на один день, і число справ, розглянутих суддею;
- У Словаччині досліджують кількість справ, що розглядаються, за типами судового процесу і кількість прийнятих рішень (примирення, передача на розгляд і т.д.);
- У Словенії Департаментом юстиції збираються та публікуються статистичні дані чотири рази в рік, що включають, зокрема, кількість суддів та працівників суду, затримання нерозкритих справ, тривалість судового розгляду, середній час, відведений на завершення справи, кількість нерозглянутих справ, засоби судового захисту та час для винесення рішення. Словенські суди роблять також спеціальні звіти, які включають стандарти та рекомендації для президентів та голів судів;
- У Швеції зібрана статистика стосується ряду рішень, розглянутих судами вищої інстанції, та кількості судових засідань, сторін у справі, кількості видів справ, колективу працівників суду, що займаються конкретно справою і кількості суддів, причетних до цієї справи;
- В Естонії також є система моніторингу результатів судового розгляду, кількості видів справ, ряду рішень, що оскаржуються в порядку апеляції або скасовуються частково або повністю, затримки справ, що мають бути розглянуті;
- У Франції в судовій системі використовується індикатор кількості нерозглянутих справ залежно від часу. Слід зазначити, що для адміністративних судів, в таблиці представлені всі показники, за винятком моніторингу за критерієм кількості відкладених справ;

- У Туреччині, на додаток до статистики, яка здійснюється за допомогою засобів ІКТ стосовно кількості документів, рішень, справ, що перебувають в процесі розгляду і середньої тривалості судового процесу, також може регулярно перевірятися тип справ, вид рішень, тип правопорушень, число обвинувачених, вікові групи та природа обвинувальних вироків.
- так само, Литва, за допомогою комп'ютерної системи для судів ЛІТЕКО, збирає численні дані про кількість справ, доведених до суду, та кількість учасників процесу;
- У Вірменії існує електронна програма, проте немає законодавчо встановленого механізму, який би не регулював питання моніторингу або оцінки судової системи.

Рисунок 5.14 Системи підрахунку кількості нерозглянутих справ (Питання 80)

Коментарі: (опущено)

На додаток до раніше описаних способів моніторингу ефективності системи правосуддя, більшість держав використовують спеціальні системи для вимірювання кількості нерозглянутих справ. 36 держав, в тому числі Ізраїль, мають систему для вимірювання кількості нерозглянутих цивільних, кримінальних та адміністративних справ. У 5 країнах: Австрії, Азербайджані, Бельгії, Італії та Англії й Уельсі (Сполучене Королівство), обсяги накопичення нерозглянутих справ вимірюються в цивільних і кримінальних справах. 6 держав, серед яких Андорра, Вірменія, Німеччина, Ірландія, Люксембург і Україна, не мають таких систем обчислення.

Найчастіше держави, які застосовують систему вимірювання кількості нерозглянутих справ, також контролюють тривалість судового розгляду (часові рамки). В Мальті цього не відбувається. Навпаки, Вірменія, Німеччина і Україна не вимірюють кількість нерозглянутих справ, але використовують системи моніторингу тривалості судового розгляду (часові рамки).

Однак, враховуючи те, що лише декілька відповідей було надано на конкретне питання про середню тривалість судового розгляду (Питання 68), такі системи потребують подальшого вдосконалення. З цією метою, Центр судового тайм-менеджменту Європейської комісії з питань ефективності правосуддя зміг би відіграти важливу роль в обміні інформацією про позитивний досвід, а також про можливі проблеми, яких можна уникнути або краще розв'язати за умови правильного прорахунку.

Таблиця 5.15 Держави, які аналізують час очікування під час судових процедур (Питання 81)

States/entities	Waiting time during court procedures monitored
Albania	Green
Andorra	Orange
Armenia	Orange
Austria	Orange
Azerbaijan	Green
Belgium	Orange
Bosnia and Herzegovina	Green
Bulgaria	Orange
Croatia	Orange
Cyprus	Green
Czech Republic	Orange
Denmark	Orange
Estonia	Orange
Finland	Green
France	Orange
Georgia	Green
Germany	Orange
Greece	Green
Hungary	Green
Iceland	Orange
Ireland	Green
Italy	Orange
Latvia	Orange
Lithuania	Green
Luxembourg	Orange
Malta	Orange
Republic of Moldova	Orange
Monaco	Green
Montenegro	Green
Netherlands	Green

Norway	
Poland	
Portugal	
Romania	
Russian Federation	
Serbia	
Slovakia	
Slovenia	
Spain	
Sweden	
Switzerland	
The FYROMacedonia	
Turkey	
Ukraine	
UK-England and Wales	
UK-Northern Ireland	
UK-Scotland	
Number of countries	24
Israel	
	Yes
	No

Більше 50% держав точно вказують на використання інформаційних систем управління для аналізу тривалості судового розгляду, накопичення нерозглянутих справ, затримки або інших кроків у судовому розгляді.

Варто навести наступні приклади:

- у Фінляндії суди виконувати самоперевірки за допомогою своїх систем керування справами.
- У Хорватії час очікування в суді аналізуються у випадках, що стосуються права на судовий розгляд протягом розумного періоду часу. Статистика роботи окремих суддів також дозволяє ефективно контролювати тривалість судового розгляду.
- У Грузії, Вища рада юстиції вивчає причини надмірної тривалості строків згідно зі статистичними даними, а також шляхом відвідування на місці.
- У Словенії справи вважаються не розглянутими в належний час, коли порушується певний термін починаючи з моменту їх подачі, який різниться залежно від типу справи. Угода між судами, Міністерством юстиції та Радою юстиції передбачає більше покладатися на терміни, а не на кількість нерозглянутих справ при прийнятті судових рішень.
- В Ірландії час очікування в суді, починаючи від рішення сторін про передачу справи до суду до дати фактичного розгляду є предметом щорічної звітності апарату суду.
- У Литві національна судова адміністрація аналізує причини затримки проведення слухань і передає свої результати на розгляд Ради суддів.
- У Монако, у цивільних справах, досудовий етап процедури аналізується протягом слухань, що проводяться двічі на місяць. Для кримінальних справ щоквартально виходять звіти слідчих суддів.
- У Чорногорії глава суду контролює кожну судову палату та суд в цілому. Якщо в доповіді йдеться, що суд або палата суду відстає в розгляді справ більше, ніж на три

місяці від моменту, коли був запланований розгляд нової справи, головний суддя повинен втілити програму для усунення затримки до 31 січня наступного року.

- У Боснії та Герцеговині суди повинні відправляти звіти кожні шість місяців календарного року щодо незавершених справ, зазначивши, наприклад, дату, коли почався розгляд справи і чи оскаржувалась вона в порядку апеляції, а також надають інформацію про дату отримання справи судом вищої інстанції. Крім того, Вища рада юстиції та прокуратури щомісяця збирає графіки незакінчених справ на комп'ютерах і публікує їх на своєму сайті. Зростає процес комп'ютеризації з метою контролю тривалості кожного етапу судового розгляду.
- Туреччина також використовує комп'ютерну систему (UYAP), яка дає змогу інспекторам отримати доступ до всієї інформації, що міститься в системі. Крім того, в ході перевірки судів, які проходять раз на два роки, аналізується тривалість судових розглядів.
- Так само, в Іспанії, моніторинг тривалості очікування розгляду забезпечується через комп'ютерну систему. Віртуальні інспектування проводяться Генеральною радою юстиції, щоб відстежувати затримки в розгляді.
- В Албанії і в "Колишній Югославській Республіці Македонія" голова суду вимірює час в ході судового розгляду.
- В Угорщині судді повинні регулярно звітувати про справи, які розглядаються довше певного періоду часу. Ці звіти дають змогу впроваджувати відповідні заходи. Голови судів потім повинні передати інформацію голові Національній службі юстиції.
- У Англії й Уельсі (Сполучене Королівство), затримки розгляду аналізуються в Суді Корони, судах першої інстанції і судах графств.

Що стосується держав, що надали негативну відповідь на це запитання, це не обов'язково означає, що в цій сфері не здійснюється жодних зусиль. У Португалії, наприклад, загалом не обчислюється час на очікування судового розгляду, проте в деяких судах ця процедура є звичною. В той час в Ісландії Верховний суд бере до уваги терміни розгляду в районних судах при апеляційному розгляді. У Шотландії (Об'єднане Королівство) в кримінальних справах рахується кількість тижнів між першим слуханням та фінальним, у цивільних справах – кількість тижнів від моменту отримання доказів або обговорення суті справи. В Естонії майбутнє запровадження (2014) нової системи судового управління дасть змогу відстежувати час очікування впродовж судового процесу.

5.3.3 Відповідальні органи

Дві наступні таблиці визначають органи влади, відповідальні за розробку стандартів ефективності для суддів та громадян, і оцінки діяльності суддів.

Таблиця 5.16 Органи, відповідальні за встановлення цільових показників для судів і для кожного судді окремо (Питання 73, 75)

States/entities	Authorities setting targets for the courts					Authorities setting targets for each juge				
	Executive power	Legislative power	Judicial power	President of the court	Other	Executive power	Legislative power	Judicial power	President of the court	Other
Albania	■		■					■		
Andorra										
Armenia							■	■		
Austria										
Azerbaijan		■	■				■	■		
Belgium										
Bosnia and Herzegovina			■					■		
Bulgaria										
Croatia	■		■	■		■				■
Cyprus			■							
Czech Republic						■				
Denmark					■					
Estonia	■			■	■					
Finland	■				■					
France	■								■	
Georgia			■					■		
Germany										
Greece								■		
Hungary				■					■	
Iceland			■	■				■	■	
Ireland										
Italy	■		■							
Latvia									■	■
Lithuania		■	■				■	■		
Luxembourg										
Malta									■	
Republic of Moldova			■	■					■	

Monaco										
Montenegro										
Netherlands										
Norway										
Poland										
Portugal										
Romania										
Russian Federation										
Serbia										
Slovakia										
Slovenia										
Spain										
Sweden										
Switzerland										
The FYROMacedonia										
Turkey										
Ukraine										
UK-England and Wales										
UK-Northern Ireland										
UK-Scotland										
Number of countries	13	5	18	8	7	3	3	16	6	3
Israel										

	Yes
	No

Коментарі: (опущено)

В основному органи судової влади сама встановлює цілі для окремих суддів (16 держав) і на рівні судів (18 держав). Виконавча влада може також встановити цільові показники для судів (13 держав), але, як правило, не робить цього для кожного судді персонально, щоб уникнути ризику втручання в індивідуальну роботу суддів.

Таблиця 5.17 Органи, відповідальні за оцінку роботи суду (Питання 77)

States/entities	High Council of judiciary	Ministry of Justice	Inspection authority	Supreme Court	External audit body	Other
Albania						
Andorra						
Armenia						
Austria						
Azerbaijan						
Belgium						
Bosnia and Herzegovina						
Bulgaria						
Croatia						
Cyprus						
Czech Republic						
Denmark						
Estonia						
Finland						
France						
Georgia						
Germany						
Greece						
Hungary						
Iceland						
Ireland						
Italy						
Latvia						
Lithuania						
Luxembourg						

Malta						
Republic of Moldova						
Monaco						
Montenegro						
Netherlands						
Norway						
Poland						
Portugal						
Romania						
Russian Federation						
Serbia						
Slovakia						
Slovenia						
Spain						
Sweden						
Switzerland						
The FYROMacedonia						
Turkey						
Ukraine						
UK-England and Wales						
UK-Northern Ireland						
UK-Scotland						
Number of countries	25	15	8	10	4	14
Israel						

	Yes
	No

Коментарі: (опущено)

5.4 Тенденції та висновки

Зміни в 2008-2012 рр. наочно демонструють тенденцію до зменшення числа судів в країнах-членах Ради Європи. Найбільше зниження кількості судів (географічних об'єктів) (більше 10%) в період між 2008 і 2012 роками можна спостерігати в Болгарії, Хорватії, Фінляндії, Франції, Грузії, Ірландії, Сербії та Швеції. В цілому, кількість судів (географічних об'єктів) знизилася в 22 державах і збільшилася в 8. Домінуючий тренд до зниження кількості судів існував і після 2012 внаслідок запланованих реформ судової системи (див. Главу 17).

Різниця в процедурах і системах, що впроваджуються в державах-членах для повернення дрібних боргів наочно демонструє різноманітність судових органів.

Значний розвиток, що стосується впровадження ІКТ в судах, відображають явища, відзначені на глобальному рівні, а також дані, надані державами-членами. Розвиток електронного правосуддя та електронних судів – важлива європейська тенденція. Велика кількість держав надали інформацію про недавно проведені або триваючі реформи в таких сферах, як керування електронними файлами, електронні бази даних правозастосовної практики, електронних реєстрів, електронних підписів і систем управління справами. Результати цих реформ є досить відчутними в світлі вдосконалення комп'ютерної техніки для надання безпосередньої допомоги суддям і працівникам апарату суду, а також зв'язку

між судами та сторонами. Кілька держав вже розробили і впровадили системи ІКТ з метою ведення спрощених процедур, таких, як платіжні доручення або дрібні позови. У деяких випадках, створення єдиної державної електронної судової системи для управління такими позовами призвело до значного спрощення та більш ефективного використання ресурсів.

Використання відео-конференц-зв'язку набуває поширення в європейських судових системах, в основному в кримінальних справах. Це забезпечує кращий захист осіб, а іноді й зменшує потребу вчиняти певні дії. Тим не менш, необхідно розробити правила для визначення меж застосування цих нових електронних інструментів відеозв'язку і регулювати їх використання. Сьогодні з приводу цього питання не існує визначених європейських стандартів.

Щодо функціонування судів, зростає тенденція до раціоналізації і більш широкого використання показників продуктивності та якості для досягнення більшої ефективності правосуддя. Це, в свою чергу, свідчить про необхідність вдосконалення системи показників і стандартів для затримок у часі, щоб уникнути очікування судового розгляду, для зменшення відставання при розгляді справ і т.д.

У той же час, розробляються заходи з підвищення якості послуг, що надаються особам, які звертаються до суду, а також політика, спрямована на досягнення прозорості функціонування судів (інформація з мережі Інтернет, звіти про виконану роботу і т.д.).

Розділ 6. Альтернативні засоби вирішення спорів

Звернення до альтернативних заходів вирішення спорів (АВС - Альтернативне вирішення спорів) продовжує набувати поширення в державах-членах. Ці альтернативні механізми мають сильний вплив не тільки на кількість справ, які суди повинні будуть вирішити, але також і на те, яким чином спір може бути врегульований між сторонами. Спеціальний розділ буде присвячений цьому питанню, перед тим як перейти до аналізу діяльності судів (розділ 9). Таким чином, АВС, залежно від того, яким чином воно проводиться, може підвищити ефективність правосуддя за рахунок зниження навантаження на суди, а також поліпшити ставлення громадян до судової системи, пропонуючи їм можливість вирішити суперечку і зменшити вартість досудової тяганини або/та пом'якшити наслідки ситуації, яка вже розгядалася в судовій установі.

Комітет Міністрів Ради Європи прийняв декілька Рекомендацій про медіацію. Рекомендація (98)¹ стосується сімейних спорів, зокрема, справ про розлучення (або справ, що стосуються опіки над дітьми). Ціллю даної Резолюції є не тільки зменшення навантаження на суди, але й пошук кращого й більш прийняттого рішення для сторін у справі і кращий захист добробуту дітей. Рекомендація (99)¹⁹ про медіацію у кримінальних справах спрямована на розширення активної участі потерпілого та правопорушника у кримінальних провадженнях. Ціллю Рекомендації, з одного боку, є визнання законного інтересу потерпілих у володінні більш сильною позицією під час розгляду наслідків злочинних дій щодо них і спілкування із злочинцем, і, з іншого боку, підвищення почуття відповідальності у злочинця шляхом запропонування йому можливості реінтеграції та реабілітації. Медіація у цивільних справах передбачена в Рекомендації (2002)¹⁰, в якій наведено визначення: «процес вирішення спору, в ході якого сторони у справі обговорюють спірні питання з метою досягнення згоди за сприяння одного або декількох посередників». Дане визначення наведено спеціально для цієї доповіді. В 2007 році СЕРЕJ прийняла План дій для сприяння належному виконанню вказаних рекомендацій в державах-членах.

Таким чином різні форми АВС, будуть представлені в послідовності (6.1). Перш ніж перейти до аналізу посередництва, що призначається в рамках судового провадження (6.2), ми розглянемо процедури, серед яких є можливість обирати якусь конкретну до безпосереднього вирішення питання в судовому порядку (арбітраж та інші форми АВС, 6.3).

6.1 Різні форми АВС

У різних європейських країнах використання Альтернативних способів вирішення спорів (АВС) набуло широкого поширення серед громадян і фахівців у галузі права. Вони сприяють підвищенню ефективності роботи і якості судової системи за допомогою надання громадянам альтернативи стандартним судовим розглядам.

В країнах-учасницях Ради Європи існують різні форми АВС:

- **Медіація (посередництво):** добровільний, необов'язковий процес врегулювання приватного спору, в якому неупереджена і незалежна особа допомагає сторонам провести обговорення для того, щоб допомогти їм врегулювати розбіжності і досягти угоди. Така

практика застосовується в цивільних, адміністративних і кримінальних справах.

- **Процедура примирення:** основною метою мирового посередника є укладення мирової угоди - в більшості випадків шляхом пошуку поступок. Така особа може представити сторонам у справі пропозиції щодо врегулювання спору. У порівнянні зі звичайним посередником мировий посередник має більше повноважень і діє переважно на випередження.

- **Арбітраж:** сторони по справі вибирають неупереджену третю особу - арбітра, (вибір остаточний) рішення якого є обов'язковим для виконання. Сторони можуть представляти арбітру докази і свідчення свідків. Іноді кілька арбітрів можуть виступати в якості суду.

Арбітраж є найбільш поширеним способом врегулювання торговельних суперечок, оскільки він забезпечує більший рівень конфіденційності.

Кілька країн-учасниць повідомили про існування інших форм АВС.

Сфера застосування різних форм АВС може різнитися. До того ж, відмінність між медіацією та примиренням є не завжди очевидною. З цих причин, наступні дані та цифри, що стосуються медіації, як окремої судової процедури, мають тлумачитись з особливою увагою.

Таблиця 6.1 Види Альтернативних засобів вирішення спорів, які застосовувалися в європейських країнах в 2012 році (пит. 168).

States/entities	Mediation other than judicial mediation	Arbitration	Conciliation	Other alternative dispute resolution	Total
Albania	Yes	No	Yes	Yes	3
Andorra	No	No	Yes	No	1
Armenia	No	Yes	No	No	1
Austria	Yes	Yes	No	No	2
Azerbaijan	No	No	No	No	0
Belgium	Yes	Yes	Yes	Yes	3
Bosnia and Herzegovina	Yes	Yes	Yes	Yes	3
Bulgaria	Yes	Yes	No	Yes	2
Croatia	Yes	Yes	Yes	Yes	3
Cyprus	Yes	Yes	No	Yes	2
Czech Republic	Yes	Yes	No	Yes	2
Denmark	Yes	Yes	Yes	Yes	3
Estonia	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Finland	Yes	Yes	Yes	Yes	4
France	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Georgia	Yes	Yes	Yes	No	3
Germany	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Greece	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Hungary	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Iceland	Yes	Yes	No	Yes	2
Ireland	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Italy	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Latvia	Yes	Yes	No	Yes	3
Lithuania	Yes	Yes	Yes	No	3
Luxembourg	Yes	Yes	Yes	Yes	3
Malta	Yes	Yes	Yes	Yes	3
Republic of Moldova	Yes	Yes	Yes	Yes	3
Monaco	Yes	Yes	Yes	Yes	3
Montenegro	Yes	Yes	Yes	No	3
Netherlands	Yes	Yes	No	Yes	3
Norway	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Poland	Yes	Yes	Yes	No	3
Portugal	Yes	Yes	Yes	No	3
Romania	Yes	Yes	Yes	No	3
Russian Federation	Yes	Yes	Yes	No	3
Serbia	Yes	Yes	Yes	No	3
Slovakia	Yes	Yes	Yes	No	3
Slovenia	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Spain	Yes	Yes	Yes	No	3
Sweden	Yes	Yes	Yes	No	3
Switzerland	Yes	Yes	Yes	Yes	4
The FYROMacedonia	Yes	Yes	Yes	No	3
Turkey	No	Yes	Yes	Yes	3
Ukraine	No	Yes	No	Yes	2
UK-England and Wales	Yes	Yes	Yes	Yes	4
UK-Northern Ireland	Yes	Yes	Yes	No	3
UK-Scotland	Yes	Yes	Yes	Yes	4
Nb of countries	42	44	35	20	
Israel	Yes	Yes	Yes	Yes	4

	Yes
	No

В більшості держав існує як мінімум три форми АВС. Арбітраж та медіація є формами АВС, що використовуються найбільшою кількістю європейських країн (44). В Андоррі існує лише медіація. У Вірменії лише арбітраж.

Тільки Азербайджан відмовився від застосування будь-якої форми АВС. Однак, не припиняються консультації щодо доцільності впровадження однієї з форм АВС.

Якщо порівнювати із даними за 2010 рік, то можна зазначити, що кількість засобів АВС невинно зростає в усіх формах.

6.2 Медіація

Цей підрозділ присвячено судовому посередництву. Питання, яке ставилось країнам-респондентам стосувалось єдиного виду медіації, який вивчається СЕРЕJ і піддається кількісному обрахуванню. Мова йде лише про випадки, коли суддя або прокурор певним чином втручалися у хід розгляду справи.

В рамках даної форми посередництва завжди бере участь суддя чи прокурор, який дає рекомендації, ухвалює рішення та/або затверджує процедуру. Наприклад, у цивільних спорах або в справах про розлучення судді можуть направити сторони до посередника, якщо вони вважатимуть, що обидві сторони зможуть знайти більш прийнятне рішення. У кримінальних справах прокурор може запропонувати себе як посередника у справі між злочинцем і потерпілою особою (наприклад, з метою укладення угоди про компенсацію).

41 держава допускає проведення юридичного посередництва. Кожна з них надала необхідну інформацію. Шість держав та автономій не допускають процедури юридичної медіації: Азербайджан, Вірменія, Латвія, Швейцарія, Шотландія (Великобританія) та Україна.

6.2.1 Органи влади, що несуть відповідальність за судове посередництво

Табл. 6.2 Органи влади, що несли відповідальність за процедуру судового посередництва в 2012 р. (пит. 164)

Приватне посередництво на сьогоднішній день є основним засобом системи посередництва в європейських державах (35 держав). Приватні посередники можуть бути спеціально навченими професіоналами, сертифікованими юристами або іншими приватними (з юридичною освітою) фахівцями, яких сторони можуть наймати. Процедура приватного посередництва, що пропонується суддею або таке посередництво, яке вже призначено внаслідок судового розгляду, існує в 30 країнах.

Третім найважливіший тип медіації здійснюється органами державної влади, за винятком суду (27). Посередництво суддів або працівників апарату суду, що призначаються в якості посередника (послуга «в приміщенні», - "мульти-варіантний принцип суду") існує в невеликій групі держав чи організацій (17). У 9 державах прокурори можуть виконувати посередницькі функції, такі, як організація (грошової) компенсації для жертви злочину.

States/entities	Court annexed mediation	Private mediator	Public authority (other than the court)	Judge	Public prosecutor
Albania					
Andorra					
Armenia					
Austria					
Azerbaijan					
Belgium					
Bosnia and Herzegovina					
Bulgaria					
Croatia					
Cyprus					
Czech Republic					
Denmark					
Estonia					
Finland					
France					
Georgia					
Germany					
Greece					
Hungary					
Iceland					
Ireland					
Italy					
Latvia					
Lithuania					
Luxembourg					
Malta					
Republic of Moldova					
Monaco					
Montenegro					
Netherlands					
Norway					
Poland					
Portugal					
Romania					
Russian Federation					
Serbia					
Slovakia					
Slovenia					
Spain					
Sweden					
Switzerland					
The FYROMacedonia					
Turkey					
Ukraine					
UK-England and Wales					
UK-Northern Ireland					
UK-Scotland					
Number of countries	27	35	30	17	10
Israel					

Yes
 No

6.2.2 Типи медіації

Таблиця 6.3 Типи справ пов'язаних із судовим посередництвом на 2012 рік. (пит. 164)

States/entities	Civil and commercial cases					Family law cases (ex. divorce)					Administrative cases					Employment dismissals					Criminal cases					Total	
	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤		
Albania																									9		
Andorra																										2	
Armenia																										0	
Austria																										6	
Azerbaijan																										0	
Belgium																										8	
Bosnia and Herzegovina																										8	
Bulgaria																										4	
Croatia																										13	
Cyprus																										2	
Czech Republic																										11	
Denmark																										5	
Estonia																										8	
Finland																										13	
France																										8	
Georgia																										3	
Germany																										17	
Greece																										9	
Hungary																										12	
Iceland																										6	
Ireland																										5	
Italy																										5	
Latvia																										0	
Lithuania																										10	
Luxembourg																										8	
Malta																										4	
Republic of Moldova																										5	
Monaco																										2	
Montenegro																										4	
Netherlands																										8	
Norway																										10	
Poland																										5	
Portugal																										9	
Romania																										8	
Russian Federation																										15	
Serbia																										13	
Slovakia																										3	
Slovenia																										8	
Spain																										11	
Sweden																										10	
Switzerland																										0	
The FYROMacedonia																										4	
Turkey																										7	
Ukraine																										0	
UK-England and Wales																										9	
UK-Northern Ireland																										6	
UK-Scotland																										0	
Number of countries	23	34	11	13	1	22	32	18	13	1	6	13	0	6	0	16	27	15	13	2	11	11	13	3	9		
Israel																											10

		Average number of country per type of authority	
Yes	①	Court annexed mediation	16
No	②	Private mediator	23
	③	Public authority (other than the court)	11
	④	Judge	10
	⑤	Public prosecutor	3

У середньому, посередництво застосовується до 4 видів суперечок. Тим не менш, існують суттєві відмінності між деякими державами; дійсно, Кіпр надає можливість посередницьких послуг тільки в кримінальних справах, Монако тільки в сімейних справах, в той час як посередництво застосовується у всіх видах справ в Албанії, Хорватії, Естонії, Франції, Чехії, Німеччині, Ісландії, Польщі, Португалії, Республіці Молдова, Іспанії, Туреччині та Ізраїлі.

У більшості держав (40) існує судова медіація у сімейних справах. Приватне посередництво здійснюється приватним посередником за пропозицією судді (32), або

призначається за рішенням суду (22).

Посередництво в судовому процесі також значною мірою представлено в громадянських, комерційних справах та в справах, що пов'язані з трудовими спорами, звільненням з роботи, зокрема (35 держав). Найбільша кількість держав застосовують процедуру посередництва через приватного посередника (27).

26 держав застосовують процедуру медіації у кримінальних справах. Приватне посередництво (запропоноване суддею або призначене рішенням суду), пряме приватне посередництво і посередництво державного органу (крім суду) присутнє в переважній більшості держав. Проте, слід підкреслити, що судове посередництво в кримінальних справах є єдиним видом посередництва, де призначення судом необхідності його проведення визначається державами-членами, а не приватними посередниками, що діють за пропозицією судді.

Посередництво в адміністративних справах застосовується тільки в 18 державах-членах.

6.2.3 Кількість акредитованих посередників.

Табл. 6.4 Кількість акредитованих посередників в абсолютній величині за період між 2006 та 2012 (пит. 166)

States/entities	2006	2008	2010	2012
Albania		NAP	NA	143
Andorra			NAP	NAP
Armenia			NAP	NAP
Austria	3500	3400	NAP	2400
Azerbaijan		NA	NA	NAP
Belgium	1800	1082	1099	1134
Bosnia and Herzegovina	33	53	105	132
Bulgaria	465	720	NA	NA
Croatia	672	1000	388	406
Cyprus			NAP	NA
Czech Republic		188	281	388
Denmark		NA	NA	127
Estonia			79	NAP
Finland		NA	NAP	NAP
France	395	NA	NAP	NAP
Georgia			NA	17
Germany			NAP	NAP
Greece		NA	NA	NA
Hungary	1207	1162	1185	1606
Iceland		NA	NAP	NAP
Ireland		25	25	35
Italy		NA	NA	NA
Latvia		NA	NAP	NAP
Lithuania	8	NA	43	47
Luxembourg	45	48	NA	110
Malta	35	50	50	69
Republic of Moldova		56	104	288
Monaco	1	1	1	1
Montenegro	33	73	91	95
Netherlands	3917	4296	4015	2949
Norway		NA	NA	NA
Poland		NA	2470	NA
Portugal	208	148	255	255
Romania	440	589	661	4136
Russian Federation			NA	NA
Serbia	202	NA	NA	NA
Slovakia	151	247	491	633
Slovenia	115	NA*	344	347
Spain		NA	NA	NA
Sweden		NAP	NAP	NAP
Switzerland		106	116	174
The FYROMacedonia	98	98	131	167
Turkey		NA	NA	NA
Ukraine			NA	21
UK-England and Wales	2000		NA	NA
UK-Northern Ireland		NA	NA	NA
UK-Scotland		NA	NAP	NAP
Average	766	702	624	653
Median	205	148	255	171
Minimum	1	1	1	1
Maximum	3917	4296	4015	4136
Israel				NA

Акредитація надається судами, національними органами влади або неурядовими організаціями. Держави-члени отримали запит щодо наведення ними офіційних даних. З 41 держав, не більше 24 змогли вказати кількість посередників, що акредитовані до

певного суду, що само по собі обмежує можливість точного аналізу і порівняння даних.

Доступність посередницьких послуг є одним з аспектів доступу до правосуддя. Що стосується кількості акредитованих посередників на 100.000 жителів, то можна помітити, що існує Європейська тенденція до збільшення цього числа. За винятком Нідерландів, де в період між 2010 і 2012 рр., середня кількість відхилень є позитивною. У більшості держав-респондентів існує цілий ряд акредитованих медіаторів, чия кількість менше або дорівнює 10 посередникам на 100,000 жителів. У 2 державах (Австрія і Люксембург) присутня відносно велика кількість посередників (понад 20 осіб на 100,000 жителів). Кількість посередників у розмірі 2,7 на 100,000 жителів у Монако не має істотного значення (тільки один посередник).

6.2.4 Посередництво та юридична допомога (пит. 165)

31 держава надає правову допомогу у вигляді посередництва під час судового розгляду. У порівнянні з 2010, ще 2 країни-члени почали надавати правову допомогу в рамках процедур з посередництва (Андорра і Греція). У Литві нове правило, яке передбачає юридичну допомогу в рамках процедури медіації набирає чинності в 2014 році.

6.3 Арбітраж, примирення та інші форми АВС (пит. 168)

Майже кожна держава вказала, що арбітраж є доступною опцією в її судовій системі. Тільки Албанія, Андорра, Азербайджан і Чехія його не забезпечують. Арбітраж переважно застосовується до справ, що пов'язані з комерційною та інтелектуальною власністю. В Англії та Уельсі (Великобританія), Хорватії арбітраж може також охоплювати випадки, що стосуються сімейних справ, в Угорщині – справи спортивного характеру та захист прав споживачів у Туреччині. Організація арбітражного процесу може дуже відрізнятись від однієї країни до іншої. Постійні арбітражні суди часто закріплені за Торговою палатою ("Колишня югославська республіка Македонія" і Угорщина). У Словаччині, постійно діючий третейський суд може бути створений юридичними особами з дозволу Міністерства юстиції. Арбітраж в основному регламентується спеціальними арбітражними законами, однак іноді може передбачатись також в рамках цивільних процесуальних кодексів (Монако, Румунія, Туреччина та «колишня Югославська республіка Македонія»). Арбітраж може базуватись на основі шаблонного Закону ЮНСІТРАЛІ про Міжнародний торговий арбітраж (Ірландія). Крім того, деякі держави вказали, що рішення, яке виноситься арбітром, є, як правило, остаточним і чинним з моменту прийняття (Боснія і Герцеговина). Рішення може бути оскаржене до суду на основі особливих обставин у Словаччині.

Процедура примирення є доступною в 35 державах. Вона здійснюється в різноманітних сферах, куди відносяться спори сімейного характеру (напр., Фінляндія), трудові спори (напр., Угорщина та Румунія), захист прав споживачів (напр., Угорщина). В Монако процедура примирення є загальною та обов'язковою у сфері трудового права, нещасних випадків на виробництві, а також в рамках підготовки до засідань арбітражної комісії щодо довгострокового лізингу, аренди житлових приміщень й перед розглядом справи у

мирового судді.

20 країн також повідомили про надання ними інших форм АВС:

- альтернатива судовому переслідуванню (напр., *composition pénale* у **Франції**, що застосовується до правопорушників, які вперше переступили закон і проявляється у накладенні штрафу, особливого обов'язку здійснювати якісь дії, або утриматися від таких та відвідувати певні курси),
- позасудове врегулювання, що засвідчується державним нотаріусом (**Хорватія**),
- квазисудові адміністративні процедури в сфері податкового права (**Греція**),
- покупець може за власним рішенням передати справу в Бюро скарг споживачів або аналогічний орган, сертифікований Міністерством бізнесу та розвитку, перед тим як безпосередньо йти зі справою до суду (**Данія**),
- фінансові консультації і консультації для боржників (**Фінляндія**),
- посередництво повіреного у справах людини у спорах громадян із органами виконавчої влади на федеральному та регіональному рівнях (**Швейцарія**)
- обов'язкова рекомендація державного Омбудсмана у сфері захисту прав споживачів та страхування (**Данія, Нідерланди**)

6.4 Тенденції та висновки

АВС продовжує поширюватися в Європі.

Протягом 2012-2014 рр. нові закони, прийняті в Іспанія та Латвії, продовжили розвивати і реформувати сферу посередництва; в Угорщині були затверджені нові правила судової медіації у справах про розлучення, опіку та піклування над дітьми; в Італії новим законом введено процедуру обов'язкового посередництва у справах цивільного та комерційного характеру, особливо таких, що пов'язані зі спорами щодо отримання спадку, сімейних справ та злочинної недбалості лікарів.

Декілька держав розглядають законодавчі реформи через призму АВС: напр., у Сполученому королівстві (Англія та Уельс) на разі розглядається законопроект, яким пропонується передбачити обов'язкове проведення процедури посередництва у сімейних спорах, а в Норвегії хочуть створити інститут так званого «зміцнення правосуддя». В Азербайджані, Боснії та Герцеговині, Угорщині та Чорногорії імплементація наробіток у сфері АВС також незабаром відбудеться.

Арбітражна процедура існує також в кількох державах-членах. Закон про арбітраж функціонує у Грузії, Латвії та Словаччині.

Цікаві та варті уваги унікальні форми АВС були продемонстровані декількома країнами. Це яскраво демонструє той факт, що певні здорові ініціативи варті запозичення і можуть надати поштовх реформуванню судових систем інших держав.

Для забезпечення доступу до правосуддя в рамках процедур посередництва 31 країна надає правову допомогу з посередництва у ході судових розглядів, що на 11 держав більше, ніж в 2006 р.

Все ще залишається складним отримати повноцінну інформацію про кількість посередників і кількість вживаних процедур посередництва, оскільки посередництво часто організується і проводиться поза судовою системою.

Розділ 7. Судді

Суддя - це особа, на яку покладено завдання щодо прийняття судового рішення або участі в ухваленні такого відносно учасників розгляду, які можуть бути фізичними або юридичними особами. Дане визначення необхідно розглядати в контексті Європейської конвенції з прав людини та прецедентної практики Європейського суду з прав людини. Зокрема, «суддя приймає рішення з питання, що входить до його компетенції, відповідно до законодавства та встановлених процедур».

Для відповідного обліку різноманітності статусів і функцій, які можуть ставитися до слова «суддя», в запитальнику СЕРЕЖ виділено три категорії суддів:

- професійні судді описуються в пояснювальній примітці до оціночного запитальника (питання 49) як «особи, які пройшли підготовку та отримують заробітну плату як судді», чия основна функція полягає в роботі суддею, а не прокурором (див. Розділ 10)
- професійні судді, які засідають у суді на нерегулярній основі та отримують заробітну плату як судді (питання 50)
- непрофесійні судді є особами, які добровільно взяли на себе обов'язки судді, отримують відшкодування витрат і виносять в судових установах рішення обов'язкові для виконання (питання 52).

Таким чином, діяльність прокурорів не розглядатиметься в цьому розділі.

Цей розділ також досліджує механізми призначення членів громадськості (шляхом жеребкування, переважно) для участі в кримінальних справах в якості присяжних.

Для зазначених трьох категорій і в цілях кращої оцінки фактичної діяльності, країн-учасниць попросили вказати в еквіваленті повної зайнятості (ЕПЗ) кількість фактично зайнятих посад професійних суддів, незалежно від того, чи працюють вони повний робочий день або на нерегулярній основі.

Таблиця 7.1 Категорія та кількість суддів у 2012 (пит. 46, пит. 48, пит. 49)

States/entities	Professional judges (FTE)		Professional judges sitting in courts occasionally (gross figures)		Non professional judges (lay judges) (gross figures)	
	Absolute number	Per 100 000 inhab.	Absolute number	Per 100 000 inhab.	Absolute number	Per 100 000 inhab.
Albania	380	13,5	NAP	NC	NAP	NC
Andorra	24	31,5	2	2,6	NAP	NC
Armenia	219	7,2	NAP	NC	NAP	NC
Austria	1 547	18,3	NAP	NC	NA	NC
Azerbaijan	600	6,5	NAP	NC	NAP	NC
Belgium	1 598	14,3	NAP	NC	2601	23,3
Bosnia and Herzegovina	962	25,1	114	3,0	322	8,4
Bulgaria	2 239	30,7	NAP	NC	NAP	NC
Croatia	1 932	45,3	NAP	NC	NAP	NC
Cyprus	103	11,9	NAP	NC	NAP	NC
Czech Republic	3 055	29,1	NAP	NC	5923	56,4
Denmark	372	6,6	NAP	NC	12103	216,0
Estonia	228	17,7	NAP	NC	802	62,3
Finland	981	18,1	NAP	NC	2202	40,6
France	7 032	10,7	428	0,7	24932	38,0
Georgia	242	5,4	NAP	NC	NAP	NC
Germany	19 832	24,7	NA	NC	98107	122,3
Greece	2 574	23,3	NAP	NC	NAP	NC
Hungary	2 767	27,9	NAP	NC	4563	46,0
Iceland	55	17,1	NA	NC	NAP	NC
Ireland	144	3,1	NAP	NC	NAP	NC
Italy	6 347	10,6	NAP	NC	3275	5,5
Latvia	439	21,5	NAP	NC	NAP	NC
Lithuania	768	25,6	NAP	NC	NAP	NC
Luxembourg	212	40,4	NAP	NC	NA	NC
Malta	40	9,5	19	4,5	NAP	NC
Republic of Moldova	441	12,4	NAP	NC	NAP	NC
Monaco	37	102,4	16	44,3	127	351,5
Montenegro	263	42,4	11	1,8	NAP	NC
Netherlands	2 410	14,4	1100	6,6	NAP	NC
Norway	557	11,0	43	0,9	43000	851,3
Poland	10 114	28,2	NAP	NC	NA	NC
Portugal	2 009	19,2	NAP	NC	NAP	NC
Romania	4 310	20,2	NAP	NC	NAP	NC
Russian Federation	33 232	23,2	NAP	NC	538	0,4
Serbia	2 916	40,5	NAP	NC	NA	NC
Slovakia	1 307	24,2	NAP	NC	NA	NC
Slovenia	970	47,1	NAP	NC	3445	167,3
Spain	5 155	11,2	NA	NC	7685	16,7
Sweden	1 123	11,8	247	2,6	8600	90,0
Switzerland	1 271	15,8	NA	NC	2873	35,7
The FYROMacedonia	668	32,4	NAP	NC	1750	84,9
Turkey	8 126	10,7	NAP	NC	NAP	NC
Ukraine	7 754	17,1	NAP	NC	NAP	NC
UK-England and Wales	2 016	3,6	8858	15,7	23270	41,1
UK-Northern Ireland	70	3,8	563	30,9	NA	NC
UK-Scotland	185	3,5	95	1,8	440	8,3
Average	2 971	21,0	958	9,6	12328	113,3
Median	981	17,7	105	2,8	3360	43,6
Minimum	24	3,1	2	0,7	127	0,4
Maximum	33 232	102,4	8858	44,3	98107	851,3
Israel	651	8,2	58	0,7	583	7,3

Наведена вище таблиця відображає інформацію про кількість професійних суддів, що працюють на постійній основі, професійних суддів, що працюють на нерегулярній основі і непрофесійних суддів. Що стосується двох останніх категорій, відсутність кількісних даних слід тлумачити в тому сенсі, що ці особливі категорії суддів не існують у відповідних державах або що останні не змогли визначити точну кількість суддів, що належать до цих категорій. До прикладу, **Іспанія** зазначила, що на державному рівні відсутня інформація про кількість професійних суддів, що працюють на постійній основі, оскільки їх призначення здійснюється Вищою радою кожного з Автономних регіонів.

Щодо категорії «професійних суддів, які працюють на нерегулярній основі», то **Албанія, Угорщина, Ірландія, Італія, Республіка Молдова, Словаччина, «КЮР Македонія» та Україна** недвозначно пояснили, що такий тип суддів не існує в їх судових системах. **Ісландія та Швейцарія** без зазначення причини повідомили, що подібною інформацією вони взагалі не володіють. **Німеччина**, в свою чергу, пояснила, що кількість професійних суддів, що працюють в судах на нерегулярній основі вирахувати неможливо, оскільки ця категорія входить в загальне число професійних суддів. **Нідерланди** уточнили, що надана ними інформація стосується 2011 року, а вся подальші дані є недоступними. Що стосується **Франції**, то там наголосили, що суддям з адміністративних справ не дозволяється працювати на нерегулярній основі, а тому надана Францією відповідь може бути не зовсім точною. Нарешті в **Мальті** загальне правило лишається незмінним – професійних суддів, що працюють на нерегулярній основі досі не існує. Загалом, кількісна інформація, що надана цією країною стосується 9 комісарів з правосуддя та 10 арбітрів у справах із невеликою сумою позову, що працюють на нерегулярній основі в суворо визначених рамках, що є винятком з правила.

Запитальник також містив в собі прохання вказати не лише вихідні дані щодо кількості професійних суддів, що працюють на нерегулярній основі на певний рік, а й зазначити еквівалент повної зайнятості: з-поміж 12 держав, що зазначили про існування в рамках їх систем даної категорії суддів, лише **Франція** (214 ЕПЗ) та **Швеція** (46 ЕПЗ) змогли надати інформацію про еквівалент повної зайнятості в їх країнах.

Що стосується категорії «непрофесійних суддів», то **Австрія, Люксембург, Польща, Сербія, Словаччина та СК-Північна Ірландія** не були в змозі навести кількісні дані. Важливо також відмітити, що інформація, що надійшла від **СК-Англії та Уельсу** є приблизною, в той час як інформація від **Швейцарії**, де даний тип суддів не існує на рівні конфедерації, була зібрана в кожному з 19 кантонів. В **Данії** особливість судової системи дозволяє визначити кількість непрофесійних суддів, що обов'язково включає в себе присяжних. Справді, одне призначення на посаду дозволяє обіймати дві професії – бути судовим асесором (непрофесійним суддею) та членом присяжних. Щодо **Словаччини**, то чисельність непрофесійних суддів у 3445 чол. дозволяє говорити про існування цілого об'єднання таких посадовців, але дані про кількість днів, коли реально проводились судові засідання та кількість таких суддів, що справді здійснювали свою судову функцію не наведені. В **«КЮР Македонії»** з 1750 існуючих непрофесійних суддів, лише 879 були безпосередньо задіяні в судовому процесі.

7.2 Професійні судді

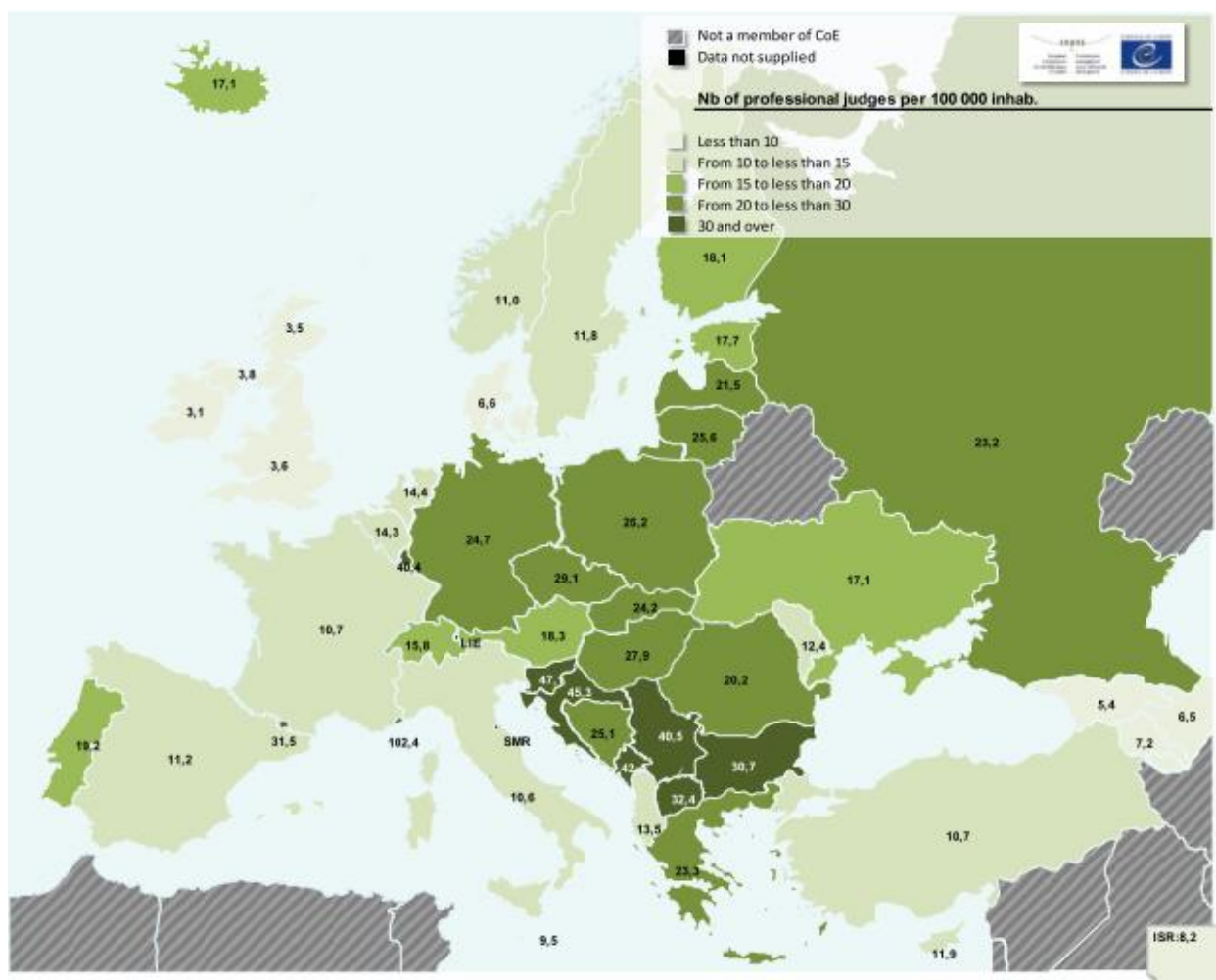
Професійних суддів можна визначити як осіб, що наймаються на роботу та чия праця оплачується виключно за діяльність у якості судді. Даний підрозділ не стосується професійних суддів, які працюють на нерегулярній основі (див. підрозділ 7.3).

Наведена інформація включає в себе лише суддів, які на даний момент виконують судові функції (пояснювальна примітка – питання 46). Однак, **СК-Англія та Уельс** не змогли скористатися даною методологією, тому що загальна кількість оплачуваних посадовців включає в себе також кількість посадовців, що працюють не на повну ставку, а дана категорія ще не була підрахована в Юридичному бюро палати лордів, щоб була можливість відобразити їх ЕПЗ. На додаток, **Нідерланди** віддали перевагу представленню інформації через загальну кількість осіб, що працюють професійними суддями (2410), враховуючи що ця кількість в еквіваленті повної зайнятості не включає в себе Верховний суд (2194). Лише деякі держави зазначили конкретні

деталі (судді, відправлені до міністерського апарату, судді у декреті), зокрема **Словаччина** та **Словенія**.

Нормальним є також те, що багато суддівських посад є тимчасово вакантними, оскільки їх очільниці перебувають у декретній відпустці. Це пояснюється тим, що серед суддів присутній дуже великий відсоток жінок (див. розділ 11, част. 11.6.2)

Рис. 7.2 Кількість професійних суддів, що працюють в судах за еквівалентом повної зайнятості на 100.000 населення в 2012 (пит. 1, пит. 46)

Середньоєвропейський рівень в 20,92 суддей на 100.000 населення залишається незмінним протягом останніх трьох звітів. Як і в попередній доповіді, можна помітити, що кількість професійних суддів серйозно різниться в різних державах та судових системах. По суті, помітний контраст між західноєвропейськими державами та їх центрально- і східноєвропейськими сусідами, причому останні характеризуються більшою кількістю суддів на одиницю населення.

Цю різницю можна частково пояснити через те, що деякі судові системи покладаються виключно на професійних суддів (**Албанія, Андорра, Вірменія, Азербайджан, Болгарія, Кіпр, Хорватія, Греція, Ірландія, Ісландія, Латвія, Литва, Малта, Республіка Молдова, Чорногорія, Нідерланди, Португалія, Румунія, Туреччина, Україна**), в той час як судові системи інших країн, таких як **Норвегія, Данія, Швеція, Німеччина або СК-Англія і Уельс** надають вагому й навіть першочергову роль непрофесійним суддям/магістратам. У **Франції** непрофесійні судді

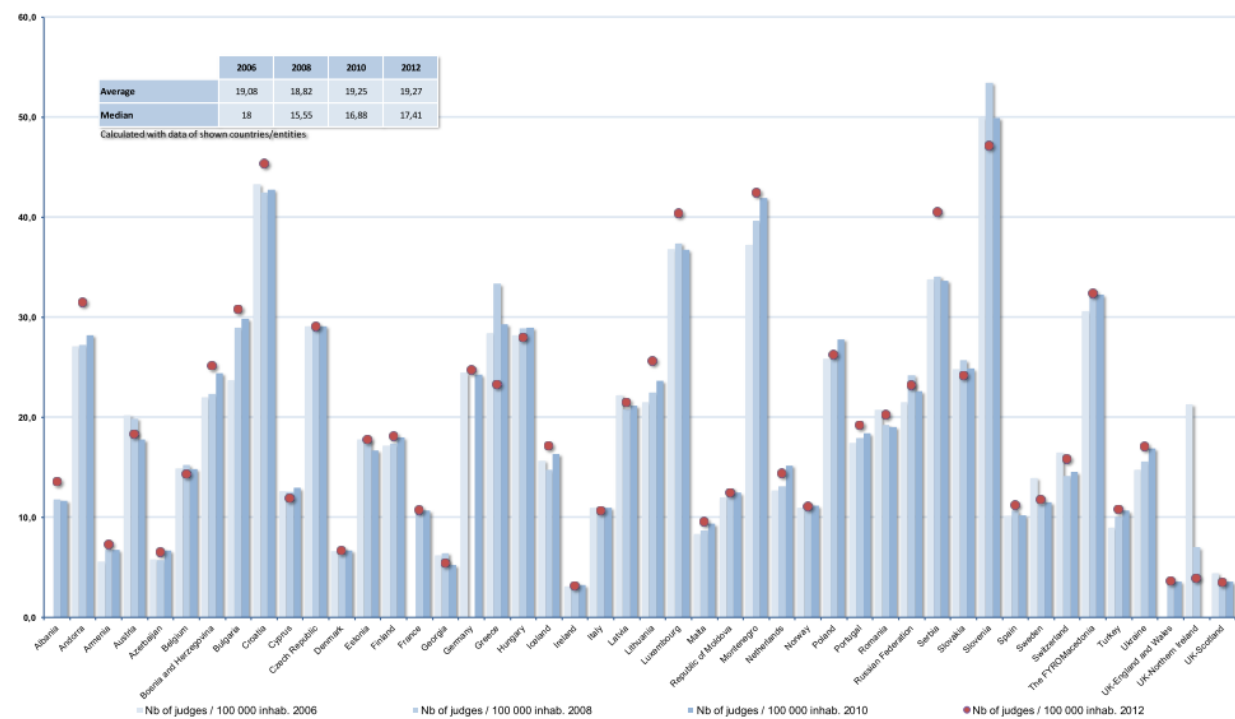
працюють в судах першої інстанції із трудових та господарських справ. Судові системи **Словенії**, «**КЮР Македонії**» та, меншою мірою, **Німеччини** характеризуються високим рівнем професіоналізму та істотним місцем, яке в них посідають непрофесійні судді.

Існуючий дисбаланс певною мірою можна пояснити тим фактом, що «східноєвропейські країни позбуваються авторитарних режимів й розглядають закон і правосуддя як необхідну базу для розбудови демократії», як зазначається Консультативною нарадою європейських суддів.

Європейські держави, де є найбільша кількість професійних суддів (більш як 30 суддів на 100.000 жителів) знаходяться на теренах колишньої Югославії (**Хорватія, Чорногорія, Сербія, Словенія, «КЮР Македонія»**), до яких можна віднести також **Болгарію**.

Інформацію щодо **Люксембургу** та **Монако** необхідно співвідносити з маленьким населенням, яке зменшує інформативність показника в 100.000 жителів та з його економічною активністю. Якщо брати до уваги судові системи, де професійні судді працюють на регулярній основі й займають першочергове місце в юридичній ієрархії, то низький рівень кількості суддів (менше 8 на 100.000 жителів) зустрічається в регіоні Кавказу (**Азербайджан, Вірменія і Грузія**) та в Ірландії. Проте порівняння з **СК-Англією і Уельсом** та **СК-Шотландією**, де також присутній досить низький рівень кількості професійних суддів (менше ніж 4 на 100.000 жителів) є недоречним, оскільки їх судова система користується послугами непрофесійних суддів (магістратів), які вирішують більш як 90 % усіх справ.

Рис. 7.3 Кількість професійних суддів на 100.000 жителів в 2006-2012 рр. (пит. 1, пит. 46)

Даний рисунок заснований на основі даних, отриманих впродовж 4 звітів СЕРЕJ. Лише інформація від **Албанії, Німеччини, Франції** та **СК-Північної Ірландії** не видається достатньою й базується на трьох звітах.

У 18 з 47 держав кількість професійних суддів на 100.000 жителів зменшувалась протягом 2006-2012 рр. На відміну від попереднього звіту, дана доповідь носить загальний характер і не

обмежується лише країнами Західної Європи. Вищенаведена тенденція має трактуватися у світлі коментарів, що були надані державами-членами і які містяться в рисунку 7.2. Аналіз загальної кількості суддів в 2006-2012 рр. пояснює цю тенденцію виключно демографічними чинниками: в 72% відповідних держав загальна кількість населення зросла з 2006 по 2012 рік, що складає головну причину змін у співвідношенні, що розраховується на базі чисельності населення на 1 січня 2012 р.

Насправді ж серед держав, де кількість професійних суддів на 100.000 жителів зменшується, кількість суддів суттєво впала (в абсолютних величинах) у 2012 лише в **Греції** та **СК-Північній Ірландії**, показово, що в останній нараховується трохи більш як 70 непрофесійних суддів, а сама країна являє собою оплот правосуддя і закону. Зміни в **СК-Північній Ірландії** видаються найбільш вражаючими, однак варто враховувати той факт, що статистика повідомлена даною країною в звіті 2006 року, включає також кількість непрофесійних суддів й схоже що надавалась, як і в 2008 році, лише за кількістю посад, не беручи до уваги еквівалент повної зайнятості. Спад, помічений в **Австрії, Грузії, Швеції** та **СК-Англії** і **Уельсі** та **СК-Шотландії** є сталою тенденцією, а число професійних суддів навіть зросло в 2010 році (не змінилось в **СК-Шотландії**). Деякі інші держави, можливо, вдосконалили власні методи підрахунку та зібрані дані (**СК-Англія** і **Уельс** з 2006 по 2008 рр.; **Російська федерація** з 2010 по 2012 рр.). Що стосується **Данії**, то тут була прийнята більш жорстка методика підрахунку кількості професійних суддів, куди більше не входили певні категорії посад.

Деякі держави, навпаки, продовжують свої реформи зі збільшення людського потенціалу в судовій системі (**Азербайджан, Боснія та Герцеговина, Чорногорія** та **Україна**). Вплив нещодавнього вступу, або подача заявки на вступ, до Європейського союзу може бути поясненням цієї тенденції до збільшення числа суддів (**Болгарія, Туреччина**). В **Іспанії** кількість професійних суддів значно зросла з моменту останнього звіту, в той час як зміни, які спостерігались в **Португалії** виявились сталим курсом. Зростання здається навіть більш помітнішим в **Албанії, Андоррі, Вірменії** та **Литві**, що є результатом зменшення населення в цих країнах. Крім того, що стосується **Литви**, то цифри, повідомелні нею в 2012 році відображають дійсну ситуацію та необхідність провести заміни особового складу, в той час як публічна кількість державних посад професійних суддів практично не зазнала змін з 2007 року (787 посад). У **Франції, Мальті, Монако** та **Нідерландах** зміни відбуваються вже досить довгий час та нині вже починається процес стабілізації. **Сербія** є окремим випадком в рамках цього звіту. Дійсно, велика кількість професійних суддів у 2012 є наслідком рішення Конституційного суду провести відновлення на посадах усіх суддів та прокурорів, яких звільнили проведення так званої «люстрації» у 2010. Цей захід, продиктований вимогами європейських стандартів, однозначно вимагатиме нового підходу до судової реформи, як зазначається Європейською комісією щодо переговорів про приєднання.

Рис. 7.4 Зміна кількості професійних суддів в перерахунку на 100.000 жителів протягом 2006-2012 рр. (у %) (пит. 1, пит. 46).

States/entities	Nb of judges / 100 000 inhab. 2006	Nb of judges / 100 000 inhab. 2008	Nb of judges / 100 000 inhab. 2010	Nb of judges / 100 000 inhab. 2012	Evolution 2006-2012 (%)
Albania		11,8	11,7	13,5	NC
Andorra	27,1	27,2	28,2	31,5	16,2%
Armenia	5,8	6,8	6,7	7,2	30,3%
Austria	20,2	19,9	17,8	18,3	-9,5%
Azerbaijan	5,8	5,7	6,7	6,5	12,2%
Belgium	14,9	15,2	14,8	14,3	-4,0%
Bosnia and Herzegovina	22,0	22,3	24,4	25,1	14,0%
Bulgaria	23,7	29,0	29,8	30,7	29,6%
Croatia	43,3	42,5	42,8	45,3	4,7%
Cyprus	12,6	12,5	12,9	11,9	-5,5%
Czech Republic	29,1	29,2	29,1	29,1	-0,2%
Denmark	6,6	6,9	6,7	6,6	0,4%
Estonia	17,8	17,7	16,7	17,7	-0,5%
Finland	17,1	17,4	18,0	18,1	5,4%
France		10,8	10,7	10,7	NC
Georgia	6,2	6,4	5,2	5,4	-12,8%
Germany	24,5	NC	24,3	24,7	1,1%
Greece	28,4	33,3	29,3	23,3	-18,2%
Hungary	28,2	28,9	29,0	27,9	-1,0%
Iceland	15,7	14,7	16,3	17,1	9,0%
Ireland	3,1	3,3	3,2	3,1	0,7%
Italy	11,0	10,2	11,0	10,6	-3,1%
Latvia	22,2	20,8	21,2	21,5	-3,4%
Lithuania	21,5	22,5	23,6	25,6	18,9%
Luxembourg	36,8	37,4	36,7	40,4	9,7%
Malta	8,3	8,7	9,3	9,5	13,9%
Republic of Moldova	12,0	12,9	12,4	12,4	3,2%
Monaco	54,5	112,5	100,3	102,4	87,7%
Montenegro	37,2	39,7	41,9	42,4	13,9%
Netherlands	12,7	13,1	15,2	14,4	13,2%
Norway	10,9	11,3	11,2	11,0	0,8%
Poland	25,8	25,9	27,8	26,2	1,6%
Portugal	17,4	18,0	18,4	19,2	10,0%
Romania	20,7	19,2	19,0	20,2	-2,5%
Russian Federation	21,5	24,2	22,6	23,2	7,8%
Serbia	33,8	34,1	33,7	40,5	19,8%
Slovakia	24,8	25,7	24,9	24,2	-2,6%
Slovenia	50,0	53,5	49,9	47,1	-5,8%
Spain	10,1	10,7	10,2	11,2	10,5%
Sweden	13,9	11,3	11,5	11,8	-15,7%
Switzerland	16,5	14,1	14,5	15,8	-4,0%
The FYROMacedonia	30,6	32,2	32,3	32,4	5,8%
Turkey	9,0	10,0	10,6	10,7	19,7%
Ukraine	14,8	15,5	16,9	17,1	15,4%
UK-England and Wales		3,5	3,6	3,6	NC
UK-Northern Ireland	21,3	7,0		3,8	-81,9%
UK-Scotland	4,4	3,5	3,5	3,5	-21,5%
Average	20,3	20,9	21,0	21,0	4,2%
Median	19,0	16,5	17,3	17,7	2,4%
Minimum	3,1	3,3	3,2	3,1	-81,9%
Maximum	54,5	112,5	100,3	102,4	87,7%

Рис. 7.5 Розподіл (у %) професійних суддів з-поміж судів першої, другої інстанцій та верховних судів (пит. 46)

States/entities	Total of professional judges (FTE)	1st instance professional judges	2nd instance professional judges	Supreme court professional judges
Albania	380	78,9%	16,8%	4,2%
Andorra	24	50,0%	50,0%	0,0%
Armenia	219	74,9%	17,4%	7,8%
Austria	1547	85,6%	10,2%	4,2%
Azerbaijan	600	NC	NC	NC
Belgium	1598	80,9%	19,1%	1,9%
Bosnia and Herzegovina	962	69,1%	21,0%	9,9%
Bulgaria	2239	53,1%	38,4%	8,6%
Croatia	1932	71,3%	26,6%	2,1%
Cyprus	103	87,4%	NC	12,6%
Czech Republic	3055	60,8%	31,6%	7,7%
Denmark	372	69,6%	25,3%	5,1%
Estonia	228	73,2%	18,4%	8,3%
Finland	981	75,8%	19,8%	4,4%
France	7032	70,6%	24,1%	5,3%
Georgia	242	69,4%	24,0%	6,6%
Germany	19832	74,9%	20,5%	4,6%
Greece	2574	59,0%	31,5%	9,5%
Hungary	2767	60,4%	36,9%	2,7%
Iceland	55	78,2%	NC	21,8%
Ireland	144	94,4%	NC	5,6%
Italy	6347	77,7%	17,6%	4,7%
Latvia	439	59,9%	28,7%	11,4%
Lithuania	768	89,1%	6,6%	4,3%
Luxembourg	212	87,7%	NC	19,3%
Malta	40	85,0%	15,0%	NC
Republic of Moldova	441	73,0%	19,5%	7,5%
Monaco	37	43,2%	13,5%	43,2%
Montenegro	263	68,4%	24,7%	6,8%
Netherlands	2410	77,0%	21,5%	1,5%
Norway	557	66,2%	30,2%	3,6%
Poland	10114	93,3%	4,9%	1,7%
Portugal	2009	73,7%	22,2%	4,2%
Romania	4310	46,4%	51,4%	2,2%
Russian Federation	33232	NC	NC	0,4%
Serbia	2916	76,4%	22,4%	1,2%
Slovakia	1307	66,6%	26,9%	6,4%
Slovenia	970	81,0%	15,5%	3,5%
Spain	5155	70,7%	27,8%	1,5%
Sweden	1123	68,2%	28,9%	2,9%
Switzerland	1271	68,7%	28,3%	3,0%
The FYROMacedonia	668	79,6%	17,4%	3,0%
Turkey	8126	93,5%	NC	6,5%
Ukraine	7754	79,5%	19,9%	0,6%
UK-England and Wales	2016	NC	NC	NC
UK-Northern Ireland	70	81,5%	4,3%	14,2%
UK-Scotland	185	90,8%	9,2%	NC
Average	2971	73,5%	22,8%	6,7%
Median	981	74,3%	21,5%	4,6%
Minimum	24	43,2%	4,3%	0,0%
Maximum	33232	94,4%	51,4%	43,2%
Israel	651	70,5%	27,2%	2,3%

38 держав надали інформацію, яка уточняє розподіл професійних суддів різної компетенції. Різноманітність їх внутрішньодержавних судових систем змусила держави надавати детальний коментар до кожної зі своїх відповідей, де зазначається, хто конкретно відноситься до тієї чи іншої категорії. Проте, читаючи ці коментарі варто пам'ятати, що розподіл є не завжди очевидним, деякі суди другої інстанції, наприклад, компетентні розглядати справи судів першої інстанції, а деякі суди, що належать до найвищого рівня судової ієрархії іноді виступають у ролі апеляційних. **Азербайджан та СК-Англія і Уельс** не змогли надати інформацію про розподіл суддів. В **Андоррі, Кіпрі та Мальті** існують дворівневі судові системи, де апеляційні суди вищої інстанції є також останнім ступенем правосуддя. **Люксембург та СК-Шотландія** не змогли надати кількісну інформацію про суддів, які працюють в других та третіх інстанціях, тому це варто брати до уваги, вивчаючи надані ними показники.

Даний аналіз допоможе краще зрозуміти яким чином держави розподіляють наявну кількість суддів по тих чи інших інстанціях. Ця інформація буде приєднана рейтингу позовів до першої інстанції та до об'єму роботи кожного з суддів. Велика кількість позовів до вищих апеляційних та касаційних судів демонструє більш суперечливе суспільство й, як наслідок, менш ефективне та більш завантажене правосуддя.

В 20 державах від 70% до 85% професійних суддів належать до суддів першої інстанції, судді другої інстанції складають відповідно від 15% до 30% від загальної кількості (за винятком **СК-Північної Ірландії**, де судді другої інстанції складають 4% від загального числа). Лише **Румунія** повідомила, що в неї більше суддів другої інстанції (51%), ніж суддів першої (46%). Таке співвідношення пояснюється спеціальною компетенцією апеляційних судів розглядати справи першої інстанції. В **Угорщині та Болгарії** чисельність суддів апеляційних судів залишається суттєвою (відповідно 37% та 38%), не зважається на те, що їх кількість зменшилась з часів минулої доповіді. Помітну різницю між чисельністю суддів першої та другої інстанцій видно в **Латвії, Польщі та Російській федерації**, де трактування кількості суддів має трактуватися у світлі коментарів, що були наведені цими державами (на шкоду суддям другої інстанції).

Логічно, що в більшості держав судді Верховних судів займають лише 10% від загального числа. За винятком карликових держав типу **Монако та Андорри**, які не можна порівнювати з іншими державами в силу їх маленького розміру й, як наслідок, унікальної судової системи, **Боснія та Герцеговина, Греція, Латвія та СК-Північна Ірландія** є державами, де присутнє найбільше співвідношення суддів Верховних судів до судів загальної юрисдикції. Дані від **Ісландії** можна пояснити відсутністю категорії суддів, які мають право втручатися в діяльність судів другої інстанції, в той час як деякі судді **Люксембургу** наділені спеціальним статусом суддів третьої інстанції, які дуже часто працюють взагалі в інших судах. Врешті, дані з **Кіпру** слід тлумачити у світлі особливостей його судової системи, яка функціонує на двох рівнях, де другий рівень (інстанція) фактично є й останнім.

7.3 Професійні судді, що працюють на нерегулярній основі

Щоб ефективно справлятися із законною вимогою громадськості про забезпечення «здорового середовища» й «швидкого» правосуддя, деякі держави збільшили кількість суддів шляхом залучення суддів які проводять засідання із нерегулярною періодичністю.

Таких професійних суддів іноді також називають *головуючими* або *помічниками суддів*. Такі посади доступні в країнах англо-саксонської системи права для юристів, які планують стати

суддями. Відповідно, вони мають бути досвідченими експертами в юриспруденції, володіти законодавчою базою та успішно пройти спеціальний курс навчання обов'язкам судді. На **Мальті**, до прикладу, як виняток з правил, Суд першої інстанції (дрібних позовів) очолює юрист, а не суддя, що виконує свої посадові обов'язки на нерегулярній основі та володіє правом постійного користування протягом 5 років. В інших державах, таких як **Норвегія**, судді та юристи, що досягли пенсійного віку, можуть засідати у справах, якщо суд потребує додаткових суддів.

Посада судді на нерегулярній основі зазвичай означає проведення обмеженої кількості судових засідань протягом місяця: максимум 6 засідань протягом 4 днів на місяць для суддів, що розглядають справи з незначними сумами позову (“*juges de proximité*”) у **Франції** та протягом 15-60 днів на рік в **СК-Англії та Уельсі**.

12 держав (**Андорра, Боснія та Герцеговина, Франція, Мальта, Монако, Чорногорія, Нідерланди, Норвегія, Швеція, СК-Англія та Уелься, СК-Північна Ірландія та СК-Шотландія**) надали інформацію, щодо кількості професійних суддів, які працюють на нерегулярній основі.

З-поміж суддів, які працюють на нерегулярній основі необхідно розрізняти суддів, які працюють лише коли в цьому є потреба, щоб підтримати постійних суддів (**Боснія та Герцеговина, Чорногорія, Норвегія**) та тих, що працюють у спеціалізованих судах, які, в свою чергу, не працюють постійно (**Андорра, Монако**). Ціллю даної оціночної доповіді є вивчення кількості суддів «за вимогою», тому що це ясно демонструє зусилля держави по знаходженню спеціальних, досконалих та точних рішень, що зменшити навантаження на постійні суди, призначаючи постійно працюючих професійних суддів. В межах цієї категорії є можливим знайти відмінності між суддями, що призначені з якоюсь конкретною метою на тимчасовій основі (**Боснія та Герцеговина**) та суддями, які переправлені з одного суду до іншого на тимчасовій або постійній основі (**Чорногорія**). В першому випадку, держава збільшує кількість судового персоналу. В другому, держава гнучко адаптується до збільшення ефективності судів, не збільшуючи кількість судового персоналу. Можна також змішати обидва методи, чим успішно користується **Латвія**, де призначаються головуючі до вісьми судів з цивільних справ, деякі з яких виконують свої обов'язки тимчасово.

В **Нідерландах**, судді, що працюють на нерегулярній основі також беруть участь у вирішенні спорів. В **СК-Англії та Уельсі**, як і в **СК-Північній Ірландії** суддів, що працюють на нерегулярній основі навіть більше ніж тих, що працюють на постійній (4 до 1 та 7 до 1, відповідно), що є характерною рисою країн загального права.

Деякі держави відкрито зазначили, що в них немає посади судді, який працює на нерегулярній основі: **Албанія, Угорщина, Ірландія, Італія, Литва, Мальта, Республіка Молдова, Словенія, «КЮР Македонія, та Україна**. Й, судячи з відповідей наданих ще 22 державами, дана посада також не існує в їх судових системах.

Розділ 8. Працівники апарату суду

Існування, поряд з суддями, компетентного персоналу з певними обов'язками і закріпленим статусом є важливою умовою ефективного функціонування судової системи.

Виділяють п'ять категорій несудового персоналу:

- посада «рехтспфлегера» зародилася в рамках німецької та австрійської систем. Рехтспфлегери Європейського Союзу (РЄС) терміну «рехтспфлегер» дає таке визначення: «незалежний судовий орган, закріплений в конституції, що виконує функції, покладені на нього законодавством». У своїй «Зеленій книзі європейських рехтспфлегерів», опублікованій в 2008 році, РЄС заявили, що «судові функції, а також завдання, що стосуються відправлення правосуддя, що доручені іншим установам, на противагу судам, повинні виконуватися незалежного та самостійно Європейськими рехтспфлегерами. Це об'єктивний та незалежний орган судочинства. У своїх рішеннях він керується лише законом і справедливістю». Рехтспфлегер не допомагає судді, але працює разом з останнім і може виконувати різні завдання в сфері юриспруденції, наприклад, в галузі сімейного права або законів про опіку, у питаннях спадкування, реєстру нерухомості та торгових реєстрів. Він також володіє повноваженнями стосовно прийняття рішень про надання громадянства, постанов про виплати, виконання судових рішень, публічного продажу нерухомого майна, кримінальних справ, виконання постанов у кримінальних справах (з видачею ордерів на арешт), постанов про виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, або направлень на виправні роботи, виступає в якості сторони обвинувачення в районних судах, приймає рішення про надання правової допомоги і т.д.; рехтспфлегер певною мірою посідає місце між суддею та персоналом, але не має статусу судді; Німеччина, яка має найбільшу кількість рехтспфлегерів, вважає їх «другим стовпом правосуддя».
- Працівники апарату, завданням яких є надання безпосередньої допомоги суддям. Їх можна називати судовими радниками або секретарями. У більшості випадків вони беруть участь у слуханнях, допомагаючи суддям або колегіям суддів; вони допомагають при складанні рішень, або збирають матеріал по прецедентному праву;
- персонал, відповідальний за різні адміністративні питання і за ведення справ у судах. Наприклад, в дану категорію можуть входити керівники адміністративних відділів судів, фінансових департаментів або департаментів інформаційних технологій. Адміністративний персонал, відповідальний за реєстрацію справ або формування архіву справ, також входить до цієї категорії;
- технічний персонал. Наприклад, персонал, відповідальний за ІТ-обладнання, безпеку та прибирання приміщень;
- інші види персоналу апарату суду, в тому числі всі співробітники, які не можуть бути включені до чотирьох перерахованих вище категорій.

При складанні цього Розділу були проведені консультації з Рехтспфлегерами Європейського союзу та Секретарями судів.

8.1 Працівники апарату суду: чисельність і розподіл обов'язків

45 держав-членів разом з Ізраїлем вказали загальну кількість співробітників, що не є суддями та працюють в судах у порівнянні з 40 державами-респондентами попереднього дослідження. Тільки Данія та Іспанія не змогли цю інформацію. Ні Франція, ні Туреччина не змогли дати окремі цифри для співробітників, що працюють суддями і тих, хто працює прокурорами. Що стосується Люксембургу, за винятком категорій «рехтспфлегери» та «співробітники, що безпосередньо надають допомогу суддям», працівники апарату працюють і для суддів, і для

прокурорів. У відношенні цих трьох країн, дані відображають інформацію про обидві категорії співробітників, а тому не були включені при розрахунку середнього та серединного значення в Європі.

Лише 34 держави спромоглися забезпечити детальні дані по персоналу, що не включає суддів, класифіковані за категоріями. Іспанія, наприклад, повідомила про неможливість розділити персонал серед запропонованих категорій, оскільки вони не повністю відповідають опису, а в деяких випадках їх судові співробітники виконують функції, що відповідають декільком категоріям. Така ж сама проблема виникла у Фінляндії та Словенії. Крім того, не всі держави розтлумачили різні категорії однаково (наприклад, Бельгія, Литва та Італія щодо «співробітників, відповідальних за адміністративні завдання і управління», «технічний персонал» та «інші співробітники, що не є суддями»). Кілька держав віднесли до категорії «іншого персоналу, що не є суддями» співробітників, що були віднесені до інших категорій в минулих дослідженнях або змінили розподіл персоналу в період з 2010 по 2012 рр. (Болгарія, Естонія, Франція, Нідерланди, Сербія), тому таку зміну в цифрах за категоріями важко аналізувати.

Крім того, деякі завдання, що виконуються працівниками суду в деяких країнах здійснюються приватними компаніями на контрактній основі (обслуговування обладнання, безпека та технічне обслуговування будівель, і т.д.). Це може бути відображено в бюджеті, виділеному для судів, між співробітниками та зовнішніх витрат (розділ 8.2 нижче).

П'ята категорія «інші співробітники, що не є суддями» розуміється по-різному, в тому числі: адміністративний персонал, що працює в управлінні, що займається питаннями бюджету суду (Албанія), особи, що проходять стажування та співробітники, відповідальні за вручення документів сторонами (Чеська Республіка, Фінляндія), співробітники правоохоронних органів (Кіпр), персонал, відповідальний за безпеку під час слухань ("Колишня Югославська Республіка Македонія"), асистенти, адміністратори і швейцари (Італія), друкар (Ізраїль), перекладач (Естонія), особи, відповідальні за ведення архіву прецедентів, зокрема, Верховного суду (Латвія), керівники юридичної бібліотеки (Андорра) і психологи, педагоги і соціальні працівники деяких судів (Туреччина). У зв'язку з різноплановістю завдань, покладених на цих осіб, зрозуміло, що й інші держави класифікували їх по інших категоріях, що ускладнює проведення порівняння між ними.

Всі ці фактори повинні враховуватись в процесі аналізу даних, представлених в цьому розділі.

Таблиця 8.1 Розподіл обов'язків персоналу в судах (Питання 55, 56)

States/entities	Total of non-judge staff working in courts	Total of non-judge staff per 100 000 Inhab.	Non-judge staff (Pechliferer or similar body)			Non-judge staff whose task is to assist the judge such as registrars			Staff in charge of administrative tasks and management of the courts			Technical staff			Other non-judge staff		
			Absolute number (FTE)	%	Per 100 000 Inhab.	Absolute number (FTE)	%	Per 100 000 Inhab.	Absolute number (FTE)	%	Per 100 000 Inhab.	Absolute number (FTE)	%	Per 100 000 Inhab.	Absolute number (FTE)	%	Per 100 000 Inhab.
Albania	897	28,7	NAP	NC	NC	425	52,7%	15,1	98	12,3%	3,9	189	22,2%	5,8	129	14,9%	4,3
Andorra	108	139,0	17	15,0%	22,3	78	73,6%	102,3	7	6,6%	9,2	4	3,8%	5,2	1	0,9%	1,3
Armenia	818	20,4	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Austria	4831	54,8	790	16,4%	9,0	20	0,4%	0,2	3818	82,4%	45,2	33	0,7%	0,4	NAP	NC	NC
Azerbaijan	2310	25,0	NAP	NC	NC	846	40,9%	10,2	NA	NC	NC	343	14,8%	3,7	NAP	NC	NC
Belgium	6468	48,9	NAP	NC	NC	1708	31,3%	15,3	2798	50,7%	24,8	864	18,0%	8,8	NAP	NC	NC
Bosnia and Herzegovina	3082	80,4	88	3,2%	2,6	1164	37,4%	30,1	1608	48,8%	39,2	327	10,6%	8,5	Yes	NC	NC
Bulgaria	8014	82,6	NAP	NC	NC	4479	74,5%	61,5	1480	24,6%	20,3	NA	NC	NC	66	0,9%	0,8
Croatia	8832	162,6	680	8,5%	13,8	6088	73,4%	119,4	386	5,7%	9,3	763	10,9%	17,7	NA	NC	NC
Cyprus	424	49,0	NAP	NC	NC	133	31,4%	15,4	124	29,2%	14,3	129	30,4%	14,9	38	9,0%	4,4
Czech Republic	8136	86,9	1860	21,3%	18,6	4483	48,9%	42,9	2038	22,3%	19,4	888	7,0%	6,1	48	0,5%	0,5
Denmark	1823	32,5	319	17,5%	5,7	1072	58,8%	19,1	201	11,0%	3,6	87	3,7%	1,2	184	9,0%	2,9
Estonia	867	74,4	83	5,6%	4,9	220	23,0%	17,1	488	51,1%	38,0	138	14,4%	10,7	47	4,9%	3,7
Finland	2214	40,8	NAP	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
France	21758	33,2	NAP	NC	NC	17888	81,2%	26,9	1862	8,2%	2,1	864	4,4%	1,5	1778	8,2%	2,7
Georgia	1151	25,7	2	0,2%	0,0	388	34,6%	9,8	674	49,9%	12,8	177	15,4%	3,9	NAP	NC	NC
Germany	53848	66,9	8481	15,9%	10,9	28144	54,3%	36,3	7478	13,9%	9,3	1281	2,4%	1,6	7286	13,6%	9,1
Greece	5327	48,2	NAP	NC	NC	NAP	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Hungary	8142	83,2	787	9,4%	7,7	2408	29,6%	24,3	NA	NC	NC	NA	NC	NC	4888	51,0%	50,1
Iceland	43	13,4	11	25,5%	3,4	23	53,5%	7,1	2	4,7%	0,6	NAP	NC	NC	6	11,5%	1,6
Ireland	846	20,6	31	3,3%	0,7	787	83,3%	17,1	126	13,2%	2,7	2	0,2%	0,0	NAP	NC	NC
Italy	24183	40,5	NAP	NC	NC	8843	36,6%	14,8	132	0,5%	0,2	678	2,8%	1,1	14512	60,1%	24,3
Latvia	1908	78,6	NAP	NC	NC	1080	67,8%	53,3	381	21,8%	17,2	180	10,0%	7,8	7	0,4%	0,3
Lithuania	2618	87,2	NAP	NC	NC	1348	51,5%	44,9	778	29,6%	25,8	426	16,2%	14,1	70	2,7%	2,3
Luxembourg	366	67,6	NAP	NC	NC	181	53,8%	36,4	117	33,0%	22,3	7	2,0%	1,3	40	11,3%	7,6
Malta	380	85,4	NAP	NC	NC	213	59,2%	50,6	111	30,8%	26,3	8	2,2%	1,9	28	7,8%	6,6
Republic of Moldova	1612	42,5	NAP	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NAP	NC	NC
Monaco	42	116,2	NAP	NC	NC	18	42,9%	49,8	16	35,7%	41,9	7	16,7%	19,4	2	4,8%	5,5
Montenegro	1061	163,9	NAP	NC	NC	138	13,1%	22,9	82	5,9%	10,0	877	84,4%	109,2	174	16,9%	28,1
Netherlands	8262	37,3	NAP	NC	NC	4847	77,8%	28,9	NA	NC	NC	NA	NC	NC	1406	22,5%	8,4
Norway	821	16,3	NAP	NC	NC	20	2,4%	0,4	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Poland	40844	105,0	1819	4,4%	4,7	23110	56,5%	50,0	7298	17,7%	19,8	3487	8,5%	9,0	8188	12,7%	13,5
Portugal	8110	58,3	NAP	NC	NC	6801	81,7%	53,4	268	4,2%	2,4	261	4,1%	2,4	2	0,0%	0,0
Romania	8283	43,6	NAP	NC	NC	6488	89,1%	25,8	1488	16,0%	7,0	1782	19,0%	8,3	548	5,9%	2,6
Russian Federation	74864	52,2	NAP	NC	NC	47382	63,3%	33,1	27472	36,7%	19,2	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Serbia	10346	143,7	NAP	NC	NC	4658	44,1%	63,3	3633	34,2%	49,1	2264	21,8%	31,3	NAP	NC	NC
Slovakia	4422	82,8	1048	23,3%	19,3	2078	46,4%	38,4	1367	30,3%	25,1	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Slovenia	3530	161,7	348	10,4%	16,8	481	14,4%	23,4	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Spain	NAP	NC	3668	NC	7,7	NAP	NC	NC	NAP	NC	NC	NAP	NC	NC	NAP	NC	NC
Sweden	6173	54,1	NAP	NC	NC	3600	67,7%	36,6	1064	20,4%	11,0	118	2,3%	1,2	600	9,7%	5,2
Switzerland	4308	53,6	NAP	NC	NC	1883	46,1%	24,7	2174	50,5%	27,0	42	1,0%	0,5	107	2,5%	1,3
The FYROMa Macedonia	2333	113,1	NAP	NC	NC	410	17,6%	19,9	1687	68,0%	77,0	168	6,8%	7,7	178	7,6%	8,6
Turkey	24382	32,2	NAP	NC	NC	21882	90,1%	29,0	424	1,7%	0,6	1008	4,1%	1,3	888	4,0%	1,3
Ukraine	32800	72,1	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
UK-England and Wales	17811	30,6	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
UK-Northern Ireland	738	40,5	NAP	NC	NC	488	66,2%	26,8	118	15,7%	6,4	8	0,8%	0,3	128	17,3%	7,0
UK-Scotland	1380	25,6	NAP	NC	NC	1280	90,4%	23,1	138	9,6%	2,4	NA	NC	NC	NAP	NC	NC
Average	8866	65,8	1238	12,1%	9,2	5130	51,0%	33,2	2024	25,6%	18,4	550	11,0%	9,9	1421	11,9%	7,6
Median	3208	53,8	488	10,4%	7,7	1192	53,1%	26,9	488	21,8%	14,3	177	7,0%	5,2	120	8,2%	4,3
Minimum	42	13,4	2	0,2%	0,0	18	0,4%	0,2	2	0,5%	0,2	2	0,2%	0,0	1	0,0%	0,0
Maximum	74864	163,9	8481	25,6%	22,3	47382	91,7%	119,4	27472	82,4%	77,0	3487	64,4%	109,2	14512	61,0%	50,1
Israel	3768	47,1	88	1,8%	0,9	766	20,1%	9,5	1882	50,3%	23,7	380	9,3%	4,4	884	18,5%	8,7

Коментарі: (опущено)

Декілька країн провели суттєві реформи своїх судових систем з минулого року . Залежно від країни, ці реформи призвели до або до зростання (+ 10% у Туреччині) або зниження кількості співробітників (-30% в Грузії). Загалом, порівняно з минулим роком дані лишились незмінними.

Вперше Комісія може надати деяку інформацію про співвідношення за ознакою статі серед персоналу судів. Загалом, з огляду на надану інформацію, в Європі персонал, що не належить до суддів, значною мірою представляють жінки.

Таблиця 8.2 Розподіл персоналу в судах залежно від статі в 2012 році (Питання 52)

States/entities	Total of non-judge staff working in courts			Non-judge staff (Rechtsplager or similar body)			Non-judge staff whose task is to assist the judge such as registrars			Staff in charge of administrative tasks & management of the courts			Technical staff			Other non-judge staff		
	Total	Men	Women	Total	Men	Women	Total	Men	Women	Total	Men	Women	Total	Men	Women	Total	Men	Women
Albania	807			NAP			425			99			163			120		
Andorra	198			17			79			7			4			1		
Armenia	618			NA			NA			NA			NA			NA		
Austria	4631	1375	3256	760	320	441	20	1	19	3818	1046	2772	33	9	24	NAP		
Azerbaijan	2310			NAP			945			NA			343			NAP		
Belgium	5498	1528	3990	NAP			1706	541	1167	2786	691	2076	964	296	668	NAP		
Bosnia and Herzegovina	3062	742	2340	98	32	66	1154	72	1082	1903	471	1032	327	167	160	Yes		
Bulgaria	6014			NAP			4479			1480			NA			55		
Croatia	6932	654	5073	590	134	456	5989	346	4743	305	96	309	753	288	465	NA		
Cyprus	424			NAP			133			124			129			38		
Czech Republic	9135	1148	7989	1950	350	1600	4463	181	4282	2038	329	1709	698	268	368	48	18	30
Denmark	1823			319			1072			201			67			184		
Estonia	697	129	608	63	5	58	326	34	196	469	23	466	138	63	75	47	4	43
Finland	2214			NAP			NA			NA			NA			NA		
France	21798	3212	16767	NAP			17963	2146	15517	1362	292	1060	964	774	193	1779		
Georgia	1151	523	628	2	0	2	398	76	322	674	367	207	177	80	97	NAP		
Germany	53649			8461			28144			7478			1281			7285		
Greece	5327			NAP			NAP			NA			NA			NA		
Hungary	8142			787			2406			NA			NA			4969		
Iceland	43			11			23			2			NAP			5		
Ireland	945			31			787			125			2			NAP		
Italy	24163			NAP			8843			132			676			14512		
Latvia	1608			NAP			1090			381			180			7		
Lithuania	2619	376	2243	NAP			1348	105	1243	776	111	665	425	157	268	70	3	67
Luxembourg	355			NAP			191			117			7			40		
Malta	390			NAP			213			111			8			28		
Republic of Moldova	1512			NAP			NA			NA			NA			NAP		
Monaco	42			NAP			18			15			7			2		
Montenegro	1091	178	873	NAP			138	37	101	62	20	42	677	101	576	174	20	154
Netherlands	6252			NAP			4847			NA			NA			1405		
Norway	621	9	11	NAP			26	9	11	NA			NA			NA		
Poland	40644			NAP			23110			7239			3467			5198		
Portugal	6110	2198	3910	NAP			5601	1996	3635	256	190	66	251	72	175	2		
Romania	9283			NAP			5489			1486			1762			546		
Russian Federation	74854			NAP			47382			27472			NA			NA		
Serbia	10345			NAP			4558			3533			2254			NAP		
Slovakia	4462			1046			2079			1367			NA			NA		
Slovenia	3330			348			481			NA			NA			NA		
Spain	NAP	1236	2323	NAP	3559	1236	2323	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Sweden	5173			NAP			3900			1054			119			500		
Switzerland	4306			NAP			1983			2174			42			107		
The FYROMacedonia	2333			NAP			410			1987			158			178		
Turkey	24562			NAP			21962			424			1908			968		
Ukraine	32900			NA			NA			NA			NA			NA		
UK-England and Wales	17311			NA			NA			NA			NA			NA		
UK-Northern Ireland	739			NAP			489			116			6			128		
UK-Scotland	1390	510	850	NAP			1226	430	800	130	80	50	NA			NAP		
Average	8955	1001	3709	1239	297	707	5130	427	2547	2024	306	874	550	207	281	1421	11	74
Median	3206	798	2332	468	134	441	1192	105	1082	489	226	566	177	157	190	120	11	65
Minimum	42	9	11	2	0	2	18	1	11	2	20	42	2	9	24	1	3	30
Maximum	74854	3212	16767	8461	1536	2323	47382	2146	15517	27472	1046	2772	3467	774	686	14512	20	154
Israel	3759	668	2791	68	34	34	755	166	589	1862	438	1454	350	301	43	664	29	665

Таблиця 8.3 Розподіл персоналу, що не включає суддів, по категоріях, у % (Питання 52)

States/entities	Non-judge staff (Rechtspfleger or similar body)	Non-judge staff whose task is to assist the judge such as registrars	Staff in charge of administrative tasks & management of the courts	Technical staff	Other non-judge staff
Albania		52,66%	12,27%	20,20%	14,87%
Andorra	16,04%	73,58%	6,80%	3,77%	0,94%
Armenia					
Austria	16,42%	0,43%	82,43%	0,72%	
Azerbaijan		40,91%		14,85%	
Belgium		31,29%	50,68%	18,03%	
Bosnia and Herzegovina	3,18%	37,44%	48,77%	10,61%	
Bulgaria		74,48%	24,61%		0,91%
Croatia	8,51%	73,41%	5,70%	10,86%	
Cyprus		31,37%	29,25%	30,42%	8,96%
Czech Republic	21,35%	48,86%	22,31%	6,96%	0,53%
Denmark	17,49%	58,79%	11,02%	3,68%	9,02%
Estonia	6,58%	22,99%	51,10%	14,42%	4,91%
Finland					
France		81,18%	6,21%	4,43%	8,18%
Georgia	0,17%	34,58%	49,87%	15,38%	
Germany	15,77%	54,32%	13,94%	2,39%	13,58%
Greece					
Hungary	9,42%	29,55%			61,03%
Iceland	25,58%	53,49%	4,65%		11,63%
Ireland	3,28%	83,28%	13,23%	0,21%	
Italy		36,60%	0,55%	2,80%	60,06%
Latvia		67,79%	21,83%	9,95%	0,44%
Lithuania		51,47%	29,63%	16,23%	2,67%
Luxembourg		53,80%	32,96%	1,97%	11,27%
Malta		59,17%	30,83%	2,22%	7,78%
Republic of Moldova					
Monaco		42,86%	35,71%	16,67%	4,76%
Montenegro		13,13%	5,90%	64,41%	16,56%
Netherlands		77,53%			22,47%
Norway		2,44%			
Poland	4,43%	56,58%	17,72%	8,54%	12,73%
Portugal		91,67%	4,19%	4,11%	0,03%
Romania		59,13%	16,01%	18,98%	5,88%
Russian Federation		63,30%	36,70%		
Serbia		44,06%	34,15%	21,79%	
Slovakia	23,34%	46,39%	30,28%		
Slovenia	10,39%	14,44%			
Spain					
Sweden		67,66%	20,38%	2,30%	9,67%
Switzerland		46,05%	50,49%	0,98%	2,48%
The FYROMacedonia		17,57%	68,02%	6,77%	7,63%
Turkey		90,15%	1,74%	4,14%	3,97%
Ukraine					
UK-England and Wales					
UK-Northern Ireland		66,17%	15,70%	0,81%	17,32%
UK-Scotland		90,44%	9,56%		
Average	12,13%	51,03%	25,57%	10,95%	11,86%
Median	10,39%	53,08%	21,83%	6,96%	8,18%
Minimum	0,17%	0,43%	0,55%	0,21%	0,03%
Maximum	25,58%	91,67%	82,43%	64,41%	61,03%
Israel	1,81%	20,09%	50,33%	9,31%	18,46%

Вірменія, Фінляндія, Греція, Республіка Молдова, Україна і Англія й Уельс (Сполучене Королівство) надали дані про загальну кількість працівників, що не є судьями, не маючи змоги розподілити їх за категоріями, які часто відрізняються від тих, що використовуються на національному рівні. Данія та Іспанія надали інформацію лише про рехтспфлегерів та еквівалентні їм посади.

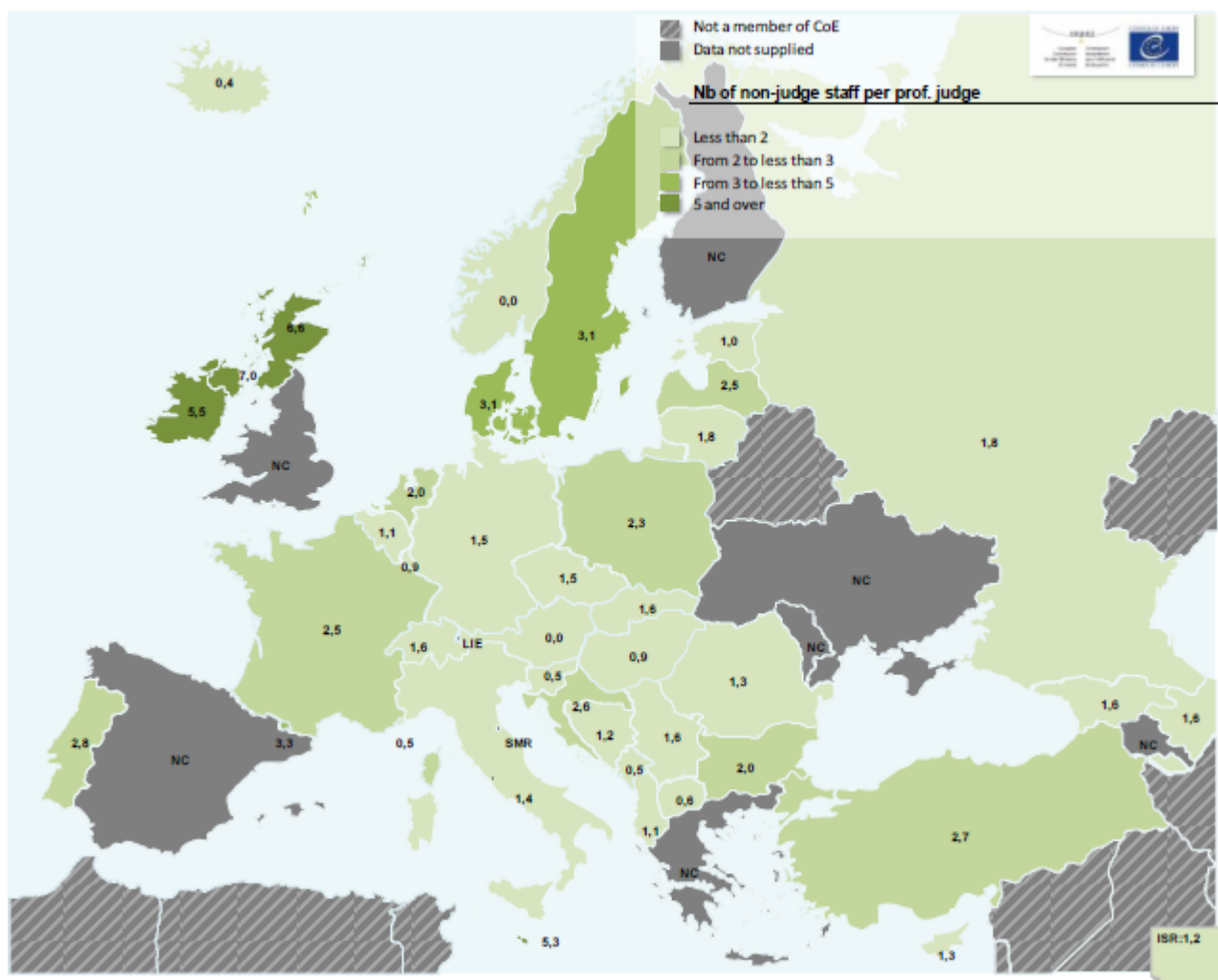
Варто відзначити значні відмінності між державами відносно іншого персоналу, ніж рехтспфлегери. Такі відмінності виникають через різне тлумачення державами категорій персоналу (у тому числі "інших працівників, що не є суддями") і концепції судової адміністрації. Проте Комісія не може, спираючись на це, робити будь-які висновки про ефективність судових систем.

Майже у всіх державах-членах, більшість персоналу в судах безпосередньо допомагає суддям в їх роботі. У Португалії, кількість таких працівників становить майже 97%, в Шотландії (Сполучене Королівство) та Туреччині – 90%. Тим не менш, в деяких державах існує протилежна ситуація, наприклад, в Чорногорії (13%) або в «Колишній Югославській Республіці Македонія» (17,5%). Дуже невелика кількість працівників в Австрії (0,4%) серед загальної їх маси включені до категорії персоналу, відповідального за адміністративні завдання або питання організації роботи суду.

Аналогічні розбіжності зустрічаються відносно персоналу, відповідального за адміністративні та управлінські завдання, а також технічного персоналу. В Естонії, 51% працівників апарату суду перебуває у віданні адміністративними і управлінськими справами і 14% персоналу підпадає під категорію технічного персоналу. На противагу, в Чорногорії 6% від співробітників апарату суду займаються адміністративними та організаційними справами і 64% - технічними питаннями.

Рисунок 8.4 нижче відображає співвідношення співробітників апарату суду, які допомагають суддям на одного професійного суддю. Дані Франції показують кількість співробітників, які не є суддями чи прокурорами, але допомагають їм, так як ці держави не змогли диференціювати співробітників, що працюють з суддями та з органами прокуратури.

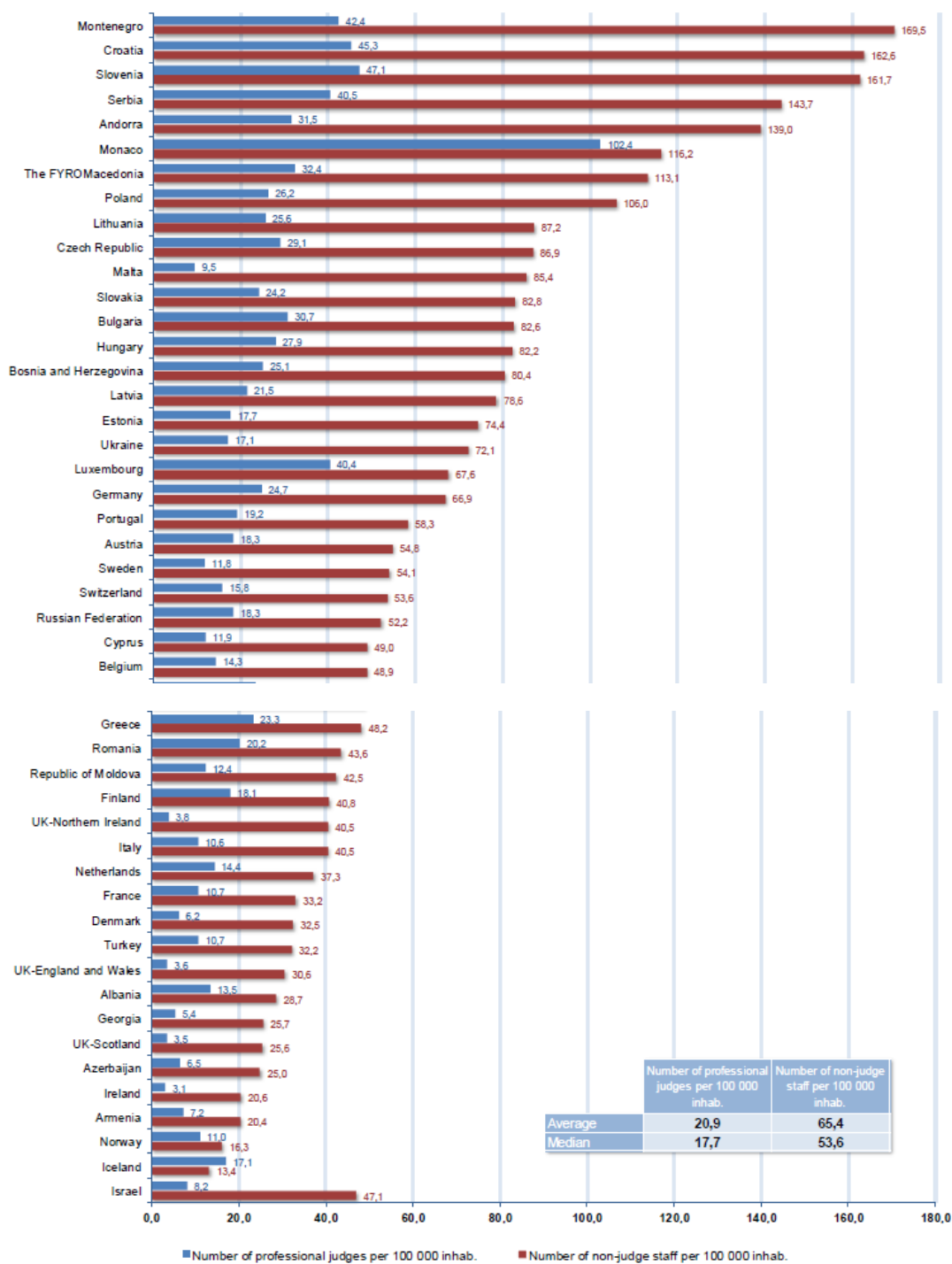
Рисунок 8.4 Кількість працівників апарату суду, завданням якого полягає допомагати судді, на одного професійного суддю (Питання 46, 52)

У більшості державах (24 з 47, а також Ізраїль), професійному судді допомагають менше двох працівників апарату суду. У Португалії, Хорватії та Туреччині кількість співробітників, які допомагають суддям, трохи більша (2,6 на 2,8 на професійних суддів). Найбільше співвідношення (5 і більше) у Північній Ірландії, Шотландії, Ірландії (Сполучене Королівство) і Мальті. Справа в тому, що співвідношення, яке поширюється на професійних суддів, не досить точно відображає цифри в країнах загального права, де більша частина відповідального за допомогу суддям персоналу насправді працює з непрофесійними суддями.

Це співвідношення дає загальне уявлення про людські ресурси, які держави використовують на допомогу суддям. Рисунок 8.5 нижче дозволяє порівняти абсолютне число професійних суддів з абсолютною кількістю працівників апарату суду у всіх категоріях.

Рисунок 8.5 Кількість професійних суддів проти кількості працівників апарату суду в 2012 на 100 000 жителів (Питання 46, 52)

Франція, Люксембург: кількість професійних суддів в співвідношенні до кількості співробітників, що не є суддями чи прокурорами.

Оскільки середнє значення в Європі складає 65,4 співробітників суду на 100 000 жителів проти 20,9 суддів на 100 000 жителів (3,1 працівників на 1 суддю), варто відзначити, що в Норвегія та Ісландія, з одного боку, і Чорногорія, Хорватія і Словенія - з іншого займають крайні позиції.

Ці три країни також мають велику кількість суддів, можна прослідкувати взаємозалежність: чим більша кількість суддів, тим більше працівників суду працюють разом з ними. Вірно і зворотне.

8.2 Рехтспфлегер

Рисунок 8.6 Абсолютна кількість рехтспфлегерів в 2008, 2010 і 2012 рр. (Питання 52)

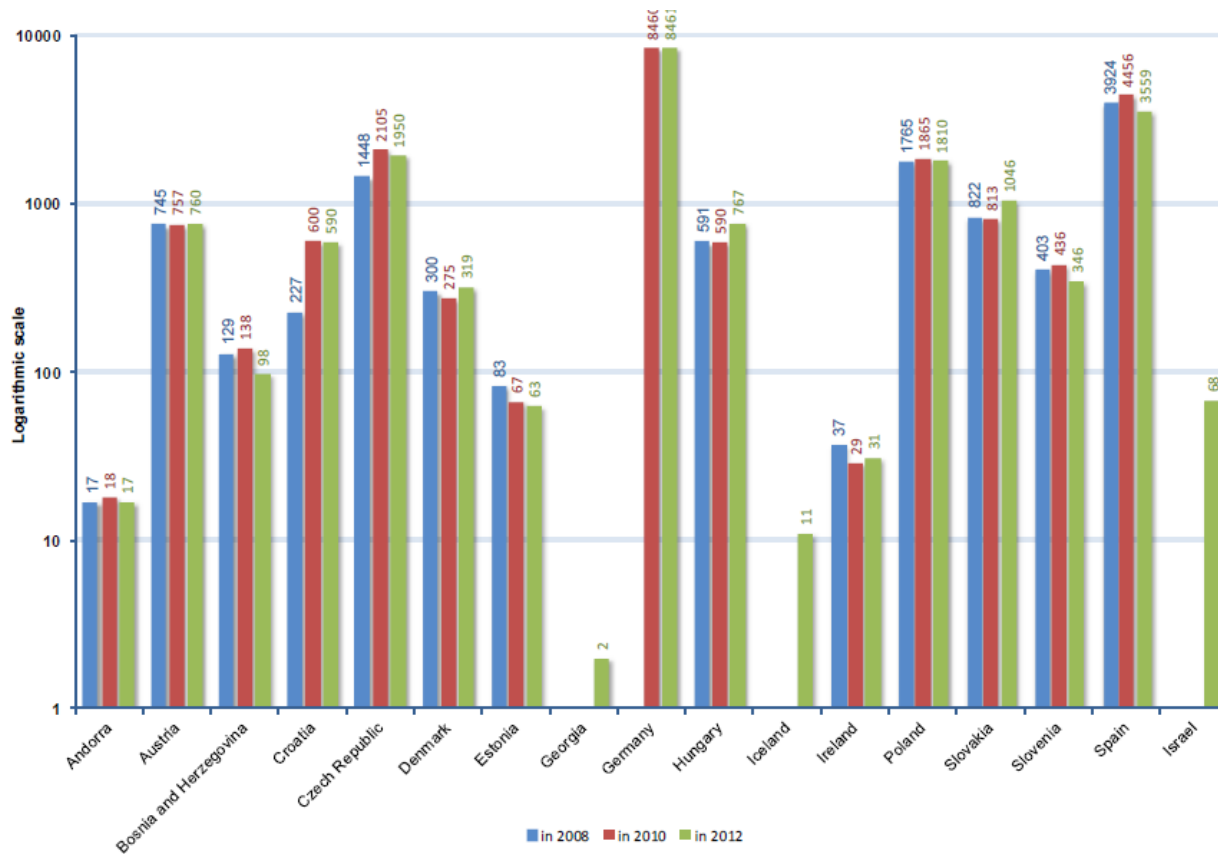
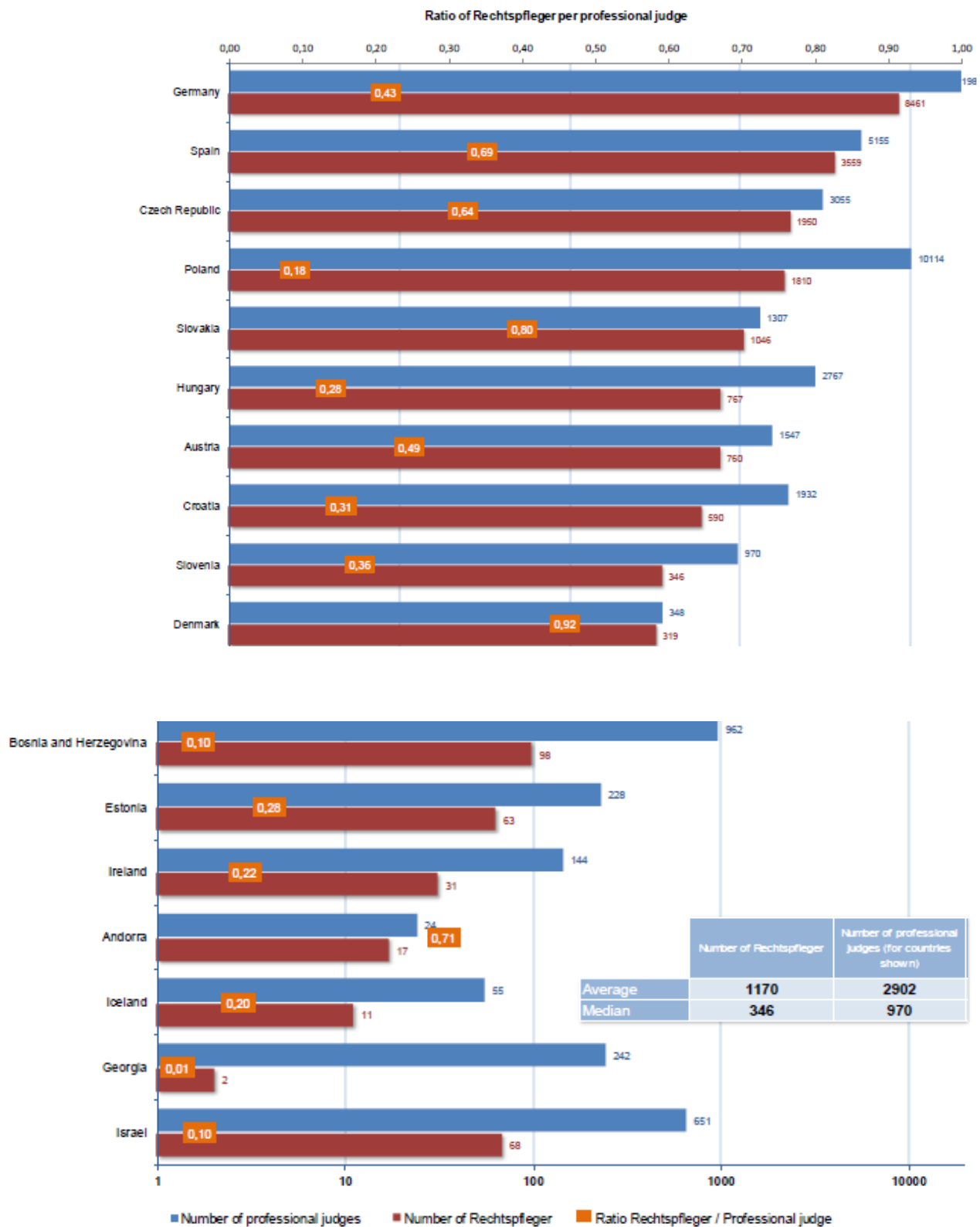

Рисунок 8.7 Абсолютна кількість рехтспфлегерів і професійних суддів в 2012 році (Питання 52, 46)

Figure 8.7 Absolute number of Rechtspfleger and professional judges in 2012 (Q52, Q46)

16 європейських держав мають служби рехтспфлегерів (або системи органів, де працюють співробітники, що володіють повноваженнями, близькими до рехтспфлегерів): Австрія,

Андорра, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Чеська Республіка, Данія, Естонія, Грузія, Угорщина, Німеччина, Ісландія, Ірландія, Польща, Словаччина, Словенія та Іспанія.

І Грузія, і Ісландія повідомили про існування рехтспфлегерів чи посад, близьких до них, хоч їх і не було в 2010 і 2012 роках, число співробітників у цій категорії здається невеликим в обох країнах. У Грузії (2 посадові особи), реформою Цивільного процесуального кодексу, який набув чинності 1 січня 2012 року, було створено нову посаду «магістра» з окремими повноваженнями. В Ісландії (43 посадові особи), ці посадові особи відповідають за цивільні та кримінальні справи, що не оскаржуються.

Швейцарія, яка надала в 2012 році інформацію про рехтспфлегерів, в цьому дослідженні не повідомила про таку наявність.

У Румунії в 2011 році до парламенту був внесений законопроект, що передбачав введення в судах та прокуратурі посади, подібної до рехтспфлегерів, з повноваженнями адміністративних судів.

Порівняно з попередніми дослідженнями, кількість держав, що мають інститути рехтспфлегерів, залишилась відносно незмінною (15 в 2010 та 2012 роках, 16 в 2014 році). У той час як загальна кількість рехтспфлегерів або дуже схожих професій несуттєво збільшилася (+ 0,95%), в деяких країнах спостерігаються значні відмінності між даними, наданими в трьох дослідженнях. В Боснії і Герцеговині відбулось скорочення на 24% через те, що в грудні 2008 року Конституційний Суд Республіки Сербської оголосив неконституційними положення, які надають судовим юристам (за аналогією до рехтспфлегерів) право самостійно виносити ухвали у справах. Тепер їхнім завданням лишилась допомога суддям у процесі прийняття рішень і здійснення певних процедури під наглядом судді, тому вони тепер відносяться до категорії 2 (співробітники, що не є суддями, функції яких полягають в наданні безпосередньої допомоги суддям). В Данії, Естонії, Ірландії та Словенії спостерігається скорочення на 26%, 24%, 16% і 14% відповідно. У випадку з Естонією, ці посадові особи мають певні обов'язки у випадках, пов'язаних з реєстрами (земельний кадастр, торговий реєстр, реєстр юридичних осіб чи судноплавства) і цивільних справ, що не підлягають оскарженню. В Ірландії вони відповідають за справи, що стосуються власності, судові збори та питання, пов'язані з неплатоспроможністю. У Словенії вони виконують обов'язки, аналогічні з тими, які мають рехтспфлегери в питаннях, що стосуються земельних і торгових реєстрів і відновлення платоспроможності.

Дані, надані Хорватією, відображають інтенсивне (160%) зростання кількості співробітників, відповідальних за прийняття самостійних рішень у питаннях земельного кадастру. Значне зростання (35%) відбулось у Чеській Республіці для вирішення цивільних і кримінальних справ, що не оскаржуються. На 30% зросла кількість таких співробітників в Угорщині, де вони здійснюють самостійно, під наглядом судді, законодавчо закріплені за ними функції. Значне зростання (+ 27%) у Словаччині, де ця категорія співробітників виконує делеговані їм суддями функції щодо певних видів цивільних і кримінальних справ.

Рисунок 8.6 відображає 16 держав, які вираховували співвідношення між рехтспфлегерами (або посадовими особами, що виконують аналогічні функції) і професійними суддями в 2012 році.

Варто відзначити лінійне співвідношення кількості рехтспфлегерів і суддів у даній групі країн: якщо кількість професійних суддів є невеликою, кількість рехтспфлегерів також невелика, і навпаки. Це дає змогу зробити висновок про те, що рехтспфлегери в даних країнах явно працюють в якості помічників в роботі суддів. Особливих розбіжностей в абсолютних

даних не відзначено, окрім Грузії, яка надала інформацію про два види посадових осіб, функції яких подібні до тих, що виконують рехтспфлегери.

8.3 Передача функцій

Рисунок 8.7 показує, в поточному загальному контексті передачі певних завдань для виконання приватними компаніями задля економії та підвищення ефективності, ступінь передачі державами деяких своїх функцій, що стосуються технічного обслуговування, навчання персоналу, безпеки, архівної роботи та прибирання. Запит такої інформації був зроблений вдруге; Комісія завжди намагається, наскільки це можливо, слідкувати за новими тенденціями в галузі судової системи.

Таблиця 8.8 Передача певних функцій приватним компаніям (Питання 54)

States/entities	Yes	No
Albania		
Andorra		
Armenia		
Austria		
Azerbaijan		
Belgium		
Bosnia and Herzegovina		
Bulgaria		
Croatia		
Cyprus		
Czech Republic		
Denmark		
Estonia		
Finland		
France		
Georgia		
Germany		
Greece		
Hungary		
Iceland		
Ireland		
Italy		
Latvia		
Lithuania		
Luxembourg		
Malta		
Republic of Moldova		
Monaco		
Montenegro		
Netherlands		
Norway		

В цілому, дані про співробітників в судах були досить сталими в період з 2006 по 2012 рік. Це стосується як абсолютної кількості співробітників та їх розподілу серед різних категорій, так і співвідношення між кількістю співробітників і кількістю суддів. Цікавим може бути подальший аналіз можливого зв'язку між організацією судів та їх кількістю.

Що стосується співробітників типу рехтспфлегерів в деяких країнах, особливо в Східній Європі, існують значні відмінності внаслідок збільшення чисельності персоналу, відповідального за виконання таких завдань, або ж скорочення, яке може бути пов'язане зі скороченням бюджетних витрат, хоча такі деталі відповідними країнами не повідомлялись.

У переважній більшості держав-членів деякі функції судів, що прямо не пов'язані з виконанням їх обов'язків, виконують приватні компанії. Така тенденція в цьому відношенні зростає, в деяких державах спостерігається зміна обсягу завдань суду, які традиційно виконувались органами системи правосуддя.

Розділ 9. Ефективність роботи суду

9.1 Ефективність роботи суду та принципи справедливого судочинства

Одним з важливих аспектів належного функціонування судів є дотримання основоположного принципу справедливого судочинства, здійсненого в розумний строк (стаття 6 Європейської конвенції з прав людини). Даний принцип необхідно повною мірою враховувати при розгляді таких питань, як кількість справ, що підлягають розгляду судом, тривалість розглядів і спеціальні заходи зі скорочення їх тривалості і підвищення ефективності та якості. Рада Європи та Європейський суд з прав людини надають особливого значення «розумним строкам» судового розгляду та ефективному виконанню судових рішень.

Європейський суд з прав людини декілька разів відзначав, що одним із способів забезпечення ефективності та авторитету судових систем є розгляд справи в розумний строк (Н. проти Франції, № 10073/82 від 24 жовтня 1989 року). Зовсім недавно Суд постановив, що суттєві та регулярні затримки у відправленні правосуддя є предметом особливого занепокоєння та можуть підірвати впевненість громадськості в ефективності судової системи, а також, що у виняткових випадках необгрунтована відсутність рішення суду впродовж особливо тривалого періоду може на практиці бути розцінена як відмова у здійсненні правосуддя (Гліканиці проти Греції, № 40150/09, від 30 жовтня 2012 року). Що стосується права на здійснення правосуддя, Суд заявив, що забезпечення «права на суд» було б «ілюзорним, якби національна правова система держави-учасниці дозволяла, щоб остаточне, обов'язкове судове рішення залишалось нечинним на шкоду одній зі сторін». Таким чином, виконання рішення, винесеного будь-яким судом, «має розглядатися як невід'ємна частина «судового процесу» для цілей статті 6 [Конвенції]» (Хорнсбі проти Греції, 19 березня 1997 року).

В рамках цього дослідження країнам запропонували надати інформацію щодо позовів, поданих до Європейського суду з прав людини на підставі порушення статті 6, справ, які чекають розгляду в національних судах, і заходів, спрямованих на підвищення ефективності судового розгляду.

Важливо, що держави-члени можуть надати дані стосовно справ, поданих до суду в Страсбурзі та пов'язаних зі статтею 6 ЄСПЛ. Такі вдосконалення в системах ведення статистики постійно заохочувались Комісією в попередніх дослідженнях, оскільки вони є важливим інструментом для усунення порушень, відзначених Судом, і запобігання подальших порушень Конвенції.

Справи, пов'язані зі статтею 6 Європейської конвенції з прав людини

Справи, подані до Суду, що стосуються тривалості судового розгляду, складають більше 10% від кількості усіх справ, що мають розглядатися Судом (99 900 справ станом на 31 грудня 2013 року). Якщо взяти до уваги випадки, що стосуються невиконання судових рішень, дві вказані категорії представляють 25% всіх справ, що мають бути розглянуті.

Серед держав, проти яких подано найбільшу кількість позовів (приблизно з 500 або більше справ): Італія (з приблизно 10 000 справ, пов'язаними з недосконалістю національних засобів правового захисту), Україна (приблизно з 10 000 справ, пов'язаних в першу чергу з проблемою невиконання, див. справу «Іванов»), Туреччина (яка нещодавно ввела внутрішні засоби правового захисту, що були визнані Судом ефективними), Росія, Греція та Румунія. 90% цих справ відносяться на розгляд камери або, частіше, колегії з трьох суддів, на яких покладається розгляд справ, що є подібними за змістом, що в принципі означає, що вони не вважаються явно неприпустимими. Слід зазначити, що уявлення, яке виникає з огляду на ці дані про порушення в рамках судової системи являє собою лише частину загальної картини, оскільки більшість держав створили внутрішні засоби правового захисту для вирішення на національному рівні проблеми

необґрунтованої тривалості судового розгляду і невиконання рішень. Незважаючи на це, станом на 31 грудня 2013 року кількість заяв, що подаються щороку, в цілому лишається незмінною (з деякими винятками: більше 7 000 скарг проти України було подано в 2013 році) і досить високою (близько 7 000 в 2011 і 2012 рр., і 11 000 в 2013 році). Таким чином, можна зробити висновок, що ефективні внутрішні засоби правового захисту не були введені, а там, де існують такі засоби, вони ще не довели свою повну ефективність.

Хоча ці скарги не обов'язково призводять до виявлення порушення, наведені дані показують, що необґрунтовано тривалий термін судового розгляду і невиконання судових рішень залишаються одними з основних предметів занепокоєння громадян, а також основною проблемою для нормального функціонування самого Суду.

Дані, що відносяться до порушень розумного тимчасового критерію, встановленого Судом, демонструють, що ряд держав напряду зтикається з проблемою надмірної тривалості судового розгляду: в період між 2011 і 2013 рр., 5 держав були 50 разів звинувачені у зв'язку з цим: Україна, Греція, Туреччина, Угорщина і Росія Федерація. У 2013 році проти 3 держав було порушено принаймні 20 справ: Туреччини, Угорщини та Словенії. Тим не менше, ці цифри слід тлумачити обережно, маючи на увазі, що вони стосуються справ, які розглядалися задовго до 2013 року. В цілому, проминає більш ніж один рік між тим, коли подається позов та приймається рішення.

Щодо порушень, що стосуються невиконання, особливу увагу слід звернути на серйозні структурні проблеми, які можна знайти в Україні (Суд виявив більше 2 000 порушень у 2013 році) та Італії. Певне скорочення кількості порушень відбулося у відношенні Російської Федерації, в тому числі завдяки впровадженню нових національних засобів правового захисту, але рівень все ще залишається високим (більше 30 порушень у 2013 році).

До цих даних слід додати скарги, які було вирішено не розглядати внаслідок мирного врегулювання або односторонньої заяви. Все частіше для того, щоб полегшити суду розгляд справ, що за своїм змістом повторюються, держави змушені максимально широко застосовувати такі підходи, які, з одного боку, допомагають забезпечити оперативне вирішення справ позивачів, а з іншого боку, зменшити значне навантаження суду. У 2010-2013 рр., суд відмовив у розгляді більше ніж 100 скарг стосовно надмірної тривалості судового розгляду в результаті мирного врегулювання або односторонніх заяв проти наступних держав: Болгарія, "Колишня Югославська Республіка Македонія", Угорщина, Польща, Румунія, Словенія, Туреччина та Україна. Що стосується невиконання, принаймні 100 скарг проти 4 держав було викреслено зі списку на розгляд: Україна (майже 1 000 справ), Російська Федерація, Італія та Молдова.

У деяких випадках, зазначені вище порушення або скарги, які відмовились розглядати, стосуються не тривалості судового розгляду або невиконання судових рішень, а проблем з національними засобами правового захисту, які повинні усувати будь-які порушення в цій сфері. Італія є найяскравішим прикладом. Нині більшість незавершених справ (більше ніж 8 500 представляють приблизно 85% всіх справ) стосуються виключно тривалості національних засобів правового захисту або затримки в реалізації останніх. Як зазначено в рамковій програмі Комісії «Нова мета для судових систем: обробка кожної справи в оптимальний та передбачуваний терміни» (СЕРЕJ (2004) 19Rev2): «механізми, які зводяться лише до надання компенсації, занадто слабкі і не створюють нормального стимулу для держав, щоб змінити їх процес функціонування, і забезпечує лише один елемент по факту в разі виявленого порушення замість того, щоб знайти рішення для фундаментальної проблеми надмірної тривалості судового розгляду». Відповідно, лише один засіб у вигляді компенсації може бути контрпродуктивним, що у короткостроковій перспективі дасть змогу державі уникнути осуду на міжнародному рівні, але в довгостроковій перспективі призведе

до збільшення обсягу роботи судів; це потягне за собою значні витрати державного бюджету і не вирішить глибоких структурних проблем.

Насамперед слід підкреслити, що статистичні дані потрібно тлумачити з великою обережністю, так як вони самі по собі не відображають реального стану справ у кожній країні. Існують держави, в яких Суд визнав відсутність великої кількості випадків надмірної тривалості судового розгляду, але це не дає гарантованих підстав для висновків, що їх суди є особливо ретельними.

У деяких випадках можуть виникнути проблеми на ранній стадії, що стосуватимуться доступу до судів. Фізичні особи можуть мати обмежений доступ до судів внаслідок високих судових зборів або через заохочення або більшу ефективність альтернативних засобів правового захисту. Так само в деяких країнах може бути низький рівень обізнаності щодо права оскарження в Європейському суді з прав людини, в той час як в інших більш розвинена практика подачі такого роду скарг, що приводить до дуже великої кількості справ і пропорційно більшій кількості негативних рішень.

Крім того, швидкий процес не завжди є ознакою справедливого розгляду. Деякі прискорені процедури, де швидкість має пріоритет над правом на захист, може негативно вплинути на якість правосуддя. Суд завжди вважав, що принцип належного відправлення правосуддя виходить далеко за рамки поняття розумного строку і може виправдати звернення до більш тривалого, але справедливого процесу судового розгляду.

Враховуючи всі вищезазначені чинники, для того, щоб отримати більш детальну і точну картину про стан справ в кожній державі-члені, їх варто поєднувати з більш глибоким аналізом даних про продуктивність вітчизняних судів (зокрема, коефіцієнт вирішених справ та термін винесення рішення у справі).

9.2 Ефективність судів в процесі надання послуг громадянам

У цьому розділі наводяться основні факти та дані стосовно роботи судів. Більшість наданих даних пов'язані насамперед з судами першої інстанції. Що стосується інших судів (апеляційні і верховні суди), відповідні таблиці можна знайти в Додатку. В останній частині розділу наводяться приклади можливих заходів, які можуть посприяти підвищенню ефективності та якості правосуддя, починаючи зі спрощених процедур в ході процесів над терміновими справами та закінчуючи спеціальними процесуальними домовленостями між суддями та адвокатами.

Також наведені в цьому розділі наводиться детальна інформація про роботу суддів, пов'язану зі справами в галузі земельного кадастру, справ стосовно реєстрації юридичних осіб, адміністративних справах та справах стосовно виконання судових рішень. Визначення цивільних справ і обчислення їх кількості залишається проблематичним. Тим не менш, було виділено, з одного боку, справами, що підлягають розгляду в суді та, з іншого боку, справами, що не підлягають розгляду та питаннями реєстрації. Такий розподіл дозволяє виділити категорії, можна легко ідентифікувати в кожній системі.

Те ж саме можна сказати про відмінність між справами, пов'язаними з тяжкими злочинами, і справами, пов'язаними з дрібними правопорушеннями. У свою чергу, враховуючи різні правові категорії злочинів у кожній окремій державі, СЕРЕJ прийняла рішення про застосування англо-саксонського поділу на дрібні правопорушення і тяжкі злочини, що дозволяє використовувати загальну класифікацію для більшості країн. При цьому проблема порівнянності даних зберігається. В цілому, дані в цьому розділі представлені у формі, аналогічній формі, використаної в «Європейському довіднику» Ради Європи, який є методологічною основою доповіді в частині категорій кримінальних справ.

СЕРЕЈ вирішила розробити показники ефективності роботи судів на європейському рівні. У Керівництві з ведення судової статистики⁹ країнам-учасникам запропоновано організувати свої системи збору даних так, щоб вони змогли надати відповідну інформацію для розрахунку таких індикаторів. Першим індикатором є коефіцієнт завершених справ. Він дозволяє провести відповідне порівняння незважаючи на те, що характеристики розглянутих справ не в усіх відношеннях однакові. Даний індикатор може використовуватися для оцінки того, чи справляються суди з кількістю справ, що надходять, без збільшення кількості нерозглянутих справ. Другим індикатором є розрахунковий час винесення рішення по справі. За допомогою застосування особливого методу розрахунку можна отримати дані щодо розрахункового часу, необхідного для завершення розгляду справи. Даний метод може надати відповідну інформацію про функціонування судів країн в цілому. Поступово доповідь СЕРЕЈ дасть змогу провести порівняльну оцінку роботи судових систем в частині управління потоком справ, що надходять до судів і ними завершуються.

Коефіцієнт завершених справ

Коефіцієнт завершених справ, виражений у відсотках, розраховується шляхом ділення кількості вирішених справ на кількість справ, що надходять, а потім множення результату ділення на 100:

$$\text{Коефіцієнт завершених справ} = \frac{\text{вирішені справи}}{\text{справи, що надходять}} \times 100$$

Коефіцієнт завершених справ, близький до 100%, свідчить про здатність суду або судової системи завершувати майже ту ж кількість справ, що і кількість справ, що надходять протягом певного періоду часу. Коефіцієнт завершених справ вище 100% говорить про здатність системи виносити рішення по більшій кількості справ по відношенню до кількості справ, що надходять, тим самим скорочуючи будь-яку можливу завантаженість. Нарешті, якщо кількість справ, що надходять, більше кількості вирішених справ, то рівень вирішених злочинів буде нижче 100 відсотків. Якщо зазначений коефіцієнт нижче 100%, то кількість незавершених справ (справ, які мають бути розглянуті судом) зросте станом на кінець звітного періоду.

В цілому, коефіцієнт завершених справ показує, як суд або судова система справляється з потоком справ, що надходять.

Термін винесення рішення у справі

На відміну від показника рівня вирішених злочинів, коефіцієнт обороту справ і коефіцієнт часу винесення рішення у справі дають більш глибоке розуміння того, як органи судової влади керують своїм потоком справ. В цілому, за допомогою коефіцієнта обороту справ і коефіцієнта часу винесення рішення по справі проводиться порівняння кількості вирішених справ протягом аналізованого періоду та кількості невирішених справ станом на кінець такого періоду. Коефіцієнти дозволяють оцінити, як швидко судова система (або суд) розглядає отримані справи, тобто скільки часу займає винесення рішення по справі певної категорії.

Співвідношення між кількістю справ, вирішених протягом аналізованого періоду, і кількістю невирішених справ станом на кінець даного періоду може бути виражене двома способами. Що стосується першого способу, розраховується співвідношення вирішених справ однієї і тієї ж категорії в рамках існуючої кількості нерозглянутих справ. Коефіцієнт обороту справ розраховується наступним чином:

⁹ СЕРЕЈ(2008)11

$$\text{Коефіцієнт обороту справ} = \frac{\text{кількість вирішених справ}}{\text{Кількість невирішених справ на кінець періоду}}$$

За допомогою другого способу, при якому використовуються початкові дані, визначається кількість днів, необхідних для винесення судом рішення по даній справі. Даний показник, що відноситься до майбутнього, який представляє безпосередній інтерес для осіб, що звертаються до суду, є показником термінів, точніше терміну винесення рішення по справі, що розраховується шляхом ділення 365 днів на рік на коефіцієнт обороту справ:

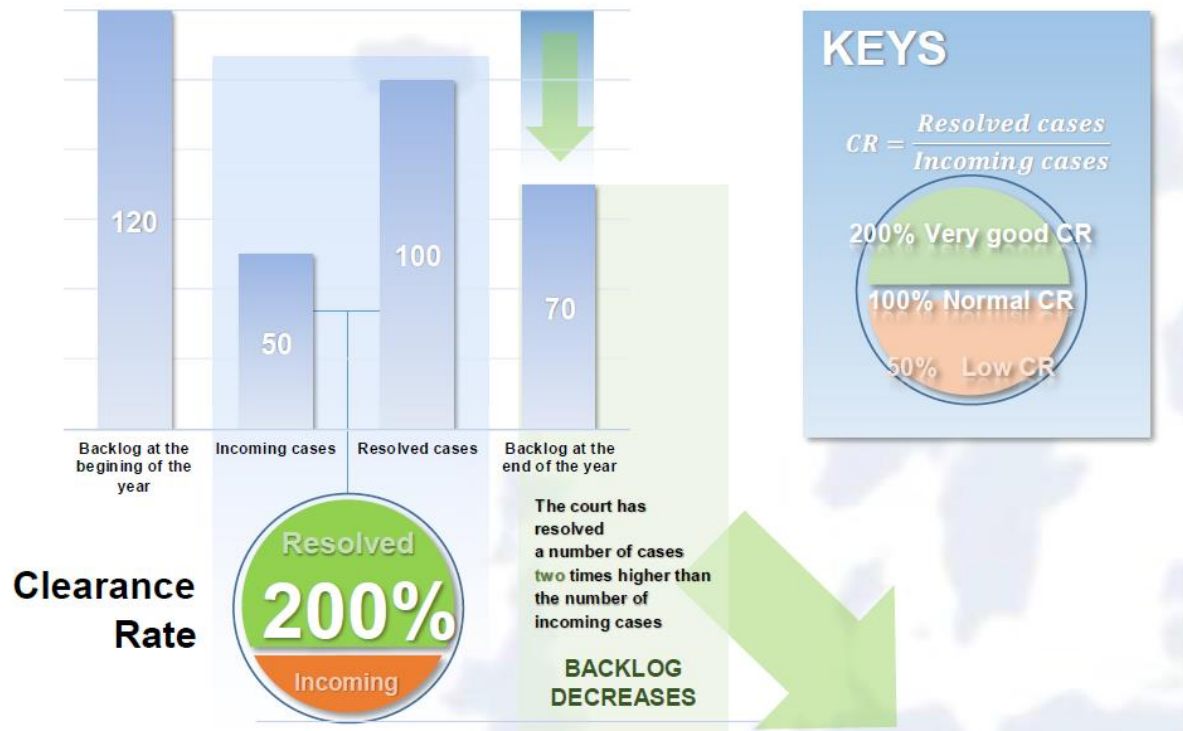
$$\text{Термін винесення рішення по справі} = \frac{365}{\text{Коефіцієнт обороту справ}}$$

Переведення результату в дні спрощує розуміння отриманого співвідношення. Наприклад, збільшення терміну винесення рішення судом з 57 до 72 днів набагато легше зрозуміти, ніж зменшення коефіцієнта обороту справ з 6,4 до 5,1. Така конвертація в дні робить більш актуальним порівняння обсягу розгляду справ у рамках судової системи з передбачуваною загальною тривалістю розглядів або встановленими нормами тривалості таких.

Варто зазначити, що це відношення не дає чітку оцінку середнього часу, необхідного на обробку кожної справи. Наприклад, якщо коефіцієнт показує, що дві справи будуть оброблені протягом 600 днів, одна справа може бути вирішена на 30-й день і друга на 600-день. Співвідношення не вказує на поєднання, накопичення чи термін розгляду справ. Для того, щоб розглянути ці деталі і зробити повний аналіз, потрібна інформація щодо рівня справ, отримана з функціональних (та затратних) систем ІКТ. У той же час, ця формула пропонує цінну інформацію про передбачувану тривалість судового розгляду. Можна використати скорочену версію вирахованої формули для обчислення терміну винесення рішення у справі.

Коефіцієнт завершених справ

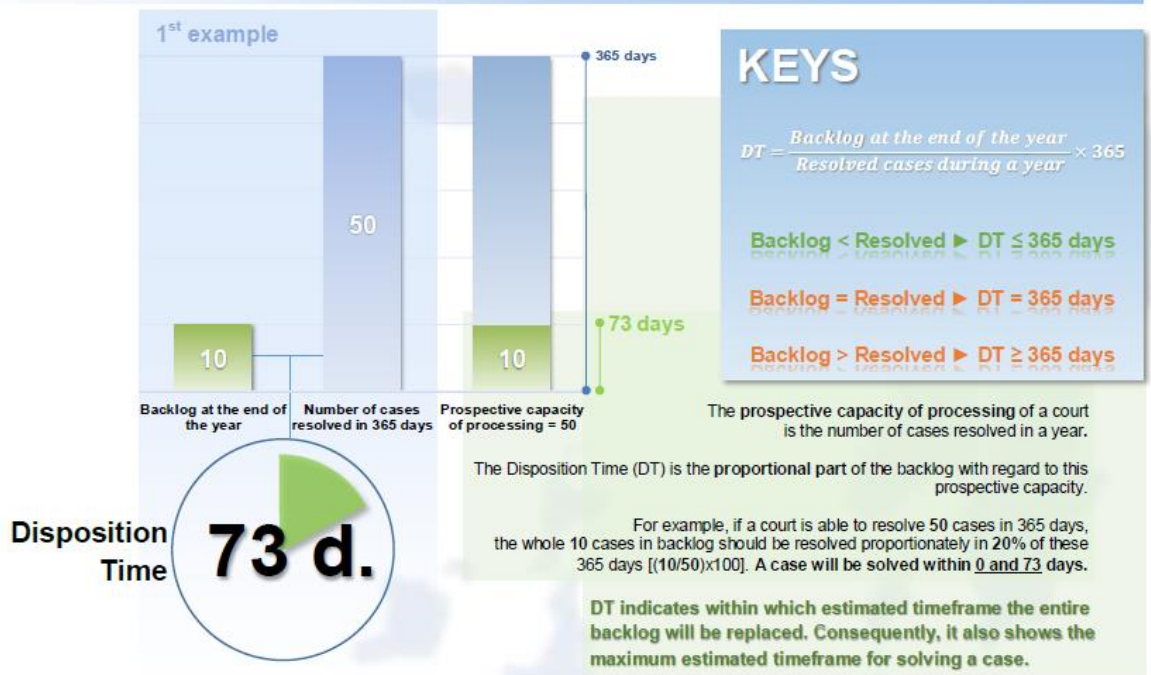
У %, показує здатність суду вирішувати більшою чи меншою мірою таку ж кількість справ, яка надходить за певний відрізок часу

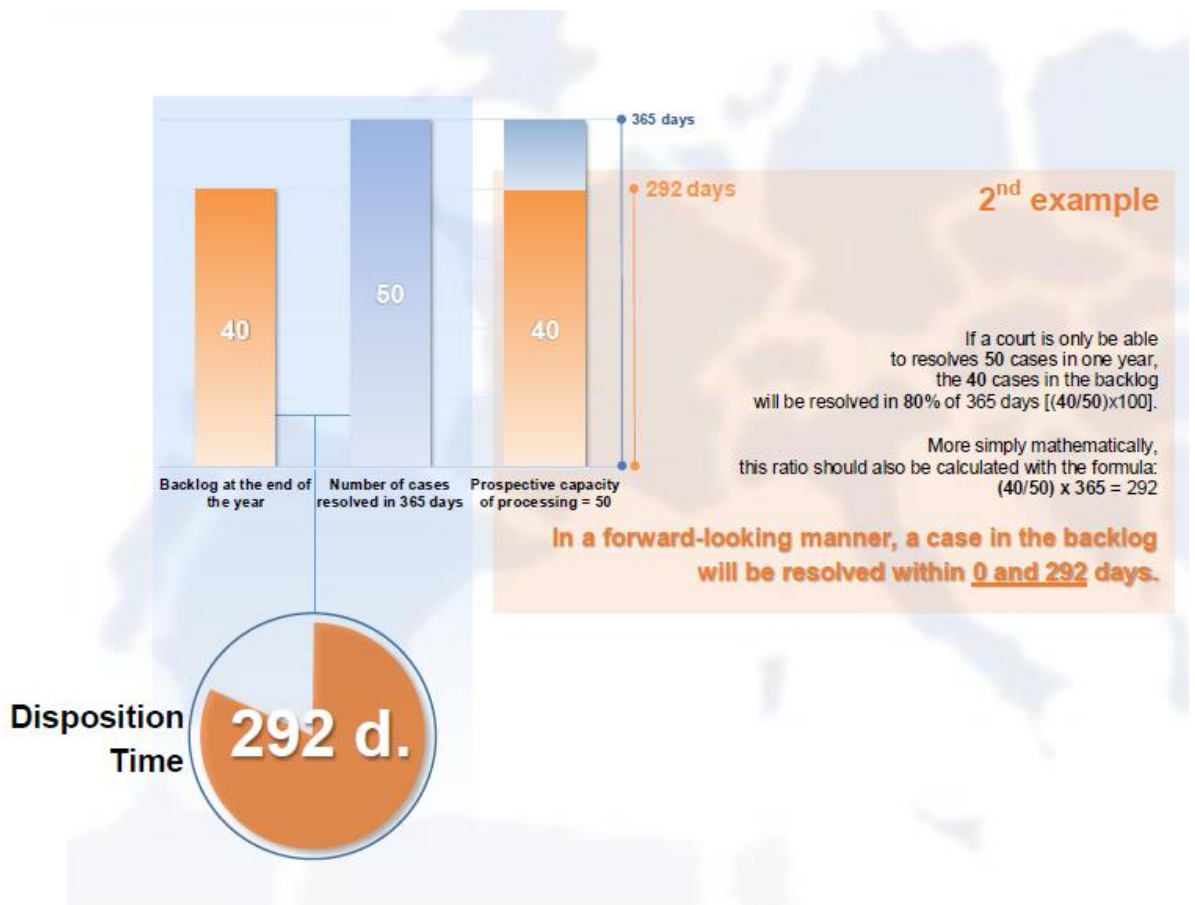

Disposition Time (DT)

in days, determines the maximum estimated number of days necessary for a pending case to be solved in a court.

Примітка: Комісія розробила «Керівні принципи GOJUST» і «Керівництво по судовому тайм-менеджменту «SATURN» (див www.coe.int/cepej) в якості інструментів для внутрішнього використання зацікавленими особами з метою надання допомоги системі правосуддя в зборі відповідної інформації і аналізу відповідних аспектів тривалості судового розгляду, щоб скоротити необґрунтований судовий розгляд, забезпечити ефективність судочинства та досягти необхідної прозорості та передбачуваності в інтересах громадян, що звертаються до суду. Нездатність судів або судових органів надати дані, необхідні для розрахунку терміну винесення рішення у справі, є безперечним наслідком недостатнього розвитку інструментів, описаних у цих документах, які б допомогли оцінити загальну тривалість судового розгляду, визначити досить визначену типологію справ, стежити за ходом розгляду, а також розробити засоби оперативного розрахунку затримок в часі та мінімізувати їх наслідки.

Keys for the following tables

	Favourable situation : the more the back color of a cell is close to this color, the more the situation is favorable among the group of countries
	Unfavourable situation : the more the back color of a cell is close to this color, the more the situation is unfavorable among the group of countries
	Deterioration of the 2012 value compared to the previous situation (2010 generally)
	Low deterioration of the 2012 value compared to the previous situation
	Stability of the 2012 value compared to the previous situation
	Low improvement of the 2012 value compared to the previous situation
	Improvement of the 2012 value compared to the previous situation

9.2.1 Цивільні (і господарські) спірні і неспірні справи у судах першої інстанції

Держави-члени надали інформацію про цивільні спірні і неспірні справи. Для кожного з основних видів справ, держави отримали запит щодо кількості розглянутих справ на початку року (1 січня 2012), кількості справ, що надходять, кількості рішень та кількості справ, що мають бути розглянуті до кінця року (до 31 грудня 2012 року). Це дозволяє розрахувати показники ефективності суду (коефіцієнт завершених справ та термін винесення рішення у справі).

Таблиця 9.1. Суд першої інстанції: справи, не враховуючи кримінальні (Питання 91) (частина 1/2)

States/entities	Pending cases on 1 Jan. 2012								Incoming cases							
	Total of other than criminal cases	Civil and commercial litigation cases	Civil and commercial non litigation cases	Non litigious enforcement cases	Non litigious land registry cases	Non litigious business registry cases	Administrative law cases	Other cases	Total of other than criminal cases	Civil and commercial litigation cases	Civil and commercial non litigation cases	Non litigious enforcement cases	Non litigious land registry cases	Non litigious business registry cases	Administrative law cases	Other cases
Albania	16 472	9 104	4 082	NAP	NAP	NAP	3 309	NAP	87 504	19 170	62 980	NAP	NAP	NAP	5 354	NAP
Andorra	6 751	2 800	59	3 811	NA	NA	81	NA	7 209	4 383	459	2 377	NA	NA	80	NA
Armenia	23 151	12 458	721	NAP	NAP	NAP	8 207	1 785	41 889	24 480	4 446	NAP	NAP	NAP	11 775	1 188
Austria	504 481	39 530	134 086	203 952	17 205	na	na	49 796	3 489 286	104 365	756 585	1 018 450	689 005	335 957	na	585 024
Azerbaijan	17 438	15 207	76	NAP	NAP	NAP	2 153	NAP	136 985	105 200	25 735	NAP	NAP	NAP	9 052	NAP
Belgium	NA	NA	NAP	NA	NA	NAP	NA	NAP	NA	762 194	NAP	NA	NA	NAP	NA	NAP
Bosnia and Herzegovina	1 957 551	322 398	48 993	1 555 408	26 289	4 416	112	0	1 024 596	143 775	62 865	386 498	380 961	51 503	126	0
Bulgaria	74 505	NA	NA	NA	NA	NA	8 622	65 983	392 320	NA	NA	NA	NA	NA	28 726	363 594
Croatia	430 500	208 500	34 596	125 949	57 484	NA	NA	3 951	1 007 909	182 693	232 155	101 514	476 543	NA	12 011	2 993
Cyprus	42 179	NA	NA	NA	NA	NA	4 851	NA	36 868	NA	NA	NA	NA	NA	2 004	NA
Czech Republic	522 186	169 919	31 337	12 482	NAP	NAP	NAP	311 448	1 046 760	363 080	105 052	185 663	NAP	NAP	NAP	302 965
Denmark	143 328	26 505	2 781	73 920	1 333	7 136	NAP	28 749	2 628 863	46 213	4 436	307 464	2 071 492	14 694	NAP	124 021
Estonia	86 242	10 418	13 554	NA	3 782	37 335	1 153	NAP	295 301	16 336	44 136	NA	91 218	110 796	2 855	NAP
Finland	1 111 788	9 829	75 096	347	NAP	NAP	19 203	7 310	524 352	10 320	475 007	1 157	NAP	NAP	27 579	9 689
France	1 654 187	1 415 720	10 528	58 279	NAP	NA	169 359	NAP	2 165 753	1 668 809	91 935	226 386	NAP	NA	175 491	NAP
Georgia	12 182	4 540	708	NA	NA	NA	6 814	0	60 155	23 988	9 109	NA	NA	NA	8 623	18 437
Germany	4 995 112	798 285	NA	NA	NA	NA	699 031	1 957 181	3 897 169	1 573 200	NA	3 193 022	5 004 653	696 965	1 518 404	1 518 404
Greece	616 391	205 198	NA	NA	NA	NA	411 193	NA	709 644	645 339	NA	NA	NA	NA	64 305	NA
Hungary	NA	142 113	12 283	39 522	NAP	NA	6 483	56 882	1 129 128	432 443	69 781	177 075	NAP	385 241	12 595	51 991
Iceland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NAP	NA	NA	180 287	NA	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Italy	4 986 193	3 796 202	642 544	547 447	NAP	NAP	NAP	NAP	4 010 588	1 569 779	1 629 572	521 237	NAP	NAP	NAP	NAP
Latvia	39 468	30 954	2 981	NAP	NAP	NAP	5 551	NAP	70 540	35 997	31 472	NAP	NAP	NAP	3 971	NAP
Lithuania	35 363	29 545	1 255	176	NA	NA	2 974	4 353	280 708	107 559	73 362	4 307	NA	NA	9 668	87 412
Luxembourg	NA	5 072	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	4 718	937	NA	NA	NA	1 615	NA

Наступна сторінка: частина 2 цієї таблиці (вирішені справи та справи, що очікують розгляду станом на 31 грудня 2012)

Malta	9 805	9 457	NA	NA	NA	NA	348	NA	4 507	4 161	NA	NA	NA	NA	346	NA
Republic of Moldova	28 048	24 117	55	548	NAP	NAP	2 778	550	115 273	81 908	12 891	11 310	NAP	NAP	9 799	2 365
Monaco	NA	1 050	NA	NA	NA	NA	32	NA	NA	672	NA	NA	NA	128	NA	NA
Montenegro	183 940	14 817	2 588	165 168	NA	NA	1 264	5	107 679	20 514	7 310	76 453	NA	NA	3 400	2
Netherlands	279 490	NA	NA	NAP	NAP	NAP	48 010	NA	1 258 187	NA	NA	NAP	NAP	NAP	114 950	NA
Norway	29 940	7 920	6 552	10 135	NAP	NAP	NAP	NAP	53 127	18 133	11 121	23 883	NAP	NAP	NAP	NAP
Poland	1 431 356	382 664	577 495	140 844	204 376	20 995	21 837	83 575	10 045 154	1 096 935	3 999 687	900 397	3 194 947	610 397	72 190	300 631
Portugal	1 595 259	355 821	NA	1 239 438	NAP	NAP	NAP	NAP	1 718 369	369 178	NA	340 191	NAP	NAP	NA	NA
Romania	700 844	556 796	4 234	40 578	1 454	4 619	83 163	NA	1 841 892	1 106 770	23 380	479 214	2 099	810	229 619	NA
Russian Federation	928 957	665 622	26 000	NA	10 000	NA	214 178	13 159	18 861 556	6 467 576	4 295 000	447 000	112 000	NA	6 286 452	1 044 531
Serbia	2 678 163	215 242	57 221	2 384 044	NAP	NAP	17 713	3 943	991 710	231 356	176 378	551 415	NAP	NAP	19 003	12 958
Slovakia	289 084	128 073	67 553	1 520	NAP	6 224	7 883	77 811	638 571	161 645	139 125	659	NAP	96 186	18 797	222 159
Slovenia	344 780	49 417	18 370	181 744	43 587	839	2 416	52 387	910 717	37 637	31 711	218 961	303 965	50 144	3 174	265 125
Spain	NA	1 266 099	59 695	NA	NAP	NAP	335 512	NAP	NA	1 761 051	183 225	NA	NAP	NAP	186 995	NAP
Sweden	85 228	30 917	8 505	NAP	NAP	NAP	42 854	3 152	197 441	65 418	22 300	NAP	NAP	NAP	103 745	5 478
Switzerland	314 683	79 220	201 801	NA	NA	NA	16 911	17 051	416 089	228 731	85 101	NA	NA	NA	23 738	80 468
The FYROMacedonia	56 085	32 300	6 752	NAP	NAP	NAP	15 980	1 053	69 331	34 403	17 721	NAP	NAP	NAP	14 611	2 595
Turkey	1 028 222	917 138	NA	NA	NA	NA	111 088	NA	1 788 983	1 617 015	NA	NA	NA	NA	151 968	NA
Ukraine	428 901	218 942	33 178	NAP	8 196	NA	158 067	20 714	2 348 065	836 878	84 507	NAP	15 947	NA	383 571	1 043 109
UK-England and Wales	NA	NA	NA	NA	NA	NA	761 611	NA	1 760 793	232 934	1 210 857	17 815	NA	NA	864 399	299 187
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Scotland	NA	NA	NA	NAP	NA	NAP	NA	NA	102 427	98 773	NA	NAP	NA	NAP	NA	3 654
Average	719 893	322 131	67 297	342 261	37 371	10 150	96 379	120 033	1 628 482	535 124	429 734	406 584	733 728	660 034	273 362	257 519
Median	279 460	42 474	12 283	66 100	13 003	5 422	8 622	13 159	674 108	125 667	62 980	218 961	342 013	96 186	14 611	80 468
Minimum	6 751	1 050	55	176	1 333	32	811	0	4 507	672	459	659	2 099	128	80	0
Maximum	4 986 193	3 796 202	642 544	2 384 044	204 376	37 335	761 611	1 957 181	18 861 556	6 467 576	4 295 000	3 193 022	3 194 947	5 004 653	6 286 452	1 518 404
Israel	343 027	340 135	NAP	NAP	NAP	NAP	3 492	NAP	369 385	358 501	NAP	NAP	NAP	NAP	10 884	NAP

Таблиця 9.1. Суд першої інстанції: справи, не враховуючи кримінальні (Питання 91) (частина 2\2)

States/entities	Resolved cases								Pending cases on 31 Dec.2012							
	Total of other than criminal cases	Civil and commercial litigious cases	Civil and commercial non litigious cases	Non litigious enforcement cases	Non litigious land registry cases	Non litigious business registry cases	Administrative law cases	Other cases	Total of other than criminal cases	Civil and commercial litigious cases	Civil and commercial non litigious cases	Non litigious enforcement cases	Non litigious land registry cases	Non litigious business registry cases	Administrative law cases	Other cases
Albania	86 327	18 533	62 945	NAP	NAP	NAP	4 849	NAP	17 648	9 741	4 097	NAP	NAP	NAP	3 811	NAP
Andorra	6 096	4 168	437	2 020	NA	NA	74	NA	7 351	3 015	81	4 168	NA	NA	87	NA
Armenia	41 833	26 294	4 473	NAP	NAP	NAP	11 070	796	23 407	11 644	694	NAP	NAP	NAP	8 912	2 157
Austria	3 476 472	104 977	753 118	1 033 529	664 726	335 857	nap	584 205	517 295	38 918	137 553	248 783	41 484	na	nap	50 557
Azerbaijan	139 735	105 369	25 632	NAP	NAP	NAP	8 734	NAP	17 686	16 038	177	NAP	NAP	NAP	2 471	NAP
Belgium	NA	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NAP	NA	NA	NAP	NA	NA	NAP	NA	NAP
Bosnia and Herzegovina	967 379	166 875	69 510	287 221	360 067	53 733	143	0	2 014 768	269 468	42 115	1 654 853	16 253	2 158	65	0
Bulgaria	337 532	NA	NA	NA	NA	NA	26 462	361 370	75 993	NA	NA	NA	NA	NA	10 858	68 107
Croatia	1 119 698	173 631	247 217	211 843	479 099	NA	4 936	4 170	408 713	217 582	20 534	105 820	54 628	NA	7 075	2 774
Cyprus	32 092	NA	NA	NA	NA	NA	1 550	NA	48 955	NA	NA	NA	NA	NA	5 365	NA
Czech Republic	1 190 182	358 888	104 934	193 150	NAP	NAP	NAP	533 212	378 764	171 113	31 455	4 965	NAP	NAP	NAP	171 201
Denmark	2 656 912	50 361	4 591	390 159	2 070 365	15 366	NAP	125 486	120 108	22 804	2 862	54 886	2 460	6 852	NAP	27 580
Estonia	295 074	18 370	48 041	NA	92 043	136 207	3 013	NAP	35 556	8 393	11 434	NA	2 957	11 884	890	NAP
Finland	497 083	10 653	447 961	1 140	NAP	NAP	27 852	9 457	139 077	9 496	102 745	364	NAP	NAP	16 930	7 542
France	2 189 186	1 675 838	93 417	229 551	NAP	NA	190 380	NAP	1 650 754	1 428 811	9 947	55 126	NAP	NA	157 470	NAP
Georgia	82 102	24 445	9 488	NA	NA	NA	9 744	18 425	10 215	4 161	NA	NA	NA	NA	5 663	12
Germany	3 888 915	1 578 301	NA	NA	NA	NA	698 569	1 519 698	4 974 368	762 594	NA	NA	NA	NA	877 447	1 655 887
Greece	494 392	372 296	NA	NA	NA	NA	92 096	NA	961 843	478 241	NA	NA	NA	NA	383 402	NA
Hungary	1 176 429	454 369	69 946	192 368	NAP	394 348	13 599	51 799	NA	120 187	12 098	24 229	NAP	NA	5 479	57 074
Iceland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NA
Italy	4 340 215	2 047 289	1 787 697	511 229	NAP	NAP	NAP	NAP	4 650 566	3 308 692	784 419	657 455	NAP	NAP	NAP	NAP
Latvia	75 540	39 044	31 288	NAP	NAP	NAP	5 208	NAP	34 466	27 007	3 145	NAP	NAP	NAP	4 314	NAP
Lithuania	282 183	109 099	73 778	4 273	NA	NA	7 914	88 096	33 905	26 005	869	210	NA	NA	3 128	3 896
Luxembourg	NA	8 155	937	NA	NA	NA	1 127	NA	NA	1 635	0	NA	NA	NA	NA	NA
Malta	4 876	4 738	NA	NA	NA	NA	139	NA	9 437	9 862	NA	NA	NA	NA	555	NA
Republic of Moldova	115 888	82 160	12 880	11 116	NAP	NAP	7 117	2 415	27 833	23 885	66	742	NAP	NAP	2 480	500
Monaco	NA	798	NA	NA	NA	25	NA	NA	NA	934	NA	NA	NA	134	NA	NA
Montenegro	108 440	20 828	7 545	77 110	NA	NA	2 983	3	183 070	14 503	2 351	164 511	NA	NA	1 701	4
Netherlands	1 243 457	150 165	972 185	NAP	NAP	NAP	112 107	NA	285 340	NA	NA	NAP	NAP	NAP	50 010	NA
Norway	53 044	18 053	11 636	23 355	NAP	NAP	NAP	NAP	24 838	7 937	6 043	10 656	NAP	NAP	NAP	NAP
Poland	10 100 564	944 559	4 054 394	890 032	3 240 327	603 887	71 865	295 530	1 375 396	505 940	422 221	151 229	158 992	27 106	22 132	88 676
Portugal	689 351	360 664	NA	328 657	NAP	NAP	NAP	NA	1 624 277	364 305	NA	1 259 972	NAP	NAP	NA	NA
Romania	1 758 565	1 091 430	24 013	460 821	2 187	816	179 298	NA	780 893	578 043	3 601	58 971	1 366	5 428	133 484	NA
Russian Federation	18 032 909	6 420 913	4 294 000	447 000	103 000	NA	6 324 462	1 043 534	957 807	712 285	27 000	NA	19 000	NA	185 166	14 156
Serbia	1 123 926	268 369	181 608	643 750	NAP	NAP	15 807	14 392	2 545 947	178 229	51 991	2 291 709	NAP	NAP	21 509	2 509
Slovakia	580 653	131 866	136 360	779	NAP	NA	9 865	206 993	346 992	157 862	70 318	1 400	NAP	6 510	17 816	93 077
Slovenia	693 652	39 379	32 809	229 120	334 026	50 506	3 867	274 165	291 825	43 675	17 272	171 585	13 546	477	1 923	43 347
Spain	NA	1 754 816	184 107	NA	NAP	NAP	243 718	NAP	NA	1 270 383	57 993	NA	NAP	NAP	285 005	NAP
Sweden	200 774	64 651	21 937	NAP	NAP	NAP	108 724	5 462	81 895	31 684	9 368	NAP	NAP	NAP	37 675	3 168
Switzerland	418 529	228 546	80 024	NA	NA	NA	25 509	84 450	314 543	79 405	208 878	NA	NA	NA	15 190	13 069
The FYROMacedonia	78 998	45 057	14 743	NAP	NAP	NAP	18 363	2 835	46 418	21 646	9 730	NAP	NAP	NAP	14 228	814
Turkey	2 046 340	1 852 995	NA	NA	NA	NA	193 354	NA	750 856	681 156	NA	NA	NA	NA	69 700	NA
Ukraine	2 516 393	884 919	87 186	NAP	17 720	NA	497 278	1 047 010	260 571	168 899	30 499	NAP	6 418	NA	44 300	16 813
UK-England and Wales	NA	NA	NA	419 367	NA	NA	731 646	380 496	NA	NA	NA	NA	NA	NA	894 364	NA
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Scotland	87 249	83 991	NA	NAP	NA	NAP	NA	3 238	NA	NA	NA	NAP	NA	NAP	NA	NA
Average	1 043 745	545 080	422 691	299 427	739 367	188 666	275 720	266 297	700 799	311 666	64 971	341 073	31 740	7 572	90 964	114 023
Median	497 083	106 734	69 510	229 336	362 052	74 817	13 599	84 450	260 571	41 297	10 582	57 049	14 900	5 969	12 557	13 069
Minimum	4 876	788	437	778	2 187	25	74	0	7 351	694	0	210	1 568	134	87	0
Maximum	18 032 909	6 420 913	4 294 000	1 033 529	3 240 327	603 887	6 324 462	1 519 698	4 974 368	3 308 692	784 419	2 291 709	158 992	27 106	894 364	1 655 887
Israel	372 375	361 482	NAP	NAP	NAP	NAP	10 883	NAP	340 637	337 154	NAP	NAP	NAP	NAP	3 483	NAP

Коментарі: (опущено)

Наведена нижче таблиця дає можливість побіжно перевірити роботу суду для всіх або частини некримінальних справ в усіх державах-членах, розглянутих у цьому звіті.

Суди з показником вищим, ніж на 100%, можуть вирішувати більше справ, ніж кількість справ, що надходять, і, отже, можуть зменшити кількість своїх справ, що накопичились. Навпаки, суди з показником нижче 90% і в основному нижче 80%, можуть зіткнутися зі значними труднощами щодо збільшення кількості накопичених справ. Цей показник може розглядатися разом з терміном винесення рішення у справі, щоб в той же час попередити можливе зростання кількості справ, які потрібно розглянути, і часу, необхідного на їх вирішення.

Таблиця 9.2 Коefіцієнт завершених справ та термін винесення рішення у справі у відповідності до різних типів некримінальних справ у суді першої інстанції в 2012 (Питання 91)

States/entities	Clearance Rate								Disposition Time								
	Total of other than criminal cases	Civil and commercial litigious cases	Civil and commercial non litigious cases	Non litigious enforcement cases	Non litigious land registry cases	Non litigious business registry cases	Administrative law cases	Other cases	Total of other than criminal cases	Civil and commercial litigious cases	Civil and commercial non litigious cases	Non litigious enforcement cases	Non litigious land registry cases	Non litigious business registry cases	Administrative law cases	Other cases	
Albania	98.7%	98.7%	99.9%	NC	NC	NC	NC	99.6%	NC	75	192	24	NC	NC	NC	287	NC
Andorra	91.8%	95.1%	95.2%	85.0%	NC	NC	NC	92.5%	NC	401	294	68	753	NC	NC	429	NC
Armenia	99.4%	103.3%	100.6%	NC	NC	NC	NC	94.0%	67.0%	205	168	57	NC	NC	NC	294	989
Austria	99.6%	100.6%	99.5%	101.5%	96.5%	100.0%	NC	99.9%	54	135	67	88	23	NC	NC	32	NC
Azerbaijan	99.8%	100.2%	99.6%	NC	NC	NC	NC	96.5%	NC	46	52	3	NC	NC	NC	103	NC
Belgium	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Bosnia and Herzegovina	94.4%	115.9%	110.9%	74.3%	102.6%	104.3%	113.6%	NC	760	656	221	2 103	15	15	242	NC	
Bulgaria	98.6%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	92.1%	99.4%	74	NC	NC	NC	NC	NC	150	96
Croatia	102.2%	98.0%	106.2%	110.5%	100.5%	NC	NC	139.3%	133	467	39	182	42	NC	533	243	
Cyprus	87.0%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	74.0%	NC	534	NC	NC	NC	NC	1 270	NC	
Czech Republic	113.7%	98.8%	99.6%	104.0%	NC	NC	NC	135.7%	116	174	109	9	NC	NC	NC	117	NC
Denmark	101.1%	109.0%	103.5%	106.2%	99.9%	104.6%	NC	101.2%	17	165	212	51	0	163	NC	80	NC
Estonia	111.4%	112.6%	104.3%	NC	100.9%	123.0%	105.5%	NC	44	167	91	NC	12	32	108	NC	NC
Finland	94.8%	103.2%	94.2%	98.5%	NC	NC	NC	101.0%	97.6%	102	325	84	117	NC	NC	248	291
France	100.2%	99.2%	101.6%	101.4%	NC	NC	NC	106.7%	NC	276	311	37	88	NC	NC	302	NC
Georgia	103.2%	101.9%	104.2%	NC	NC	NC	NC	113.0%	99.6%	60	62	13	NC	NC	NC	213	0
Germany	99.8%	100.4%	NC	NC	NC	NC	NC	101.7%	100.1%	487	163	NC	NC	NC	NC	354	470
Greece	85.4%	57.7%	NC	NC	NC	NC	NC	143.2%	NC	677	469	NC	NC	NC	NC	1 530	NC
Hungary	104.2%	106.1%	100.2%	108.6%	NC	102.4%	108.0%	99.6%	NC	97	83	48	NC	NC	147	402	NC
Iceland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Italy	108.4%	131.3%	92.6%	98.1%	NC	NC	NC	NC	NC	391	560	160	368	NC	NC	NC	NC
Latvia	107.1%	111.2%	99.4%	NC	NC	NC	NC	131.2%	NC	167	252	37	NC	NC	NC	302	NC
Lithuania	100.5%	100.5%	100.6%	99.2%	NC	NC	NC	98.1%	100.8%	44	88	4	18	NC	NC	144	15
Luxembourg	NC	172.8%	100.0%	NC	NC	NC	NC	99.8%	NC	NC	73	0	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	108.2%	113.8%	NC	NC	NC	NC	NC	40.2%	NC	707	665	NC	NC	NC	NC	1 457	NC
Republic of Moldova	100.4%	100.3%	99.6%	98.3%	NC	NC	NC	104.7%	102.1%	67	104	2	28	NC	NC	138	78
Monaco	NC	117.3%	NC	NC	NC	NC	NC	19.5%	NC	NC	433	NC	NC	NC	1 658	NC	NC
Montenegro	100.7%	101.5%	103.2%	100.9%	NC	NC	NC	87.1%	150.0%	618	254	114	779	NC	NC	210	487
Netherlands	98.6%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	97.5%	NC	84	NC	NC	NC	NC	NC	183	NC
Norway	99.8%	99.6%	104.6%	97.8%	NC	NC	NC	NC	NC	170	160	190	167	NC	NC	NC	NC
Poland	100.6%	88.5%	104.0%	98.8%	101.4%	98.0%	99.6%	98.3%	50	195	38	62	18	16	112	110	NC
Portugal	96.0%	97.7%	NC	94.1%	NC	NC	NC	NC	860	369	NC	1 399	NC	NC	NC	NC	NC
Romania	95.6%	98.6%	102.7%	96.2%	104.2%	100.7%	78.1%	NC	162	193	55	47	228	2 428	272	NC	NC
Russian Federation	99.8%	99.3%	100.0%	100.0%	92.0%	NC	NC	100.5%	99.9%	19	40	2	NC	NC	87	NC	5
Sarbia	118.2%	116.0%	103.6%	116.7%	NC	NC	NC	90.6%	111.3%	327	242	104	1 299	NC	NC	467	54
Slovakia	90.9%	81.6%	98.0%	115.2%	NC	99.7%	47.2%	93.1%	218	437	168	856	NC	26	733	164	NC
Slovenia	105.8%	104.8%	103.6%	104.6%	108.6%	100.7%	115.5%	103.4%	111	405	192	273	15	3	191	58	NC
Spain	NC	99.6%	100.5%	NC	NC	NC	NC	123.7%	NC	NC	264	115	NC	NC	NC	427	NC
Sweden	101.7%	98.8%	96.2%	NC	NC	NC	NC	104.8%	99.7%	149	179	156	NC	NC	NC	126	212
Switzerland	100.1%	99.9%	94.0%	NC	NC	NC	NC	107.2%	104.9%	274	127	944	NC	NC	NC	217	56
The FYROMacedonia	113.9%	131.0%	83.2%	NC	NC	NC	NC	112.0%	109.2%	214	175	241	NC	NC	NC	317	105
Turkey	115.7%	114.6%	NC	NC	NC	NC	NC	127.2%	NC	134	134	NC	NC	NC	NC	132	NC
Ukraine	107.2%	105.7%	103.2%	NC	111.1%	NC	NC	129.6%	100.4%	38	70	128	NC	132	NC	38	6
UK:England and Wales	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	84.6%	127.2%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	446	NC
UK:Northern Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
UK:Scotland	85.2%	85.0%	NC	NC	NC	NC	NC	90.0%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Average	100.4%	104.2%	100.3%	100.6%	101.9%	95.4%	99.2%	105.4%	253	246	117	428	55	580	356	184	NC
Median	100.0%	100.0%	100.0%	101.2%	100.7%	100.7%	100.7%	100.2%	149	188	76	142	20	28	245	93	NC
Minimum	85.4%	57.7%	83.2%	74.3%	92.0%	19.5%	40.2%	87.0%	17	40	0	9	0	3	11	0	NC
Maximum	115.7%	172.8%	110.9%	118.2%	111.1%	123.0%	143.2%	150.0%	860	685	944	2 103	228	2 428	1 520	989	NC
Israel	100.8%	100.8%	NC	NC	NC	NC	NC	100.1%	NC	334	340	NC	NC	NC	NC	117	NC

Принаймні в одній третині європейських держав продуктивність суду можна визнати задовільною. Дійсно, обидва показники - коефіцієнт завершених справ та термін винесення рішення у справі позитивні для основних категорій некримінальних справ у Австрії, Азербайджані, Чехії, Данії, Естонії, Грузії, Угорщині, Литві, Республіці Молдова, Норвегії, Російській Федерації, Швеції, Туреччині, Україні. Якщо ці результати будуть підтвержені в найближчі роки, некримінальним судам в цих країнах не варто очікувати серйозних труднощів, щоб впоратися з обсягом справ, що мають бути розглянуті.

Ситуація, здається, залишається задовільною в Албанії, але за нею потрібно ретельно стежити і вживати відповідних заходів, щоб зберегти позитивну динаміку, помічену від початку 2010 року (див таблицю 9.3 нижче), проте коефіцієнт завершених справ залишається нижче 100%.

Ситуацію потрібно більш серйозно контролювати в державах, які зберігають прийнятний коефіцієнт завершених справ, близький до, але нижче 100%, але з уже досить хорошим показником терміну винесення рішення у справі. Це, зокрема, стосується Андорри, Боснії і Герцеговини, Хорватії, Португалії та Словаччини.

Інші держави мають (занадто) високий показник терміну винесення рішення у справі, але можна прогнозувати його поліпшення при розгляді їх позитивного коефіцієнта завершених справ, вище 100%, що може позитивно вплинути на тривалість судового розгляду в тому випадку, якщо тренд з показником терміну винесення рішення у справі підтвердиться в найближчі роки: Франція, Німеччина, Словенія, Швейцарія, "Колишня Югославська Республіка Македонія", відносно спірних і неспірних справ, Вірменія, Фінляндія, Італія, Латвія, Мальта, Чорногорія, Сербія,

враховуючи лише некримінальні спірні справи, Греція та Іспанія для адміністративних справ. При розгляді змін цих показників для основних категорій справ починаючи з 2008, тенденція в останні роки підтверджується для Франції, Швейцарії, Італії. Позитивна динаміка, схоже, з'являється в Латвії, Мальти, Сербії, Словенії, "Колишній Югославській Республіці Македонія", проте вона залишається досить слабкою. В цих країнах необхідно вжити заходів для підвищення продуктивності суду.

Ситуація набагато критичніша в інших державах, які мають як низький коефіцієнт завершених справ, і потім не можуть впоратися з обсягом справ, що надходять, і високим показником терміну винесення рішення у справі: відставання від графіку та затягування розгляду справи в майбутньому можуть погіршитись, якщо конкретних заходів не буде вжито. Це, зокрема, стосується Греції та Польщі щодо спірних справ, Боснії і Герцеговини у неспірних справах. Ця ситуація є частково критичною стосовно адміністративних справ на Кіпрі (час винесення рішення у справі: 1,270 дні), Мальта (час винесення рішення у справі: 1,457 днів) і меншою мірою складною в Монако, Сербії, Румунії та Словаччині.

Таблиця 9.3 Зміни коефіцієнтів завершених справ та показника терміну винесення рішення у справі (2012 та 2010) (Питання 91)

States/entities	Clearance Rate									Disposition Time								
	Total of other than criminal cases	Civil and commercial litigious cases	Civil and commercial non litigious cases	Non litigious enforcement cases	Non litigious land registry cases	Non litigious business registry cases	Administrative law cases	Other cases	Total of other than criminal cases	Civil and commercial litigious cases	Civil and commercial non litigious cases	Non litigious enforcement cases	Non litigious land registry cases	Non litigious business registry cases	Administrative law cases	Other cases		
Albania	2.9%	3.9%	0.7%	NC	NC	NC	8.8%	NC	19.8%	11.0%	-20.5%	NC	NC	NC	8.6%	NC		
Andorra	0.5%	-3.9%	-1.4%	16.6%	NC	NC	-29.7%	NC	19.3%	39.3%	-14.3%	-7.9%	NC	NC	93.0%	NC		
Armenia	1.0%	2.3%	3.3%	NC	NC	NC	5.2%	-31.6%	18.0%	3.3%	-2.7%	NC	NC	NC	31.9%	2.6%		
Austria	-0.6%	0.5%	-2.5%	2.1%	-3.3%	NC	NC	0.0%	-0.3%	5.2%	1.1%	-2.2%	135.0%	NC	NC	5.1%		
Azerbaijan	1.3%	2.0%	-0.3%	NC	NC	NC	NC	NC	32.4%	20.7%	58.1%	NC	NC	NC	NC	NC		
Belgium	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC		
Bosnia and Herzegovina	-8.7%	23.2%	11.7%	-31.8%	-0.7%	3.7%	36.6%	NC	25.3%	-20.6%	-31.6%	49.9%	-52.3%	-13.5%	-36.2%	NC		
Bulgaria	-0.2%	NC	NC	NC	NC	NC	-6.5%	0.2%	19.0%	1.0%	NC	NC	NC	NC	32.8%	8.0%		
Croatia	-8.5%	-4.7%	10.4%	-17.7%	-4.6%	NC	NC	0.0%	-1.0%	-23.3%	-26.6%	-16.1%	NC	NC	-36.6%	NC		
Cyprus	3.4%	NC	NC	NC	NC	NC	-0.3%	NC	2.0%	NC	NC	NC	NC	NC	-5.2%	NC		
Czech Republic	19.8%	-4.3%	-1.0%	4.0%	NC	NC	56.4%	1.0%	36.3%	3.8%	-44.4%	NC	NC	NC	-23.3%	NC		
Denmark	-5.3%	6.9%	-5.9%	3.7%	-1.9%	10.3%	NC	0.0%	-36.6%	-9.3%	4.7%	-41.8%	-90.5%	-38.8%	NC	-8.4%		
Estonia	0.5%	15.2%	-10.1%	NC	1.0%	NC	16.7%	NC	-93.4%	-22.4%	4.7%	NC	-26.6%	NC	-26.4%	NC		
Finland	-5.8%	10.7%	-6.9%	-1.5%	NC	NC	2.1%	1.3%	4.7%	25.8%	8.5%	-3.8%	NC	NC	4.4%	43.3%		
France	1.3%	0.9%	1.9%	5.0%	NC	NC	0.0%	NC	7.5%	11.6%	1.4%	-14.5%	NC	NC	-10.7%	NC		
Georgia	3.5%	5.9%	4.1%	NC	NC	NC	4.4%	1.3%	71.3%	-33.8%	-49.2%	NC	NC	NC	499.9%	-95.2%		
Germany	NC	-1.8%	NC	NC	NC	NC	5.5%	6.7%	NC	-0.3%	NC	NC	NC	NC	-5.1%	0.1%		
Greece	-17.3%	-29.9%	NC	NC	NC	NC	78.8%	32.9%	146.6%	NC	NC	NC	NC	NC	-24.2%	NC		
Hungary	-2.9%	3.3%	-13.0%	12.6%	NC	-3.7%	13.0%	6.6%	NC	-39.7%	1107.6%	-56.0%	NC	NC	-27.1%	22.6%		
Iceland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC		
Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC		
Italy	-0.5%	11.1%	-4.9%	4.6%	NC	NC	NC	NC	-1.1%	19.7%	-1.0%	-3.8%	NC	NC	NC	NC		
Latvia	11.5%	29.7%	-3.0%	NC	NC	NC	36.9%	NC	19.9%	-23.5%	98.0%	NC	NC	NC	-35.9%	NC		
Lithuania	-5.6%	-1.4%	NC	NC	NC	NC	17.5%	0.8%	1.3%	59.1%	NC	NC	NC	NC	-9.7%	-1.8%		
Luxembourg	NC	24.9%	NC	NC	NC	NC	-25.1%	NC	NC	-63.4%	NC	NC	NC	NC	NC	NC		
Malta	22.8%	28.4%	NC	NC	NC	NC	40.6%	NC	-15.4%	-19.2%	NC	NC	NC	NC	-47.2%	NC		
Republic of Moldova	6.1%	5.8%	NC	NC	NC	NC	13.9%	NC	-23.7%	-4.0%	NC	NC	NC	NC	-23.5%	NC		
Monaco	NC	54.9%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	-41.8%	NC	NC	NC	NC	NC	NC		
Montenegro	1.5%	10.5%	1.7%	-3.1%	NC	NC	-12.2%	62.0%	364.1%	-6.2%	-10.8%	503.1%	NC	NC	75.8%	703.1%		
Netherlands	-1.8%	NC	NC	NC	NC	NC	-8.5%	NC	22.3%	NC	NC	NC	NC	NC	2.1%	NC		
Norway	0.2%	-0.9%	-0.1%	1.8%	NC	NC	NC	NC	-4.0%	1.7%	-5.1%	-6.7%	NC	NC	NC	NC		
Poland	0.6%	-6.8%	6.7%	1.6%	-3.6%	-1.7%	5.4%	3.0%	2.4%	8.1%	13.9%	44.4%	-43.7%	22.0%	-7.1%	-6.5%		
Portugal	8.7%	-4.1%	NC	29.5%	NC	NC	NC	NC	-21.6%	-11.7%	NC	-36.0%	NC	NC	NC	NC		
Romania	4.5%	9.6%	3.3%	-1.8%	-3.6%	NC	10.5%	NC	3.9%	-10.8%	-6.8%	27.7%	-2.9%	NC	1.1%	NC		
Russian Federation	0.0%	-0.0%	-0.3%	NC	NC	NC	NC	NC	44.9%	219.9%	-98.2%	NC	NC	NC	NC	NC		
Serbia	32.8%	26.6%	20.5%	39.6%	NC	NC	-6.5%	29.1%	267.6%	-23.3%	-28.5%	521.0%	NC	NC	-7.2%	-24.6%		
Slovakia	-14.4%	-16.5%	-6.9%	-72.1%	NC	-21.1%	-53.8%	-9.9%	28.3%	20.0%	5.8%	19.1%	NC	-23.4%	1005.4%	11.9%		
Slovenia	6.0%	7.0%	6.9%	1.8%	12.0%	1.1%	-6.8%	5.7%	-38.7%	-6.0%	-12.0%	-15.7%	-78.2%	-24.3%	-6.6%	40.8%		
Spain	NC	6.4%	-1.4%	NC	NC	NC	20.9%	NC	NC	-4.5%	-13.4%	NC	NC	NC	-1.5%	NC		
Sweden	9.0%	0.9%	-5.2%	NC	NC	NC	18.4%	-6.2%	-19.4%	-6.2%	8.1%	NC	NC	NC	-33.4%	-22.0%		
Switzerland	-3.2%	0.4%	-7.9%	NC	NC	NC	2.6%	9.3%	185.5%	-3.9%	1416.6%	NC	NC	NC	-5.2%	-31.4%		
The FYROMacedonia	-37.9%	37.6%	-55.8%	NC	NC	NC	73.6%	7.6%	-36.7%	-32.3%	710.6%	NC	NC	NC	-60.2%	-6.1%		
Turkey	21.8%	NC	NC	NC	NC	NC	39.7%	NC	-38.5%	NC	NC	NC	NC	NC	-29.7%	NC		
Ukraine	7.0%	1.4%	-2.1%	NC	1.6%	NC	35.6%	0.4%	-11.2%	35.0%	17.1%	NC	-23.8%	NC	-49.8%	-0.7%		
UK-England and Wales	NC	NC	NC	NC	NC	NC	-0.9%	18.8%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	16.1%	NC		
UK-Northern Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC		
UK-Scotland	31.7%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	0.6%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC		
Average	2.3%	6.0%	-2.0%	1.7%	-0.4%	-1.9%	10.5%	7.8%	22.0%	7.5%	107.7%	50.2%	-22.1%	-15.6%	40.1%	32.5%		
Median	0.8%	3.3%	-1.0%	2.9%	-1.4%	-0.3%	5.4%	1.3%	1.6%	-3.9%	-1.0%	-5.2%	-28.6%	-23.4%	-4.6%	-0.7%		
Minimum	-37.9%	-26.9%	-55.8%	-72.1%	-4.6%	-21.1%	-53.8%	-31.6%	-83.4%	-63.4%	-89.2%	-56.0%	-90.5%	-38.8%	-90.2%	-95.2%		
Maximum	32.6%	54.9%	20.5%	39.6%	12.0%	10.3%	78.6%	62.0%	364.1%	219.8%	1416.6%	521.0%	135.0%	22.0%	1005.4%	703.1%		
Israel	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC		

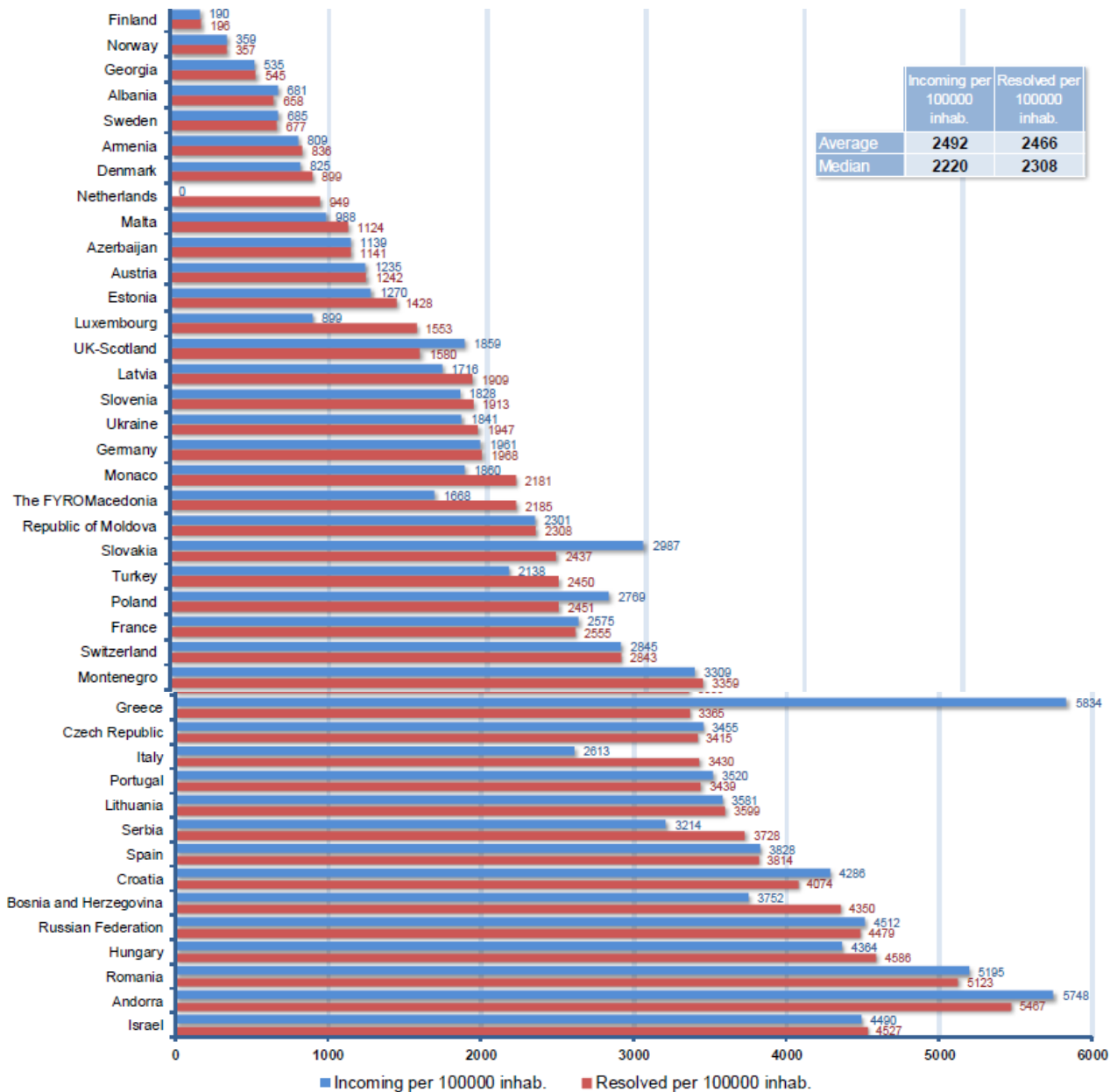
Коментарі: (опущено)

9.2.1.1 Спірні цивільні (і господарські) справи у судах першої інстанції

Щоб дати уявлення про різні судові системи в Європі в порівнянні, для цивільних спірних і неспірних справ створюються окремі таблиці, які дуже відрізняються між собою. У деяких державах неспірні справи, наприклад, питання кадастру або реєстрація підприємств (які в основному полягають в формальній перевірці, протягом короткого періоду часу між оформленням

і отриманням сертифікату), складають справді велику частину роботи суду, в той час як в інших державах ці завдання виконуються іншими установами.

Рисунок 9.4 Кількість спірних цивільних (та господарських) справ, що надійшли до суду першої інстанції і були вирішені на 100 000 жителів у 2012 році (Питання 1, 91)

На малюнку вище можна виділити істотні показники щодо кількості вхідних і вирішених справ судами першої інстанції в судових системах 40 європейських держав.

В середньому, на європейському рівні в 2012 році, суди першої інстанції спромоглися вирішити приблизно таку ж кількість справ, яка до них надходила: близько 2500 справ на 100 000 жителів. Тим не менш, на рівні держави можна відзначити ключові зміни.

Кількість справ, що надходить, у розрахунку на 100 000 жителів менше кількості вирішених справ у Вірменії, Данії, Мальті, Естонії, Люксембургу, Латвії, Словенії, Україні, «Колишній

Югославській Республіці Македонія», Туреччині, Італії, Сербії, Боснії і Герцеговині, Угорщині. Ці держави спромоглися скоротити свої попередні відставання в 2012 році на національному рівні.

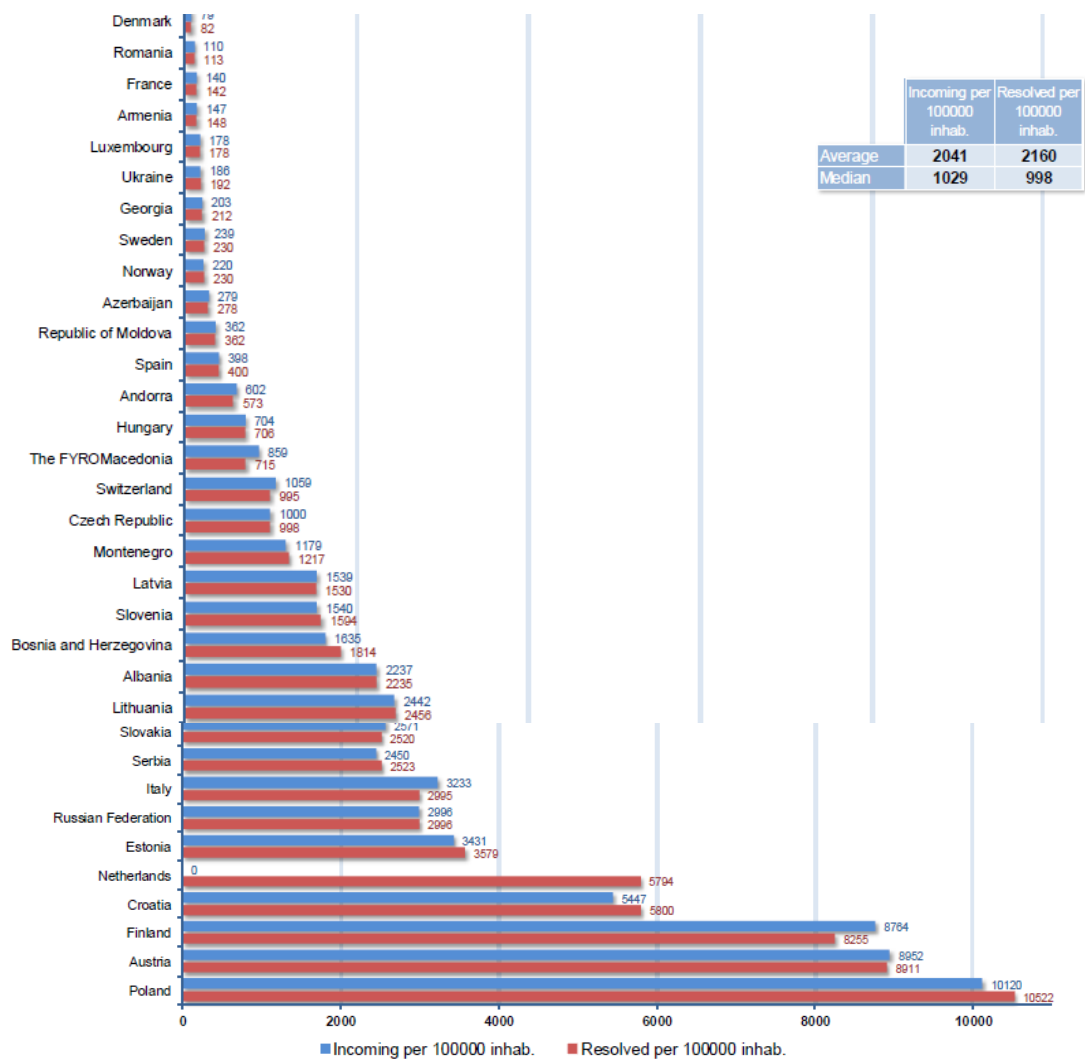
Цей рисунок також відображає протилежні тенденції і визначає держави, в яких збільшилась кількість нерозглянутих справ на державному рівні, зокрема: у Шотландії (Сполучене Королівство), Словаччині, Польщі, Греції (які підтвердили дані, однак не були в змозі дати пояснення), Хорватії, Андоррі. Інші держави ближче до балансу між кількістю справ, що надходять, та загальною кількістю вирішених справ.

Між різними державами-членами помітні суттєві розбіжності при аналізі обсягу цивільних (господарських) справ, розглянутих судами першої інстанції. Так само, як і протягом попереднього дослідження, з'явилися деякі закономірності. Люди видаються більш схильними звертатися до суду для вирішення спорів (більше 3000 нових справ на 100 000 жителів) в країнах Центральної та Східної Європи (Російській Федерації, Литві, Чехії, Хорватії), південно-східних європейських держав (Боснії і Герцеговині, Румунії, Сербії), а також у країнах Південної Європи (Іспанії, Італії, Греції), ніж у країнах Північної Європи (Фінляндії, Норвегії, Швеції, Данії, Нідерландах) та країнах Південного Кавказу (Грузія, Азербайджан, Вірменія), де менш ніж 1000 нових справ були подані в розрахунку на 100 000 жителів на рік. Албанія, здається, є винятком цієї класифікації. Цей звіт не має на меті проводити соціологічний аналіз цих тенденцій, проте цю інформацію буде корисно використати в більш поглиблених дослідженнях.

З іншого боку, також було б корисно зробити порівняльне дослідження типології та класифікації цивільних (господарських) справ серед цих держав з метою виявлення загальних підкатегорій. Це дасть змогу краще розуміти судові системи, забезпечить додаткові дані та вдосконалив порівняння між системами.

9.2.1.2 Неспирні цивільні (та господарські) справи

Рисунок 9.5 Кількість неспирних цивільних (та господарських) справ, що надійшли до суду першої інстанції на 100 000 жителів у 2012 році (Питання 1, 91)

Зображений вище рисунок відображає результати 33 держав. Тільки Бельгія чітко вказала, що вона не використовувала категорію «неспірних» справ. Щодо інших держав, дані були недоступні.

Сильні відмінності між державами-членами стосовно неспірних справ можна пояснити, зокрема, наявністю або відсутністю в них земельних судів та торгових реєстрів, оскільки за реєстрацію потрібно платити. Це дає змогу відповідним судам залучати значні фінансові ресурси (див. Розділ 3).

В середньому, в 2012 році на європейському рівні суди першої інстанції були в змозі вирішувати майже таку саму (трохи меншу) кількість неспірних цивільних справ, що й кількість нових, які надійшли: близько 2,100 справ на 100 000 жителів. Тим не менш, на державному рівні можна виділити певні відмінності.

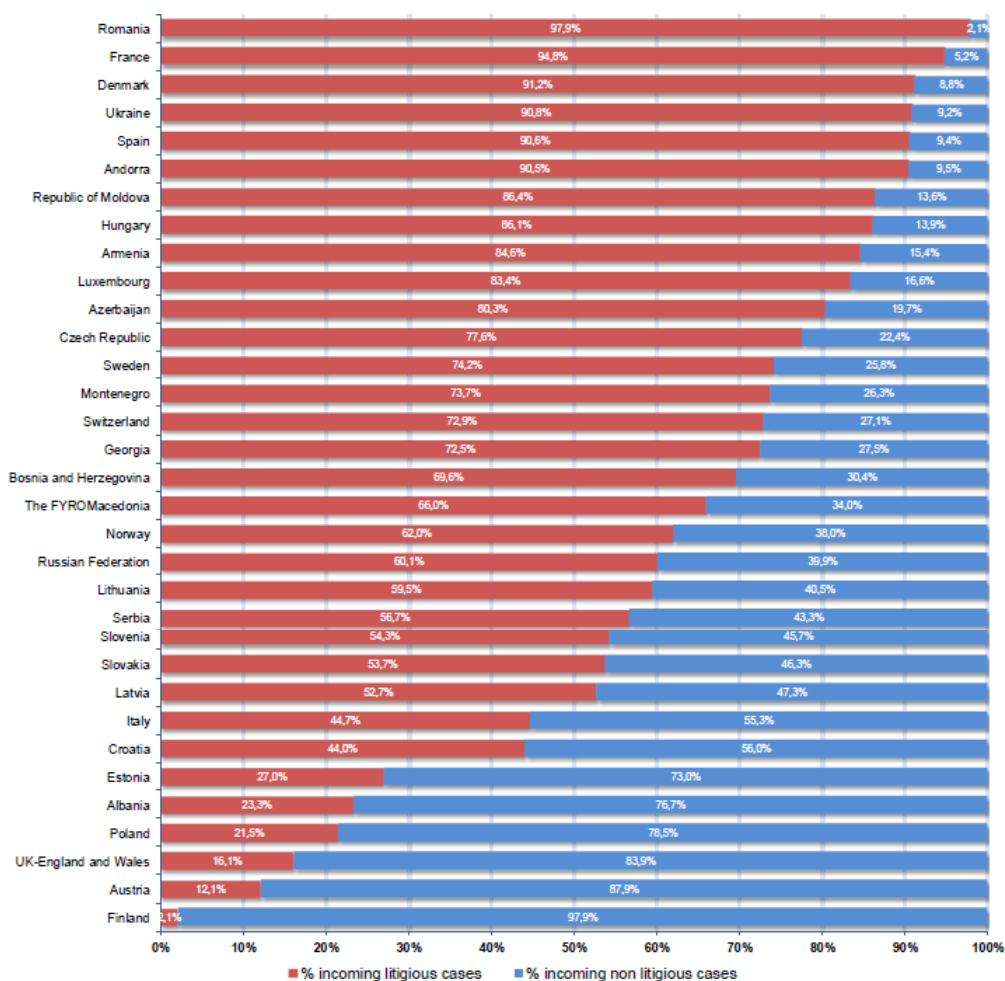
В деяких державах, кількість неспірних справ, що надходять є вищою, ніж кількість вирішених справ: «Колишній Югославській Республіці Македонія», Швейцарії, Словаччині, Італії, Фінляндії. З іншого боку, 7 держав знижують кількість нерозглянутих справ, яка зараз існує, порівняно з попередніми роками: Словенія, Боснія і Герцеговина, Литва, Сербія, Естонія, Хорватія, Польща. Інші країни досягли балансу.

В державах, де суди виконують функції, пов'язані з реєстрами, можна зіткнутися з великою кількістю неспірних цивільних справ. Особливо це стосується Польщі, Австрії, Фінляндії, Хорватії, Естонії. Діяльність реєстрів може бути джерелом доходу для судів (див. Розділ 3).

9.2.1.3 Порівняння цивільних (та господарських) спірних та неспірних справ

На рисунку нижче представлена інформація стосовно 33 держав, стосовно яких були доступні дані про спірні та неспірні справи. Це дає змогу краще зрозуміти особливості судової діяльності в окремій державі. В ході порівняння спірних і неспірних цивільних справ серед держав виявляється, в першу чергу, що обсяг навантаження суду в цілому багато в чому залежить в деяких країнах від неспірних справ, в той час як в інших спірні справи складають основний обсяг роботи для судів першої інстанції; в цих останніх державах, обсяг роботи, який безпосередньо виконують судді - вирішення спору – набагато більший.

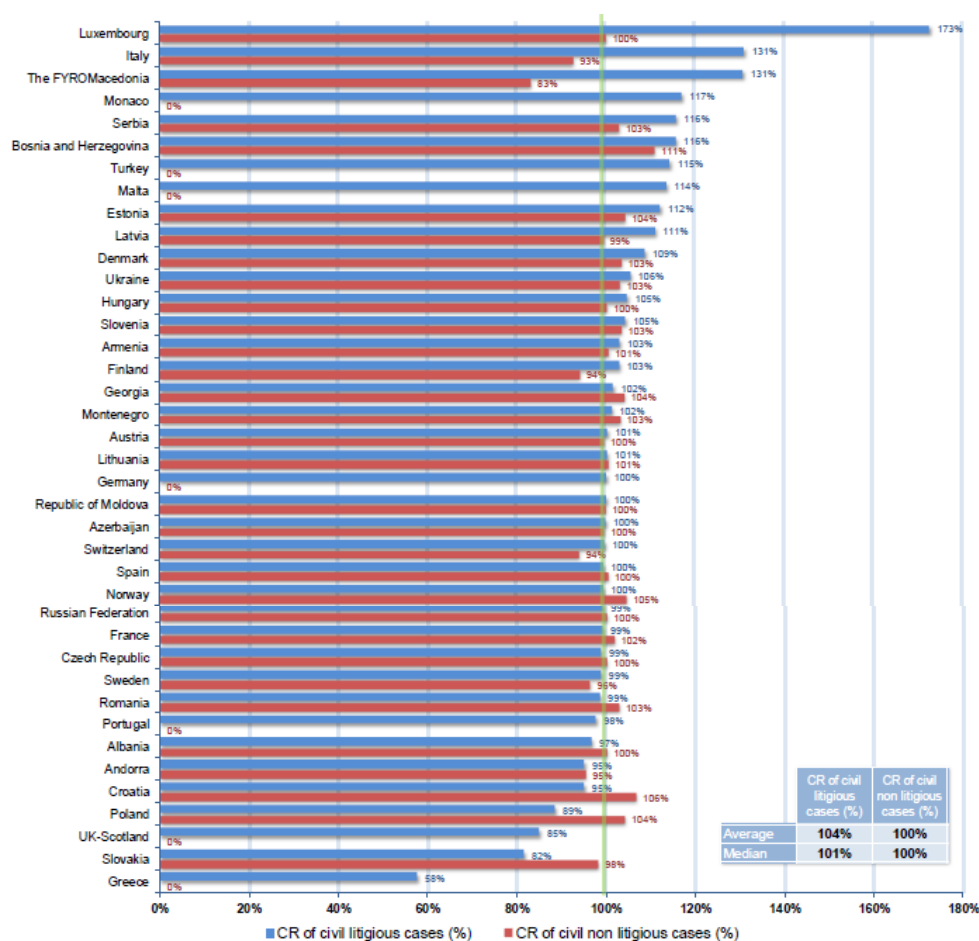
Рисунок 9.6 Співвідношення спірних та неспірних цивільних (та господарських) справ, що надійшли до суду першої інстанції в 2012 році (Питання 91)

Коментарі: (опущено)

У 8 державах діяльність суду першої інстанції, що стосується обсягу справ, в основному полягає у вирішенні неспірних цивільних (та господарських) справ: Фінляндія, Австрія, Англія й Уельс (Сполучене Королівство), Польща, Албанія, Естонія, Хорватія, Італія. В інших державах діяльність дуже різноманітна, і значний обсяг справ в основному припадає на спірні справи (Румунія, Франція, Данія, Україна, Іспанія, Андорра).

Рисунок 9.7 Коефіцієнт вирішених цивільних (та господарських) спірних та неспірних справ в 2012 році, у % (Питання 91)

Коефіцієнт вирішених справ

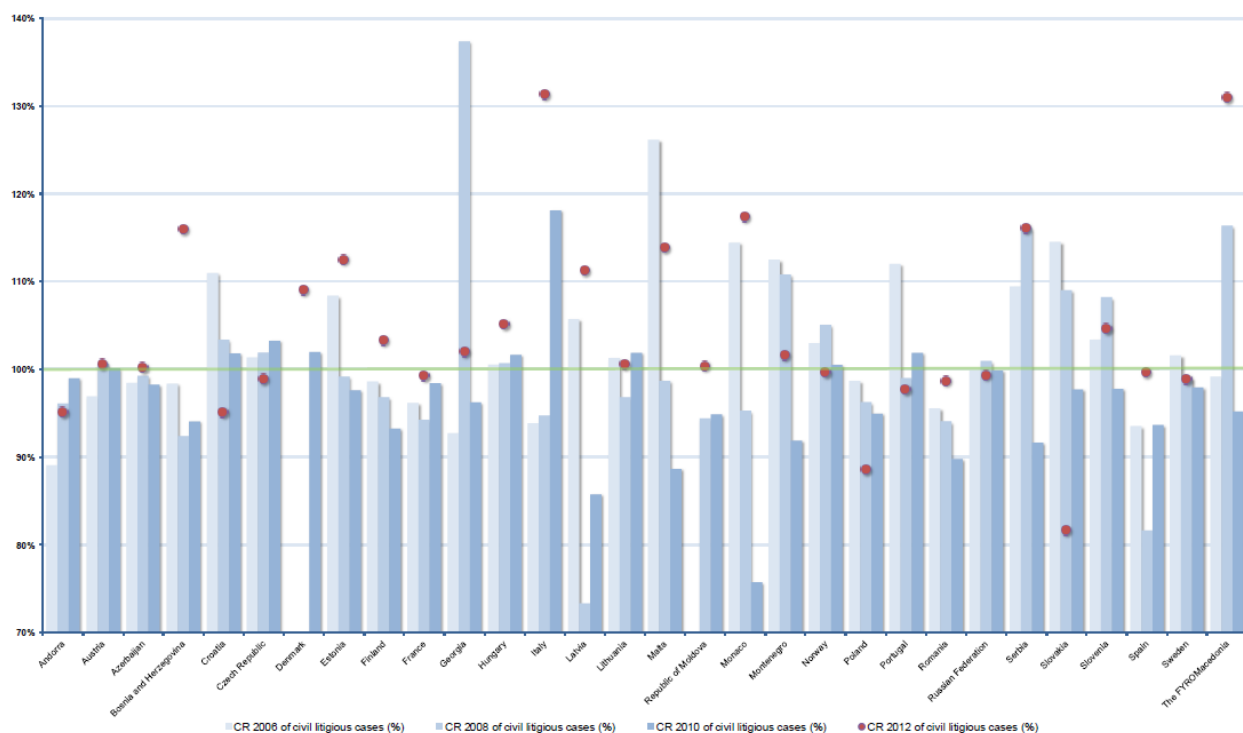
Розрахунок коефіцієнту вирішених справ дасть змогу проаналізувати наслідки розподілу обсягу цивільних (і господарських) справ на діяльність суду.

Нижченаведений рисунок був підготовлений на основі даних 39 держав.

Європейський середній коефіцієнт вирішених справ становить вище 100% як для спірних, так і не спірних справ. Європейські суди в сумі здатні впоратися з обсягом справ, які необхідно розглянути, без збільшення кількості накопичених справ.

Певні складнощі виникають в процесі розгляду спірних справ у Польщі, Шотландії (Сполучене Королівство), Словаччині, Греції, а також для неспірних справ в «Колишній Югославській Республіці Македонія».

Рисунок 9.8 Зміни коефіцієнта вирішених справ спірних цивільних справ в період від 2006 та 2012 рр. (Питання 9)

Коментарі: (опущено)

Враховуючи наявні дані, можна виділити зміни коефіцієнта спірних цивільних (господарських) справ між 2006 і 2012 роками в 30 державах. Аналіз слід проводити обачно, оскільки якість деяких даних може відрізнятися протягом цього періоду, що може частково пояснити різницю в показниках.

У 9 з 30 відповідних держав коефіцієнт спірних цивільних справ у першій інстанції залишається відносно стабільним ($\pm 5\%$) при порівнянні даних між 2006 і 2012 рр.

Інші помітні тенденції можна розділити на два абсолютно рівні напрямки: негативні можна відзначити в 10 державах і позитивні характерні для 11. Основні покращення коефіцієнта вирішених справ спостерігаються, зокрема, в Італії, що можна пояснити скороченням кількості справ, що надходять (введення нових судових зборів, які позивачі зобов'язані сплатити, щоб розпочати конкретні види судових процесів), ніж збільшенням кількості вирішених справ. Угорщина зазнала чергового зростання її коефіцієнта вирішених справ. Та ж загальна тенденція, хоч і не рівномірна впродовж багатьох років, спостерігається в Боснії і Герцеговині, Естонії, Фінляндії, Латвії, Румунії, Іспанії і "Колишній Югославській Республіці Македонія".

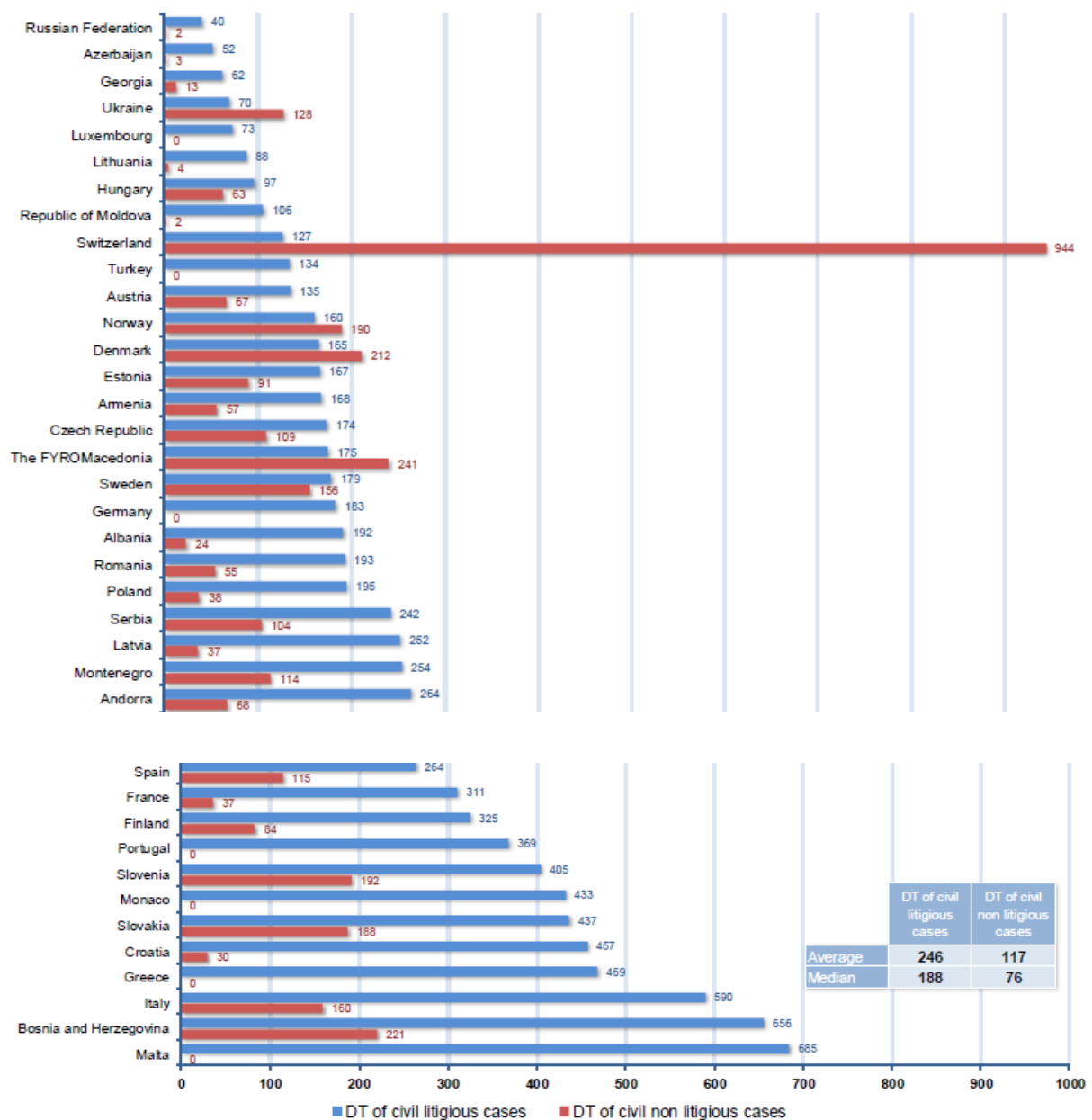
На противагу, коефіцієнт вирішених справ різко знизився (хоч і не завжди рівномірно) у Словаччині, Грузії, Хорватії, Чорногорії, Польщі та Португалії. Ситуація в основному викликає занепокоєння в Словаччині та Польщі, де коефіцієнт вирішених справ становить нижче 100%. За цим потрібно ретельно стежити в інших державах, оскільки продуктивність цих органів може змінитись в майбутньому, якщо така тенденція підтвердиться.

Розрахований термін винесення рішення у справі в судах першої інстанції

Розрахований термін винесення рішення у справі показує, наскільки швидко судова система (або суд) вирішує справи, що надходять. Вона визначає кількість днів, які необхідні для вирішення

справ, що знаходяться в судах першої інстанції (див. конкретне визначення у вступі до цього Розділу).

Рисунок 9.9 Термін винесення рішення у спірних і неспірних цивільних (і господарських) справах в 2012 році, в днях (Питання 91)

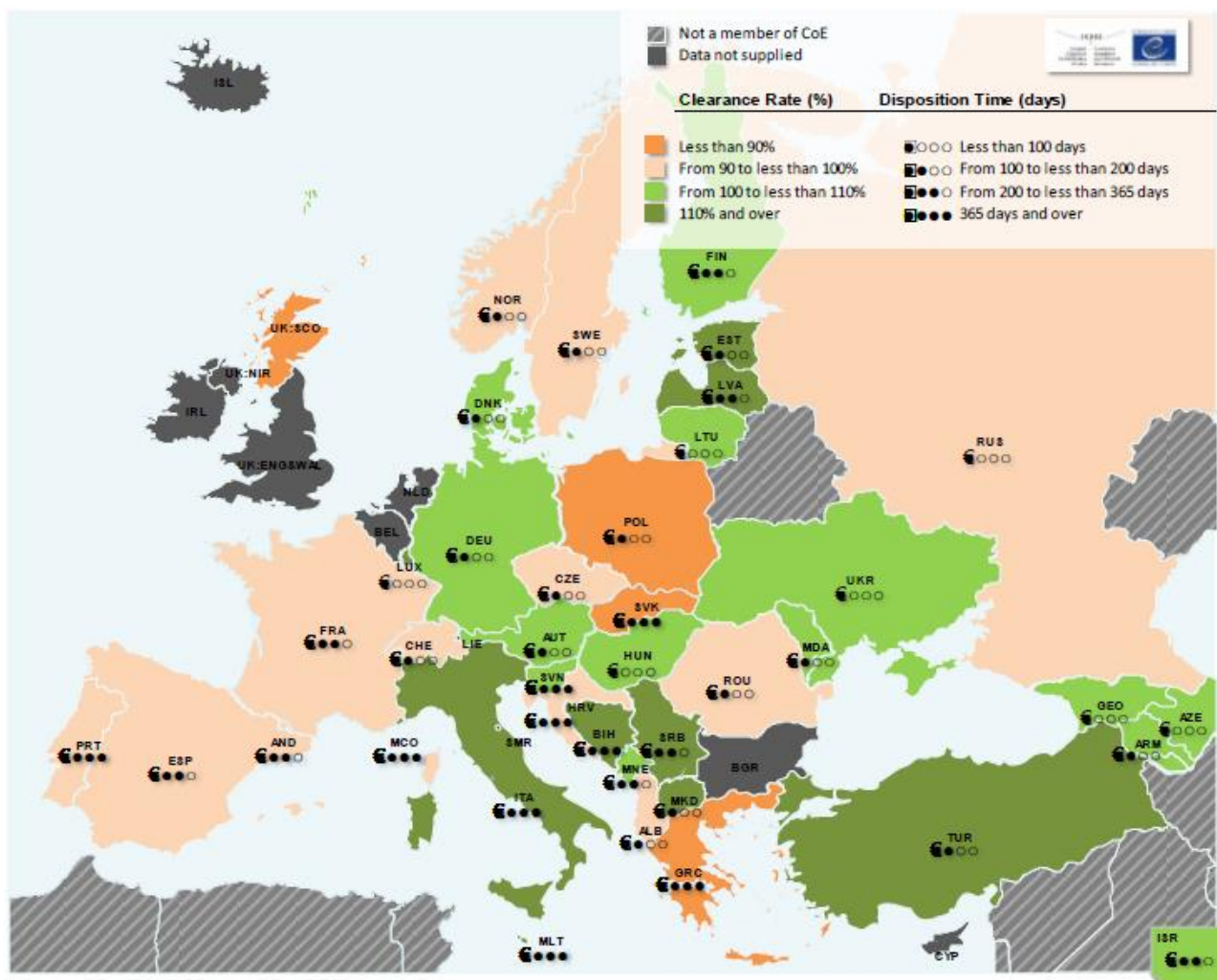

На рисунку вище відображена інформація про термін винесення рішення у справі (розраховується в днях) для 38 держав. В середньому в Європі, суди потребують 246 днів, щоб впоратися з обсягом некримінальних спірних справ і 117 днів для неспірних справ. Тим не менш, між державами можна спостерігати істотні відмінності. Кількість днів, необхідних для вирішення спірних справ в сукупності судам першої інстанції в 2012 році варіюється від 40 днів в Російській Федерації до 685 днів на Мальті. Держави, які мають найвищі показники терміну винесення рішення у спірних справах (більше одного року) є: Мальта, Боснія і Герцеговина, Італія, Греція, Хорватія, Словаччина, Монако, Словенія і Португалія. За винятком Люксембургу, найнижчі показники терміну винесення рішення у спірних справах можна спостерігати в країнах Східної Європи.

Цілком зрозуміло, що неспірні справи зазвичай вирішуються швидко (як правило, принаймні в два рази швидше спірних). Винятки стосуються лише Швейцарії, України, Норвегії, Данії і "Колишньої Югославської Республіки Македонії", де час, необхідний для вирішення неспірних справ, є більшим, ніж для спірних справ.

Наведена нижче карта відображає коефіцієнт вирішених справ та термін винесення рішення у справі 36 держав-членів (32 у попередній версії).

Рисунок 9.10 Коефіцієнт вирішених справ та термін винесення рішення у спірних цивільних (та господарських) справах у судах першої інстанції в 2012 році (Питання 91)

Цей аналіз, орієнтований на спірні цивільні (та господарські) справи, завершує і розширює той аналіз, який може бути зроблений на основі попередніх таблиць 9.2 і 9.3.

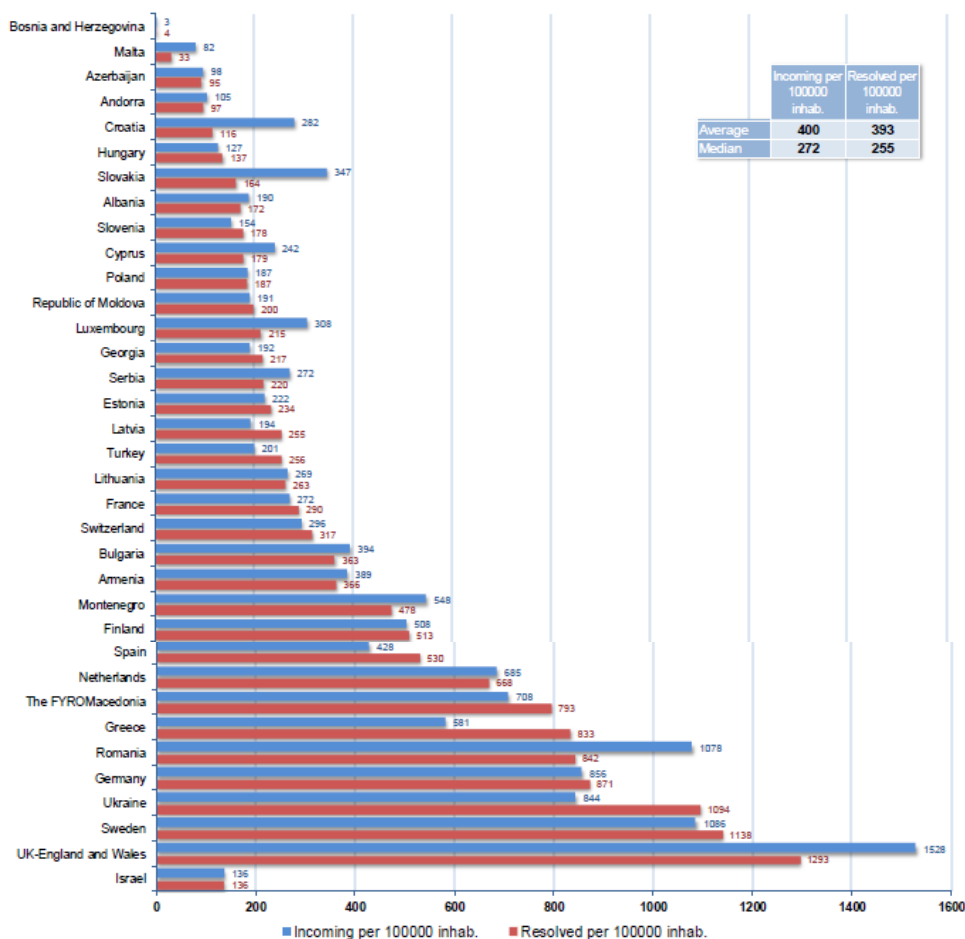
При аналізі результатів, представлених на цій карті, найбільш продуктивними судами першої інстанції, що розглядають цивільні (і господарські) справи та не спричиняють накопичення справ (коефіцієнт вирішених справ, що дорівнює або вище, ніж 100%) і можуть швидко вирішити справу, що надійшла (менше 100 днів) знаходяться в: Азербайджані, Грузії, Угорщині, Литві, Люксембурзі та Україні. Показники також свідчать, що в Австрії, Вірменії, Данії, Естонії, Німеччині, Росії, "Колишній Югославській Республіці Македонії" і Туреччині були відносно продуктивні цивільні (господарські) суди першої інстанції в 2012 році, і навпаки, суди першої інстанції зазнають серйозних труднощів у вирішенні справ, що надходять, у Греції, Словаччині, а також в Хорватії, Польщі та Португалії.

З 12 держав, які мають найдовші терміни вирішення справ (більше 300 днів), тільки 4 (Італія, Боснія і Герцеговина, Мальта, Словенія) мають коефіцієнти вирішених справ рівні або вище 100%, що призвело до поліпшення, навіть незначного, порівняно з їх становищем в 2012 році. Хорватія, Португалія, Монако не досягли 100% по коефіцієнту вирішених цивільних спірних справ, що означає, що кількість невирішених справ у цих судових систем зростає, а показники по часу, протягом якого відбувається вирішення - погіршуються. У меншій мірі ситуація залишається нестабільною в Андоррі, Франції, Чорногорії, Іспанії.

9.2.2 Адміністративні справи

Спори між фізичною особою і державним органом можуть врегульовуватись в рамках цивільного процесу. Тим не менш, у ряді держав, адміністративне право є окремою галуззю права. Врегулювання таких спорів може знаходитись в межах компетенції спеціалізованих адміністративних трибуналів або підрозділів, що входять до суду загальної юрисдикції. Адміністративні справи розглядаються окремо тут для того, щоб проаналізувати системи, які або мають специфічну судову систему, або особливі шляхи вирішення адміністративних справ у судах загальної юрисдикції.

Рисунок 9.11 Кількість адміністративних справ, що надійшли та були вирішені до судів першої інстанції на 100 000 жителів у 2012 (Питання 1, 91)

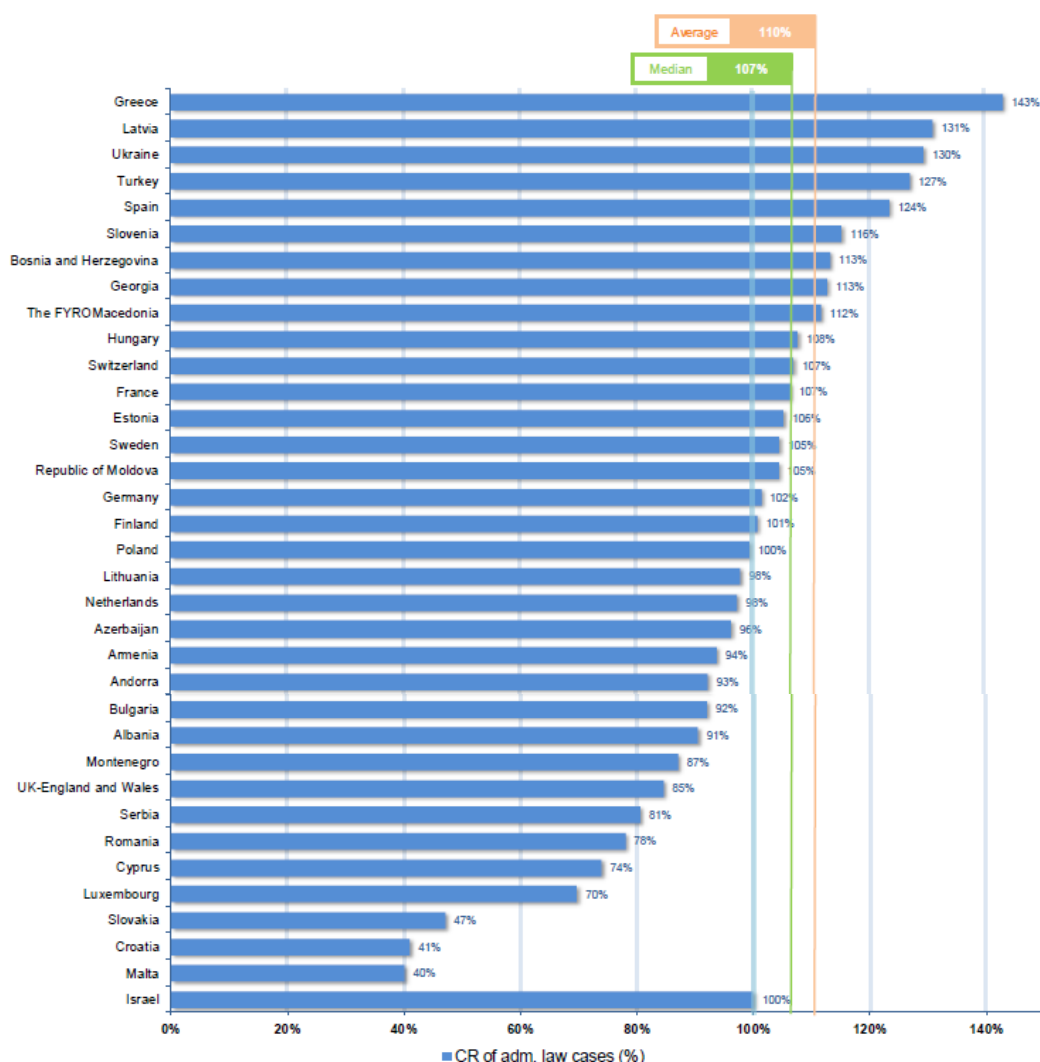

Коментарі: (опущено)

Тридцять три держави та Ізраїль змогли надати дані про адміністративні справи; 8 держав заявили, що дані про адміністративні справи не були зібрані в окрему категорію: Австрія, Ірландія, Італія, Норвегія, Північна Ірландія, Шотландія, Англія й Уельс (Сполучене Королівство).

В середньому в Європі, суди здатні впоратися з обсягом адміністративних справ, отримуючи таку ж кількість справ, що надходять, як і кількість справ, що мають біти розглянуті. Тим не менш, між державами спостерігаються істотні відмінності. У 2 державах, суди розглядають близько 1 000 або більше справ на 100 000 жителів: Україна, Швеція. Високі показники (приблизно 500 і 1 000 справ на 100 000 жителів) також в Німеччині, Румунії, Греції, «Колишній Югославській Республіці Македонія», Нідерландах, Іспанії, Фінляндії та Чорногорії. Обсяг адміністративних справ особливо невеликий (не більше 100 справ на 100 000 жителів) в Боснії і Герцеговині, на Мальті та в Азербайджані.

Рисунок 9.12 Коефіцієнт вирішених адміністративних справ в 2012 році (Питання 91)

Тут також аналіз доповнює і розширює той, що був зроблений на основі вищезазначених таблиць 9.2 і 9.3.

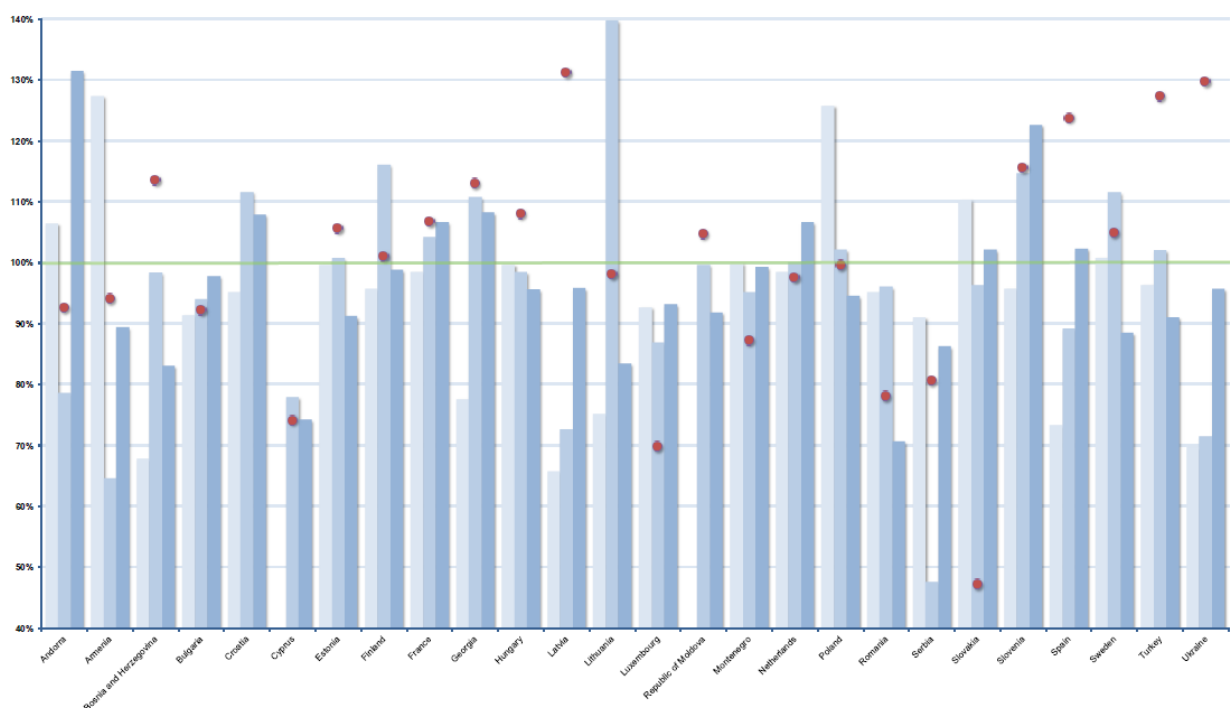
Управління адміністративними справами в першій інстанції є або могло б стати складним в плані продуктивності суду в 15 державах. Кількість нерозглянутих адміністративних справ істотно

зростає на Мальті (такі низькі цифри не є істотним показником, враховуючи дуже малу кількість відповідних справ), у Хорватії та Словаччині, а також, меншою мірою, в Люксембурзі, на Кіпрі та в Румунії: суди першої інстанції, що розглядають адміністративні справи, не можуть впоратися з обсягом справ, що надходять.

19 держав не мають проблем з вирішенням адміністративних справ. Серед країн з позитивним коефіцієнтом вирішених справ в основному ті, які мають значні обсяги вирішених судами справ.

Для більш точного аналізу потрібно враховувати особливості судової системи в контексті адміністративного права, відзначаючи ті держави, які мають відмінні системи адміністративного права (а саме Вірменія, Болгарія, Хорватія, Чехія, Фінляндія, Франція, Литва, Люксембург, Польща, Швеція, Швейцарія, Туреччина), та інші держави, де адміністративні справи розглядаються загальними судами. Серед держав, які стикаються з проблемами в процесі розгляду загального обсягу справ, знаходяться переважно ті, які не мають особливого судового устрою для розгляду адміністративних справ. Тим не менш, це не дає підстав порівнювати продуктивність різних видів систем.

Рисунок 9.3 Зміна коефіцієнта вирішених адміністративних справ між 2006 та 2012 рр.

Коментарі: (опущено)

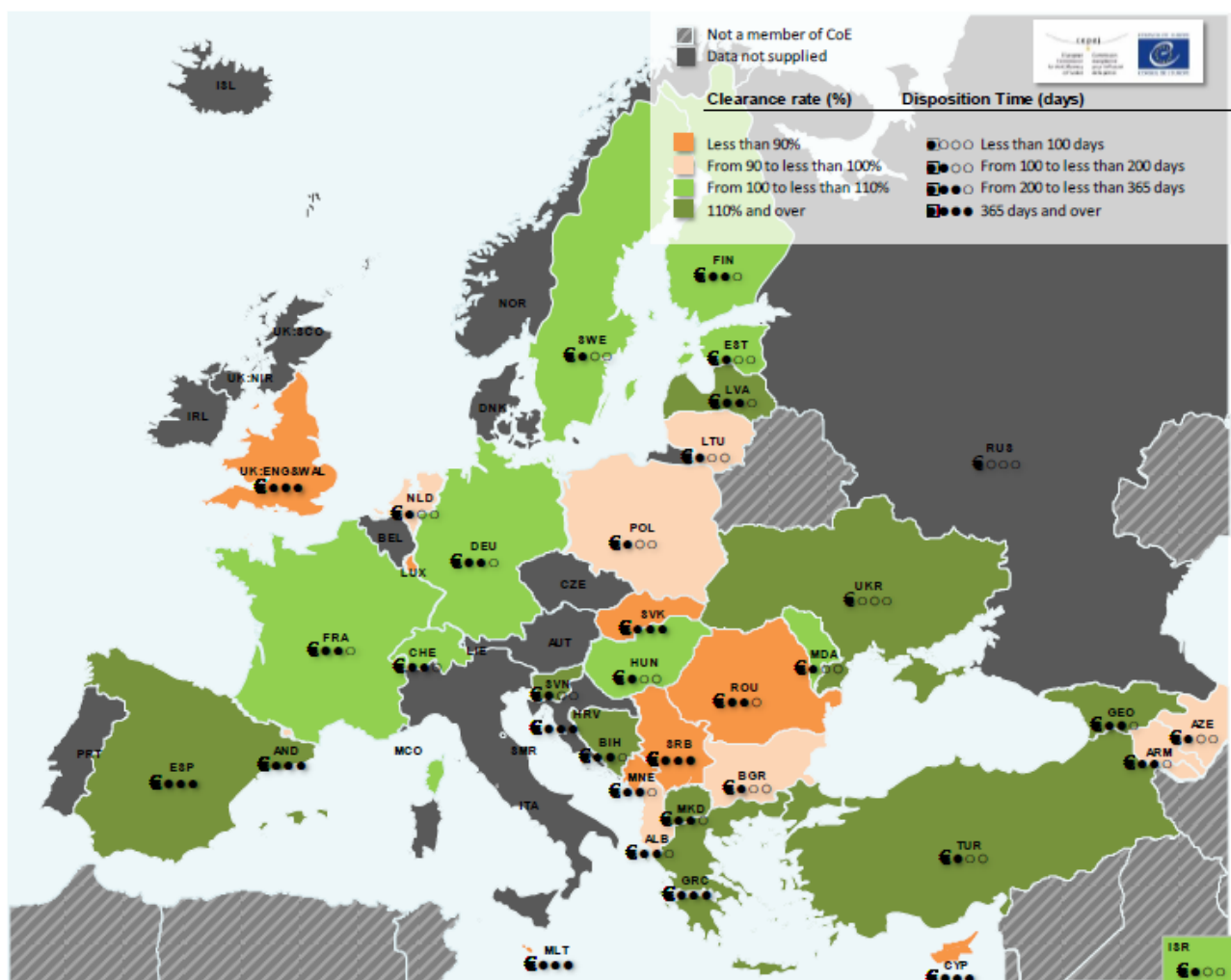
Зміну коефіцієнта вирішених адміністративних справ в період між 2006 і 2012 рр. можна було визначити в 26 державах. Так само, аналіз повинен ретельно розроблятися, оскільки якість деяких даних може відрізнятися в межах визначеного періоду, що може частково пояснити відмінності.

Нідерланди, Польща, Фінляндія достатньо стабілізували їх коефіцієнти вирішених адміністративних справ на рівні приблизно 100% протягом шестирічного періоду, взятого за основу спостереження. Досить стабільне зростання коефіцієнта вирішених справ, який ніж 100%, є обнадійливим для управління діяльності суду у Франції, Латвії, Іспанії та Україні. Хоч коефіцієнти вирішених справ впродовж періоду спостереження, що зараз становлять більше 100%,

змінились досить різко, можна відзначити також в цьому контексті Боснію і Герцеговину, Естонію, Фінляндію, Угорщину, Грузію, Литву, Республіку Молдова, Словенію, Швецію та Туреччину.

Більш різке зниження коефіцієнта вирішених адміністративних справ протягом шестирічного періоду з проблематичними показниками нижче 100% можна зокрема відзначити в Словаччині, Люксембургу, а також Андоррі, Вірменії, Чорногорії, Румунії та Сербії.

Рисунок 9.14 Коефіцієнт вирішених справ та термін вирішення справи для адміністративних справ у судах першої інстанції в 2012 році (Питання 91)

9.2.3 Кримінальні справи (важкі кримінальні злочини) та проступки (дрібні правопорушення) в судах першої інстанції

Цей Розділ присвячений вирішенню судами кримінальних справ. Для ведення справ прокурорами, будь ласка, зверніться до наступного Розділу 10.

У оціночній шкалі, держави надали інформацію стосовно кримінальних справ. Комісія розподілила дві справи на дві категорії, відповідно до того, як вони класифікуються в більшості державах-членах: кримінальні справи стосовно тяжких злочинів і дрібні правопорушення (проступки).

Комісія вирішила використовувати ту ж термінологію і визначення, які представлені в «Європейському довіднику статистики злочинності та кримінального правосуддя». Загальна кількість кримінальних злочинів включає в себе всі злочини, визначені як такі будь-яким законом, у тому числі порушення правил дорожнього руху (в основному підвищеної небезпеки та водіння в нетверезому стані). Кримінальні злочини тут означають дії, за які, як правило, прокурор кримінальні справи порушує, в той час як злочини, які переслідуються безпосередньо в поліцію, такі як незначні порушення правил дорожнього руху і деякі порушення громадського порядку, до цього списку не входять.

Щоб краще зрозуміти основні тенденції в Європі, потрібно розрізняти дрібні і тяжкі кримінальні справи, що відповідає поділу в країнах загального права, оскільки для дрібних кримінальних злочинів застосовуються короткі судові процеси і /або інші елементи при розгляді справи (накладення адміністративного штрафу, покарання, призначене прокурором без втручання судді, поліцейські санкції, і т.д.) можуть бути використані, порівняно зі справами стосовно тяжких кримінальних злочинів. Спеціальні трибунали, суди або судді також можуть бути уповноважені розглядати дрібні кримінальні злочини (наприклад, суди з розгляду правопорушень невеликої тяжкості, поліцейські суди або поліцейські судді, адміністративні трибунали). Крім того, існує можливість використання посередництва для кримінальних злочинів невеликої тяжкості.

Щоб відрізнити «проступки / незначні правопорушення» і «тяжкі злочини» та забезпечити якомога більшу узгодженість у відповідях між різними системами, Комісія попросила держави-члени класифікувати як «проступки / незначні» всі злочини, за які неможливо призначити покарання у вигляді позбавлення волі. На противагу, як «тяжкі злочини» слід класифікувати всі злочини, що караються позбавленням волі (арешт і утримання під вартою, позбавлення волі). Приклади кримінальних справ, що стосуються тяжких злочинів: вбивство, згвалтування, організована злочинність, шахрайство, незаконний обіг наркотиків, торгівля людьми тощо. Проступками можуть бути пограбування в магазинах, деякі види транспортних правопорушень, порушення громадського порядку і т.д.

Тим не менш, слід зазначити, що стосовно обох категорій справ існує ймовірність різної класифікації кримінальних справ внаслідок відмінності між їх правовими категоріями та статистичними системами. Деталі наводяться в Рисунку 9.15 в коментарях до кожної держави. Через значні відмінності в класифікаціях, що застосовувались різними державами до кримінальних справ, надані дані слід тлумачити обережно.

Для деяких держав було неможливо розрахувати коефіцієнт на 100 000 жителів через неможливість застосування поділу на справи про тяжкі кримінальні злочини і справи стосовно проступків (це стосується Фінляндії, Румунії, Словаччини, Швеції та України).

Таблиця 9.15 Суди першої інстанції: кримінальні справи (Питання 94)

States/entities	Pending cases on 1 Jan. 2012			Incoming cases			Resolved cases			Pending cases on 31 Dec.2012		
	Total of criminal cases	Criminal cases	Misdemeanour cases	Total of criminal cases	Criminal cases	Misdemeanour cases	Total of criminal cases	Criminal cases	Misdemeanour cases	Total of criminal cases	Criminal cases	Misdemeanour cases
Albania	2 442	43	2 399	8 492	87	8 405	8 947	87	8 860	1 987	43	1 944
Andorra	711	105	606	1 150	119	1 031	1 068	120	948	793	104	689
Armenia	974	52	922	3 441	117	3 324	3 442	116	3 326	973	53	920
Austria	18 512	6 479	12 033	57 668	25 099	32 569	57 957	25 140	32 817	18 223	6 438	11 785
Azerbaijan	2 033	NA	NA	12 759	NA	NA	12 825	NA	NA	1 967	NA	NA
Belgium	NA	12 684	NA	NA	41 114	NA	310 720	42 863	267 857	NA	10 935	NA
Bosnia and Herzegovina	157 174	23 575	133 599	168 424	54 842	113 582	171 414	55 433	115 981	154 184	22 984	131 200
Bulgaria	24 400	NA	NA	157 079	NA	NA	155 201	NA	NA	26 278	NA	NA
Croatia	209 435	25 920	183 515	347 949	41 238	306 711	269 223	45 405	313 818	198 161	21 753	176 408
Cyprus	67 088	NA	67 088	118 410	NA	118 410	108 068	NA	108 068	77 430	NA	77 430
Czech Republic	19 037	NAP	19 037	97 868	NAP	97 868	98 384	NAP	98 384	18 521	NAP	18 521
Denmark	22 332	8 727	13 605	152 167	25 736	126 421	158 437	27 395	131 041	16 051	7 068	8 983
Estonia	2 122	1 390	732	16 046	9 129	6 917	15 086	9 183	5 903	2 109	1 083	1 026
Finland	17 270	NAP	NAP	60 072	NAP	NAP	58 904	NAP	NAP	18 438	NAP	NAP
France	NA	NA	NA	1 013 452	558 063	455 389	1 033 167	594 377	438 790	NA	NA	NA
Georgia	1 225	819	406	9 052	4 174	4 878	9 120	4 308	4 812	1 157	685	472
Germany	339 572	239 986	99 586	1 167 769	784 699	383 070	1 173 860	786 762	387 098	333 481	237 923	96 558
Greece	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Hungary	71 916	53 874	18 042	334 352	134 238	200 114	305 892	139 496	166 396	100 376	48 616	51 760
Iceland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	377 051	4 345	372 706	NA	NA	NA
Italy	1 355 812	1 198 895	156 917	1 532 809	1 308 942	223 867	1 434 169	1 218 416	215 753	1 454 452	1 289 421	165 031
Latvia	5 164	4 480	684	17 290	8 670	8 620	16 565	8 557	8 008	5 889	4 593	1 296
Lithuania	5 488	NA	NA	29 208	NA	NA	29 010	NA	NA	5 686	NA	NA
Luxembourg	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	12 178	6 432	5 746	NAP	NAP	NAP
Malta	17 558	3 417	14 141	19 131	1 546	17 585	21 157	2 119	19 038	15 532	2 844	12 688
Republic of Moldova	3 458	NA	NA	11 808	NA	NA	10 703	NA	NA	4 563	NA	NA
Monaco	NA	181	NA	NA	650	NA	NA	688	NA	NA	160	NA
Montenegro	2 441	2 433	8	5 791	5 772	19	5 574	5 552	22	2 658	2 653	5
Netherlands	91 500	51 680	39 820	388 847	199 030	189 817	370 102	191 750	178 352	100 720	54 870	46 850
Norway	4 589	NA	NA	27 414	NA	NA	27 429	NA	NA	4 500	NA	NA
Poland	254 569	170 654	84 005	1 001 718	479 774	521 944	1 011 714	495 489	516 225	244 663	154 939	89 724
Portugal	94 371	86 190	8 181	112 482	104 473	8 009	117 703	107 328	10 375	89 150	83 335	5 815
Romania	35 403	NA	NA	192 469	NA	NA	190 468	NA	NA	37 424	NA	NA
Russian Federation	86 000	NAP	NAP	948 000	NAP	NAP	842 000	NAP	NAP	92 000	NAP	NAP
Serbia	74 015	NA	NA	63 285	NA	NA	66 648	NA	NA	70 655	NA	NA
Slovakia	18 378	NA	NA	44 167	NA	NA	44 732	NA	NA	17 813	NA	NA
Slovenia	52 493	19 953	32 540	72 124	16 817	55 307	87 069	19 058	68 011	37 548	17 712	19 836
Spain	548 390	321 800	226 590	1 368 823	336 216	1 032 607	1 405 987	363 311	1 052 676	524 857	319 643	206 214
Sweden	31 583	NAP	NAP	89 804	NAP	NAP	90 866	NAP	NAP	30 521	NAP	NAP
Switzerland	20 782	12 668	8 115	57 573	28 672	28 900	56 949	26 593	30 356	21 406	14 747	6 659
The FYROMacedonia	62 955	9 753	53 202	100 242	14 694	85 548	104 815	15 496	89 319	58 382	8 951	49 431
Turkey	1 458 389	78 204	1 380 185	1 937 716	100 581	1 837 135	2 098 097	99 912	1 998 185	1 298 008	78 873	1 219 135
Ukraine	48 380	NA	NA	187 133	NA	NA	193 518	NA	NA	41 995	NA	NA
UK-England and Wales	288 235	41 301	246 934	1 310 157	120 747	1 189 410	1 331 868	125 540	1 206 428	266 510	36 744	229 766
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Scotland	NA	NA	NA	130 820	5 984	124 836	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Average	145 163	91 356	107 804	334 374	157 544	256 810	336 433	152 113	261 843	141 975	93 353	101 044
Median	27 992	12 676	18 540	99 055	27 204	105 725	101 600	26 593	103 226	28 400	12 841	19 179
Minimum	711	43	8	1 150	87	19	1 068	87	22	793	43	5
Maximum	1 458 389	1 198 895	1 380 185	1 937 716	1 308 942	1 837 135	2 098 097	1 218 416	1 998 185	1 454 452	1 289 421	1 219 135
Israel	160 802	NAP	NAP	330 392	NAP	NAP	353 460	NAP	NAP	137 734	NAP	NAP

Коментарі: (опущено)

Як і для цивільних, господарських та адміністративних справ, Комісія вперше в цьому звіті спробувала провести дослідження, щоб мати загальне уявлення про ситуацію з обробкою судами кримінальних справ, використовуючи два показники ефективності суду: коефіцієнт вирішених справ та термін вирішення справи судом.

Таблиця 9.16 Коефіцієнт вирішених справ та термін вирішення кримінальних справ судами першої інстанції в 2012 році (Питання 94)

States/entities	Clearance Rate			Disposition Time		
	Total of criminal cases	Criminal cases	Misdemeanour cases	Total of criminal cases	Criminal cases	Misdemeanour cases
Albania	105,4%	100,0%	105,4%	81	180	80
Andorra	92,9%	100,8%	91,9%	271	316	265
Armenia	100,0%	99,1%	100,1%	103	167	101
Austria	100,5%	100,2%	100,8%	115	93	131
Azerbaijan	100,5%	NC	NC	56	NC	NC
Belgium	NC	104,3%	NC	NC	93	NC
Bosnia and Herzegovina	101,8%	101,1%	102,1%	328	151	413
Bulgaria	98,8%	NC	NC	62	NC	NC
Croatia	103,2%	110,1%	102,3%	201	175	205
Cyprus	91,3%	NC	91,3%	262	NC	262
Czech Republic	NC	NC	100,5%	NC	NC	69
Denmark	104,1%	106,4%	103,7%	37	94	25
Estonia	94,0%	100,6%	85,3%	51	43	63
Finland	98,1%	NC	NC	114	NC	NC
France	101,9%	106,5%	96,4%	NC	NC	NC
Georgia	100,8%	103,2%	98,6%	46	58	36
Germany	100,5%	100,3%	101,1%	104	110	90
Greece	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Hungary	91,5%	103,9%	83,2%	120	127	114
Iceland	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Italy	93,6%	93,1%	96,4%	370	386	279
Latvia	95,8%	98,7%	92,9%	130	196	59
Lithuania	99,3%	NC	NC	72	NC	NC
Luxembourg	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	110,6%	137,1%	108,3%	268	490	243
Republic of Moldova	90,6%	NC	NC	156	NC	NC
Monaco	NC	105,8%	NC	NC	85	NC
Montenegro	96,3%	96,2%	115,8%	174	174	83
Netherlands	95,2%	96,3%	94,0%	99	104	94
Norway	100,1%	NC	NC	60	NC	NC
Poland	101,0%	103,3%	98,9%	88	114	63
Portugal	104,6%	102,7%	129,5%	276	283	205
Romania	99,0%	NC	NC	72	NC	NC
Russian Federation	99,4%	NC	NC	36	NC	NC
Serbia	105,3%	NC	NC	387	NC	NC
Slovakia	101,3%	NC	NC	145	NC	NC
Slovenia	120,7%	113,3%	123,0%	157	339	106
Spain	102,7%	105,1%	101,9%	136	330	71
Sweden	101,2%	NC	NC	123	NC	NC
Switzerland	98,9%	92,7%	105,0%	137	202	80
The FYROMacedonia	104,6%	105,5%	104,4%	203	211	202
Turkey	108,3%	99,3%	108,8%	226	288	223
Ukraine	103,4%	NC	NC	79	NC	NC
UK-England and Wales	101,7%	104,0%	101,4%	73	107	70
UK-Northern Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC
UK-Scotland	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Average	100,5%	103,3%	101,6%	146	189	140
Median	100,5%	102,7%	101,1%	120	171	97
Minimum	90,6%	92,7%	83,2%	36	43	25
Maximum	120,7%	137,1%	129,5%	387	490	413
Israel	107,0%	NC	NC	142	NC	NC

Коментари: (опушено)

Ефективність відправлення правосуддя відносно кримінальних справ має особливе значення в контексті забезпечення основних прав людини, особливо стосовно кримінальних справ про тяжкі злочини, коли існує загроза позбавлення волі.

В середньому в Європі, коефіцієнт вирішених справ становить трохи вище, ніж 100%, що означає, що суд, що розглядає кримінальні справи, може впоратись з обсягом справ без відставання, і середній термін вирішення справ становить 142 дні для всіх кримінальних справ і 189 днів для справ стосовно тяжких злочинів.

Для 13 держав проблема ефективності суду не видається значною в галузі кримінального права, і так як коефіцієнт вирішених справ та термін вирішення справ можна вважати позитивним, це означає, що відставання знижуються і що в той же час справи, що надходять, можуть бути вирішені в прийнятний термін: Албанія (хоча термін вирішення справ повинен бути знижений), Австрія, Азербайджан, Бельгія, Чеська Республіка, Данія, Німеччина, Монако, Норвегія, Польща, Росія, Україна, Англія й Уельс (Сполучене Королівство). Це також стосується, але лише для тяжких злочинів, Грузії, і лише для проступків - Чорногорії та Швейцарії.

Стосовно 11 інших держав, можна передбачити позитивну динаміку термінів вирішення справ, оскільки коефіцієнт вирішених справ вище, ніж 100%, хоча термін вирішення справи залишається на даному етапі надто високим: Боснія і Герцеговина, Хорватія, Мальта (все ж варто підкреслити дуже високий термін вирішення справ - 490 днів для тяжких злочинів), Португалія, Сербія, Словаччина, Словенія, Іспанія, «Колишня Югославська Республіка Македонія» і Туреччина.

В інших державах в довгостроковій перспективі варто звернути увагу на проблеми, оскільки суди не здатні впоратися з обсягом справ (коефіцієнт вирішених справ становить нижче 100%) – в Естонії, Угорщині, Нідерландах. Хоча, їх термін вирішення справ можна вважати досить прийнятним за таких умов.

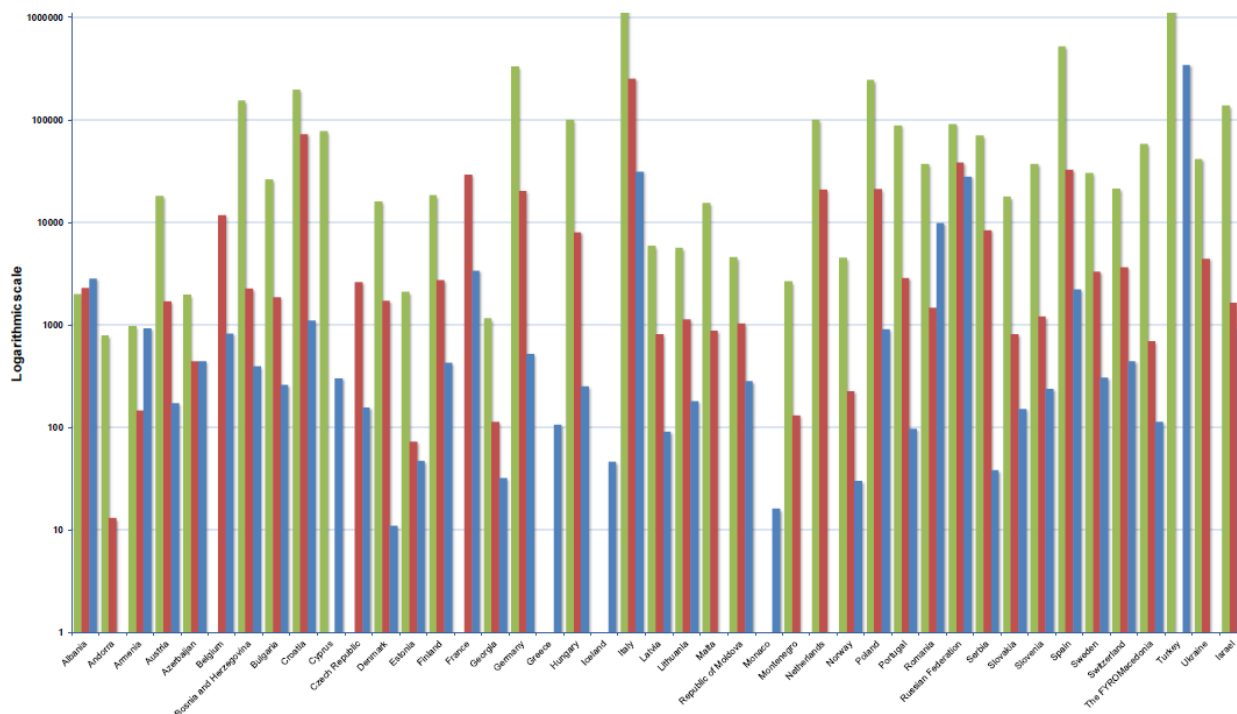
З обережністю потрібно брати до уваги ситуацію з продуктивністю суду у кримінальних справах в Андоррі, з урахуванням невеликої кількості відповідних справ. Більш тривожною вона видається на Кіпрі, в Італії, Латвії, і, меншою мірою, Чорногорії і Швейцарії (для тяжких злочинів), оскільки коефіцієнт вирішених справ та термін вирішення справ є негативними.

Таблиця 9.17 Зміни коефіцієнта кримінальних вирішених справ та терміну вирішення справи в судах першої інстанції (2012 порівняно з 2010 рр.) (Питання 94)

States/entities	Clearance Rate			Disposition Time		
	Total of criminal cases	Criminal cases	Misdemeanour cases	Total of criminal cases	Criminal cases	Misdemeanour cases
Albania	↗ 13,6%	⇒ 5,1%	↗ 13,7%	↑ -39,8%	↑ -48,8%	↑ -39,8%
Andorra	⇒ -7,1%	↘ -20,2%	⇒ -7,0%	↓ 318,3%	↘ 38,6%	↓ 377,2%
Armenia	⇒ 2,8%	↑ 58,6%	⇒ 2,6%	↘ 32,2%	↑ -54,3%	↘ 31,4%
Austria	⇒ 0,1%	⇒ 1,2%	⇒ -0,6%	↘ -1,2%	↘ -1,4%	↘ -0,6%
Azerbaijan	↘ 1,2%	NC	NC	↘ 11,8%	NC	NC
Belgium	NC	⇒ 1,3%	NC	NC	⇒ 6,0%	NC
Bosnia and Herzegovina	↘ -2,9%	⇒ 0,2%	↘ -4,2%	↘ -4,9%	↘ -3,5%	↘ -3,2%
Bulgaria	↘ -0,9%	NC	NC	↘ 26,5%	NC	NC
Croatia	↘ -2,4%	⇒ 2,3%	↘ -3,0%	↘ -8,8%	↑ -24,5%	↘ -8,5%
Cyprus	↘ 1,8%	NC	⇒ 1,8%	↘ 3,2%	NC	⇒ 3,2%
Czech Republic	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Denmark	↘ -2,0%	↘ -1,6%	↘ -1,9%	NC	↑ -26,4%	NC
Estonia	↘ -34,6%	⇒ 5,1%	↘ -64,0%	↘ -15,4%	↑ -48,6%	↓ 51,2%
Finland	⇒ 1,4%	NC	NC	↘ 6,6%	NC	NC
France	⇒ 7,2%	⇒ 4,3%	↗ 11,5%	NC	NC	NC
Georgia	↘ -31,3%	NC	NC	↘ 27,7%	NC	NC
Germany	↘ -0,7%	↘ -1,4%	⇒ 0,9%	⇒ 0,1%	⇒ 1,3%	↘ -2,8%
Greece	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Hungary	↘ -7,7%	⇒ 5,6%	↘ -16,9%	↘ 14,9%	↘ -12,3%	↓ 108,4%
Iceland	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Italy	↘ -1,0%	↘ -1,7%	⇒ 3,2%	↘ 12,4%	⇒ 11,8%	⇒ 16,2%
Latvia	↘ -4,2%	↘ -0,9%	↘ -12,4%	↑ -31,4%	⇒ 2,8%	NC
Lithuania	⇒ 1,3%	NC	NC	↑ -30,9%	NC	NC
Luxembourg	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	↗ 15,4%	↑ 42,8%	↗ 13,0%	↘ -19,1%	↑ -40,9%	↘ -15,1%
Republic of Moldova	↘ -3,8%	NC	NC	↓ 50,6%	NC	NC
Monaco	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Montenegro	↘ -12,5%	↘ -31,6%	⇒ 7,6%	⇒ 8,8%	⇒ 16,9%	↑ -48,5%
Netherlands	↘ -3,1%	↘ -1,2%	↘ -4,9%	⇒ 11,9%	⇒ 20,5%	⇒ 3,7%
Norway	⇒ 3,0%	NC	NC	↑ -34,3%	NC	NC
Poland	↗ 11,2%	↗ 12,7%	↗ 9,8%	↘ -8,3%	↘ -11,8%	↘ -3,2%
Portugal	↘ -0,7%	↘ -1,9%	↗ 14,0%	↘ -8,4%	↘ -3,9%	↑ -46,7%
Romania	↘ -0,2%	NC	NC	↘ -16,1%	NC	NC
Russian Federation	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Serbia	↑ 35,2%	NC	NC	↘ -23,3%	NC	NC
Slovakia	↘ -0,7%	NC	NC	↘ -13,7%	NC	NC
Slovenia	⇒ 9,0%	↗ 11,6%	⇒ 8,7%	↑ -30,2%	↘ -12,9%	↑ -43,2%
Spain	⇒ 3,6%	⇒ 6,7%	⇒ 2,6%	↑ -29,4%	↑ -34,4%	↘ -17,2%
Sweden	⇒ 3,0%	NC	NC	↘ -9,1%	NC	NC
Switzerland	↘ -6,6%	↘ -15,6%	⇒ 2,5%	↓ 116,8%	↓ 140,1%	↓ 84,1%
The FYROMacedonia	↘ -11,8%	⇒ 7,8%	↘ -14,3%	↘ -3,9%	↘ -20,9%	↘ -1,2%
Turkey	↗ 19,3%	↘ -9,4%	↑ 38,8%	↑ -28,2%	↘ -14,5%	↘ -24,1%
Ukraine	↘ 4,5%	NC	NC	↘ -16,7%	NC	NC
UK-England and Wales	NC	⇒ 3,0%	NC	NC	↘ -5,0%	NC
UK-Northern Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC
UK-Scotland	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Average	0,0%	3,3%	0,1%	7,9%	-5,3%	20,1%
Median	-0,4%	1,3%	2,2%	-6,6%	-8,4%	-2,8%
Minimum	-34,6%	-31,6%	-64,0%	-39,8%	-54,3%	-48,5%
Maximum	35,2%	58,6%	38,8%	318,3%	140,1%	377,2%
Israel	NC	NC	NC	NC	NC	NC

Коментарі: (опущено)

Рисунок 9.18 Загальна кількість кримінальних справ, що мають бути розглянуті до 31 грудня 2012 року в судах першої та вищих інстанцій (Питання 94, 98, 100)

Коментарі: (опущено)

Дані на малюнку вище відображають загальну кількість кримінальних справ, які мають бути розглянуті до 31 грудня 2012 року в першій та вищих інстанціях 42 держав, які змогли надати необхідну інформацію. Кримінальні справи, які мають бути розглянуті, включають в себе як тяжкі злочини, так і проступки (або злочини невеликої тяжкості). Дані відображають очікувану закономірність, найбільша кількість справ має бути розглянута судами першої інстанції, їх кількість скорочується в судах вищої інстанції і, нарешті, з найменша кількість справ очікує суди найвищої інстанції.

Рисунок 9.19 Частина кримінальних справ, що надходять до судів першої інстанції (тяжкі кримінальні злочини) проти проступків (правопорушень) в 2012 році (Питання 94)

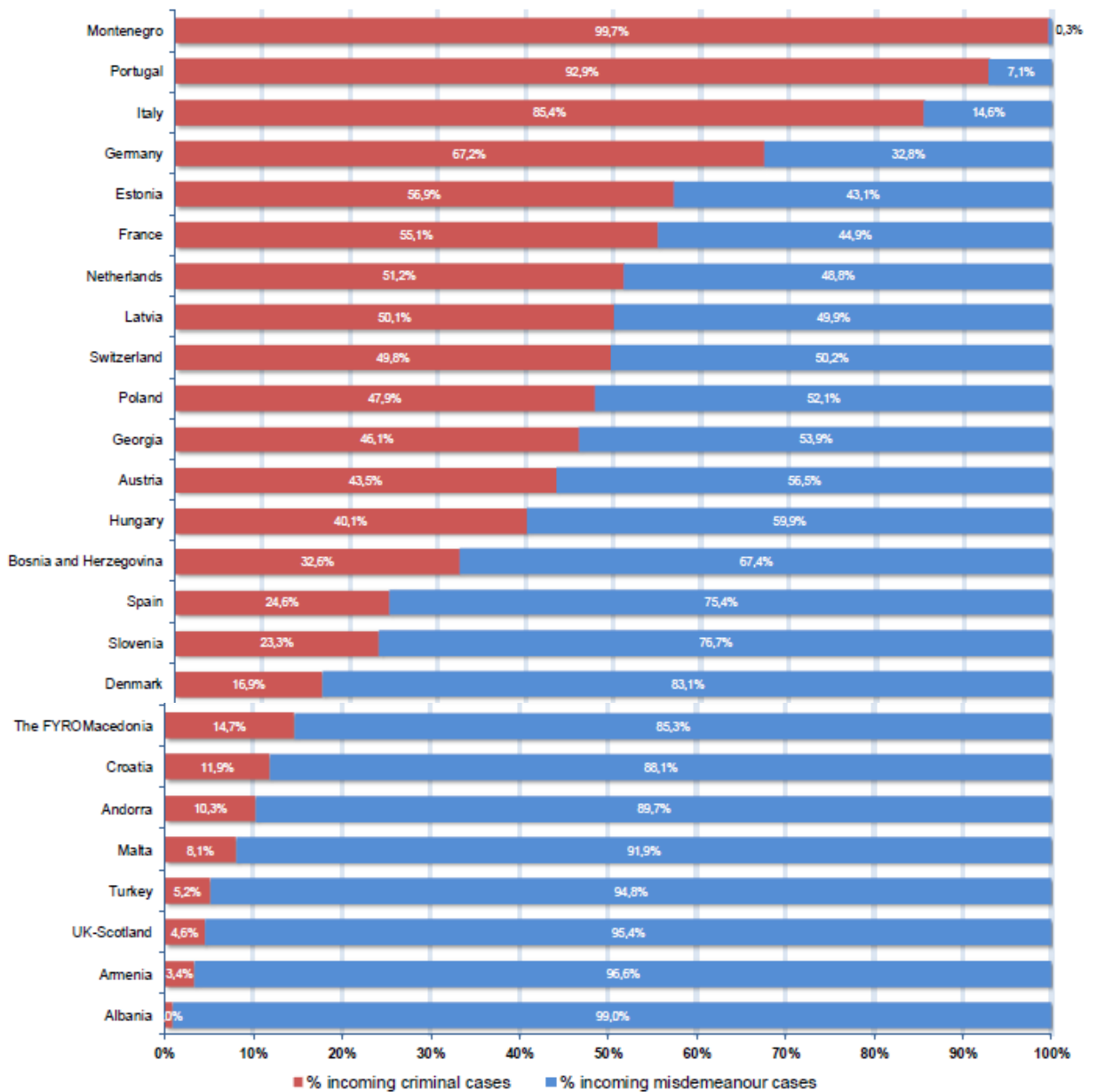

Рисунок 9.20 Коефіцієнт вирішених кримінальних справ (тяжкі кримінальні злочини) та місдимінори (злочини невеликої тяжкості) в 2012 р., у % (Питання 94)

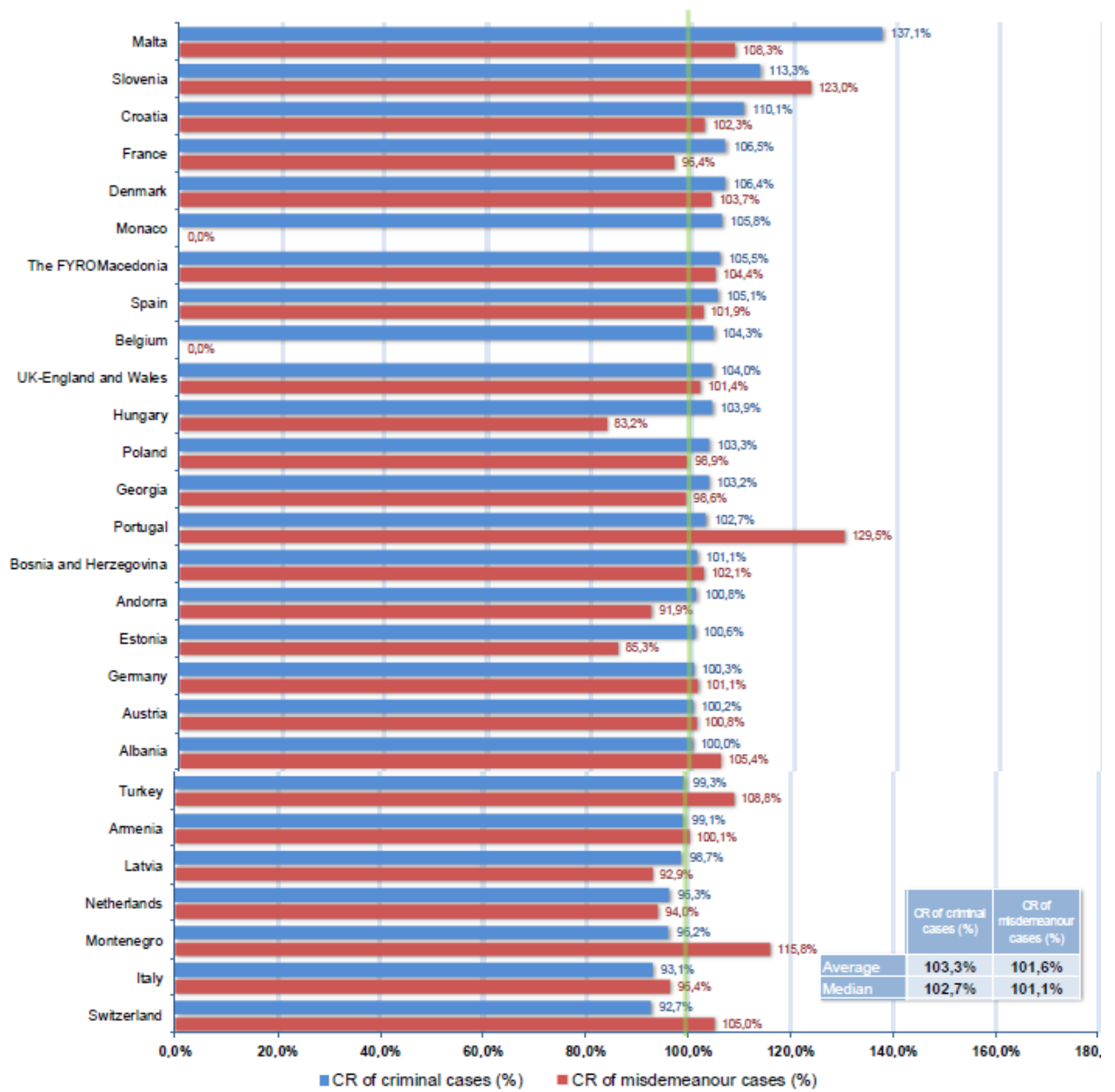
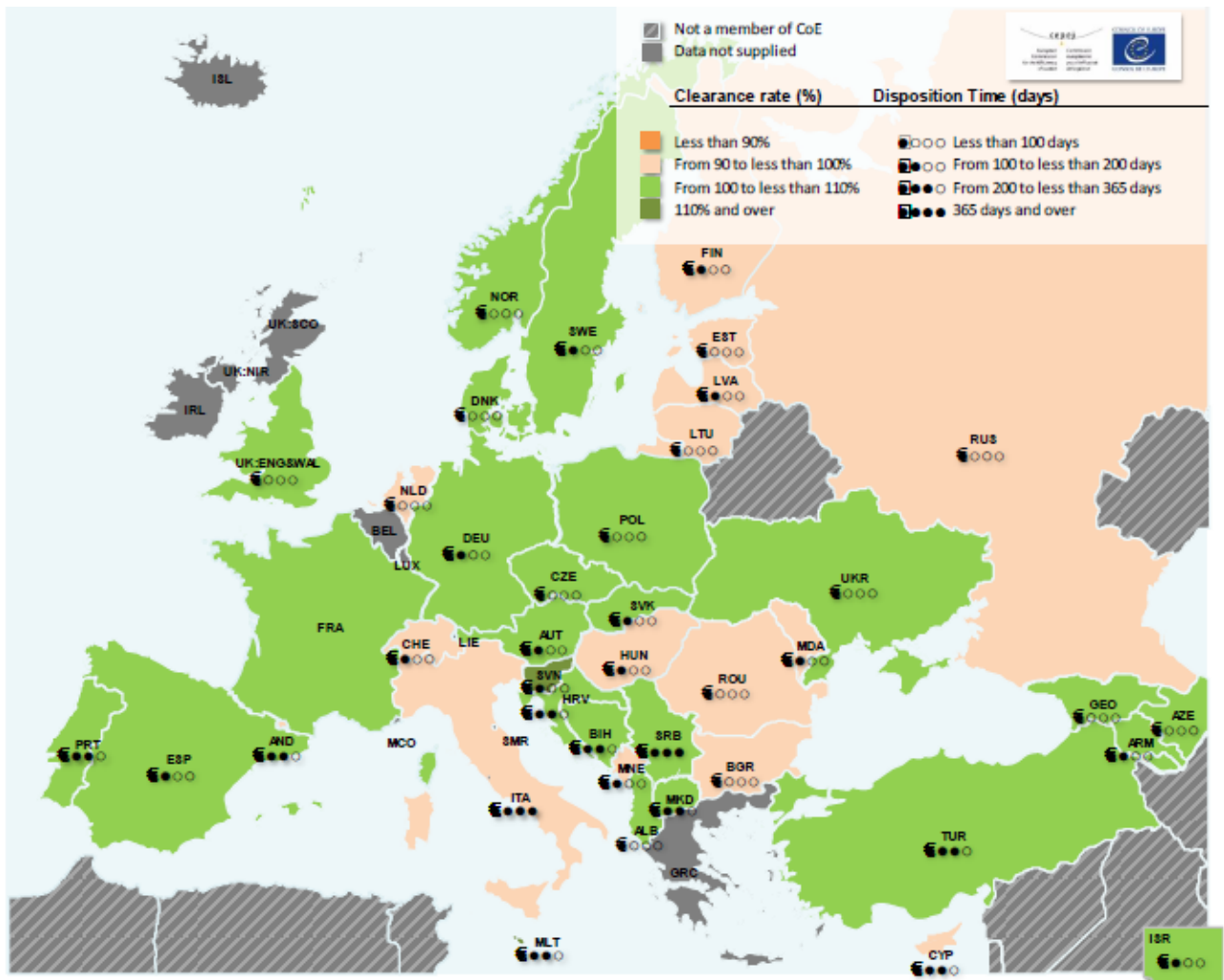

Рисунок 9.21 Коефіцієнт вирішених справ та термін вирішення справ (кримінальні справи) в судах першої інстанції (Питання 94)

Примітка: цей рисунок враховує всі види злочинів: як тяжкі, так і невеликої тяжкості.

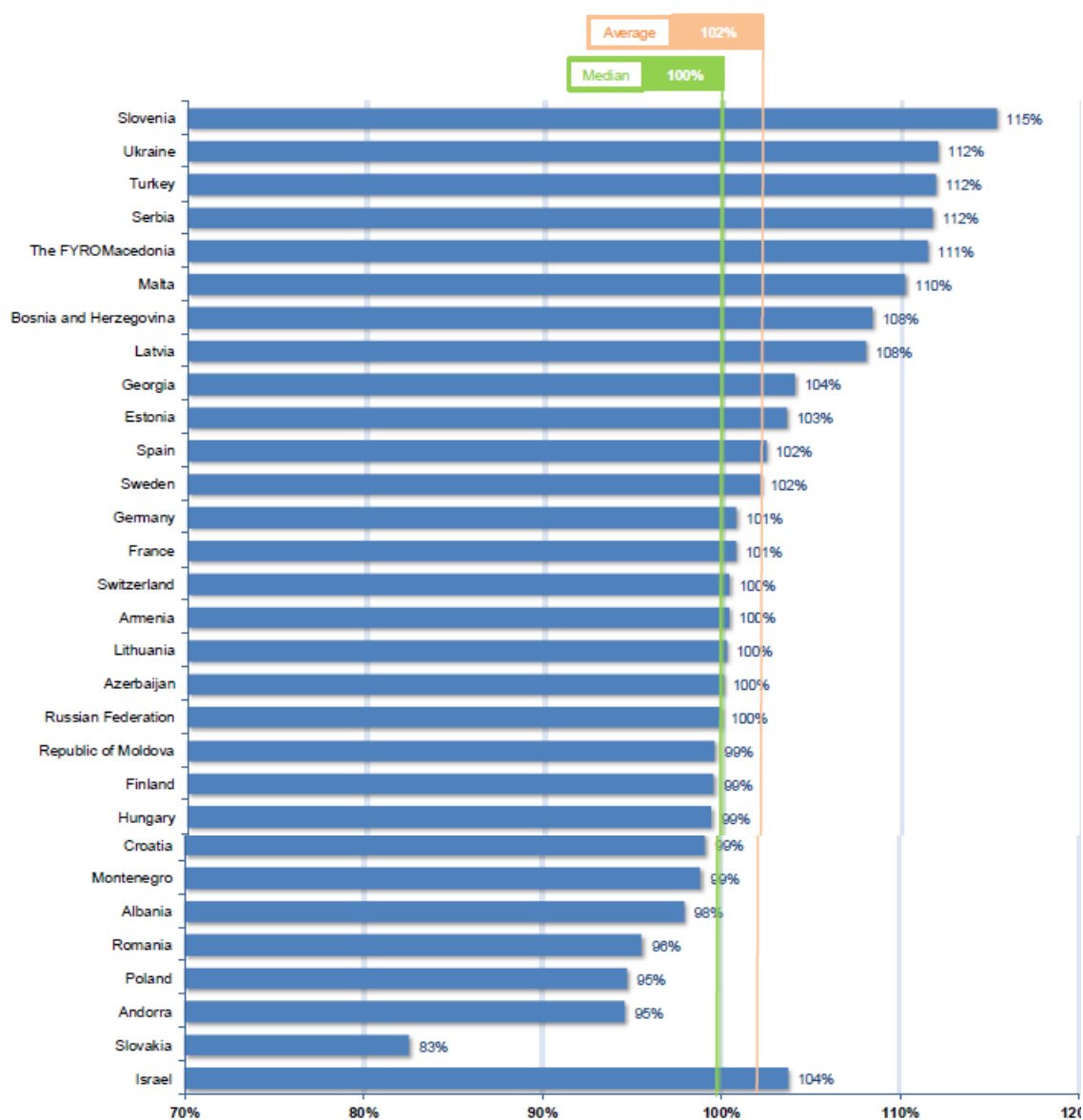
При аналізі результатів, представлених на цій карті і в таблиці вище, найбільш продуктивними кримінальними судовими системами, які не зазнають відставання в роботі (коефіцієнт вирішених справ дорівнює або вище 100%) і можуть швидко вирішити справу, що надійшла (менше 100 днів) є судові системи в Азербайджані, Чехії, Грузії, Данії, Литві, Норвегії, Польщі, Україні, Англії й Уельсі (Сполучене Королівство). Показники також свідчать, що Вірменія, Австрія, Німеччина, Словаччина, Швеція, а також Ізраїль мали відносно продуктивні кримінальні суди першої інстанції в 2012 році, і навпаки, суди першої інстанції стикаються з серйозними труднощами в аспекті продуктивності в Італії.

З 9 держав, які мають найвищі терміни вирішення справ (більше 200 днів), 6 (Мальта, Португалія, Іспанія, Словенія, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Туреччина) мають коефіцієнти вирішених справ дуже близькі до або вищі, ніж 100%. Італія та Швейцарія не досягли 100% в коефіцієнті цивільних спірних справ, що означає, що кількість невирішених справ у цих судових системах зростає, і їх показник терміну вирішення справ погіршується.

9.2.4 Вирішення питання навантаження в роботі суду

Для загального уявлення про управління судами потоком справ, рисунок нижче відображає коефіцієнт вирішених справ - кримінальних та некримінальних разом.

Рисунок 9.22 Коефіцієнт загальної кількості вирішених справ – цивільних, господарських, адміністративних та всіх кримінальних – в судах першої інстанції

Якщо взяти до уваги всі справи, які мають розглянути суди, можна помітити, що в 2012 році майже всі 29 держав-членів, дані про які були відображені, мають коефіцієнт вирішених справ вище або близько до 100%, за винятком Словаччини. Це означає, що судові системи більшості держав-членів Ради Європи в цілому здатні впоратися зі справами, які надходять або перебувають в стані розгляду, без збільшення судового навантаження.

Зміни були підкреслені вище згідно з відповідними категоріями справ зацікавлених, що могло б спонукати держав-членів, які зазнають труднощів щодо управління потоком справ судами переглянути свій судову систему таким чином, щоб змінити розподіл в роботі судових органів стосовно різних категорій справ. На карту можна поставити такі речі, як, наприклад, перерозподіл фінансових і людських ресурсів між різними галузями права і різними судами, щоб збалансувати управління потоком справ в залежності від обсягу та видів справ.

9.3 Порівняння категорій справ: процедура і тривалість

З метою кращого розуміння навантаження судів в Європі та більш надійного порівняння показників для додаткового аналізу в запитальниках були вказані чотири категорії справ згідно керівництва з ведення судової статистики, прийнятого СЕРЕJ в грудні 2008 року¹⁰. Проаналізовані категорії справ ґрунтуються на припущенні про те, що у всіх судах Європи вони розглядаються аналогічним способом. Чотири категорії, що стосуються правосуддя, що здійснюється на регулярній основі, визначені в пояснювальній примітці до запитальника наступним чином:

Спірні справи про розлучення: тобто про розірвання шлюбного договору між двома особами рішенням компетентного суду. Дані не включають: розірвання шлюбу на підставі угоди сторін про роздільне проживання подружжя і всі наслідки такого (процедури за взаємною згодою, навіть якщо вони проводяться судом) чи в адміністративному порядку.

Справи про звільнення: справи, що стосуються припинення повноважень (дії трудового договору) з ініціативи роботодавця (що здійснює діяльність у приватному секторі). Вони не включають звільнення державних посадових осіб, наприклад, в дисциплінарному порядку.

Справи про неплатоспроможність: справи, що стосуються всіх процедур для моніторингу фінансового становища суб'єкта підприємницької діяльності (компанії тощо) та можливості припинення своєї діяльності, коли його фінансове становище не дозволяє продовжувати вести таку, зокрема, через неспроможність платити за своїми боргами (у тому числі, зокрема, процедура банкрутства).

Грабежі являють собою крадіжки у особи із застосуванням або погрозою застосування сили. По можливості такі дані повинні включати вуличні грабежі (крадіжка сумок, зброяне пограбування і т.д.) і виключати кишенькові крадіжки, вимагання та шантаж (згідно з визначенням у «Доповіді про рівень злочинності та кримінального правосуддя в Європі»). Дані не повинні включати замаху на скоєння злочинів.

Умисне вбивство визначається як умисне вбивство особи. По можливості дані повинні включати напад, що призвів до смерті, евтаназію (де вона заборонена законом), дітовбивство і виключати допомогу в суїциді (згідно з визначенням у «Доповіді про рівень злочинності та кримінального правосуддя в Європі»). Дані не повинні включати замаху на скоєння злочинів.

Примітка для читача: менше половини з 47 країн надали дані, зокрема, про тривалість розглядів по спірних справах про розлучення, звільнення, грабежі і навмисні убивства.

В рамках цього оціночного дослідження зібрані дані вказують на постійне поліпшення в порівнянні з результатами попередніх досліджень. Комісія вітає зусилля, що прикладаються даними країнами для виконання Керівництва з ведення судової статистики у цій галузі і використання основних інструментів для підвищення ефективності їх судових систем. Комісія стимулює інші країни до створення своїх систем ведення судової статистики для того, щоб мати можливість надати такі дані в рамках наступного оціночного дослідження.

Очікується, що робота центру СЕРЕJ «SATURN» та її Європейського центру зі спостереження за термінами судових розглядів, який буде заснований, допоможе країнам-учасникам у вдосконаленні процесу збору відповідних даних по тривалості судових процесів по кожній категорії справ, оскільки краще розуміння ситуації в частині тривалості розглядів є необхідною умовою для вдосконалення системи.

Враховуючи невелику кількість країн-респондентів, СЕРЕJ пропонує читачеві аналізувати наведені дані з обережністю. Будь-яка спроба провести оцінку буде ускладнена таким розглядом.

¹⁰ СЕРЕJ(2008)11.

Таблиця 9.23 Кількість справ в судах першої інстанції в 2012 році за категоріями (Питання 101)

Statenloos/Bos	Pending cases on 1 Jan. 2012					Incoming cases					Resolved cases					Pending cases on 31 Dec 2012					
	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases	
Albania	1782	921	NA	37	62	4955	1728	NA	125	93	5197	1917	NA	107	105	1590	832	NA	55	90	
Andorra	63	248	67	NA	NA	93	236	40	NA	NA	97	205	13	NA	NA	59	279	94	NA	NA	
Armenia	443	56	1765	24	31	1861	99	1188	48	64	1845	118	798	39	57	459	37	2187	31	38	
Austria	2920	NA	11597	14	11	6364	NA	26152	5993	759	6444	NA	26344	5828	755	2830	NA	11366	79	14	
Azerbaijan	2769	55	NA	29	62	19261	697	NA	73	205	14976	686	NA	77	289	3244	55	NA	25	98	
Belgium	NA	NA	NA	NA	NA	37497	NA	NA	NA	NA	37635	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Bosnia and Herzegovina	2369	390	628	276	69	5121	383	522	284	106	5196	330	424	323	107	2304	373	726	247	67	
Bulgaria	3009	1076	887	893	74	6321	2491	1583	1466	163	6632	2489	1311	1497	166	2598	1078	1159	562	71	
Croatia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Cyprus	3450	1352	NA	NA	NA	7195	1025	NA	NA	NA	7257	639	NA	NA	NA	3378	1749	NA	NA	NA	
Czech Republic	13150	NA	30331	NA	NA	30025	NA	33083	NA	NA	30597	NA	11382	NA	NA	12665	NA	52032	NA	NA	
Denmark	2257	NAP	6300	NA	NA	5219	NAP	8199	NA	NA	5497	NAP	9024	NA	NA	2000	NAP	5820	NA	NA	
Estonia	263	283	289	65	4	652	331	1152	193	15	598	320	1099	212	17	316	277	312	39	2	
Finland	11706	559	2135	105	18	17075	577	3359	488	60	17696	647	3261	380	61	11085	489	2233	224	17	
France	NA	NA	NA	NA	NA	92864	124434	55861	NA	NA	92859	130478	47942	4226	400	NA	NA	NA	NA	NA	
Georgia	312	25	49	24	23	2489	59	76	54	73	2533	99	76	89	64	278	15	49	29	32	
Germany	NA	25968				NA	101369				NA	190298	144293			7170	734	NA	25360	NA	NA
Greece	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Hungary	16.416	3389	62	1282	370	27394	5119	124	2184	491	30676	5364	135	2118	532	13134	3144	51	1348	329	
Iceland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	2343	NA	NA	NA	NA	1524	1029	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	486	NA	NA	3482	NA	116	NA	31	2952	NA	78	NA	411	NA	NA	524	NA	NA	
Italy	34114	NA	85736	2053	275	15087	NA	12577	4963	175	18174	NA	11909	4688	209	35227	NA	86404	2318	243	
Latvia	1602	108	3493	249	37	2070	152	1921	243	50	2287	185	1454	248	61	1388	75	3960	244	36	
Lithuania	946	146	4253	366	140	7831	394	3717	768	172	8275	477	3618	833	205	502	63	4352	301	107	
Luxembourg	NA	NA	NA	NA	NA	NA	2343	NA	NA	NA	NA	1524	1029	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Moldova	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	2188	205	61	75	74	12335	461	587	195	163	12180	464	165	162	171	2343	203	462	108	72	
Monaco	63	NA	NA	NAP	0	24	NA	21	NAP	0	49	NA	NA	NAP	0	39	NA	NA	NAP	0	
Montenegro	366	25	225	0	0	1130	55	444	8	1	812	26	411	3	1	684	54	259	5	0	
Netherlands	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	6118	4576	NA	3757	817	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Norway	NAP	NA	4795	NA	NA	NAP	NA	5345	NA	30	NAP	NA	5746	NA	NA	NAP	NA	4381	NA	NA	NA
Poland	42796	11102	794	NA	NA	80933	22070	4689	NA	NA	85217	20924	4380	NA	NA	44750	12049	893	NA	NA	
Portugal	7627	6448	3568	NA	NA	9638	7857	20776	NA	NA	9975	8659	19969	2850	131	7290	5686	4376	NA	NA	
Romania	20926	3041	48643	640	349	42582	3274	57956	1929	525	44261	3981	59825	1951	667	15047	2734	80774	608	807	
Russian Federation	45000	3000	32100	7000	2000	557000	22000	30418	58000	12000	558000	22000	30159	58000	12000	44000	3000	32359	7000	2000	
Serbia	NA	42444	3943	NA	NA	NA	39994	12958	NA	NA	NA	42594	14392	NA	NA	NA	39784	2509	NA	NA	NA
Slovakia	7181	NA	341	NA	NA	13748	1616	1505	NA	NA	13647	1317	1395	NA	NA	7283	NA	451	NA	NA	
Slovenia	1.058	622	3.657	157	17	1.954	1.038	2.659	151	12	1.999	1.003	1.778	154	16	1.023	657	4.598	154	13	
Spain	37586	38417	20306	NA	NA	49330	147404	10290	NA	NA	47572	108870	4763	NA	NA	37472	64705	25647	NA	NA	
Sweden	5535	NA	NA	NAP	NAP	8972	NA	NA	NAP	NAP	8524	NA	NA	NAP	NAP	5563	NA	NA	NAP	NAP	
Switzerland	8979	NA	3948	NA	NAP	11587	NA	36873	NA	NA	11590	NA	35580	393	50	8936	NA	5241	NA	NA	
The Former Yugoslav Republic of Macedonia	1359	3851	1053	2775	100	3877	4266	2596	4154	66	3858	6204	2835	4174	90	1220	2063	814	2765	56	
Turkey	46812	NA	596	3318	22730	64694	NA	878	3207	16599	82074	NA	731	3216	16117	27940	NA	800	2851	22438	
Ukraine	19247	NA	2733	1449	140199	NA	NA	5255	3031	143928	NA	NA	9674	3026	155188	NA	NA	2314	1454	NA	
UK-England and Wales	NA	NAP	NA	NA	NA	124449	49036	49861	12287	560	120702	43956	NA	8337	356	NA	NAP	NA	NA	NA	NA
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Scotland	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA
Average	10880	6031	9599	1039	1269	40666	19981	12511	4819	1439	44323	19746	10009	4463	1286	14680	8973	10726	1016	1263	
Median	2665	772	1595	248	71	9638	1728	3359	633	106	9975	1621	3548	1487	166	3244	745	2195	244	56	
Minimum	63	25	49	0	0	24	55	21	8	0	48	26	13	3	0	39	15	48	5	0	
Maximum	46812	42444	85736	7000	22730	557000	147404	57956	58000	16599	558000	144293	59825	58000	16117	155188	64705	86404	7000	22438	
Israel	NAP	NA	14152	NA	NA	NAP	NA	12314	NA	NA	NAP	NA	9913	NA	NA	NAP	NA	16593	NA	NA	NA

Таблиця 9.24 Кількість справ в судах першої інстанції в 2012 році на 100 000 (Питання 1, 101)

States/entities	Incoming cases					Incoming cases per 100 000 inhab.				
	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases
Albania	4955	1728	NA	125	93	176,0	61,4	NC	4,4	3,3
Andorra	93	236	40	NA	NA	122,0	309,5	52,5	NC	NC
Armenia	1861	99	1188	48	64	61,5	3,3	39,2	1,6	2,1
Austria	6354	NA	26152	5893	758	75,2	NC	309,4	69,7	9,0
Azerbaijan	15351	687	NA	73	305	166,2	7,4	NC	0,8	3,3
Belgium	37497	NA	NA	NA	NA	335,9	NC	NC	NC	NC
Bosnia and Herzegovina	5121	353	522	294	106	133,7	9,2	13,6	7,7	2,8
Bulgaria	6221	2491	1583	1466	163	85,4	34,2	21,7	20,1	2,2
Croatia	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC
Cyprus	7195	1005	NA	NA	NA	830,9	116,1	NC	NC	NC
Czech Republic	30025	NA	33083	NA	NA	285,7	NC	314,8	NC	NC
Denmark	5219	NAP	8199	NA	NA	93,2	NC	146,3	NC	NC
Estonia	652	331	1152	193	15	50,7	25,7	89,5	15,0	1,2
Finland	17075	577	3359	498	60	314,6	10,6	61,9	9,2	1,1
France	92864	124434	55561	NA	NA	141,6	189,7	84,7	NC	NC
Georgia	2489	89	76	94	73	55,5	2,0	1,7	2,1	1,6
Germany	NA	101369		NA	NA	NC	126,3	NC	NC	NC
Greece	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC
Hungary	27394	5119	124	2184	491	276,5	51,7	1,3	22,0	5,0
Iceland	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC
Ireland	3482	NA	116	NA	31	75,8	NC	2,5	NC	0,7
Italy	19287	NA	12577	4953	176	32,3	NC	21,1	8,3	0,3
Latvia	2070	152	1921	243	50	101,2	7,4	93,9	11,9	2,4
Lithuania	7831	394	3717	768	172	260,7	13,1	123,7	25,6	5,7
Luxembourg	NA	2343	NA	NA	NA	NC	446,3	NC	NC	NC
Malta	NA	NAP	NA	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC
Republic of Moldova	12335	461	567	195	169	346,5	13,0	15,9	5,5	4,7
Monaco	24	NA	21	NAP	0	66,4	NC	58,1	NC	0,0
Montenegro	1130	55	444	8	1	182,2	8,9	71,6	1,3	0,2
Netherlands	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC
Norway	NAP	NA	9345	NA	30	NC	NC	185,0	NC	0,6
Poland	90933	22070	4589	NA	NA	236,0	57,3	11,9	NC	NC
Portugal	9638	7897	20776	NA	NA	91,9	75,3	198,1	NC	NC
Romania	42582	3274	57956	1929	925	199,9	15,4	272,0	9,1	4,3
Russian Federation	557000	22000	30418	58000	12000	388,6	15,3	21,2	40,5	8,4
Serbia	NA	39894	12958	NA	NA	NC	554,2	180,0	NC	NC
Slovakia	13749	1616	1505	NA	NA	254,1	29,9	27,8	NC	NC
Slovenia	1.954	1.038	2.669	151	12	NC	NC	NC	7,3	0,6
Spain	49330	147404	10290	NA	NA	107,2	320,4	22,4	NC	NC
Sweden	8972	NA	NA	NAP	NAP	93,9	NC	NC	NC	NC
Switzerland	11567	NA	36873	NA	NA	143,9	NC	458,7	NC	NC
The FYROMacedonia	3677	4386	2596	4164	88	178,3	212,7	125,9	201,9	4,3
Turkey	64094	NA	575	3227	16599	85,5	NC	0,8	4,3	21,9
Ukraine	140199	NA	NA	9255	3031	308,4	NC	NC	20,4	6,7
UK-England and Wales	124449	49036	49561	12267	560	220,0	86,7	87,6	21,7	1,0
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC
UK-Scotland	NA	NAP	NA	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC
Average	40666	19981	12511	4819	1439	187,9	103,8	100,5	23,2	3,7
Median	9638	1728	3359	633	106	143,9	34,2	61,9	9,1	2,4
Minimum	24	55	21	8	0	32,3	2,0	0,8	0,8	0,0
Maximum	557000	147404	57956	58000	16599	830,9	554,2	458,7	201,9	21,9
Israel	NAP	NA	12314	NA	NA	NC	NC	154,2	NC	NC

Таблиця 9.25 Коефіцієнт розкритих справ та термін вирішення справ різних типів справ в судах першої інстанції в 2012 році (Питання 101)

States/entities	Clearance Rate					Disposition Time					Number of incoming cases / 100 000 inhab.				
	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases
Albania	104.1%	105.2%	NC	85.6%	112.9%	112	167	NC	188	174	176	61	NC	4	
Andorra	104.3%	85.9%	32.5%	NC	NC	222	497	2639	NC	NC	122	310	52	NC	
Armenia	99.1%	119.2%	67.0%	81.3%	89.1%	91	114	969	290	243	61	3	39	2	
Austria	101.4%	NC	100.7%	98.9%	99.6%	160	NC	157	8	7	76	NC	309	70	
Azerbaijan	96.9%	99.9%	NC	105.6%	94.8%	80	30	NC	119	124	166	7	NC	1	
Belgium	100.4%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	336	NC	NC	NC	
Bosnia and Herzegovina	101.3%	93.5%	81.2%	109.9%	100.3%	162	413	625	279	229	134	9	14	8	
Bulgaria	106.6%	99.9%	82.8%	102.1%	101.8%	143	158	323	137	156	85	34	22	20	
Croatia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	
Cyprus	101.0%	63.6%	NC	NC	NC	170	1001	NC	NC	NC	831	116	NC	NC	
Czech Republic	101.8%	NC	34.4%	NC	NC	155	NC	1669	NC	NC	286	NC	318	NC	
Denmark	105.3%	NC	110.1%	NC	NC	133	NC	235	NC	NC	93	NC	146	NC	
Estonia	91.7%	96.7%	95.4%	109.8%	113.3%	193	316	104	67	43	51	26	90	15	
Finland	103.6%	112.1%	97.1%	76.3%	101.7%	229	276	250	215	102	315	11	62	9	
France	99.8%	104.9%	86.3%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	142	190	85	NC	
Georgia	101.4%	111.2%	100.0%	94.7%	87.7%	40	55	235	119	183	56	2	2	2	
Germany	NC	142.3%	NC	NC	NC	NC	64	NC	NC	NC	NC	126	NC	NC	
Greece	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	
Hungary	112.0%	104.8%	108.9%	97.0%	108.4%	156	214	138	232	226	276	52	1	22	
Iceland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	
Ireland	83.1%	NC	67.2%	NC	132.3%	NC	NC	2452	NC	NC	76	NC	3	NC	
Italy	94.2%	NC	94.7%	94.5%	118.8%	707	NC	2648	150	424	32	NC	21	8	
Latvia	110.6%	121.7%	75.7%	102.1%	120.0%	211	148	994	359	215	101	7	94	12	
Lithuania	105.7%	121.1%	97.3%	108.6%	119.2%	22	49	439	132	191	251	13	124	26	
Luxembourg	NC	77.8%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	446	NC	NC	
Malta	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	
Republic of Moldova	98.7%	100.7%	29.3%	83.1%	101.2%	70	160	1016	243	154	347	13	16	5	
Monaco	204.2%	NC	NC	NC	NC	291	NC	NC	NC	NC	66	NC	58	NC	
Montenegro	71.9%	47.3%	92.6%	37.5%	100.0%	307	758	230	608	0	182	9	72	1	
Netherlands	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	
Norway	NC	NC	104.3%	NC	NC	NC	NC	164	NC	NC	NC	NC	186	NC	
Poland	98.1%	94.8%	95.7%	NC	NC	183	214	83	NC	NC	236	57	12	NC	
Portugal	103.6%	109.6%	96.1%	NC	NC	267	240	80	NC	NC	92	75	198	NC	
Romania	103.9%	109.4%	96.3%	101.7%	72.1%	159	279	332	113	332	200	15	272	9	
Russian Federation	100.2%	100.0%	99.1%	100.0%	100.0%	29	50	392	44	61	389	15	21	40	
Serbia	NC	106.7%	111.1%	NC	NC	NC	341	64	NC	NC	NC	554	180	NC	
Slovakia	99.3%	81.6%	92.7%	NC	NC	195	NC	118	NC	NC	254	30	28	NC	
Slovenia	NC	NC	NC	102.0%	133.3%	NC	NC	NC	365	297	NC	NC	NC	7	
Spain	96.4%	73.7%	46.3%	NC	NC	288	218	1965	NC	NC	107	320	22	NC	
Sweden	98.4%	NC	NC	NC	NC	235	NC	NC	NC	NC	94	NC	NC	NC	
Switzerland	99.9%	NC	96.5%	NC	NC	272	NC	54	NC	NC	144	NC	459	NC	
The FYROM	103.9%	141.5%	109.2%	100.2%	102.3%	118	121	105	242	397	178	213	126	202	
Turkey	126.9%	NC	127.1%	99.7%	97.1%	124	NC	399	324	506	86	NC	1	4	
Ukraine	102.7%	NC	NC	104.6%	99.8%	394	NC	NC	87	175	308	NC	NC	20	
UK-England and Wales	97.0%	85.6%	NC	65.0%	63.6%	NC	NC	NC	NC	NC	220	87	88	22	
UK-Northern Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	
UK-Scotland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	
Average	103.7%	100.6%	87.2%	93.8%	103.1%	191	256	675	207	202	188	104	190	23	
Median	101.3%	100.7%	95.7%	99.8%	101.2%	162	214	296	166	163	144	34	62	9	
Minimum	71.9%	47.3%	29.3%	37.5%	63.6%	22	30	54	5	0	32	2	1	1	
Maximum	204.2%	142.3%	127.1%	109.9%	133.3%	707	1001	2648	608	509	831	554	459	202	
Israel	NC	NC	80.5%	NC	NC	NC	NC	611	NC	NC	NC	NC	154	NC	

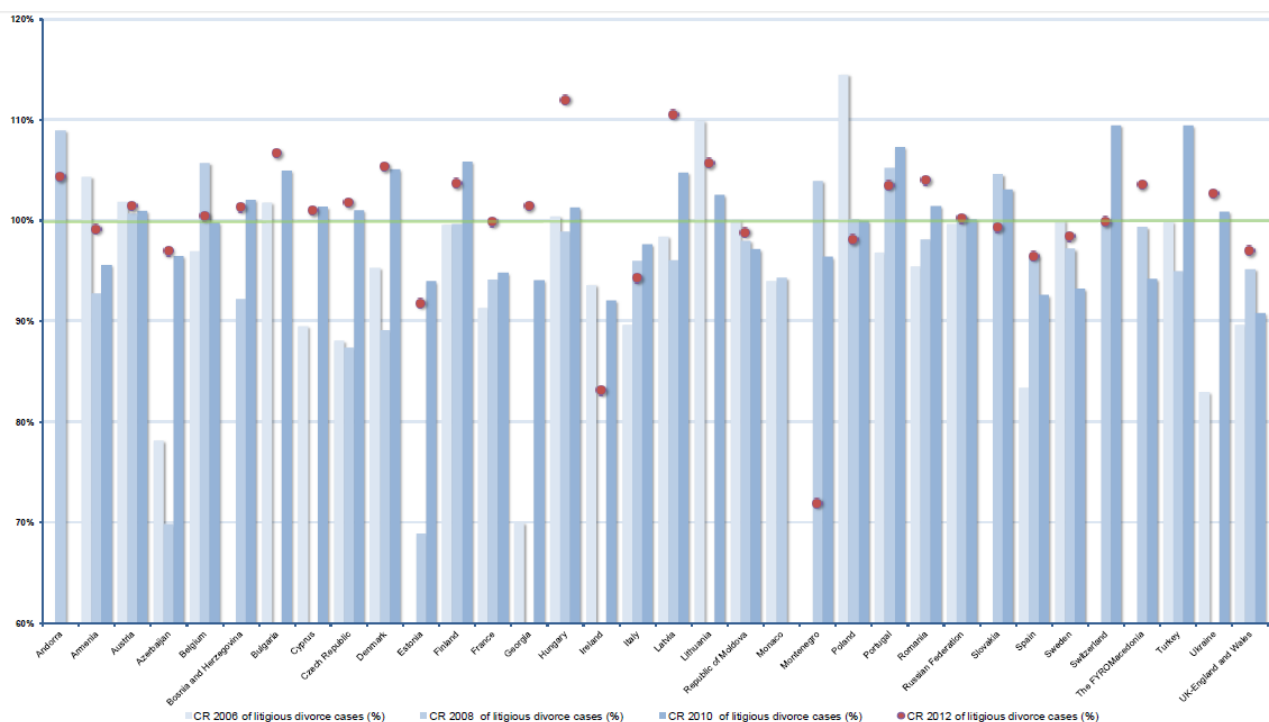
Таблиця 9.26 Зміни в коефіцієнті вирішених справ та терміні вирішення справ різних типів справ в судах першої інстанції (2012 та 2010 рр.) (Питання 101)

States/entities	Clearance Rate					Disposition Time				
	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases	Litigious divorce cases	Employment dismissal cases	Insolvency cases	Robbery cases	Intentional homicide cases
Albania	⇒ 8,6%	⇒ 26,1%	NC	⇒ -0,5%	NC	⇒ 10,0%	⇒ 5,0%	NC	⇒ -4,4%	NC
Andorra	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Armenia	⇒ 3,7%	⇒ 6,8%	NC	⇒ -16,2%	⇒ -23,3%	⇒ -7,7%	⇒ 0,7%	NC	⇒ 154,4%	⇒ 108,7%
Austria	⇒ 0,5%	NC	NC	NC	NC	⇒ 1,6%	NC	NC	NC	NC
Azerbaijan	⇒ 0,4%	⇒ -0,7%	NC	⇒ 7,5%	⇒ -4,6%	⇒ 4,2%	⇒ 2,1%	NC	⇒ -8,0%	⇒ 44,7%
Belgium	⇒ 0,6%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Bosnia and Herzegovina	⇒ -0,8%	⇒ -3,3%	NC	⇒ 12,0%	⇒ -2,2%	⇒ -29,9%	⇒ -23,0%	NC	⇒ 56,8%	⇒ -23,0%
Bulgaria	⇒ 1,6%	⇒ 0,0%	NC	⇒ 0,0%	⇒ 0,0%	⇒ 9,4%	⇒ 0,0%	NC	⇒ 0,0%	⇒ 0,0%
Croatia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Cyprus	⇒ -0,4%	⇒ -35,7%	NC	NC	NC	⇒ -13,5%	⇒ 65,5%	NC	NC	NC
Czech Republic	⇒ 0,7%	NC	NC	NC	NC	⇒ 0,7%	NC	NC	NC	NC
Denmark	⇒ 0,2%	NC	NC	NC	NC	⇒ -12,7%	NC	NC	NC	NC
Estonia	⇒ -2,4%	⇒ -7,7%	NC	⇒ 7,6%	⇒ -5,6%	⇒ -3,6%	⇒ 27,4%	NC	⇒ -10,4%	⇒ -59,7%
Finland	⇒ -2,1%	⇒ 16,4%	NC	⇒ -6,2%	⇒ 19,7%	⇒ 3,8%	⇒ -5,0%	NC	⇒ 8,3%	⇒ -29,0%
France	⇒ 5,2%	⇒ 13,3%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Georgia	⇒ 7,7%	⇒ 9,9%	NC	⇒ -25,3%	⇒ -43,4%	⇒ -47,0%	⇒ -28,5%	NC	⇒ 84,2%	⇒ 75,6%
Germany	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Greece	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Hungary	⇒ 10,5%	⇒ 11,2%	NC	NC	NC	⇒ 3,1%	⇒ -13,1%	NC	NC	NC
Iceland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ireland	⇒ -9,8%	NC	NC	NC	⇒ 16,1%	NC	NC	NC	NC	NC
Italy	⇒ -3,5%	NC	NC	NC	NC	⇒ 29,3%	NC	NC	NC	NC
Latvia	⇒ 5,4%	⇒ -2,9%	NC	⇒ -3,6%	⇒ 13,4%	⇒ 27,8%	⇒ 11,1%	NC	⇒ 25,3%	⇒ 16,7%
Lithuania	⇒ 3,0%	⇒ 2,6%	NC	⇒ 2,1%	⇒ 22,2%	⇒ -46,4%	⇒ -62,5%	NC	⇒ -1,5%	⇒ -7,6%
Luxembourg	NC	⇒ -17,7%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Republic of Moldova	⇒ 1,7%	⇒ 13,4%	NC	⇒ -9,6%	⇒ 2,7%	⇒ 16,8%	⇒ -5,6%	NC	⇒ 71,9%	⇒ 13,6%
Monaco	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Montenegro	⇒ -25,4%	⇒ -33,7%	NC	⇒ -88,6%	⇒ -3,2%	⇒ 211,0%	⇒ 116,0%	NC	⇒ 566,7%	⇒ -100,0%
Netherlands	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Norway	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Poland	⇒ -1,9%	⇒ -2,7%	NC	NC	NC	⇒ 12,8%	⇒ 21,4%	NC	NC	NC
Portugal	⇒ -3,6%	⇒ 19,4%	NC	NC	NC	⇒ -8,7%	⇒ -40,0%	NC	NC	NC
Romania	⇒ 2,4%	⇒ 36,1%	NC	⇒ 5,0%	⇒ -20,8%	⇒ -4,0%	⇒ -12,2%	NC	⇒ -22,8%	⇒ 34,5%
Russian Federation	⇒ 0,0%	⇒ -2,4%	NC	⇒ -1,7%	⇒ -2,9%	⇒ -5,3%	⇒ 29,1%	NC	⇒ 18,9%	⇒ -6,6%
Serbia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Slovakia	⇒ -3,7%	NC	NC	NC	NC	⇒ 14,3%	NC	NC	NC	NC
Slovenia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Spain	⇒ 4,2%	⇒ -21,7%	NC	NC	NC	⇒ -4,8%	⇒ 114,9%	NC	NC	NC
Sweden	⇒ 5,5%	NC	NC	NC	NC	⇒ -6,3%	NC	NC	NC	NC
Switzerland	⇒ -8,8%	NC	NC	NC	NC	⇒ 6,2%	NC	NC	NC	NC
The FYROMacedonia	⇒ 9,9%	⇒ 50,3%	NC	⇒ 0,7%	⇒ 19,6%	⇒ -9,1%	⇒ -32,6%	NC	⇒ -25,9%	⇒ -44,5%
Turkey	⇒ 15,9%	NC	NC	⇒ -2,6%	⇒ -2,5%	⇒ -0,6%	NC	NC	⇒ -9,1%	⇒ 50,4%
Ukraine	⇒ 1,7%	NC	NC	⇒ 2,3%	⇒ 2,7%	⇒ 752,8%	NC	NC	⇒ -13,4%	⇒ 0,4%
UK-England and Wales	⇒ 8,8%	⇒ -13,5%	NC	⇒ 9,6%	⇒ 15,9%	NC	NC	NC	NC	NC
UK-Northern Ireland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
UK-Scotland	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Average	1,0%	2,8%	NC	-4,8%	0,2%	31,2%	8,5%	NC	52,4%	4,6%
Median	0,7%	0,0%	NC	-0,2%	-1,1%	0,7%	0,4%	NC	0,0%	0,2%
Minimum	-25,4%	-35,7%	0,0%	-88,6%	-43,4%	-47,0%	-62,5%	0,0%	-25,9%	-100,0%
Maximum	15,9%	50,3%	0,0%	12,0%	22,2%	752,8%	116,0%	0,0%	566,7%	108,7%
Israel	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC

9.3.1 Спірні справи про розлучення

Примітка для читача: ці показники слід використовувати з обережністю. Співвідношення справ про розлучення на душу населення не відображає дійсні масштаби явища розлучень. Як і в більшості демографічних показниках, його значення поширюється тільки на окрему категорію населення, яка тут досліджується, а саме кількість подружніх пар і кількість одружених людей. Національне законодавство надто відрізняється, і розлучення з обопільної згоди, які тут не розглядаються, можуть бути дуже розвинені або можуть не існувати взагалі, залежно від держави. Тому цей показник не можна використовувати, щоб описати частоту розлучень серед населення.

Рисунок 9.27 Зміна коефіцієнта вирішених справ спірних справ про розлучення в судах першої інстанції в період між 2006 та 2012 рр. (Питання 101)

На представленому вище графіку вказані лише спірні розлучення, що частково пояснює істотні відмінності, які можуть бути відзначені в різних країнах. По суті, в деяких системах (наприклад, у Норвегії), розірвання шлюбу, в основному, здійснюється несудовими органами і тільки за особливих (спірних) обставин - судами.

Для більшості 35 країн-членів, що розглядаються на малюнку вище, коефіцієнт вирішених справ про розлучення в першу чергу близький або перевищує 100%, що означає, що в судах відставання не зростає. Високий коефіцієнт вирішених справ можна виділити, зокрема, в Угорщині, Латвії (хоча термін вирішення справ залишається досить високим в цій державі).

Стан коефіцієнта вирішених справ (і потенційно ситуація з відставанням) із спірних справ про розлучення поліпшується протягом багатьох років, зокрема, в Болгарії, Франції, Грузії, Литві, «Колишній Югославській Республіці Македонія», Румунії та Україні (хоча термін вирішення справ залишається високим), Англія й Уельс (Сполучене Королівство).

Така позитивна зміна спроможності судів розглядати справи про розлучення, головним чином, пов'язана зі змінами в судових процедурах, які спрощують (див нижче).

Суди зазнають труднощів з обсягом справ про розлучення в Чорногорії, Ірландії, і в меншій мірі в Естонії, Італії та Іспанії. Ситуацію в Чорногорії слід брати до уваги обережно, так як для цього показника можна відзначити тенденцію до структурного скорочення протягом останніх шести років. В Італії термін вирішення справ є дуже високим, що означає, що тривалість розлучення надмірно велика (див. також таблицю 9.32 нижче). У Монако, Швейцарії, Португалії, термін вирішення справ залишається довшим 250 днів, але коефіцієнт вирішених справ, близький або вище 100%, показує, що ситуація може змінитись в найближчі роки.

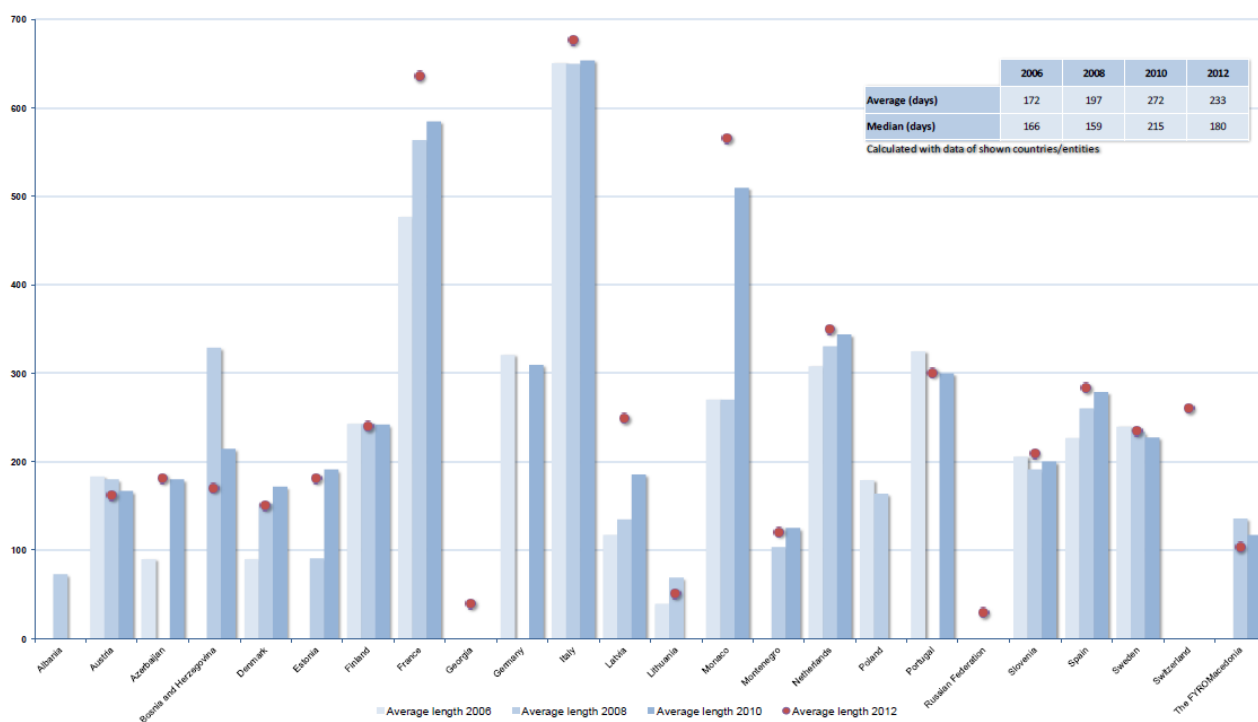
Таблиця 9.28 Частка апеляцій, справ в процесі розгляду судами вищих інстанцій та середня тривалість розглядів спірних справ в 2012 році (Питання 101, 102)

States/entities	% of decisions subject to appeal	% of cases pending more than 3 years	Length of proceedings at 1st instance courts (in days) PROVIDED	Disposition time at 1st instance courts (in days) CALCULATED	Length of proceedings at 2nd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings - 3rd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings - Total of procedure (in days) PROVIDED
Albania	NA	NA	NA	112	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	222	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	91	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	1,4%	161	160	NA	NA	NA
Azerbaijan	0,02%	NAP	180	80	90	80	330
Belgium	NA	NA	NA	NC	455	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	5,3%	1,9%	170	162	102	NA	136
Bulgaria	8,0%	NA	NA	143	NA	NA	NA
Croatia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cyprus	NA	NA	NA	170	NA	NA	NA
Czech Republic	NA	NA	NA	155	NA	NA	NA
Denmark	21,0%	0%	150	133	270	NAP	176
Estonia	1,2%	0,9%	180	193	56	NA	NA
Finland	0,1%	0%	240	229	NA	NA	NA
France	10,6%	NA	636	NC	380	NAP	676
Georgia	1,1%	0%	39	40	63	70	172
Germany	2,1%	5,0%	10	NC	NA	NA	NA
Greece	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Hungary	3,2%	NA	NA	156	NA	NAP	NA
Iceland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Italy	NA	NA	676	707	498	NA	NA
Latvia	NA	NA	249	221	112	NA	NA
Lithuania	NA	0,6%	50	22	NA	NA	NA
Luxembourg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republic of Moldova	NA	NA	NA	70	NA	NA	NA
Monaco	35,6%	9,1%	565	291	283	203	NA
Montenegro	6,2%	0,1%	120	307	30	150	240
Netherlands	NA	NA	349	NC	227	NA	329
Norway	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Poland	NA	0,6%	NA	183	NA	NA	NA
Portugal	NA	NA	300	267	90	60	NA
Romania	4%	0%	NA	159	NA	NA	NA
Russian Federation	0,6%	NA	29	29	19	54	NA
Serbia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Slovakia	NA	NA	NA	195	NA	NAP	150
Slovenia	4,8%	0,4%	208	NC	48	127	NA
Spain	NA	NA	283	288	301	NA	NA
Sweden	NA	0,2%	234	235	NA	NA	NA
Switzerland	8,0%	2,0%	260	272	162	122	296
The FYROMacedonia	12,0%	0,1%	103	118	NA	NA	NA
Turkey	NA	0,4%	171	124	NAP	NA	NA
Ukraine	NA	NA	NA	394	NA	NA	NA
UK-England and Wales	NA	3,5%	218	NC	NA	NA	NA
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
UK-Scotland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Average	7,3%	1,5%	233	191	187	106	278
Median	4,8%	0,5%	194	162	112	96	240
Minimum	0,0%	0,0%	10	22	19	54	136
Maximum	35,6%	9,1%	676	707	498	203	676
Israel	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP

На додаток до кількості справ, що надходять, була запитана інформація про відсоток рішень, що підлягають оскарженню, відсоток справ, що знаходяться на розгляді більш, ніж 3 роки і середня тривалість розгляду в днях. Тільки кілька країн змогли надати докладну інформацію для чотирьох відповідних категорій справ.

Двадцять одна держава надала конкретну інформацію стосовно тривалості судового розгляду щодо розлучення без обопільної згоди (у той же час можна обчислити термін вирішення справ для 31 держав, як показано в таблиці вище; це також є хорошим показником, що стосується тривалості судового розгляду, показуючи час, протягом якого справа, що надходить, залишається в суді, перш ніж буде вирішена на рівні цього суду).

Рисунок 9.29 Середня тривалість розгляду спірних справ про розлучення в судах першої інстанції в 2006, 2008, 2010 та 2012 рр., в днях (Питання 102)

Збільшення тривалості судового розгляду не обов'язково означає зниження ефективності судів. Довжина спірних процесів з розлучення у першій інстанції варіюється між відповідними державами у згідно з процедурою, встановленою сімейним законодавством (цивільне право) та обсягом справ, порушених в судах.

Наприклад, в Нідерландах в 1993 році відсоток спірних справ становив 80%. Тоді кількість неспірних справ про розлучення збільшилася більше двадцяти років з 20% до 90%. Спірні справи про розлучення, які надійшли до суду, є найбільш складними та займають багато часу, враховуючи розбіжність між колишнім подружжям. Це пояснює, чому середня тривалість розгляду спірних справ про розлучення росте протягом року. В категорії спірних справ про розлучення не буває відносно легких і простих справ, і вони з часом стають все складнішими.

Швидкі процедури (менше 100 днів) можна відзначити в Грузії, Литві, Російській Федерації та тривалі (більше 500 днів) – в Італії, Франції, Монако.

В деяких державах відмінні тенденції. Тривалість розгляду таким чином знижується протягом останніх шести років в Боснії і Герцеговині і меншою мірою в Данії, Литві та «Колишній Югославській Республіці Македонія». Навпаки, вона як і раніше зростає у Франції, Італії, Латвії, Монако та Іспанії. Однак така тривалість повинна вивчатись в порівнянні з кількістю справ, розглянутих судами, щоб визначити реальну ефективність суду в цій сфері. В Латвії та Іспанії спостерігається зниження кількості вхідних справ про розлучення з 2006 року, в той час як середня тривалість розгляду спірних справ про розлучення в судах першої інстанції зростає. Схоже, що і в інших державах, таких, як Боснія і Герцеговина, зменшення кількості справ про розлучення, що надходять, супроводжується скороченням середньої тривалості судового розгляду.

Таким чином, можна вважати, що показник терміну вирішення справ є найкращим індикатором, щоб зрозуміти, наскільки судова система спроможна впоратися з конкретними категоріями справ.

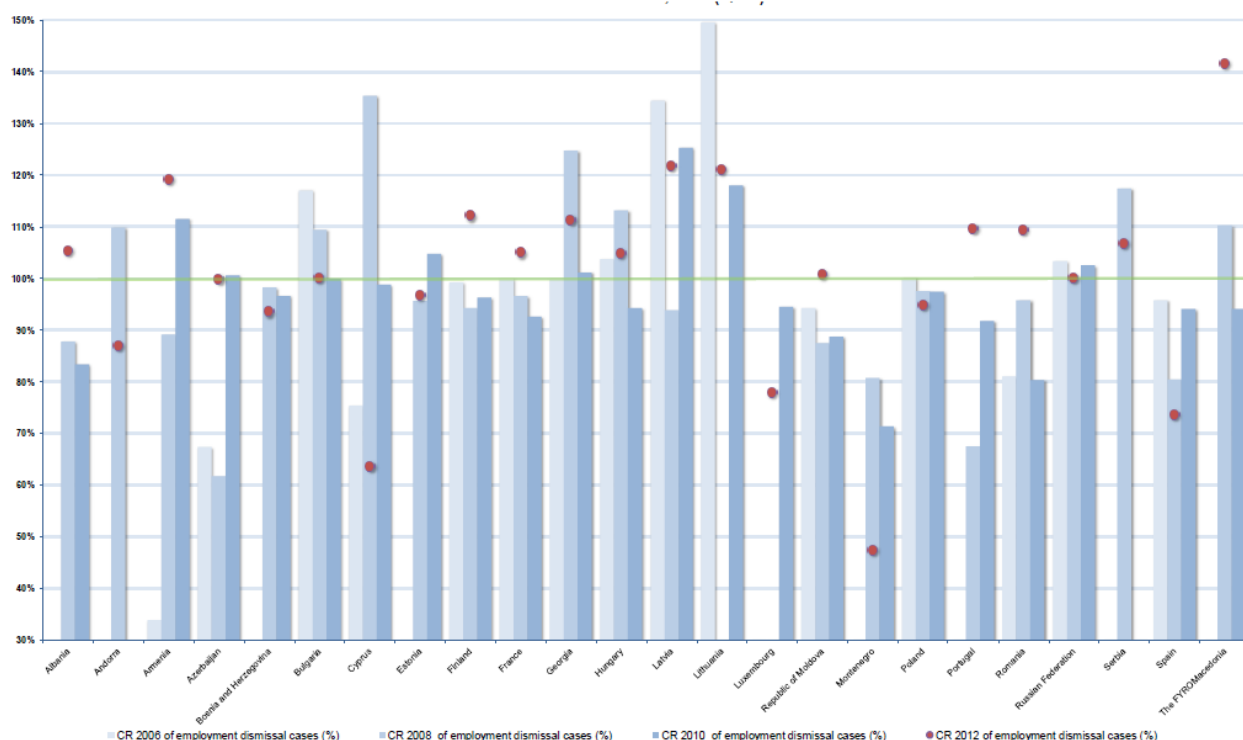
У будь-якому випадку, порівняльний аналіз тривалості процедури розлучення в суді неможливий без урахування коротко представлених нижче характерних особливостей процесу розлучення в різних державах, які можуть суттєво вплинути на результат судового процесу.

Коментарі: (опущено)

9.3.2 Звільнення

24 держави змогли надати інформацію для розрахування коефіцієнта вирішених справ про звільнення.

Рисунок 9.30 Зміна коефіцієнта вирішених справ про звільнення в судах першої інстанції в період між 2006 та 2012 рр. (Питання 101)

Хоча середній коефіцієнт вирішених справ стосовно 21 відповідних держав становить трохи вище 100%, кількість судів у державах зазнають труднощів при розгляді потоку справ, що призводить до їх накопичення. Чорногорія має дуже низький коефіцієнт вирішених справ і високий термін вирішення справ (758 днів). Кіпр, Іспанія, Люксембург і Словаччина також відчувають серйозні труднощі в цій галузі, зокрема, беручи до уваги дуже високий термін вирішення справ на Кіпрі (більше 1000 днів). Андорра, Боснія і Герцеговина повинна контролювати спроможність своїх судів далі вирішувати обсяг справ, що надходить, зокрема, враховуючи їх дуже високий термін вирішення справ. Те ж саме стосується меншою мірою Естонії та Польщі.

У 16 державах коефіцієнт вирішених справ становить приблизно або вище 100%, з ясно вираженою тенденцією до зростання, відзначеною протягом останніх шести років в Албанії, Вірменії, Фінляндії, Франції, Республіці Молдова, Португалії, Румунії і «Колишньої Югославської Республіці Македонії».

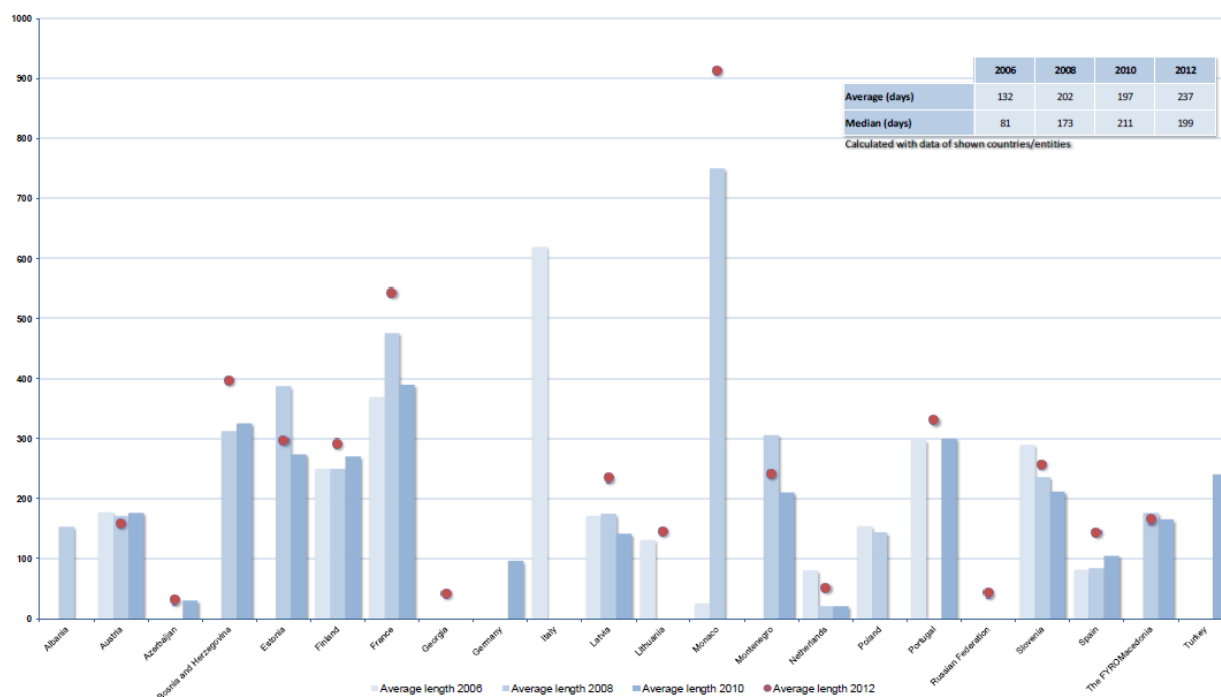
Тим не менш, в таких процедурах ефективність суду не може бути єдиним актуальним питанням. Держави можуть виразити бажання встановити, за допомогою свої судових процедур, належну рівновагу між функціонуванням економічної системи та індивідуальним захистом працівників.

Крім того, що стосується справ про розлучення, в деяких державах існує досудова система для примирення або посередництва, обов'язкова або ні.

Таблиця 9.31 Частка апеляцій, справ в процесі розгляду судами вищих інстанцій та середня тривалість розглядів справ про звільнення в 2012 році (Питання 101, 102)

States/entities	% of decisions subject to appeal	% of cases pending more than 3 years	Length of proceedings at 1st instance courts (in days) PROVIDED	Disposition time at 1st instance courts (in days) CALCULATED	Length of proceedings at 2nd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings at 3rd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings - Total of procedure (in days) PROVIDED
Albania	NA	NA	NA	167	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	497	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	114	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	NA	158	NC	NA	NA	NA
Azerbaijan	0,3%	NAP	30	30	90	60	180
Belgium	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	3,0%	2,1%	396	413	196	NA	296
Bulgaria	68,0%	NA	NA	158	NA	NA	NA
Croatia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cyprus	NA	NA	NA	1001	NA	NA	NA
Czech Republic	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Denmark	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Estonia	19,6%	0,2%	295	316	143	NA	NA
Finland	51,7%	NA	291	276	NA	NA	NA
France	64,1%	NA	543	NC	466	NAP	838
Georgia	NA	0%	40	55	60	59	159
Germany	3,7%	1,8%	3	64	6	NA	NA
Greece	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Hungary	NA	NA	NA	214	NA	NAP	NA
Iceland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Italy	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Latvia	NA	NA	234	148	144	NA	NA
Lithuania	NA	4,8%	144	48	NA	NA	NA
Luxembourg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Republic of Moldova	NA	NA	NA	160	NA	NA	NA
Monaco	44,6%	5,8%	913	NC	319	182	NA
Montenegro	50,0%	3,8%	240	758	120	0	420
Netherlands	NA	NA	49	NC	NAP	NA	NA
Norway	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Poland	NA	NA	NA	214	NA	NA	NA
Portugal	NA	NA	330	240	120	120	NA
Romania	34,0%	0%	NA	279	NA	NA	NA
Russian Federation	50, 4	NA	41	50	19	54	NA
Serbia	NA	NA	NA	341	NA	NA	NA
Slovakia	29,2%	NA	NA	NC	NA	NAP	NA
Slovenia	34,7%	3,9%	256	NC	99	329	NA
Spain	NA	NA	143	218	256	411	NA
Sweden	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Switzerland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
The FYROMacedonia	45,0%	0,1%	164	121	NA	NA	NA
Turkey	NA	NA	NA	NC	NAP	NA	NA
Ukraine	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
UK-England and Wales	NAP	NAP	273	NC	NAP	NAP	NAP
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
UK-Scotland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Average	34,5%	2,3%	239	256	157	152	379
Median	34,7%	2,0%	234	214	120	90	296
Minimum	0,3%	0,0%	3	30	6	0	159
Maximum	68,0%	5,8%	913	1001	466	411	838
Israel	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA

Рисунок 9.32 Середня тривалість справ про звільнення в судах першої інстанції в 2006, 2008, 2010 та 2012 рр., в днях (Питання 102)

Занадто мало держав (тільки 16) здатні розрахувати тривалість розгляду справ в першій інстанції. Ці терміни тривалі у Франції та Монако, і займають дуже короткий проміжок часу в Азербайджані, Грузії, Нідерландах та Російській Федерації. І тільки 12 держави можуть розрахувати довжину розгляду у випадку звернення.

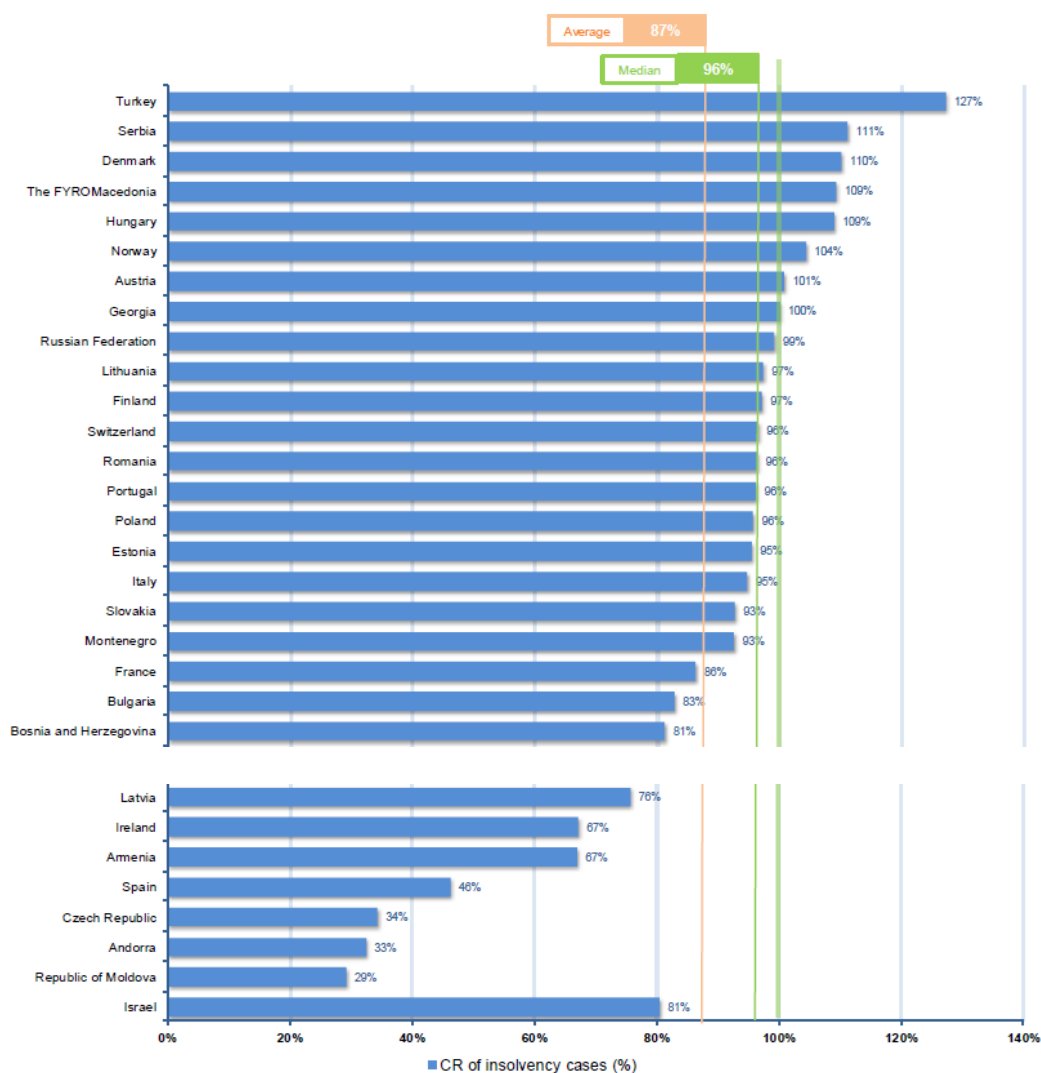
Судові процедури і національні засоби захисту індивідуальних прав працівників чи встановлення пріоритетної гнучкості зайнятості, а також соціальна та економічна ситуація (що впливають на обсяг трудових справ) можуть почасти пояснити таку тривалість. Тривалість розгляду повинна розглядатися разом з обсягом даних справ, щоб мати можливість зробити ґрунтовні висновки.

Термін вирішених справ може виявитись більш точним показником спроможності судів вирішувати трудові справи.

9.3.3 Справи про неплатоспроможність

Вперше Комісія спробувала вивчити ефективність суду в економічній сфері, стосовно справ про неплатоспроможність. В цьому дослідженні вивчаються дані 20 держав.

Рисунок 9.33 Коефіцієнт вирішених справ про неплатоспроможність в судах першої інстанції в 2012 році, у % (Питання 91)

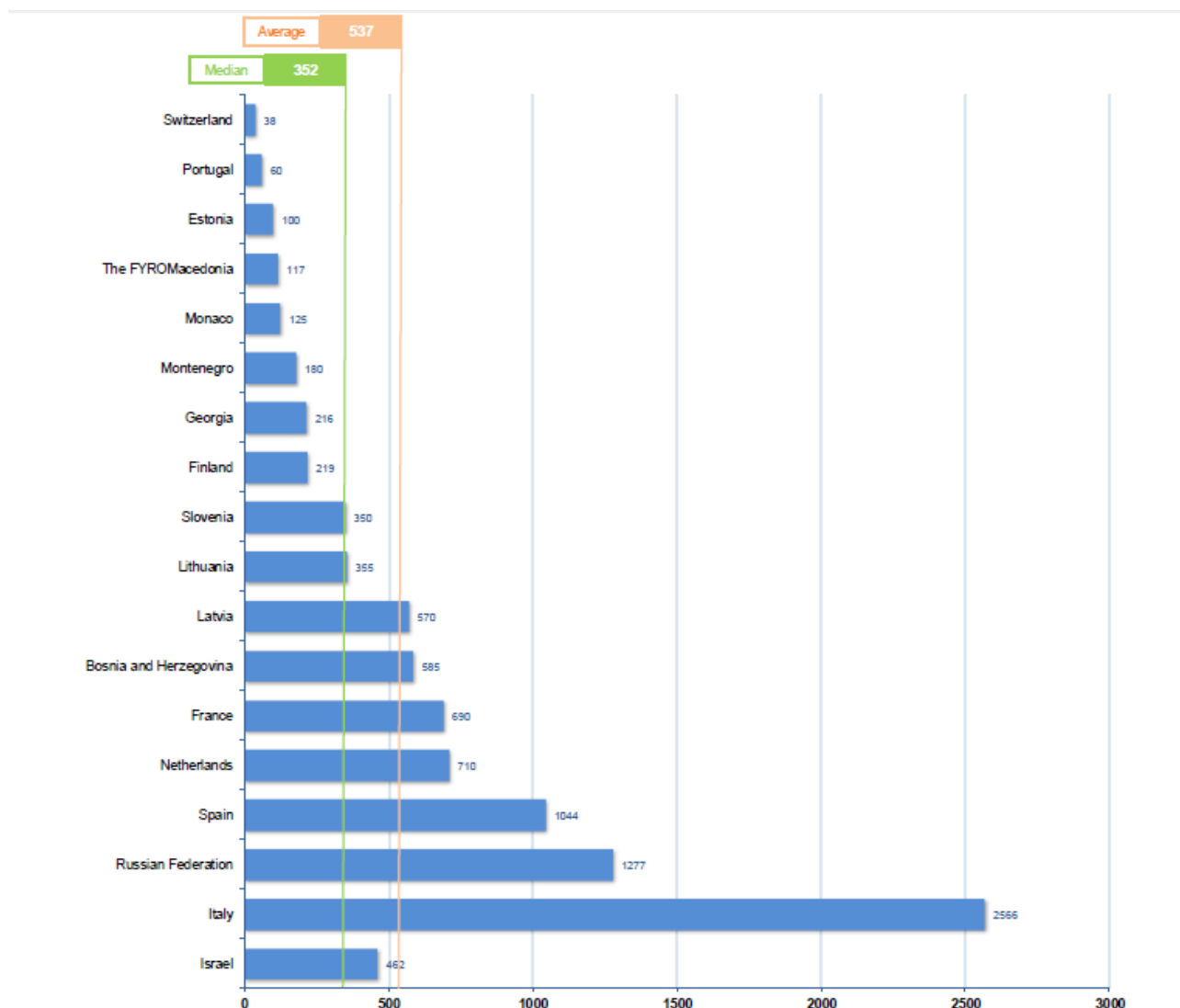

Тільки 8 держав (Туреччина, Сербія, Данія, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Угорщина, Норвегія, Австрія, Грузія) мають позитивні коефіцієнти вирішених справ, у той час як кілька держав показали надзвичайно низький рівень - приблизно 30% (Республіка Молдова, Андорра, Чеська Республіка).

Таблиця 9.34 Частка апеляційних справ, справ, що перебувають на розгляді в судах вищої інстанції, справ, що підлягають тривалому розгляду та середня тривалість розгляду справи про неплатоспроможність в 2012 році (Питання 101, 102)

States/entities	% of decisions subject to appeal	% of cases pending more than 3 years	Length of proceedings at 1st instance courts (in days) PROVIDED	Disposition time at 1st instance courts (in days) CALCULATED	Length of proceedings at 2nd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings at 3rd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings - Total of procedure (in days) PROVIDED
Albania	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	2639	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	989	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	NA	NA	157	NA	NA	NA
Azerbaijan	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Belgium	NA	NA	NA	NC	529	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	17,7%	29,3%	585	625	37	NA	311
Bulgaria	44%	NA	NA	323	NA	NA	NA
Croatia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cyprus	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Czech Republic	NA	NA	NA	1669	NA	NA	NA
Denmark	NA	NA	NA	235	NA	NA	NA
Estonia	13,6%	1,6%	100	104	48	NA	NA
Finland	1,1%	NA	219	250	NA	NA	NA
France	3%	NA	690	NC	358	NAP	701
Georgia	17,0%	0%	216	235	8	NA	224
Germany				NC			
Greece	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Hungary	NA	NA	NA	138	NA	NAP	NA
Iceland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	NA	2452	NA	NA	NA
Italy	NA	NA	2566	2648	NA	1071	NA
Latvia	NA	NA	570	994	52	NA	NA
Lithuania	NA	20,1%	355	439	NA	NA	NA
Luxembourg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republic of Moldova	NA	NA	NA	1016	NA	NA	NA
Monaco	0%	0%	125	NC	NA	NA	NA
Montenegro	15,1%	2,2%	180	230	30	0	540
Netherlands	NA	19,0%	710	NC	NAP	NAP	NA
Norway	NA	NA	NA	164	NA	NA	NA
Poland	NA	9,6%	NA	83	NA	NA	NA
Portugal	NA	NA	60	80	60	60	NA
Romania	8%	3%	NA	332	NA	NA	NA
Russian Federation	8,5%	NA	1277	392	60	30	1365
Serbia	NA	NA	NA	64	NA	NA	NA
Slovakia	NA	NA	NA	118	NA	NAP	217
Slovenia	28,5%	16,4%	350	NC	24	373	NA
Spain	NA	NA	1044	1985	NA	NA	NA
Sweden	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Switzerland	5%	0%	38	54	24	122	41
The FYROMacedonia	7%	3,7%	117	105	NA	NA	NA
Turkey	NA	NA	NA	399	NAP	NA	NA
Ukraine	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
UK-England and Wales	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
UK-Scotland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Average	13,0%	8,7%	541	675	112	276	486
Median	8,5%	3,4%	350	286	48	91	311
Minimum	0,0%	0,0%	38	54	8	0	41
Maximum	44,0%	29,3%	2566	2648	529	1071	1365
Israel	NA	4,3%	462	611	NA	NAP	NA

Таблиця 9.35 Середня тривалість судового розгляду справ про неплатоспроможність в судах першої інстанції в 2012, в днях (Питання 102)

Тривалість судового розгляду, які можна проаналізувати 18 держав, можна розглядати як доповнення до показника терміну вирішення справи. Тривалість повинна бути вивчатись разом з обсягом справ і складністю відповідних процедур для того, щоб мати можливість зробити ґрунтовні висновки стосовно ефективності суду.

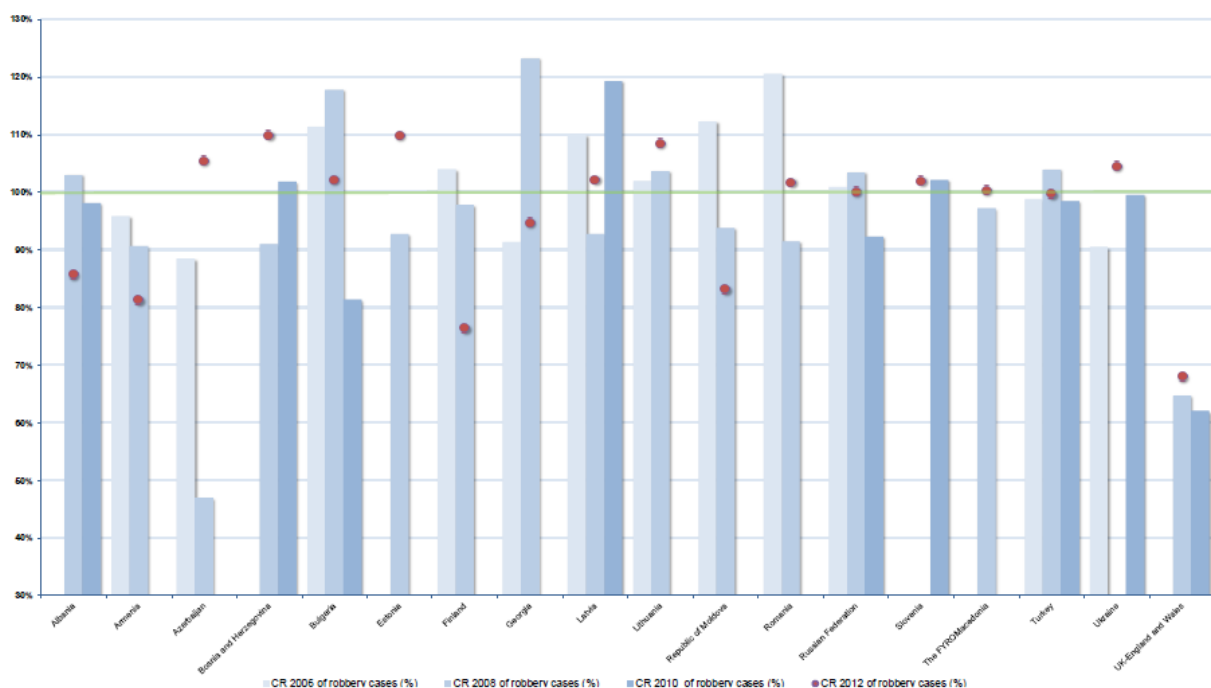
Дуже високий термін вирішення справ можна відзначити в декількох державах: з більш ніж 2500 днів в Італії і більш ніж 1000 днів в Російській Федерації та Іспанії.

Економічна криза, безумовно, є однією з головних причин таких ситуацій, разом з рівнем складності судових процедур, які можуть виникати через бажання запропонувати гарантії тривалої діяльності компаніям та індивідуальні права своїм співробітникам. Баланс між гнучкістю ринку та соціальним захистом може відрізнитися в залежності від національних систем. Специфіка процедур банкрутства та законодавства, які дають можливість суду тимчасово наглядати за компанією в скрутному фінансовому становищі також можуть пояснити певну тривалість.

9.3.4 Грабежі

Лише 18 держав змогли надати дані, які дозволяють розрахувати коефіцієнт вирішених справ про пограбування.

Рисунок 9.36 Коефіцієнт вирішених справ в судах першої інстанції між 2006 та 2012 рр. (Питання 101)

Серед держав-респондентів 6 мають негативний коефіцієнт вирішених справ. Албанія, Вірменія, Фінляндія, Грузія, Республіка Молдова, Англія й Уельс (Сполучене Королівство) мали тенденцію до зниження протягом багатьох років, з коефіцієнтом вирішених справ нижче 90% в 2012 році, що означає, що для цієї категорії справ збільшується завантаженість в судах.

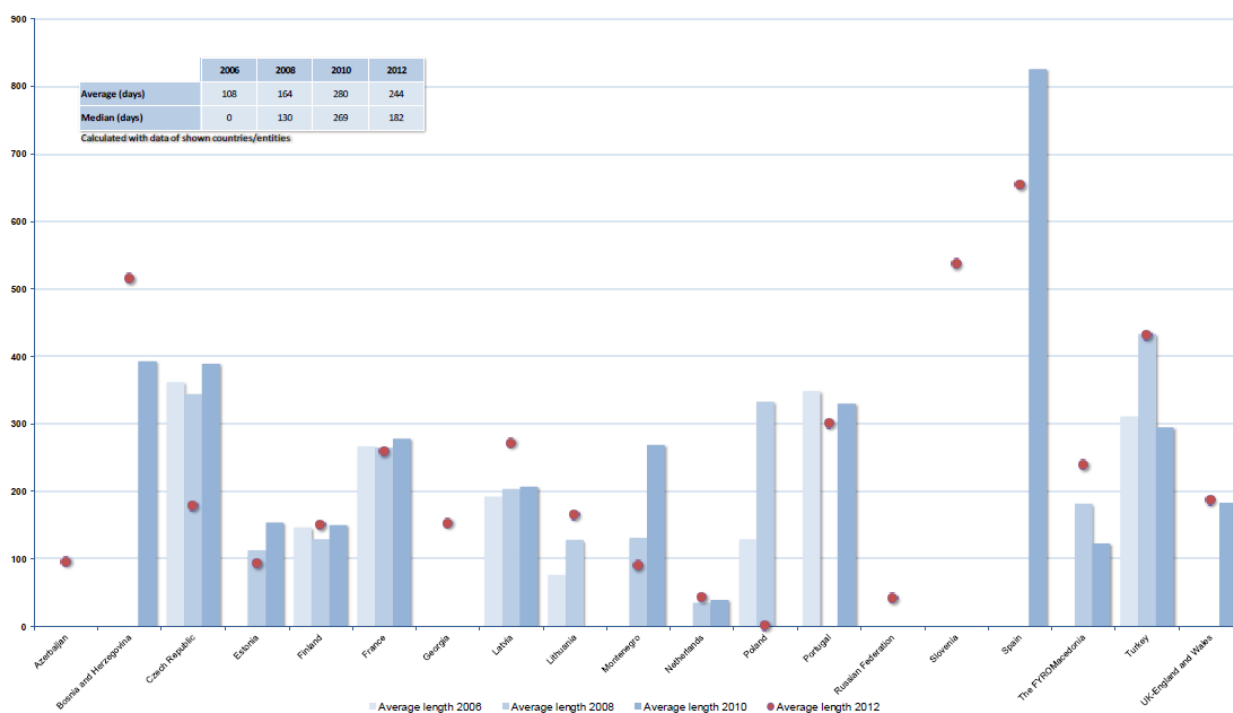
На противагу, ситуація в судах покращилась для Азербайджану, Боснії і Герцеговини, Естонії, Литви, Словенії та України, чий коефіцієнти вирішених справ поступово перетворились на позитивні.

Дуже мало інформації доступно стосовно процедур апеляції, справ, що надто довго розглядаються суді і тривалості розгляду. Покращення доступу до такої інформації повинна стати чітким завданням для Комісії та його держав-членів, щоб зміцнити їх знання з управління потоком кримінальних справ, а потім відповідно запропонувати конкретні інструменти для підвищення ефективності роботи суду.

Таблиця 9.37 Частка апеляційних справ, справ, що довго розглядаються в суді та середня тривалість справ про грабіж в 2012 (Питання 101, 102)

States/entities	% of decisions subject to appeal	% of cases pending more than 3 years	Length of proceedings at 1st instance courts (in days) PROVIDED	Disposition time at 1st instance courts (in days) CALCULATED	Length of proceedings at 2nd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings at 3rd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings - Total of procedure (in days) PROVIDED
Albania	NA	NA	NA	188	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	290	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	NA	NA	5	NA	NA	NA
Azerbaijan	NA	NAP	95	119	55	35	185
Belgium	NA	NA	NA	NC	227	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	52,3%	26,3%	515	279	68	NA	292
Bulgaria	37%	NA	NA	137	NA	NA	NA
Croatia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cyprus	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Czech Republic	NA	NA	178	NC	247	NA	182
Denmark	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Estonia	36,3%	0%	93	67	61	NA	NA
Finland	NA	NA	150	215	NA	NA	NA
France	NA	NA	259	NC	317	NAP	295
Georgia	22,5%	0%	152	119	41	69	262
Germany	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Greece	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Hungary	NA	NA	NA	232	NA	NA	NA
Iceland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Italy	NA	NA	NA	180	NA	191	NA
Latvia	NA	NA	271	359	66	NA	NA
Lithuania	NA	8%	165	132	NA	NA	NA
Luxembourg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republic of Moldova	NA	NA	NA	243	NA	NA	NA
Monaco	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Montenegro	60%	0%	90	608	60	0	270
Netherlands	NA	NA	42	NC	302	NA	344
Norway	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Poland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Portugal	NA	NA	300	NC	90	60	NA
Romania	0%	0%	NA	113	NA	NA	NA
Russian Federation	33,3%	NA	41	44	14	16	NA
Serbia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Slovakia	20,7%	NA	NA	NC	NA	NAP	254
Slovenia	36,4%	27,3%	537	365	112	154	577
Spain	NA	NA	654	NC	191	NA	NA
Sweden	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Switzerland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	395
The FYROMacedonia	45%	2,2%	239	242	NA	NA	NA
Turkey	NA	4,7%	431	324	NAP	NA	NA
Ukraine	NA	NA	NA	87	NA	NA	NA
UK-England and Wales	NA	NA	186	NC	NA	NA	NA
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
UK-Scotland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Average	34,3%	7,6%	244	207	132	75	306
Median	36,3%	2,2%	182	188	79	60	281
Minimum	0,0%	0,0%	41	5	14	0	182
Maximum	60,0%	27,3%	654	608	317	191	577
Israel	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA

Рисунок 9.38 Середня тривалість судового розгляду справ про грабіж в судах першої інстанції в 2006, 2008, 2010 та 2012 рр., в днях (Питання 102)

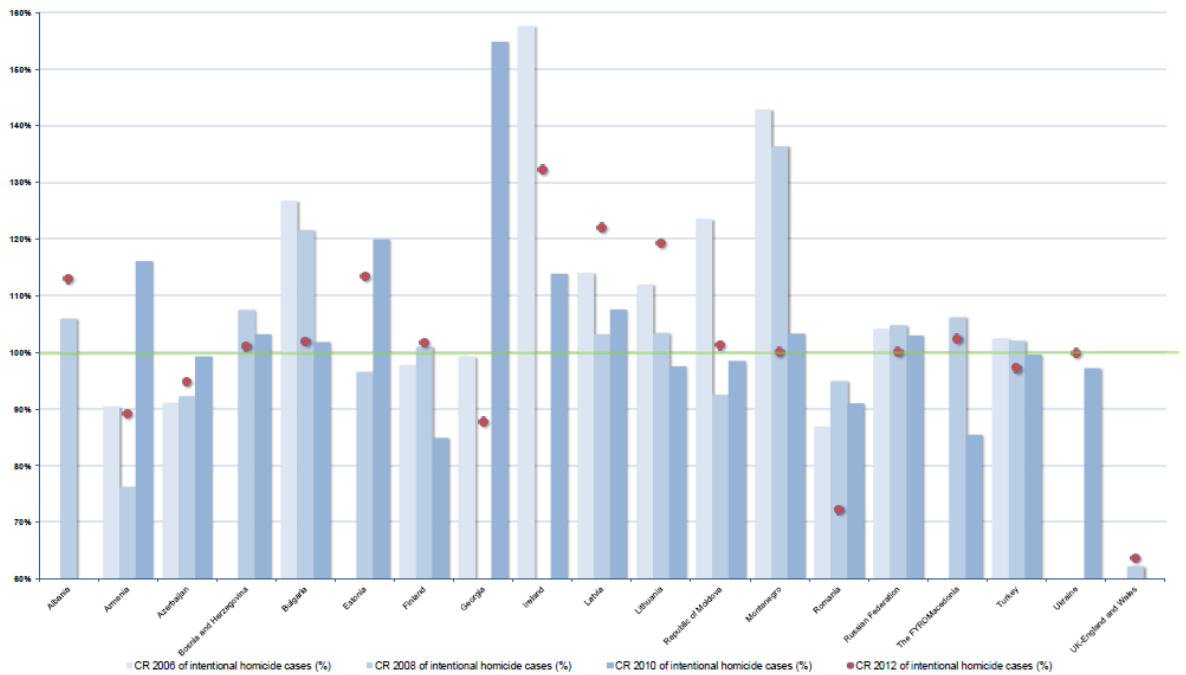

Тривалість розгляду справ про пограбування залишається дуже високою, хоча скорочення спостерігається в Іспанії. Вона збільшується в Боснії і Герцеговині, Латвії, Литві, «Колишній Югославській Республіці Македонії» і зменшується в Чеській Республіці, Естонії, і меншою мірою у Франції і Португалії.

9.3.5 Умисні вбивства

Що стосується грабежів, менше половини держав-членів мають можливість надати відповідну інформацію, що дозволяє провести аналіз управління потоком справ судами стосовно справ про умисні вбивства.

Рисунок 9.39 Зміна коефіцієнта вирішених справ про умисні вбивства в судах першої інстанції між 2006 та 2012 рр. (Питання 101)

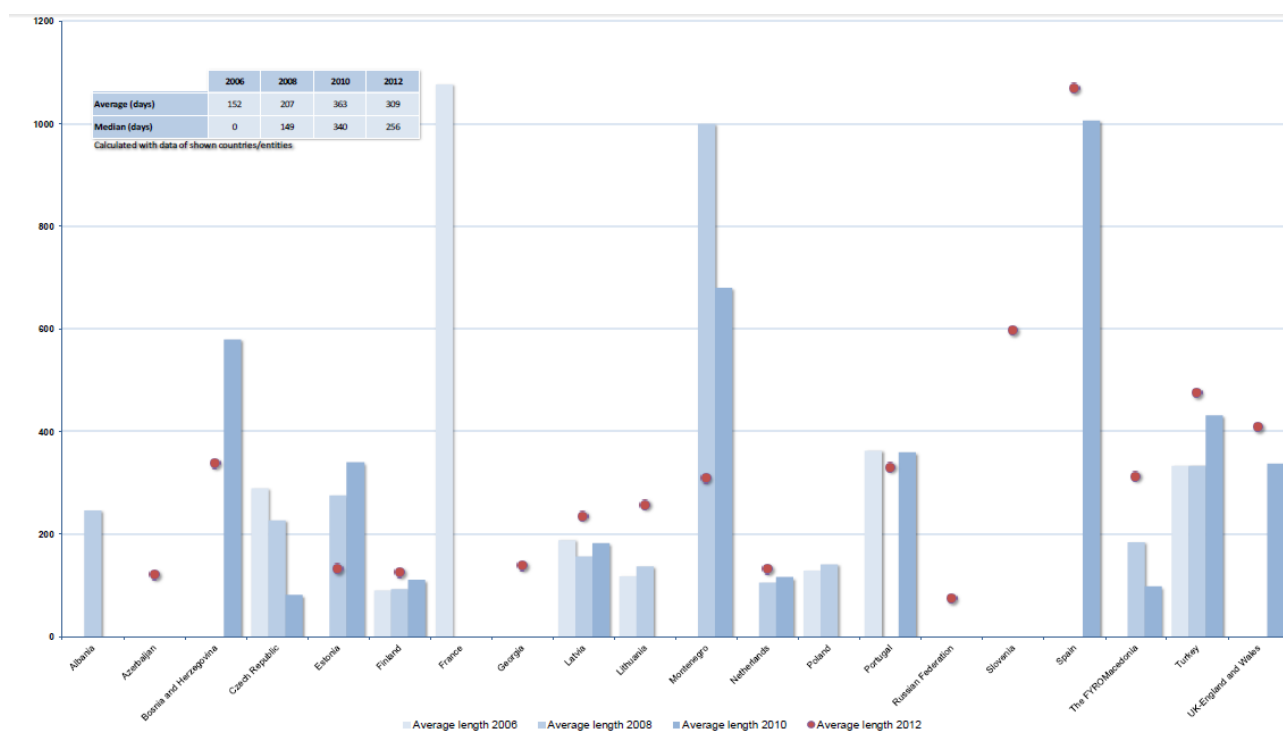
Серед держав-респондентів, низький коефіцієнт вирішених справ варто підкреслити, зокрема, в Англії й Уельсу (Сполучене Королівство), Румунії, Грузії та Вірменії. Хоча коефіцієнт вирішених справ Італії є позитивним, її показник терміну вирішення справ лишається вищим, ніж 400 днів.

Спроможність судів управляти обсягом кримінальних справ про умисні вбивства поліпшується в Албанії, Фінляндії, Латвії, Литві, Республіці Молдова та Україні. Навпаки, коефіцієнт вирішених справ у судах погіршується, при цьому залишаючись все ж позитивним, в Болгарії, Чорногорії, Російській Федерації. Він став негативним в Туреччині.

Таблиця 9.40 Частка апеляційних справ, справ, що розглядаються судами вищої інстанції та середня тривалість кримінальних справ про умисні вбивства в 2012 році (Питання 101, 102)

States/entities	% of decisions subject to appeal	% of cases pending more than 3 years	Length of proceedings at 1st instance courts (in days) PROVIDED	Disposition time at 1st instance courts (in days) CALCULATED	Length of proceedings at 2nd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings at 3rd instance courts (in days) PROVIDED	Length of proceedings - Total of procedure (in days) PROVIDED
Albania	NA	NA	NA	167	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	497	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	114	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Azerbaijan	NA	NAP	120	30	70	45	235
Belgium	NA	NA	NA	NC	339	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	117,8%	35,8%	337	413	62	NA	200
Bulgaria	93%	NA	NA	158	NA	NA	NA
Croatia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cyprus	NA	NA	NA	1001	NA	NA	NA
Czech Republic	NA	NA	NA	NC	NA	NA	154
Denmark	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Estonia	52,9%	0%	132	316	58	NA	NA
Finland	NA	NA	123	276	NA	NA	NA
France	NA	NA	NA	NC	NA	NAP	NA
Georgia	64,1%	0%	138	55	60	50	248
Germany	NA	NA	NA	64	NA	NA	NA
Greece	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Hungary	NA	NA	NA	214	NA	NA	NA
Iceland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Italy	NA	NA	NA	NC	NA	237	NA
Latvia	NA	NA	234	148	185	NA	NA
Lithuania	NA	6,5%	256	48	NA	NA	NA
Luxembourg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republic of Moldova	NA	NA	NA	160	NA	NA	NA
Monaco	0%	0%	NA	NC	0	0	NA
Montenegro	100%	0%	307	758	113	0	420
Netherlands	NA	NA	130	NC	302	NA	432
Norway	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Poland	NA	NA	NA	214	NA	NA	NA
Portugal	NA	NA	330	240	90	60	NA
Romania	59%	0%	NA	279	NA	NA	NA
Russian Federation	66,2%	NA	74	50	14	16	NA
Serbia	NA	NA	NA	341	NA	NA	NA
Slovakia	42,9%	NA	NA	NC	NA	NAP	257
Slovenia	56,3%	28,9%	598	NC	161	132	846
Spain	NA	NA	1069	218	217	292	NA
Sweden	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Switzerland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	861
The FYROMacedonia	75%	6,7%	312	121	NA	NA	NA
Turkey	NA	4,4%	475	NC	NAP	NA	NA
Ukraine	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
UK-England and Wales	NA	NA	408	NC	NA	NA	NA
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
UK-Scotland	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Average	66,1%	8,2%	315	256	129	92	408
Median	64,1%	2,2%	282	214	90	50	257
Minimum	0,0%	0,0%	74	30	0	0	154
Maximum	117,8%	35,8%	1069	1001	339	292	861
Israel	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA

Рисунок 9.41 Середня тривалість судового розгляду кримінальних справ про умисні вбивства в судах першої інстанції в 2006, 2008, 2010 та 2012 рр., в днях (Питання 102)

9.4 Заходи щодо підвищення ефективності судочинства

Деякі стратегії та заходи сприяють полегшенню безперешкодного і ефективного функціонування судової системи, спрямованої на осіб, що звертаються до суду. Альтернативне вирішення спорів є однією з цих стратегій (див. Розділ 6 вище). Крім цього, був наданий доступ до інших процедурних положень, щоб забезпечити відправлення правосуддя в строк і з необхідною якістю, беручи до уваги вид судового процесу, що проходить. Тому Комісія досліджує, з одного боку, термінові процедури, спрямовані на більше задоволення потреб громадян, а з іншого боку, спрощені процедури або процедури ведення переговорів, спрямованих на вирішення простих або неспірних випадків, щоб дати суддям більше часу для вирішення тих спірних випадків, які вимагають проведення серйозних судових дебатів.

9.4.1 Термінові процедури

Таблиця 9.42 Справи, в яких застосовуються конкретні процедури для термінових справ (Питання 87)

States/entities	Civil cases	Criminal cases	Administrative cases	No specific procedure
Albania	Yes	Yes	Yes	No
Andorra	Yes	Yes	No	No
Armenia	Yes	Yes	Yes	No
Austria	Yes	No	Yes	No
Azerbaijan	Yes	Yes	Yes	No
Belgium	Yes	Yes	Yes	No
Bosnia and Herzegovina	Yes	Yes	No	No
Bulgaria	Yes	Yes	Yes	No
Croatia	Yes	Yes	Yes	No
Cyprus	Yes	Yes	Yes	No
Czech Republic	Yes	Yes	Yes	No
Denmark	No	Yes	No	No
Estonia	Yes	Yes	Yes	No
Finland	No	No	No	Yes
France	Yes	Yes	Yes	No
Georgia	Yes	Yes	Yes	No
Germany	Yes	No	Yes	No
Greece	Yes	Yes	Yes	No
Hungary	Yes	Yes	Yes	No
Iceland	Yes	Yes	Yes	No
Ireland	Yes	Yes	No	No
Italy	Yes	Yes	Yes	No
Latvia	Yes	No	Yes	No
Lithuania	Yes	Yes	Yes	No
Luxembourg	Yes	No	Yes	No
Malta	Yes	Yes	Yes	No
Republic of Moldova	Yes	Yes	No	No
Monaco	Yes	Yes	Yes	No
Montenegro	Yes	Yes	Yes	No
Netherlands	Yes	Yes	Yes	No
Norway	Yes	Yes	Yes	No
Poland	Yes	Yes	No	No
Portugal	Yes	Yes	Yes	No
Romania	Yes	Yes	Yes	No
Russian Federation	Yes	Yes	Yes	No
Serbia	Yes	Yes	Yes	No
Slovakia	Yes	Yes	No	No
Slovenia	Yes	Yes	Yes	No
Spain	Yes	Yes	Yes	No
Sweden	Yes	Yes	Yes	No
Switzerland	Yes	Yes	Yes	No
The FYROMacedonia	Yes	Yes	Yes	No
Turkey	Yes	Yes	Yes	No
Ukraine	No	No	No	Yes
UK-England and Wales	Yes	Yes	Yes	No
UK-Northern Ireland	Yes	Yes	Yes	No
UK-Scotland	Yes	Yes	No	No
Number of countries	44	41	33	2
Israel	Yes	Yes	Yes	No

	Yes
	No

З 47 держав-респондентів, 44 застосовують спеціальні термінові процедури для цивільних справ, 41 – для кримінальних справ та 33 – для адміністративних справ. Тридцять держав має термінові процедури для трьох категорій справ. Ніякі термінові процедури не передбачені у Фінляндії та Україні. Тим не менш, у Фінляндії, згідно з адміністративним правом, існує ряд законів, в тому числі положення щодо терміновості (коли це необхідно та коли закон це передбачає, справи

обробляються в терміновому порядку, хоча ніякої конкретної процедури для термінових справ не існує).

Деякі національні законодавчі органи створили загальні правила, що дають змогу судді застосовувати термінові процедури, коли ситуація цього вимагає (Бельгія, Франція, Італія, Мальта). Взагалі, майже всі держави мають забезпечувальні заходи щодо установ, осіб, здоров'я, товарів і т.д.

В рамках цивільного права терміновий розгляд, в основному, відносяться до наступних випадків:

- щоб запобігти безпосередній небезпеці або завданню непоправних збитків позивачеві (Австрія, Угорщина), для забезпечення доказів (Боснія і Герцеговина, Грузія, Чорногорія),
- у спорах, де необхідно проміжне / попереднє рішення (Албанія, Кіпр, Франція, Нідерланди),
- у трудових спорах (Азербайджан, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Франція, Республіка Молдова, Чорногорія, Сербія, Словенія, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Україна),
- щоб забезпечити майнові інтереси позивача (Боснія і Герцеговина, Литва, Чорногорія, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Туреччина), для забезпечення грошових вимог (Азербайджан, Австрія, Норвегія, Польща, Туреччина), у справах про банкрутство (Сербія, «Колишня Югославська Республіка Македонія»),
- в сімейних справах (Андорра, Боснія і Герцеговина, Естонія, Грузія, Угорщина, Латвія, Чорногорія, Сербія, Словенія), спорах про аліменти (Азербайджан, Угорщина, Республіка Молдова, Україна), у випадках, що стосуються захисту прав і благополуччя дітей та неповнолітніх (Боснія і Герцеговина, Хорватія, Данія, Естонія, Грузія, Угорщина, Італія, Республіка Молдова, Чорногорія, Норвегія, Росія, Словаччина, Словенія, Швеція, Великобританія, Шотландія).

У кримінальному праві, термінові процедури призначені для:

- Справ з неповнолітніми правопорушниками (Боснія і Герцеговина, Угорщина, Республіка Молдова, Чорногорія, Норвегія, Сербія, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Туреччина),
- подружнього насильства (Сан-Марино, Словаччина),
- наклепу / дифамації (Сан-Марино),
- незаконного зберігання (Андорра, Франція, Німеччина),
- досудової стадії розслідування і тримання під вартою (Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Чеська Республіка, Данія, Фінляндія, Франція, Угорщина, Грузія, Литва, Республіка Молдова, Монако, Чорногорія, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Російська Федерація, Сербія, Словаччина, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Швеція, Великобританія, Шотландія),
- діяльності в рамках поліцейського розслідування (Данія), моніторингу електронного зв'язку (Словенія),
- затримання на місці злочину (Болгарія, Франція, Латвія, Монако, Румунія),
- організованої злочинності (Чорногорія),
- прохання про видачу (Республіка Молдова, «Колишня Югославська Республіка Македонія»).

Приклади термінових процедур у адміністративних справах:

- адміністративні санкції, дозволи (Франція),
- виборчий закон (Росія, Сербія, «Колишня Югославська Республіка Македонія»),

- розпуск міської ради (Хорватія),
- трудові спори державних службовців (Азербайджан, Хорватія, Сербія),
- державні закупівлі («Колишня Югославська Республіка Македонія»),
- питання притулку (Хорватія, «Колишня Югославська Республіка Македонія»),
- вільний доступ до інформації суспільної важливості (Сербія).

9.4.2 Спрощені процедури

Одним із способів підвищити ефективність судових процесів є застосування спрощених процедур. Такі розгляди часто менш затратні і термін винесення судового рішення коротший. Один з найбільш поширених спрощених цивільних процесів, які було впроваджено в багатьох країнах, пов'язаний з неоспорюваними фінансовими вимогами (наприклад, «Mahnverfahren» у Німеччині і «Moneyclaim online» в Англії та Уельсі (Сполучене Королівство)). Спрощені процедури можуть також застосовуватися в кримінальних та адміністративних справах.

З 47 держав, 44 застосовують спрощені процедури у цивільних справах (незначні претензії) і 46 застосовують такі процедури в кримінальних справах (правопорушення). Дев'ятнадцять держав мають положення про спрощені процедури в адміністративних справах і 19 застосовують такі процедури в трьох галузях права.

Таблиця 9.43 Справи, в яких застосовуються спрощені процедури (Питання 88)

States/entities	Civil cases (small disputes)	Criminal cases (small offences)	Administrative cases	No simplified procedure
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Number of countries	44	46	19	0
Israel				

	Yes
	No

Спрощені процедури можуть бути різними: винесення судового рішення без проведення слухання або з проведенням слухання в кабінеті судді, рішення одного судді, прискорена процедура, спрощений порядок винесення рішення, альтернативи санкціям і т.д.

Щонайменше в половині країн-респондентів спрощений розгляд у цивільних справах пов'язаний з постановами про виплату та / або позовами на невелику суму. Крім того, країни-учасниці Європейського союзу повинні виконувати Європейську процедуру за позовами на невелику суму, спрямовану на спрощення та прискорення судового процесу, в ході якого розглядаються позови на невелику суму в рамках міжнародних справ, а також на скорочення витрат (Європейська процедура за позовами на невелику суму повинна бути доступна сторонам спору як альтернатива процедур, що існують в рамках законодавств країн-учасниць ЄС). Це може бути також постанова про вчинення певних дій (Франція).

Спрощені процедури можуть бути застосовані до правоохоронних актів (Хорватія, Угорщина), трудових спорів (Боснія і Герцеговина, Азербайджан, «Колишня Югославська Республіка Македонії») і комерційних спорів (Росія, «Колишня Югославська Республіка Македонія»).

Прикладами спрощених процедур в галузі кримінального права є в основному дрібні кримінальні злочини, що караються штрафом або позбавленням волі на строк протягом обмеженого періоду (Боснія і Герцеговина, Чехія, Фінляндія, Ірландія, Сербія, Чорногорія, Норвегія, Португалія, Туреччина) або незначні порушення правил дорожнього руху (Нідерланди, Ісландія). У Польщі існує коротка процедура для певних кримінальних злочинів, якими займається «24-годинні суди». У Нідерландах певні кримінальні злочини невеликої тяжкості можуть бути вирішені в рамках адміністративного права.

Прикладами спрощених процедур в галузі адміністративного права є справи, що тягнуть за собою лише попередження або штраф і не заперечуються правопорушником (Росія); спрощена процедура також застосовується до правопорушень, виявлених за допомогою записуючих пристроїв (Росія). Спрощена процедура в галузі адміністративного права застосовується в адміністративних справах до 13,000 € (Іспанія) і щодо судових рішень, винесених суддею одноособово (Туреччина).

Форми процедури

Для підвищення ефективності судочинства, сторони (і їх адвокати) повинні вільно вести переговори з суддею щодо ходу справи. Більше половини респондентів повідомили, що такі дії є ефективними у їх країні. Серед них можуть бути надання інформації / доказів у суді (Франція, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Грузія, Швеція), призначення дати слухання (Данія, Фінляндія, Франція, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Республіка Молдова), час, відведений стороні захисту для забезпечення відповіді (зустрічний позов) (Грузія), питання права і факту, які можуть бути прийняті сторонами до початку слухань (Ірландія), встановлення дат розсилки знайдених доказів адвокатом суду (Монако), скорочення строків, встановлених законом або встановленими судом за згодою сторін (Норвегія) або використання судової медіації та прискореного врегулювання цивільних позовів (Словенія). У Франції прокурор може вимагати, щоб суддя вирішував без обговорення декілька кримінальних справ (ордонанси поліцейського трибуналу), партія, яка має статус опозиції - такі процедури являють 30% від обсягу роботи на рівні виправного суду. Аналогічна процедура існує, наприклад, у Словаччині та Швейцарії. У Франції існує також процедура негайного рішення, прийнятого прокурором, коли злочинець визнає, що він / вона винна (прохання визнати винним).

9.4.3 Процедури позасудового вирішення

В деяких судових системах сторони і їх адвокати можуть укласти угоду або домовитись про заходи у процесі вирішення справи (надання документів, рішення стосовно термінів для юристів надавати свої докази і про дати слухань)¹¹.

Такі угоди можливі в 26 державах: Албанія, Бельгія, Кіпр, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Ісландія, Ірландія, Італія, Литва, Люксембург, Мальта, Республіка Молдова, Монако, Нідерланди, Норвегія, Румунія, Словаччина, Словенія, Швеція, Швейцарія, Англія й Уельс, Північна Ірландія, Шотландія (Сполучене Королівство).

9.5 Тенденції та висновки

Держави-члени продовжують докладати зусиль для більш глибокого розуміння діяльності їх судів щодо контролю за дотриманням основних принципів, що захищаються Європейською конвенцією з прав людини і з точки зору управління потоком справ і тривалості судового розгляду. Комісія закликає держав-членів продовжувати робити це відповідно до рекомендацій, які з'являються, зокрема, в Керівництві Комісії «GOJUST». Більш глибоке розуміння діяльності судів дійсно необхідно для поліпшення роботи суду.

Комісія аналізує продуктивність судів у своїх державах-членах з використанням двох основних показників: коефіцієнт вирішених справ та термін винесення рішення у справі.

Загалом, враховуючи кількість спірних справ на душу населення, європейці, здається, більш схильні звертатися до суду в державах Центральної та Східної Європи, Південно-Східної Європи та Південної Європи, ніж у країнах Північної Європи і на Кавказі.

Особливості розгляду справ в державах-членах істотно відрізняються. Необхідність вирішення великого обсягу справ не є такою вже й перешкодою для нормального функціонування судів, оскільки деякі держави відносно швидко справляються з великим обсягом справ.

Якщо враховувати всі справи, що повинні бути розглянуті судом, можна відзначити, що в 2012 році більшість країн-членів здатні займатися справами, що надходять, і незавершеними справами у судах першої інстанції без збільшення кількості нерозглянутих справ (коефіцієнт вирішених справ вище або близько до 100%), з деякими винятками.

Однак можна відзначити певні зміни залежно від категорій відповідних справ. Це могло б спонукати держави, де суди відчувають труднощі в управлінні потоком справ переглянути організацію судових органів, щоб збалансувати їх управління різними категоріями справ. Варто врахувати декілька факторів, в тому числі фактор перерозподілу фінансових і людських ресурсів між різними юридичними галузями і між судами, щоб урівноважити управління потоком справ в залежності від обсягу і категорій справ, або фактор диверсифікації судових процедур (альтернативне вирішення спорів, спрощені процедури або переговори).

У цивільних та господарських справах, діяльність судів першої інстанції відрізняється між країнами, так як деякі держави значною мірою зустрічаються з неспірними справами, коли суди відповідальні за земельні і комерційні реєстри. Загалом, неспірні питання можуть збільшити навантаження на суди, але вони рідко є причиною недостатньої ефективності судів.

В середньому в Європі в 2012 році, суди першої інстанції можуть вирішити таку ж кількість спірних справ, яка дорівнює кількості справ, що надходять (близько 2,500 справ, що надходять на 100 000 жителів). Тим не менш, на рівні держав можна відзначити суттєві відмінності. Принаймні

¹¹ Див. "Study on the situation of the contractualisation and judicial process in Europe - CEPEJ Studies No. 16", by Julien LHUILLIER

в одній третині європейських держав ефективність роботи судів можна вважати задовільною (Австрія, Азербайджан, Чехія, Данія, Естонія, Грузія, Угорщина, Литва, Люксембург, Республіка Молдова, Норвегія, Російська Федерація, Швеція, Туреччина, Україна); судам в цих країнах не слід очікувати серйозних проблем з обсягом цивільних справ, що будуть надходити. За ситуацією варто ретельно слідкувати, щоб мати можливість відстежувати погіршення, в Андоррі, Боснії і Герцеговині, Хорватії, Португалії та Словаччині. Інші держави все ще високі терміни вирішення справ, але можуть розраховувати на поліпшення за рахунок кращої здатності вирішувати справи, що надходять, які могли б позитивно вплинути на тривалість процесу, якщо тенденція залишиться (Франція, Німеччина, Словенія, Швейцарія, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Вірменія, Фінляндія, Італія, Латвія, Мальта, Чорногорія). Ситуація критичніша в інших державах, які не можуть впоратися з обсягом справ, що надходять, і вже мають високі терміни вирішення справ (Греція, Польща).

Стосовно справ у галузі адміністративного права, в середньому в Європі суди здатні управляти потоком справ. Тим не менш, між державами спостерігаються істотні відмінності. Управління потоком справ не видається проблемою для половини держав-членів. Фінляндія, Литва, Нідерланди і Польща в змозі впоратися з обсягом справ, що надходять, без збільшення відставання від графіку. Стійке зростання коефіцієнта вирішених справ є підбадьорливим в Боснії і Герцеговині, Естонії, Франції, Грузії, Угорщині, Латвії, Республіці Молдова, Словенії, Іспанії, Швеції, Туреччині та Україні. На противагу, управління потоком справ є/може стати складним для судів в 15 державах. Це видається особливо важливим для Кіпру, і меншою мірою, Люксембургу, Монако, Сербії, Румунії та Словаччини.

Що стосується кримінальних справ, тривалість процедури вирішення справ у суді має особливе значення для захисту основних прав, у тому числі у кримінальних справах великої тяжкості, коли особі може загрозувати позбавлення волі. В середньому в Європі суди здатні впоратися з обсягом справ без затримок. Середній термін на вирішення справ становить 142 дні для всіх кримінальних справ і 189 днів для кримінальних справ великої тяжкості. Найбільш ефективними системами кримінального правосуддя, які можуть швидко вирішити справу (менше 100 днів) є в Азербайджані, Чехії, Грузії, Данії, Литві, Норвегії, Польщі, Україні, Англії й Уельсі (Сполучене Королівство). Показники також свідчать, що у Вірменії, Австрії, Німеччині, Словаччині, Швеції, а також Ізраїлі кримінальні суди першої інстанції мають прийнятні терміни розгляду справ. Естонія, Угорщина, Нідерланди повинні ретельно розглядати справи, особливо враховуючи їх зміни коефіцієнта вирішених справ. Суди відчувають труднощі при управлінні потоком справ в Андоррі, на Кіпрі, в Італії, Латвії, Чорногорії та Туреччині.

Для того, щоб покращити розуміння управління потоком справ судами, і відповідно до роботи Центру SATURN, Комісія особливо досліджує управління потоком справ для спірних справ про розлучення, про звільнення, про неплатоспроможність, про грабежі і умисні вбивства. Дуже мало інформації існує про апеляційну процедуру, процедури в другій та останній інстанції, та справи, що знаходяться на розгляді більше трьох років; такі дані дозволили б більш детально проаналізувати ситуацію в кожній країні. Поліпшення якості даної інформації повинна бути чіткою метою для Комісії і для держав-членів, щоб вдосконалити управління потоком справ і запропонувати конкретні інструменти для підвищення ефективності суду.

Щодо спірних справ про розлучення, у більшості держав-респондентів суди здатні керувати потоком справ без затримок. Тривалість процедури спірних справ про розлучення в судах першої інстанції відрізняються між державами відповідно до процедур, передбачених сімейним законодавством і відповідно до обсягу справ, що розглядаються в судах. Позитивний коефіцієнт вирішених справ можна відзначити в Угорщині та Латвії. Ситуація покращилася особливо в Боснії і Герцеговині, Болгарії, Франції, Грузії, Литві, «Колишній Югославській Республіці Македонія»,

Румунії, Україні, Англії й Уельсі (Сполучене Королівство). Також вона розвивається позитивно в Монако, Швейцарії та Португалії. Такий розвиток в основному став можливий завдяки спрощенням процедур. Тим не менш, покращення управління обсягом справ не обов'язково означає, що час на вирішення справ покращується, тому що кількість справ, поданих до суду, іноді може бути меншою, але самі справи - складнішими (Франція, Латвія, Іспанія). Суди намагаються впоратися з кількістю справ про розлучення в Чорногорії, Ірландії та, меншою мірою, в Естонії, Італії та Іспанії.

Що стосується справ про звільнення, хоча середній коефіцієнт вирішених справ держав-респондентів вище, ніж 100%, невелика кількість судів намагається впоратися з обсягом справ, що призводить до затримок і відставання (Чорногорія, Кіпр, Люксембург, Словаччина). Андорра, Боснія і Герцеговина, а також, меншою мірою, Естонія та Польща повинні уважно стежити за потенціалом своїх судів у цій сфері. У 16 державах коефіцієнт вирішених справ є позитивним, в тому числі в Албанії, Вірменії, Фінляндії, Франції, Республіці Молдова, Португалії, Румунії і «Колишній Югославській Республіці Македонія». Тим не менше, в цих процедурах, тривалість судового розгляду може бути також пов'язана з тим, що деякі держави своїм процесуальним законодавством встановили процесуальні гарантії і процедури ведення переговорів, щоб досягти балансу між функціонуванням економічної системи та індивідуальним захистом співробітників.

Саме щодо процедури банкрутства європейські держави відчують найбільші труднощі в роботі з такими справами. Тільки 8 держав (Туреччина, Сербія, Данія, «Колишня Югославська Республіка Македонія», Угорщина, Норвегія, Австрія, Грузія) мають позитивний коефіцієнт вирішених справ, в той час як кілька держав вказують на дуже низький рівень - приблизно 30% (Республіка Молдова, Андорра, Чехія). Тривалість обробки справ особливо висока в Італії, Російській Федерації та Іспанії. Економічна криза, безумовно, є однією з головних причин такої ситуації, а також специфіка процедур, що різняться залежно від національних систем.

Що стосується справ про грабежі, управління потоком справ в судах першої інстанції поліпшується в Азербайджані, Боснії і Герцеговині, Естонії, Литві, Словенії, Україні. В Албанії, Вірменії, Фінляндії, Грузії, Республіці Молдова, Англії й Уельсі (Сполучене Королівство) існує зростаюча тенденція до відставання в судах першої інстанції.

Що стосується справ про умисні вбивства, ефективність суду підвищилась в Албанії, Фінляндії, Латвії, Литві, Республіці Молдова, Україні. Її потрібно спеціально контролювати в Болгарії, Чорногорії та Російській Федерації. Це питання викликає занепокоєння стосовно Туреччини, Англії й Уельсу (Сполучене Королівство), Румунії, Грузії та Вірменії.

Переважна більшість держав-членів мають конкретні надзвичайні заходи для цивільних і кримінальних справ. Спрощені процедури, які часто є дешевшими і швидшими, нині розробляються в більшості державах-членах як у цивільних (особливо для неоскаржуваних вимог), так і в кримінальних (за дрібні правопорушення) справах. Такі процедури також розробляються в адміністративному праві майже в половині держав-членів. Крім того, в 26 державах системи дають змогу сторонам і їх адвокатам укласти угоди стосовно процедури ведення справи (надання документів, рішення стосовно термінів для юристів надавати свої докази і про дати слухань).

Глава 10. Прокурори

В Рекомендації Rec(2000)19, прийнятій Радою Міністрів Ради Європи 6 жовтня 2000 року, термін «прокурори» має наступне значення: «представники державної влади, які від імені суспільства і в державних інтересах забезпечують застосування закону в ситуаціях, коли порушення закону передбачає застосування кримінальної санкції, з урахуванням індивідуальних прав та необхідності ефективного функціонування системи кримінального правосуддя».

Всі держави-члени мають, інколи під іншою назвою, державний орган, який займається кваліфікацією злочинів та притягненням до відповідальності. Але одразу стало очевидним, що якщо посада судді в державах-членах є відносно аналогічною, то посада прокурора є такою значно менше. У всіх європейських державах вони відіграють важливу роль у веденні кримінальних справ. У більшості державах-членах до їх компетенції також входить участь в цивільних та адміністративних справах. Інший важливий аспект, який необхідно враховувати, - це різні ступені незалежності прокурора. В деяких державах вони користуються захистом їх незалежності, як і судді, тоді як в інших державах кримінальна політика встановлюється безпосередньо Міністерством юстиції, і ступінь незалежності є обмеженою. В деяких державах (наприклад, **Англія та Уельс (Великобританія)** та **Мальта**) спеціально уповноважені посадові особи поліції мають переваги в ході етапу підготовки до судового розгляду, або навіть здійснюють кримінальне переслідування, в той час як в інших державах це належить до компетенції прокурорів.

При вивченні даного розділу таку відмінність необхідно приймати до уваги для розуміння різниці в статусах та функціях державних обвинувачів.

10.1 Кількість прокурорів, осіб з аналогічними обов'язками та персоналу

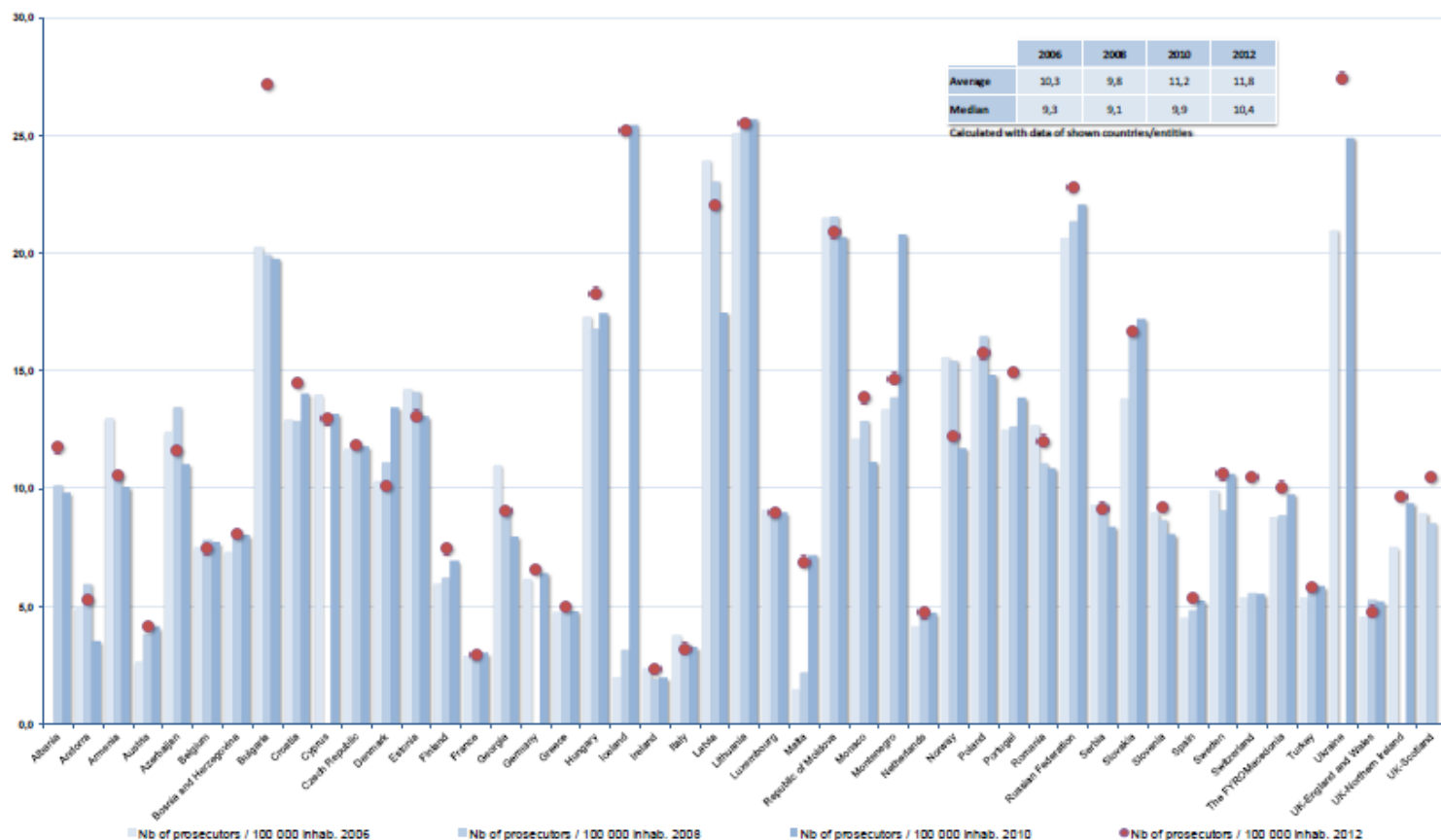
Таблиця 10.1 Прокурори, особи з аналогічними обов'язками та непрокурорський персонал, який бере участь в роботі прокурорів в 2012 році, в ЕПЗ (Питання 55, 57, 60)

States/entities	Public prosecutors		Persons with similar duties as public prosecutors		Non-prosecutor staff attached to the public prosecution service		
	Absolute number	Per 100 000 inhab.	Absolute number	Per 100 000 inhab.	Absolute number	Per 100 000 inhab.	Per prosecutor
Albania	330	11,7		NC	NA	NC	NC
Andorra	4	5,2		NC	4	5,2	1,0
Armenia	319	10,5		NC	180	5,3	0,5
Austria	349	4,1	152	1,79	382	4,5	1,1
Azerbaijan	1 069	11,6		NC	741	8,0	0,7
Belgium	827	7,4		NC	2706	24,2	3,3
Bosnia and Herzegovina	310	8,1		NC	808	15,9	2,0
Bulgaria	1 977	27,1		NC	2989	41,0	1,5
Croatia	617	14,5		NC	1095	25,7	1,8
Cyprus	112	12,9		NC	83	9,8	0,7
Czech Republic	1 242	11,8		NC	1429	13,8	1,2
Denmark	566	10,1	NA	NC	NA	NC	NC
Estonia	188	13,1	7	0,54	84	6,5	0,5
Finland	402	7,4	NAP	NC	172	3,2	0,4
France	1 901	2,9	NA	NC	NAP	NC	NC
Georgia	405	9,0		NC	85	1,9	0,2
Germany	5 245	6,5	942	1,17	10323	12,9	2,0
Greece	549	5,0	NA	NC	NA	NC	NC
Hungary	1 812	18,3		NC	2883	27,1	1,5
Iceland	81	25,2		NC	NA	NC	NC
Ireland	107	2,3	32	0,79	84	1,8	0,8
Italy	1 900	3,2	1838	3,08	8964	15,0	4,7
Latvia	451	22,1		NC	393	19,2	0,9
Lithuania	787	25,5		NC	524	17,4	0,7
Luxembourg	47	9,0	7	1,33	109	20,8	2,3
Malta	29	6,9	NA	NC	21	5,0	0,7
Republic of Moldova	743	20,9		NC	400	11,2	0,5
Monaco	5	13,8	1	2,77	5	13,8	1,0
Montenegro	91	14,7		NC	140	22,8	1,5
Netherlands	790	4,7	NA	NC	3972	23,7	5,0
Norway	616	12,2		NC	NA	NC	NC
Poland	6 059	15,7	NA	NC	7337	19,0	1,2
Portugal	1 565	14,9	NA	NC	1672	15,9	1,1
Romania	2 557	12,0		NC	3006	14,1	1,2
Russian Federation	32 645	22,8		NC	11840	8,3	0,4
Serbia	659	9,2	NA	NC	1088	15,1	1,7
Slovakia	901	18,7		NC	913	18,9	1,0
Slovenia	189	9,2		NC	227	11,0	1,2
Spain	2 445	5,3	NA	NC	2396	5,2	1,0
Sweden	1 013	10,6		NC	421	4,4	0,4
Switzerland	839	10,4	84	1,04	1823	20,2	1,9
The FYROMacedonia	207	10,0		NC	198	9,8	1,0
Turkey	4 357	5,8		NC	18060	23,9	4,1
Ukraine	12 474	27,4		NC	NA	NC	NC
UK-England and Wales	2 686	4,8	362	0,64	3789	6,7	1,4
UK-Northern Ireland	176	9,7		NC	390	21,4	2,2
UK-Scotland	555	10,4		NC	1155	21,7	2,1
Average	1 982	11,8	381	1,45	2307	14,2	1,5
Median	617	10,4	84	1,17	875	14,0	1,1
Minimum	4	2,3	1	0,54	4	1,8	0,2
Maximum	32 645	27,4	1838	3,08	18060	41,0	5,0
Israel	925	11,6	NA	NC	528	6,8	0,8

Comments

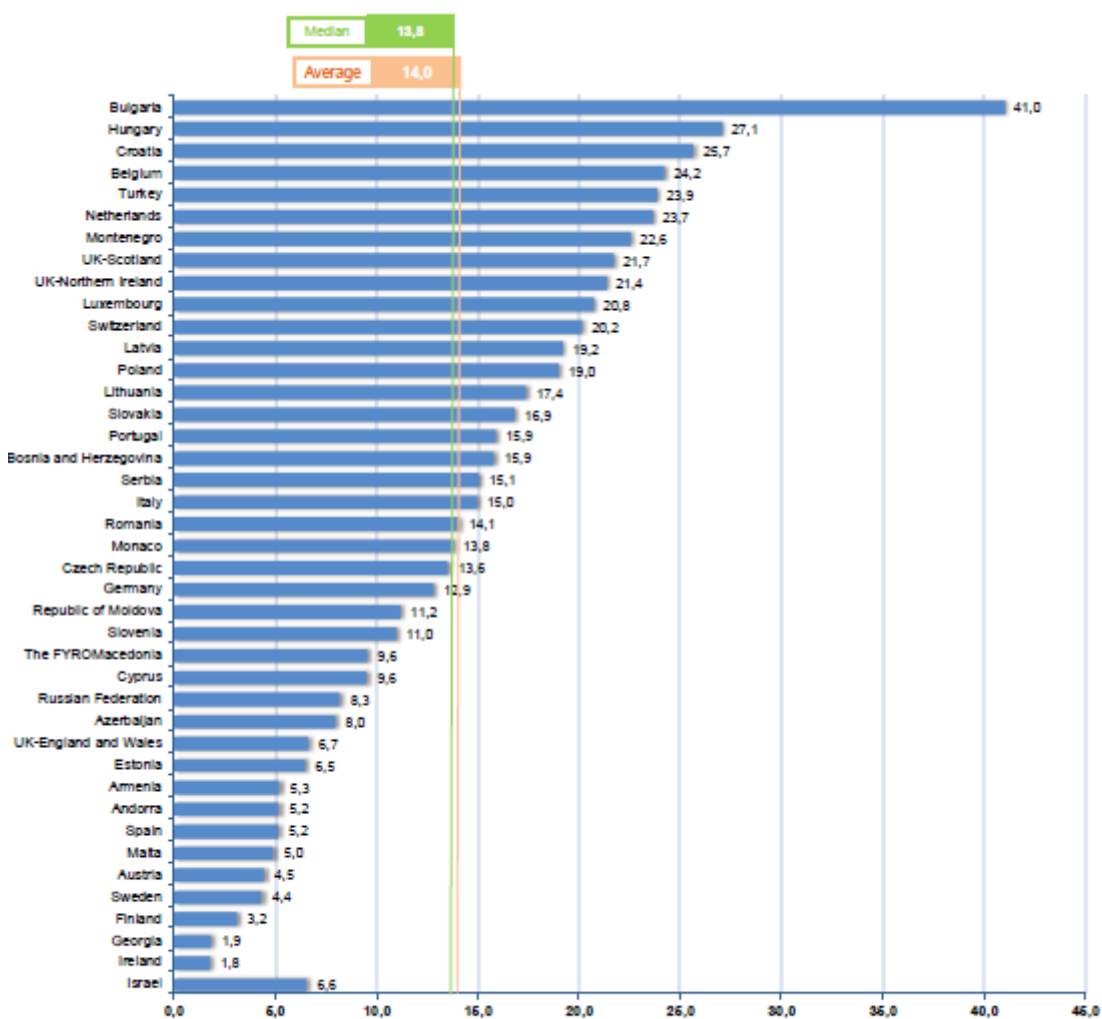
В деяких державах, функції прокурора можуть виконувати співробітники поліції (**Монако, Франція, Данія, Греція, Ізраїль, Мальта та Польща**) здебільшого у справах щодо дрібних правопорушень. Співробітники поліції можуть проводити розслідування і взяти участь у слуханнях.

Таблиця 10.3 Кількість прокурорів на 100 тис. осіб в період з 2006 по 2012 рр.
(Питання 1, 55)

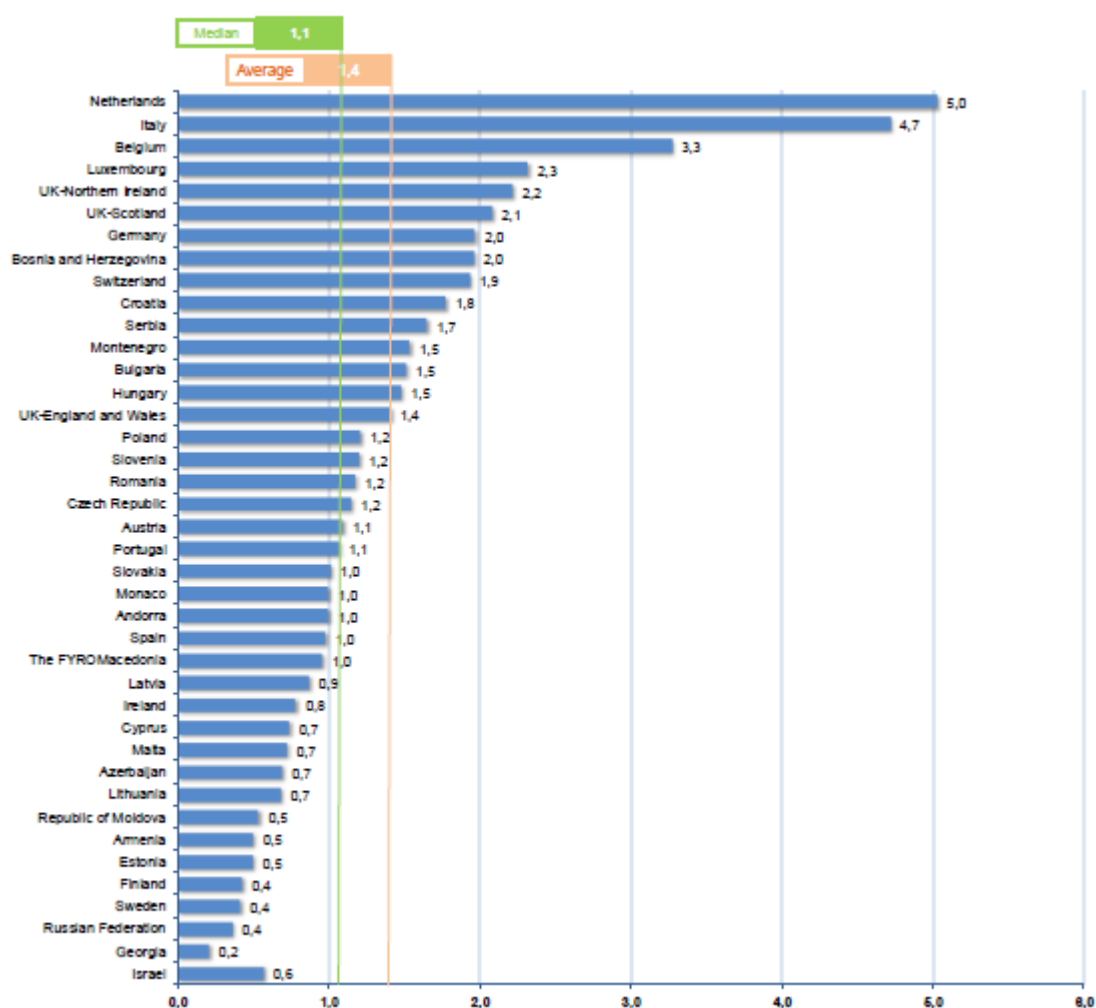

Що стосується розвитку числа прокурорів між 2006 та 2012 роками, можна зазначити певну стабільність. Однак показники варіюються в залежності від держави. Між 2010 та 2012 роками важливе зменшення (більше ніж 20%) було характерно для **Данії та Чорногорії**. І навпаки, значне збільшення (більш ніж 20 %) було в **Болгарії та Швейцарії**. Щодо останньої, набуття чинності на початку 2011 року Кримінально-процесуального кодексу Швейцарії призвело до скасування функцій «суддів, які ведуть судове слідство»; такі судді стали прокурорами. Особливо низький показник прокурорів (менше ніж 5 прокурорів на 100 тис. осіб) був в 2012 році в **Австрії, Франції, Італії, Ірландії, Англії та Уельсі (Великобританія)**.

60) Таблиця 10.4 Кількість непрокурорського персоналу на 100 тис. жителів (Питання 1,

Таблиця 10.5 Кількість непрокурорського персоналу на одного прокурора в 2012 році (Питання 55, 60)

Організація діяльності прокуратури відрізняється в кожній державі. У більшості держав-членів (23), з прокурорами працює, меншою мірою, така ж кількість персоналу, що й прокурорів (в **Андоррі, Австрії, Іспанії, Латвії, Монако, Колишній Югославській Республіці Македонії, Португалії, та Словенії** кількість приблизно однакова). В інших державах обмежена кількість прокурорів працює з великим числом персоналу, який може взяти на себе значну частину підготовчої роботи (**Бельгія, Італія та Туреччина**), у той час, як у **Вірменії, Естонії, Фінляндії, Грузії, Нідерландах, Республіці Молдова, Російській Федерації та Швеції** працює велика кількість прокурорів, але невелика кількість персоналу.

10.2 Роль та повноваження прокурорів

10.2.1 Кримінальні справи

Таблиця 10.6 Роль та повноваження прокурорів в рамках кримінальних справ (Питання 105)

State/entities	Conduct or supervise police investigation	Conduct investigations	Request investigation measures from the judge	Charge	Present the case to the court	Propose a sentence to the judge	Appeal	Supervise the enforcement procedure	Discontinue a case without needing a decision by a judge	End the case by imposing or registering a penalty	Other significant powers
Albania											
Andorra											
Armenia											
Austria											
Azerbaijan											
Belgium											
Bosnia and Herzegovina											
Bulgaria											
Croatia											
Cyprus											
Czech Republic											
Denmark											
Estonia											
Finland											
France											
Georgia											
Germany											
Greece											
Hungary											
Iceland											
Ireland											
Italy											
Latvia											
Lithuania											
Luxembourg											
Malta											
Republic of Moldova											
Monaco											
Montenegro											
Netherlands											
Norway											
Poland											
Portugal											
Romania											
Russian Federation											
Serbia											
Slovakia											
Slovenia											
Spain											
Sweden											
Switzerland											
The FYROMacedonia											
Turkey											
Ukraine											
UK-England and Wales											
UK-Northern Ireland											
UK-Scotland											
Number of countries	40	35	35	43	47	39	46	23	43	22	23
Israel											

■ Yes
■ No

Роль прокурора є важливою на початковому та проміжному етапах кримінального розгляду, але досить обмеженою на фінальному етапі.

В 40 державах-членах, прокурори уповноважені проводити або керувати поліцейськими розслідуваннями. До повноважень прокурорів це не віднесено в **Бельгії, Фінляндії, Ірландії, Мальті, Словенії, Англії й Уельсі (Великобританія), Північній Ірландії та Ізраїлі (Великобританія)**. В 35 державах-членах прокурор може направити судді розпорядження щодо проведення спеціальних слідчих дій. Таке право відсутнє у прокурорів в **Албанії, Вірменії, Азербайджані, Хорватії, Кіпрі, Ірландії, Норвегії, Російській Федерації, Сербії, Швеції, Англії й Уельсі (Великобританія), Північній Ірландії та Ізраїлі (Великобританія)**.

В 43 державах прокурори можуть закрити справи без необхідності отримання судового рішення. Дане повноваження відсутнє в **Албанії, Андоррі, Італії та Іспанії**. Тільки в 22 державах прокурором дозволено закрити справу, назначивши чи домовившись про застосування штрафу або міри без отримання судового рішення.

У всіх державах-членах прокурори мають повноваження представляти справи в суді. В 43 державах прокурори можуть пред'являти обвинувачення.

Прокурори в 39 державах можуть вносити пропозиції суддям щодо виду покарання. Таке повноваження не передбачене в наступних державах: **Кіпр, Ірландія, Італія, Колишня Югославська Республіка Македонія, Україна, Англія й Уельс (Великобританія) та Північна Ірландія (Великобританія) та Шотландія (Великобританія).**

Прокурори можуть подавати апеляційні скарги на рішення суддів в 46 державах, виключенням є **Північна Ірландія (Великобританія).**

Прокурори контролюють процедуру виконання судових рішень в 23 державах-членах.

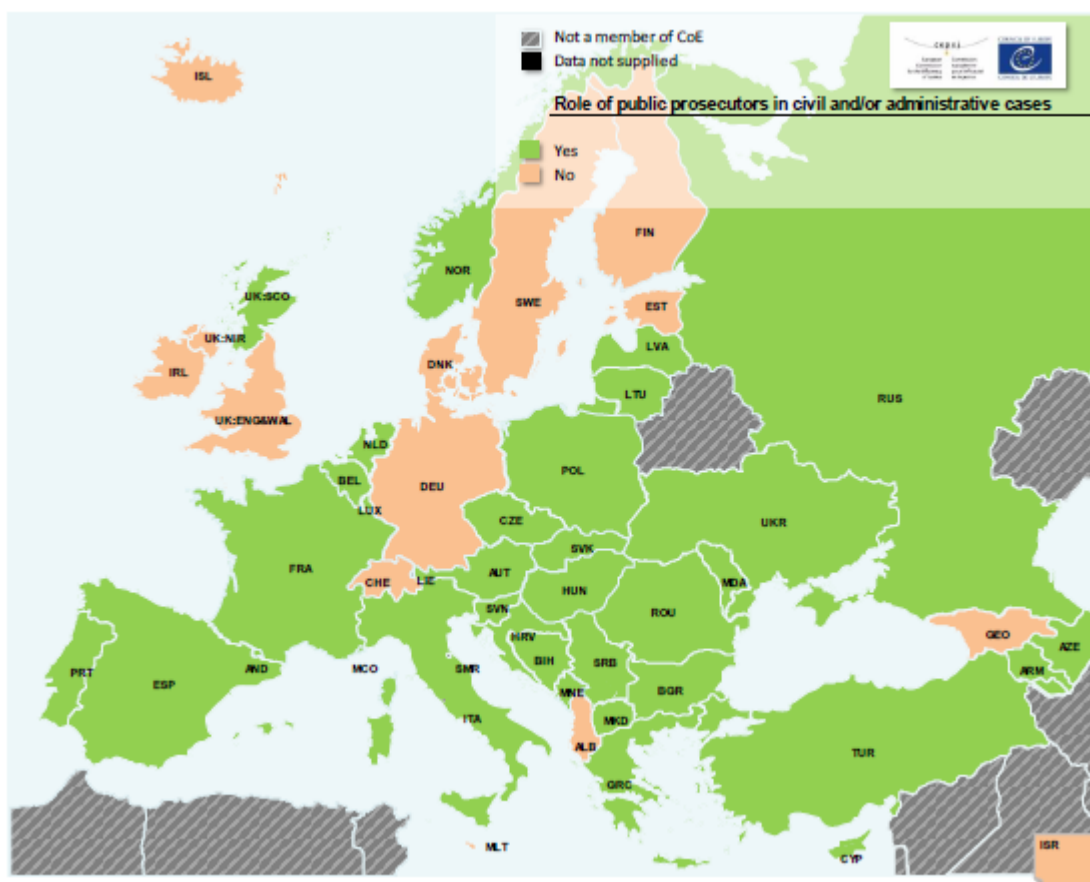
В 23 державах-членах прокурори мають значні повноваження у кримінальних справах. Наприклад, у **Франції** прокурор може виконувати певні функції в місцевій поліції для забезпечення безпеки та запобігання насильства в сім'ї; в **Латвії** та **Румунії** вони захищають інтереси неповнолітніх, осіб з обмеженими можливостями та ув'язнених; в **Хорватії** Генеральний прокурор може надати процедурний імунітет члену злочинної організації; нарешті, в **Греції**, прокурори здійснюють моніторинг за діяльністю виправних установ.

10.2.2 Справи, які не входять до категорії кримінальних справ

Очевидно, що основна функція прокурорів – представництво обвинувачення в кримінальних справах. Так чи інакше, у більшості держав-членів (32) прокурори також можуть відігравати певну роль в цивільних та адміністративних справах.

Лише в деяких державах участь прокурорів в цивільних або адміністративних справах не передбачена: **Албанія, Данія, Естонія, Фінляндія, Грузія, Німеччина, Ісландія, Ірландія, Мальта, Швеція, Швейцарія, Англія й Уельс (Великобританія), Північна Ірландія (Великобританія) та Ізраїль.**

Таблиця 10.7 Роль прокурорів в цивільних та/або адміністративних справах (Питання 106)

Близько половини держав-членів вказали, що прокурори представляють громадські інтереси та забезпечують законність в цивільних та/або адміністративних справах (Вірменія, Австрія, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Чехія, Франція, Угорщина, Італія, Литва, Чорногорія, Республіка Молдова, Монако, Польща, Португалія, Румунія, Російська Федерація, Словаччина, Словенія, Іспанія, Колишня Югославська Республіка Македонія, Туреччина та Україна). 12 держав-членів сповістили, що прокурори представляють інтереси держави та інших органів влади в судових процесах (Вірменія, Азербайджан, Хорватія, Кіпр, Греція, Грузія, Мальта, Республіка Молдова, Португалія, Російська Федерація, Словаччина та Україна).

В цивільних справах прокурор (в 18 державах) часто захищає інтереси *вразливих осіб*, таких як неповнолітні, потерпілі, інваліди, недієздатні та зниклі безвісти особи, а також відіграє важливу роль в сімейних спорах (Албанія, Андорра, Австрія, Болгарія, Чехія, Франція, Угорщина, Італія, Латвія, Литва, Республіка Молдова, Португалія, Румунія, Російська Федерація, Словаччина, Іспанія, Туреччина і Україна). Вони можуть мати обов'язки, пов'язані із розірванням шлюбу, правоздатністю особи, оголошенням особи зниклою безвісти чи померлою, отриманням громадянства, відновленням опіки над дитиною (чи незаконним пересуванням дитини), позбавленням батьківських прав та усиновленням дитини. Інші сфери юрисдикції в рамках цивільного права містять справи про банкрутство (Чеська Республіка та Словаччина), компенсація потерпілим (Грузія та Норвегія), виробничі травми та професійні захворювання (Португалія), заборона асоціацій (Туреччина) та конфіскація майна (Шотландія).

(Великобританія)). У **Франції** прокурори розглядають справи, що стосуються особистого статусу, управління та дисциплінарних аспектів певних професій, відновлення виплати аліментів, моніторинг господарських процедур та надання освіти неповнолітнім, схильним до ризику. В **Монако** прокурори також мають повноваження в цивільних справах (особистий статус, виконавче провадження), господарських справах (проблемний бізнес) та готують висновки для Ревізійного суду та Верховного суду. В **Азербайджані** прокурори мають справу з адміністративними правопорушеннями (менше ніж з кримінальними злочинами), за участю неповнолітніх. В **Нідерландах**, прокурори можуть перешкоджати незаконному укладенню шлюбів та мають повноваження щодо засвідчення зниклих безвісти чи загиблих осіб.

22 держави повідомили, що прокурори приймають участь в адміністративних справах: **Вірменія, Азербайджан, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Кіпр, Хорватія, Угорщина, Латвія, Литва, Чорногорія, Республіка Молдова, Нідерланди, Польща, Португалія, Румунія, Російська Федерація, Сербія, Словенія, Іспанія, Колишня Югославська Республіка Македонія, Туреччина та Україна**. В Іспанії прокурори можуть приймати участь в розгляді справ щодо захисту основних прав від дій державних органів.

10.3 Розгляд справ, ведення яких здійснюється прокурорами

В таблиці нижче представлена інформація щодо кількості кримінальних справ, які були розглянуті прокурорами в судах першої інстанції. 5 держав (Кіпр, Греція, Мальта, Іспанія та Україна) не змогли надати дані за 2012 рік, в той час як інші держави (**Албанія, Вірменія, Боснія і Герцеговина, Естонія, Фінляндія, Німеччина, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Італія, Люксембург, Чорногорія, Нідерланди, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція, Туреччина, Північна Ірландія (Великобританія)**) надали інформацію стосовно тільки деяких аспектів.

Всі держави-члени зазначили, що справи про дорожньо-транспортні пригоди також були включені. 13 держав-членів (**Азербайджан, Австрія, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Данія, Греція, Ісландія, Мальта, Республіка Молдова, Норвегія, Словаччина, Туреччина, Україна та Ізраїль**) зазначили, що справи про дорожньо-транспортні пригоди не були включені.

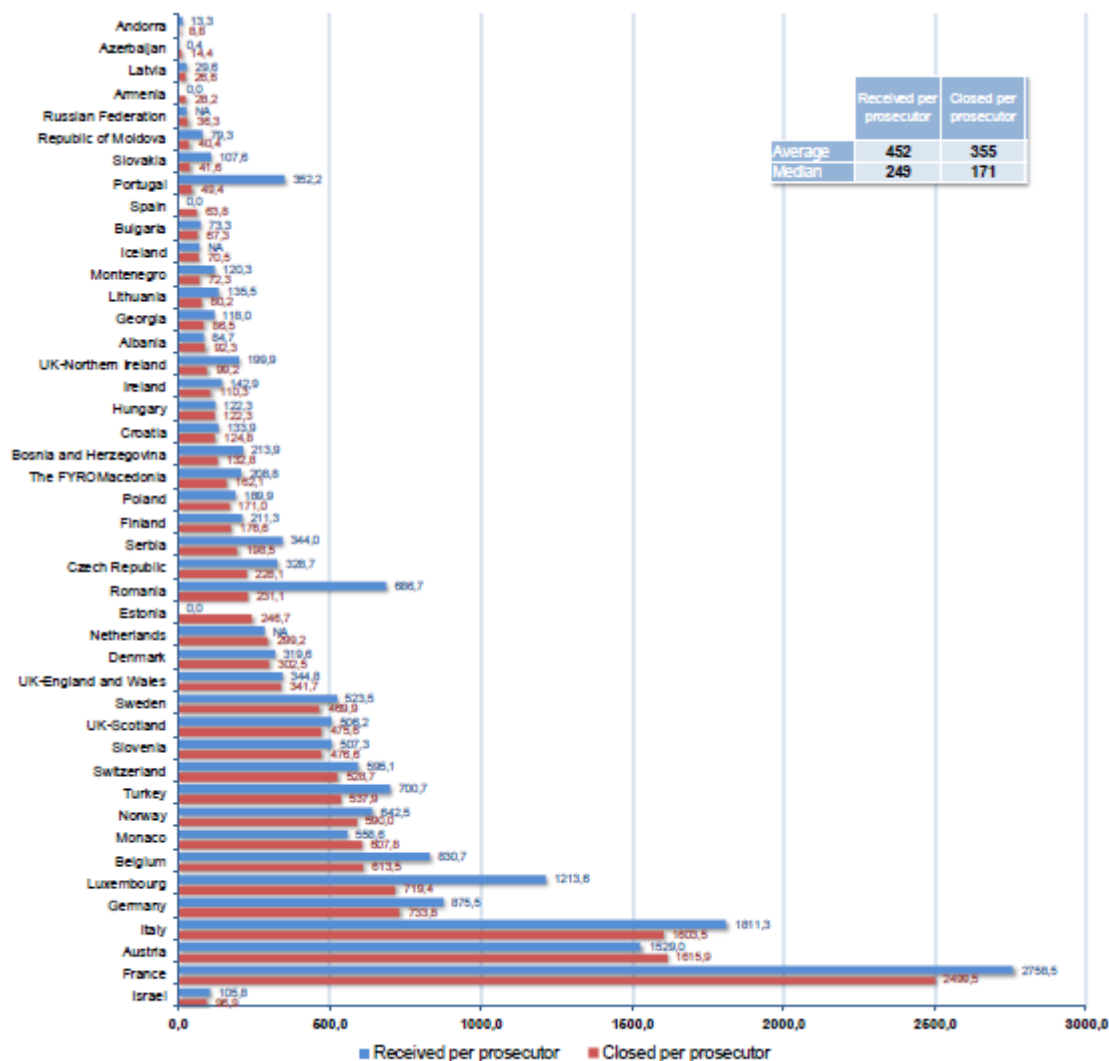
Примітка для читача: декілька держав-членів зазначили, чи включені вищезазначені данні порушення ПДР, що вносить істотні зміни в кількість справ, які розглядають прокурори. Тому відповідний аналіз на підставі порівняння країн може бути проведений тільки при розгляді групи країн, які включили або не включили справи щодо порушення ПДР.

Таблиця 10.8 Ведення справ прокурорами в 2012 році (Питання 107, 108)

States/entities	Received	Discontinued				Concluded by a penalty or a measure imposed or negotiated	Brought to the courts	Ratio of cases brought to the courts / cases received	Ratio of cases brought to the courts / total non discontinued cases
		Total	Offender not identified	Lack of an established offence or a specific legal situation	Opportunity				
Albania	27 961	23 196	5 728	14 470	NA	NA	7 271	26.00%	152.60%
Andorra	53	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	36	66.04%	NC
Armenia	NA	4 470	NA	NA	NA	4 513	NA	NC	NC
Austria	533 610	466 576	292 159	183 804	12 535	24 410	70 962	13.30%	109.12%
Azerbaijan	368	5 573	4 418	1 322	133	NAP	9 511	NC	NC
Belgium	687 020	478 505	186 001	153 669	158 035	9 477	19 361	2.82%	9.30%
Bosnia and Herzegovina	66 302	8 795	NA	NA	NA	15 945	16 517	24.91%	29.72%
Bulgaria	144 950	91 523	NAP	91 523	NAP	NAP	41 586	28.70%	77.85%
Croatia	82 596	52 487	32 257	19 217	1 213	2 673	21 661	26.23%	72.42%
Cyprus	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC
Czech Republic	406 190	200 191	171 805	28 388	NAP	NAP	83 102	20.36%	39.96%
Denmark	150 907	35 759	NAP	NAP	NAP	45 243	90 152	46.54%	62.13%
Estonia	NA	30 915	16 788	11 231	2 096	1 705	8 026	NC	NC
Finland	54 959	10 112	NA	NA	NA	799	82 066	70.72%	80.25%
France	5 243 994	3 462 496	2 842 722	490 398	159 578	630 622	628 366	11.96%	35.58%
Georgia	47 771	18 021	2 146	13 246	75	7 897	9 126	19.09%	30.57%
Germany	4 591 966	2 572 893	NA	NA	1 262 314	197 026	1 079 154	23.50%	63.44%
Greece	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC
Hungary	221 687	54 201	6 313	12 624	NA	16 606	150 361	68.06%	90.09%
Iceland	5 711	770	NA	NA	NA	426	4 515	79.06%	91.36%
Ireland	15 289	4 674	NA	NA	NA	NA	7 123	46.59%	67.10%
Italy	3 441 519	2 369 625	1 460 679	906 625	10 321	NA	676 756	19.65%	63.15%
Latvia	13 372	1 361	0	507	664	1 407	9 226	69.05%	75.75%
Lithuania	103 966	37 596	15 052	19 299	4 205	NAP	23 954	23.04%	36.09%
Luxembourg	57 040	15 911	NA	NA	NA	1 091	13 012	24.21%	36.22%
Malta	NA	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NC	NC
Republic of Moldova	58 853	10 983	1 439	3 470	0	7 472	11 540	19.59%	24.09%
Monaco	2 793	1 751	1 905	124	122	246	1 042	37.31%	100.00%
Montenegro	10 940	NA	1 477	3 346	NA	1 022	5 554	50.73%	NC
Netherlands	224 200	37 200	NAP	NA	15 200	80 700	118 500	52.85%	63.37%
Norway	395 753	196 966	137 436	3 642	3 589	93 679	82 778	20.92%	39.65%
Poland	1 150 490	658 124	159 730	496 394	NAP	NAP	377 039	32.64%	76.74%
Portugal	551 252	NA	NA	NA	NA	NAP	77 362	14.03%	NC
Romania	1 756 001	548 891	NA	406 329	142 332	NAP	42 364	2.41%	3.51%
Russian Federation	921 996	758	NAP	NAP	NAP	321 479	863 336	92.64%	93.71%
Serbia	226 656	75 465	36 993	27 034	12 420	869	54 462	24.04%	36.03%
Slovakia	96 987	NA	NA	NA	NA	8 468	29 049	29.95%	NC
Slovenia	96 674	74 630	58 576	NA	2 230	1 637	13 304	13.86%	63.52%
Spain	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NA	156 921	NC	NC
Sweden	530 311	194 329	NA	26 630	46 895	80 371	201 312	37.96%	59.92%
Switzerland	499 312	86 496	53 567	32 859	NAP	346 621	10 261	2.06%	2.49%
The FYROMacedonia	43 216	21 264	20 123	1 013	146	NAP	12 261	28.37%	66.90%
Turkey	3 052 941	1 368 311	NA	NA	NA	NA	977 462	32.02%	67.96%
Ukraine	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC
UK-England and Wales	927 296	81 167	4 181	NAP	NAP	NAP	837 719	90.54%	99.01%
UK-Northern Ireland	35 190	17 461	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC
UK-Scotland	280 940	77 232	NAP	21 960	55 272	93 999	92 721	33.00%	48.52%
Average	670 538	353 169	226 432	118 067	90 974	73 948	170 867	24.97%	59.64%
Median	162 939	45 142	20 123	19 217	4 238	8 468	41 586	27.30%	61.02%
Minimum	53	758	0	124	0	246	36	2.06%	2.49%
Maximum	5 243 994	3 462 496	2 842 722	906 625	1 262 314	630 622	1 079 154	20.64%	152.66%
Israel	97 907	49 150	NA	NA	NA	NAP	40 490	41.32%	62.99%

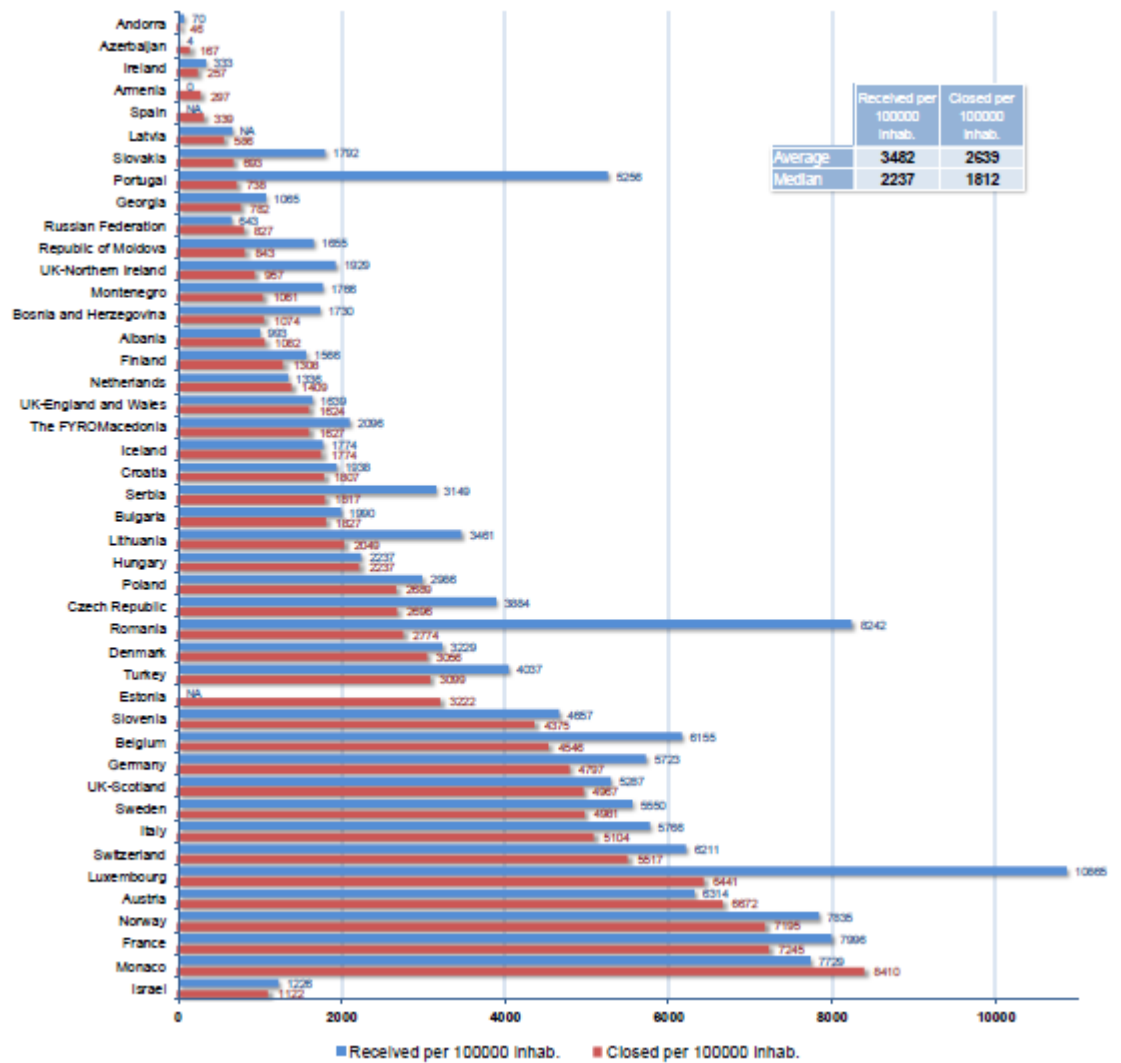
Comments

Таблиця 10.9 Кількість кримінальних справ на рівні першої інстанції, які були порушені та були завершені прокурорами (Кількість справ на одного прокурора) в 2012 (Питання 55, 107, 109)

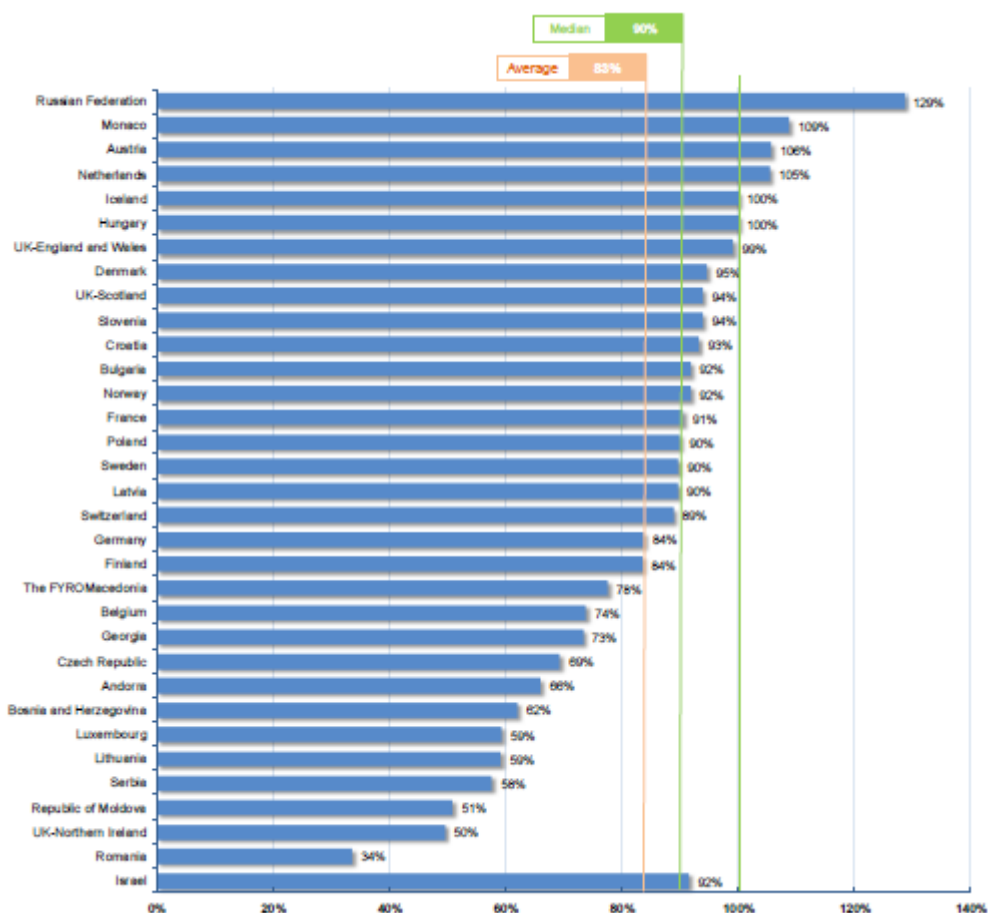

Можна зазначити, що держави-учасниці з найбільшою кількістю справ, які надійшли на одного прокурора (**Австрія, Франція та Німеччина**) мають найменшу кількість прокурорів на 100 тис. жителів. **Італія** є виключним випадком, так як в рамках цієї держави діють також 1838 непрофесійних прокурорів. Серед держав з найменшою кількістю справ на одного прокурора можна виокремити країни Східної Європи, які також мають велику кількість прокурорів на 100 тис. жителів (зокрема, **Литва, Латвія, Російська Федерація та Республіка Молдова**).

Таблиця 10.10 Кількість порушених та завершених справ на одного прокурора на 100 тис. осіб в 2012 році (Питання 1, 107)

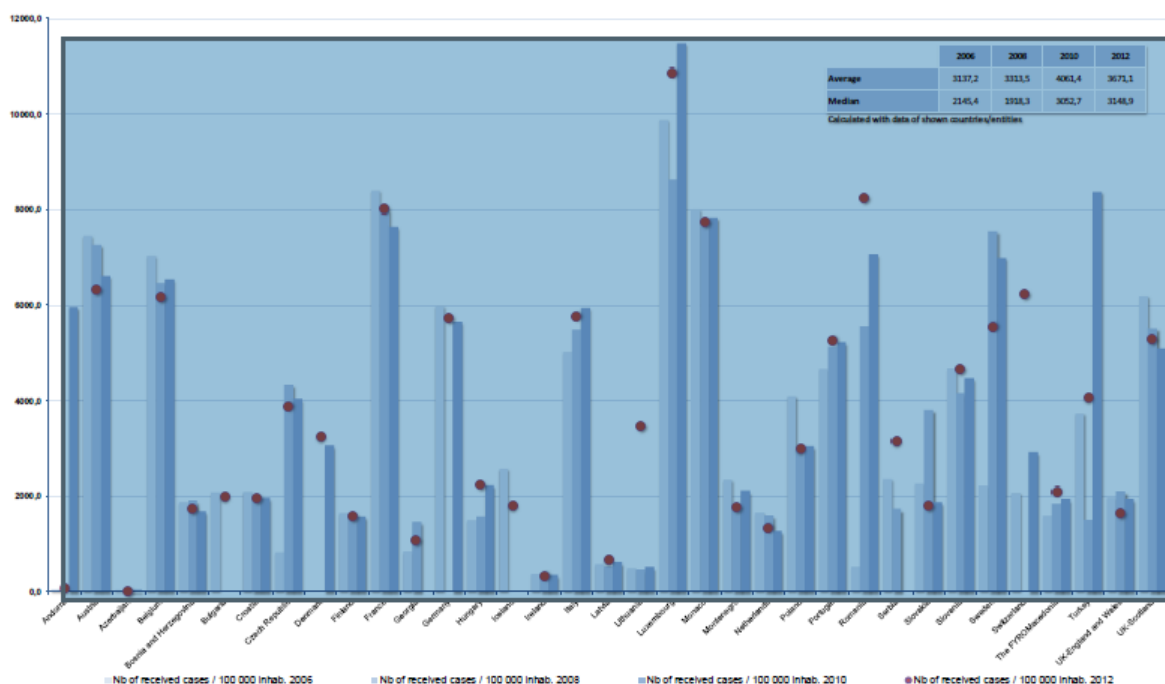
Таблиця 10.11 Рівень розкриття злочинів прокурорами в 2012 році (Питання 107)

Методологія розрахунку рівня розкриття злочинів зазначена в Розділі 9. Для справ, розглянутих прокурорами, рівень розкриття злочинів розраховується шляхом ділення числа закритих справ на кількість справ, які були прийняті. Число закритих справ розраховується як сума припинених справ, справ, по яких прийняте рішення у вигляді покарання або справи передані на розгляд суду. Дані представлені по 33 державам-членам.

У більшості держав, прокурори не в змозі впоратися з обсягом нових справ. Тільки в 7 державах число закритих справ перевищує кількість нових справ. Дуже позитивні результати представлені в **Російській Федерації**. 17 держав мають відношення між завершеними та новими справами у 90%. Зокрема, **Румунія, Північна Ірландія (Великобританія) і Республіка Молдова** мають найбільші труднощі у відношенні між закритими та новими справами.

Таблиця 10.12 Кількість отриманих справ прокурорами на 100 тис. жителів в період з 2006 по 2012 роки (Питання 107)

Comments

В даній таблиці представлено 35 держав. Для більшості держав, кількість отриманих справ залишається стабільною між 2010 та 2012 роками, з деяким значним зростанням в **Литві, Румунії і Швейцарії**. В **Туреччині та Швеції** кількість отриманих справ прокурором на 100 тис. жителів зменшилася.

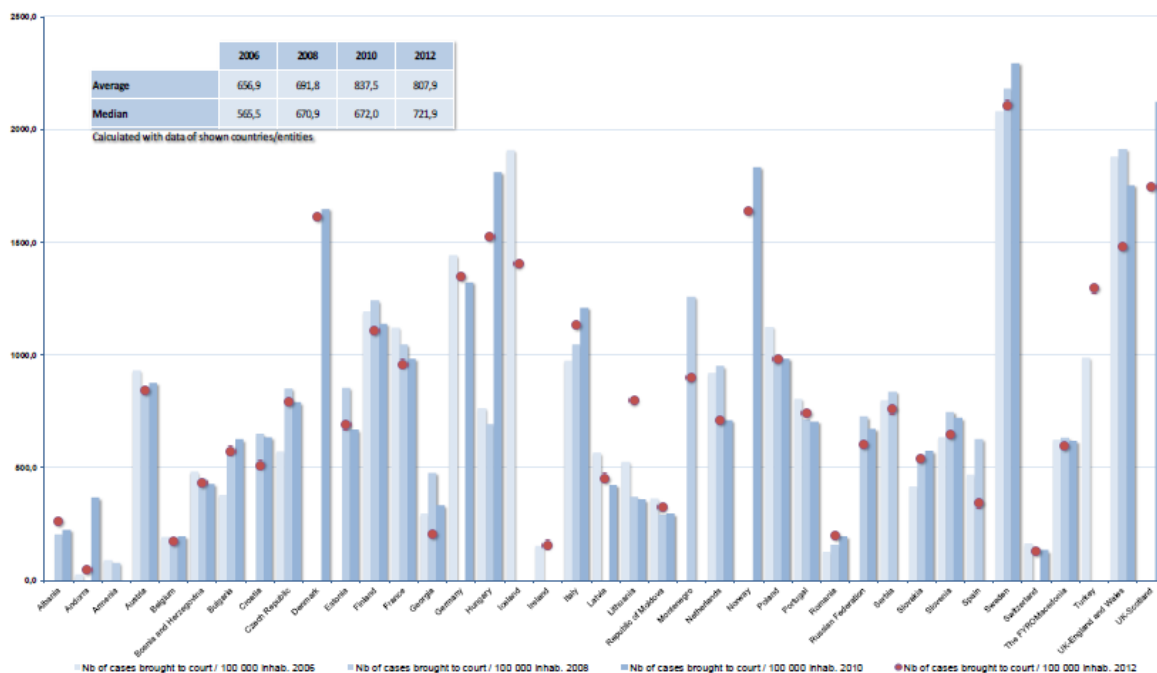
Графік не зображує навантаження прокурорів у відношенні до кількості справ з якими вони мають справу. Справді, головна відмінність повинна бути зображена між країнами, які включають загальну кількість справ, що були отримані прокурорами (наприклад, **Франція**) і ті, які виключають справи в яких не було можливості ідентифікувати винного (**Нідерланди**).

Таблиця 10.13 Кількість справ, по яким назначений штраф або міра чи укладена домовленість щодо таких прокурором, та кількість справ, переданих прокурором в суд в 2012 році (Питання 107)

States/entities	Per one prosecutor		Per 100 000 inhabitants		Ratio brought to court / concluded by a penalty
	Case concluded by a penalty or a measure imposed or negotiated	Cases brought to court	Case concluded by a penalty or a measure imposed or negotiated	Cases brought to court	
Albania	NC	22,0	NC	258,2	NC
Andorra	NC	8,8	NC	45,9	NC
Armenia	14,1	NC	149,1	NC	NC
Austria	69,9	203,3	288,8	839,6	2,9
Azerbaijan	NC	8,9	NC	103,0	NC
Belgium	11,5	23,4	84,9	173,7	2,0
Bosnia and Herzegovina	51,1	53,3	413,5	431,1	1,0
Bulgaria	NC	21,0	NC	571,0	NC
Croatia	4,3	35,1	62,7	508,2	8,1
Cyprus	NC	NC	NC	NC	NC
Czech Republic	NC	66,9	NC	790,7	NC
Denmark	79,9	159,3	807,5	1 609,3	2,0
Estonia	10,1	52,6	132,5	686,3	6,2
Finland	2,0	149,5	14,7	1 107,2	75,2
France	331,7	330,5	961,4	958,1	1,0
Georgia	19,5	22,5	176,1	203,4	1,2
Germany	37,6	205,7	245,6	1 345,0	5,6
Greece	NC	NC	NC	NC	NC
Hungary	9,2	83,3	167,6	1 522,8	8,1
Iceland	5,3	55,7	132,4	1 402,8	10,8
Ireland	NC	66,6	NC	155,1	NC
Italy	NC	355,2	NC	1 133,9	NC
Latvia	3,1	20,4	68,8	480,9	8,8
Lithuania	NC	31,2	NC	797,5	NC
Luxembourg	23,2	293,9	207,8	2 630,9	12,7
Malta	NC	NC	NC	NC	NC
Republic of Moldova	10,1	15,5	209,9	324,2	1,6
Monaco	49,2	208,4	680,8	2 883,6	4,2
Montenegro	11,2	61,0	164,8	895,8	6,4
Netherlands	102,2	150,0	481,0	706,3	1,6
Norway	152,1	134,4	1 854,7	1 638,8	0,9
Poland	NC	62,4	NC	980,6	NC
Portugal	NC	49,4	NC	737,6	NC
Romania	NC	16,6	NC	198,8	NC
Russian Federation	9,8	26,4	224,3	602,3	2,7
Serbia	1,3	82,7	12,1	756,9	82,7
Slovakia	9,4	32,2	156,3	536,9	3,4
Slovenia	9,7	70,4	89,2	646,2	7,2
Spain	NC	63,8	NC	338,9	NC
Sweden	79,3	198,7	841,1	2 106,7	2,6
Switzerland	413,4	12,3	4 314,2	127,9	0,0
The FYROMacedonia	NC	59,2	NC	594,5	NC
Turkey	NC	224,3	NC	1 292,5	NC
Ukraine	NC	NC	NC	NC	NC
UK-England and Wales	NC	311,5	NC	1 480,9	NC
UK-Northern Ireland	NC	NC	NC	NC	NC
UK-Scotland	169,4	167,1	1 769,0	1 745,0	1,0
Average	62,6	102,8	544,8	885,8	8,1
Median	14,1	62,4	207,8	737,6	3,2
Minimum	1,3	8,8	12,1	45,9	0,0
Maximum	413,4	355,2	4 314,2	2 883,6	75,2
Israel	NC	43,7	NAP	505,7	NC

27 держав зазначили, що прокурори мають повноваження призначати або домовлятися щодо накладення штрафу або міри (в деяких з них необхідно отримання судового рішення). Навантаження судів може бути знижена в даних державах. В **Боснії та Герцеговині, Франції, Грузії, Швейцарії та Шотландії (Великобританія)** справи, по яким застосовувались штрафи чи міри, складають значну частину в порівнянні зі справами, що передаються до суду. І навпаки, у **Фінляндії, Ісландії, Люксембурзі та Сербії**, прокурори не часто мають таке повноваження.

Таблиця 10.14 Кількість справ переданих до суду прокурорами у відношенні на 100 тис. жителів в період з 2006 по 2012 роки (Питання 107)

10.4 Тенденції та висновки

Функції і статус прокурорів (див. наступний Розділ 11) істотно відрізняються в різних державах-членах. Однак, функція порушення кримінальної справи у суді щодо підозрюваної особи, яка вчинила злочин є центральною у всіх державах.

Значні реформи відбулися щодо розширення прерогативи звинувачення на стадії розслідування (**Австрія та Швейцарія**) під керівництвом судді щодо порушення прав людини, у відповідності до рішень Європейського суду з прав людини.

Найбільша кількість прокурорів у Східній Європі (**Болгарія, Литва, Латвія, Республіка Молдова, Російська Федерація, Україна**), а також в **Ісландії**. 7 держав (**Англія й Уельс (Великобританія), Австрія, Франція, Греція, Ірландія, Італія, Нідерланди**) мають менше ніж 5 прокурорів на 100 тис. населення. Існує відносна стабільність у розвитку чисельності прокурорів, проте показники змінюються в залежності від країни.

Навантаження судів в кримінальній сфері здебільшого залежить від можливостей надавати прокурорам повноважень щодо закінчення справ або домовлятися про санкції, з або без втручання суддів щодо дозволу або підтвердження цієї міри. Слід також зазначити, що в деяких державах, певне коло функцій виконують співробітники міліції, зокрема при розслідуванні або кримінальному переслідуванні, участі в судовому засіданні.

Навантаження прокурорів залежить від області їх діяльності в кримінальній сфері (половина держав-членів наділила їх компетенцією щодо виконання покарань) та в зовнішніх

справах. В більш ніж половині держав вони наділені повноваженнями у цивільних та адміністративних справах. У 18 державах, в цивільному процесі, вони захищають інтереси вразливих осіб (неповнолітні, недієздаті) та приймають участь в справах у сфері особистого статусу та сімейного права (цивільний стан, національність, батьківські права, справи щодо усиновлення), або в деяких сферах щодо суспільних інтересів (банкрутство, імміграція). При будь-якому порівнянні показників держав-членів потрібно враховувати цю ситуацію.

На європейському рівні число справ, які надходять до прокурорів, та які представлені в суді може бути показником навантаження суддів і прокурорів у відношенні до кількості населення. Очевидно, що у деяких державах навантаження на прокурорів є значним в порівнянні невеликим числом прокурорів на 100 тис. жителів, в той час як кількість справ, в яких вони приймають участь – дуже значна.

Держави з найбільшою кількістю справ, що надходять на одного прокурора (**Австрія, Франція і Німеччина**) мають найнижчу кількість прокурорів. Держави з найнижчою кількістю справ на одного прокурора здебільшого є державами Східної Європи, які, однак, мають найвищу кількість прокурорів на 100 тис. жителів (зокрема, **Литва, Латвія, Російська Федерація, Республіка Молдова**).

У більшості держав, загалом, прокурори не в змозі впоратися з обсягом справ, які повинні бути розглянуті. Тільки в 7 державах число завершених справ вище ніж число нових справ. Позитивні результати можна було побачити в **Російській Федерації**. 17 держав мають співвідношення між завершеними та новими справами близько 90%. Зокрема, **Румунія, Північна Ірландія (Великобританія) і Республіка Молдова** є державами, які зазнають найбільших труднощів в досягненні балансу між завершеними та новими справами.

Розділ 11. Статус та кар'єра суддів та прокурорів

Судді уособлюють правосуддя. Громадяни очікують від них незалежності та неупередженості при здійсненні правосуддя впродовж їх професійної діяльності, особливо в частині набору і призначення суддів. Очікуваний рівень професійних навичок має супроводжуватися відповідною заробітною платою, що виплачується суддям і, в свою чергу, оцінюванням продуктивності роботи суддів. Консультативна рада європейських суддів (КРЕС) стверджує в своєму Висновку №1 (2001): «Їх незалежність не є правом чи привілеєм в їх власних інтересах, але в інтересах верховенства закону та осіб, які звертаються за правосуддям і які покладається на нього». В цьому ж Висновку КРЕС підкреслює, що «кожне рішення щодо призначення судді чи продовження призначення повинно ґрунтуватися на об'єктивних критеріях та прийматися незалежним органом чи з врахуванням гарантій, які забезпечують прийняття такого рішення не інакше як на основі таких критеріїв» (Висновок №1 (2001), п. 37).

Враховуючи різницю в статусі прокурора в різних державах-членах Ради Європи, неможливо і однакою мірою застосувати вищезазначені принципи по відношенню до прокурорів, так само як і до суддів. В Рекомендації Rec(2000)19 зазначено наступне щодо ролі державного обвинувачення в рамках системи кримінального правосуддя: «підбір (...) прокурорів здійснюється у відповідності з прозорими та неупередженими процедурами, які передбачають гарантії захисту від застосування будь-якого підходу в інтересах окремих груп осіб і виключають дискримінацію (...)». Тим не менше, порівнюючи ці дві професії, обидві мають як спільні, так і окремі риси, які необхідні для функціонування судової системи, яка стоїть на варті захисту правосуддя.

11.1 Відбір та призначення кандидатури

11.1.1 Відбір та призначення кандидатури на посаду судді

Критерії для відбору суддів є делікатним питанням, так як воно стосується такого аспекту, як незалежність правосуддя. Це один з основних параметрів, який використовується Європейським судом з прав людини, для визначення чи є суд незалежним в розумінні статті 6§1 ЄСПЛ (*Kleyn and Others v. the Netherlands*, додатки пп. 39343/98, 39651/98, 43147/98 та 46664/99, 6/05/2003, § 190). Європейські стандарти в цій сфері не засновані на одній або більше конкретній процедурі, але відповідний вибір держави залежить від наявності достатніх гарантій проти ризику призначень, які не ґрунтуються на об'єктивних критеріях (Рекомендація R(94) 12 Комітету міністрів Ради Європи щодо незалежності, ефективності та ролі суддів, 13/10/1994, § 1с); *Основні принципи незалежності судових органів*, Резолюція Генеральної асамблеї ООН 40/32 від 29/11/1985 та 40/146 від 13/12/1985, § 10). В результаті, в державах-членах Ради Європи використовуються декілька критеріїв відбору, які представлені в наступній таблиці.

Таблиця 11.1 Критерії відбору суддів (Питання 110, 110.1)

States/entities	Competitive exam	Recruitment procedure for legal professionals with long-time working experience	Combination of both	Other	Specific provisions for facilitating gender equality
Albania					
Andorra					
Armenia					
Austria					
Azerbaijan					
Belgium					
Bosnia and Herzegovina					
Bulgaria					
Croatia					
Cyprus					
Czech Republic					
Denmark					
Estonia					
Finland					
France					
Georgia					
Germany					
Greece					
Hungary					
Iceland					
Ireland					
Italy					
Latvia					
Lithuania					
Luxembourg					
Malta					
Republic of Moldova					
Monaco					
Montenegro					
Netherlands					
Norway					
Poland					
Portugal					
Romania					
Russian Federation					
Serbia					
Slovakia					
Slovenia					
Spain					
Sweden					
Switzerland					
The FYROMacedonia					
Turkey					
Ukraine					
UK-England and Wales					
UK-Northern Ireland					
UK-Scotland					
Number of countries	18	7	15	17	7
Israel					

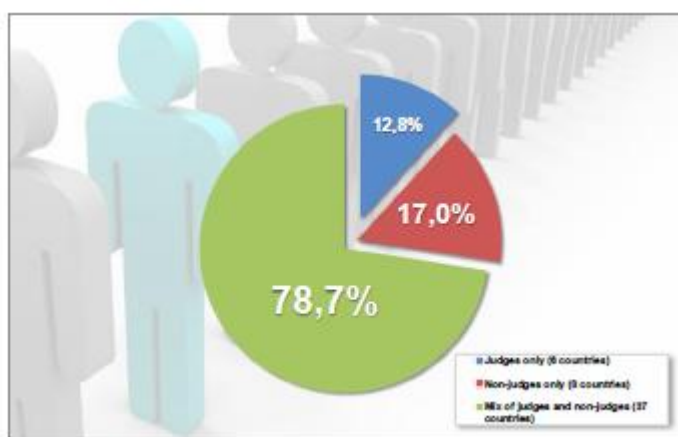
Більшість держав-членів призначають суддів на основі конкурсного іспиту та дуже часто відповідно до досвіду кандидата (або при поєднанні обох критеріїв). Деколи процедури розрізняються в залежності від кваліфікації кандидатів та посади, на яку він претендує (наприклад, Хорватія, Естонія, Франція, Чорногорія, Португалія, Словенія, Англія й Уельс (Великобританія)).

У деяких державах-членах сукупний юридичний стаж впливає на призначення на посаду судді (Албанія, Австрія, Ірландія, Норвегія, Швейцарія, Англія й Уельс (Великобританія), Шотландія (Великобританія)). Характеристика системи в Ісландії полягає у виборі між досвідом

роботи в якості практикуючого юриста або в якості члена Парламенту. В інших державах-членах, досвід роботи є другорядним критерієм щодо призначення на посаду судді поряд з конкурсним іспитом для більш молодих осіб (**Естонія, Франція, Словенія, Колишня Югославська Республіка Македонія, Туреччина**).

Щодо інших критеріїв призначення суддів, **Фінляндія та Швеція** зазначили, що судді, як правило, призначаються після практичних занять в судах. В **Данії** статус тимчасового судді можна отримати після конкурсного іспиту на основі юридичного досвіду кандидата, який є необхідною умовою для призначення на посаду судді, і для якого не існує формальних вступних іспитів. Крім того, в **Угорщині**, хоча відкритий конкурс і є ключовим етапом, кандидати повинні мати досвід роботи протягом одного року на посаді, в якій їх професійні навички можуть бути оцінені (наприклад, секретар судового засідання). Судді в **Монако** також повинні мати стаж роботи два роки в якості допоміжних суддів, скласти відкритий конкурсний іспит, перш ніж бути призначеним на посаду судді. **Словенія** вимагає від кандидатів пройти національний іспит і мати досвід роботи не менше трьох років. В **Естонії** кандидати, які успішно склали відкритий конкурсний іспит, відвідують дворічне навчання, після якого складають офіційний іспит на «перевірку благонадійності». Система в **Грузії** ґрунтується на основі результатів відкритого конкурсного іспиту, професійного досвіду і обов'язкового навчання протягом 10 місяців.

Таблиця 11.2 Склад органів, що здійснюють відбір суддів

Незалежно від критеріїв відбору, важливо, щоб органи, які відповідають за відбір суддів, мали певну ступінь незалежності. В більшості держав-членів відбір проводять змішані по складу (судді на несудді) органи. В невеликій кількості держав відбір здійснюється несудовим органом (**Андорра, Чехія, Мальта, Сербія, Україна та Північна Ірландія (Великобританія)**), або тільки суддями (**Кіпр, Угорщина, Латвія та Люксембург**).

У багатьох державах-членах важливу роль відіграють рада судової влади (**Андорра, Албанія, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Франція, Грузія, Литва, Республіка Молдова, Монако, Чорногорія, Польща, Португалія, Румунія, Сербія, Словаччина, Іспанія, Швеція, Туреччина**) або спеціальна рада для призначення суддів (**Азербайджан, Данія, Естонія, Фінляндія, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Латвія, Люксембург, Нідерланди, Норвегія, Російська Федерація, Словенія, Швеція, Швейцарія** для деяких кантонах, **Колишня Югославська Республіка Македонія, Туреччина, Англія й Уельс (Великобританія), Північна Ірландія (Великобританія) і Шотландія(Великобританія)**). Такі органи є незалежними та часто до їх складу входять представники судової влади та практикуючі

юристи. В той же час їх дії варіюються, починаючи від пропозиції (більшість держав-членів) до формального призначення (**Андорра, Боснія і Герцеговина, Кіпр** (за винятком суддів Верховного суду), **Грузія, Чорногорія**), вони є надійною гарантією якості процедури призначення, з точки зору об'єктивності.

Органом (особою), який є відповідальним за офіційне висунення кандидатури та призначення судді, у багатьох країнах є орган виконавчої влади, голова держави, якому ради суддів надають пропозиції (**Албанія**, за виключенням суддів Конституційного суду і Верховного суду; **Австрія та Ісландія**, за винятком Верховного суду; **Данія**, де Королева діє за пропозицією Міністра юстиції, який діє за рекомендацією Ради щодо призначення суддів; **Франція; Фінляндія; Ірландія; Литва**, окрім суддів Верховного суду; **Республіка Молдова; Монако; Нідерланди; Словаччина та Україна**), уряд (**Норвегія; Німеччина**, в деяких землях; **Швеція**), Міністр юстиції (**Австрія**, окрім Верховного суду) та інші міністри (**Ісландія**, Міністр внутрішніх справ несе відповідальність за призначення суддів районних судів). В **Англія та Уельсі (Великобританія)**, Лорд-канцлер чи Королева, в **Північній Ірландії (Великобританія)**, Комісія призначення суддів Північної Ірландії чи Лорд-канцлер від імені Королеви та в **Шотландії (Великобританія)**, Королева за рекомендацією Прем'єр-міністра Шотландії, який діє на підставі судових призначень Ради призначень суддів.

Варто зазначити, що відповідно до прецедентного права Європейського суду з прав людини, призначення суддів виконавчою владою або законодавчою владою допустимо за умови, якщо кандидати не знаходяться під впливом або тиском при прийнятті судових рішень (*Flux v. Moldova (No. 2)*, заява № 31001/03, 3/10/2007, § 27; *Zolotas v. Greece*, заява № 38240/02, 30/11/2005, § 24).

Призначення законодавчою владою шляхом виборів менш розповсюджене. У **Словенії та Сербії**, парламентські вибори суддів відбуваються за пропозицією Ради суддів. У **Литві** судді Верховного суду обираються Парламентом за поданням Президента Республіки, в той час як в **Естонії**, вони обираються Парламентом за пропозицією голови Верховного суду (обирається Парламентом за пропозицією Глави держави). Крім того, судді Верховного суду та Вищого господарського суду **Російської Федерації** обираються верхньою палатою російського парламенту за рекомендацією Голови держави та голів цих судів. У **Швейцарії** судді другої інстанції та Верховного суду призначаються парламентами кантонів та Федеральним парламентом за рекомендацією політичних партій та, у більшості випадків, після іспитів парламентської комісії.

У випадку спеціалізованих судів, деякі держави вирішили призначити суддів з боку рівних (Франція: судді торгових судів, відповідальні за спори між роботодавцями та найманими суддями, несуть відповідальність щодо трудових договорів).

Випадки, в яких судді мають право пропонувати або рекомендувати кандидатів досі є великою рідкістю. На **Кіпрі** судді Верховного суду призначаються Президентом Республіки з числа всіх суддів за рекомендацією Верховного суду. В **Російській Федерації** судді, за винятком Верховного суду та Вищого господарського суду, призначаються Головою держави за рекомендацією голів двох вищих судів зазначених вище, в рамках їх відповідних юрисдикцій. Крім того, в **Естонії**, судді першої та другої інстанції призначаються Президентом Республіки за пропозицією пленарного засідання у повному складі Верховного суду.

У **Швейцарії** судді першої інстанції призначаються судами кантонів (або обираються громадянами). На **Кіпрі** всі судді, які складають Національну раду суддів призначаються цим органом. В **Колишній Югославській Республіці Македонія** судді основних судів обираються Радою суду. В **Іспанії** кандидати на посаду судді складають серію іспитів перед «комісією по

відбору», що складається з суддів різних інстанцій та інших юристів-практиків, які призначаються Генеральною радою судової влади.

В Італії або на Мальті процес набору визначається виключно урядом, особливо Міністром юстиції. Для кандидатів на посаду суддів Верховного суду, згода голови Верховного суду не потрібна. У Чеській Республіці не існує Національної ради суддів. Натомість кожен суд має свою власну Раду суддів, яка є консультативним органом, який висловлює свою думку про кандидатів на пост Президента або Віце-Президента.

11.1.2 Відбір та висунення кандидатури на посаду прокурора

Так само як і у випадку суддів, деякі держави відрізняють порядок відбору та висунення кандидатури на посаду Генерального прокурора чи державного прокурора та порядком по відношенню до звичайного прокурора, так як перший відповідає за здійснення нагляду та розробку політики державного обвинувачення і в більшій мірі залежить від політичної лінії (див. наприклад Андорру, Фінляндії, Чорногорію, Словаччину, Словенію і Колишню Югославську Республіку Македонію).

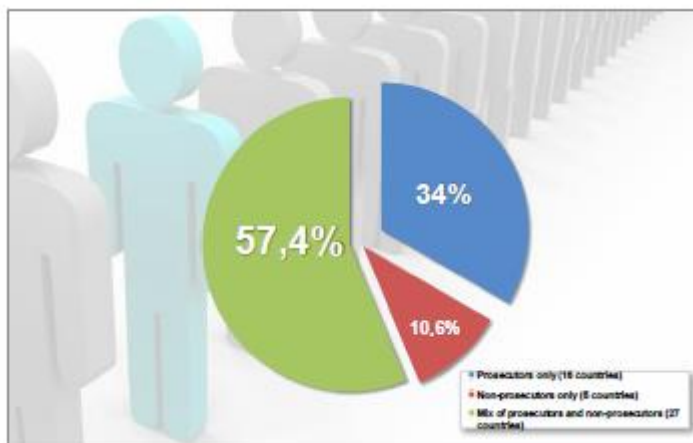
Таблиця 11.3 Критерії відбору суддів (Питання 116)

States/entities	Competitive exam	Recruitment procedure for legal professionals with long-time working experience	Combination of both	Other
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Number of countries	16	5	18	12
Israel				

Більшість держав використовують обидва критерія відбору (конкурсний екзамен та досвід роботи).

З 12 держав, які зазначили «інші критерії» відбору, **Фінляндія** сповістила, що відбір прокурорів здійснюється після закінчення юридичного факультету та, найчастіше, періоду підготовки терміном в один рік. В **Російській Федерації** відмінність полягає між двома стадіями: початковий відбір за результатами серії іспитів і первісного оцінювання, яке проводиться через шість місяців після найму нових працівників прокуратури. В **Хорватії** період стажування, який проходить кандидат перед призначенням Національною радою суддів на посаду прокурора, проходить після процесу відбору, організованим Комітетом стажистів з відбору. Професійний досвід є альтернативним критерієм відбору на посаду прокурора. З іншого боку, у **Шотландії (Великобританія)** функція прокурора покладена на осіб з достатньої правовою кваліфікацією та досвідом неупереджених судових процедур. Хоча, в **Італії** конкурсні іспити є загальним правилом, Голова Генеральної прокуратури може призначити будь-яку іншу особу на посаду прокурора, наприклад, суддю з достатнім досвідом роботи. Система в **Словаччині** є подібною, Основний державний прокурор може діяти за межами звичайної процедури для відбору стажистів і призначити будь-кого, хто відповідає правовим вимогам і склав іспит, що проводиться Юридичною академією Словацької Республіки, за умови, що кандидат закінчує трирічний курс навчання. Спосіб відбору суддів і прокурорів розрізняється в залежності від держави, наприклад, через відмінність у компетентних органах: **Албанія, Андорра, Вірменія, Австрія, Азербайджан, Кіпр, Данія, Естонія, Грузія, Угорщина, Ісландія, Латвія, Мальта, Чорногорія, Норвегія, Російська Федерація, Словаччина, Швеція, Україна, Англія й Уельс (Великобританія), Північна Ірландія (Великобританія) і Шотландія (Великобританія)** (див. табл. 11.1 і 11.3).

Таблиця 11.4 Склад органів, які здійснюють відбір прокурорів (Питання 117)

Більшість держав доручають відбір прокурорів змішаним по складу органам, в які входять прокурори та не прокурори: **Вірменія, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Данія, Естонія, Франція, Німеччина, Греція, Ісландія, Італія, Литва, Мальта, Республіка Молдова, Монако, Чорногорія, Нідерланди, Польща, Португалія, Румунія, Сербія, Словенія, Іспанія, Колишня Югославська Республіка Македонія, Туреччина і Шотландія (Великобританія).**

У більшості держав прокурор є, з однієї сторони, суб'єктом судової системи, а, з іншої сторони, представником державної (інколи виконавчої) влади внаслідок його особливої функції. Крім того, в деяких державах він/вона є особою, незалежною від органів судової та виконавчої

влади. Через це критерії відбору прокурорів можуть говорити про те, яким чином розподілені сфери компетенції в державах. В деяких державах, як наприклад, в **Російській Федерації**, прокурори є незалежними від законодавчої, виконавчої та судової влади. Наступні країни зазначили, що їх керівні органи мають істотні повноваження щодо призначення прокурорів: **Албанія, Чеська Республіка, Данія, Ісландія, Італія, Словенія, Туреччина і Україна.**

Держави, в яких системи обвинувачення включають в себе повноваження «Державного генерального прокурора», зазвичай впроваджують призначення на цю посаду шляхом вибору через парламент та фіксований термін перебування на посаді (**Вірменія та Угорщина** за пропозицією Президента Республіки; **Чорногорія** за пропозицією Собору; **Сербія** за пропозицією уряду, на основі списку, складеного Національною Радою прокурорів, а **Словенія** за рекомендацією уряду, і **Швейцарія**, де головний прокурор кантону або конфедерації може бути обраним парламентом). В **Україні та Словаччині** основний державний прокурор призначається головою держави за рекомендацією парламенту. У **Сербії** прокурори, крім основного державного прокурора, також обираються парламентом, але за пропозицією Ради прокуратури. Основний державний прокурор призначає прокурорів в **Фінляндії, Угорщині, Латвії та Литві** (на основі списку кандидатів, складеного Комітетом з відбору), в **Республіці Молдова** (за пропозицією Національної ради прокурорів) і деяких прокурорів в **Словаччині**. В **Азербайджані, Хорватії, Естонії, Грузії та Російській Федерації**, вони призначаються зі спеціального списку прокурорів (та не прокурорів в **Хорватії та Естонії**). В **Англії та Уельсі (Великобританія), Швеції та Україні** (за винятком Генерального прокурора) процедура призначення відбувається за внутрішніми розпорядженнями прокуратури. В **Португалії**, відповідальним органом є *Centro de Estudos Judiciários*, який складається з суддів, прокурорів та інших осіб (професорів права, психологів), в той час, як в **Греції** таким органом є Національна колегія суддів. Національна рада суддів призначає прокурорів в **Андоррі, Бельгії, Болгарії та Румунії**. На **Кіпрі** прокурори призначаються Комісією з питань державної служби, яка є незалежним органом конституційної влади, що управляє роботою державних службовців.

Як і у випадку суддів, часто у висуненні кандидатур на посаду судді беруть участь два органи. Рада прокурорів відіграє важливу роль у висуненні кандидатури в **Албанії, Молдови, Чорногорії, Польщі, Португалії, Словенії, Сербії та Колишній Югославській Республіці Македонії.**

засначили, що вони мають іншу специфічну позицію. В **Андоррі**, наприклад, прокурори діють за межами виконавчої влади, але можуть отримувати загальні вказівки від уряду. В **Туреччині**, прокурори наділені незалежністю у виконанні судових завдань. Термін, який зазначений в Конституції Колишньої Югославської Республіки Македонії для визначення статусу прокурорів, відповідає значно менше поняттю незалежності.

11.3 Підготовка

11.3.1 Підготовка суддів

Консультативна рада європейських суддів (ССЄ) підкреслює, що орган, відповідальний за здійснення нагляду за якістю учбових програм повинен бути незалежним від органів виконавчої та законодавчої влади, і що принаймні половину його складу повинні складати судді (Висновок №4 ССЄ (2003), п. 13, 16). Дійсно, це впливає із загального принципу незалежності судової влади (п. 14). ССЄ також зазначає, що навчання має бути забезпечено незалежним органом з власним бюджетом, який є компетентним для підготовки навчальних програм.

Початкова підготовка: спеціальні знання, які необхідні для виконання функцій судді часто отримуються при початковій підготовці. В значній більшості держав це є обов'язковим (38 держав з 47). Початкова підготовка не є обов'язковим у 8 державах: **Боснія і Герцеговина, Фінляндія, Чорногорія, Швеція, Швейцарія, Північна Ірландія (Великобританія)** і зовсім нещодавно на **Кіпрі**. Даний вид підготовки не передбачений на **Мальті**.

Початкова підготовка триває декілька років у державах, де судді проходять навчання у школах суддів (**Албанія, Франція, Угорщина, Італія, Словаччина, Колишня Югославська Республіка Македонія, Туреччина, Україна**), в деяких центрах або при Міністерстві юстиції та/чи Ради суддів (**Боснія і Герцеговина, Болгарія, Словенія, Іспанія**) або діють як незалежні органи, такі як у **Бельгії**, або в приватних вищих навчальних закладах (**Швейцарія**). Теж саме впроваджено й в **Австрії, Данії, Естонії, Фінляндії, Ісландії, Ірландії та Литві**, які забезпечують навчальні програми за межами таких спеціалізованих установ. Тим не менш, в державах, які призначають суддів з числа досвідчених професіоналів, навчання може тривати всього декілька днів (в **Англії та Уельсі (Великобританія)** навчання складається з інтенсивного 5-денного курсу). Крім того, на **Мальті**, де суддів та прокурорів обирають з числа практикуючих юристів, не передбачено навчання, окрім незапланованих заходів, організованих серед тих, хто має відношення до Навчального судового комітету.

Підготовка без відриву від роботи (загальна та інша): в 18 державах необхідно проходити підготовку без відриву від роботи. Серед цих держав, підготовка без відриву від роботи по спеціалізованим функціям судді (17), щодо управління судами (10) або щодо використання засобів інформаційних технологій в судах (9). В більшості держав-членах, підготовка без відриву від роботи проводиться регулярно.

Таблиця 11.6 Види та регулярність проведення підготовки для суддів у 2010 та 2012 роках (Питання 127, 128)

States/entities	Initial training*		General in-service training		In-service training for specialised judicial functions**		In-service training for management functions of the court***		In-service training for the use of computer facilities in courts	
	2010	2012	Training 2012	Frequency 2012	Training 2012	Frequency 2012	Training 2012	Frequency 2012	Training 2012	Frequency 2012
Albania	■	■	■	□	■	□	■	■	■	□
Andorra	■	■	■	■	■	□	■	□	■	□
Armenia	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Austria	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Azerbaijan	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Belgium	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bosnia and Herzegovina	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bulgaria	■	■	■	■	■	□	■	□	■	■
Croatia	■	■	■	□	■	□	■	□	■	■
Cyprus	■	■	■	□	■	□	■	□	■	□
Czech Republic	■	■	■	■	■	□	■	□	■	□
Denmark	■	■	■	■	■	■	■	□	■	□
Estonia	■	■	■	■	■	■	■	□	■	□
Finland	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
France	■	■	■	■	■	□	■	□	■	□
Georgia	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Germany	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Greece	■	■	■	□	■	■	■	■	■	□
Hungary	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Iceland	■	■	■	□	■	■	■	□	■	■
Ireland	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Italy	■	■	■	□	■	□	■	□	■	□
Latvia	■	■	■	■	■	■	■	□	■	□
Lithuania	■	■	■	■	■	■	■	■	■	□
Luxembourg	■	■	■	■	■	□	■	□	■	□
Malta	■	■	■	□	■	□	■	■	■	■
Republic of Moldova	■	■	■	■	■	■	■	□	■	□
Monaco	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Montenegro	■	■	■	■	■	■	■	■	■	□
Netherlands	■	■	■	■	■	■	■	□	■	□
Norway	■	■	■	■	■	□	■	■	■	□
Poland	■	■	■	■	■	■	■	□	■	■
Portugal	■	■	■	■	■	■	■	■	■	□
Romania	■	■	■	■	■	□	■	□	■	□
Russian Federation	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Serbia	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Slovakia	■	■	■	■	■	□	■	□	■	□
Slovenia	■	■	■	■	■	□	■	■	■	■
Spain	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Sweden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Switzerland	■	■	■	□	■	□	■	□	■	□
The FYROMacedonia	■	■	■	■	■	■	■	■	■	□
Turkey	■	■	■	□	■	□	■	□	■	□
Ukraine	■	■	■	■	■	□	■	□	■	□
UK-England and Wales	■	■	■	■	■	□	■	□	■	□
UK-Northern Ireland	■	■	■	■	■	□	■	□	■	□
UK-Scotland	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Israel	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

* e.g. attend a judicial school, traineeship in the court
** e.g. judge for economic or administrative issues
*** e.g. court president

Training		Frequency	
■	Compulsory	■	Annual (e.g. every 3 months)
□	Optional	□	Occasional (e.g. at times)
■	No training offered	■	No training offered

11.3.2 Підготовка прокурорів

Відповідно до Рекомендації Res (2000)19, п. 7, підготовка є важливим чинником для виконання функцій прокурорів, і одночасно обов'язком і правом для них, перш ніж вони почнуть виконувати роль прокурорів. Число держав, які зазначили, що прокурори беруть участь у підготовці, принаймні, на початку своєї кар'єри, так само, як і судді, виросло в порівнянні з 2010 роком, серед них **Албанія, Вірменія, Австрія, Боснія і Герцеговина, Бельгія, Болгарія, Хорватія, Франція, Італія, Республіка Молдова, Нідерланди, Румунія, Сербія, Словаччина, Швейцарія, Колишня Югославська Республіка Македонія та Туреччина** (в Угорщині реформа щодо підготовки тільки розпочалася). В Латвії та Литві, через відсутність спеціалізованих закладів для підготовки прокурорів, вони беруть участь у тренінгах для суддів. У зв'язку з цим, Консультативна рада європейських прокурорів (CCPE) зазначила, що «у разі необхідності, спільне навчання суддів, прокурорів та адвокатів, може допомогти досягненню справедливості найвищої якості» (Висновок №4 (2009) CCPE, пар. 10).

Початкова підготовка: в 36 державах передбачено початкову підготовку для прокурорів. У 7 державах початкова підготовка є обов'язковою (Албанія, Боснія і Герцеговина, Кіпр, Фінляндія, Латвія, Чорногорія і Швейцарія) і в 4 державах вона не передбачена (Ісландія, Мальта, Норвегія, Україна). На Кіпрі та Швейцарії дану підготовку проходять за власним вибором.

Підготовка без відриву від роботи (загальна та інша): відповідно до Рекомендації R(2000)19, підготовка без відриву від роботи є необхідною для оптимізування міжнародного співробітництва та ведення обліку стану справ та злочинності. У 2012 загальна підготовка була проведена в 47 державах і в більшості випадках вона була обов'язковою та регулярною. В цілому, підготовка без відриву від роботи (як загальна, так і спеціальна) зростає в європейських державах.

Таблиця 11.7 Види та регулярність проведення підготовки для прокурорів у 2010 та 2012 роках (Питання 129, 130)

State/entities	Initial training		General in-service training		In-service training for specialised judicial functions*		In-service training for management functions of the court**		In-service training for the use of computer facilities in courts	
	2010	2012	Training 2012	Frequency 2012	Training 2012	Frequency 2012	Training 2012	Frequency 2012	Training 2012	Frequency 2012
Albania	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Andorra	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Armenia	●	●	●	●	●	●	●	○	●	○
Austria	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Azerbaijan	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Belgium	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Bosnia and Herzegovina	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Bulgaria	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Croatia	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Cyprus	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Czech Republic	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Denmark	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○
Estonia	●	●	●	●	●	●	●	○	●	○
Finland	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
France	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Georgia	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Germany	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Greece	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Hungary	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Iceland	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Ireland	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Italy	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Latvia	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Lithuania	●	●	●	○	●	●	●	○	●	○
Luxembourg	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Malta	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Republic of Moldova	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Monaco	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Montenegro	●	●	●	●	●	●	●	○	●	○
Netherlands	●	●	●	○	●	●	●	○	●	○
Norway	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Poland	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Portugal	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Romania	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Russian Federation	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○
Serbia	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
Slovakia	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Slovenia	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Spain	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Sweden	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Switzerland	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
The FYROMacedonia	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○
Turkey	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Ukraine	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
UK-England and Wales	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
UK-Northern Ireland	●	●	●	●	●	○	●	○	●	○
UK-Scotland	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○
Israel	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○

* e.g. public prosecutor specialised on organised crime
 ** e.g. Head of prosecution office, manager

Training
 ● Compulsory
 ○ Optional
 ● No training offered

Frequency
 ● Annual (e.g. every 3 months)
 ○ Occasional (e.g. at times)
 ● No training offered

11.3.3 Спеціалізовані інституції для підготовки суддів та прокурорів

Таблиця 11.8 Інституції для підготовки суддів та прокурорів та їх бюджети (Питання

131)

States/entities	Initial training only			Continuous training only			Initial and continuous training			Total budget
	Institution for judges	Institution for prosecutors	Institution for judges and prosecutors	Institution for judges	Institution for prosecutors	Institution for judges and prosecutors	Institution for judges	Institution for prosecutors	Institution for judges and prosecutors	
Albania										NA
Andorra										NA
Armenia										260 000,00 €
Austria										NA
Azerbaijan										4 799 811,00 €
Belgium										5 637 040,00 €
Bosnia and Herzegovina										623 590,00 €
Bulgaria										1 569 273,00 €
Canada										1 720 509,54 €
Cyprus										NA
Czech Republic										2 328 269,00 €
Denmark										2 126 500,00 €
Estonia										324 768,00 €
Finland										NA
France										28 925 000,00 €
Georgia										623 826,00 €
Germany*										4 000 000,00 €
Greece										2 296 800,00 €
Hungary										1 662 335,00 €
Iceland										NA
Ireland										250 000,00 €
Italy										NA
Latvia										136 570,00 €
Lithuania										260 843,00 €
Luxembourg										NA
Malta										NA
Republic of Moldova										429 260,00 €
Monaco										NA
Montenegro										90 000,00 €
Netherlands										32 320 000,00 €
Norway										NA
Poland										NA
Portugal										5 026 495,00 €
Romania										4 793 224,00 €
Russian Federation										2 282 524,00 €
Sarbia										1 002 964,00 €
Slovakia										620 000,00 €
Sweden										326 217,00 €
Spain										23 907 000,00 €
Sweden										530 000,00 €
Switzerland										NA
The FYROMacedonia										567 870,00 €
Turkey										4 996 024,00 €
Ukraine										NA
UK/England and Wales										NA
UK/Northern Ireland										130 000,00 €
UK/Scotland										490 520,00 €
Number of countries	2	0	3	3	2	2	12	5	21	
Total										324 861,00 €

* only total budget is indicated

Yes
No
Not available (NA)
Not applicable (NAP)

Починаючи з 2010 року збільшилося число держав, в яких є спільні навчальні заклади для суддів і прокурорів (22). Більшість з цих спеціалізованих установ забезпечують як початкову підготовку, так і підготовку без відриву від роботи.

Данія, Естонія, Ірландія, Латвія, Литва, Мальта, Швеція, Північна Ірландія (Великобританія) і Шотландія (Великобританія) мають спеціалізовані інституції для підготовки тільки суддів. В Данії, прокурори можуть проходити підготовку власними коштами та екстерном, в той час як в Естонії підготовка прокурорів забезпечується Державною прокуратурою. Протягом декількох років центр правової підготовки в Латвії виходив за межі своєї компетенції і проводив регулярні курси підвищення кваліфікації для прокурорів. У Литві прокурорам пропонують відвідувати курси для суддів. В Ірландії та Швеції підготовка для прокурорів проводиться прокуратурою.

В Іспанії Школа суддів (Escuela Judicial) забезпечує початкову підготовку та підвищення кваліфікації суддів, в той час як Центр правових досліджень (Centro de Estudios Juridicos) призначений для початкової підготовки та підвищення кваліфікації для інших судових посадових осіб, включаючи прокурорів. В Україні судді отримують початкову підготовку та підвищення

кваліфікації в Національній школі суддів, в той час як прокурори отримують підвищення кваліфікації в Національній академії прокуратури України.

Ці інституції можуть входити до Міністерства юстиції (в **Фінляндії, Франції, Словаччині, Словенії, Туреччині**), до Вищої ради юстиції (**Іспанія, Ісландія, Румунія**), Верховного суду (**Естонія, Чорногорія**) і, здебільшого, до апарату суду (**Норвегія, Швеція, Великобританія, Шотландія**), а також до прокуратури (**Російська Федерація**), або вони можуть функціонувати незалежно чи автономно (наприклад, **Албанія, Бельгія, Італія, Хорватія**). У **Болгарії** Національний інститут юстиції співпрацює як з Міністерством юстиції, так і Вищою радою юстиції. В державах, в яких відсутні спеціальні заклади для навчання суддів, останні можуть проходити підготовку у Верховному суді (**Кіпр**).

11.4 Зарплати суддів і прокурорів

Заробітна плата суддів є делікатним питанням. Метою є виплата судді справедливої винагороди з урахуванням складних аспектів, які пов'язані з виконанням обов'язків судді, і які дозволять йому/їй бути захищеним(-ою) від будь-якого тиску, який може поставити під сумнів його/її незалежність та неупередженість. Заробітна плата складається з окладу, до якого можуть додаватися премії та/чи інші різні (матеріальні або фінансові) пільги (див. наступний пункт 11.5).

Рекомендація Rec (2010)12 «Про незалежність, ефективність та відповідальність суддів» передбачає, що винагорода суддів повинна бути гарантована законом та «бути співрозмірною з їх спеціалізацією та обов'язками, і бути достатньою для захисту їх від впливу на прийняття рішень» (п. 53, 54).

Далі представлений аналіз двох показників для порівняння ситуацій в залежності від держави. Перший показник належить до заробітної плати суддів на початку служби. Очевидна відмінність між державами, які призначають (молодих) суддів, які закінчили академії права, та державами, які назначають суддів з числа спеціалістів у сфері права, які мають великий досвід роботи, найчастіше в якості юристів. Другий показник пов'язаний із заробітною платою суддів Верховного суду чи Вищого апеляційного суду наприкінці служби. Порівняння заробітної плати на початку та наприкінці служби дозволяє оцінити ймовірне просування судді в державі і увагу, що приділяється його соціальному положенню. Співвідношення заробітної плати судді до середнього рівня оплати праці по державі розширює рамки аналізу та усуває будь-які похибки, що пов'язані з обмінним курсом чи рівнем ВВП.

В будь-якому випадку данні, які представлені в таблиці нижче, необхідно розглядати з обережністю. Розмір суми, що виділяється на заробітну плату, залежить від декількох факторів, які пов'язані з обмінним курсом валюти держав, які не входять в зону євро, а також від рівня життя, критеріїв відбору, стажу роботи і т. д. Важливо брати до уваги особливості кожної держави, які вказані в коментарях.

Зауваження, які є аналогічними зауваженням відносно заробітної плати суддів, повинні братися до уваги відносно прокурорів. Оплата прокурорів складається з окладу, до якого можуть додаватися премії та/чи інші різні (матеріальні та фінансові) пільги (див. наступний пункт 11.5). Пункт 5d. Рекомендації R(2000)19 передбачає, що: «прийнятні умови служби повинні регулюватися законом, наприклад, оплата праці, термін перебування на посаді та розмір пенсії, що відповідає величезній ролі прокурорів».

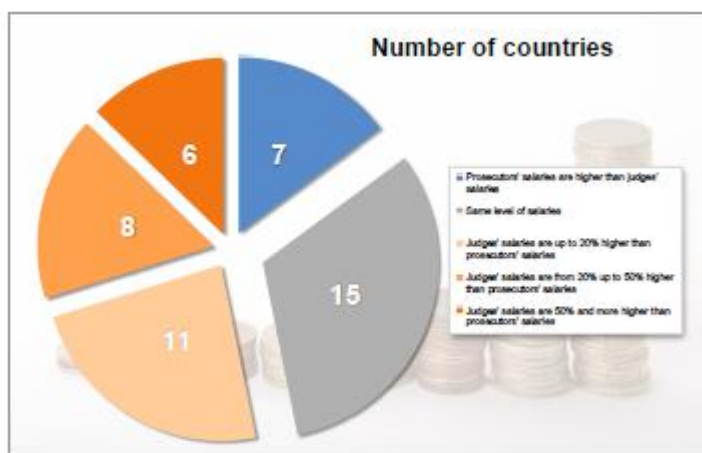
11.4.1 Заробітна плата суддів та прокурорів

Таблиця 11.9 Заробітна плата суддів та прокурорів на початку професійної діяльності до і після утримання податків в 2008 р. (Питання 4, 132)

State/entities	Judges			Prosecutors		
	Gross annual salary	Gross salary in regard to national average gross annual salary	Net annual salary	Gross annual salary	Gross salary in regard to national average gross annual salary	Net annual salary
Albania	7 482 €	1,7	5 747 €	7 500 €	1,7	5 760 €
Andorra	73 877 €	3,1	69 814 €	73 877 €	3,1	69 814 €
Armenia	1 145 €	0,4	918 €	NA	NC	NA
Austria	49 509 €	1,7	31 415 €	52 548 €	1,8	32 965 €
Azerbaijan	11 354 €	2,4	9 338 €	5 305 €	1,1	4 268 €
Belgium	64 886 €	1,6	35 334 €	64 886 €	1,6	35 334 €
Bosnia and Herzegovina	23 674 €	3,0	15 081 €	23 674 €	3,0	15 081 €
Bulgaria	14 345 €	3,2	12 911 €	14 345 €	3,2	12 911 €
Croatia	29 184 €	2,3	16 992 €	33 126 €	2,6	18 696 €
Cyprus	72 948 €	3,0	NA	32 038 €	1,3	NA
Czech Republic	26 492 €	2,1	NA	23 771 €	1,9	NA
Denmark	104 755 €	2,0	NA	53 230 €	1,0	NA
Estonia	35 321 €	3,3	27 376 €	16 620 €	1,6	12 972 €
Finland	61 336 €	1,6	43 123 €	47 508 €	1,2	35 013 €
France	36 793 €	1,1	31 196 €	37 796 €	1,1	32 112 €
Georgia	12 634 €	NC	10 108 €	9 072 €	NC	7 248 €
Germany	41 127 €	0,9	NA	41 127 €	0,9	NA
Greece	30 160 €	NC	22 070 €	30 160 €	NC	22 070 €
Hungary	17 644 €	1,9	11 152 €	17 644 €	1,9	11 152 €
Iceland	72 002 €	2,6	NA	37 193 €	1,4	NA
Ireland	122 512 €	3,7	NA	30 218 €	0,9	NA
Italy	54 497 €	1,9	33 911 €	54 497 €	1,9	33 911 €
Latvia	19 755 €	2,2	13 379 €	19 356 €	2,2	13 104 €
Lithuania	16 614 €	2,5	14 149 €	14 561 €	2,0	11 059 €
Luxembourg	72 426 €	1,7	NA	72 426 €	1,7	NA
Malta	40 221 €	2,6	32 919 €	22 515 €	1,4	20 792 €
Republic of Moldova	3 393 €	1,3	2 710 €	2 853 €	1,1	2 236 €
Monaco	46 995 €	NC	43 414 €	46 995 €	NC	43 414 €
Montenegro	20 170 €	2,3	13 514 €	21 872 €	2,5	NA
Netherlands	74 000 €	1,4	43 000 €	62 865 €	1,2	NA
Norway	130 737 €	2,0	90 163 €	66 234 €	1,0	64 873 €
Poland	21 942 €	2,1	17 489 €	21 942 €	2,1	17 489 €
Portugal	28 703 €	1,4	NA	28 703 €	1,4	NA
Romania	24 688 €	4,4	17 316 €	24 688 €	4,4	17 316 €
Russian Federation	14 843 €	1,9	12 914 €	NA	NC	NA
Serbia	16 904 €	2,8	10 050 €	16 904 €	2,8	10 050 €
Slovakia	29 710 €	3,1	NA	28 060 €	2,9	NA
Slovenia	32 633 €	1,8	20 291 €	31 980 €	1,7	19 560 €
Spain	47 494 €	2,1	33 721 €	47 494 €	2,1	33 721 €
Sweden	54 471 €	1,3	NA	53 479 €	1,3	NA
Switzerland	129 946 €	2,3	110 454 €	112 136 €	2,0	89 709 €
The FYROMacedonia	17 252 €	2,9	11 480 €	16 085 €	2,7	10 714 €
Turkey	23 003 €	1,9	16 718 €	23 003 €	1,9	16 718 €
Ukraine	8 154 €	2,3	6 906 €	5 723 €	1,6	4 500 €
UK-England and Wales	127 474 €	3,8	NA	38 474 €	1,2	NA
UK-Northern Ireland	122 553 €	4,2	82 228 €	41 000 €	1,4	NA
UK-Scotland	157 312 €	5,1	NA	37 042 €	1,2	27 106 €
Average	47 789 €	2,3	27 694 €	34 700 €	1,8	24 247 €
Median	32 633 €	2,2	17 316 €	30 218 €	1,7	17 489 €
Minimum	1 145 €	0,4	918 €	2 853 €	0,9	2 236 €
Maximum	157 312 €	5,1	110 454 €	112 136 €	4,4	89 709 €
Israel	86 297 €	3,8	NA	22 934 €	1,0	NA

На європейському рівні в 2012 році, судді та прокурори на початку своєї кар'єри отримують зарплатню вище за середню заробітну плату (в середньому в 2,3 рази більше для суддів і в 1,8 рази для прокурорів). Ця ситуація стосується майже всіх держав-членів (окрім прокурорів в Ірландії). В Німеччині, де судді і прокурори заробляють на початку кар'єри дещо менше ніж рівень середньої заробітної плати, потрібно зазначити, що рівень середньої заробітної плати по країні є значно вищим в порівнянні з іншими державами Європи. Різниця може бути значною, як, наприклад, в Андоррі, Боснії і Герцеговині, Болгарії, Кіпрі, Естонії, Литві, Румунії, Сербії та Словаччині. Це ті країни, які підтримують рішучу позицію щодо боротьби з корупцією в судовій системі. Відмінність в Ірландії, Англії та Уельсі (Великобританія), Шотландії (Великобританія) може бути частково пояснена, щодо суддів тим, що судді обираються серед юристів з судовою чи юридичною практикою.

Таблиця 11.10 Категоризація різниці між заробітною платою суддів та прокурорів на початку професійної діяльності, в 2012 році (Питання 132)

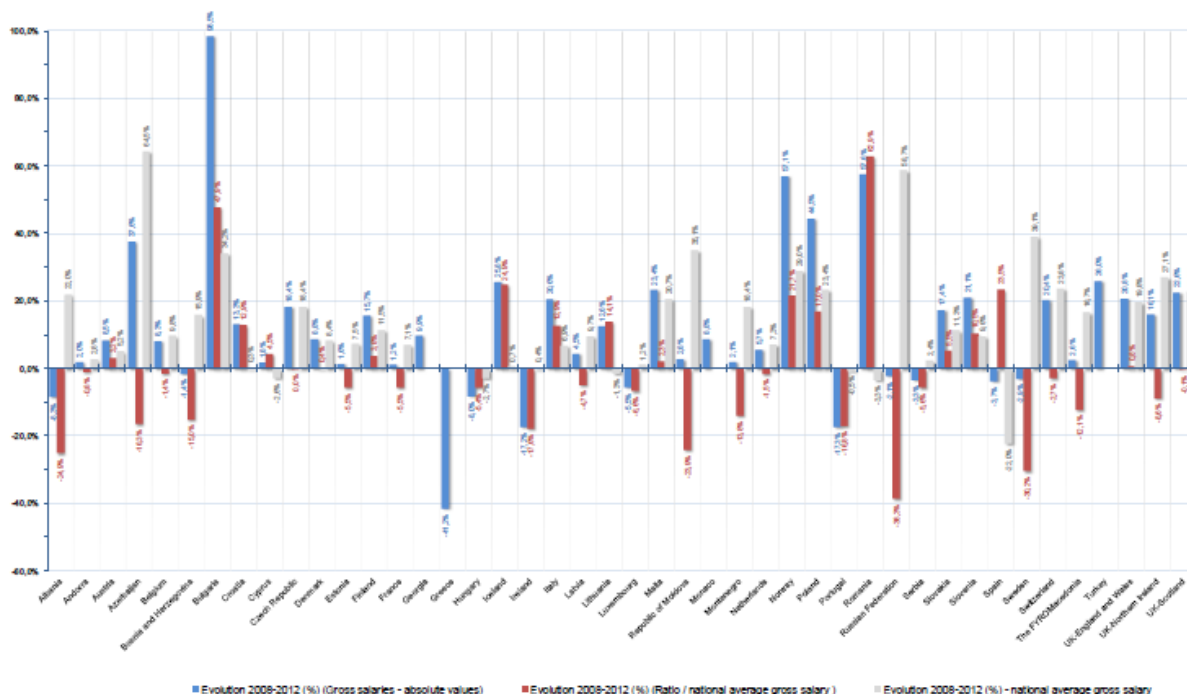
На європейському рівні судді заробляють на 21% більше ніж прокурори на початку своєї кар'єри. Проте існують значні відмінності залежно від систем, повноваження і статусу прокурорів.

16 держав не зазначили різницю між заробітними платами суддів і прокурорів на початку їх кар'єри: **Андорра, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Німеччина, Греція, Угорщина, Італія, Люксембург, Монако, Польща, Португалія, Румунія, Сербія, Іспанія і Туреччина**. У 9 державах, які надали данні, різниця обмежена. У 8 державах ця різниця переважає у сторону суддів: в **Азербайджані, Кіпрі, Данії, Естонії, Грузії, Ісландії, Ірландії, Литві, Україні**; це може бути результатом політичної підтримки судової влади в країнах, які мають досвід сильної прокуратури в попередніх системах. В **Фінляндії, Мальті, Норвегії та Швейцарії** це пояснюється організацією системи прокуратури, а також практики найму суддів серед досвідчених юристів.

Албанія, Австрія, Франція, Хорватія і Чорногорія мають особливу ситуацію: заробітна плата прокурора вища ніж заробітна плата судді на початку кар'єри.

В цілому, національні особливості (тобто кількість суддів і прокурорів на початку і в кінці кар'єри, особливий статус, функції і т.д.) повинні бути прийняті до уваги для вірного розуміння Таблиці 11.10.

Таблиця 11.11 Середньорічна зміна в період з 2008 по 2012 рр. річної заробітної плати суддів до утримання податків на початку професійної діяльності та їх заробітної плати по відношенню до середньої заробітної плати до утримання податків по державі (Питання 4, 132)

Проаналізувати зміну в період з 2008 по 2012 рр. річної заробітної плати суддів до утримання податків на початку професійної діяльності виявилось можливим для 44 держав та відстежити зміни їх заробітної плати по відношенню до середньої заробітної плати до утримання податків по країні виявилось можливим для 39 з цих держав. Ці дані, за абсолютною величиною, виключають інфляцію, а тому повинні враховуватися в подальшому, але однаково для держав, що входять у євро зону. Зміна абсолютних значень за межами євро зони можна пояснити змінами в обмінних курсах національних валют по відношенню до євро в період між 2008 та 2012 рр.

Зарплати суддів в Європі збільшилися в абсолютному значенні між 2008 і 2012 роками для більшості держав (32 з 44).

А саме, між 2008 та 2012 рр., найбільше зростання окладів суддів на початку їх професійної діяльності, в абсолютному значенні, спостерігається в **Норвегії, Румунії, Польщі, Азербайджані, Туреччині, Ісландії, Мальті, Шотландії (Великобританія), Словенії, Англії й Уельсі (Великобританія), Італії та Швейцарії**. Тим не менше, ці зміни повинні бути дослідженні в світлі змін обмінного курсу для країн за межами євро зони. Дійсно, в **Норвегії, Азербайджані, Шотландії (Великобританія), Англії й Уельсі (Великобританія) і Швейцарії** підвищення заробітної плати, зазначене в таблиці, є менш значним при розгляді змін обмінного курсу між національними валютами і євро в період 2008 - 2012 рр. І навпаки, для **Румунії і Туреччини**, сильне збільшення заробітної плати суддів на початку своєї кар'єри, посилюється при розгляді негативних змін обмінного курсу, таким чином, виділяючи державні зусилля для збільшення винагороди суддів на початку їхньої кар'єри.

Заробітні плати суддів зменшилися, за абсолютним значенням, в основному в **Греції, Ірландії, Португалії** та, меншою мірою, в **Люксембурзі**. Зниження заробітної плати суддів відбулося в економічному контексті за останні роки в **Греції, Ірландії та Португалії**. В **Ірландії**, зниження на 17% в період між 2010 та 2012 рр. може бути пояснено фінансовим становищем держави та податково-бюджетної політики уряду. Нове законодавство, яке було прийнято після перегляду Конституції, дозволяє знизити зарплату суддів. У Греції зниження спостерігається починаючи з 2010 року і продовжувалося в 2012 році в результаті заходів, вжитих для підтримки економіки Греції державами-членами євро зони та МВФ.

На противагу тому, що зазначено в таблиці, заробітна плата не зменшилася в **Албанії та Угорщині**. Дана ситуація склалася через різницю обмінного курсу між національною валютою та євро, що й пояснює дані, зазначені в таблиці.

Державна політика, спрямована на підвищення заробітної плати суддів на початку кар'єри, визначається, зокрема, в **Румунії**: сильне збільшення валових окладів суддів на початку їх кар'єри можна спостерігати разом з сильним збільшенням заробітної плати суддів у відношенні середньої державної заробітної плати – коли в середньому по країні заробітна плата в Румунії зменшується. У меншій мірі цю тенденцію також можна спостерігати в **Норвегії, Польщі, Ісландії, Італії, Словаччині, Словенії, Хорватії**. Те ж саме можна спостерігати в **Литві** та, меншою мірою, на **Кіпрі**, де заробітна плата суддів збільшується, в той час як середня заробітна плата по країні зменшується. Збільшення заробітної плати суддів більш-менш відповідає зростанню середньої заробітної плати в **Австрії, Фінляндії, Чехії, Данії, Нідерландах, Мальті**.

В **Азербайджані** підвищення заробітної плати пояснюється змінами валютного курсу, але по відношенню до змін середньої заробітної плати, яка зростає більше, ніж заробітна плата суддів. У **Бельгії, Естонії, Франції, Латвії, Республіці Молдова, Чорногорії, Швейцарії, Колишній Югославській Республіці Македонія, Туреччині, Північній Ірландії (Великобританія)** ця тенденція може бути викликана тим, що хоча заробітна плата суддів зростає, вона не супроводжується збільшенням середньої заробітної плати.

У **Російській Федерації, Албанії, Боснії і Герцеговині, Люксембурзі, Сербії** середня заробітна плата по країні збільшилася в період з 2008 по 2012 рр., в той час як заробітна плата суддів на початку їх кар'єри зменшилася. Що стосується **Албанії**, зміна курсу обміну пояснює зменшення, однак зміни окладів суддів по відношенню до середньої зарплати дозволяє відзначити, що ситуація суддів в Албанії менш сприятлива у 2012 році, ніж у 2008 році по відношенню до середнього рівня життя.

Зміна заробітної плати суддів залежить від тенденції зниження середньої заробітної плати в країнах, де відбулися значні економічні і фінансові кризи: **Греція, Ірландія, Португалія, Угорщина**. В **Ірландії та Угорщині** зниження заробітної плати суддів ще значніше, ніж зниження середньої зарплати. На відміну від **Іспанії**, де, незважаючи на зниження заробітної плати суддів, можна спостерігати збільшення відношення до середньої заробітної плати по державі.

Таблиця 11.12 Середньорічна зміна в період з 2008 по 2012 рр. річної заробітної плати прокурорів до утримання податків на початку професіональної діяльності та їх заробітної плати по відношенню до середньої заробітної плати до утримання податків по державі (Питання 4, 132)

Зміна заробітної плати прокурорів до утримання податків було розраховано для 38 держав. Аналогічні коментарі, що були приведені по відношенню до Таблиці 11.11, повинні бути взяті до уваги.

Не дивлячись на вплив економічної кризи, заробітна плата прокурорів на європейському рівні (27 країн з 38) збільшилися (див. вищ. Таблицю 11.12).

В період з 2008 до 2012 року, найбільше зростання заробітної плати прокурорів на початку кар'єри, в абсолютному значенні, можна спостерігати в **Румунії, Польщі, Англії й Уельсі (Великобританія), Шотландії (Великобританія), Хорватії, Туреччині та Італії.**

Тим не менше, ці зміни відбуваються через зміни обмінних курсів для держав поза євро зоною.

Дійсно, підвищення заробітної плати, що зазначена в Таблиці для **Шотландії (Великобританія)** та **Англії й Уельсу (Великобританія)**, повинно розглядатися в перспективі, так як це може бути пов'язано зі змінами обмінного курсу в період 2008-2012 рр. Однак, що стосується **Румунії і Туреччини**, та, меншою мірою, **Хорватії**, збільшення заробітної плати працівників прокуратури на початку кар'єри посилюється, якщо брати до уваги зміни обмінних курсів з євро.

Заробітна плата прокурорів на початку своєї кар'єри зменшилася, за абсолютною величиною, в основному в **Греції, Ісландії, Естонії, Португалії, Республіці Молдова, Мальті і Люксембурзі.**

Що стосується **Угорщини**, рівень заробітної плати залишився без змін. Це пояснюється зміною обмінного курсу по відношенню до євро. З тих же підстав, в **Республіці Молдова** спостерігається зменшення заробітної плати.

Тим не менше, зміни заробітних плат повинні бути дослідженні з врахуванням змін середньої заробітної плати по кожній державі.

В **Румунії** можна відзначити збільшення заробітної плати прокурорів на початку кар'єри зі збільшенням співвідношення між заробітною платою прокурорів та середньою заробітною платою. Така ж ситуація може спостерігатися, меншою мірою, у **Польщі, Хорватії, Італії, Словаччині, Англії та Уельсі (Великобританія) і Шотландії (Великобританія)**. Збільшення заробітної плати прокурорів на початку кар'єри більш-менш відповідає зростанню середньої заробітної плати в **Австрії, Нідерландах, Словенії, Колишньої Югославській Республіці Македонія**.

У **Бельгії, Франції, Латвії, Чорногорії, Швейцарії, Чехії, Данії, Албанії, Фінляндії**, зарплата прокурорів зростає, але вона не відповідає рівню підвищення середньої заробітної плати.

У **Боснії та Герцеговині, Люксембурзі, Естонії, Мальті, Молдові, Норвегії**, середня заробітна плата збільшилася в період між 2008 і 2012 рр., в той час як заробітна плата прокурорів на початку своєї кар'єри знизилася.

Зміна розміру заробітної плати суддів залежить від зміни середньої заробітної плати у зв'язку з економічною та фінансовою кризою: **Греція, Ірландія, Португалія, Угорщина, Сербія**. В **Ісландії та Угорщині** зниження заробітної плати суддів більше ніж зниження середньої заробітної плати. На відміну від **Іспанії**, де незважаючи на зниження заробітної плати прокурорів, можна спостерігати збільшення відношення до середньої заробітної плати по країні.

11.4.2 Заробітна плата наприкінці кар'єри

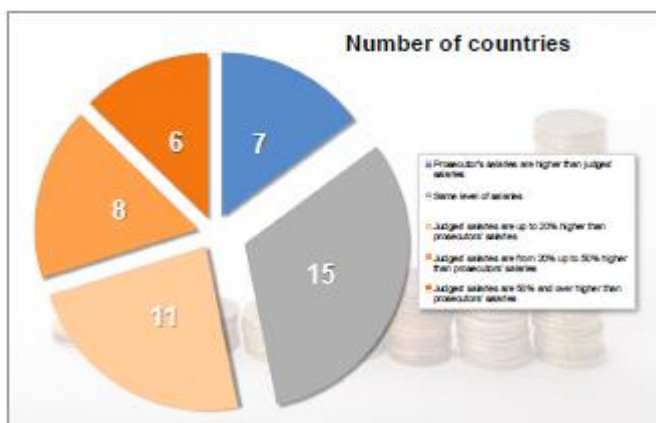
Таблиця 11.13 Річна заробітна плата суддів та прокурорів у Верховному суді або в судах останньої інстанції в 2012 р. (Питання 132)

State/entities	Judges			Prosecutors		
	Gross annual salary	Gross salary in regard to national average gross annual salary	Net annual salary	Gross annual salary	Gross salary in regard to national average gross annual salary	Net annual salary
Albania	14 965 €	3,5	12 030 €	10 500 €	2,4	8 640 €
Andorra	59 625 €	1,7	37 633 €	106 186 €	4,4	99 283 €
Armenia	1 877 €	0,7	1 485 €	NA	NC	NA
Austria	119 771 €	4,0	71 418 €	119 771 €	4,0	71 418 €
Azerbaijan	20 852 €	4,4	17 200 €	17 213 €	3,7	14 880 €
Belgium	118 643 €	2,9	56 536 €	120 815 €	2,9	57 409 €
Bosnia and Herzegovina	41 098 €	5,2	25 788 €	41 098 €	5,2	25 788 €
Bulgaria	28 019 €	8,2	25 217 €	28 019 €	8,2	25 217 €
Croatia	83 120 €	5,0	31 320 €	83 120 €	5,0	31 320 €
Cyprus	133 219 €	5,5	NA	NA	NC	NA
Czech Republic	54 272 €	4,4	NA	48 636 €	3,7	NA
Denmark	176 760 €	3,4	NA	88 200 €	1,7	NA
Estonia	48 077 €	4,5	37 904 €	39 733 €	3,7	30 526 €
Finland	128 700 €	3,3	78 553 €	82 018 €	2,1	54 484 €
France	110 082 €	3,2	93 762 €	110 082 €	3,2	93 762 €
Georgia	24 170 €	NC	19 336 €	NAP	NC	NAP
Germany	104 711 €	2,3	NA	104 711 €	2,3	NA
Greece	57 009 €	NC	47 030 €	57 009 €	NC	47 030 €
Hungary	35 280 €	3,9	25 476 €	34 121 €	3,7	21 235 €
Iceland	89 748 €	3,3	NA	55 685 €	2,0	NA
Ireland	197 272 €	5,9	NA	85 127 €	2,6	NA
Italy	179 747 €	6,3	97 833 €	179 747 €	6,3	97 833 €
Latvia	37 618 €	4,2	25 573 €	25 788 €	2,9	17 412 €
Lithuania	29 103 €	3,9	22 118 €	23 742 €	3,2	18 044 €
Luxembourg	129 943 €	3,1	NA	121 421 €	2,9	NA
Malta	40 221 €	2,6	32 919 €	32 434 €	2,1	27 861 €
Republic of Moldova	5 012 €	1,9	3 701 €	3 701 €	1,4	2 778 €
Monaco	132 592 €	NC	125 152 €	132 592 €	NC	125 152 €
Montenegro	27 934 €	3,2	18 716 €	28 892 €	3,1	NA
Netherlands	128 900 €	2,4	87 000 €	94 585 €	1,8	NA
Norway	212 295 €	3,3	159 836 €	103 842 €	1,6	101 729 €
Poland	60 998 €	5,9	43 445 €	60 998 €	5,9	43 445 €
Portugal	66 204 €	3,3	NA	66 204 €	3,3	NA
Romania	42 049 €	7,6	29 493 €	35 344 €	6,4	24 701 €
Russian Federation	NA	NC	NA	NA	NC	NA
Serbia	28 174 €	4,6	16 752 €	28 174 €	4,6	16 752 €
Slovakia	42 918 €	4,4	NA	42 918 €	4,4	NA
Slovenia	63 664 €	3,5	34 212 €	55 812 €	3,0	31 536 €
Spain	107 565 €	4,7	66 690 €	107 565 €	4,7	66 690 €
Sweden	94 500 €	2,3	NA	73 378 €	1,6	NA
Switzerland	294 565 €	5,2	276 361 €	157 690 €	2,8	126 152 €
The FYROMacedonia	21 454 €	3,6	14 241 €	18 858 €	3,2	12 536 €
Turkey	42 638 €	3,5	32 991 €	42 638 €	3,5	32 991 €
Ukraine	21 456 €	6,1	17 296 €	6 326 €	1,8	4 959 €
UK-England and Wales	256 206 €	7,7	NA	111 027 €	3,3	NA
UK-Northern Ireland	234 229 €	8,0	129 502 €	53 000 €	1,8	NA
UK-Scotland	241 196 €	7,8	NA	NA	NC	NA
Average	90 188 €	4,2	52 780 €	67 017 €	3,4	45 919 €
Median	62 059 €	3,9	32 955 €	56 410 €	3,2	31 320 €
Minimum	1 877 €	0,7	1 485 €	3 701 €	1,4	2 778 €
Maximum	294 565 €	8,0	276 361 €	179 747 €	6,4	126 152 €
Israel	125 304 €	5,5	NA	78 771 €	3,5	NA

Співвідношення між розміром заробітної плати судді або прокурора при Верховному суді або в суді останньої інстанції до середньої заробітної плати по країні є цікавим показником для порівняння відмінностей між державами.

Співвідношення з середніми заробітними платами по державам, заробітна плата суддів та прокурорів наприкінці кар'єри майже в два рази вище, ніж на початку кар'єри (4,2 рази вище для суддів і в 3,4 рази вище для прокурорів). Різниця між заробітною платою на початку кар'єри та наприкінці кар'єри є більш помітною для суддів та прокурорів в **Румунії, Італії, Болгарії, Польщі, Боснії і Герцеговині, Хорватії**. Цей показник є значним для країн загального права (**Північна Ірландія (Великобританія), Шотландія (Великобританія), Англія й Уельс (Великобританія)**), але тільки по відношенню до суддів, що пояснюється тим, що їх часто наймають на роботу з числа досвідчених адвокатів.

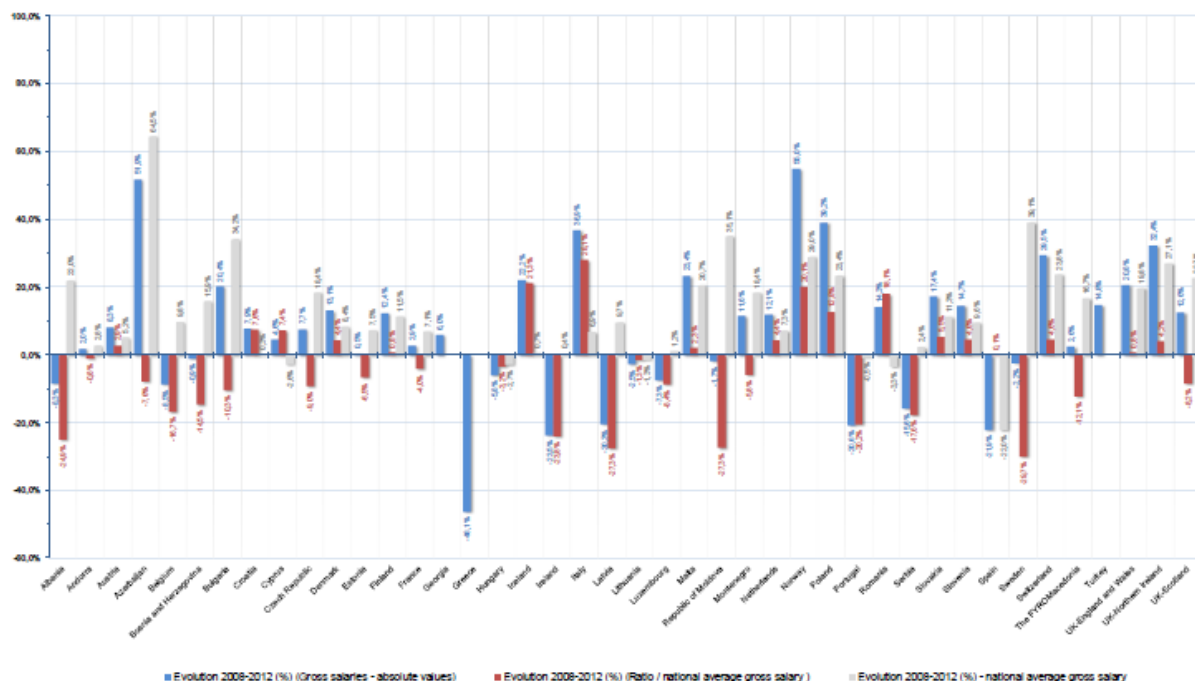
Таблиця 11.14 Категоризація різниці між заробітною платою суддів та прокурорів наприкінці їх професійної діяльності, в 2012 році (Питання 132)

У Верховному суді або суді вищої інстанції **Румунії, Італії, Болгарії та Польщі**, заробітна плата суддів вища, ніж середня по країні (в 6 - 8 разів).

У 15 державах заробітна плата суддів і прокурорів наприкінці їхньої кар'єри є однаковою (**Австрія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Франція, Німеччина, Греція, Італія, Монако, Польща, Португалія, Сербія, Словаччина, Іспанія, Туреччина**). Тільки в **Андоррі та Бельгії** заробітна плата прокурорів наприкінці кар'єри вища, ніж у суддів (у **Бельгії** ці показники складають невелику різницю). Незначну різницю між заробітними платами суддів і прокурорів в порівнянні з цими показниками на початку та наприкінці кар'єри можна помітити в **Албанії, Андоррі, Австрії, Бельгії, Хорватії, Франції, Люксембурзі, Чорногорії, Румунії, Словаччині**.

Таблиця 11.15 Середньорічна зміна в період з 2008 по 2012 рр. річної заробітної плати суддів Верховного суду та їх заробітної плати по відношенню до середньої заробітної плати по державі (Питання 4, 132)

Тенденції, що спостерігаються у змінах заробітної плати суддів у Верховному Суді або в судах вищої інстанції, дуже схожі на зміни заробітних плат суддів на початку їхньої кар'єри. Однак, в даному випадку, спостерігається набагато більш низька амплітуда коливання.

Таким чином абсолютна величина заробітної плати суддів в кінці кар'єри збільшилася між 2008 і 2012 рр. у значній кількості держав (27 з 42).

Між 2008 і 2012 рр., найвище підвищення заробітної плати суддів в кінці кар'єри, спостерігаються в **Норвегії**, в меншій мірі, в **Азербайджані, Польщі, Італії, Північній Ірландії (Великобританія), Швейцарії, Мальті, Ісландії і Англії та Уельсі (Великобританія)**. Однак, такі зміни, мають бути розглянуті через зміни обмінних курсів для держав за межами євро зони. Дійсно, збільшення зарплат, що спостерігається в **Азербайджані, Норвегії, Швейцарії, Англії та Уельсі (Великобританія) і Північній Ірландії (Великобританія)**, має бути досліджене, у зв'язку з позитивною зміною обмінного курсу під час періоду 2008 – 2012 рр.

В **Греції, Ірландії, Іспанії, Португалії, Латвії, Бельгії та Люксембурзі** зарплати суддів в кінці їхньої кар'єри зменшилися. Всупереч тому, що вказано в схемі, зарплати не зменшилися в **Албанії, Угорщині та Сербії**. Це відбувається в результаті зміни обмінного курсу між національною валютою і євро.

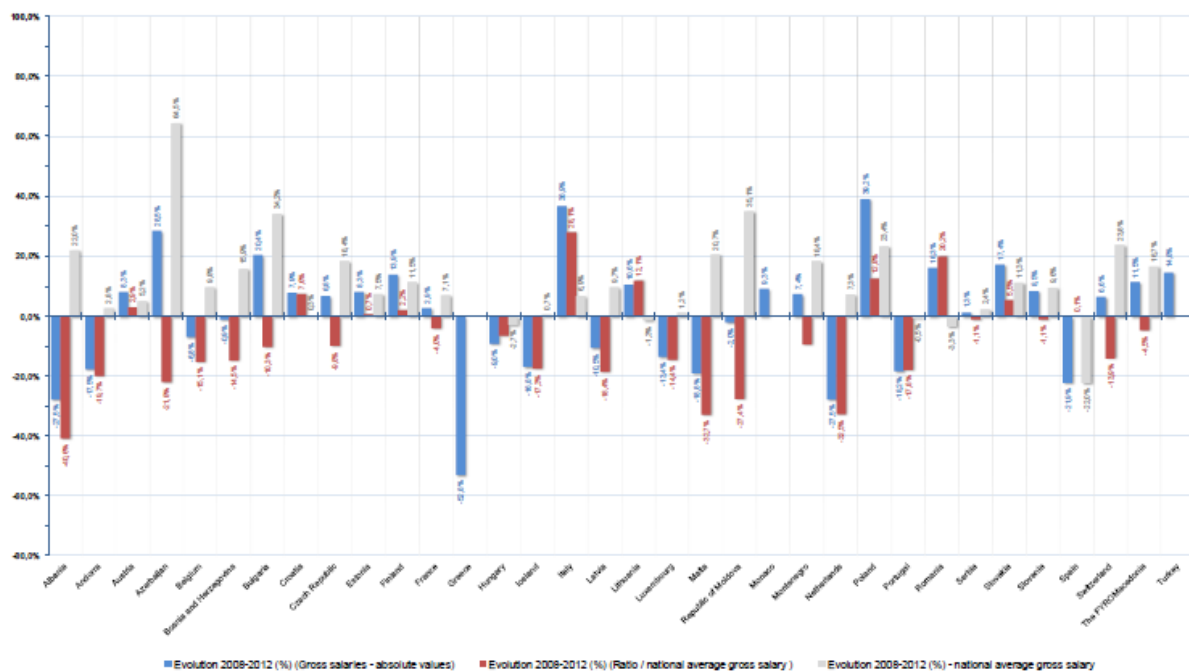
В **Італії, Ісландії, Норвегії, Румунії, Польщі, Словаччині, Словенії, Швейцарії, Хорватії, Кіпрі, Данії і Північній Ірландії (Великобританія)**, спостерігається збільшення зарплат суддів в кінці їхньої кар'єри і збільшенні співвідношення зарплат суддів в кінці їх кар'єри до середнього національного показника. Це збільшення найбільш значне в **Італії та в Ісландії**.

В **Чеській Республіці та Колишній Югославській Республіці Македонія**, зміна в обмінному курсі між національною валютою і євро зменшує очевидне збільшення зарплатні суддів в кінці

їхньої кар'єри; проте, зміна заробітної плати суддів, що зображена у вигляді середнього національного показника, дозволяє дійти висновку, що ситуація для суддів менш сприятлива в 2012 р., ніж у 2008 р.

В **Албанії, Бельгії, Угорщині, Ірландії, Латвії, Люксембурзі, Португалії, Сербії, Швеції**, зменшення в заробітній платі суддів відповідає зменшенню середнього національного показника. В **Албанії, Угорщині та Сербії**, зміна обмінного курсу зменшує помітні зміни збільшення зарплатні. Це показує, що зарплати суддів в кінці їхньої кар'єри змінювались більш повільно, ніж середній національний показник. У **Португалії та Ірландії**, зменшилася винагорода суддів в кінці їхньої кар'єри, в той час як середній національний показник не змінився. Цей проміжок може бути пояснений державною політикою щодо заробітної плати під час економічної кризи.

Таблиця 11.16 Зміни заробітної плати прокурорів при Верховному Суді, та в установах вищої інстанції між 2008-2012 рр.

Що стосується прокурорів, лише 34 держави представили дані для аналізу змін в заробітній платі прокурорів в кінці їхньої кар'єри в абсолютній величині.

Точніше, між 2008 і 2012 рр., найвище збільшення зарплатні прокурорів в кінці їхньої кар'єри спостерігаються в **Польщі, Італії та Азербайджані**. Однак, варто враховувати зміну обмінного курсу країн за межами євро зони. Дійсно, збільшення заробітної плати в **Азербайджані**, більш обмежене, беручи до уваги позитивні зміни обмінних курсів між 2008-2012 роками.

Заробітна плата прокурорів в кінці їхньої кар'єри зменшилася в **Греції, Албанії, Нідерландах, Іспанії, Мальті, Португалії, Андоррі, Ісландії, Люксембурзі, Латвії та Бельгії**.

Заробітна плата прокурорів не зменшилася в **Угорщині**. Зміна обмінного курсу між національною валютою і євро пояснює інформацію наведену в схемі. В **Албанії**, такий ж зміни в обмінному курсі зменшує рівень підвищення заробітної плати.

Однак збільшення та зменшення заробітної плати прокурорів наприкінці їхньої кар'єри, має бути проаналізоване у відношенні до середнього національного показника кожної держави.

В **Австрії, Хорватії, Естонії, Фінляндії, Італії, Литві, Польщі, Румунії і Словаччині**, спостерігається збільшення заробітної плати прокурорів в кінці їхньої кар'єри і покращення співвідношення між заробітною платою і середнім національним показником. Таке збільшення більш значне в **Італії, Польщі та Румунії**.

В **Азербайджані** ситуація для прокурорів в кінці їхньої кар'єри менш сприятлива в 2012 р., ніж у 2008 р., так як очевидне збільшення зарплат не надто значне, розглядаючи позитивну зміну в обмінному курсі. Тим часом відбулося зменшення на 22% у співвідношенні, що включає заробітну плату прокурорів до середнього національного показника. **Швейцарія** знаходиться в аналогічній ситуації: зарплата прокурорів в кінці кар'єри збільшувалася більш повільно, ніж середній національний показник.

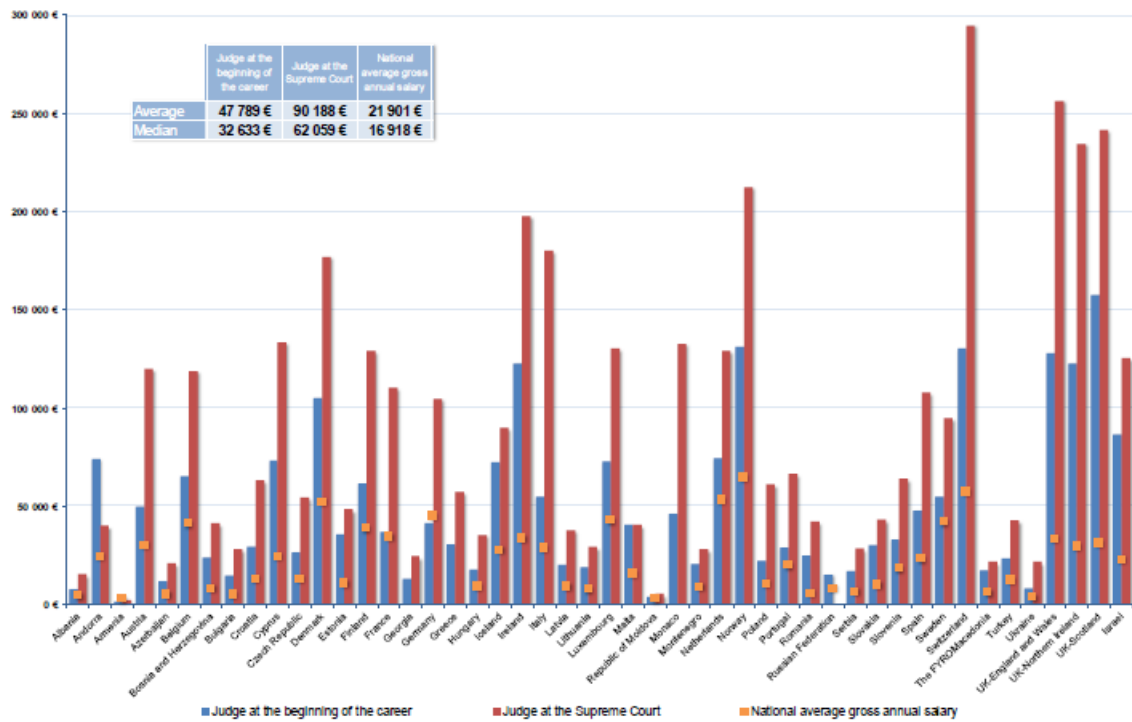
В **Албанії, Андоррі, Бельгії, Боснії і Герцеговині, Угорщині, Ісландії, Латвії, Люксембурзі, Мальті, Республіці Молдова, Нідерландах та Португалії** зменшення заробітної плати суддів сприяє зменшенню різниці між зарплатами прокурорів і середнім національним показником. В **Албанії, Угорщині та Республіці Молдова**, зміни в обмінному курсі зменшують ефект, що спостерігається в схемі.

11.4.3 Співвідношення заробітної плати на початку та в кінці кар'єри

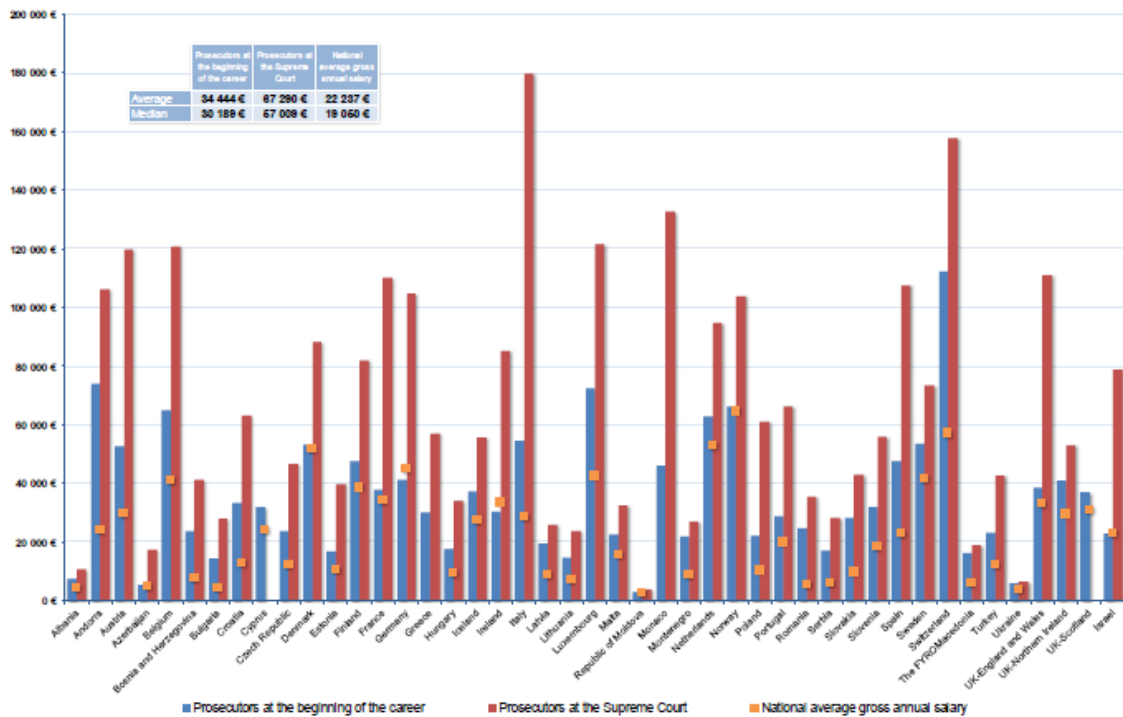
В Європі, середній показник збільшення заробітної плати в кінці кар'єри становить 1.87 рази.

Варто зазначити, що найбільша різниця між заробітними платами в **Італії**, де заробітна плата судді Верховного Суду в 3.3 рази вища ніж зарплатня суддів. Різниця також значна у **Франції (3), Монако (2.9), Польщі (2.8), Україні (2.6), Німеччині (2.5), Австрії (2.4), Португалії, Іспанії, Швейцарії (2.3), Хорватії (2.1)**. Заробітна плата подвоюється в **Болгарії, Чеській Республіці, Фінляндії, Угорщині, Словенії та Англії та Уельсі (Великобританія)**. Різниця, однак, менше в **Колишній Югославській Республіці Македонія та Ісландії (1.2)**, і ті ж показники спостерігаються в **Чорногорії та Словаччині (1.4), Шотландії (Великобританія) та Республіці Молдова (1.5), Вірменії, Ірландії, Литві та Норвегії (1.6)**.

Таблиця 11.17 Загальнорічна заробітна плата судді на початку кар'єри, судді Верховного Суду та національний показник

Таблиця 11.18 Загальнорічна заробітна плата прокурора на початку кар'єри, прокурора при Верховному Суді та національний показник

У зв'язку з різним статусом та різними повноваженнями прокурорів в державах-членах, розподіл заробітної плати не є лінійним і у середньому становить 1.96 рази.

Загалом, різниця в зарплатній платі залежить від строку перебування на посаді, що характерно для країн, де відбувається набір молодих прокурорів, що склали екзамени на конкурентній основі. В **Італії** спостерігається найбільша різниця, що складає 3.3 рази. Значна різниця спостерігається в **Азербайджані (3.2), Англії й Уельсі (Великобританія), Франції і Монако (2.9), Ірландії та Польщі (2.8), і Німеччині (2.5)**. Множник (2 і 2.5) може бути відзначений в **Естонії, Австрії, Португалії, Іспанії, Болгарії та Чеській Республіці**. З іншого боку відмінність між двома показниками заробітної плати досить невелика в **Україні (1.1), Чорногорії і Колишній Югославській Республіці Македонія (1.2), Албанії, Андоррі, Румунії, Швеції і Швейцарії (1.4), Ісландії, Словаччині та Нідерландах (1.5), Литві та Норвегії (1.6)**.

11.5 Пільги та інші надбавки для суддів і прокурорів

Таблиця 11.19 Додаткові пільги для суддів в 2012 році (пит.133)

States/entities	Reduced taxation	Special pension	Housing	Other financial benefit
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Number of countries	0	19	10	16
Israel				

У більшості країн (28 з 47) судді можуть мати додаткові пільги до основної оплаті праці. Такі пільги відсутні в 19 країнах.

Таблиця 11.20 Додаткові пільги для прокурорів в 2012 році (пит.133)

States/entities	Reduced taxation	Special pension	Housing	Other financial benefit
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Number of countries	0	15	10	14

Більша частина держав не надають додаткових пільг прокурорам (24 країни). Це свідчить про різний статус прокурорів та рівень їх захищеності та визнанні спільнотою країнах, за даних яких проводилося дослідження.

11.6 Кар'єра суддів та прокурорів

11.6.1 Строки роботи суддів та прокурорів на своїх посадах

Як для останнього періоду дослідження, посади суддів та прокурорів є невизначеними термінами у великій кількості держав: 43 країни стосовно посади судді і 41 стосовно посади прокурора. Хоча це не відноситься у обох випадках до **Андорри, Швейцарії** (навіть якщо судді першої інстанції можуть бути призначені необмежений термін часу) та **України**. В **Латвії**, судді призначаються на певний, фіксований період часу, на відміну від прокурорів. В **Грузії**, після конституційної реформи 2013 року, судді яких призначали на десяти річний термін, зараз призначаються довічно. В **Азербайджані, Естонії, Ісландії та Сербії** прокурорів призначають на фіксований період часу, тоді як суддів призначають довічно.

Для суддів та прокурорів призначених на визначений період часу, тривалість такого періоду коливається в межах від 3 до 10 років. Такі періоди, зазвичай, можуть бути поновлені.

Судді та прокурори призначені довічно, мають пропрацювати певний випробувальний термін, перед отриманням такого призначення. У 18 держав, випробувальний період для суддів коливається від 6 місяців до 5 років. Для прокурорів, у 25 держав існує випробувальний термін (від 3 місяців до 5 років). Взагалі, необмежений строк посади може бути перерваним тільки в разі пенсійного віку особи, що займає таку посаду; в разі смерті або недієздатності, коли обов'язки судді або прокурора не виконуються; в разі дисциплінарного заходу або якщо особа, що займає посаду визнана винною у певних порушеннях.

Пенсійний вік суддів коливається від 63 (**Кіпр**) до 75 років (**Італія**). Деякі системи дозволяють продовжувати терміну посади за рішенням Ради Правосуддя (Азербайджан, Румунія), або рішенням Верховного Суду (**Естонія**), коли таке продовження здійснюється в інтересах функціонування судів (**Естонія**) та в інтересах держави (**Сполучене Королівство-Англія та Уельс**), або на потребу судді, що зацікавлений в цьому (**Італія, Польща**). В **Угорщині**, мета реформи полягає в поступовому підведенні межі пенсійного віку суддів та прокурорів до загального пенсійного віку (65 років). В **Словаччині**, не існує обов'язкового пенсійного віку для суддів. Коли суддя досягає 65 років, Рада Правосуддя звертається до Президента Республіки, який вирішує у дискреційному порядку чи залишати цю особу на його/її посаді. В декількох країнах, пенсійний вік суддів перших інстанцій є вищим аніж відповідний вік суддів, що працюють в судах нижчих інстанцій.

Пенсійний вік прокурорів коливається від 63 (**Кіпр**) до 70 років (9 держав). В певних країнах, є можливим продовження терміну (**Албанія, Азербайджан, Італія, Румунія, Російська Федерація, Сербія**). В **Албанії, Грузії та «Колишній Югославській Республіці Македонії»**, пенсійний вік прокурорів різниться для жінок та чоловіків. В **Сполученому Королівстві-Англія та Уельс** і **Сполученому Королівстві-Шотландія**, обов'язкового пенсійного віку для прокурорів не існує.

Латвія, Республіка Молдова та Україна зазначили про незмінюваність суддів, яку вони здобувають після 3-5 років практики. 5 інших держав повідомили про схожу ситуацію для прокурорів: **Хорватія, Угорщина, Люксембург, Чорногорія та Сербія**.

Багато країн повідомили про інші підходи. Строки обіймання судьями вищих посад обмежені в **Бельгії, Болгарії, Франції та в Російській Федерації**. Так само для прокурорів в наступних країнах: **Бельгія, Болгарія (5 років), Хорватія (4 роки), Естонія (5 років), «Колишня Югославська Республіка Македонія» (6 років)**. З іншого боку, Генеральний Прокурор в **Ісландії** займає свою посаду на необмежений термін часу, аніж інші прокурори. У **Франції**, певні судді та прокурори можуть бути призначені на обмежений термін (від 5 до 8 років), що може бути поновленим за певних обставин (судді, що працюють в судах першої інстанції та в судах другої

інстанції; Генеральний Прокурор та Спеціальні Радники в Касаційному Суді; старші посадовці, що призначені на посад суддів та прокурорів згідно свого послужного списку). У **Сполучене Королівство- Англія та Уельс та Сполучене Королівство-Шотландія**, особа, що обіймає оплачувану посаду призначається на 5 років. Строк роботи Французьких суддів та прокурорів в Монако коливається від 3 до 6 років. **Бельгія, Боснія та Герцеговина та Норвегія** наймають певних суддів на тимчасовій основі (див. Розділ 7).

Принцип, згідно якого суддя не має бути переведеним в інший суд без його/її згоди, що відповідає фундаментальним принципам незмінюваності посади. Хоча, за певних обставин, такий принцип має бути розглянутим у форматі потреби ефективної системи правосуддя та з сучасною практикою управління, що призначений для задоволення такої проблеми (наприклад, така політика використовується в **Бельгії та Нідерландах**). Венеціанська Комісія підкреслює, що «процедурні гарантії для будь-якого судді та прокурору, які переводяться під тиском, мають бути викладені законом в якому буде зазначений критерій такого трансферт разом з можливістю для судді або прокурору відстояти свою точку зору у будь-якій справі порушеній проти нього/неї, або мати право на звернення до суду для висловлення незгоди щодо рішення про перевід.» (CDL-AD(2011)004, 29 березня 2011 року, § 48). В той самий час, КРЄС рекомендує залучення організації, що незалежна від виконавчої та законодавчої влади, а саме ради судової влади, на всіх стадіях кар'єри суду (Opinion No. 1 (2001) § 38).

Згідно за Європейською Хартією Статуту Суддів (DAJ/DOC (98) 23, 8-10 липень 1998), суддя, що працює у певному суді не може бути призначеним до будь-якого іншого суду, або зустрітися зі зміною його/її повноважень, навіть спричинене підвищенням на посаді, без своєї згоди. Такий принцип не використовується тільки в разі переводу судді, що розглядається у формі дисциплінарної міри, або в разі результату правової реорганізації судової системи на тимчасових засадах для допомоги іншим судам, у такому випадку термін тимчасового трансферту має бути жорстко обмеженим (пункт 3.4.).

В **Андоррі, Ірландії, Латвії, Російській Федерації, Нідерландах**, принцип незмінюваності вважається абсолютним і тому трансферт не можливий без згоди зацікавленого судді. В **Монако**, судді не можуть бути призначеними до нових обов'язків без власної згоди.

В деяких державах, трансферт може здійснюватися без згоди судді через певні організаційні питання. В такому випадку, трансферт є мірою застереження в межах закону (**Австрія, Бельгія, Боснія та Герцеговина, Ісландія, Чорногорія, Словенія, Сполучене Королівство-Англія та Уельс**) та/або залученням ради суддів (**Албанія, Хорватія, Ісландія, Литва, Чорногорія, Туреччина**), або шляхом звертання до відповідного суду (**Естонія, «Колишня Югославська Республіка Македонія»**).

Трансферт має місце після прийняття дисциплінарної міри. В такому випадку, міра застереження присутня саме в залученні дисциплінарних організацій, що відбувається частіше ніж залучення ради суддів (**Боснія та Герцеговина, Франція, Італія, Монако, Словаччина, Словенія, Іспанія**).

Таблиця 11.21 Строки повноважень суддів та прокурорів в 2012 році (пит.121,пит.122, пит.123, пит.124, пит.125, пит.126)

States/entities	Judges			Prosecutors		
	Compulsory age of retirement	If renewable mandate, length	Probation period (In years)	Compulsory age of retirement	If renewable mandate, length	Probation period (In years)
Albania	NA			65 / 60		
Andorra	NAP	6		No	6	
Armenia	65			65		
Austria	65			65		
Azerbaijan	65		5	60	5 / 1	1
Belgium	70/77					
Bosnia and Herzegovina	70			70		
Bulgaria	65		5	NA		5
Croatia	70			70		
Cyprus	63		2	63		2
Czech Republic	70			70		
Denmark	70			NA		
Estonia	68		3	65		0,3
Finland	68			68		
France	67		3	67		3
Georgia	65	10	3	60/65		
Germany	65		5	65		5
Greece	67		1,5	67		1,5
Hungary	70		3	70		3
Iceland	70			70	5	
Ireland	70			NA		1
Italy	75			NA		
Latvia	70	3	0,5	65		0,5
Lithuania	65			65		2
Luxembourg	68		1,5	68		
Malta	65			65		
Republic of Moldova	65		5	65		
Monaco	65		2	65		2
Montenegro	67			67		4
Netherlands	NAP			65		1
Norway	70			NA		
Poland	67		NAP	67		NAP
Portugal	70		2	70		2
Romania	65		1	65		1
Russian Federation	70			70		0,5
Serbia	65		3		6	3
Slovakia	NAP			NA		
Slovenia	70			70		
Spain	70		2	70		0,75
Sweden	67			67		2,75
Switzerland*		4			4	
The FYROMacedonia	64/62			64/62		
Turkey	65		2	65		2
Ukraine	65	5			5	1
UK-England and Wales	NA			NA		0,5
UK-Northern Ireland	70			NA		1
UK-Scotland	NA			NA		0,75
Average	68	6	2,8	67	5	1,86
Median	67	5	2,5	67	5	1,50
Minimum	63	3	0,5	60	4	0,3
Maximum	75	10	5,0	70	6	5
Israel	70			NAP	2 / 4	1

* Judges are appointed for a determined term of office (renewable until retirement) - In some cases, first instance judges can be elected for life if the statute of the prosecutors is different according to the cantons.

11.6.2 Гендерні питання в сфері правосуддя

Після прийняття Комітетом Міністрів 12 травня 2009 року Декларації з назвою «Створення рівності між жінками та чоловіками є реальним на практиці», Рада Європи прийняла політику паритету між чоловіками та жінками в межах держав-членів. З цього приводу, СЕПЕЖ обробив специфічну інформацію, що була надана державами-членами, про гендерне співвідношення серед професійних суддів (питання 46 та 47) та серед прокурорів (питання 55 та 56).

Шляхом розділення та аналізом такої інформації, а також в разі необхідності розробкою засобів та рекомендацій, що дасть можливість системі правосуддя змінити свій підхід до питання гендерної рівності. СЕПЕЖ бажає надати практичну підтримку таких специфічних принципів, які є, або мають бути серед актуальних питань для розгляду на Європейському рівні.

Розділ аналізує інформацію надану державами-членами, щодо гендерного співвідношення серед професійних суддів, голів суду, прокурорів та голів органів прокуратури, як за загальним принципом так і в різних інстанціях. СЕПЕЖ усвідомлює, що гендерні питання не обмежуються таким аналізом.

У більшості європейських держав загальне законодавство було змінено в цілях досягнення гендерного паритету, що стосується діяльності судових систем країн (**Австрія, Данія та Ісландія** явно вказали, що загальне законодавство у питаннях призначення та заохочення суддів і прокурорів). Певні держави доклали зусиль і прийняли поправки, що були важливими для їх систем правосуддя (**Вірменія, Боснія і Герцеговина, більшість об'єднаних утворень Німеччини, Чорногорії**).

Таблиця 11.22 Кількість професійних суддів чоловічої та жіночої статі на певну категорію суду (перша інстанція, друга інстанція та Верховний Суд) (пит.46)

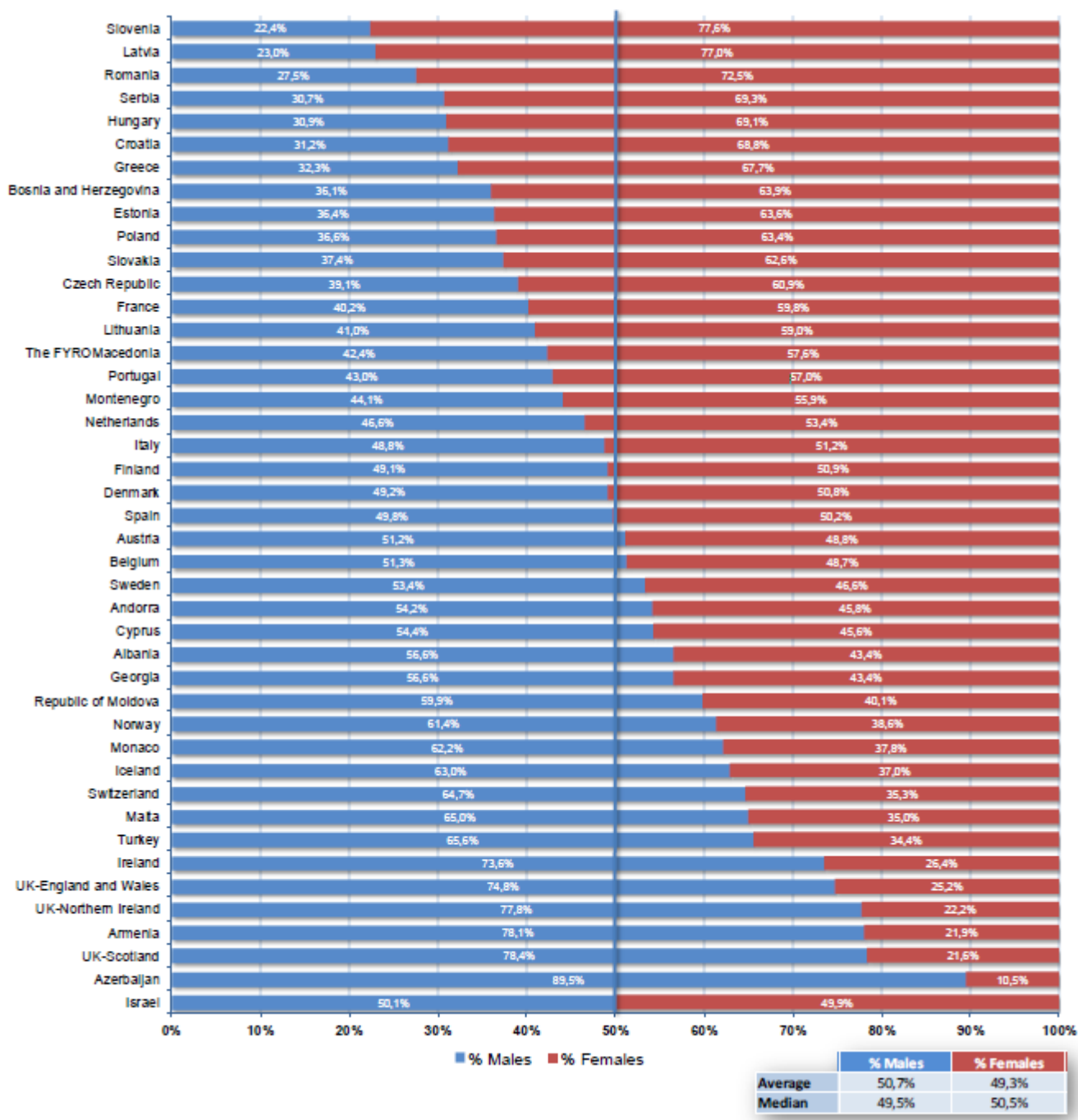
State/entities	Professional Judges sitting in first instance courts		Professional Judges sitting in second instance courts		Professional Judges sitting in supreme courts	
	Males	Females	Males	Females	Males	Females
Albania	158	142	46	18	11	5
Andorra	4	8	9	3	0	0
Armenia	129	35	28	10	14	3
Austria	653	672	94	64	45	20
Azerbaijan	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgium	622	641	173	132	24	6
Bosnia and Herzegovina	226	439	75	127	46	49
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	389	989	192	322	22	18
Cyprus	47	43	NAP	NAP	9	4
Czech Republic	644	1 213	407	557	142	92
Denmark	111	148	59	35	14	5
Estonia	49	118	17	25	17	2
Finland	350	394	105	89	27	16
France	1 819	3 143	787	908	223	153
Georgia	96	72	29	29	12	4
Germany	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Greece	411	1 107	291	521	129	115
Hungary	496	1 176	326	695	34	40
Iceland	25	18	NAP	NAP	9	2
Ireland	99	37	NAP	NAP	7	1
Italy	2 259	2 670	609	509	232	68
Latvia	47	216	31	95	23	27
Lithuania	259	425	31	20	25	8
Luxembourg	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Malta	20	14	6	0	NAP	NAP
Republic of Moldova	198	124	46	40	20	13
Monaco	7	9	3	2	13	3
Montenegro	81	99	26	39	9	9
Netherlands	784	1 071	306	213	32	4
Norway	218	151	111	57	13	7
Poland	3 371	6 070	221	276	109	67
Portugal	507	973	282	163	75	9
Romania	619	1 379	554	1 663	14	81
Russian Federation	NA	14 613	NA	646	NA	48
Serbia	652	1 576	230	424	14	20
Slovakia	310	561	140	212	39	45
Slovenia	154	632	42	108	21	13
Spain	1 533	2 114	964	467	68	9
Sweden	428	338	152	172	20	13
Switzerland	545	328	250	110	27	11
The FYROMacedonia	220	312	54	62	9	11
Turkey	4 901	2 695	NAP	NAP	431	99
Ukraine	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-England and Wales	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Northern Ireland	42	16	3	0	10	0
UK-Scotland	132	36	13	4	NA	NA
Average	590	1147	186,4	238	52	28,20
Median	243	394	99,3	108	22	11,00
Minimum	4	8	3,0	0	0	0,0
Maximum	4 901	14813	964,0	1 663	431	153
Israel	212	247	103	74	11	4

Що стосується гендерного співвідношення прокурорів кожного рівня повноважень, з 28 держав та автономних утворень представлених в схемах, спостерігається загальна тенденція зниження відсоткового співвідношення суддів жінок до суддів чоловіків на вищих посадах системи правосуддя.

Значна кількість жінок спостерігається в судах першої інстанції, тоді як в судах останньої інстанції кількість жінок набагато менша. Як відомо, найбільша кількість суддів перебуває в судах першої інстанції. І навпаки, в таких державах (Боснія та Герцеговина, Угорщина, Латвія,

Румунія, Сербія, Словаччина), кількість суддів жіночої статі перебільшує кількість суддів чоловічої статі в установах вищої інстанції.

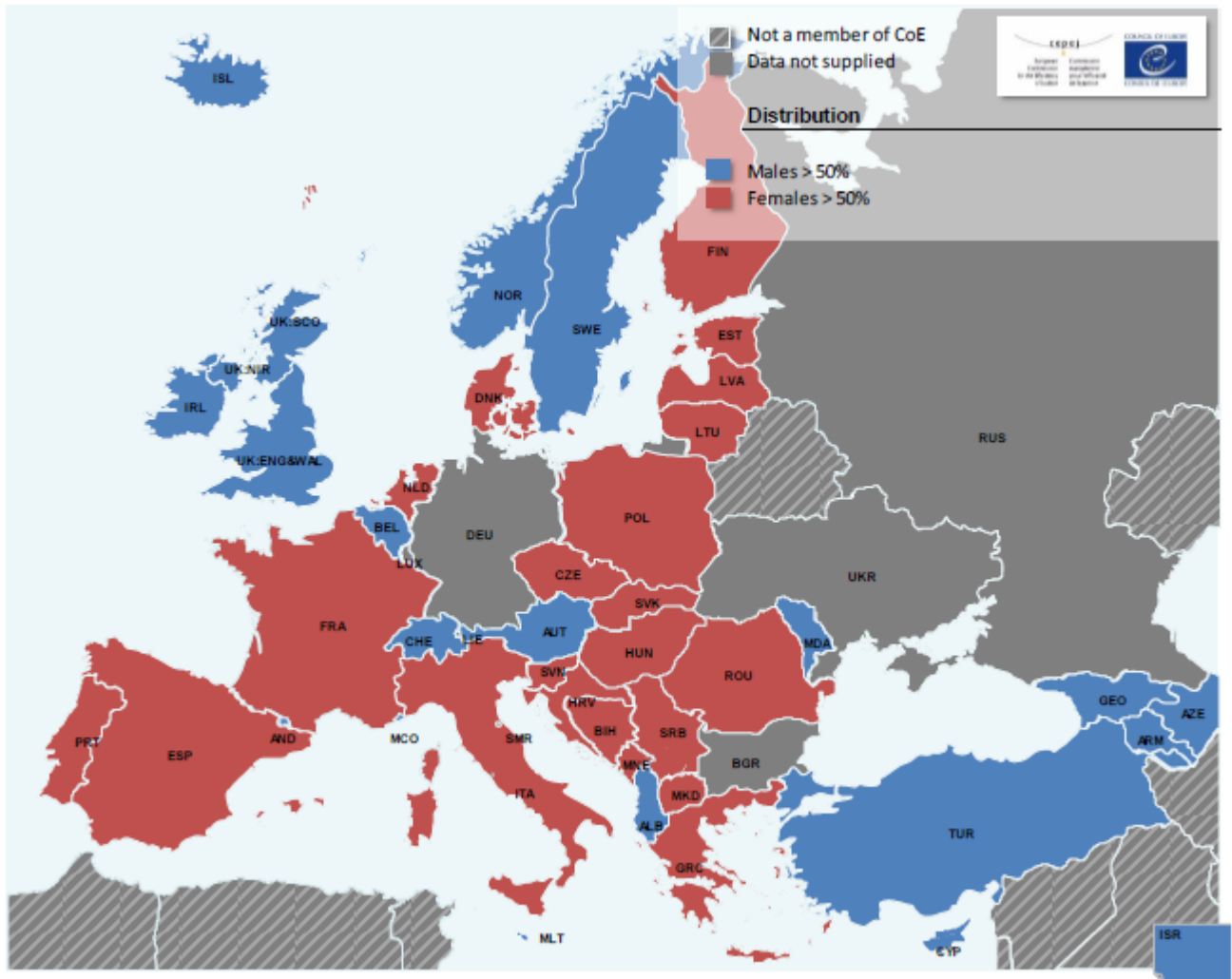
Схема 11.23 Відношення професійних суддів чоловіків та жінок від загальної кількості професійних суддів у 2012 році (пит.46)

З 42 держав та автономних утворень, що надали необхідну інформацію, спостерігається майже рівний розподіл робочих місць між жінками та чоловіками. В середньому, для всіх держав та автономних утворень відсоткове співвідношення складає наступне: 51% чоловіків та 49% жінок. 17% держав та автономних утворень (14 в 2010 році) відповідають гендерному паритету в межах від 40 до 60%.

Більш ніж 50% суддів-жінок від загальної кількості суддів перебуває у 21 держав та автономних утворень, а такі країни як: **Словенія, Латвія та Румунія** мають у складі всіх суддів 70% суддів-жінок. На відміну до таких держав, в 20 державах більше 50% суддів-чоловіків, а в 6 державах від загальної кількості судді-чоловіки становлять 70%. В такій групі, відсоткове відношення чоловіків/жінок в деяких невеликих країнах має враховуватись відповідно до низького рівня судів, в таких країнах як **Андорра (24), Мальта (40) та Монако (37)**.

Схема 11.23 ² Розподіл професійних судів жіночої та чоловічої статі від загальної кількості у 2012 році (пит.46)

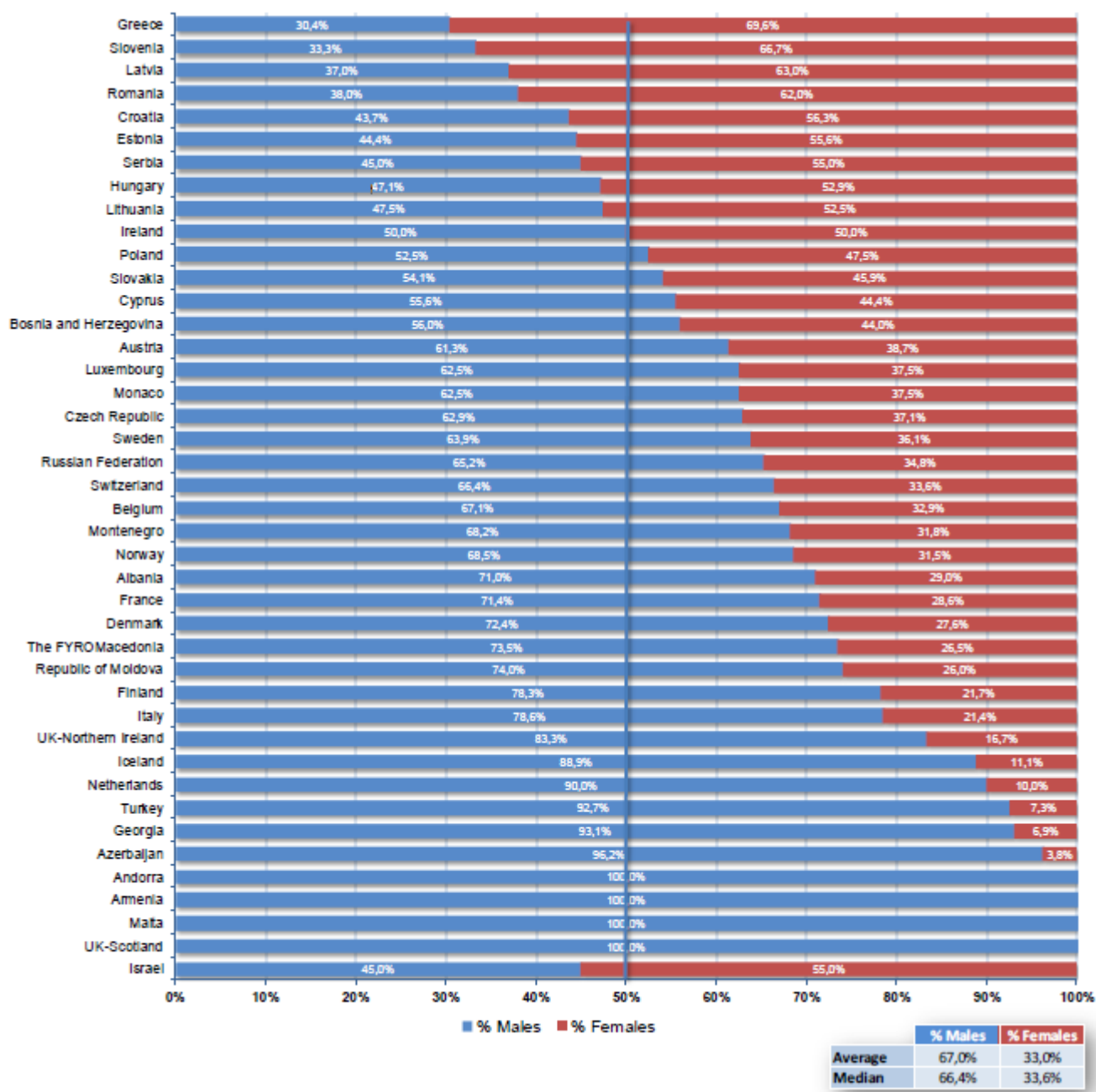

Таблиця 11.24 Кількість голів суду чоловічої/жіночої статі на кожну інстанцію (перша інстанція, друга та Верховний Суд) (пит.47)

States/entities	Court presidents of first instance courts		Court presidents of second instance courts		Court presidents of supreme courts	
	Males	Females	Males	Females	Males	Females
Albania	18	5	4	3	0	1
Andorra	1	0	1	0	0	0
Armenia	17	0	3	0	1	0
Austria	38	25	9	6	1	0
Azerbaijan	70	2	5	1	1	0
Belgium	47	24	7	3	1	0
Bosnia and Herzegovina	31	25	9	7	2	1
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	54	85	14	4	1	0
Cyprus	9	8	NAP	NAP	1	0
Czech Republic	54	32	6	3	1	1
Denmark	18	8	2	0	1	0
Estonia	2	4	1	1	1	0
Finland	29	9	6	0	1	1
France	139	57	34	13	2	0
Georgia	24	2	2	0	1	0
Germany						
Greece	88	314	85	84	1	1
Hungary	57	74	16	9	1	0
Iceland	7	1	NAP	NAP	1	0
Ireland	2	1	NAP	NAP	0	1
Italy	153	46	22	2	1	0
Latvia	15	24	1	5	1	0
Lithuania	25	31	2	0	1	0
Luxembourg	3	3	NAP	NAP	2	0
Malta	2	0	1	0	NAP	NAP
Republic of Moldova	30	14	5	0	1	0
Monaco	3	2	0	1	2	0
Montenegro	13	5	2	1	0	1
Netherlands	11	2	6	0	1	0
Norway	43	23	6	0	1	0
Poland	142	140	9	2	6	0
Portugal	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Romania	54	91	25	37	0	1
Russian Federation	1 512	810	19	8	2	0
Serbia	34	62	23	9	1	0
Slovakia	28	24	4	4	1	0
Slovenia	19	41	2	3	1	0
Spain	NAP	NAP	88	15	5	0
Sweden	38	22	7	3	1	1
Switzerland	244	125	18	8	1	0
The FYROMacedonia	23	5	2	3	0	1
Turkey	363	29	NAP	NAP	3	0
Ukraine	NA	NA	NA	NA	4	0
UK-England and Wales						
UK-Northern Ireland	3	1	0	0	2	0
UK-Scotland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Average	87	54	12,4	7	1	0,24
Median	29	23	6,0	3	1	0,00
Minimum	1	0	0,0	0	0	0,0
Maximum	1 512	810	88,0	84	6	1
Israel	4	8	4	3	1	0

Щодо доступу до відповідної інформації помітно, що тонкий баланс між чоловіками і жінками посадовцями, який має місце в багатьох європейських країнах щодо числа суддів в цілому, але не відповідає інформації щодо голів судів. **Болгарія, Німеччина, Португалія, Іспанія, Україна і Сполучене Королівство-Англія й Уельс** не були в змозі забезпечити вичерпні дані і тому не були включені у всі таблиці, що пов'язані з чоловічим/жіночим розподілом голів суду.

Таблиця 11.25 Розподіл жінок/чоловіків голів суду, від загального числа голів суду в2012 році (пит.47)

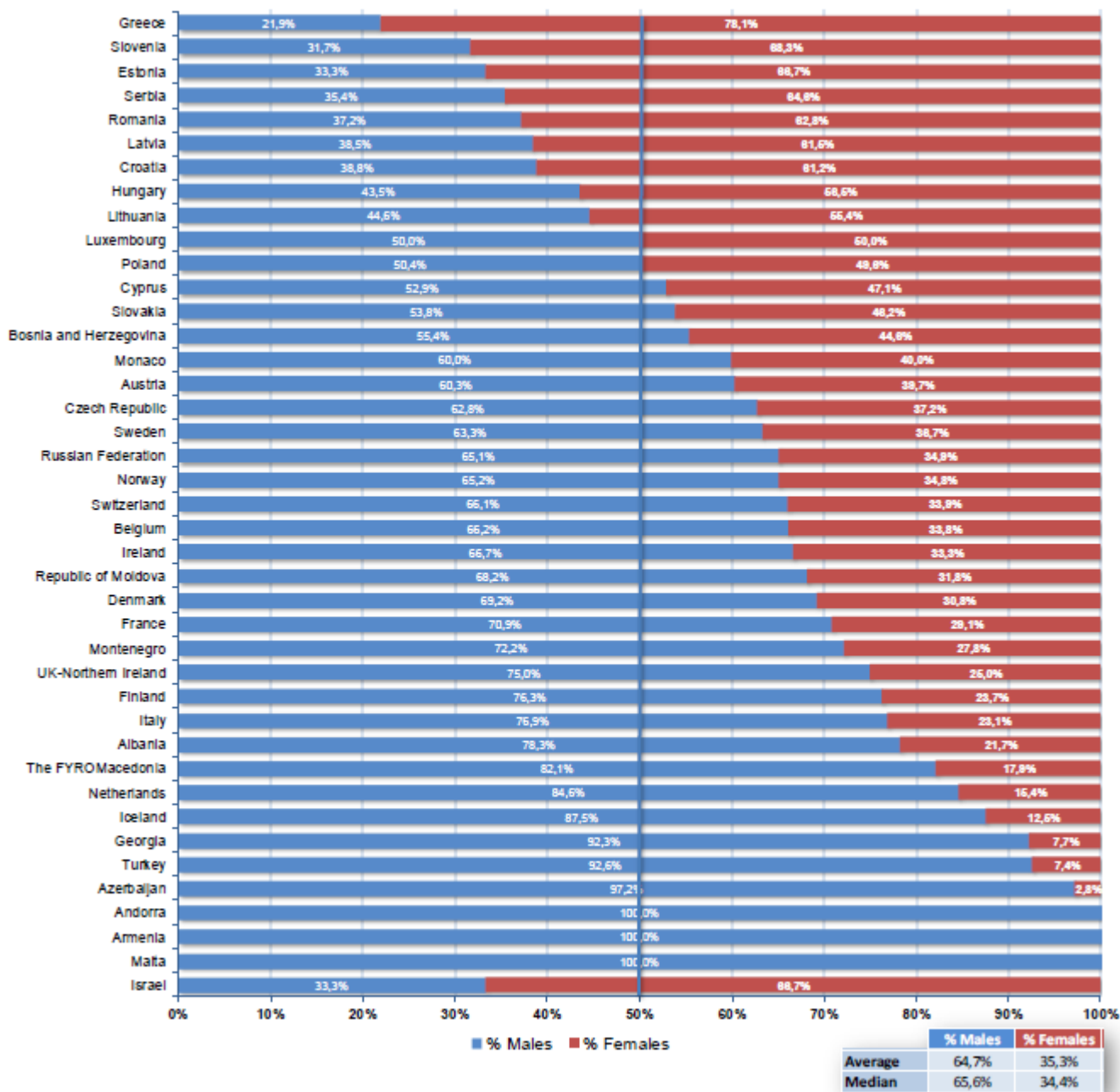
Щодо розподілу голів суду жіночої статі і чоловічої статі в межах загальної кількості голів суду в 2012, аналіз був виконаний для 41 держави та автономних утворень. Іспанія зазначила, що посади голови суду першої інстанції не існує.

У 31 державі пропорція голів суду чоловічої статі перевищує 50%, у 15 з них 70% і в 8 з них 90% (Нідерланди, Туреччина, Грузія, Азербайджан, Вірменія, а також **Сполучене Королівство-Шотландія, Мальта та Андорра (100%)**, хоча ситуація може бути кваліфікована у залежності від організації їх судів). Необхідно врахувати ситуацію у країнах з низьким числом голів суду як в **Андоррі (2)** або **Мальті (3)**. У Ірландії є прекрасний баланс, тоді як в 9 державах або

підприємствах з великою кількістю президентів суду жіночої статі, ніж чоловік, 60% -а позначка перевищена тільки в **Румунії, Латвії, Словенії та Греції**.

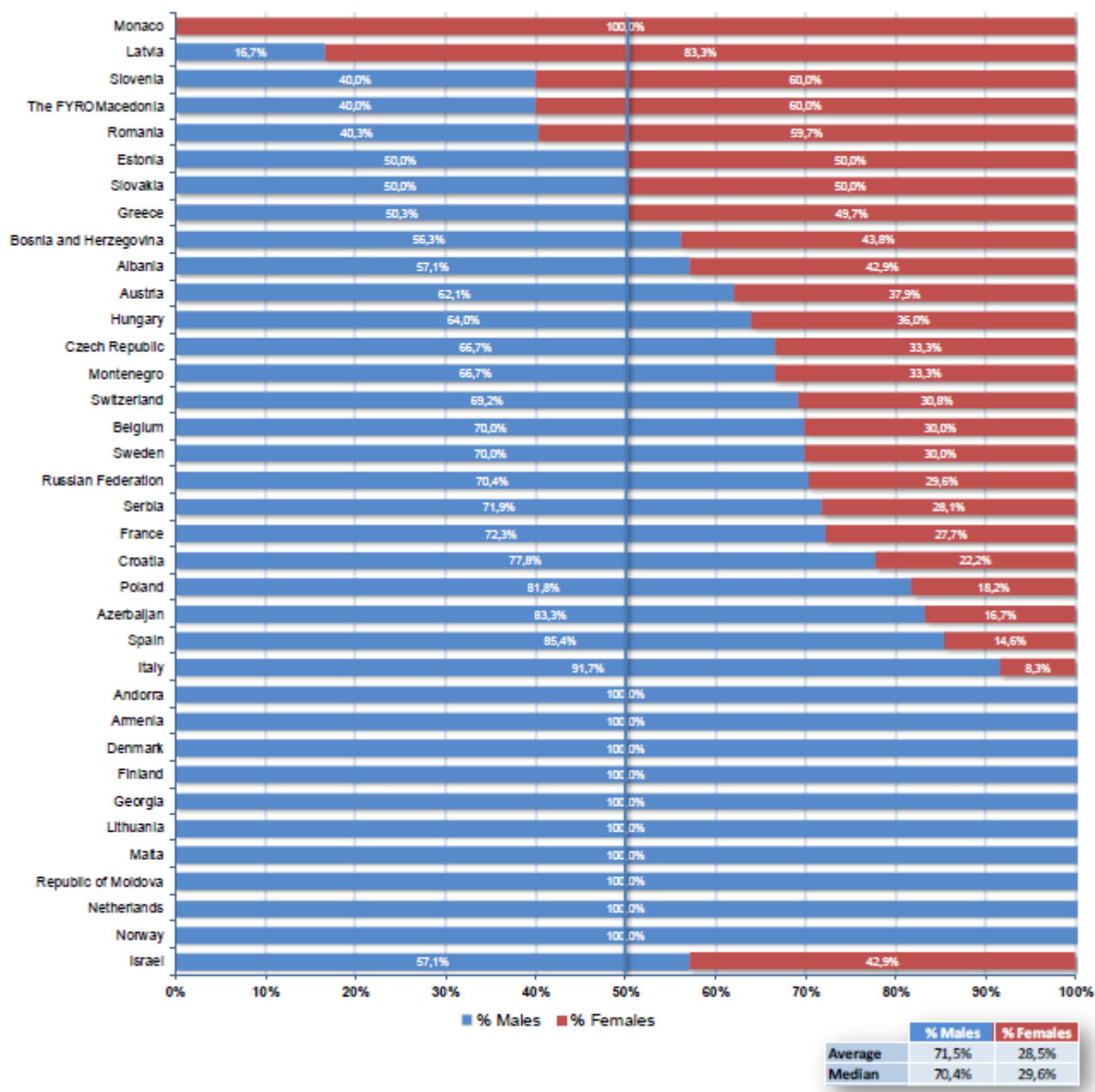
Спостерігається менша кількість жінок, ніж голів-суду чоловіків, так як відбувається переміщення по судовій ієрархії.

Таблиця 11.26 Співвідношення голів суду чоловіків та жінок першої інстанції в 2012 році (пит.47)

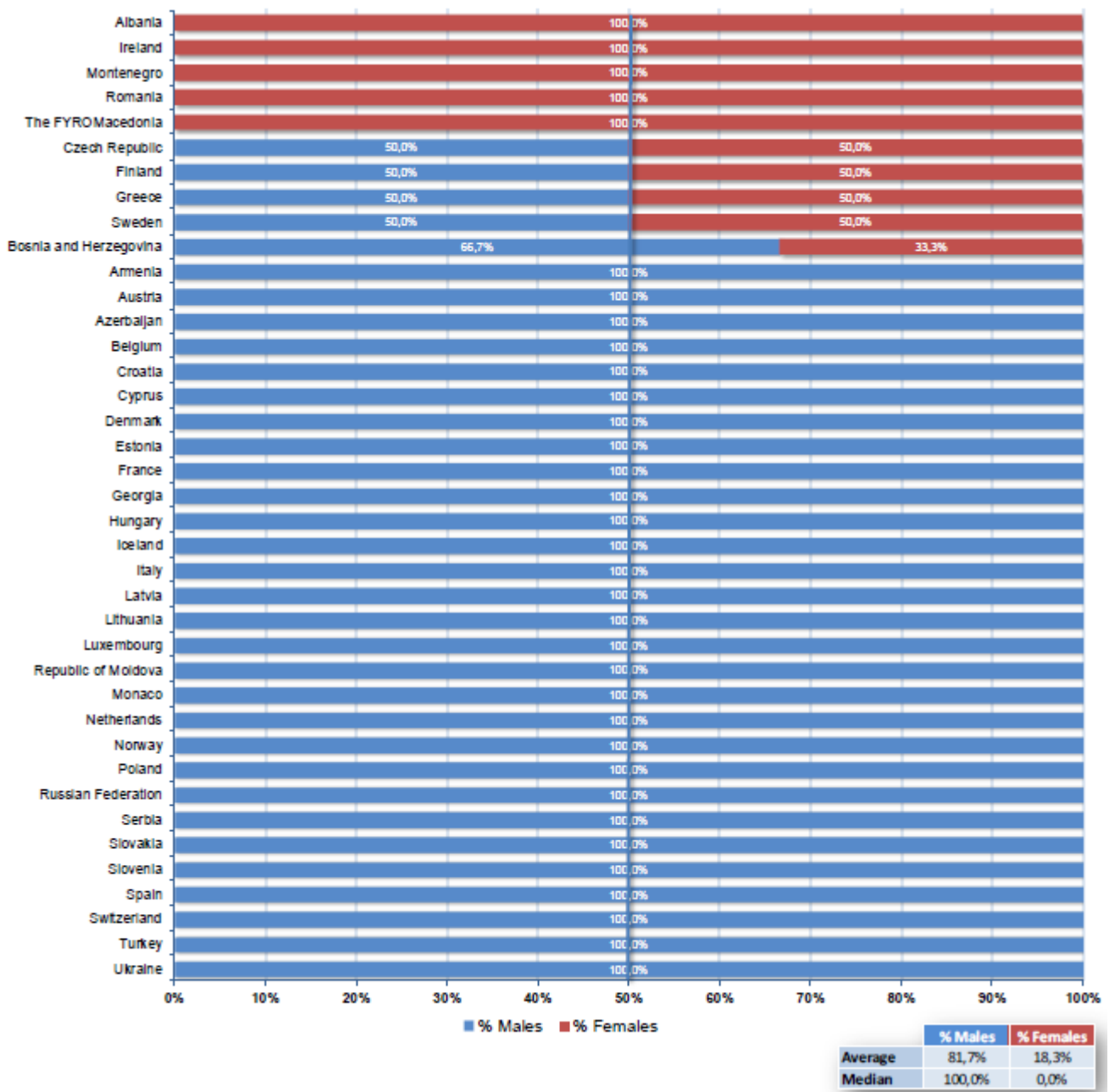
З 41 держави, що змогли надати дані щодо відношення розподілу голів суду першої інстанції чоловічої/жіночої статі, у 30 з них є багато голів суду чоловіків вище, ніж число жінок. Серед таких держав, 26 мають пропорцію, голів суду чоловіків, що перевищує 60% (у 9 більше ніж 80%, і в 6 більше ніж 90%). Тим часом, число жінок голів суду перевищує цей рівень тільки у 8 державах та автономних утвореннях (вище 70% в **Греції**). Середній розподіл - жінки 36% і чоловіки 64%.

Схема 11.27 Співвідношення голів суду чоловічої/жіночої статі в судах другої інстанції в 2012 році (пит.47)

У судах другої інстанції число голів-суду чоловічої статі вище, ніж число жінок на керівних посадах в 31 державі (з 36, які змогли надати вичерпні дані). У 25 з них відношення голів-суду, які є чоловіками, перевищує 60% (у 14 ,більше ніж 80%, і в 11 більше ніж 90%), у той час як число жінок-голів перевищує цей рівень тільки в 4 країнах (перевищує на 80% тільки в **Латвії** та **Монако**, де існує єдиний голова суду в другій інстанції). Середній розподіл - 29% жінки і 71% чоловіки.

Схема 11.28 Співвідношення голів суду чоловічої/жіночої статі у Верховних Судах в 2012 році (пит.47)

У судах останньої інстанції кількість голів чоловічої статі вище, ніж число голів жінок в 31 державах (із загального числа 41 країни, які були в змозі надати дані). У 30 державах, всі голови є чоловіками. В 4 країнах число чоловіків і жінок рівні і в 5 інших всі президенти жінки. У 2012 році з 41 держави чи організацій, що надали дані, тільки у 10 країнах жінки були на чолі верховного суду (або його еквіваленту) або, принаймні, одного зі своїх судів вищої інстанції. Так звана "стеля кар'єри" перешкоджає доступу жінок до вищих щаблів ієрархії, присутня в області правосуддя. Подальші роки покажуть, чи буде така тенденція змінюватись внаслідок запровадження і укорінення норм і практик, спрямованих на забезпечення паритету чоловіків і жінок у доступі до судових посад.

Таблиця 11.29 Кількість прокурорів чоловічої/жіночої статі на суд кожної інстанції(перша інстанція, друга інстанція та верховний суд) (пит.46)

States/entities	Public prosecutors sitting in first instance courts		Public prosecutors sitting in second instance courts		Public prosecutors sitting in supreme courts	
	Males	Females	Males	Females	Males	Females
Albania	201	77	23	5	20	4
Andorra						
Armenia						
Austria	151	154	19	12	8	5
Azerbaijan	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgium	291	370	105	49	12	0
Bosnia and Herzegovina	131	130	NAP	NAP	24	25
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	133	308	88	67	11	10
Cyprus	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Czech Republic	365	482	189	151	36	19
Denmark	130	291	40	58	16	31
Estonia						
Finland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
France	655	738	280	174	42	12
Georgia						
Germany	2 755	2 014	263	112	75	25
Greece	145	231	102	52	17	2
Hungary	427	718	257	309	57	44
Iceland	40	34	NAP	NAP	2	5
Ireland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Italy	891	729	162	64	50	4
Latvia	102	189	43	45	37	35
Lithuania	354	338	NAP	NAP	43	32
Luxembourg	19	15	NAP	NAP	6	7
Malta					NAP	NAP
Republic of Moldova	398	199	17	6	82	41
Monaco						
Montenegro	24	38	4	11	2	5
Netherlands	NA	NA	NA	NA	NAP	NAP
Norway	225	277	66	35	9	4
Poland	1 709	2 282	1 107	874	64	23
Portugal	551	914	46	38	9	7
Romania	602	615	352	445	277	266
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	241	328	35	30	6	6
Slovakia	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Slovenia	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Spain	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Sweden					8	5
Switzerland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
The FYROMacedonia	86	82	15	14	8	2
Turkey	3 832	257	15	0	210	43
Ukraine	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-England and Wales	1 226	1 464	347	256	NA	NA
UK-Northern Ireland	36	75	28	33	3	1
UK-Scotland	183	337	22	13	22	13
Average	568	489	151,0	119	41	24,14
Median	233	300	56,0	47	19	8,50
Minimum	19	15	4,0	0	2	0,0
Maximum	3 832	2282	1107,0	874	277	266
Israel						

Згідно з вищенаведеної таблиці, у більшості з 29 країн, що надали інформацію, спостерігається зменшення співвідношення жінок-прокурорів до чоловіків-прокурорів при кар'єрному зростанні. Варто вказати, що така тенденція різниться серед держав. Деякі країни виділяють контраст інформації щодо гендерного розподілу в судах першої інстанції та Верховному Суді. І навпаки, **Чорногорія** та **Ісландія** повідомляють про зворотну тенденцію, де частка жінок-посадовців зростає при просуванні вгору по судовій ланці ієрархії. В **Данії**, кількість жінок-прокурорів вище ніж кількість прокурорів-чоловіків в судах всіх інстанцій.

Схема 11.30 Розподіл державних прокурорів чоловічої та жіночої статі від загальної кількості прокурорів в 2012 році (пит.55)

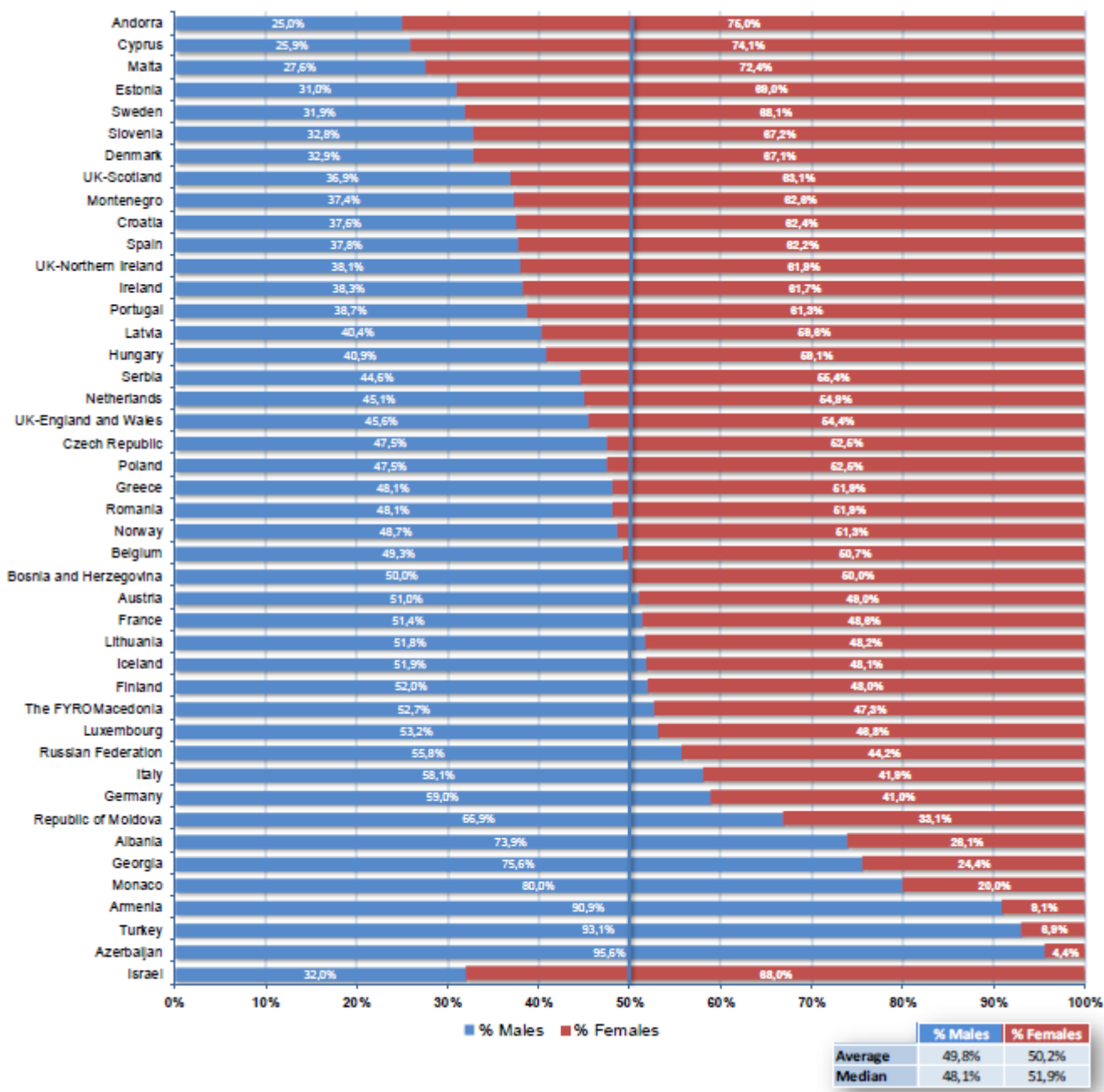
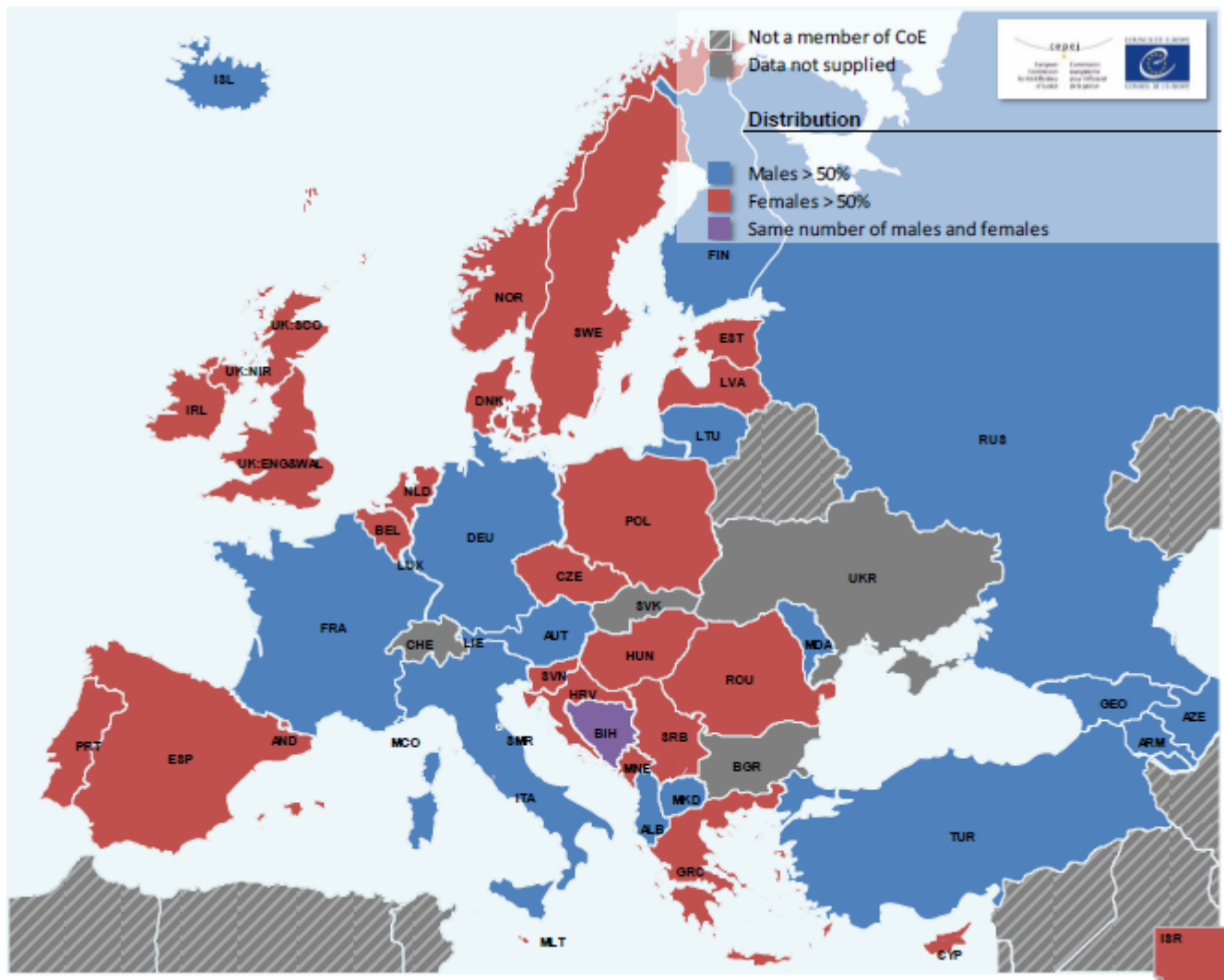

Схема 11.30 підсумовує гендерний розподіл серед обвинувачів для 43 держав, що змогли надати дані. 26 з них повідомили, що між 50% і 75% прокурорів жінки, але тільки 3 країни вказали, що відсоток перевищує 70% (**Мальта, Кіпр та Андорра**). Чудовий баланс існує в **Боснії і Герцеговині**. У 17 державах та підприємствах, кількість чоловіків вище, ніж кількість жінок (перевищує 60% в 7 країнах, 70% в 6 і 90% в 3 - **Вірменія, Туреччина, Азербайджан**). У **Монако** 80% прокурорів - чоловіки, але це число повинне бути зважене, так як всього є тільки п'ять прокурорів. Крім **Андорри**, у якої є всього чотири прокурори (3 жінки і 1 чоловік). У **Кіпрі**, від загальної кількості 74% - жінки прокурори.

Позитивна тенденція, що спостерігається для жінок-суддів, ще більш помітна для обвинувача із середнім числом для всіх держав 51% чоловіки і 49% жінки. У 22 держав є відносний гендерний паритет серед прокурорів в межах діапазону 40% до 60%.

Схема 11.30² Розподіл прокурорів чоловічої/жіночої статі від загальної кількості в 2012 році (пит.55)

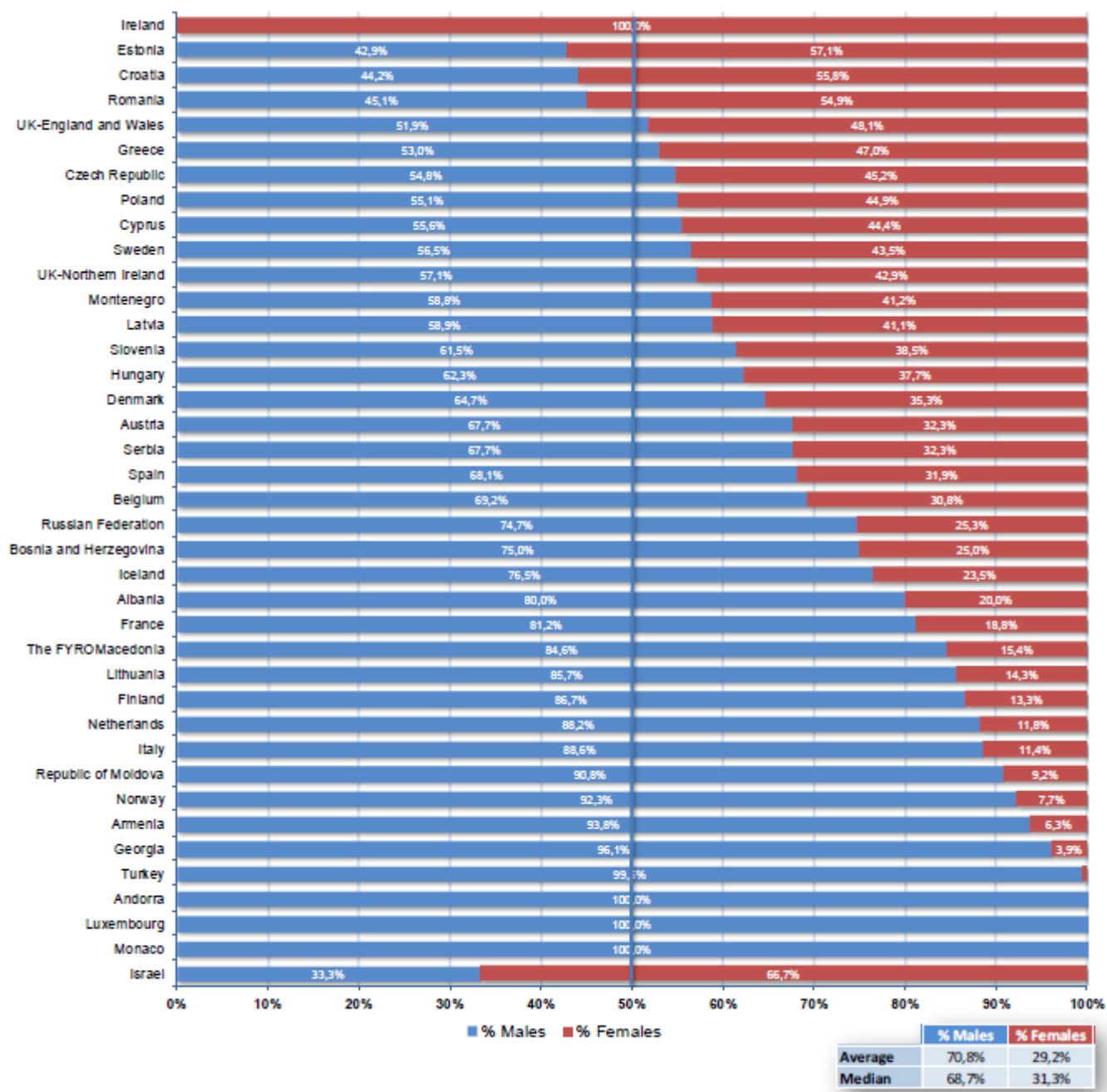

Таблиця 11.31 Число чоловіків/жінок на посаді голви прокуратури по категоріям судів (перша, друга інстанція та Верховний Суд) (пит.56)

State/entities	Heads of prosecution offices, first instance courts		Heads of prosecution offices, second instance courts		Heads of prosecution offices, supreme courts	
	Males	Females	Males	Females	Males	Females
Albania	19	4	5	2	4	1
Andorra						
Armenia						
Austria	11	7	6	1	0	0
Azerbaijan	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgium	30	15	5	1	1	0
Bosnia and Herzegovina	13	4	NAP	NAP	2	1
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	11	16	7	8	1	0
Cyprus	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Czech Republic	44	38	6	4	1	0
Denmark	7	5	2	1	2	0
Estonia						
Finland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
France	129	31	30	6	1	0
Georgia						
Germany	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Greece	28	35	15	4	1	
Hungary	82	58	21	5	1	0
Iceland	13	3	NAP	NAP	0	1
Ireland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Italy	153	23	24	0	1	0
Latvia	21	16	6	4	6	3
Lithuania	10	2	NAP	NAP	2	0
Luxembourg	2	0	NAP	NAP	1	0
Malta						
Republic of Moldova	92	10	6	0	1	0
Monaco						
Montenegro	9	4	1	1	0	1
Netherlands	11	2	4	0	NAP	NAP
Norway	0	0	11	1	1	0
Poland	405	382	1 047	36	5	1
Portugal	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Romania	73	89	51	62	1	1
Russian Federation	6 165	1 442	1 616	1 192	148	46
Serbia	40	20	4			1
Slovakia	NA	NA	NA	NA	1	0
Slovenia	7	5			1	0
Spain	NA	NA	NA	NA	5	2
Sweden					5	2
Switzerland						
The FYROMacedonia	17	0	4	0	1	4
Turkey	199	1	15	0	2	0
Ukraine	NA	NA	NA	NA	1	0
UK-England and Wales	28	26	28	26	NA	NA
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Scotland	5	3	NA	NA	NA	NA
Average	272	80	132,4	64	7	2,29
Median	20	9	6,5	2	1	0,00
Minimum	0	0	1,0	0	0	0,0
Maximum	6 165	1442	1616,0	1 192	148	46
Israel						

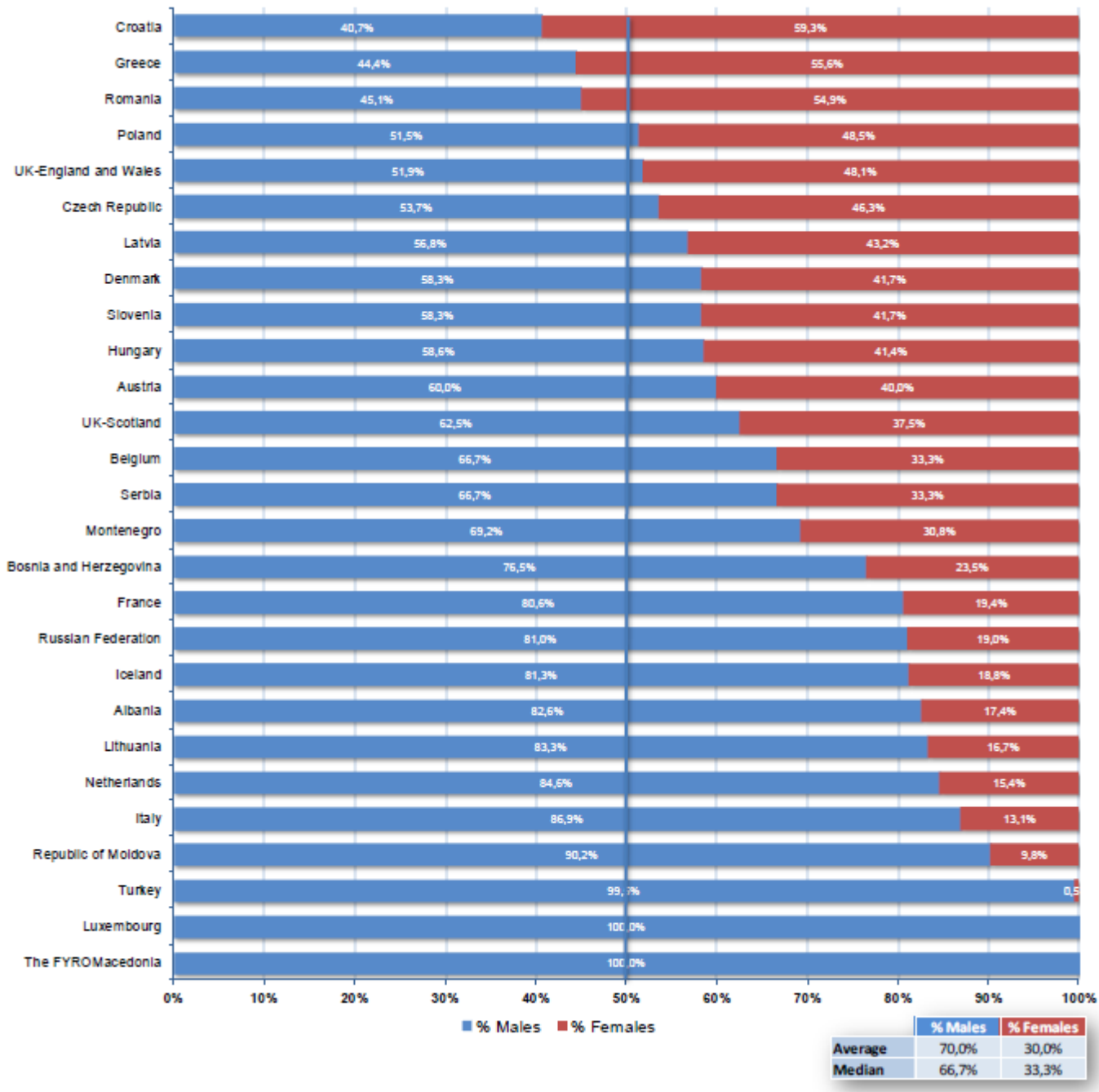
Прогресивне ребалансування в сторону жіночої статі, спостерігається у загальному в системі правосуддя, але відсутні на рівні голів департаменту. Багато держав не можуть забезпечити вичерпну інформацію з цього приводу.

Схема 11.32 Розподіл посади голови прокуратури між чоловіками та жінками від загальної кількості прокурорів в 2012 році (пит.56)

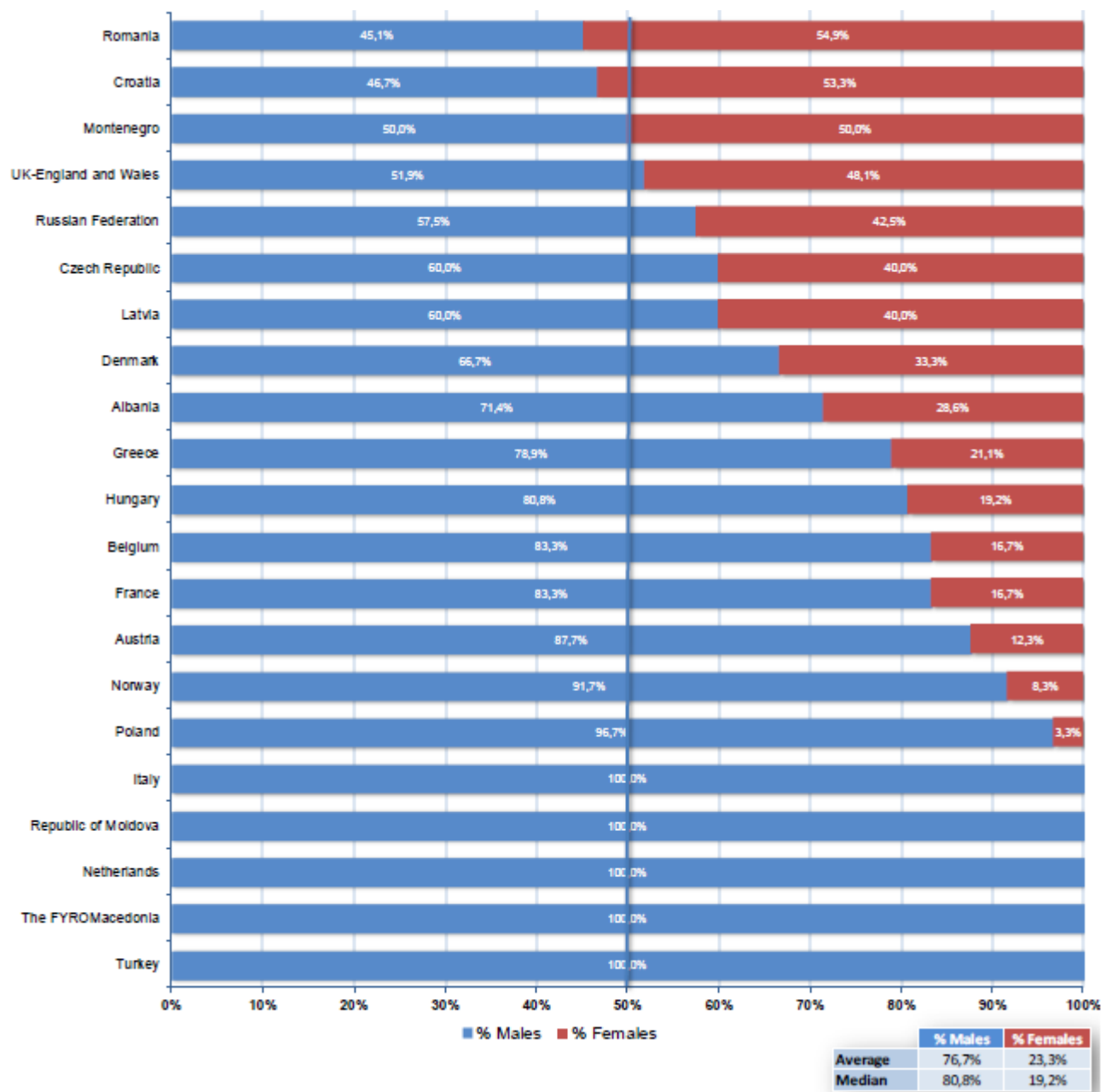
Що стосується розподілу посад голови прокуратури між чоловіками та жінками від загальної кількості прокурорів в 2012 році, аналіз був проведений у 38 держав. **Мальта** не була включена до схеми, так як главою прокуратури є Генеральний Прокурор. Жінки становлять одну третину від загального числа. У 34 країн, кількість чоловіків, на посаді голови прокуратури перевищує 50%, в 18 з них, вона перевищує 70%, а у 8 перевищує 90% (**Республіка Молдова** (91%), **Норвегії**, **Вірменії**, **Грузії** та **Туреччини** (100%)). Ситуація **Монако** (1 голова прокуратури), **Люксембург** (3) і **Андоррою** (1). Щодо таких країн, повинні бути враховані нюанси невеликої кількості керівників прокуратури. В 4 країнах, число жінок, які очолюють прокуратуру вище, ніж число чоловіків. Винятком є **Ірландія**, де дані повинні розглядатися в перспективі, так само як **Монако** і **Андорра**, де спостерігається сприятлива кількість жінок, що очолюють прокуратури знаходиться в діапазоні між 55% і 57% (**Румунія**, **Хорватія**, **Естонія**).

Схема 11.33 Розподіл посад голови прокуратури між чоловіками та жінками у судах першої інстанції у 2012 році (пит.56)

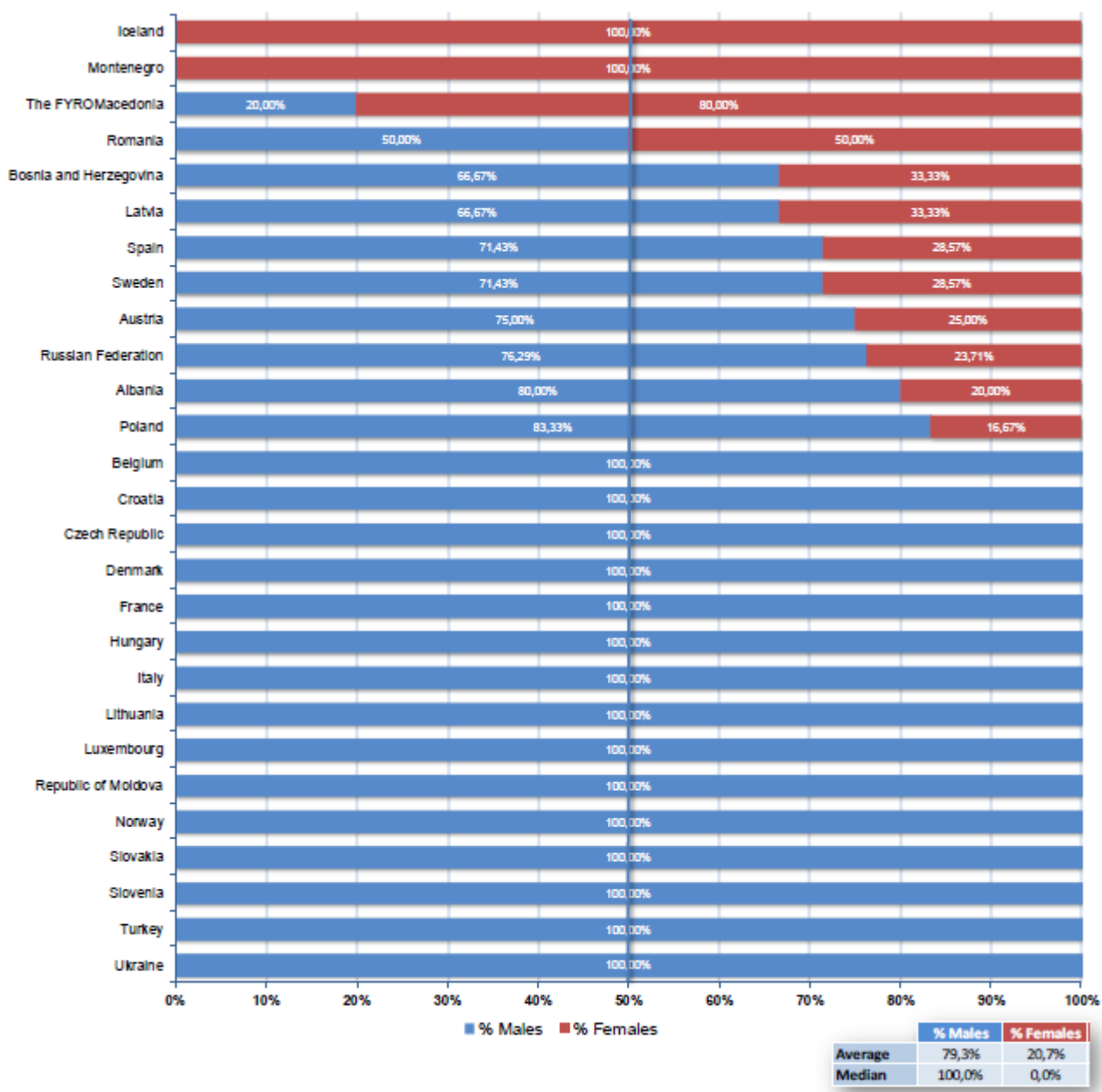
27 держави, змогли надати дані про розподіл посад чоловіків / жінок, які очолюють органи прокуратури в судах першої інстанції. Кількість чоловіків на керівних посадах вище, ніж жінок в 24 країнах і перевищує 80% в 11 з них.

Схема 11.34 Розподіл посад голови прокуратури між чоловіками та жінками у судах другої інстанції в 2012 році (пит.56)

21 держава була в змозі надати інформацію стосовно посади голови органів прокуратури в судах другої інстанції, яку займають чоловіки/жінки. Кількість керівних посад, що займають чоловіки, є вищою в 19 країнах та перевищує 80% в 11 із них. В 5 державах, всі голови органів прокуратури є чоловіки. **Румунія** та **Греція** є двома країнами де кількість керівних посад, що очолюють жінки, трохи перевищує 50%, тоді як **Греція** ближче до загальної тенденції, де 79% керівних посад займають чоловіки.

Схема 11.35 Розподіл посад голови прокуратури між чоловіками та жінками у верховних судах в 2012 році (пит.56)

27 держав мали змогу надати інформацію, наведену у схемі 11.35. «Колишня Югославська Республіка Македонія», Ісландія та Чорногорія є виключеннями з 80% та 100% посад, що обіймають жінки, відповідно. В Румунії, існує ідеальний паритет, тоді як в 15 державах, такі функції виконуються виключно чоловіками. Даний аналіз, має розглядатися щодо кількості керівних посад в органах прокуратури (в більшості 1 особа, або між 1-5). Деякі країни є винятком, так в Іспанія, Швеції та Латвії, кількість керівних посад варіюється від 5 до 9. Велика кількість керівних посад органів прокуратури присутня в Російській Федерації, що обумовлене її федеральною системою.

11.6.3 Просування по службі

Просування суддів по службі є важливим аспектом та допомагає зберегти незалежність системи правосуддя. Тож, принципи, що сформульовані у відповідності до процесу наймання на роботу, можуть бути перенесені на саму фазу просування по службі. Така фаза має бути здійснена у

відповідності з наступним твердженням: «Важливою обставиною для збереження незалежності системи правосуддя, що призначення на посаду та просування по службі має здійснюватися не законодавчими або виконавчими органами влади, а Радою Судової Влади» (CCJE Opinion No. 10 (2007) para. 48).

Більше ніж у половини держав респондентів (у 26 з 45), установа, що займається набором суддів, також займається їх просуванням по службі: **Андорра, Вірменія, Бельгія, Боснія та Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Данія, Естонія, Фінляндія, Грузія, Німеччина, Угорщина, Ісландія, Латвія, Литва, Республіка Молдова, Монако, Чорногорія, Польща, Румунія, Російська Федерація, Сербія, Словаччина, Швеція, «Колишня Югославська Республіка Молдова», Україна та Сполучене Королівство-Англія та Уельс**. В 21 державі, різні установи займаються просуванням суддів по службі. У Франції, цим займається спеціальний орган, Атестаційна Комісія (*Commission d'avancement*). Рада Судової Влади, втручається в дану процедуру, в великій кількості держав, як в **Албанії** (для суддів першої інстанції), **Азербайджан, Данія, Грузія, Італія, Монако, Чорногорія, Нідерланди, Португалія, Сербія, Словенія, Іспанія, «Колишня Югославська Республіка Македонія» та Туреччина**. Не виключено, що виконавча влада втручається у фазу просування по службі, в таких країнах як **Албанія** (президент республіки відповідальний за суддів апеляційного суду), **Чеська Республіка** (Міністр Юстиції), **Ірландія** (уряд може радити президенту призначити суддю на більш високу посаду). Група держав, у яких немає формальної системи просування і де доступ до керівних посад проходить у форматі процесу відбору, подібний до початкового набору на посаду (**Австрія, Естонія, Ісландія, Норвегія, Сполучене Королівство-Північна-Ірландія і Сполучене Королівство-Шотландія**, крім тих випадків, коли потрібно переміститись з Зовнішньої Палати до Внутрішньої Палати, що вимагає втручання Лорда Намісника (Lord President)).

У 32 державах орган, що має справу з призначенням прокурорів, а також відповідальний за впорядкування їх кар'єри (**Албанія, Андорра, Вірменія, Азербайджан, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чеська Республіка, Данія, Естонія, Німеччина, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Латвія, Литва, Мальта, Республіка Молдова, Монако, Чорногорія, Норвегія, Польща, Румунія, Російська Федерація, Сербія, Словаччина, Словенія, Швеція, Швейцарія, "Колишня Югославська Республіка Македонія", Україна, Сполучене Королівство-Англія і Уельс, Сполучене Королівство-Північна-Ірландія і Сполучене Королівство-Шотландія**). Рада Судової Влади відповідає за призначення, у таких країнах як **Греція, Італія, Монако, Португалія, Сербія, Словенія** (за винятком функції Генерального Прокурора, юрисдикція перебуває за урядом), **«Колишня Югославська Республіка Македонія» та Туреччина**. У деяких державах, немає формальної системи просування, і прокурори можуть бути призначені на керівний пост після процедури відбору (**Австрія, Сполучене Королівство-Північна-Ірландія, Ісландія**). В інших країнах процедура проведення просування доручена головному обвинувачу (**Грузія, Нідерланди** (формальна процедура просування особи по службі є юрисдикцією Королеви), **Норвегія, Іспанія** (формальна процедура просування особи по службі є юрисдикцією Міністра Юстиції)). В **Мальті**, дане питання вирішується урядом.

11.6.4 Робота та непряма діяльність

Для цілковитої гарантії незалежності та неупередженості суддів, багато держав забороняють або обмежують права суддів на виконання іншої роботи, що приносить прибуток, при виконанні обов'язків судді. Згідно з рекомендаціями ССЖЕ, судді мають «утримуватись від будь-якої професійної діяльності, що може призвести до зміни їхнього ставлення до обов'язків судді, або до часткового виконання їх зобов'язань» (CCJE Opinion N°3: 2002; para. 37).

Рекомендація R(2000)19, підкреслює, що прокурори мають діяти неупереджено та проявляти особливу увагу на функціонування системи кримінального права. Тому, прокурору не рекомендується займатись діяльністю, що може заважати прийняттю рішень.

Таблиця 11.36 Види діяльності з якими суддям дозволяється суміщати свої обов'язки (пит.136)

States/entities	Teaching		Research and publication		Arbitrator		Consultant		Cultural function		Political function		Other function	
	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration
Albania														
Andorra														
Armenia														
Austria														
Azerbaijan														
Belgium														
Bosnia and Herzegovina														
Bulgaria														
Croatia														
Cyprus														
Czech Republic														
Denmark														
Estonia														
Finland														
France														
Georgia														
Germany														
Greece														
Hungary														
Iceland														
Ireland														
Italy														
Latvia														
Lithuania														
Luxembourg														
Malta														
Republic of Moldova														
Monaco														
Montenegro														
Netherlands														
Norway														
Poland														
Portugal														
Romania														
Russian Federation														
Serbia														
Slovakia														
Slovenia														
Spain														
Sweden														
Switzerland														
The FYROMacedonia														
Turkey														
Ukraine														
UK-England and Wales														
UK-Northern Ireland														
UK-Scotland														
Number of countries	40	34	43	35	10	8	6	6	18	28	5	6	9	9
Israel														

■ Yes
■ No

Судді в **Австрії, Фінляндії, Німеччині, Ісландії та Нідерландах**, мають найбільш гнучкі правила для діяльності за сумісництвом з виконанням функцій судді (з або без винагороди). З іншого боку, в **Андоррі, Хорватії, Данії, Грузії, Мальті, Польщі, Сполученому Королівстві-Північної-Ірландії, Сполученому Королівстві-Шотландії**, регулювання - більш суворе.

Основні види діяльності, з якими суддя може об'єднати свої обов'язки, викладацька та дослідницька діяльність (з або без винагороди). Крім **Андорри, Сполучене Королівство-Англії та Уельсу, Сполучене Королівство-Північної Ірландії і Сполучене Королівство-Шотландії**, які не дозволяють проводити викладацьку діяльності, **Ірландія, Мальта та Португалія** дозволяють викладати, тільки на безоплатній основі, в той час як **Албанія, Хорватія, Чеська Республіка, Данія, Грузія, Норвегія, Польща, Швеція та "Колишня Югославська Республіка Македонія"** дозволяють таку діяльність тільки за винагороду. Дослідницька діяльність та видавництво своїх робіт, повністю заборонені в **Андоррі, Мальті та Сполучене Королівство-Північної-Ірландії**, хоча більшість держав дозволяє таку діяльність, з отриманням винагороди.

Багато держав-членів та автономних утворень (30) дозволяють суддям здійснювати діяльність в галузі культури. Однак у більше ніж в одній третині таких держав діяльність повинна бути

безоплатна. Найбільш несумісні дії з посадою судді, що за своєю природою є політичними. Тільки 4 держави дозволяють такі дії (з або без винагород): **Австрія** (суб'єкт таких дій має бути членом парламенту), **Фінляндія, Франція і Швеція**. **Албанія та Ісландія** дозволяють суддям брати участь у політичній діяльності безоплатно, у той час як у **Норвегії** діяльність дозволена тільки за винагороду.

Свободи суддів, що надаються державами, мають свої межі. Значна кількість країн зазначило, що судді повинні дати повідомлення або запросити дозвіл перш ніж почати іншу діяльність або певний тип дій: **Кіпр, Швейцарія, Данія, Естонія, Угорщина і Франція, Фінляндія, Ісландія, Італія, Чорногорія, Сербія, "Колишня Югославська Республіка Македонія", Туреччина, Монако, Норвегія, Португалія, Словенія та Іспанія**. В Німецькому законодавстві, зазначена діяльність, для якої не потрібно ніякого дозволу. Крім того, **Австрія, Боснія і Герцеговина, Франція, Угорщина, Монако, Російська Федерація, Словенія і Сполучене Королівство-Англія й Уельс** підкреслили, що такі дії ні в якому разі не повинні зачіпати обов'язки судді та впливати на неупередженість прийнятих рішень. Також, діяльність вважають несумісною з судовою посадою, якщо є ризик підриву незалежності та неупередженості державного службовця. У **Боснії та Герцеговині**, наприклад, закон встановлює загальні правила, і Рада Судової Влади обирає сумісну діяльність, для суддів і прокурорів на основі даних правил. У **Сполученому Королівстві-Англії та Уельсі**, є також загальні правила, але будь-який суддя, у якого є сумніви щодо сумісності вторинної діяльності з судовою посадою, повинен дізнатися думку свого спостерігача, глави відділу тощо.

У **Російській Федерації** судді можуть об'єднати викладацьку та дослідницьку діяльність або інші творчі дії, за умови отримання прибутку, якщо це не фінансується іншими державами, іноземними чи міжнародними організаціями, людьми з іншою національністю (те ж саме стосується прокурорів).

В Ірландії, конституція усуває суддів від зайняття будь-якої іншої позиції для отримання прибутку, але вони мають змогу, наприклад, отримувати ліцензійні платежі з підручників, які вони видали.

Більшість держав забороняють суддям проводити арбітражну діяльність. У **Хорватії** суддя може втрутитися як арбітр, але тільки поза його / її юрисдикцією в іншій установі і за винагороду. В **Естонії** суддя може бути "неупередженим" арбітром (тобто, він або вона не може бути обраною однієї зі сторін) без винагороди. У ще більшій кількості держав (40), працювати консультантом заборонено. У **Чеській Республіці** судді можуть працювати консультантами і отримувати винагороду, тільки для Міністра юстиції, уряду чи парламенту.

Таблиця 11.37 Види діяльності з якими прокурорам дозволяється суміщати свої обов'язки (пит.137)

States/entities	Teaching		Research and publication		Arbitrator		Consultant		Cultural function		Political function		Other function	
	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration	With remuneration	Without remuneration
Albania														
Andorra														
Armenia														
Austria														
Azerbaijan														
Belgium														
Bosnia and Herzegovina														
Bulgaria														
Croatia														
Cyprus														
Czech Republic														
Denmark														
Estonia														
Finland														
France														
Georgia														
Germany														
Greece														
Hungary														
Iceland														
Ireland														
Italy														
Latvia														
Lithuania														
Luxembourg														
Malta														
Republic of Moldova														
Monaco														
Montenegro														
Netherlands														
Norway														
Poland														
Portugal														
Romania														
Russian Federation														
Serbia														
Slovakia														
Slovenia														
Spain														
Sweden														
Switzerland														
The FYROMacedonia														
Turkey														
Ukraine														
UK-England and Wales														
UK-Northern Ireland														
UK-Scotland														
Number of countries	42	39	43	39	9	7	8	5	22	28	6	5	10	9
Israel														

Ситуація для прокурорів дуже схожа на суддівську щодо дій, які дозволені, а також щодо меж, в яких можуть бути здійснені такі дії.

У **Вірменії, Австрії, Ісландії та Нідерландах**, правила є найбільш гнучкими. В **Андоррі та Сполучене Королівство-Північна Ірландія** забороняють всі комбінації дій, тоді як в **Хорватії, Мальті, Польщі, Португалії і "Колишній Югославській Республіці Македонія"**, можливість для комбінації дій досить обмежена.

Так само як і для суддів, ми помічаємо, що основні види діяльності, з якими прокурор може об'єднати власні обов'язки, це-викладацька та дослідницька діяльність, з або без винагороди (45 держав). Велика кількість держав (31) дозволяє прокурорам здійснювати дії в галузі культури, в той час як в 7 країнах політична діяльність не може бути об'єднана з функцією обвинувача.

В **Албанії**, Генеральний Прокурор дає дозвіл щодо комбінації можливої діяльності, в той час як в **Боснії і Герцеговині** цим займається Вища Рада Юстиції. Попереднє схвалення для початку діяльності поза службою потрібно для наступних країн: **Кіпр, Швейцарія, Бельгія (Міністр Юстиції), Естонія і Латвія** (орган що призначає на посаду), **Фінляндія, Грузія (Заступник Генерального Прокурора), Італія, Чорногорія, Португалія, Сербія, "Колишня Югославська Республіка Македонія" і Туреччина** (Вища Рада Судової Влади), **Литва** (Генеральний Прокурор). У **Сполученому Королівстві-Англії та Уельсі**, начальник відділу повинен дати власне схвалення щодо таких дій. У Норвегії обвинувачі підпадають під загальний закон про посадових осіб. Деякі держави, такі як **Австрія, Данія, Угорщина, Ірландія, Латвія, Сербія,**

Словенія, чи Великобританія-Англія й Уельс вважають, що дії, які можуть мати негативний вплив на виконання обов'язків прокурором, потрібно вважати забороненими. В Ісландії глава органу прокуратури має той самий статус як і судді **Верховного Суду** і тому піддається тим же самим правилам при суміщенні своєї позаслужбової діяльності разом з своїми обов'язками. Для інших повірених попереднє схвалення спостерігача необхідно і в разі відмови, можливе звернення до Міністра Юстиції.

Більшість держав не дозволяють обвинувачам брати участь в арбітражі (38 держав), а також бути консультантом (39 держав). У **Чеській Республіці** обвинувачі можуть працювати консультантами за винагороду, але тільки для Міністерства юстиції, уряду чи парламенту.

11.7 Можливість для обвинувачення судді

Принцип чесного суду запроваджує право суб'єкта запросити дискваліфікацію судді при наявності підозри щодо її/його некомпетентності. Згідно з прецедентним правом Європейського Суду з Прав Людини, «в разі невідповідності судового процесу принципам незалежності та неупередженості, згідно з Статтею 6 §1 цієї Конвенції, судовий позов може використовуватись як ефективний засіб протидії [...] для цілей зазначених в Статті 35 §1». (*Kleyn and Others v. the Netherlands, [GC], applications nos. 39343/98, 39651/98, 43147/98 and 46664/99, 06/05/2003, § 157*).

Таблиця 11.38 Кількість в 2012 році (пит.85)

States/entities	Nb of successful challenges of a judge
Albania	
Andorra	
Armenia	
Austria	na
Azerbaijan	NA
Belgium	
Bosnia and Herzegovina	81
Bulgaria	NA
Croatia	NA
Cyprus	0
Czech Republic	NA
Denmark	
Estonia	NA
Finland	NA
France	NA
Georgia	1
Germany	NA
Greece	
Hungary	NA
Iceland	NA
Ireland	NA
Italy	NA
Latvia	NA
Lithuania	
Luxembourg	NA
Malta	
Republic of Moldova	NA
Monaco	0
Montenegro	
Netherlands	42 (in 2012)
Norway	
Poland	1 873
Portugal	NA
Romania	NA
Russian Federation	NA
Serbia	NA
Slovakia	NA
Slovenia	NA
Spain	NA
Sweden	
Switzerland	NA
The FYROMacedonia	1 540
Turkey	
Ukraine	
UK-England and Wales	NA
UK-Northern Ireland	NA
UK-Scotland	NA
Israel	NA

Всі держави мають ефективну систему для притягнення суддів до відповідальності. Хоча, велика кількість таких держав мають проблеми з наданням точної інформації.

У порівнянні з інформацією 2010 року, підвищення кількості позовів спостерігається в **Польщі** (1873), **Боснії та Герцеговині** (81) та **Нідерландах** (42), тоді як зменшення було зафіксоване у **«Колишній Югославській Республіці Македонія»** (1540) та **Грузії** (1).

11.8 Відповідальність суддів та прокурорів

11.18.1 Індивідуальна оцінка діяльності суддів та прокурорів

В двох третіх держав-членів, оцінка суддів передбачена, а співвідношення стосовно прокурорів більш значне. Як було зазначено в ССЄ, професійна оцінка суддів та прокурорів мають певні відмінності, в залежності від способу набору кандидатів на посаду з поміж людей без досвіду роботи, або з тих осіб, що мають багаторічний досвід професійної правової діяльності. В даному

випадку, оцінка є важливим пунктом для дослідження професійних можливостей, які не могли бути зазначені в минулому періоді дослідження, а також для розуміння специфічної природи ролі судді та практики та знань, що зазначені (ССЈЕ, Opinion No.10 (2007), §55). У зв'язку з цим, **Естонія** вважає за потрібним проводити постійне оцінювання «нових» суддів, що були нещодавно призначені на посаду. В **Монако**, немає розподілу між суддями у залежності від їх стажу, а кожні два роки проводиться письмове оцінювання суддів.

Як правило, оцінювання відбувається на регулярній основі, разом з вказаною частотою (кожні 1-5 років): в **Азербайджані, Боснії і Герцеговині, Хорватії, Естонії, Франції, Італії, Республіці Молдова, Монако, Чорногорії, Польщі, Португалії, Словаччині, Словенії, "Колишній Югославській Республіці Македонії", Туреччині**. Окреме оцінювання на нерегулярній основі також можливе (**Республіка Молдова, Сполучене Королівство-Англія й Уельс**). Різні установи можуть бути відповідальними за проведення такого оцінювання. Для прокурорів, начальник в ієрархічній піраміді, наділяється такою відповідальністю в значній кількості випадків. Для суддів, оцінювання може бути проведено судовою радою або еквівалентним органом (**Азербайджан**), голова відповідного суду (**Хорватія, Естонія, Монако, Словаччина**), спеціальна рада з оцінювання (**Естонія, Республіка Молдова, Словенія**) або судді, призначені інспекторами від імені Ради Судової Влади (**Туреччина**). У будь-якому випадку, Рада Судової Влади відіграє фундаментальну роль в встановленні загальних критеріїв оцінки, при цьому не замінюючи собою відповідний судовий орган з обов'язками для окремої оцінки суддів (ССЈЕ, Opinion No.10 (2007), §56). Наприклад, в **Боснії і Герцеговині**, президент суду виконує окремі оцінки суддів, заснованих на критеріях, визначених Радою Судової Влади.

Окрема оцінка професійної діяльності суддів та прокурорів може включати в себе певні якісні аспекти. Такі системи можуть впливати на просування суддів і прокурорів по службі, а також можуть мати вплив у формі дисциплінарних обставин.

Таблиця 11.39 Система якісного, індивідуального оцінювання діяльності суддів та прокурорів

States/entities	Judges	Public prosecutors
Albania		
Andorra		
Armenia		
Austria		
Azerbaijan		
Belgium		
Bosnia and Herzegovina		
Bulgaria		
Croatia		
Cyprus		
Czech Republic		
Denmark		
Estonia		
Finland		
France		
Georgia		
Germany		
Greece		
Hungary		
Iceland		
Ireland		
Italy		
Latvia		
Lithuania		
Luxembourg		
Malta		
Republic of Moldova		
Monaco		
Montenegro		
Netherlands		
Norway		
Poland		
Portugal		
Romania		
Russian Federation		
Serbia		
Slovakia		
Slovenia		
Spain		
Sweden		
Switzerland		
The FYROMacedonia		
Turkey		
Ukraine		
UK-England and Wales		
UK-Northern Ireland		
UK-Scotland		
Number of countries	29	35
Israel		
		Yes
		No

11.8.2 Дисциплінарні процедури та санкції проти суддів

Європейська Хартія про Статус Суддів зазначає, що «компенсація за заподіяну шкоду, що є результатом рішення або поведінки судді під час виконання своїх обов'язків гарантується державою». У держави є можливість застосування, в фіксованих межах, компенсації шкоди заподіяною процесуальними діями у разі грубого порушення правил суддею, під час виконання

судових обов'язків. Ця можливість є винятковою, і в більшості випадків використовується єдина санкція, що накладається на дисциплінарні слухання.

Кілька держав повідомили, що існують певні етичні правила для суддів (**Боснія та Герцеговина, Румунія** - де Норми Моралі не є обов'язковими - **Естонія, Республіка Молдова, Нідерланди**). Однак як вказує ССЄ, "незалежність і неупередженість не можуть бути захищені виключно принципами поведінки" (ССЄ, *Opinion No.3 (2002) § 45*), хоча "використання загальних правових принципів і етичних цінностей усіма професіоналами, залученими в судовий процес, є важливим для належного здійснення правосуддя" (Консультативна Рада Прокурорів Європи (CCPE), *Opinion No. 4 (2009), § 10*). Процесуальні норми, що встановлені законом, повинні сприяти застосуванню таких правил. **Австрія, Болгарія, Чорногорія, Нідерланди, Румунія, Словенія, Сербія** (правила дисциплінарних процедур вступили в силу в липні 2012), і **"Колишня Югославська Республіка Македонія"** явно згадали їх правила. **Сполучене Королівство-Англія й Уельс** вказали на Положення про Судову Дисципліну, що описують процедури в певних дисциплінарних питаннях.

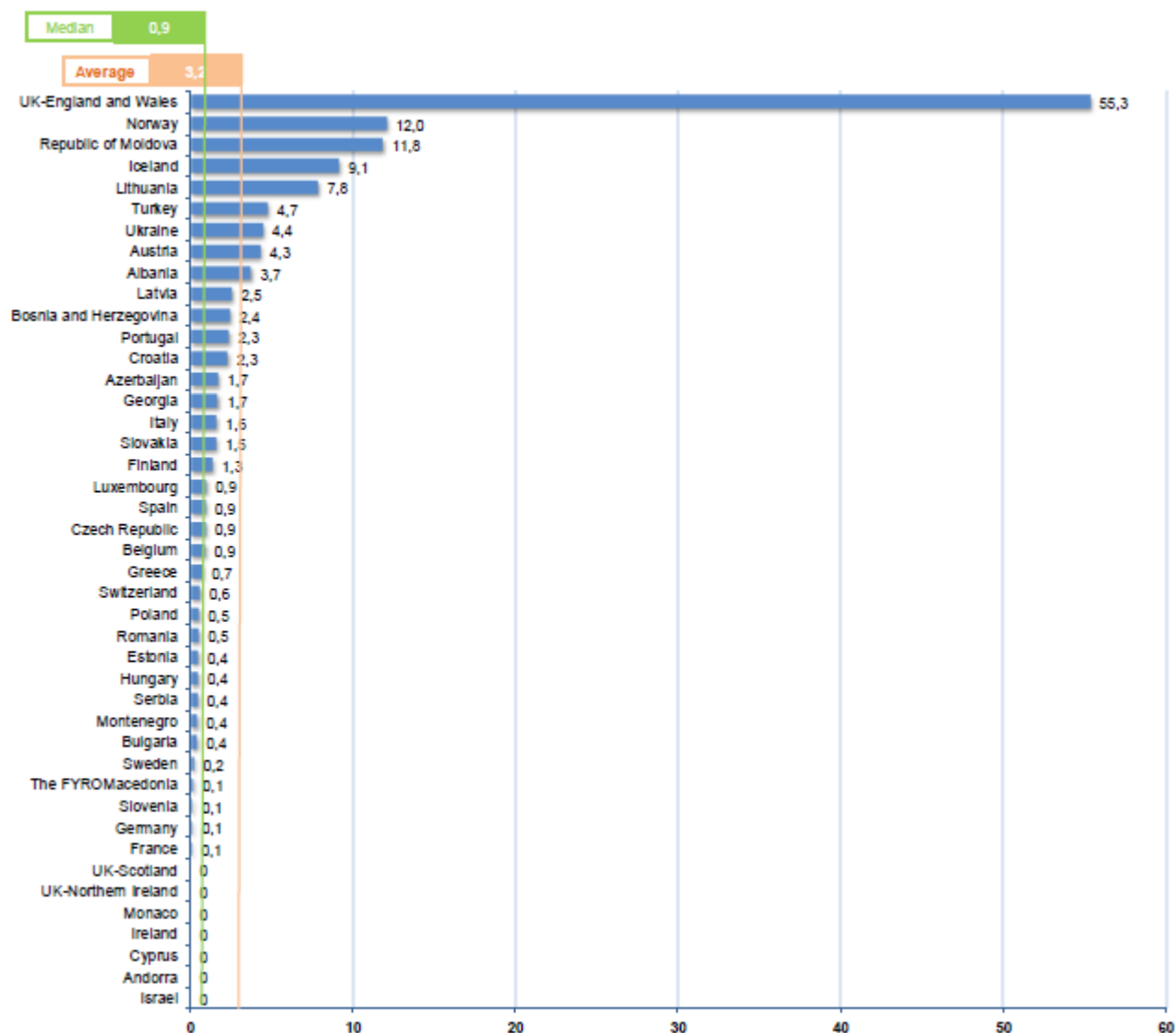
Таблиця 11.40 Розподіл дисциплінарних процедур, початих проти суддів в 2012 році (пит.144)

States/entities	Total	Breach of professional ethics	Professional inadequacy	Criminal offence	Other
Albania	14	NA	NA	NA	NA
Andorra	0	0	0	0	0
Armenia	NA	48	NAP	NAP	NAP
Austria	66	54	9	3	0
Azerbaijan	10	1	9	0	0
Belgium	14	NA	NA	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	23	4	19	0	0
Bulgaria	8	2	NAP	NAP	6
Croatia	44	2	11	0	31
Cyprus	0	0	0	0	0
Czech Republic	27	2	24	0	1
Denmark	NA	NA	NA	NA	NA
Estonia	1	0	1	0	0
Finland	13	NA	NA	NA	NA
France	4	3	1	0	0
Georgia	4	0	3	0	1
Germany	17	1	10	4	0
Greece	18	16	2	0	0
Hungary	12	6	6	9	3
Iceland	5	NA	NA	NA	NA
Ireland	0	0	0	0	0
Italy	99	8	91	0	0
Latvia	11	1	7	0	3
Lithuania	60	18	42	NA	0
Luxembourg	2	0	2	0	0
Malta	NA	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	52	52	0	0	0
Monaco	0	0	0	0	0
Montenegro	1	1	0	NAP	0
Netherlands	NA	NA	NA	NA	NA
Norway	67	NA	NA	NA	NA
Poland	50	12	38	0	0
Portugal	47	NA	NA	NA	NA
Romania	20	2	18	0	0
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	12	NA	NA	NA	NA
Slovakia	20	0	19	NAP	1
Slovenia	1	0	0	0	1
Spain	46	1	43	0	2
Sweden	2	0	1	1	0
Switzerland	7	2	2	0	3
The FYROMacedonia	1	0	1	0	0
Turkey	384	42	54	31	257
Ukraine	342	0	342	NA	NA
UK-England and Wales	1 115	17	29	11	1 058
UK-Northern Ireland	0				
UK-Scotland	0	0	0	0	0
Average	62	8	24	2	41
Median	13	1	6	0	0
Minimum	0	0	0	0	0
Maximum	1 115	54	342	31	1 058
Israel	0	0	0	0	0

43 держави змогли надати інформацію про дисциплінарні процедури, що були розпочаті проти суддів (Данія, Мальта, Нідерланди, Російська Федерація не змогла надати інформацію). Крім категорії "інші", більшість дисциплінарних розглядів розпочато з причин порушення професійної етики та щодо професійної невідповідності.

До категорії "інші", входили такі порушення законодавства (в **Грузії** перед набуттям чинності реформи від 27 березня 2012, що не розглядає явне порушення права як дисциплінарне злочин) і факт вчинення "невеликих" злочинів (**Угорщина, Словаччина** для порушень проти державної політики) може бути причиною почати процедуру. Це може також бути поведінка або невідповідний коментар (**Сполучене Королівство-Англія й Уельс, Сполучене Королівство-Шотландія**), що наприклад, може зашкодити престижу судової влади (**Болгарія, Чорногорія, Словенія**). Точно так само будь-яка дія або бездіяльність, що викликає затримку процедур, може призвести до дисциплінарних розглядів в **Албанії, Болгарії та Словаччині. Боснія та Герцеговина** повідомила, що число дисциплінарних розглядів, розпочатих проти суддів, збільшилася, оскільки Офіс для Дисциплінарного Ради (Office for Disciplinary Council) отримав значну кількість число позовів. В **Україні**, збільшення кількості дисциплінарних слухань відбувається через набуття чинності закону "про судову владу і статус суддів", що дозволяє Вищій Кваліфікаційній Комісії Суддів втручатися в вирішення таких дисциплінарні питань (діє з вересня 2010 року). Зміни в законодавстві, які розширюють обсяг скарг, можуть також пояснити число дисциплінарних розглядів. Однак у **Франції**, незважаючи на можливість для осіб з 2011, безпосередньо звертатися до Вищої Ради Юстиції для скарги проти судді.

Схема 11.41 Кількість дисциплінарних процедури розпочатих на 100 суддів в 2012 році (пит.46, 144)

Число слухань, розпочатих проти суддів, відносно низьке на європейському рівні. Тільки 5 держав повідомили про значну кількість слухань (більше ніж 5 слухань на 100 суддів): Литва, Ісландія, Республіка Молдова, Норвегія, Сполучене Королівство-Англія й Уельс. У Фінляндії, значний проміжок між загальним числом скарг (642) і числом скарг, що ведуть до ефективних санкцій (13), пояснюється відсутністю умов для створення механізму фільтрації.

Таблиця 11.42 Органи, що відповідальні за ініціювання дисциплінарних процедур проти суддів (num.140)

States/entities	Members of the public	Relevant Court or hierarchically superior	High court / Supreme court	High judicial council	Disciplinary court or body	Ombudsman	Parliament	Executive power	Other
Albania									
Andorra									
Armenia									
Austria									
Azerbaijan									
Belgium									
Bosnia and Herzegovina									
Bulgaria									
Croatia									
Cyprus									
Czech Republic									
Denmark									
Estonia									
Finland									
France									
Georgia									
Germany									
Greece									
Hungary									
Iceland									
Ireland									
Italy									
Latvia									
Lithuania									
Luxembourg									
Malta									
Republic of Moldova									
Monaco									
Montenegro									
Netherlands									
Norway									
Poland									
Portugal									
Romania									
Russian Federation									
Serbia									
Slovakia									
Slovenia									
Spain									
Sweden									
Switzerland									
The FYROMacedonia									
Turkey									
Ukraine									
UK-England and Wales									
UK-Northern Ireland									
UK-Scotland									
Number of countries	10	24	15	17	15	6	3	17	19
Israel									
		Yes							
		No							

Різні органи можуть бути відповідальні за ініціювання дисциплінарних справ. Зазвичай це - ієрархічний начальник, такий як голова суду або голова Вищого/Верховного Суду, але також можна зазначити Раду Суддів та Міністра Юстиції. У 10 державах, представники громадськості можуть почати дисциплінарні справу, направивши скаргу (**Андорра, Естонія, Фінляндія, Франція, Грузія** – віднедавна, автор скарг може бути повідомлений, за запитом, кінцевого результату дисциплінарної процедури, яка більше не є конфіденційною – **Ісландія, Литва, Мальта, Норвегія, Російська Федерація**). Данія вказала, що дисциплінарна процедура може бути почата за вимогою представника громадськості. У **Франції**, така можливість була нещодавно започаткована. Є 6 держав, у яких Омбудсмен може почати слухання за її / його власною ініціативою (**Чеська Республіка, Естонія, Фінляндія, Грузія, Словаччина та Швеція**). В **Ірландії**, Парламент бере участь у проведенні слухань імпічменту, а в **Швейцарії**, влада, що відповідальна за призначення суддів, має компетенцію у розгляді дисциплінарних питань. В **Мальті**, Парламент також втручається в розгляд дисциплінарних питань що стосуються суддів.

У 15 державах, існує єдиний орган компетентний в ініціюванні дисциплінарних процедур. У 3 державах це - Рада Суддів (**Республіка Молдова, Португалія і Туреччина**), а в 4 інших державах це - дисциплінарний орган (**Австрія, Боснія і Герцеговина, Польща і Сербія**). В інших державах, Міністр Юстиції виконує цю функцію (**Албанія, Бельгія, Хорватія, Франція, Греція, Італія, Латвія і Румунія**). Варто вказати, що різні установи компетентні в розгляді справ в залежності від функції судді, проти якого були розпочаті слухання. Наприклад, у **Румунії**, з 2012 року діє законодавча реформа, Міністр Юстиції, Президент і Генеральний Прокурор Вишого Касаційного Суду можуть розпочинати дисциплінарні процедури. В категорії "інші", посилання були зроблені на ЗМІ (**Грузія**), прокурори (**Андорра, Бельгія, Грузія, Італія** (Генеральний Прокурор)), до комітету з етики (**Латвія**), Національної Асоціації Адвокатів (Норвегія), і до Ради Суддів як внутрішній орган суду (**Словаччина**). У **Словенії**, почати дисциплінарний розгляд належить до компетентності дисциплінарного прокурора, що є суддею Верховного Суду.

Таблиця 11.43 Кількість санкцій, що були здійсненні проти суддів в 2012 році (пит.145)

States/entities	Total	Reprimand	Suspension	Removal of cases	Fine	Temporary reduction of salary	Position downgrade	Transfer to another geographical (court) location	Resignation	Other
Albania	6	6	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Andorra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Armenia	28	6	NA	NAP	NAP	10	NAP	NAP	NA	12
Austria	11	3	1	0	0	5	0	0	0	2
Azerbaijan	9	5	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	4
Belgium	4	4	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Bosnia and Herzegovina	21	17	0	NAP	NAP	4	0	0	0	0
Bulgaria	16	NA	0	0	0	2	0	0	2	12
Croatia	28	20	0	0	3	0	0	0	1	4
Cyprus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Czech Republic	27	0	0	NAP	NAP	9	0	NAP	0	18
Denmark	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Estonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finland	13	0	0	0	0	0	0	0	0	13
France	7	3	2	1	NAP	NAP	0	1	NAP	0
Georgia	2	1	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NA	1
Germany	10	8	0	0	0	1	0	0	0	1
Greece	13	1	1	0	9	0	0	0	0	2
Hungary	6	4	0	0	0	1	0	0	1	0
Iceland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ireland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Italy	39	31	0	NAP	NAP	NAP	5	3	0	0
Latvia	7	0	0	0	NAP	0	NAP	NAP	2	5
Lithuania	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Luxembourg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Malta	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	38	8	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	1	29
Monaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Montenegro	1	1	NAP	NAP	0	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Netherlands	1	0	NA	NA	NA	NA	NA	NA	1	0
Norway	5	4	1							
Poland	25	20	0	0	0	0	0	3	2	0
Portugal	30	5	5	0	16	0	0	0	1	3
Romania	9	2	0	NAP	NAP	4	NAP	0	3	0
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	6	1	NA	NA	NA	3	NA	NA	1	1
Slovakia	9	0	0	0	0	5	0	NAP	0	4
Slovenia	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Spain	57	6	5	0	16	0	0	1	0	29
Sweden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Switzerland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
The FYROMacedonia	6	0	0	NAP	NAP	1	NAP	NAP	0	5
Turkey	384	53	1	NA	NA	18	NA	24	13	275
Ukraine	161	138	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	23
UK-England and Wales	71	19	0	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	16	36
UK-Northern Ireland	0									
UK-Scotland	NA									4
Average	24	9	0	0	2	2	0	1	1	12
Median	7	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Minimum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maximum	384	138	5	1	16	18	5	24	16	275
Israel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

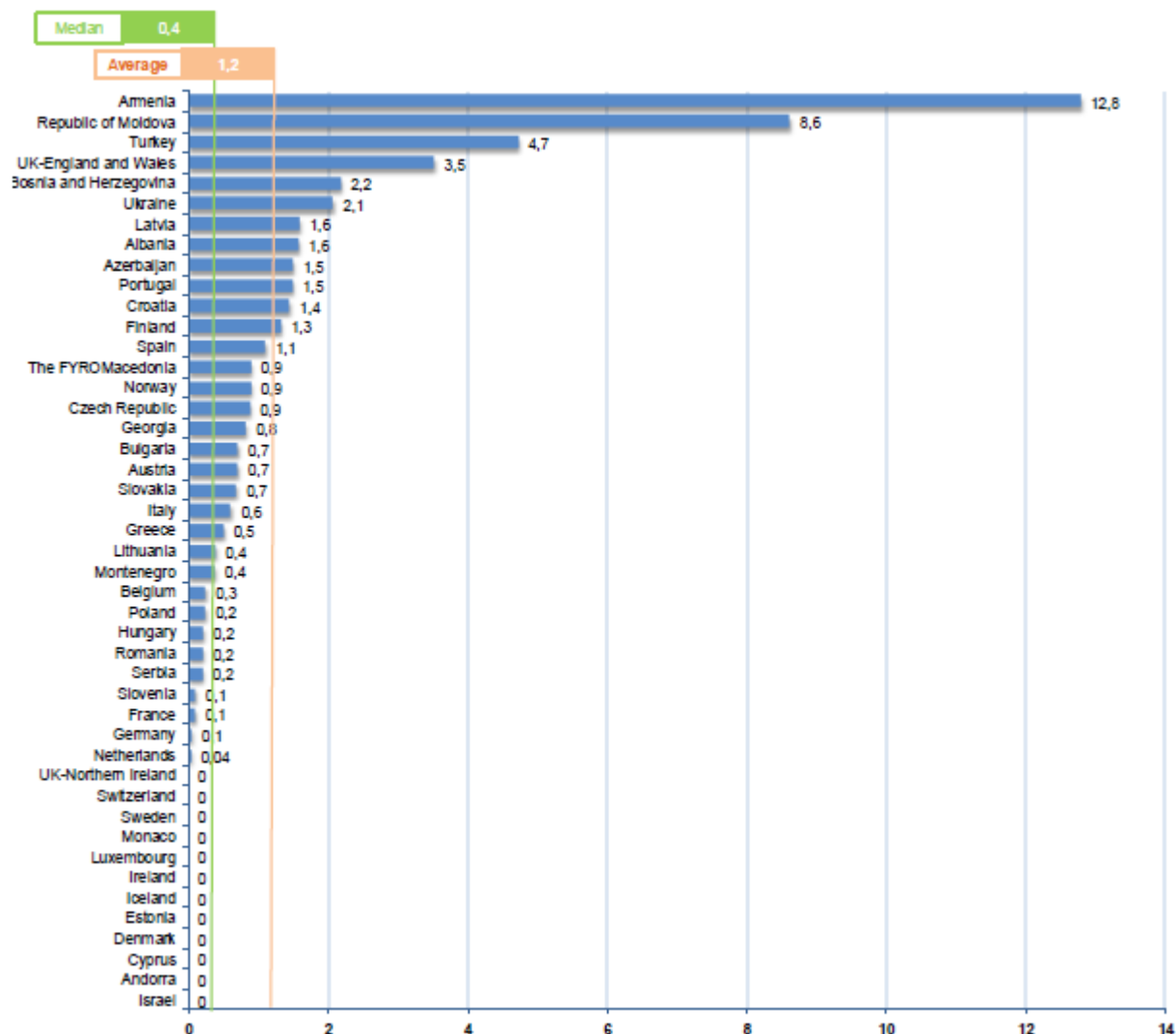
44 держави змогли надати інформацію, щодо загальної кількості санкцій, оголошених суддям. Що стосується дисциплінарних справ, недостатня інформація була надана державами про різні види доступних санкцій. Тому, порівняння між державами не є релевантним.

Догана – є найбільш поширеною санкцією, що накладається на суддів. У деяких державах такі види рішень не містяться в рамках дисциплінарної процедури. Звільнення мало коли

оголошуються: тільки 44 судді були звільнені в європейських державах – в межах 44 держав – серед яких 16 суддів у **Сполучене Королівство-Англії та Уельсі** і 13 у **Туреччині**.

Серед "інших" санкцій можна відзначити формальні попередження (**Албанія, Вірменія, Латвія, Республіка Молдова, Великобританія-Англія й Уельс, Словенія**), зауваження (**Болгарія**), думки та рекомендації (**Фінляндія, Грузія**), нагадування про зобов'язань (**Монако**). У **Німеччині**, на Землі Баден-Вюртемберга, суддя може бути відмовленим в його / її пенсії, тоді як в Португалії, він чи вона може бути зобов'язаним піти зі служби. У **Франції та Румунії**, може застосуватися тимчасове відсторонення судді від власних обов'язків, але так здійснюють у вигляді рішення щодо захисного заходу на певний дисциплінарний проступок.

Схема 11.44 Кількість санкцій накладених на 100 суддів у 2012 році (пит.46, 145)

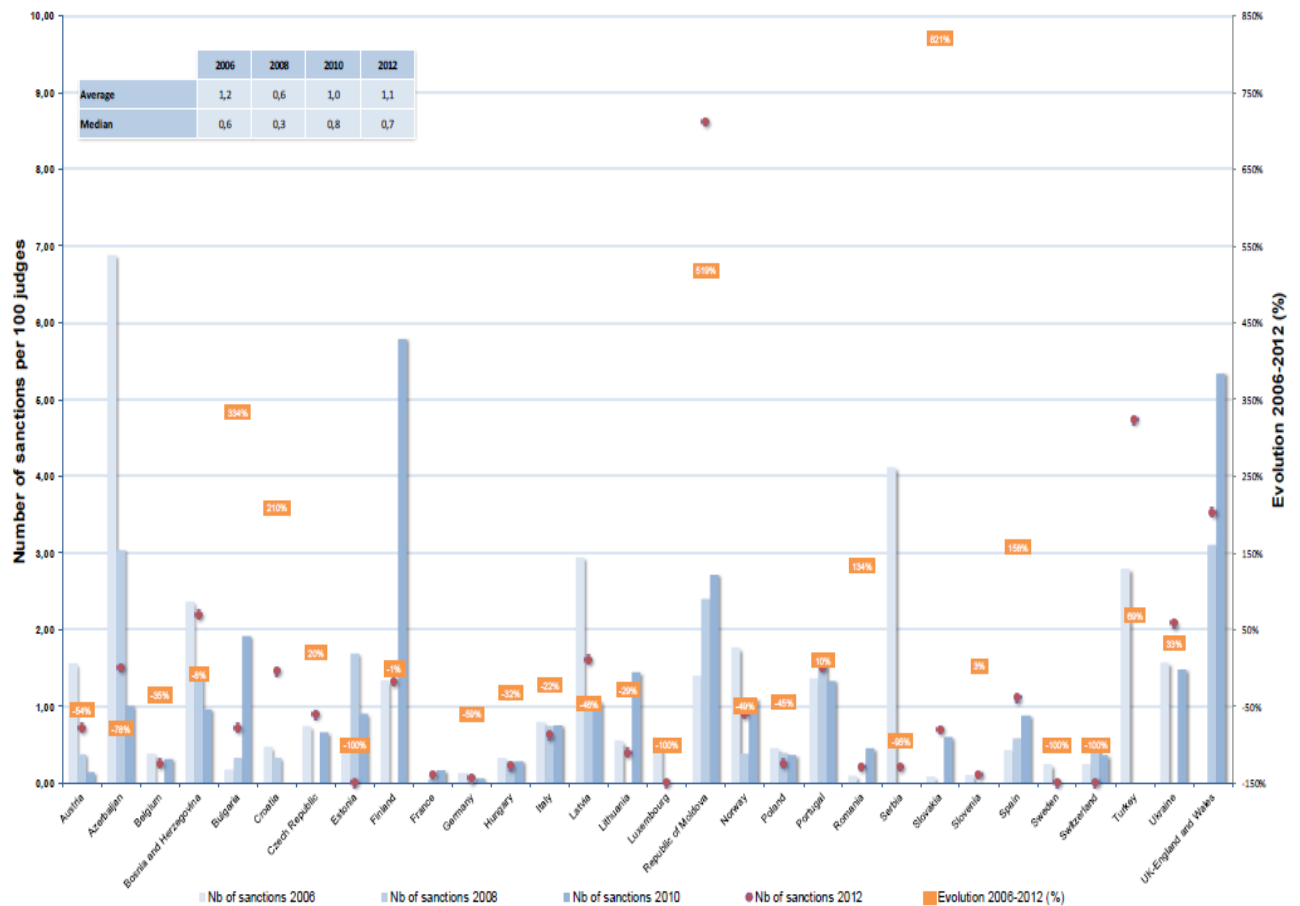

Число санкцій, оголошених на 100 суддів, може здаватися низьким. Медіана складає 0,4 санкцій на 100 суддів і характерна для 45 держав-учасниць. Потрібно відзначити, що в державах, що мають більш високий рівень санкцій, були включені формальні попередження. Тільки 6 держав наклали більше ніж 2 санкцій на 100 суддів: **Україна (2,1), Боснія і Герцеговина, Сполучене Королівство-Англія й Уельс, Туреччина, Республіка Молдова та Вірменія (12,8)**. Проте дані, надані 4 останніми країнами, повинні бути розцінені в перспективі, так як в категорії "інші" присутня найбільша кількість санкцій. **Сполучене Королівство-Англія й Уельс**, а також **Республіка Молдова** змогли визначити, що категорія "інші" не відноситься до серйозних санкцій. Неможливо визначити серйозність санкцій у **Вірменії і Туреччині**. Щодо **Туреччини** потрібно

відзначити, що число санкцій включає такі для суддів так і для обвинувачів. У **Сполученому Королівстві-Англії та Уельсу і Туреччині** має місце найбільша кількість звільнень суддів. У **Боснії і Герцеговині**, збільшення між 2010 і 2012 - є логічним наслідком збільшення числа дисциплінарних процедур, розпочатих в 2012. В **Україні**, дисциплінарне орган, створений законодавчою реформою у липні 2010, став готовим до експлуатації з вересня 2010, що пояснює розходження в порівнянні з даними від попереднього звіту щодо числа дисциплінарних процедур і в тому числі санкцій.

Різниця, що спостерігається між числом "відкритих дисциплінарних проваджень" (3248) і числом "накладених санкцій" (1054) пояснені фактом, що деякі випадки припинені головним чином через відсутність встановленого порушення - більшість скарг відхилено, головним чином через незадоволення судовим рішеннями або великою тривалістю слухань. Це може також відбутися через відставку судді перед остаточним рішенням або у випадку класифікації справи як кримінальної і тому її подальший розгляд проводиться в кримінальних судах. Можна помітити, що країни з найбільшою кількістю розпочатих проваджень є також країнами з високим числом ефективних санкцій.

Схема 11.45 Еволюція кількості санкцій оголошених на 100 суддів між 2006 та 2012 роками (пит. 46, 145)

Таблиця 11.46 Органи, що мають дисциплінарну владу проти суддів (пит.142)

State/entities	Court	Higher court / Supreme court	Judicial council	Disciplinary court or body	Ombudsman	Parliament	Executive power	Other
Albania								
Andorra								
Armenia								
Austria								
Azerbaijan								
Belgium								
Bosnia and Herzegovina								
Bulgaria								
Croatia								
Cyprus								
Czech Republic								
Denmark								
Estonia								
Finland								
France								
Georgia								
Germany								
Greece								
Hungary								
Iceland								
Ireland								
Italy								
Latvia								
Lithuania								
Luxembourg								
Malta								
Republic of Moldova								
Monaco								
Montenegro								
Netherlands								
Norway								
Poland								
Portugal								
Romania								
Russian Federation								
Serbia								
Slovakia								
Slovenia								
Spain								
Sweden								
Switzerland								
The FYROMacedonia								
Turkey								
Ukraine								
UK-England and Wales								
UK-Northern Ireland								
UK-Scotland								
Number of countries	4	7	23	19	1	2	2	12
Israel								
		Yes						
		No						

У більшості держав (29 з 4), санкція накладена єдиним органом. У більшості цих країн такий орган – це Рада Правосуддя (14), який також втручається в таку процедуру в 9 державах, але не має виняткової компетенції. Значна частина держав додала компетенції суду або створило незалежну дисциплінарну установу (**Литва, Норвегія**), яка залежить від Ради Суддів (**Чорногорія**) або суддів (**Австрія, Естонія, Словаччина**). Зазвичай дисциплінарний суд складається тільки з суддів (**Австрія, Естонія, Словенія**), тоді як в **Норвегії** не суддівський персонал має брати участь. В **Австрії**, Верховний Суд – дисциплінарним органом для суддів у межах її юрисдикції.

Звільнення судді вирішується різними органами, що відповідальні за інші санкції в **Мальті** (Парламент), **Норвегія** (процедура може бути розпочата тільки королем у Раді; рішення має бути прийняте компетентним судом, перед яким уряд – є позивачем), **Україна** (президент республіки у відборі суддів на період 5 років і Парламенту щодо переведення суддів з 5 річного на невизначений термін часу). У **Боснії та Герцеговині**, якщо Вища Рада Суду рекомендує

звільнення судді, остаточне рішення прийнято виключно під час пленарного засідання Ради. У **Німеччині** Міністерство юстиції - найвищий дисциплінарний орган.

11.7.2 Дисциплінарні провадження та санкції проти прокурорів

На відміну від суддів, що мають значну незалежність у виконанні своїх обов'язків, прокурори в свою чергу є суб'єктами до додаткових зобов'язань, що відображається на дисциплінарних провадженнях. Дисциплінарна система сильно пов'язана до ієрархічної організації державної прокурорської служби, тому за своєю суттю це повноваження особи, що має змогу накладати дисциплінарні засоби. Венеціанська Комісія підкреслює, що у дисциплінарних справах, особливо в момент усунення від посади «прокурор, проти якого відкрито процесуальну справу, має право на додаткове, дорадче слухання. В системах, де існує Рада Прокуратури, така рада, або дисциплінарний комітет в її межах що здатний впорядкувати дисциплінарні справи. Має бути доступним зверненням до суду щодо спростовування дисциплінарних санкцій.» (CDL-AD(2010)040, 3 January 2011, §§ 51 та 52). Також, згідно з принципом законності, санкції для прокурорів можуть накладатися лише у випадках передбачених законом.

Таблиця 11.47 Розподіл дисциплінарних проваджень, що були розпочаті проти прокурорів в 2012 році (пит.144)

State/entities	Total	Breach of professional ethics	Professional inadequacy	Criminal offence	Other
Albania	2	2	NA	NA	NA
Andorra	0	0	0	0	0
Armenia	22	NA	NAP	NAP	NAP
Austria	14	11	2	1	0
Azerbaijan	88	13	75	0	0
Belgium	6	NA	NA	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	7	1	6	0	0
Bulgaria	3	3	NAP	NAP	0
Croatia	4	1	3	0	0
Cyprus	NA	NA	NA	NA	NA
Czech Republic	15	0	15	0	0
Denmark	NA	NA	NA	NA	NA
Estonia	1	0	1	0	0
Finland	4	NA	NA	NA	NA
France	5	4	0	1	0
Georgia	19	9	10	NAP	0
Germany	3	2	0	1	0
Greece	15	13	2	0	0
Hungary	4	3	1	0	0
Iceland	0	NAP	NAP	NAP	NAP
Ireland	0	0	0	0	0
Italy	43	7	36	0	0
Latvia	18	2	0	NAP	16
Lithuania	87	20	62	5	0
Luxembourg	0	0	0	0	0
Malta	NA	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	51	49	0	2	0
Monaco	0	0	0	0	0
Montenegro	2	0	0	NAP	2
Netherlands	2	2	0	0	0
Norway	1			1	
Poland	40	NA	NA	NA	NA
Portugal	21	17	0	0	4
Romania	8	0	8	0	0
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	NA	NA	NA	NA	NA
Slovakia	NA	NA	NA	NA	NA
Slovenia	2	0	1	1	0
Spain	4	1	3	0	0
Sweden	0	0	0	0	0
Switzerland	5	0	1	0	4
The FYROMacedonia	0	0	0	0	0
Turkey	NA	NA	NA	NA	NA
Ukraine	565	26	591	NA	NA
UK-England and Wales	57	3	14	1	39
UK-Northern Ireland	NA				
UK-Scotland	2	0	1	0	1
Average	29	6	27	0	2
Median	4	2	1	0	0
Minimum	0	0	0	0	0
Maximum	565	49	591	5	39
Israel	NA	NA	NA	NA	NA

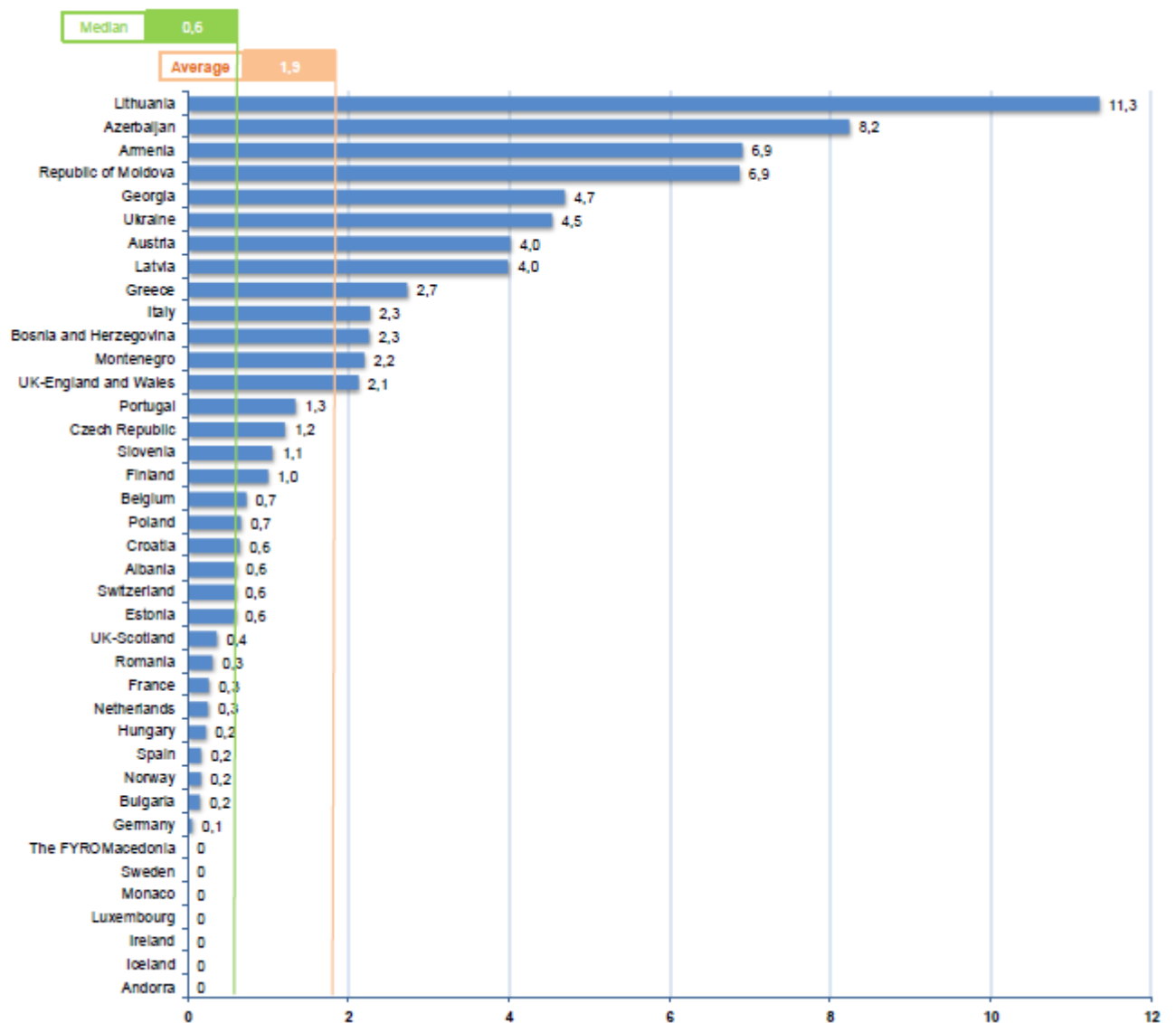
39 держав змогли надати інформацію про дисциплінарні провадження, що були розпочаті проти обвинувачів. Так само як у випадку з судьями, провадження з "професійної неспроможності" представляють найбільшу кількість випадків, та супроводжуються провадженнями з порушення професійної етики або з приводу кримінального правопорушення.

Категорія "інші" включає в себе: дії або бездіяльності, що тягнуть за собою процедурні затримки (Албанія, Болгарія); явне порушення закону (Грузія до 27 березня 2012) або ненавмисне порушення (Латвія); невідповідна поведінка (Сполучене Королівство-Шотландія); недбалість (Чорногорія), неправильне використання комп'ютерної системи (Сполучене Королівство-Англія й Уельс), або порушення норм поведінки при проведенні судового переслідування, та порушення принципів внутрішніх правил (Сполучене Королівство-Англія й Уельс). В Ісландії, така категорія є дуже детальною і включає в себе відсутність пунктуальності або інший недбалості, відмова дотримуватись юридично обов'язкових вказівок начальника, неефективне виконання роботи, перебування в алкогольному сп'янінні під час професійної діяльності або будь-якої іншої

невідповідної поведінки під час або поза виконання обов'язків, а також про наявність фінансових проблем, таких як банкрутство. У **Нідерландах** відсутність цілісності може бути знайдено найчастіше в невірному вживанні комп'ютерних ресурсів (Інтернет, соціальні мережі) і ломка внутрішніх правил. У **Боснії та Герцеговині** число "добре обґрунтованих" скарг, адресованих дисциплінарному органу Верховної Ради Магістрату, збільшилася в порівнянні з 2010, що може пояснити збільшення дисциплінарних проваджень у порівнянні з попереднім роком. **Грузія** пояснила збільшення числа дисциплінарних проваджень збільшенням числа прокурорів.

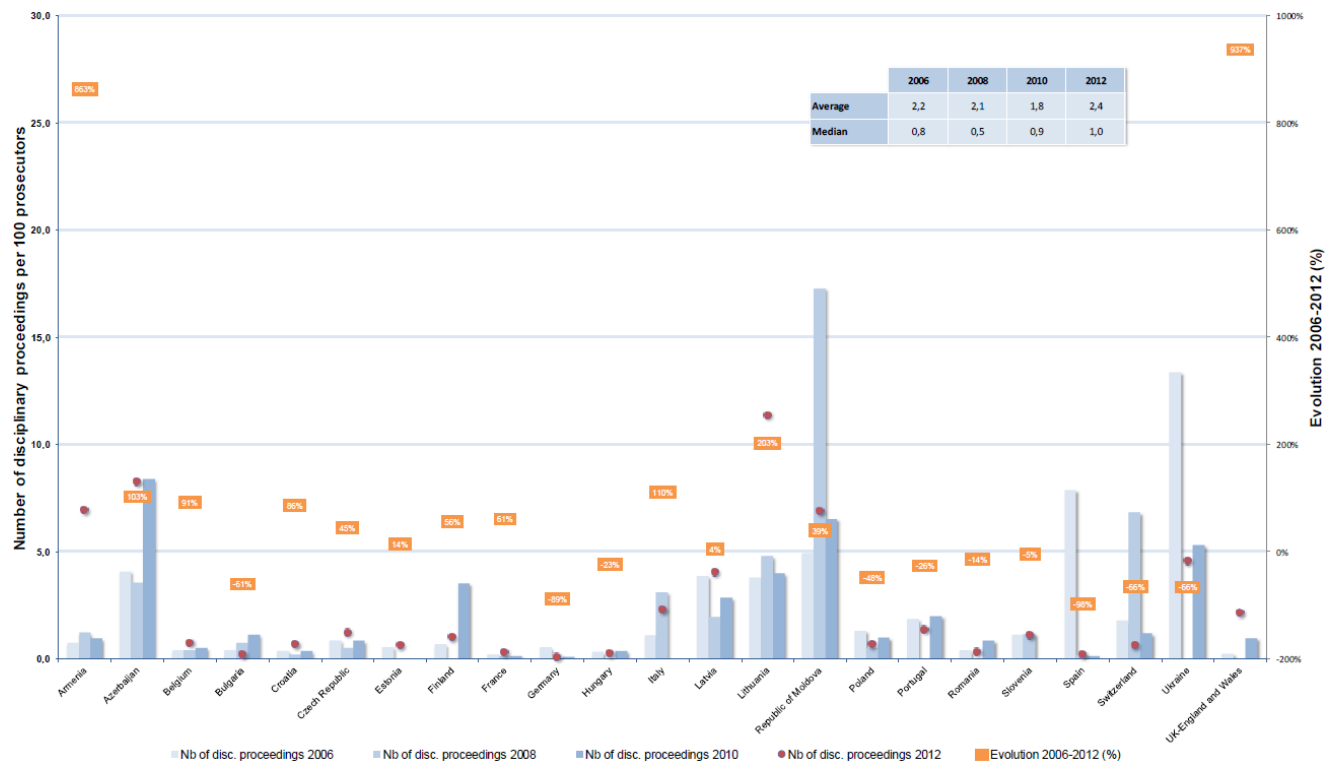
В **Румунії**, що стосується суддів, порушення професійної етики, професійна невідповідність та кримінальне правопорушення вчинене прокурором не є дисциплінарним проступком.

Схема 11.48 Кількість дисциплінарних проваджень розпочатих проти 100 прокурорів в 2012 році (пит.46, 144)

Кількість проваджень проти прокурорів відносно низьке на Європейському рівні. Лише 4 держави повідомили про більше ніж 5 провадження на 100 прокурорів: **Республіка Молдова, Вірменія, Азербайджан, Литва.**

Схема 11.49 Поступова зміна кількості санкцій накладених на 100 прокурорів між 2006 та 2012 роками (пит.55,145)

Таблиця 11.50 Установи, що відповідають за ініціювання дисциплінарних проваджень проти прокурорів (пит.141)

States/entities	Members of the public	Head of the organisational unit or hierarchically superior public prosecutor	Prosecutor general / State public prosecutor	Public prosecutorial council (and judicial council)	Disciplinary court or body	Ombudsman	Professional body	Executive power	Other
Albania									
Andorra									
Armenia									
Austria									
Azerbaijan									
Belgium									
Bosnia and Herzegovina									
Bulgaria									
Croatia									
Cyprus									
Czech Republic									
Denmark									
Estonia									
Finland									
France									
Georgia									
Germany									
Greece									
Hungary									
Iceland									
Ireland									
Italy									
Latvia									
Lithuania									
Luxembourg									
Malta									
Republic of Moldova									
Monaco									
Montenegro									
Netherlands									
Norway									
Poland									
Portugal									
Romania									
Russian Federation									
Serbia									
Slovakia									
Slovenia									
Spain									
Sweden									
Switzerland									
The FYROMacedonia									
Turkey									
Ukraine									
UK-England and Wales									
UK-Northern Ireland									
UK-Scotland									
Number of countries	7	23	31	8	9	2	5	13	13
Israel									

Yes
 No

В ініціюванні дисциплінарних проваджень проти прокурорів відповідальні різні особи та установи.

Що стосується суддів, це звичайно - ієрархічний начальник, такий як глава організаційної одиниці і Загальний Обвинувач. Представники громадськості можуть також розпочати провадження проти прокурорів в 7 державах-членах (**Андорра, Фінляндія, Франція, Ісландія, Литва, Мальта, Російська Федерація**). У **Нідерландах** представники громадськості можуть опосередковано розпочати дисциплінарні провадження проти прокурорів, шляхом звертання до їх безпосереднього начальника. Тільки у 8 державах, Верховна Рада Юстиції може почати дисциплінарні процедури проти прокурорів. Компетентність для початку дисциплінарного провадження може бути надана

певній комісії для виконання правосуддя (Мальта). У 13 державах, це - виконавча влада (Андорра, Бельгія, Болгарія, Хорватія, Чеська Республіка, Естонія, Франція, Німеччина, Греція, Італія, Румунія, Словенія, Швейцарія). У більшості випадків виконавча влада представлена Міністерством Юстиції. Так само відбувається в Бельгії, але тільки щодо Прокурора в Касаційному Суді. У Чорногорії, установи які компетентні розпочати дисциплінарні провадження, мають звернутися до спеціального комітету з етики на думку (Комісія з Прокурорського Кодексу Етики) щодо класифікації поведінки прокурора, що обвинувачений в порушенні Кодексу Етики.

Таблиця 11.51 Кількість санкцій накладених на прокурорів в році (пит.146)

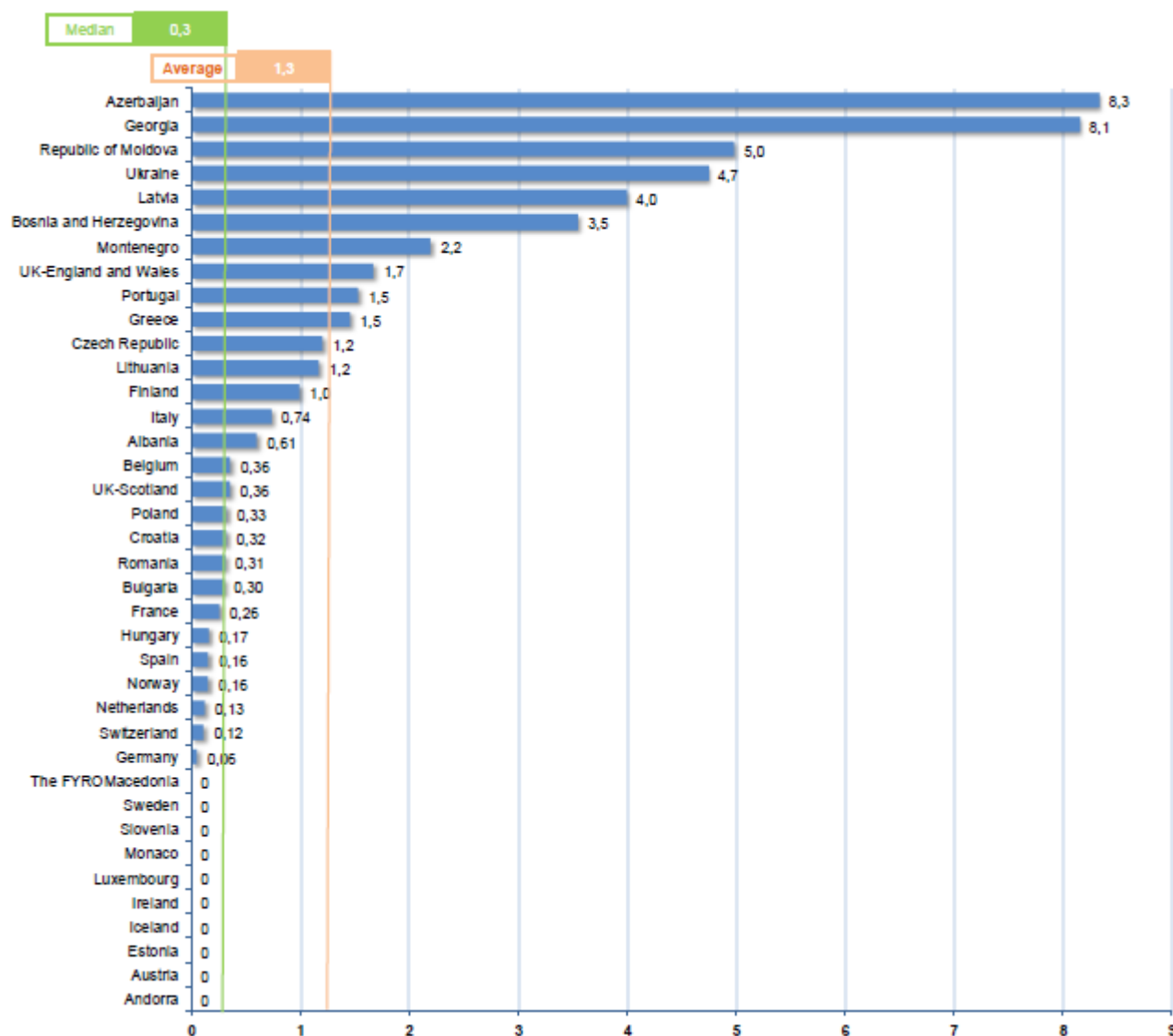
States/entities	Total	Reprimand	Suspension	Removal of cases	Fine	Temporary reduction of salary	Position downgrade	Transfer to another geographical location	Resignation	Other
Albania	2	1	NA	NA	NA	NA	1	NA	NA	NA
Andorra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Armenia	NA	7	NA	NAP	NAP	NA	NAP	NAP	2	9
Austria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Azerbaijan	89	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgium	3	3	NAP	NAP	NAP	NAP	NA	NAP	NAP	NAP
Bosnia and Herzegovina	11	5	0	NAP	NAP	5	1	0	0	0
Bulgaria	6	NA	3	0	0	2	0	0	1	3
Croatia	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Cyprus	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Czech Republic	15	2	0	NAP	NAP	1	0	NAP	0	12
Denmark	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Estonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finland	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4
France	5	0	2	0	NAP	NAP	0	2	NAP	1
Georgia	33	19	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	14
Germany	3	2	0	1	0	0	0	0	0	0
Greece	8	1	2	0	4	0	0	0	1	0
Hungary	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Iceland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ireland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Italy	14	12	0	NAP	NAP	NAP	1	1	0	0
Latvia	16	6	0	NAP	NAP	2	0	NAP	0	10
Lithuania	9	1	0	0	0	0	2	0	2	4
Luxembourg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Malta	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	37	21	NAP	NAP	NAP	NAP	0	NAP	3	13
Monaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Montenegro	2	0	NAP	NAP	2	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Netherlands	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Norway	1	1								
Poland	20	15	0	0	0	0	0	0	5	0
Portugal	24	12	1	0	9	0	0	0	2	0
Romania	8	3	0	NAP	NAP	0	NAP	0	3	NA
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Slovakia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Slovenia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spain	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sweden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Switzerland	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
The FYROMacedonia	0	0	0	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	0	NAP
Turkey	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ukraine	591	564	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-England and Wales	45	43	0	0	0	0	0	0	0	2
UK-Northern Ireland	NA									
UK-Scotland	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Average	25	20	0	0	1	0	0	0	1	2
Median	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Minimum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maximum	591	564	3	1	9	5	2	5	14	
Israel	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA

Догана, є найбільш поширеною санкцією, що накладається на обвинувачів, але відповіді держав дуже фрагментарні щодо різних типів оголошених санкцій. Тому, подальший аналіз не можливий.

На рахунок суддів, "Інша" категорія включає зауваження (Болгарія, Грузія, Латвія), думки та рекомендації (Фінляндія), попередження (Республіка Молдова, Ісландія), достроковий вихід на пенсію (Нідерланди) або змушена відставка (Португалія), платіжне доручення процедурних витрат (Австрія), але також і "відміна певних прерогатив, вийшовши на пенсію" (Франція). Болгарія повідомила, та тимчасове призупинення діяльності не визначена як санкція законом, і тому вони не були включені в загальну кількість позначених покарань. З іншого боку, в Ісландії, тимчасове припинення діяльності може розцінюватись, як санкція. У Монако суддя може

отримати лист про нагадування його/її правових зобов'язань - без будь-яких дисциплінарних заходів, а в разі професійної недбалості від голови суду, якому він або вона підпорядковується; від голови судових послуг, або від генерального прокурора, якщо/її призначають на посаду прокурора . Голова суду або генеральний прокурор повинні повідомити голову судових послуг. В **Ісландії** прокурори можуть бути тимчасово або постійно позбавлені звання адвоката за вчинені злочин. Скорочення періодів відпустки може бути накладено в **Нідерландах**.

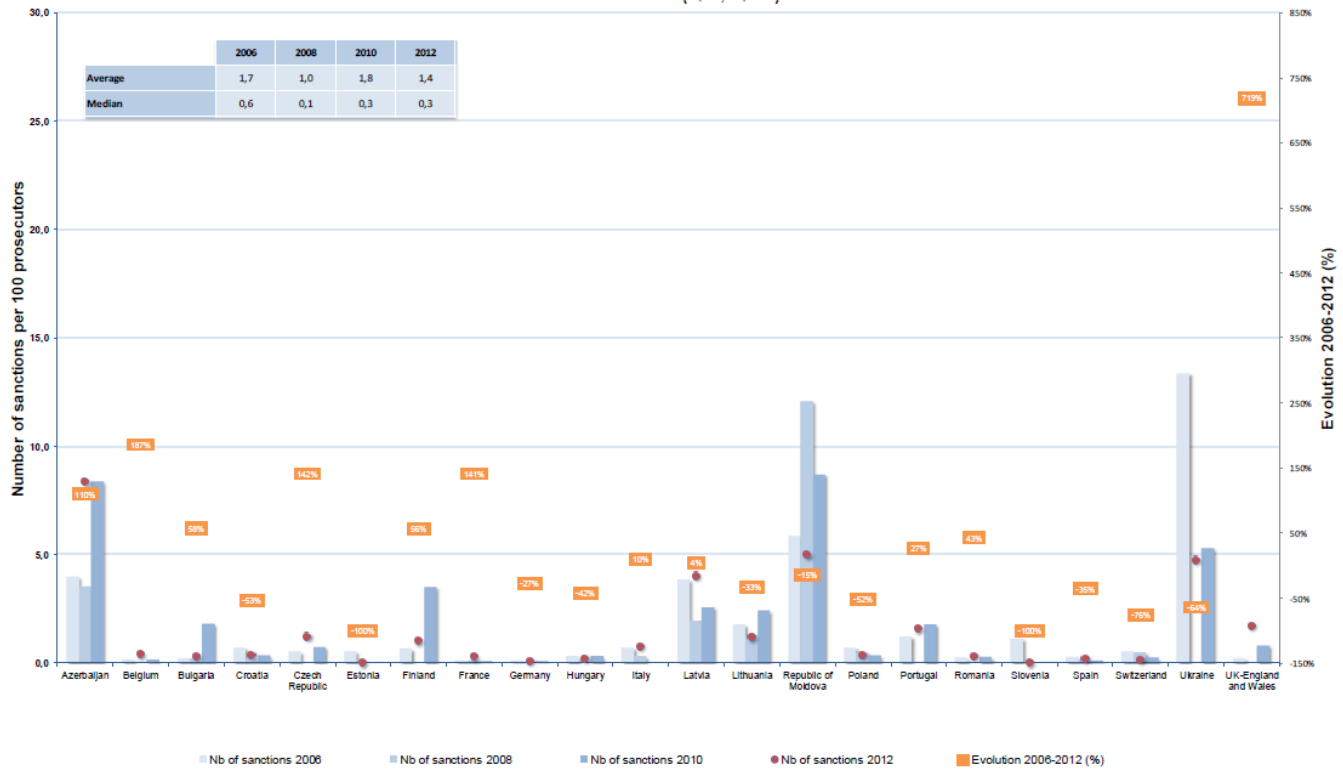
Схема 11.52 Кількість санкцій накладених на 100 прокурорів в 2012 році (пит.55, 145)

Результати, представлені в даній схемі, засновані на даних, що були надані 38. Середнє число з 1,3 санкцій було накладено на 100 прокурорів, що є відносно на низькому рівні. Тільки **Азербайджан** і **Грузія** наклали значну кількість санкцій (більше ніж 8) на 100 обвинувачів. **Республіка Молдова, Україна, Латвія, Боснія і Герцеговина, Чорногорія** зазначили більше ніж 2 санкції на 100 обвинувачів.

На відміну від суддів, відмінність між числом дисциплінарних проваджень проти прокурорів (1120) і числом покарань накладених в кінцевому рахунку (961), що є набагато нижчим в кінцевому рахунку. Країни з найбільшою кількістю проваджень входять до списку країн з високим числом ефективних санкцій.

Схема 11.53 Зміна кількості санкцій накладених на 100 прокурорів між 2006 та 2012 роками (пит.55, 145)

Таблиця 11.54 Установи відповідальні за відкриття дисциплінарних провадження проти прокурорів (пит.143)

States/entities	Supreme court	Head of the organisational unit or hierarchy superior public prosecutor	Prosecutor General / State public prosecutor	Public prosecutorial Council (and Judicial Council)	Disciplinary court or body	Ombudsman	Professional body	Executive power	Other
Albania									
Andorra									
Armenia									
Austria									
Azerbaijan									
Belgium									
Bosnia and Herzegovina									
Bulgaria									
Croatia									
Cyprus									
Czech Republic									
Denmark									
Estonia									
Finland									
France									
Georgia									
Germany									
Greece									
Hungary									
Iceland									
Ireland									
Italy									
Latvia									
Lithuania									
Luxembourg									
Malta									
Republic of Moldova									
Monaco									
Montenegro									
Netherlands									
Norway									
Poland									
Portugal									
Romania									
Russian Federation									
Serbia									
Slovakia									
Slovenia									
Spain									
Sweden									
Switzerland									
The FYROMacedonia									
Turkey									
Ukraine									
UK-England and Wales									
UK-Northern Ireland									
UK-Scotland									
Number of countries	4	14	21	11	15	1	6	7	9
Israel									

■ Yes
■ No

Що стосується суддів, в більшості держав, санкції накладені єдиною установою, що в більшості держав втілюється Генеральній Прокуратурі (21).

У 15 державах певний дисциплінарний орган, іноді юридичної природи, втручається в дане питання. В **Греції**, в разі категоричного звільнення, компетентні органи - Верховний Суд і Дисциплінарний Суд. В **Австрії** існує дисциплінарний суд для прокурорів, що здійснюють свою діяльність за межами Верховного Суду, в той час як для прокурорів, Верховному Суді є компетентним дисциплінарним органом.

У 14 країнах, глава відділу має дисциплінарна повноваження. Вища Рада Магістратури має дисциплінарні повноваження в 11 державах. Державний орган (головним чином, Міністерство юстиції) має відповідальність в 7 державах. У **Франції**, Міністр Юстиції - єдина хто накладає

санкцій, але повинен діяти на основі аргументованої думки, висловленої Вищою Радою Магістратури. У **Бельгії**, залежно від вироку, Король або Міністр Юстиції мають компетенцію для винесення головної покарання. На **Кіпрі і Мальті**, той самий орган, що компетентний здійснювати дисциплінарну владу на суддях, несе відповідальність у відношенні до прокурорів (Комісія з Питань Державної Служби та Комісія Здійснення Правосуддя, відповідно).

В **Іспанії** дисциплінарна влада виконується Генеральним Прокурором та Інспекційним Бюро. Однак конкретна установа, що накладає санкції залежить від серйозності штрафу. Таким чином звільнення можуть тільки бути накладені Міністром Юстиції за поданням Генерального прокурора. Точно так само в Ісландії влада, відповідальна за призначення чиновників, також відповідальна за звільнення. Що стосується обвинувачів, Міністр внутрішніх справ здійснює цю відповідальність. **Франція** і Румунія явно підкреслили можливість заперечування дисциплінарним рішенням в суді (відповідно перед Державною радою і Високим судом Касації і Справедливості).

11.9 Тенденції та Висновки

Подібності та відмінності між суддями і прокурорами можуть бути помічені, по-перше, щодо набір, навчання та призначення на посаду:

По відношенню до суддів, у багатьох державах-членах, є дві установи, які можуть бути залучені в набір суддів: рада судової влади або спеціальна рада з судовим призначень. Щодо прокурорів, більшість держав або підприємств доручають набір прокурорів змішаним органам, що складаються з прокурорів і не-прокурорів. Однак метод найму суддів і прокурорів, в цілком є тим самим у більшості держав-членів (ідентичний в 24 державах): набір проводиться у вигляді іспиту на конкурентній основі та урахуванням робочого досвіду.

Підготовка суддів і прокурорів прогресивно розвивається в європейських країнах, що підтверджує тенденцію, що триває з 2010. Багато європейських держав мають спеціалізовані інститути (судові школи) для навчальних та тренування суддів і, у меншій мірі, прокурорів. З 2010 року, число держав, що забезпечують спільне навчання суддів а прокурорів збільшилася (22). Європейські держави надалі працюють з реформами в даних областях, особливо в країнах східної Європи, де тренування судової влади було закріплено після порад Ради Європи.

Судді незалежні від виконавчої і законодавчої влади. Ситуація складніша щодо прокурорів, статус яких відрізняється значним чином у різних державах. Навіть якщо головна тенденція полягає в тому, що в більшості держав, прокурори мають незалежний статус, але дана ситуація може змінитися. У багатьох державах і підприємствах, прокурори перебувають під контролем влади Міністра Юстиції. У деяких державах, де встановлену законом незалежність прокурорів не гарантують, функціональна незалежність може бути досягнута через різні типи гарантій.

Певні тенденції помітні щодо просування на посаді:

Звичайно, деякі східноєвропейських країн почали збільшувати зарплати суддів та прокурорів з 2004 року. Головна мета в підвищенні привабливості цих професій, але також і зберегти незалежність і неупередженість (суддів), уникнути корупції і дати більше соціального визнання професіями. Однак помітні відмінності у ставленні до рівня заробітної плати для цих двох професій (більшу частину часу на користь суддів). Можна помітити зміну зарплати суддів і прокурорів під час просування по службі у вигляді середнього національного показника. Дійсно, винагорода суддів і обвинувачів в кінці їхньої кар'єри майже в два рази вище, ніж на початку кар'єри (в 4,2 рази вище для суддів і в 3,4 рази вище для прокурорів), така динаміка відповідає більшості країнам.

В той же час, на європейському рівні, хоч зарплати суддів збільшилися в абсолютних величинах між 2008 і 2012, варто відзначити, що вони трохи зменшили зарплату у розмірі середнього національного показника в державах-членах. Ефект фінансової та економічної кризи, який вплинув на зарплати посадових осіб, залишається значним.

З загальної точки зору, спостерігається прогресивна фемінізація судової влади, що вилилось в досягненні гендерного паритету в 2012 році, із середнім числом для всіх держав або підприємств 49% чоловіки і 51% жінок, але все ж з істотними відмінностями між державами. Однак цей паритет ще не гарантує рівний доступ в судовій ієрархії, де на найвищих ступенях, чоловіки - складають безумовну більшість (тільки у 9 держав, більшість вищих посад у судах першої інстанції займають жінки, а у 5 держав більшість керівних посад апеляційних судів займають жінки.)

Переклад здійснено:

працівниками відділу міжнародного співробітництва секретаріату Комісії

стажерами відділу міжнародного співробітництва секретаріату Комісії Миколою Лихоглядом, Анастасією Нестеренко, Марком Скралем та Яною Корсунською